T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ (İNCELEME-TAHLİLÎ FİHRİST- AKTARIM)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yeliz BAŞÇI

KOCAELİ 2026

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ (İNCELEME-TAHLİLÎ FİHRİST- AKTARIM)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yeliz BAŞÇI

Doç. Dr. Cem Yılmaz BUDAN

KOCAELİ 2026

T.C. KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ
(İNCELEME-TAHLİLÎ FİHRİST-AKTARIM)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Tezi Hazırlayan: Yeliz BAŞÇI
Tezin Kabul Edildiği Enstitü Yönetim Kurulu Karar ve No: 03.07.2026/24

KOCAELİ 2026

ÖN SÖZ

1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilân edilmesiyle birlikte resmî olarak başlayan Batılılaşma süreci, beraberinde birçok yeniliği getirir. Bu yeniliklerden biri; süreli yayınların -gazete ve dergilerin- toplum hayatına dahil olmasıdır. Bir diğeri ise; o döneme dek toplumsal hayatta arka plânda kalmış olan çocukların eğitimlerine verilen önemin artmasıdır. Söz konusu durumda, birçoğu Avrupa'da eğitim görmüş olan devrin yöneticilerinin Batı'daki gibi refah bir yaşam seviyesine, Avrupa'dakine benzer bir eğitim sistemiyle ulaşılabileceğini düşünmeleri ve Batı'dan yapılan çeviriler aracılığıyla çocuk eğitimi ve psikolojisi alanlarında yapılan çalışmaların yakından takip edilmesi etkili olur. Bu gelişmenin bir sonucu olarak Türkiye'de ilk kez Tanzimat döneminde çocuklar için kitaplar ve süreli yayınlar yayımlanmaya başlar. 23 Temmuz 1908'de II. Meşrutiyet'in ilân edilmesiyle birlikte basın üzerindeki sansürün kaldırılması sonucu oluşan özgürlük ortamı ile İttihat ve Terakki Partisi'nin ülkenin kurtuluşu ve güçlü, çağdaş bir toplumun inşası için çocukların eğitimine önem veren politikaları, söz konusu yayınların sayısında önemli bir artışı getirir. Bu dönemde yayımlanan çocuk ve gençlik dergilerinden olan *Resimli Mektep Âlemi*, 23 Temmuz 1913 - 23 Nisan 1914 tarihleri arasında ondört sayı yayımlanmıştır. Yazar kadrosunun büyük çoğunluğunu eğitimcilerin oluşturduğu derginin yayın amacı; çocukları ve gençleri okuyup çalışmaya alıştırmak, onların vatanî ve millî sevgilerini artırmak ve bu suretle ülkeye faydalı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktır. Her sayısında yer verilen resimlerle görsel açıdan zenginleştirilen dergi; makale, deneme, eleştiri, öykü, fabl, tiyatro, sohbet, gezi, anı vd. türlerde kaleme alınmış yazılarıyla da dikkat çeker. Bununla birlikte, dergi üzerine bugüne dek yapılan -tespit edebildiğimiz- tek akademik çalışma Ümüt Akagündüz ile Sema Nur Kumcağız'ın *"Son Dönem Osmanlı Eğitim Tarihine Özgün Bir Örnek: Resimli Mektep Âlemi"* başlıklı makaleleridir. İlgili makale dışında *Resimli Mektep Âlemi* dergisi bugüne dek Lâtinize edilmemiş ve bütün yönleriyle incelenmemiştir. Türkiye'deki çocuk ve gençlik süreli yayınlarının tarihî gelişim seyrine dair yapılan çalışmalara katkı sağlamak amacıyla hazırladığımız tez, giriş ve sonuç bölümleri dışında üç ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş'te, dünyada ve Türkiye'de çocuğa bakış açısının değişim sebepleri ile çocuk edebiyatının dünyada ve Türkiye'deki gelişim seyri ana hatlarıyla verilmiştir.

Birinci bölümde, dünyada ve Türkiye'deki çocuk süreli yayınlarının doğuşu ve gelişimi aktarılmıştır. İkinci bölümde, çalışmaya esas olan *Resimli Mektep Âlemi* dergisinin şekil özellikleri, hedef kitlesi, yayın amacı ve politikası, yazar kadrosu ve içerik özellikleri -dergide yer alan metinlerin türlerine göre; makale, deneme, eleştiri, öykü, fabl, tiyatro, sohbet vb. tasnif edilerek- incelenmiştir. Üçüncü bölümde, dergide yer alan metinlerin kronolojik ve yazar adına göre dizinlerine yer verilmiştir. Sonuç'ta, derginin şekil ve içerik açısından incelenmesinin ardından elde edilen veriler genel bir değerlendirmeye tâbi tutularak derginin ülkemizdeki çocuk ve gençlik süreli yayınları arasındaki yeri ortaya konmuştur. Ekler bölümünde ise, derginin Lâtin harflerine aktarılmış metni ile dergi sayfalarından örnekler verilmiştir.

Millî Kütüphane Süreli Yayınlar Koleksiyonu ile Hakkı Tarık Us Koleksiyonu'nundan ulaştığımız *Resimli Mektep Âlemi* dergisinin Lâtinizasyonu aşamasında herhangi bir sadeleştirmeye gidilmemiştir. Yalnızca "bargir, pergâr, havlı, urmak" gibi kelimeler bugünkü yaygın kullanımları olan "beygir, pergel, avlu, vurmak" şeklinde kaydedilmiştir. Dönemin dil özelliklerini korumak amacıyla "Erenköyü'ne, Kadıköyü, gelmeğe, atmağa" gibi kullanımlar metinde geçtiği gibi yazılmış olmakla birlikte, metnin kimi yerlerinde geçen "geçmeye, atmaya" gibi kullanımlar da muhafaza edilmiştir. Cümle düşüklüklerini gidermek amacıyla tarafımızca yapılan eklemeler köşeli ayraç [ ] içerisinde gösterilmiştir. Tamlamalarda ayın [ع] sesleri ‘ ile, kaf [ق] ve gayın [غ] seslerinden sonra gelen uzun ünlüler ise "ā, ū, ī" ile gösterilmiştir. Noktalama işaretleri hususunda metne büyük oranda sadık kalınmakla birlikte, anlamın belirsizleştiği veya cümlenin anlamı ile kullanılan noktalama işaretinin uyumsuz olduğu durumlarda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Metinde geçen Almanca, İngilizce ve Fransızca kelimeler ve özel isimler okunduğu gibi yazılmış, ilk kullanıldıkları yerlerde dipnotlarda özgün yazımları kaydedilmiştir. Dergide yer alan dipnotlarda, köşeli ayraç içerisinde "Dipnot metne aittir." ibaresi bulunmayan tüm dipnotlar tarafımızca eklenmiştir. Sayfa numaraları, her sayfanın başında köşeli ayraç içerisinde gösterilmiştir. Dizgi hatalarının giderildiği metnin Lâtinizasyon aşamasında titizlikle çalışılmış olmakla birlikte okunamayan bazı kelimeler metinde Arap harfleriyle yazılmıştır.

Çalışmam boyunca bana yol gösteren değerli danışmanım Doç. Dr. Cem Yılmaz Budan'a çalışmaya olan tüm katkılarından ve bana verdiği desteklerden ötürü

içtenlikle teşekkür ederim. Yüksek lisans sürecimin her aşamasında yüreklendirici tavrıyla çalışma şevkimi artıran değerli hocam Doç. Dr. Esra Sazyek'e şükranlarımı sunarım. Son ve en büyük teşekkürüm ise; bu satırları yazabilmeyi kendisine borçlu olduğum kıymetli hocam Prof. Dr. Hakan Behçet Sazyek'e… Lisans yıllarımda beni akademik hayata teşvik ettiği ve bugüne dek desteğini benden esirgemediği için kendisine tüm kalbimle minnettarım.

Yeliz Başçı

İstanbul / Mayıs 2026

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ I
ÖZET VI
ABSTRACT VII
KISALTMALAR LİSTESİ VIII
TABLOLAR LİSTESİ IX
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ÇOCUK SÜRELİ YAYINLARI 4
1.1. DÜNYADA ÇOCUK SÜRELİ YAYINLARI 4
1.2. TÜRKİYE'DE ÇOCUK SÜRELİ YAYINLARI 5

İKİNCİ BÖLÜM

2. RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ - İNCELEME 7
2.1. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ 7
2.2. HEDEF KİTLESİ VE YAYIN AMACI 10
2.3. YAYIN POLİTİKASI 11
2.4. YAZAR KADROSU 12
2.5. İÇERİK ÖZELLİKLERİ 12
2.5.1. Makale 12
2.5.2. Deneme 14
2.5.3. Eleştiri 17
2.5.4. Öykü 18
2.5.5. Roman 19
2.5.6. Şiir 19
2.5.7. Fabl 20
2.5.8. Sohbet 21
2.5.8. Gezi 21
2.5.9. Anı 22
2.5.10. Tiyatro 23
2.5.11. Nutuk 24
2.5.12. Mektup 25
2.5.13. Talebe Yazıları 26
2.5.14. Atasözü 27
2.5.15. Haber 27
2.5.16. Deney ve El İşleri 28

2.5.17. Bilmece-Yarışma **29**
2.5.18. Reklâm-İlân **29**
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
3. RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ - TAHLİLÎ FİHRİST **30**
3.1. KRONOLOJİK DİZİN **30**
3.2. YAZAR ADINA GÖRE DİZİN **54**
SONUÇ **66**
KAYNAKÇA **69**
EKLER **71**
EK-1: *RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ* DERGİSİ – LÂTİN HARFLİ METİN **71**
EK-2: GÖRSELLER **426**
ÖZGEÇMİŞ **434**

ÖZET

II. Meşrutiyet döneminde yayımlanan çocuk ve gençlik dergilerinden olan *Resimli Mektep Âlemi*, 23 Temmuz 1913 - 23 Nisan 1914 tarihleri arasında ondört sayı yayımlanmıştır. İmtiyaz sahibinin Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes, sorumlu müdürünün Mustafa Figanî olduğu ve yazar kadrosunun büyük çoğunluğunu eğitimcilerin oluşturduğu derginin yayın amacı; çocukları ve gençleri okuyup çalışmaya alıştırmak, onların vatanî ve millî sevgilerini artırmak ve bu suretle ülkeye faydalı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktır. Her sayısında yer verilen resimlerle görsel açıdan olduğu kadar; makale, deneme, eleştiri, öykü, fabl, sohbet, anı, gezi vd. türlerdeki yazılarıyla içerik bakımından da hayli zengin olan dergide çocukları eğlendirecek, onların bilgi birikimlerini artıracak, onlara millî ve ahlâkî değerler kazandıracak yazılara yer verilmiştir. Ebeveyn ve öğretmenler için de yazıların kaleme alındığı dergide; çocuk terbiyesinde yapılması gereken değişiklikler, mevcut eğitim sistemindeki eksiklikler, Avrupa'daki eğitim sistemi gibi konulara değinilmiştir.

Giriş'te, dünyada ve Türkiye'de çocuğa bakış açısının değişim sebepleri ile çocuk edebiyatının dünyada ve Türkiye'deki gelişim seyri ana hatlarıyla verilmiştir. Birinci bölümde, dünyada ve Türkiye'deki çocuk süreli yayınlarının doğuşu ve gelişimi aktarılmıştır. İkinci bölümde, çalışmaya esas olan *Resimli Mektep Âlemi* dergisinin şekil özellikleri, hedef kitlesi, yayın amacı ve politikası, yazar kadrosu ve içerik özellikleri -dergide yer alan metinlerin türlerine göre; makale, deneme, eleştiri, öykü, fabl, tiyatro, sohbet vb. tasnif edilerek- incelenmiştir. Üçüncü bölümde, dergide yer alan metinlerin kronolojik ve yazar adına göre dizinlerine yer verilmiştir. Sonuç'ta, derginin şekil ve içerik açısından incelenmesinin ardından elde edilen veriler genel bir değerlendirmeye tâbi tutularak derginin ülkemizdeki çocuk ve gençlik süreli yayınları arasındaki yeri ortaya konmuştur. Ekler bölümünde ise, derginin Lâtin harflerine aktarılmış metni ile dergi sayfalarından örnekler verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: II. Meşrutiyet, çocuk ve gençlik dergisi, dergi, süreli yayın, Resimli Mektep Âlemi.

ABSTRACT

Resimli Mektep Âlemi, one of the children's and youth periodicals published during the Second Constitutional Period, appeared in fourteen issues between 23 July 1913 and 23 April 1914. The magazine was owned by Ohannes, proprietor of Kâinat Kitabhanesi, and its responsible manager was Mustafa Figanî. As most of its contributors were educators, its main purpose was to accustom children and young people to reading and studying, to strengthen their patriotic and national sentiments, and thus to contribute to their upbringing as useful individuals for the country. Rich both visually, through the illustrations included in each issue, and textually, through writings in various genres such as articles, essays, criticism, stories, fables, conversations, memoirs, and travel writing, the magazine included texts intended to entertain children, expand their knowledge, and instill national and moral values. It also addressed parents and teachers by discussing such issues as necessary changes in child rearing, deficiencies in the existing educational system, and educational practices in Europe.

The Introduction outlines the reasons for the changing perception of childhood in the world and in Türkiye, as well as the general course of children's literature in both contexts. The first chapter discusses the emergence and development of children's periodicals in the world and in Türkiye. The second chapter examines the formal features, target readership, publication aims and policy, contributors, and content of *Resimli Mektep Âlemi* by classifying the texts in the magazine according to genre, including articles, essays, criticism, stories, fables, drama, and conversations. The third chapter presents chronological and author-based indexes of the texts published in the magazine. In the Conclusion, the findings obtained from the formal and thematic analysis of the periodical are evaluated as a whole, and the place of *Resimli Mektep Âlemi* among children's and youth periodicals in Türkiye is determined. The Appendices include the transliterated text of the magazine in Lâtin script and selected sample pages from its issues.

Keywords: Second Constitutional Period, children's and youth magazine, magazine, periodical, Resimli Mektep Âlemi.

KISALTMALAR LİSTESİ

akt: aktaran

bkz.: bakınız

C.: cilt

ed.: editör

RMÂ: Resimli Mektep Âlemi

S.: sayı

s.: sayfa

TDK: Türk Dil Kurumu

vb.: ve benzeri

vd.: ve diğerleri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Resimli Mektep Âlemi Dergisi Yayın Periyodu……7

GİRİŞ

İnsanlığın var oluşundan beri gündemde olan çocuk eğitimi, modern anlamını özellikle eğitim ve eğitim psikolojisinin kendilerini birer bilim dalı olarak kabul ettirmeleriyle kazanmıştır (Kıbrıs, 2010: 10). Orta Çağ'da yetişkinlerin dünyasında çocuğu anlatacak ayrı sözcükler bile bulunmazken 16. ve 17. yüzyıllarda "ekonominin tarımdan sanayiye kayması, orta sınıfın gelişmesi, aile yapısının ve rolünün değişmesi, çocuk ölümlerinin azalması, boş zamanların artması [ve] ana-baba-çocuk ilişkisinde duygusal bağın önem kazanması", çocukluk anlayışında köklü bir değişikliği getirmiştir (Onur, 1994: 4). Türkiye'de ise Tanzimat dönemine dek "küçük yetişkin" (Okay, 1998: 28) olarak nitelendirilen çocuğa bakış açısı bu dönemde hem Batı'dan yapılan tercümeler hem de eğitim için Avrupa'ya gönderilen aydınların orada gördükleri uygulamaları ülkemize getirme çabaları sonucunda değişime uğramıştır (Şimşek; Yakar, 2016: 16). Çocuğa verilen önemin artmasıyla birlikte çocuğun merkeze alındığı bir gelecek oluşturma anlayışı benimsenmiştir ve çocukların ihtiyaçlarının yetişkinlerden farklı olduğu anlaşılmıştır. Söz konusu ihtiyaçların, çocuğun içinde bulunduğu gelişim evresine göre belirlenmesinin gerekliliği, çocuklar için farklı uzmanlık alanlarını ortaya çıkarmıştır. Bu alanlardan biri de çocuk edebiyatıdır (14).

Kavram olarak 20. yüzyılda ortaya çıkan çocuk edebiyatı; "çocuğu, hayata ve geleceğe hazırlamak amacıyla içinde bulunduğu yaş, ilgi, ihtiyaç ve beklentileri göz önünde bulundurularak yazılan, derlenen, düzenlenen eserlerin oluşturduğu edebî yönelimi ifade ede"r. Bu doğrultuda hazırlanan eserler "çocuğun eğitimi, olgunlaşması, sosyalleşmesi ve ruhsal ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olur" (Sınar, 2021: 575). "Gerek okuma yazma oranının az olması gerekse kitabın sadece sınırlı bir kesime hitap eden son derece pahalı ve ayrıcalıklı bir araç olması nedeniyle" çocuklara yönelik ilk eserler ninniler, tekerlemeler ve masallar gibi sözlü kültür ürünleri olmuştur (Arslan vd.; 2016: 45).

Batı'da, çocukların yetişkinler için yazılan kült eserleri okumasıyla gündeme gelen çocuk edebiyatı (Toz, 2007: 228; akt.: Arslan vd., 2016: 45), matbaanın yaygınlaşması, okur-yazar oranındaki artış ile çocuk eğitiminin dikkate değer bir konu haline gelmesi ve okullaşma oranlarının artmasıyla çocukların dinî yönü ağır basan

kitapları okumaktan sıkılması gibi nedenler çocuklar için yazılmış kitap ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Arslan vd., 2016: 46).

Bağımsız bir çocuk edebiyatının oluşması ve gelişmesi konusunda ilk bilinçli adımlar İngiltere'de atılmıştır. Başlangıçta çocuk kitaplarına ve ders dışı okuma etkinliklerine karşı özellikle din adamlarından ve öğretmenlerden gelen ciddi eleştirilere rağmen ülkede ilk çocuk kitapları 17. yüzyılda yayımlanmıştır. *"Chapbooks"* adıyla bilinen ve 18. yüzyılda ülke geneline yayılan bu kitapların kaynağını, başta *Binbir Gece Masalları* olmak üzere eski çağlara ilişkin efsaneler, orta çağ hikâyeleri ve peri masalları oluşturur (Oğuzkan, 1987: 14-15). Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ilk çocuk yayınları İngiliz bâlâdları, masalları ve macera öykülerinden oluşurken; ilk yerli çocuk eserleri 17. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan, öğretici niteliği yüksek kitaplar olmuştur (21). Fransa'da ise Charles Perrault'nun klasik peri masallarıyla başlayan çocuk edebiyatı, 18. yüzyılda Rousseau'nun ortaya attığı görüşlerle eğitici yönü ağır basan bir niteliğe kavuşmuştur. "Onun özellikle *Emile* adlı eseri, çocuk eğitimiyle ilgili düşüncelerde birtakım köklü değişikliklere yol aç"mıştır (28).

Türkiye'de çocuk edebiyatının başlangıcı ise Tanzimat dönemine tesadüf eder. Dönemin devlet adamlarının büyük bir kısmının Avrupa'da eğitim görmüş ve Avrupa'nın çağdaş hayat seviyesinde eğitimin önemli olduğunu anlamış olmaları (Okay, 1998: 31) ve Batı'dan yapılan çeviriler aracılığıyla çocuk eğitimi ve psikolojisi alanındaki gelişmelerden haberdar olunması (Sınar, 2021: 576), çocuk eğitiminde köklü değişiklikleri meydana getirmiştir. II. Abdülhamid döneminin Maarif Nazırı Münif Paşa'nın Mecmua-i Fünûn'da yayımlanan *Ehemmiyyet-i Terbiye-i Sıbyân* (1862) başlıklı makalesi, Edhem İbrahim Paşa'nın *Terbiye ve Talîm-i Âdâb ve Nesâyihü'l Etfâl* (1868) isimli kitabı, Ziya Paşa'nın Jean Jacques Rousseau'nun *Emile* isimli kitabını tercümesi (1872) ve Batı'dan yapılan roman çevirileri -*Telemak, Robinson Cruose, Monte Kristo, Seksen Günde Devr-i Âlem* vb.- bu dönemde çocuk edebiyatına dolaylı yoldan hizmet etmiştir (577). Bununla birlikte, ilgili dönemde doğrudan çocuklara yönelik oluşturulan ilk eser ise; 1859 yılında Kayserili Doktor Rüştü'nün kaleme aldığı ve içerisinde çocuklar için yazılmış öykü ve fabl çevirilerinin bulunduğu *Nuhbetü'l-Etfâl*'dir (578).

II. Meşrutiyet'in ilânından sonra "geleceğin büyüklerini yetiştirmek, önceki devirden çok daha fazla önem kazan"mıştır (579). Bu dönemde çocuk konusu üzerinde en çok duran ve çocuk edebiyatıyla ilgili önemli çalışmalar yapan Ziya Gökalp'in yanı sıra, çocuklar için yayımladıkları şiir kitaplarıyla İbrahim Alâaddin Gövsa - *Çocuk Şiirleri* (1911), Ali Ulvi - *Çocuklarımıza Neşideler* (1912), Tevfik Fikret - *Şermin* (1914), Ali Ekrem Bolayır - *Çocuk Şiirleri* (1917) ve *Şiir Demeti* (1923), Fuat Köprülü - *Mektep Şiirleri* (1918) öne çıkan isimler olmuşlardır (580-581). Yine bu dönemde çocuklara yönelik ilk tiyatro eserlerinin oluşturulmaya başlaması, çocuk edebiyatı açısından önemli bir gelişme olmuştur (582).

Cumhuriyet döneminde ise; "toplumun devamı için her açıdan sağlıklı çocukların yetiştirilmesi gerektiğini bilen yeni idare, bilinçli bir çocuk politikası izlemeye başla"mıştır. Çocukların fiziksel ihtiyaçları kadar ruhsal ihtiyaçlarının öneminin de fark edildiği bu dönemde, çocuk eserlerinin sayısında ciddi bir artış meydana gelmiştir (583). Çocuklar için yazdıkları eserlerle alana önemli katkılar sağlayan Fazıl Hüsnü Dağlarca, Kemalettin Tuğcu, Cahit Uçuk, Gülten Dayıoğlu gibi isimler, bu dönemin öne çıkan isimleri olmuşlardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ÇOCUK SÜRELİ YAYINLARI

1.1. DÜNYADA ÇOCUK SÜRELİ YAYINLARI

Çocuk edebiyatı içerisinde önemli bir yere sahip olan ve içerdikleri öğretici ve eğlendirici yazılar aracılığıyla çocukların okuma konusundaki kişisel ihtiyaçlarını ve ilgilerini karşılayan süreli yayınlar, bir yandan onların güncel olayları takip etmelerine diğer yandan bilgi ve kültür seviyelerini artırmalarına imkân sağlar (Oğuzkan, 2013: 341-342). "Okunması ve tüketilmesi daha kolay olduğu için çocuklar[ın] kitaplara nispetle daha büyük bir rağbet göster"dikleri (Okay, 1999: 15) çocuk dergileri, ondokuzuncu yüzyılın ortalarına doğru belli özellikler kazanarak önemli bir okuma gereci haline gelir ve başta çocuk edebiyatına önem veren ülkeler olmak üzere birçok ülkede çocuk dergilerinin sayısında ciddi bir artış görülür (Oğuzkan, 1987: 25).

Çocuk dergiciliğinde öncü bir yere sahip olan Almanya'da, ilk çocuk dergisi 1722 yılında Leipzig'de yayımlanan *"Leipziger Wochenblatt für Kinder"*dir. Aynı yıl yayımlanan ve kayda değer bir okuyucu kitlesine ulaşan ikinci dergi ise; *"Nidergaschisches Wochenblatt für Kinder"*dir. İçeriğinde, çocukların ve gençlerin beğenecekleri tarzda sohbet, öykü, bilmece, fabl ve şarkı türünde yazılara yer veren bu dergiler, çocukların eğitimi için çok az sayıda yazılan eserin ebeveyn ve öğretmenlere yönelik olduğunun altını çizerek amaçlarının çocuklar ve gençler için en iyisini yapmak olduğunu belirtmişlerdir (Şahinbaş, 1991: 77-79; akt.: Şimşek, 2002 :14-15).

İngiltere'de ilk kez 18. yüzyılın sonlarında yayımlanmaya başlayan çocuk dergileri -aralarında en ünlülerinden olan *Juvenile Magazine* (1788) ve *The Children's Magazine* (1799) de dahil olmak üzere- kısa bir yayın hayatına sahip olurlarken; temel amaçları bilgi vermek olan ilk uzun ömürlü çocuk dergileri 19. yüzyılda yayımlanmaya başlar. Söz konusu dergiler arasında yayın hayatına 1824'te başlayıp 20. yüzyıla dek varlığını sürdüren *The Child's Companion* ile 1826-1860 yılları arasında yayımlanan *The Children's Friend*, bu dönemde öne çıkan iki dergidir. Bununla birlikte, ülkede gerçek anlamda ilk çocuk dergisi 19. yüzyılın ortalarında (1852-1854) yayımlanan, ahlâkî ve öğretici yazılardan ziyade hayale ve yaratıcılığa dayalı yazılara ağırlık veren *The Charm*'dır. Onu takip eden dergi ise; 1855-1874 yılları arasında yayımlanan ve 1863'te aylık tirajı 40.000'i geçen *The Boy's Own Magazine* olur. Bununla birlikte, 1879 yılında yayımlanmaya başlayan ve içeriğinde

okul, serüven öykülerinin yanı sıra Jules Verne'in birçok eserinin yer aldığı ve ünü ülke sınırlarını aşan *The Boy's Own Paper* adlı dergi, İngiliz çocuk dergiciliğine yön vermesi bakımından ayrı bir öneme sahiptir (Oğuzkan, 1987: 25-26).

Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanan ilk çocuk dergisi, 1826 yılında yayın hayatına başlayan ve siyasî nedenlerden ötürü 1834 yılında kapanmak zorunda kalan *The Juvenile Miscellany'*dir. 19. yüzyılın ikinci yarısında çocuk dergiciliğinde önemli gelişmelerin yaşandığı ülkede, bu dönemdeki dergilerin hem çocukların okuma ihtiyaçlarını karşılayacak bir içeriğe ulaştığını hem de çocuklar üzerindeki etkilerini artırdıkları görülür. Dönemin önemli dergilerinden olan ve 1867-1870 yılları arasında yayımlanan *The Riverside Magazine*'de devrin ünlü yazar ve ressamlarının eserleri ile çocuk kitaplarına yönelik eleştirilere yer verilmesinin yanında Andersen'in birçok masalı da ilk kez bu dergide tercüme edilerek Amerikalı çocuklarla paylaşılır. Güçlü yazar kadrosuyla Amerikan çocuk yazının gelişmesine katkı sağlayan *Our Young Folks* ve onun bir nevi devamı sayılan *St. Nicholas Magazine,* Amerikan çocuk dergiciliğinde önemli dergiler arasında yerlerini alırlar. Ülkenin en uzun ömürlü dergisi ise 1827'de yayımlanmaya başlayıp 1929'da *The American Boy* adlı dergiyle birleşerek bu isimle 1941 yılına dek yayın hayatını sürdüren *The Youth's Companion*'dur (26-27).

19. yüzyılın ilk yarısında daha çok öğretici yazılara, masallara, öykülere ve dinsel konulara önem veren çocuk dergileri, yüzyılın ikinci yarısından itibaren çocuk edebiyatıyla ilgili görüşlerin değişmesiyle birlikte hayal ürünü yazıların yanında olgusal ve gerçekçi yazılara da yer vermişlerdir. Çağdaş çocuk dergilerinde ise; yazarlar daha ziyade güncel ve toplumsal sorunlara ilişkin konulara yönelmektedirler. Hedef kitlesi başlarda daha dar ve seçkin olan dergiler, içeriklerinde meydana gelen değişimlere paralel olarak orta tabaka halk çocuklarına seslenir hale gelmişlerdir (27).

1.2. TÜRKİYE'DE ÇOCUK SÜRELİ YAYINLARI

Türkiye'de bilinen ilk çocuk dergisi *Mümeyyiz*'dir. Aynı adlı gazetenin haftalık eki olan dergi, 15 Ekim 1869'da başladığı yayın hayatını 49 sayı devam ettirmiştir. Amacı, terbiye vermek olan dergide kısa öyküler, eğitici yazılar, okuyucu mektupları vs. yer alır (Okay, 1998: 139). Mümeyyiz'i *Hazine-i Etfal* (1873), *Sadakat/Etfal* (1875), *Arkadaş* (1876), *Bahçe* (1880) vd. izler. Bu dönemde yayımlanan dergiler,

şekil ve içerik özellikleri ile işledikleri konular bakımından büyük oranda benzerlik göstermekle birlikte (Emiroğlu, 2020: 8) *Çocuklara Mahsus Gazete* (1896) ve *Çocuklara Rehber* (1897) içerdikleri yazısız öyküler, fıkralar, yurttan ve dünyadan haberler, kısa öyküler, Batı şehirlerini tanıtan yazılar, Lâtin harfleriyle yazılan Fransızca kelimeler vb. ile dönemin "Avrupa standartlarına en fazla yaklaşan iki dergi"si olurlar (Okay, 1998: 152-154).

II. Meşrutiyet'in ilânından sonra İttihat ve Terakki Partisi'nin geleceğin gençlerini yetiştirme endişesi, çocuk eğitimine verilen önemin artmasına, dolayısıyla bu dönemde yazarların çocuklar için daha fazla eser vermesine ve dergi yayımlamasına yol açar (Enginün, 1987: 41). Bu dönemde yayımlanan dergilerden bazıları şunlardır: *Mekteplilere Arkadaş* (1910), *Çocuk Dünyası* (1913), *Çocuk Duygusu* (1913), *Mektepli* (1913), *Mini Mini* (1914), *Lâne* (1919) ve *Yeni Yol* (1923).

Cumhuriyet'in ilânıyla birlikte çocuk süreli yayınlarının içeriğinde, yeni rejime uygun nesiller yetiştirmeye yönelik bir değişim başlar (Emiroğlu, 2020: 9). *Haftalık Resimli Gazetemiz* (1924), *Resimli Dünya* (1924), *Sevimli Mecmua* (1925) ve *Mekteplileri Âlemi* (1925) 1923-1928 yılları arasında yayımlanan eski harfli çocuk dergilerinden bazılarıdır.

Eski harfli çocuk dergileri -*Mümeyyiz*, 49; *Çocuklara Mahsus Gazete*, 627 ve *Yeni Yol*, 113 sayı ile hariç tutulursa- genellikle kısa ömürlü olurlar. Ekonomik bakımdan zor şartlar altında yayımlanan bu süreli yayınlar, ilk sayılarından itibaren sordukları bilmeceleri doğru bilenlere çeşitli hediyeler takdim etmek suretiyle satışlarını artırmaya çalışırlar. Basım yerleri genellikle İstanbul olan eski harfli çocuk süreli yayınlarının büyük oranda siyasî ve sosyal konjonktüre paralel yayın yaptıkları görülür. (Okay, 1999: 18-21). Bu dönemde yayımlanan dergilerin hedef kitlesi temel olarak öğrenciler olurken; çocuk ve genç kavramı tam olarak netleşmediğinden genç kavramının çocuk kavramı içinde düşünüldüğü dikkati çeker (İnan, 2016: 323).

19. yüzyılın sonlarından itibaren devrin ünlü yazarları -Tevfik Fikret, Ziya Gökalp, Rıza Tevfik, Hüseyin Cahit, İsmail Hakkı [Baltacıoğlu], Ali Ulvi [Elöve], Mehmet Emin [Yurdakul] gibi- çocuk dergilerinde yazılar kaleme alırlar (Okay, 1999: 24-25).

İKİNCİ BÖLÜM

2. RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ - İNCELEME

2.1. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

10 Temmuz 1329 (23 Temmuz 1913) - 10 Nisan 1330 (23 Nisan 1914) tarihleri arasında ondört sayı yayımlanan *Resimli Mektep Âlemi* dergisinin imtiyaz sahibi Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes, sorumlu müdürü Mustafa Figanî'dir.

Onbirinci sayısına kadar Kitapçı Arakel Matbaasında basılan dergi, onikinci sayısında A. [Artin] Asaduryan ve Mahdumları Matbaasında, onüçüncü ve ondördüncü sayılarında ise Matbaa-i Hayriyye vü Şürekâsında basılmıştır.

Resimli Mektep Âlemi dergisi, ikinci sayısından onuncu sayısına dek düzenli olarak onbeş günde bir yayımlanmıştır. Derginin birinci sayısının 15 Temmuz'da yayımlanması plânlanırken 10 Temmuz'da yayımlanmasının sebebi ilgili sayının kapak sayfasının iç kısmında numarasız olan sayfada yer alan açıklamaya göre; "îd-i millî yevm-i mübecceli hürmeti"nedir (Resimli Mektep Âlemi [RMÂ], S.1, kapak içi). Derginin dokuzuncu sayısının kapak sayfasında yayın tarihi 21 Teşrîn-i Sânî 1329 olarak yanlış yazılmıştır ve bu yanlışlık ilgili sayının birinci sayfasında 15 Teşrîn-i Sânî 1329 olarak düzeltilmiştir. Derginin onuncu ve onbirinci sayıları birer ay, onikinci sayısı onbeş, onüçüncü sayısı yirmi gün ve ondördüncü sayısı ise yaklaşık birbuçuk ay arayla yayımlanmıştır.

***Tablo 1: Resimli Mektep Âlemi* Dergisi Yayın Periyodu**

SAYI	TARİH
1	10 Temmuz 1329 / 23 Temmuz 1913
2	1 Ağustos 1329 / 14 Ağustos 1913
3	15 Ağustos 1329 / 28 Ağustos 1913
4	1 Eylül 1329 / 14 Eylül 1913
5	15 Eylül 1329 / 28 Eylül 1913
6	1 Teşrîn-i Evvel 1329 / 14 Ekim 1913
7	15 Teşrîn-i Evvel 1329 / 28 Ekim 1913
8	1 Teşrîn-i Sânî 1329 / 14 Kasım 1913

9	15 Teşrîn-i Sânî 1329 / 28 Kasım 1913
10	14 Kânûn-ı Evvel 1329 / 27 Aralık 1913
11	15 Kânûn-ı Sânî 1329 / 28 Ocak 1914
12	1 Şubat 1329 / 14 Şubat 1914
13	20 Şubat 1329 / 5 Mart 1914
14	10 Nisan 1330 / 23 Nisan 1914

Ondört sayılık yayın hayatı boyunca kapak sayfaları dahil toplam 308 sayfa yayımlanan dergi, onuncu sayısına kadar -dördüncü sayısı hariç- 20'şer sayfa olarak yayımlanmıştır. Dördüncü sayısı ile onuncu sayısından onüçüncü sayısına kadar 24'er sayfa yayımlanan dergi, son sayısında ise 28 sayfa yayımlanmıştır. Derginin kapak haricindeki sayfaları -istisnaî durumlarda tek sütun olmakla birlikte- iki sütun halinde düzenlenmiştir. Dergi, her sayısında yer verilen resimlerle görsel açıdan zenginleştirilmiştir.

Derginin kapak sayfalarının tasarımları incelendiğinde ilk yedi sayının kapak sayfalarının üst kısmında sayı, tarih ve sene bilgilerinin yer aldığı görülmektedir[1]. Hemen altta *Resimli Mektep Âlemi* yazılı flâmayı taşıyan kız ve erkek çocuklarının resimleri yer almaktadır. Resmin ortasında derginin fiyat bilgisi ile mündericat bulunmaktadır. Derginin nüshası 50 paradır. Sayfanın en altında derginin müracaat yeri "Babıâli karşısında Kâinat Kitabhanesi, Numara 73" olarak belirtilmiştir. Sayfanın sağında yatay olarak dergide yer alan resimlerin bilgisine, solunda ise yine yatay olarak ilgili sayıda bulunan başmakalenin takdimine veya ilgili sayının ithaf edildiği isme yer verilmiştir.

Sekizinci sayının kapak sayfasında bir değişikliğe gidildiği görülmektedir. Sayfanın üst kısmında derginin klişesi, klişenin sağında derginin imtiyaz sahibi ve idarehanesi; solunda ise abonelik şartları bulunmaktadır. Buna göre derginin senelik abonesi 25, altı aylığı ise 15 kuruştur. Sol tarafta ayrıca "Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz." açıklaması bulunmaktadır. Klişenin altında "Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır." açıklaması, açıklamanın hemen altında derginin sene, tarih ve sayı bilgileri yer almaktadır. İlgili

[1] Kapak sayfaları "Ekler" bölümünde verilmiştir.

sayıda Galatasaray Sultanisi müdürü, öğretmenleri ve ilkokul ikinci sınıf ikinci şube öğrencilerinin fotoğraflarına yer verilmiştir. Fotoğrafın sağında ve solunda derginin nüshasının 40 para olduğu bilgisi, altında mündericat, mündericatın altında ise derginin fiyatının düşürülme sebebinin açıklandığı bir yazı yer almaktadır. Buna göre; derginin ilâve olarak dağıttığı *"İnatçı Kahraman Ağa"*[2] adlı tefrika romanın, derginin günü gününe neşrine engel olması sebebiyle ilâve olarak dağıtılmasından vazgeçilerek ayrıca forma forma neşrine karar verildiğinden derginin ücreti düşürülmüştür (RMÂ, S.8, kapak). İşbu açıklamanın hemen altında derginin müracaat yeri bilgisi yer almaktadır. Dokuzuncu sayısının kapak sayfasında derginin sorumlu müdürü Mustafa Figanî'nin fotoğrafına yer verilmesi dışında kapak tasarımının sekizinci sayıyla aynı olduğu görülmektedir.

Derginin onuncu sayısının kapak tasarımında yine bir değişikliğe gidilmiştir. Derginin klişesinin sağında yer alan idarehane bilgisi ile solunda yer alan "Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz." açıklaması kaldırılmıştır. Klişenin altında "Darülmuallimin[3] ve Şemsülmekâtib[4] muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir." açıklaması yer almaktadır. Kapak fotoğrafının sağında yatay olarak "Resimli Mektep Âlemi, 'Mürebbiler Âlemi, Gençler Âlemi, Çocuklar Âlemi ve Tarihî Temsiller' kısımlarını havidir, nüshası kırk para."; solunda ise yine yatay şekilde "Resimli Mektep Âlemi bu nüshadan itibaren yeni bir program ile daimî bir heyet-i tahrîriyye tarafından neşrediliyor, nüshası kırk para." açıklamalarına yer verilmiştir. Fotoğrafın altında mündericat ile derginin idarehane bilgileri yer almaktadır. Dergi, son sayısına kadar işbu kapak tasarımını kullanmıştır.

---

[2] Fransız şair, roman ve oyun yazarı Jules Verne'in (1828-1905) 1883 yılında yayımlanan Kéraban le Têtu [İnatçı Keraban] adlı macera romanının tercümesidir.

[3] Rüşdiyeler için öğretmen yetiştirmek amacıyla kurulan ilk darülmuallimin (erkek öğretmen okulu), 16 Mart 1848'de İstanbul/Fatih'te açılmıştır. Müfredatında Farsça, aritmetik, geometri, alan ölçümü, astronomi ve coğrafya derslerinin yanı sıra ders verme ve öğretim yönteminin de yer alması dikkat çekicidir (Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2015),* 27.b., Pegem Akademi, Ankara, 2015, s.177-178).

[4] Şemsülmekâtib, 1891-1940 yılları arasında İstanbul'da faaliyet göstermiş bir özel eğitim kurumudur. Kurucuları ve yöneticileri Türk olan okulun ismi 1935 yılında Okullar Güneşi olarak değiştirilmiştir. Avrupa'daki numune okullarının eğitim sistemini örnek alan Şemsülmekâtib, müfredatında yer verdiği resim, beden eğitimi, müzik, inşad, temsil ve pratiğe dayalı yabancı dil dersleri, karma eğitim sistemiyle ve yenilikçi eğitim anlayışıyla döneminde öne çıkan bir eğitim kurumu olmuştur. Bununla birlikte, 1940 yılının Şubat ayında maddî yetersizlikler ve bazı idarî yolsuzluklar gerekçe gösterilerek âni bir kararla kapatılmıştır (H.Aliyar Demirci; Enes Özkan, "Abdülhamit Devrinden Millî Şef'li Yıllara Bir Özel Okul: Şemsülmekâtip'ten Okullar Güneşi'ne", *Belgi Dergisi,* S.22, Yaz 2021, s.803-824).

Derginin birinci sayısından onuncu sayısına kadar birinci sayfalarının üst kısmında derginin klişesi, klişenin sağında imtiyaz sahibi ve idarehanesi; solunda ise abonelik şartları ile "Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz." açıklaması, klişenin altında "Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır." açıklaması ve işbu açıklamanın altında sene, tarih ve sayı bilgileri yer almaktadır. Derginin onuncu sayısının kapak sayfasında yer alan bilgiden de anlaşıldığı üzere dergi işbu sayıdan itibaren üç ayrı bölüm halinde yayımlandığından, her bölümün birinci sayfasında ilgili bölümün klişesine yer verilmiştir. Klişelerin sağında imtiyaz sahibi, solunda abonelik şartları, altında ise "Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir." açıklaması ve açıklamanın altında sene, tarih ve sayı bilgileri yer almaktadır.[5]

2.2. HEDEF KİTLESİ VE YAYIN AMACI

Derginin birinci sayısının kapak sayfasının iç kısmında imzasız olarak yayımlanan *"'Resimli Mektep Âlemi' Programı"* başlıklı yazıda dergide, ülkede bulunan bütün okulların derecelerine ve öğrencilerinin seviyelerine göre sayfalar açılarak onları okumaya ve çalışmaya alıştıracak, onların vatanî ve millî sevgilerini artırarak fikirlerinin açılmasına hizmet edecek konulara yer verileceğinin belirtilmesinden (RMÂ, S.1, kapak içi), yine ilgili sayının birinci ve ikinci sayfalarında yer alan ve Mektep Âlemi Heyet-i Tahrîriyyesi imzalı *"Birkaç Söz"* başlıklı ön sözde "Mektep Âlemi gençlerimizi, memleketimizin ilerlemesine çalışacak bir halde yardım için Cenabıhakk'ın inayetine istinat ederek bugün intişar ediyor" (RMÂ, S.1, s.1) açıklamasından derginin hedef kitlesinin okul çağı çocukları ve gençleri olduğu, yayın amacının da çocukları ve gençleri okuyup çalışmaya alıştırarak onların, ülkenin kalkınmasına katkı sağlayacak bireyler olarak yetişmelerini sağlamak olduğu anlaşılmaktadır.

"Birkaç Söz" başlıklı ön sözde dönemin gazete ve dergilerinde ülkenin içinde bulunduğu zor durumun ve yaşadığı felâketlerin sebebinin çalışmamaktan kaynaklandığının ileri sürüldüğü ve ülkenin gelişmesi için bütün vatandaşların çalışmaya teşvik edildiği belirtilmektedir. Kurtuluşun ancak çalışmakla olacağı fikrine

[5] Derginin klişeleri "Ekler" bölümünde verilmiştir.

sahip olan *Resimli Mektep Âlemi* dergisinin yazı heyeti, ilgili yazıda nüfusu yaşları itibarıyla ihtiyarlar, orta yaşlılar ve gençler olmak üzere üç kısma ayırarak ihtiyarların artık çalışamayacaklarından ötürü onların yalnızca tecrübelerinden faydalanmak gerektiğini; orta yaşlıların eksiklerinin tamamlanarak çalışmaya uygun bir duruma getirilinceye kadar onların da yaşlarının ilerleyeceği ve çalışamaz bir duruma gelecekleri ve bu nedenle içinde bulunulan şartlara göre yetiştirilmeye en uygun kısmın gençler olduğunu belirterek çocuklara ve gençlere yönelik bir dergi çıkarmalarının gerekçesini açıklamışlardır (RMÂ, S.1, s.1).

2.3. YAYIN POLİTİKASI

Derginin yukarıda açıklanan yayın amacını gerçekleştirmek için dergide yer verilecek içeriğin niteliği, derginin birinci sayısının kapak sayfasının iç kısmında imzasız olarak yayımlanan *"'Resimli Mektep Âlemi' Programı"* başlıklı dokuz maddelik yazıda okuyucuyla paylaşılmıştır. Buna göre; dergide, ülkedeki bütün okulların derecelerine ve öğrencilerinin seviyelerine göre sayfalar açılarak bu sayfalarda öğrencileri okuyup çalışmaya alıştıracak, onların millî ve vatanî sevgilerini artırarak fikirlerinin açılmasına hizmet edecek konulara yer verilecek; tarih, coğrafya gibi bilimlerin yanında okuyucuların sıkılmadan okuyacakları gezi ve sohbet gibi türlere yer verilerek bilgi verilecek; sporların ve eğlencelerin çeşitleri, uygulama şekilleri hakkında ayrıntılı bilgiler verilerek bunlara ilişkin havadisler yazılacak; gençleri çalışmaya alıştıracak tarzda bilmecelere ve müsabakalara yer verilecek; öğrencilerin heves ve şevklerini artırmak için okul müdürleri ve öğretmenleri ile işbirliği yapılarak okul içindeki olaylarla ilgili bilgi verilecek; ilmi hikâye gibi okutma konusunda başarılı olan *Jules Verne* gibi yazarların eserleri tefrika edilecek; öğrencilerin yazacakları yazılar için özel bir sayfa açılacak; ayrıca ebeveyn ve öğretmenlere de özel bir sayfa açılarak bu sayfalarda gençlerin nasıl yetiştirilmesi gerektiği hususunda yazılara yer verilecektir. Bunların yanı sıra dergi, okuyucular tarafından gösterilecek ilgiye bağlı olarak ilerleyen zamanlarda okulların tatil dönemlerinde özel geziler düzenleyerek öğrencilerin birbirleriyle tanışıp eğlenmelerine de vesile olacaktır (RMÂ, S.1, kapak içi).

Resimli Mektep Âlemi dergisi, açıkladığı programına uygun olacak tarzda yazılmak koşuluyla derginin sayfalarının bütün kalem ehline açık olduğunu, derginin

içeriğinin iyileştirilmesi hususunda gelecek eleştirileri olumlu bir şekilde karşılayacaklarını ve okuyucuların isteklerini kendilerine bildirmelerini rica etmek (RMÂ, S.1, kapak içi) suretiyle derginin sayfalarının halka açık olduğunu ve okuyucuların görüşlerini önemsediğini belirtmiştir.

2.4. YAZAR KADROSU

Onuncu sayısından itibaren Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib öğretmenlerinden oluşan daimî bir heyet tarafından yayımlanan dergi, birçoğu eğitimci kimliğe de sahip olan geniş bir yazar kadrosuna sahiptir. Bununla birlikte dergide öğrencilerin yazıları da yer almaktadır. Ayrıca ⁂ imzalı ve imzasız yazılar da bulunmaktadır. Dergide yazıları bulunan isimler aşağıda alfabetik sırayla verilmiştir:

Abdullah Cevdet, Ahmet Cemal, Ahmet Cevat, Ahmet Nuri, Ahmet Refik, Ahmet Robenson, Ali Fahri, Ali Kâmi, Ayın [ع], Ayın Kef [ع. ك.], Ayın Te [ع. ت.], Be [ب], Behçet Kâmi, Elif Cim (ا. ج.) [Ahmet Cemal], Elif Mim [ا. م.], Elif [ا] Perizad, Fe (ف) Reşat [Faik Reşat], Harun Reşit / Harunürreşit, Hasan İlhami, Hüseyin Hüsnü, İhsan Şerif, Köy Hocası, Mahmut Kenan, Mehmet Ali, Mehmet Celâl, Mehmet Sait, Mim [م] , Mim Kef (م. ك.) [Mahmut Kenan], Mim (م) Kenan [Mahmut Kenan], Mim [م] Lokman, Mim [م] Ravi, Muallim Bahattin, Muallim Behram Lütfi, Muallim İsmail Hakkı [Baltacıoğlu], Mustafa Figanî, Niyazi, Orhan Mithat [Barbaros], Pe Üstün Elif [پ. آ.], Ra [ر] Mihrî, Serkiz Nihat, Süleyman Nesip.

2.5. İÇERİK ÖZELLİKLERİ

Bu bölümde, dergide yer alan metinler türlerine göre sınıflandırılarak incelenmiştir.

2.5.1. Makale

Dergide hem çocuklar ve gençler hem de ebeveyn ve öğretmenler için kaleme alınan bilgilendirici-öğretici niteliği ağırlıkta olan yazılar bu başlık altında incelenmiştir.

Ebeveyn ve öğretmenler için kaleme alınan makalelerde; çocuk terbiyesinde okulun ve ailenin yeri, okulların türlerine göre çocuğun terbiyesine etkisi, oyunun

çocukların bedensel ve ahlâkî gelişimlerine etkisi, çocuk terbiyesinde yapılması gereken değişiklikler, Avrupa'da kurulan yeni okullar ve bu okullarda verilen terbiye gibi konular ele alınmıştır. Söz konusu yazılar sırasıyla; derginin birinci sayısında Ahmet Robenson imzalı *"Spor: Mekteplerde Oyun-1"*, birinci, ikinci ve üçüncü sayılarında tefrika edilen Mahmut Kenan imzalı *"Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif: Mektep-1/2/3"*, beşinci sayısında Ali Kâmi imzalı *"Muallimîn-i Kirâm ve Ebeveyne: Terbiye ve Usûl-i Terbiye"*, onbirinci ve ondördüncü sayılarında Muallim İsmail Hakkı imzalı *"İngilizler 'Yeni Mektep'lerinde Nasıl Terbiye Veriyorlar?"* ve *"Açık Hava Mektepleri - Mektep Sanatoryumları"* başlıklı yazılardır.

"Muallimîn-i Kirâm ve Ebeveyne: Terbiye ve Usûl-i Terbiye"'de Ali Kâmi, terbiye ve ilm-i terbiye-i etfâl olarak da bilinen usûl-i terbiyenin birbirinden ayrı şeyler olduğunu, terbiyenin teorik kısmını oluşturan usûl-i terbiyenin yıllardan beri uzmanlar tarafından özel bir ilim haline getirilmeye çalışıldığını; ancak ülkemizde söz konusu durumdan haberdar olunmadığını belirtmiştir. Asıl terbiyenin, teorik kısmın uygulaması olduğunu belirten yazar, ülkemizde çocuklara verilen terbiyenin ebeveyn ve öğretmenlerin kendi gördükleri terbiyenin aynı olduğuna dikkat çekmiş ve çocuk terbiyesinde hem beden hem zihin hem de ahlâk bakımından usûl-i terbiyenin verileri ışığında değişikliğe gidilmesi gerektiğini dile getirmiştir (RMÂ, S.5, s.65-67).

İsmail Hakkı, *"İngilizler 'Yeni Mektep'lerinde Nasıl Terbiye Veriyorlar?"*da üç yıl önce ziyaret ettiği Rocester'deki *Abbotsholme* isimli okulda çocuk terbiyesinde uygulanan usulleri aktarmıştır. Âdeta bir çiftliğe benzettiği okulda, çocukların bedenen çevik ve kuvvetli olmalarına ve beslenmelerine dikkat edildiğini, aynı zamanda çocukları geleceğe hazırlamak için onlara ziraat ve hayvancılık işlerinin de yaptırıldığını belirten yazar, okuldaki öğretmen-öğrenci ilişkisine de dikkat çekmiş ve yeri geldiğinde öğretmenlerin öğrencilerle birlikte yüzme, avlanma gibi etkinlikler yaptığını kaydetmiştir (RMÂ, S.11-2, s.169-170).

Dergide çocuklar ve gençler için kaleme alınan makalelerde ise, onların çeşitli konularda kültürlerini artıracak yazıların yanı sıra, sağlıkla ilgili yazılara da yer verilmiştir. Bu yazılar sırasıyla; derginin üçüncü sayısında Mim [م] imzalı *"Çikolata Nedir?"*, dördüncü sayısında Mustafa Figanî imzalı *"Saat"* ile imzasız yayımlanan *"Havâdis-i Mütenevvia: Meşhur Âmâlar"*, beşinci ve altıncı sayılarında tefrika edilen Ahmet Cemal imzalı *"Musâhabe-i Fenniyye"*, yedinci sayısında Mustafa Figanî

imzalı *"İnsanların En Azılı Düşmanı"*, onikinci sayısında İhsan imzalı *"Eski Türlerin Tomak Oyunu"* ve onüçüncü sayısında Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Osmanlı Mimarlığı Nedir?"* başlıklı yazılardır.

"Musâhabe-i Fenniyye" başlıklı yazılarında Ahmet Cemal, elektriğin, yıldırımın, gök gürültüsünün nasıl oluştuğunu, yıldırımdan nasıl korunulabileceğini ve paratonerin icadını çocukların anlayabileceği sade bir dille anlatmıştır.

*"İnsanların En Azılı Düşmanı"*nda Mustafa Figanî, çocuklara mikrobun ne olduğunu, nerelerde bulunduğunu, çocukların ondan korunmak için temizliğe önem vermeleri gerektiğini samimî bir üslûpla anlatmıştır.

Bu yazıların yanı sıra dergide, hayvanları tanıtan yazılara da yer verilmiştir. Bu yazılar sırasıyla; derginin dokuzuncu sayısında Elif Mim [ا. م.] imzalı *"Kunduzlar"*, onuncu sayısında Harun Reşit imzalı *"İpopotam"*, onbirinci sayısında Muallim Bahattin imzalı *"Deniz Aygırı"* ve on ördüncü sayısında imzasız olarak yayımlanan *"Evvelâ Parçalar Sonra Yer"* [baykuşla ilgili] başlıklı yazılardır. Söz konusu yazılarda, konu edilen hayvanların fiziksel özellikleri, yaşam alanları, biçimleri, avlanma usulleri, bu hayvanlardan çeşitli alanlarda ne şekilde yararlanıldığı vb. hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.5.2. Deneme

Dergide, yazarların çeşitli konularda kendi görüşlerini paylaştığı, öğretmenlerin bizzat uyguladıkları ders öğretim usullerini aktardıkları, ayrıca bazı derslerin etkili hale getirilebilmesi için çeşitli tavsiyelerde bulundukları yazılar bu başlık altında incelenmiştir.

Yazarların çeşitli konularda kendi görüşlerini paylaştıkları yazılar; derginin altıncı sayısında Ali Kâmi imzalı *"Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası"* ile Serkiz Nihat imzalı *"Ticarete Sülûk Edelim: Âlem-i Ticâret"*, yedinci sayısında Orhan Mithat imzalı *"Ebeveyn ü Muallimîn-i Kirâma: Peder ve Evlât"* ve dokuzuncu sayısında *"İlk Kānûn-ı Beşer: Pederlere Hürmet ve Riayet"* ile Mehmet Celâl imzalı *"Eğer Tahsilin Teshili Lâzımsa"*, onüçüncü sayısında İsmail Hakkı imzalı *"Mekteplerimizde Ulûm ve Maariften Evvel Kurtarılacak Sıhhat Vardır!"* başlıklı yazılardır.

*"Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası"*nda yazar, özellikle Trablusgarp ve Balkan Savaşları sonrasında ülkede yaşayan farklı milletlere mensup insanlar arasında anlaşmazlıkların baş gösterdiğini; ancak düşmanların bireyler değil hükûmetler olduğunun unutulmaması gerektiğini ifade etmiştir. Devletin hiçbir kurumunda vatandaşlar arasında ayrım yapılamayacağını belirten Ali Kâmi, öğrenciler ve kimi yetişkinlerin ırk ve mezhep ayrımı güttüğünü; ancak bunun bir çocukluktan ibaret olduğunu ve söz konusu durumun devletin başına zaman zaman zor işler açtığını da dile getirmiştir (RMÂ, S.6, s.81-82).

"Ticarete Sülûk Edelim: Âlem-i Ticâret"'te Serkiz Nihat, birçok işte olduğu gibi ticaretin de birtakım zorlukları olduğunu belirtmiştir ve konuyla ilgili teorik ve pratik bilgilerine dayanarak bu zorlukların nasıl aşılabileceğiyle ilgili fikirlerini paylaşmıştır. Yazısında ticaretin faydalarından da söz eden yazar, ticaretin insanı ataletten kurtaracağını, aile hayatında dahi olumlu etkiler yaratacağını belirtmiş, bununla birlikte her işte olduğu gibi bu işte de eğitimin önemli olduğunun altını çizmiştir (RMÂ, S.6, s.88-90).

"Ebeveyn ü Muallimîn-i Kirâma: Peder ve Evlât" ile *"İlk Kānûn-ı Beşer: Pederlere Hürmet ve Riayet"*te Orhan Mithat, babaların, çocuklarını yetiştirmek için büyük fedakârlıklar yaptığını, buna karşılık çocukların da öğrenmeleri gereken ilk ahlâk ve fazilet dersinin babalarına hürmet ve riayet olduğunu belirtmiştir. Aile içindeki düzen, birlik ve beraberliğin ancak bu yolla temin edilebileceğini ve aile içindeki düzenin toplumsal düzene de etki edeceğini belirten yazarın, söz konusu yazılarda çocuk yetiştirme konusunda annenin rolüne hiç değinmemesi dikkat çekicidir (RMÂ, S.7, s.97-99; S.9, s.129-130).

*"Eğer Tahsilin Teshili Lâzımsa"*da Mehmet Celâl, alfabe öğreniminde harflerin şekilleri ve yazım tarzı hakkında matbuatta birçok fikrin ileri sürüldüğünü, bununla birlikte ortak bir karara varılamadığı için her okulun kendi alfabe öğretme usulüne sahip olduğunu belirtmiştir. Dilimizi öğrenmenin güç olduğuna dikkat çeken yazar, ilmin temeli olarak gördüğü alfabe öğretiminde ortak bir karara varılmasının elzem olduğunun altını çizmiştir (RMÂ, S.7, s.103-104).

"Mekteplerimizde Ulûm ve Maariften Evvel Kurtarılacak Sıhhat Vardır!"'da İsmail Hakkı, ülkede yaşanan felâketlerden sonra eğitim konusunda hem Maarif hem Evkaf Nezareti tarafından yapılan çalışmaları takdirle karşıladığını; ancak bütün

bunlardan önce çocukların sağlığına dikkat edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ne evde ne okulda sağlıklarına önem verilen çocukların iyileştirilebilmesi için ülkemizde, tıpkı Avrupa'da olduğu gibi açık hava mekteplerinin inşa edilmesini önermiştir (RMÂ, S.13-4, s.205-206).

Dergi, onuncu sayısından itibaren Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib öğretmenlerinden oluşan bir heyet tarafından çıkarıldığından, ilgili sayıdan itibaren dergide Şemsülmekâtibin eğitim sistemi ve derslerin öğretim usulleriyle ilgili yazılara yer verilmiştir. Tamamı derginin *"Mürebbiler Âlemi"* bölümünde yer alan bu yazılar sırasıyla; derginin onuncu sayısında Mektep Âlemi imzalı *"'Şemsülmekâtibde Vatan Terbiyesi Nasıl Veriliyor?*", Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Ana Mektebinde Çocukları Nasıl Terbiye Ediyorlar?*", onbirinci sayısında Ahmet Nuri imzalı *"Amelî Hendeseyi Nasıl Okuttum?..."*, onikinci ve onüçüncü sayılarında tefrika edilen Ahmet Nuri imzalı *"Coğrafyayı Nasıl Okuttum?; Tedris Ettim?"*, Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Resmi Nasıl Tedris Etmeli?"* ve ondördüncü sayısında Ahmet Nuri imzalı *"Coğrafya Dersinde Resimlerden Nasıl İstifade Edilir?"* başlıklı yazılardır.

Söz konusu yazılarda dikkati çeken husus; öğretmenlerin, kendi öğrencilik zamanlarında ezbere dayalı eğitim sisteminden ötürü öğrendiklerinin kalıcı hale gelmediğini belirtmeleri ve bu nedenle kendileri öğretmen olduklarında pratiğe dayalı, öğrencinin aktif olarak yer aldığı bir eğitim anlayışını benimsemiş olmalarıdır.

Dergide, öğretmenlerin dersleri etkili hale getirebilmeleri için çeşitli tavsiyelerin verildiği yazılar da bulunmaktadır. Bu yazılar; derginin onuncu ve onbirinci sayılarında tefrika edilen Ahmet Nuri imzalı *"Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir!"* ve onikinci sayısında Mektep Âlemi imzalı *"Coğrafya Resimleri Koleksiyonları Nasıl Yapılır?"* başlıklı yazılardır.

Dergide ayrıca çocuklara sağlıklarını muhafaza etmeleri için uymaları gereken hijyen kurallarının anlatıldığı, öğretmenlerin, öğrencilerin sağlıklı olmaları için yaptıkları uygulamaları anlatan yazılara da yer verilmiştir. Bu yazılar sırasıyla; derginin dördüncü sayısında Mim [م] Lokman imzalı *"Küçüklere Sıhhî Nasihatler"*, onikinci sayısında Köy Hocası imzalı *"Çocuklarımın Bedenini Nasıl Terbiye Ettim?"* ile on ördüncü sayısında *"Evvelâ Kendi Kendimi Islah Ettim!"* başlıklı yazılardır.

2.5.3. Eleştiri

Dergide eleştiri türünde kaleme alınmış 5 yazı bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; derginin dördüncü sayısında Abdullah Cevdet imzalı *"Mektep Âlemi - Hayat Âlemi"*, sekizinci sayısında Elif [ا] Perizad imzalı *"İstikbali Düşünen Validelere: Eski Terbiye-Yeni Terbiye"*, dokuzuncu sayısında Ra [ر] Mihrî imzalı *"Saâdet-i Âile Duyguları: Avrupa Kadınları ve Bizim Kadınlarımız"* ve onikinci sayısında Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Mezarımızı Ellerimizle Kazıyoruz da Haberimiz Yok!"* ile *"Eğer Maarif Bu ise 'Yaşasın Cehalet' Derim"* başlıklı yazılardır.

*"Mektep Âlemi - Hayat Âlemi"*nde Abdullah Cevdet, genç öğretmen Selim Sırrı Bey ile ziyaret ettikleri iki ilkokulun gerek fizikî koşullar bakımından gerek verilen eğitim bakımından perişan bir halde olduğuna dikkat çekerek okulları âdeta ölüm yerlerine benzetmiştir. İngiltere'de ve Japonya'da eğitime ayrılan bütçenin yüksekliğine dikkat çeken yazar, toplumun dertlerinin kaynağını ilkokullarda bulur. Ona göre bu okullar "sağlam ve nurlu dimağlar hasıl edemediği gibi sağlam adaleleri de çürütü"r (RMÂ, S.4, s.52).

"İstikbali Düşünen Validelere: Eski Terbiye-Yeni Terbiye" başlıklı yazıda Elif [ا] Perizad, ailelerin, kız çocuklarını okutmak için çok çabaladığını ve birçok masraf ettiklerini; ancak bu eğitimin, kızların kendi ailelerini kurduktan sonra bir kenara bırakıldığını belirtir. Bu durumun eski terbiyenin kötü sonuçlarından biri olduğunu dile getiren yazar, kız çocuklarının aldıkları eğitimin asıl kendi ailelerini kurduktan sonra işe yarayacağını, kızların aldıkları eğitim sayesinde şefkatli birer anne olabileceklerini ve vatana faydalı çocuklar yetiştirebileceklerini belirterek anneleri bu konuda dikkatli olmaya çağırmıştır (RMÂ, S.8, s.121-122).

*"Saâdet-i Âile Duyguları: Avrupa Kadınları ve Bizim Kadınlarımız"*da Ra [ر] Mihrî, kadınların toplum hayatında kendilerine özen gösterirken aynı özeni aile içinde göstermediklerini, aile içindeki huzuru ve mutluluğu temin etmede üzerlerine düşen görevi yerine getirmediklerini ileri sürmüştür (RMÂ, S.9, s.139-140).

*"Mezarımızı Ellerimizle Kazıyoruz da Haberimiz Yok!"*ta ise İsmail Hakkı, çocuklarını yabancı okullara gönderen ailelerin bu suretle çocukların dinine, vatan sevgilerine zarar vereceğini belirterek durumu sert bir dille eleştirmiştir: "Meğerse onlar o dilenciliği maarife aç kaldıkları için yapmazlarmış, soysuzluklarından, kalpsizliklerinden yaparlarmış" (RMÂ, S.12-3, s.186).

"Eğer Maarif Bu ise 'Yaşasın Cehalet! Derim" başlıklı yazıda, ülkenin yaşadığı felâketlerden kurtulabilmesi için gençliğin "milliyetçi, milletçi, kanlı, canlı, bombacı, çeteci" (RMÂ, S.10-1, s.146) olması gerektiğini dile getiren Muallim Behram Lütfi, mevcut eğitim sisteminin ancak masa başında çalışacak memurlar yetiştirdiğini ileri sürerek sistemi eleştirmiştir (145-146).

2.5.4. Öykü

Dergide 20 öykü tespit edilmiştir. Derginin hemen her sayısında bulunan ve kimi telif kimi tercüme olan bu öykülerin çoğu, derginin onuncu sayısından itibaren "Çocuklar Âlemi" bölümünde yayımlanmıştır. İlgili bölümde yayımlanan öykülerin tamamı telif ve hacim bakımından diğerlerine göre kısadır.

Dergide yer alan öyküler sırasıyla; birinci ve ikinci sayıda tefrika edilen Ayın Kef [ع. ك.] imzalı *"Fedakâr Çocuk"*, üçüncü sayıda Mim Kef [م. ك.] imzalı *"Yusuf'un İntikamı"*, beşinci sayıda Jak Norman'dan tercüme edilen Ayın [ع] imzalı *"Denizin Tesîr-i Nâgehânîsi"*, yedinci sayıda Be [ب] imzalı *"Otomobil ve Bebek"*, sekizinci sayıda Pe Üstün Elif [پ. آ.] tarafından tercüme edilen *"Üç Baston: İttihattan Kuvvet Doğar"*, onuncu sayıda Niyazi imzalı *"Suat'la Nezih Mektep Âlemi'ni Okuyorlar…"*, Ahmet Nuri imzalı *"Mektepten Kaçanların Başına Neler Geliyormuş!.."* ve *"Kurnaz Bahçıvan Osman Ağa"*, onbirinci sayıda Muallim Bahattin imzalı *"İki Hırsızın Başına Neler Gelmiş?.."*, Ahmet Nuri imzalı *"Nahit Arıdan Öcünü Nasıl Aldı?.."*, onikinci sayıda Hüseyin Hüsnü imzalı *"Bir Dilencinin Hikâyesi"*, Niyazi imzalı *"Ali'nin Hikâyesi"* ve imzasız yayımlanan *"Suat'la Fuat"*, onüçüncü sayıda Hüseyin Hüsnü imzalı *"Seyyah ile Yılanın Hikâyesi"*, ondördüncü sayıda Niyazi imzalı *"Bahçıvan Memiş Ağa'nın Kabağı"* ile Ahmet Nuri imzalı *"Hiddetli bir Zevcin Hikâyesi"*dir.

Yoksulluk ve ölüm, birlik ve beraberliğin önemi, insanları kandırmanın insanın başına kötü işler açacağı, aç gözlü olmanın olumsuz sonuçları, okuldan kaçmamak gerektiği, insan ilişkilerinde anlayışın önemi gibi temalar ve konuların işlendiği öykülerde, çocukların ve gençlerin hem hayal dünyalarını genişletmek hem de onlara birtakım dersler verilmek istendiği görülmektedir. Bununla birlikte öykülerde, derginin Balkan Savaşları sonrasında yayımlanması dolayısıyla dönemin siyasî konjonktürüne paralel olarak vatanseverlik, fedakârlık, intikam ve öç alma gibi temalar da işlenmiştir.

2.5.5. Roman

Dergide yer alan tek roman, Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe* isimli eserinin Mehmet Ali tarafından *"Robinson Adasında"* başlığıyla çevrilen ve derginin sekizinci ve dokuzuncu sayılarında tefrika edilen eseridir. Seyahat etmeye meraklı olan Robinson'un, babasının tüm engellemelerine rağmen çıktığı gezide bindiği geminin alabora olması sonucu ıssız bir adaya düşmesi ve burada yirmisekiz yıl boyunca yaşadıkları, sürükleyici bir anlatımla okuyucuya aktarılmıştır.

2.5.6. Şiir

Dergide yer alan tek şiir, derginin ondördüncü sayısında Süleyman Nesip tarafından kaleme alınan, çalışmayı yücelten ve milliyetçi nitelikler barındıran başlıksız manzumedir:

Ey mukaddes çekiç ki her darben

Örse indikçe bir hayât açılır..

Darabâtındaki metanetten

Zîr ü bâlâya nûr ve fer saçılır…

Her şerâren yükselir pür-tâb

Yaratır bir cihân-ı rezm ü şebâb!..

Bir çekiçsin… Fakat büyük bir şey

Ki döğersin demirle pey-der-pey

'Azm ve ümîdi.. Dest-i rahmetsin.

Her şerârende renk renk bahâ,

Her şerârende bir sürûd-ı rehâ,

Her şerârende 'adl ü cezm ü hayâ..

Sen hakīkatte, âh, o kuvvetsin

Ki şi'ârın bekāyadır doğmak,

Varsa bir sensin işte san'at; hakk!..

Sensin ancak bu mülkü kurtaracak.

Şimdi ey sen de, ey mübarek kul!

Tuttuğun yol bu, en ilâhî yol..

Sana 'adn-i bekā mübeşşerdir,

Ki şerârenle Hakk beraberdir,

Ki şerâren Hudâ'ya rehberdir…

Şu uyuşmuş urûka; vur, can ver,

Yaşamak aşkı, nûr-ı îmân ver…

İnlesin, vur ki vur ki "Ergenekon":

'Arş-ı âmâle yüksel, üstüne kon!

2.5.7. Fabl

Dergide bulunan 5 fabl, derginin *"Çocuklar Âlemi"* bölümünde yer almaktadır. Bunlar sırasıyla; derginin onbirinci sayısında Niyazi imzalı *"Fil Dede ile Zürafa Hanım Konuşuyor"*, onikinci sayısında Mektep Âlemi imzalı *"Kâğıt ile Kalem Konuşuyorlar!"*, onüçüncü sayısında ∗∗∗ imzalı *"Maymunla Kavanoz Konuşuyorlar!"*, Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Aslan Yavrusunun Başına Gelenler"* ve ondördüncü sayısında Hüseyin Hüsnü imzalı *"Papağanla Köpeğin Hikâyesi"* başlıklı yazılardır.

Fabllar aracılığıyla çocuklara, gücümüzün yetmediği konularda yakınlarımızdan yardım isteyebileceğimiz, aldığımız yardımın karşılığında teşekkür etmemiz gerektiği, bencil olmamak, karşımızdakileri düşünmek, kibar olmak ve anne sözü dinlemenin önemi gibi ahlâkî ve insanî değerler kazandırılmaya çalışılmıştır.

2.5.8. Sohbet

Dergide, Mahmut Kenan tarafından kaleme alınan sohbetler, *"Hasbihal"* üst başlığıyla yayımlanan; birinci sayıdaki *"Küçük Bey"*, ikinci sayıdaki *"Tevzî-i Mükâfât"* ve altıncı sayıdaki *"Teneffüsten Mahrum…"* başlıklı yazılardır.

Monolog anlatım tekniği ile kaleme alınan yazıların anlatıcıları oniki ila ondört yaşları arasındaki erkek öğrencilerdir. Yazılarda, çocukların eğitime bakış açıları ve okul hayatında yaşadıkları sorunlar mizahî ve yer yer ironik bir dille anlatılmıştır.

*"Küçük Bey"*de anlatıcı, onüç ondört yaşlarında şık giyimli bir erkek çocuktur. Babasının kendisine iyi bir gelecek temin etmek amacıyla tuttuğu Almanca, Fransızca, Arapça, hüsnühat ve matematik öğretmenlerinin tavırlarını, taklitlerini de yaparak anlatan Küçük Bey, aldığı eğitimin sıkıcılığını ve niteliksizliğini yer yer ironik bir üslûpla okuyucuyla paylaşır.

*"Tevzî-i Mükâfât"*ta, anlatıcı oniki onüç yaşlarında sınıfını geçememiş bir öğrencidir. Sınıf tekrarı yapmak zorunda olduğunu ailesine anlatamayan çocuk, aksine karnesine yüksek notlar yazar. Babasının kendisine derslerini geçerse vereceğini söylediği paraları alan çocuk, bu paralarla yıl sonunda sınıfını geçenlere kitap hediye edilen tevzî-i mükâfat töreninde verilen kitaplardan alır. Ailesi, başta törene katılmayacaklarını söylediği için bu kitapları törende elde ettiğini söylemeyi plânlar. Ancak ailesinin son anda törene gelmesiyle birlikte plânları bozulur. Bu süreçte başından geçenleri yer yer mizahî bir dille anlatır.

*"Teneffüsten Mahrum"*da ise anlatıcı onüç yaşlarındaki bir öğrencidir. Sınıflarındaki mubassıra yaptığı bir saygısızlık sonucunda üç gün genel teneffüslerden mahrum kalan çocuk; kendi açısından yaptığında bir sakınca görmediğinden aldığı cezanın haksız olduğunu iddia eder.

2.5.8. Gezi

Dergide gezi türünde kaleme alınan 2 yazı bulunmaktadır. Bunların ilki; derginin üçüncü ve dördüncü sayılarında tefrika edilen, Behçet Kâmi imzalı *"Edirne Seyahatinde"*, ikincisi ise; onikinci sayısında Muallim İsmail Hakkı imzalı *"'Brüj' Nasıl Bir Şehirdir?"* başlıklı yazıdır.

Edirne Seyahatinde'de Behçet Kâmi, 26 Mart 1913'te Bulgarlar tarafından işgal edilip 22 Temmuz 1913'te Osmanlı İmparatorluğu tarafından geri alınan Edirne'yi görmek isteyen bir grup insan ile Sirkeci Garı'ndan başlayan yolculuklarını betimleyici bir üslûpla kaleme almıştır. Yolculuk sırasında durdukları bazı istasyonlarda karşılaştıkları şeyler "yalnız bir mevkif kulübesi yahut küçük bir askerî mekân" (RMÂ, S.3, s.43)dır. Şehre vardıklarında karşılaştıkları manzaranın kendilerinde acı bir his uyandırdığını belirten yazar, dikkati en fazla çeken şeyin kahvehanelerin sayısındaki fazlalık olduğunu dile getirir. Şehrin harap halini milletin tembelliğine bağlayan Kâmi, Müslümanlar ile gayrimüslimlere ait mekânlar arasındaki farklılığa dikkat çeker: "Ahmet'in, Mehmet'in kahvesine bakınca insan içerlek bir koğuk, içinde birkaç peyke yahut iskemle görüyor. İçindekilerin hali ise malûm… Sonra Apostol bir kahvehane açmış, her taraftan bir başkalık akıyor. Ne ise bunlar birtakım acı hakayık!.." (RMÂ, S.4, 53).

Yazar, İstanbul'da da karşılaştığı gibi; bir Bulgar'ın yahut Rum'un dükkânına girildiğinde kendi uluslarının hükümdarlarının, ailesinin resimlerinin dükkânda dolu olduğunu ifade ederek onların milliyetlerine bağlılıklarını vurgular (RMÂ, S.4, s.54).

*"'Brüj Nasıl Bir Şehirdir?"*de, üç sene önce dört beş gün kaldığı Brüj (Belçika)'ün evlerini, sokaklarını, kanallarını, müzelerini, kiliselerini, insanlarını, insanların kıyafetlerini betimleyici bir anlatım tarzıyla ve sohbet havası içinde okuyucuyla paylaşan İsmail Hakkı'nın dikkatini "hep basık, alçak, tuğladan, üzerleri kiremit kaplı" (RMÂ, S.12, s.196) Orta Çağ evleriyle çeken şehir, yazarın hafızasında en çok halkının çalışkanlığıyla yer edinir. Çalışmanın Brüjlüler için âdeta bir din olduğunu belirten İsmail Hakkı'nın Brüj'de unutamadığı şey; evlerinin önünde oturup Belçika dantelâsı ören kadınların çalışkanlığıdır: "İşte Brüj deyince, bende yüzlerce hatıra uyanıyor. Fakat bir hatıram var ki hepsinden daha kuvvetli, o da Brüj kadınlarının çalışkanlığı…" (197).

2.5.9. Anı

Dergide anı türünde kaleme alınan 3 yazı bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; derginin ikinci sayısında Mim Fe [م. ف.] imzalı, *"Spor"* üst başlığı altında başlıksız olarak yayımlanan yazı, dördüncü ve beşinci sayılarında tefrika edilen Mim Kef [م. ك.]

imzalı *Fil Avı,* beşinci sayısında Mim [م] Ravi imzalı *"Çocukluk Hatıralarım"* başlıklı yazılardır.

Mim Fe [م. ف.] imzalı başlıksız yazının başında yer alan "Birçok sayd ve şikârda bulunarak bu babda oldukça şöhret kazanmış olan "Prens Dorlean"ın defter-i hâtırâtından bir avcılık aynen naklolunur" (RMÂ, S.2, s.23) ile *"Fil Avı"*nın başında yer alan "Hint İngilizi Orman İdaresi Müdürü Sir Ardeley Vilmot'un bizzat hazır bulunduğu bir fil saydında dostlarından birinin geçirmiş olduğu bir hâdise-i fecîayı aynen naklediyoruz" (RMÂ, S.4, s.58) açıklamaları iki metnin de tercüme edildiğini göstermektedir.

İkisi de avcılıkla ilgili olan anıların ilkinde; Prens Dorlean, geçmiş zamanlarda Fransız asilzadeleri arasında eğitilmiş şahinlerle bıldırcın, çulluk gibi küçük kuşların avlanmasının önemli bir av eğlencesi olduğunu; ancak bu eğlencelerin artık görülmediğini belirttikten sonra arkadaşlarıyla birlikte Türkistan-Tarım Nehri civarında bu iş için eğitilmiş kartallarla çıktıkları ve kendisine "o kadar muhteşem, o kadar azametli ve sanatlı gel"en (RMÂ, S.2, s.27) ve bu nedenle "Avrupa'dan bu usûl-i saydın kalktığına cidden müteessif ol" masına (27) sebep olan geyik ve ceylân avını anlatır.

Fil Avı'nda ise; Hint İngilizi Orman İdaresi Müdürü Sir Ardeley Vilmot'un yakın arkadaşlarından olan ve avcılığa son derece meraklı olup Hindistan'ın meşhur fil avlarında bulunmak üzere İngiltere'den Hindistan'a gelerek kendisine misafir olan Sir Nestal'in, arkadaşlarıyla çıktığı fil avında başına gelen elim kaza ve bu kazadan nasıl kurtarıldığı sürükleyici bir üslûpla anlatılmıştır.

*"Çocukluk Hatıralarım"*da ise Mim [م] Ravi, beş yaşında iken gittiği mahalle mektebinde yaptığı yaramazlıkların sonucunda aldığı falaka cezasından nasıl kurtulduğunu samimî bir üslûpla anlatmıştır.

2.5.10. Tiyatro

Dergide tiyatro türünde kaleme alınmış iki yazı bulunmaktadır. Bunların ilki; derginin birinci, ikinci, üçüncü, beşinci ve altıncı sayılarında tefrika edilen ∗∗∗ imzalı *"Kızlar Mektebi"*, ikincisi ise; sekizinci sayısında Mehmet Ali imzalı *"Ayı Postu"* başlıklı yazıdır.

*"Kızlar Mektebi"*nin figüratif kadrosunu Darülmuallimattan ve Fransız Mektebinden mezun olmuş 25 yaşındaki öğretmen Fazıla Hanım ile yaşları 5,7,10,12 ve 13 olan öğrenciler Nihal, Perihan, Kevser, Fitnat, Neriman ve Kâmuran Hanımlar oluşturur. Her gün Neriman Hanımların Erenköy'deki evlerinde öğle vaktinde bir araya gelen öğretmen ile öğrenciler karşılıklı soru-cevap tarzında ilerleyen dersler işlerler.

"Ayı Postu", Fransız oyun ve roman yazarı, gazeteci ve avukat Tristan Bernard'ın Mehmet Ali tarafından tercüme edilen bir perdelik komedisidir. Figüratif kadrosunu kasiyer kadın, garson Teodor, tiyatro oyuncusu Nivola ve oda hizmetçisi Janet'in oluşturduğu oyunda mekân, deniz kenarındaki bir şehirdeki gazinonun terasesidir. Metinde, çalıştığı iş yerinden ayrılıp Paris'e gitmek isteyen Teodor'un, patronuna olan borcundan ötürü işten ayrılamaması konu edilir.

Metnin sonunda "mabadı var" ibaresi varsa da, derginin ilerleyen sayılarında yazının devamına rastlanmamıştır.

2.5.11. Nutuk

Dergide nutuk türünde kaleme alınmış 11 yazı bulunmaktadır. Bu yazılar sırasıyla; derginin yedinci sayısında Ali Fahri imzalı *"İntikam"*, onuncu sayısında Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Gençler; Eğer Sağlam Vücutlu, Faal, Emelperver Bir Millet Olmazsanız Eyvah!"*, Şemsülmekâtib imzalı *"Yavuz Sultan Selim Lisanından Bir Nutuk"*, onbirinci sayısında Muallim İsmail Hakkı imzalı *"Bizim Felâketimizden Âlimlerimizden Ziyade Sanatkârlarımız Mesuldür…"* ile *"Gençler! Milletinizi, Bayrağınızı Seviniz!.."*, Süleyman Nesip imzalı *"Kral Bayrağımızı Çiğniyor"*, Şemsülmekâtib imzalı *"Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri Lisanından Bir Nutuk"*, onikinci sayısında Ayın Te [ع. ت.] imzalı başlıksız yazı; onikinci ve onüçüncü sayılarında Muallim Bahattin imzalı *"Yarının İstikbalini Kimler Kurtaracak?"*, *"Mektebine Silâh Sokan Milletin Hakkı Her Zaman Masundur"* ile başlıksız yazıdır.

"İntikam" başlıklı yazısında çocuklara seslenen Ali Fahri, ülkenin yaşadığı felâketler ve kayıplar sonrasında basın aracılığıyla çocuklara intikam duygusunun ve düşüncesinin telkin edilmeye çalışıldığını; ancak bunun hem ahlâk hem medeniyet hem de siyaseten yanlış olduğunu, Türklüğün ve Osmanlılığın altını çizerek böylesi

bir yaklaşımın bizlere yakışmayacağını dile getirmiştir. Yazar, çocuklara ancak okumak ve çalışmak suretiyle hem zihnen hem de bedenen güçlenmelerini, intikamı ancak bu yolla almalarının doğru olacağını telkin etmiştir (RMÂ, S.7, s.99-102).

Nutuk türünde kaleme alınan diğer yazıların tamamı derginin *"Gençler Âlemi"* bölümünde yer almaktadır. Söz konusu yazılar aracılığıyla gençlerde tarih bilinci oluşturulmaya ve onların milliyetçi duyguları artırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, ülkeyi yaşadığı zor durumdan kurtarabilmek ve yaşananların intikamını alabilmek için onlara faal, hırslı, intikamcı, bedenen çevik ve kuvvetli olmaları gerektiği telkin edilmiştir.

"Mektebine Silâh Sokan Milletin Hakkı Her Zaman Masundur" başlıklı yazıda; "son Rumeli mağlûbiyetlerinin iç yüzü tetkik edilirse; görülecektir ki: esbâb-ı felâketin en mühimi[nin]; silâha karşı olan sevgisizlik, hürmetsizlik" (RMÂ, S.13, s.213) olduğu ileri sürülerek Maarif Nezareti tarafından liseler ile darülmualliminlerde silâh talimi yapılmasına dair alınan karar desteklenmiştir.

"Bizim Felâketimizden Âlimlerimizden Ziyade Sanatkârlarımız Mesuldür…" başlıklı yazıda şairlere, tiyatroculara, ressamlara, musikişinaslara seslenen yazar, ülkenin yaşadığı kayıpların sebebinin eğitimsizlik değil; "kansızlık, cansızlık, duygusuzluk" (RMÂ, S.11, s.165) olduğunu ileri sürmüştür ve halkta mazi, tarih duygusunun sanatçılar tarafından oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır.

2.5.12. Mektup

Dergide mektup türünde kaleme alınan yazılar; derginin ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve yedinci sayılarındaki *"Açık Konuşmalarımız"*; onbirinci sayısındaki *"Robert Kolej Muhazarat Cemiyeti'ne"* ile *"Mekteb-i Sanâyiden Muhammed Emin Efendi'ye"* ve dokuzuncu sayısındaki Mehmet Sait imzalı *"Sevgili Terbiyecimize Millî Bir Anma Armağanı"* ile Mustafa Figanî imzalı *"Cevap"* başlıklı yazılardır.

"Açık Konuşmalarımız" ile *"Robert Kolej Muhazarat Cemiyeti'ne"* ve *"Mekteb-i Sanâyiden Muhammed Emin Efendi'ye"*; okuyuculardan gelen tebriklerin kabul edildiği ve okuyucuların fotoğraf ve yazı müsabakası için gönderdikleri fotoğraf ve yazılar ile bilmecelerin dergide yayımlanmama sebeplerinin açıklandığı yazılardır.

Galatasaray Sultanisi üçüncü sınıf birinci şube öğrencileri adına Mehmet Sait tarafından kaleme alınan *"Sevgili Terbiyecimize Millî Bir Anma Armağanı"*nda, okulun eğitimcilerinden Mustafa Figanî'nin okuldan ayrılması sebebiyle öğrencilerin duydukları üzüntü ve öğretmenlerine duydukları sevgi ve saygı dile getirilmiştir.

Söz konusu mektuba karşılık olarak Mustafa Figanî'nin kaleme aldığı *"Cevap"* başlıklı yazıda Figanî, hem öğrencileriyle geçirdiği kısa vakitte duyduğu mutluluğu anlatmıştır hem de öğrencilerine, okulda öğretmenlerinin sözlerini dinlemelerini ve dostlarını, düşmanlarını iyi tanıyıp ülkeyi yiğitlikle ve ilim öğrenerek kurtarmalarını öğütlemiştir (RMÂ, S.9, s.131-133).

2.5.13. Talebe Yazıları

Dergide öğrenciler tarafından kaleme alınan 3 yazı bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla; derginin dördüncü sayısında İstanbul Sultanisinden Üsküdarlı Ahmet Refik imzalı *"Gurub"*, sekizinci sayısında Davutpaşa Sultanisi Müdavimlerinden Hasan İlhami imzalı *"Talebe Yazıları: Türk Gençlerine"* ve dokuzuncu sayısında Galatasaray Sultanisinden Giridî Ahmet Cevat imzalı *"Talebe Yazıları: Hazret-i Fatih'in Manidar Bir Cevabı"* başlıklı yazılardır.

*"Gurub"*da, temmuzun en sıcak günlerinden birinde, İstanbul'da bir gün batımı manzarası betimleyici bir tarzda anlatılmıştır.

*"Türk Gençlerine"*de gençlere seslenerek ülkenin yok olmakta olduğunu ve bu durumdan ancak çalışmakla kurtulunabileceğini vurgulayan Hasan İlhami, mevcut eğitim sistemini ve okulların durumunu İstibdat dönemiyle karşılaştırarak o dönemde çocukların okulda dayak ve ceza ile korkutulduğunu, bu nedenle okula gitmek istemediklerini, eve gittiklerinde biraz oyun oynamak isterlerse bu kez de annelerinden dayak yediklerini ve böylece "aptal olu[p], vatana hiç fayda dokundurama"dıklarını (RMÂ, S.8, s.126) belirtir. Meşrutiyet'in ilânıyla birlikte Eğitim Bakanlığı tarafından eğitimin geliştirilmesi için birçok masraflar edildiğinin, buna karşılık gençlerin de çalışmalarının gerektiğinin, aksi takdirde vatanın kaybedileceğinin altını çizer.

*"Hazret-i Fatih'in Manidar Bir Cevabı"*nda ise Ahmet Cevat, fakir bir adam ile Fatih Sultan Mehmet arasında geçen eğlenceli bir diyaloğu anlatmıştır.

2.5.14. Atasözü

Atasözlerinin bir kısmı Faik Reşat tarafından derginin altıncı sayısından onuncu sayısına kadar *"Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye"* başlığıyla ve alfabetik sırayla yayımlanmıştır. Altıncı sayıdaki ilk yazının başında yer alan *"İfâde-i Mahsûsa"*da, bütün milletlerin kendi halkı arasında yayılmış atasözlerini büyük bir özenle kayıt altına almak ve bazılarını da ahlâk kitaplarına kaydetmek suretiyle çocukların eğitimine yardım ettiğini; ancak bizde her konuda olduğu gibi bu konuda da kayıtsız davranıldığını ve ağızdan ağıza gezen beş on atasözümüz ile Ahmet Vefik Paşa'nın ve Şinasi'nin *Durûb-ı Emsâlleri* bulunmasa bizde âdeta bu yolda hiç söz sarf edilmemiş sanılacağını (RMÂ, S.6, s.95) dile getiren Faik Reşat, ilkokul ders programlarında, kitaplarında dahi konuyla ilgili herhangi bir şeye rastlamadığından, çocukların eğitimine, okuyup ezberlemelerine fayda sağlamak için hazırladığı eserini şu sözlerle tanıtır:

> Eser-i âcizânem iki kısma münkasımdır. Bir kısmı durûb-ı emsâlin malûm ve mazbut olan suretinden ibaret ve hurûf-ı hecâ üzerine mürettebdir. Diğer kısmı bunların manzum olanlarıyla darbımesel olarak irat ve zabıt ve hıfza şayan ebyat ve masariden müteşekkildir.
>
> Durûb-ı emsâlden bazılarının muhtevi olduğu lâfız ve tabirler mürûr-ı zamân ile elyevm mehcur ve binaenaleyh manâları müphem kalmıştır. Böyle olanları not ile şerh ve izah olunacaktır (RMÂ, S.6, s.95-96).

Yaptığı açıklamadan geniş çaplı bir eser hazırladığı anlaşılan Faik Reşat'ın, derginin dokuzuncu sayısındaki yazısının sonunda "mabadı var" ibaresi bulunsa da, derginin onuncu sayıdan itibaren Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib öğretmenlerinden oluşturulan bir heyet tarafından çıkarılmasından ötürü çalışmasının tamamını dergide yayımlayamamıştır.

2.5.15. Haber

Derginin onuncu sayısı ile ondördüncü sayıları arasında *"Mürebbilik/Mürebbiler Âleminde Neler Oluyor?"*, *"Gençlik/Gençler Âleminde Neler Oluyor?"* ve onikinci sayısıyla ondördüncü sayıları arasında *"Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?"* başlıkları altında toplam onüç habere yer verilmiştir.

Söz konusu yazılarda; ülkede eğitim konusunda yaşanan gelişmelere, Maarif Nezaretinin kimi uygulamalarının duyurusuna, yine Nezaretin kimi uygulamalarına karşı zaman zaman ironik bir üslûpla yapılan eleştirilere, dönemin önemli süreli yayınlarından olan *İkdam*'da, *Tanin*'de, *Tasvîr-i Efkâr*'da ve İ*çtihat*'ta yayımlanan eğitimle ve toplumsal konularla ilgili kimi yazıların tavsiyesine, Darülmuallimin ve Şemsülmekâtibde yaşanan bazı gelişmelere yer verilmiştir. Bunların yanı sıra, derginin toplumsal konulardaki görüşlerine örneğin; hapishanelerdeki mahkûmların topluma kazandırılmaları ve iyi ahlâkî değerler kazanmaları için güzel sanatlardan; musikinin, edebiyatın ve tiyatronun terbiye edici etkilerinden faydalanılması yönündeki görüşlerine vb. yer veren yazılar da bulunmaktadır (RMÂ, S.13-4, s.210).

2.5.16. Deney ve El İşleri

Dergide, çocukların ve gençlerin günlük hayatlarında kolayca ulaşabilecekleri araç gereçlerle bazı fennî bilgileri tecrübe ederek öğrenebilmelerini, ayrıca el becerilerini geliştirebilmelerini sağlayacak nitelikte yazılar kaleme alınmıştır. Deney ve El İşleri başlığı altında topladığımız bu yazılar sırasıyla; derginin birinci sayısında imzasız olarak yayımlanan "*Fennî Eğlenceler",* dokuzuncu sayısında ⁎⁎⁎ imzalı "*Fenni Eğlenceler: İnci Çiçeği Nasıl Yapılır?"*, onbirinci sayısında Mektep Âlemi imzalı "*Güzel Bir Mektupluk Yapmak İçin…",* onikinci sayısında Muallim Bahattin imzalı "*Yokluk İçinde Varlık - Kolay Tecrübeler",* onüçüncü sayısında Mektep Âlemi imzalı "*Basit Tecrübeler - Büyük Fikirler: Atalet Kanununu İspat Eder Basit Bir Tecrübe"* ile ondördüncü sayısında Mektep Âlemi imzalı "*Şariyet Hassası"* başlıklı yazılardır.

Birinci sayıda yer alan *"Fennî Eğlenceler"*de yazar, bir kalın kâğıt, mantar, iğne, çuha parçası ve büyük bardak veya kavanoz ile elektrik enerjisinin nasıl ortaya çıkabileceğini samimî bir üslûpla okuyuculara anlatır.

Onikinci sayıda yer alan *"Yokluk İçinde Varlık - Kolay Tecrübeler"*de ise Muallim Bahattin, bir sürahi, bardak ve mukavva huni aracılığıyla havanın varlığının öğrencilere kolayca ispat edilebileceğini gösteren küçük bir deneyi paylaşmıştır.

2.5.17. Bilmece-Yarışma

Derginin her sayısında sorulan bilmecelerle çocukların ve gençlerin bilişsel gelişimlerine katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Dergide ayrıca zaman zaman fotoğraf ve yazı müsabakaları da düzenlenmiştir. Bilmeceleri doğru halledenlere ve yarışmaları kazananlara hediye edilen kitap, yazı takımı, sulu boya takımı, kartpostal, dikiş kutusu, fotoğraf makinesi, albüm, sulu boya kart, kalem, cüzdan, lûgat vb. ile derginin okunma oranları da artırılmaya çalışılmıştır.

2.5.18. Reklâm-İlân

Derginin numarasız ek sayfalarında, yeni yayımlanan bazı dergi ve gazetelerin, edebî eserlerin, ders kitaplarının ve zaman zaman doktor ve çeşitli mağazaların ilân ve reklâmlarına yer verilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ DERGİSİ - TAHLİLÎ FİHRİST

Bu bölümde, dergide yer alan yazılar önce kronolojik olarak, ardından yazar adına göre sıralanmıştır.

3.1. KRONOLOJİK DİZİN

1.SAYI

İmzasız, "'Resimli Mektep Âlemi' Programı", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, kapak içi.

Mektep Âlemi Heyet-i Tahrîriyyesi, "Birkaç Söz", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.1-2.

Mahmut Kenan, "Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif: Mektep-1", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.2-4.

Ayın Kef [ع. ك.], "Hikâye: Fedakâr Çocuk", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.5-8.

Ahmet Robenson, "Spor: Mekteplerde Oyun-1", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.8-10.

Mim [م] Kenan, "Hasbihal: Küçük Bey", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.10-12.

***, "Kızlar Mektebi-Birinci Mükâleme", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.12-15.

İmzasız, "Fennî Eğlenceler", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.15-16.

İmzasız, "Zeki ve Çalışkan Çocuklarımıza Küçük Meseleler: Seyyahın Taamı", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.16.

"İlânlar: Selanik Bonmarşesi-İpekçi Kardeşler-Dersaadet", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

"İlânlar: İdman", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

"İlânlar: Amelî Elektrik", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

"İlânlar: Talebe Defteri", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

“Fotoğraf Müsabakası”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

“Yazı Müsabakası”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

“Hediyelerimiz”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

“İhtar”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, ekte.

2.SAYI

Mahmut Kenan, “Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif: Mektep-2”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.17-20.

Ayın Kef [ع. ك.], “Hikâye: Fedakâr Çocuk-Birinci Nüshadan Mabad ve Hitam”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.20-22.

Mim Fe [م. ف.], “Spor”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.23-27.

Mim [م] Kenan, “Hasbihal: Tevzî-i Mükâfât”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.27-30.

***, “Kızlar Mektebi-İkinci Mükâleme”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.31-32.

İmzasız, “Seyyah Meselesinin Halli”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.32.

“Âsâr-ı Münteşire: Balkan Harbi’nde Neden Münhezim Olduk?”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Türk Yurdu”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Tarihî Simalar”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Talebe Defteri”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Çocuk Duygusu”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Çocuk Hayatı”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Kabakçı Mustafa”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Büyük Duygu”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Sebîlü’r-Reşâd”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Teşekkür”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Bilmecelerimizin Halli”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Kartpostal Kazananlar”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“5’inci Fotoğraf Müsabakası”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“6’ncı Yazı Müsabakası”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“İhtar”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Fotoğraf Müsabakası”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

“Yazı Müsabakası”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

İmzasız, “Açık Konuşmalarımız”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

3.SAYI

İmzasız, “Müdâfi-i Hakk ü Hakīkat Edîb-i Şehîr ‘Piyer Loti’ Cenapları”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.33.

Mahmut Kenan, “Mektep-3”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.34-36.

∗∗∗, “Kızlar Mektebi-İkinci Makalenin Mabadı”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.36-39.

Mim Kef [م. ك.], “Hikâye: Yusuf’un İntikamı”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.39-42.

Behçet Kâmi, “Edirne Seyahatinde”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.42-45.

Mim [م], “Çikolata Nedir?”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.45-46.

“Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Türk Yurdu”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.46.

“Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Büyük Duygu”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.46.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Mektep Müzesi", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Mektepli", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Talebe Defteri", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Şehbal", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Sebîlü'r-Reşâd", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Muallim-i Lisân-ı Fransevî", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Kadınlar Dünyası", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: Muhâkemât-ı Edebiyye", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar: İdman", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.47.

"Büyük Müsabaka", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: Mektep Âlemi: Başlangıç-Elifba", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: Osmanlı Lisanı Elifbası", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: Talîm-i Kıraat: Birinci Kısım", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: İlk Hendese", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: Muhtasar İlm-i Hendese", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Hulâsatü’t-Tevârîh”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Bilmecelerimizin Halli”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Kartpostal Kazananlar”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Kısmen Halledenler”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Fotoğraf Müsabakası”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Yazı Müsabakası”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Fotoğraf Müsabakası”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Yazı Müsabakası”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

İmzasız, “Açık Konuşmalarımız”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“Kadıköy Müşterilerimizin Nazar-ı Dikkatlerine”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

“İçtihat Mecmuası”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

4.SAYI

Abdullah Cevdet, “Mektep Âlemi-Hayat Âlemi”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.49-53.

Behçet Kâmi, “Edirne Seyahatinde-Mabad ve Hitam”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.53-56.

Ahmet Refik, “Gurub”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.56-57.

Mim Kef [م. ك.], “Fil Avı”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.58-59.

Mustafa Figanî, “Saat”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.59-63.

Mim [م] Lokman, “Küçüklere Sıhhî Nasihatler”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.63-64.

İmzasız, “Havâdis-i Mütenevvia: Meşhur Âmâlar”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.64.

“Bilmecelerimizin Halli”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Kartpostal Kazananlar”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

İmzasız, “Zeki ve Çalışkan Çocuklara Küçük Meseleler: Fidan Muamması”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

İmzasız, “Açık Konuşmalarımız”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Rûhü’l-Akvâm”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Mükemmel İlm-i Hesâb”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Giyom Tel”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Edirne Sukutunun İç Yüzü”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Bir Deste Menekşe”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Amelî Elektrik”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Muhâkemât-ı Edebiyye”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Pamuk Ziraatı ve Ticareti”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Mağdûre-i Sevdâ”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Musâhabe-i Sıhhiyye”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Emel Yolunda”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Şerlok Holms’e Karşı Arsen Lüpen”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Amelî ve Nazarî Usûl-i Müsellesât-ı Müsteviyye”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Şehbal”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Resimli Kitap”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Çalışalım”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Talebe Defteri”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Mektep Müzesi”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Çocuk Duygusu”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: İçtihat Mecmuası”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Yeni Neşrolunan Mecmualar: Kadınlar Dünyası”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Kirkor Kömürciyan - İlm-i Hesâb”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Kirkor Kömürciyan - İlm-i Cebr”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Kirkor Kömürciyan - Fenn-i Mesâha-i Arâzî ve Topoğrafya”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Kirkor Kömürciyan - İlm-i Hendese: Kısm-ı Evvel”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Kirkor Kömürciyan - Mesâha-i Hendesiyye”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

“Büyük Müsabaka”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

5.SAYI

Ali Kâmi, “Muallimîn-i Kirâm ve Ebeveyne: Terbiye ve Usûl-i Terbiye”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.65-67.

Ahmet Cemal, “Musâhabe-i Fenniyye”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.67-70.

Mim Kef [م. ك.], “Fil Avı-Mabad ve Hitam”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.70-73.

Mim [م] Ravi, “Çocukluk Hatıralarım”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.73-75.

Ayın [ع], “Denizin Tesîr-i Nâgehânîsi”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.75-79.

***, “Kızlar Mektebi-Üçüncü Mükâleme”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.79-80.

“Bilmeceler”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Müsâbaka-i Tahrîriyye”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Resim Müsabakası”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Hediyelerimiz”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

İmzasız, “Açık Konuşmalarımız”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Perihan Sultan”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Emvâl-i Gayr-i Menkūle İntikalât Kanunu Şerhi”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Şehbal”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Mükemmel İlm-i Hesâb”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Mektep Âlemi: Kıraat-Birinci ve İkinci Kısımlar”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

“Büyük Müsabaka”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

6.SAYI

Ali Kâmi, “Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.81-82.

***, “Kızlar Mektebi-Üçüncü Mükâleme[den] Mabad ve Hitam”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.82-85.

Elif Cim (ا. ج.) [Ahmet Cemal], “Musâhabe-i Fenniyye- Mabad ve Hitam”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.86-87.

Serkiz Nihat, “Ticarete Sülûk Edelim: Âlem-i Ticâret”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.88-90.

Mim Kef [.ك .م], “Hasbihal: Teneffüsten Mahrum…”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.90-95.

Fe (ف) Reşat [Faik Reşat], “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.95-96.

“İhtâr-ı Mahsûs”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Altı Ayda Osmanlı Lisanı Okunur ve Yazılır”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Dördüncü Nüshamızdaki Bilmecemizin Halli”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Beşinci Nüshamızdaki Bilmecelerin Halli”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Kartpostal Kazananlar”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“İhtar”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Hediyelerimiz”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Perihan Sultan”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Emvâl-i Gayr-i Menkūle İntikalât Kanunu Şerhi”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Şehbal”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Arsen Lüpen’in Yeni Sergüzeştleri”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Osmanlı Lisanı”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Amelî ve Nazarî Fen Defteri”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Fotoğrafçılık”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Eşâr-ı Vefâ”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: İlk Hendese”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Muhtasar İlm-i Hendese”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Hulâsatü’t-Tevârih”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, ekte.

7.SAYI

Orhan Mithat, “Ebeveyn ü Muallimîn-i Kirâma: Peder ve Evlât”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.97-99.

Ali Fahri, “İntikam”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.99-102.

Mehmet Celâl, “Eğer Tahsilin Teshili Lâzımsa”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.103-104.

Faik Reşat, “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye-Mabad”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.104-105.

Mustafa Figanî, “İnsanların En Azılı Düşmanı”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.106-110.

Be [ب], “Otomobil ve Bebek”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.110-112.

“Altıncı Nüshamızdaki Bilmecenin Halli”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“Meşâhîr-i Hürriyyetperverân-ı Osmânîden Dört Zatın Matbu Resimlerini Kazananlar”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

İmzasız, “Açık Konuşmalarımız”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Amelî ve Nazarî Arıcılık”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Hesâb-ı Ticârî”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Perihan Sultan”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Gulyabaniler, Periler, Cadılar”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“İlânlar: İlk Hendese”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“İlânlar: Muhtasar İlm-i Hendese”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“İlânlar: Hulâsatü’t-Tevârih”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“İlânlar: Musâhabe-i Sıhhiyye”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“İlânlar: Emel Yolunda”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

“İlânlar: Şehbal”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

8.SAYI

Orhan Mithat, “Millî İnas Mektebinin Resm-i Küşâdı Münasebetiyle: Kadınlarımızda İntibah”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.113-115.

Mehmet Ali, “Ayı Postu”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.115-119.

Elif Mim [م. ا], “Ahlâk ve Âdet-1: Aklın İlk Harikası - Cemiyet-i Beşeriyye - Ahlâk ve Âdetin Menşei”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.119-120.

Elif [ا] Perizad, “İstikbali Düşünen Validelere: Eski Terbiye-Yeni Terbiye”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.121-122.

***, “Gulyabaniler, Cadılar-1”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.122-124.

Faik Reşat, “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye-Mabad”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.124-126.

Hasan İlhami, “Talebe Yazıları: Türk Gençlerine”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.126-127.

Pe Üstün Elif [.آ .پ], “Üç Baston: İttihattan Kuvvet Doğar”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.127.

İmzasız, “Herkesin Bilmesi ve Öğrenmesi Lâzım Küçük Hakikatler: Fen Dağarcığı”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.127-128.

Mehmet Ali, “Robinson Adasında-1”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.128.

“Yedinci Nüshamızdaki Bilmecenin Halli”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“Meşâhîr-i Hürriyyetperverân-ı Osmâniyyeden İki Zevatın Kartpostallarını Kazananlar”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“Hediyelerimiz”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Aile Pederlerine Birkaç Söz”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Serbest Fikir”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Mühim Bir İlân”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: İktisâd-ı İnşâât İdarehanesi”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Diş Tabibi Muhammed Hüdaverdi”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Şafak Kırtasiye Mağazası”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Kanaat Mağazası”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Birinci Sınıf Dava Vekillerinden Süleyman Vecdi Bey ve Şürekâsı”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Badem Ezmesi”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Osmanlı Sanâyi-i Nefîse İşçiler İdarehanesi”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, ekte.

9.SAYI

Orhan Mithat, “İlk Kānûn-ı Beşer: Pederlere Hürmet ve Riayet”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.129-130.

Mehmet Sait, “Sevgili Terbiyecimize Millî Bir Anma Armağanı”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.130-131.

Mustafa Figanî, “Cevap”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.131-133.

Elif Mim [ا. م.], “Kunduzlar”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.133-135.

Faik Reşat, “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye-Mabad”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.135.

Mehmet Ali, “Robinson Adasında-Mabad”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.136-139.

Ra [ر] Mihrî, “Saâdet-i Âile Duyguları: Avrupa Kadınları ve Bizim Kadınlarımız”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.139-140.

Ahmet Cevat, “Talebe Yazıları: Hazret-i Fatih’in Manidar Bir Cevabı”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.140-141.

⁎⁎⁎, “Gulyabaniler, Cadılar-2”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.141-142.

⁎⁎⁎, “Fennî Eğlenceler: İnci Çiçeği Nasıl Yapılır?” S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.143.

İmzasız, “Küçük ve Mühim Hakikatler: Fen Dağarcığı”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.143-144.

İmzasız, “Fen Dağarcığı Hakkında Mütalâatımız”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.144.

“İhtar”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.144.

“Sekizinci Nüshamızdaki Bilmecemizin Halli”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Meşâhîr-i Hürriyyetperverân-ı Osmâniyyeden İki Zevatın Kartpostallarını Kazananlar”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Bilmeceler”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Hediyelerimiz”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Kadınlar Dünyası”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Şehbal”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Yeni Hayat”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Tatbikatlı Hendese-i Resmiyye”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Fransızca Dersler”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Darülfünun ve Mülkiye Müdavimlerine”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Çalışalım”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Lema”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Maarif Kitabhanesi”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: İktisâd-ı İnşâât İdarehanesi”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Şafak Kırtasiye Mağazası”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Diş Tabibi Muhammed Hüdaverdi”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

“İlânlar: Birinci Sınıf Dava Vekillerinden Süleyman Vecdi Bey ve Şürekâsı”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, ekte.

10.SAYI

Muallim Behram Lütfi, “Eğer Maarif Bu İse ‘Yaşasın Cehalet!’ Derim”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.145-146.

Mektep Âlemi, "'Şemsülmekâtib'de Vatan Terbiyesi Nasıl Veriliyor?", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.147-148.

Muallim İsmail Hakkı, "Ana Mektebinde Çocukları Nasıl Terbiye Ediyorlar?" S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.149-150.

Ahmet Nuri, "Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir!", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.151.

İmzasız, "Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.152.

"El İşleri Rehberi Soranlara", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.152.

"Muallimler Arasında Müsabakalar", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.152.

"İhtar", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.152.

Muallim İsmail Hakkı, "Gençler; Eğer Sağlam Vücutlu, Faal, Emelperver Bir Millet Olmazsanız Eyvah!", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.153-154.

Muallim Behram Lütfi, "Manâstır'ın Sukutu; İntikam, fakat Ne Zaman?", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.155.

Harun Reşit, "İpopotam", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.156-157.

Şemsülmekâtib, "Yavuz Sultan Selim Lisanından Bir Nutuk", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.158.

Mektep Âlemi, "Lüleci Çamuruyla Neler Yaptım?", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.159.

İmzasız, "Gençlik Âleminde Neler Oluyor?", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.160.

"Gençler Arasında Müsabakalar", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.160.

İmzasız, “Suat’la Nezih Mektep Âlemi’ni Okuyorlar…”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.161.

Niyazi, “Süpürge ile Şemsiye Konuşuyorlar!”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.162.

Ahmet Nuri, “Mektepten Kaçanların Başına Neler Geliyormuş!..”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.162-163.

Ahmet Nuri, “Kurnaz Bahçıvan Osman Ağa”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.164.

“Çocuklar Arasında Müsabakalar”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.164.

“Dokuzuncu Nüshamızdaki Bilmecemizin Halli”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Kartpostal Kazananlar”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Kadınlar Dünyası”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Şehbal”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“İhtar”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Darülfünun ve Mülkiye Müdavimlerine”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Maarif Kitabhanesi”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Diş Tabibi Muhammed Hüdaverdi”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Amelî Elektrik”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Musavver Yeni Fennî Eğlenceler”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, ekte.

11.SAYI

Muallim İsmail Hakkı, "Bizim Felâketimizden Âlimlerimizden Ziyade Sanatkârlarımız Mesuldür…", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.165-166.

Ahmet Nuri, "Amelî Hendeseyi Nasıl Okuttum?..", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.167-168.

Muallim İsmail Hakkı, "İngilizler 'Yeni Mektep'lerinde Nasıl Terbiye Veriyorlar?", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.169-170.

Mektep Âlemi, "Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.171.

İmzasız, "Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.172.

"Amelî Hendese İçin Rehber Soranlara", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.172.

"Muallimler Arasında Müsabakalar", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.172.

"İhtar", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.172.

Muallim İsmail Hakkı, "Gençler! Milletinizi, Bayrağınızı Seviniz!..", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.173-174.

Süleyman Nesip, "Kral Bayrağımızı Çiğniyor…", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.175.

Muallim Bahattin, "Deniz Aygırı", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.176-177.

Şemsülmekâtib, "Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri Lisanından Bir Nutuk", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.178.

Mektep Âlemi, "Güzel Bir Mektupluk Yapmak İçin…", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.179.

İmzasız, "Gençlik Âleminde Neler Oluyor?", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.180.

“Gençler Arasında Müsabakalar”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.180.

“İhtar”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.180.

Niyazi, “Fil Dede ile Zürafa Hanım Konuşuyor”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.181.

Muallim Bahattin, “İki Hırsızın Başına Neler Gelmiş?..”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.182.

Niyazi, “Hırsızla Polisin Hikâyesi”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.183.

Ahmet Nuri, “Nahit Arıdan Öcünü Nasıl Aldı?..”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.184.

“İhtar”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.184.

“Geçen Nüshamızda Gençler Âlemi’ndeki Birinci Müsabakanın Halli”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Geçen Nüshamızda Çocuklar Âlemi’ndeki İkinci Müsabakanın Cevabı”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

İmzasız, “Robert Kolej Muhazarat Cemiyeti’ne”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

İmzasız, “Mekteb-i Sanâyiden Muhammed Emin Efendi’ye”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“İhtar”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Şehbal”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Kadınlar Dünyası”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Lema”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Darülfünun ve Mülkiye Müdavimlerine”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“İlân”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

"İlân: Diş Tabibi Muhammed Hüdaverdi", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

"İlân: Maarif Kitabhanesi", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

"İlân: Doktor Şükrü Muhammed", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

"İlân: Doktor Feyzi Ahmet", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

"İlân: Hacı Murat", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

12.SAYI

Muallim İsmail Hakkı, "Mezarımızı Ellerimizle Kazıyoruz da Haberimiz Yok!...", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.185-186.

Köy Hocası, "Çocuklarımın Bedenini Nasıl Terbiye Ettim?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.187.

Ahmet Nuri, "Coğrafyayı Nasıl Okuttum?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.188-189.

İmzasız, "Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.190.

Mektep Âlemi, "Coğrafya Resimleri Koleksiyonları Nasıl Yapılır?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.191.

İmzasız, "Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.192.

"Coğrafya Atlası Soranlara", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.192.

"Muallimler Arasında Müsabakalar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.192.

"İhtar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.192.

Muallim Bahattin, "Yarının İstikbalini Kimler Kurtaracak?..", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.193-194.

İhsan, "Eski Türklerin Tomak Oyunu", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.195.

Muallim İsmail Hakkı, "'Brüj' Nasıl Bir Şehirdir?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.196-197.

Ayın Te [ع. ت.], Başlıksız, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.198.

Muallim Bahattin, "Yokluk İçinde Varlık - Kolay Tecrübeler", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.199.

İmzasız, "Gençlik Âleminde Neler Oluyor?", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.200.

"Gençler Arasında Müsabakalar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.200.

"İhtar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.200.

Mektep Âlemi, "Kalem ile Kâğıt Konuşuyorlar!", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.201.

Hüseyin Hüsnü, "Bir Dilencinin Hikâyesi", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.202.

Niyazi, "Ali'nin Hikâyesi", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.203.

İmzasız, "Suat'la Fuat", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.204.

"Çocuklar Arasında Müsabakalar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.204.

"İhtar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.204.

"Müsabaka Cevapları", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

"Gençlik Âlemi Müsabakalarından Mükâfat Kazananlar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

"Çocuklar Âlemi Bilmecelerini Halledenler Miyanında Mükâfat Kazananlar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

"İhtar", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

"İlân", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: Şehbal", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

"Âsâr-ı Münteşire: Kadınlar Dünyası", S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: Çocuk Duygusu”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: İnatçı Kahraman Ağa”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

“Âsâr-ı Münteşire: İngilizcenin Sarf ve Nahvi”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

“Fotoğraf Makineleri ve Teferruatı”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

“Diş Tabibi Muhammed Hüdaverdi”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, ekte.

13.SAYI

Muallim İsmail Hakkı, “Mekteplerimizde Ulûm ve Maariften Evvel Kurtarılacak Sıhhat Vardır!”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.205-206.

“İhtar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.206.

Ahmet Nuri, “Coğrafyayı Nasıl Tedris Ettim? - Mabad”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.207.

Muallim İsmail Hakkı, “Resmi Nasıl Tedris Etmeli?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.208-209.

İmzasız, “Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.210.

Mektep Âlemi, “Resim Örneklerini Nasıl Tedarik Etmeli?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.211.

İmzasız, “Mürebbiler Âleminde Neler Oluyor?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.212.

“Resim Rehberi Soranlara”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.212.

“Muallimler Arasında Müsabakalar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.212.

“İhtar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.212.

Muallim Bahattin, “Mektebine Silâh Sokan Milletin Hakkı Her Zaman Masundur”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.213-214.

İmzasız, “Başlıksız”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.215.

Muallim İsmail Hakkı, “Osmanlı Mimarlığı Nedir?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.216-217.

Muallim Bahattin, “Başlıksız”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.218.

Mektep Âlemi, “Basit Tecrübeler - Büyük Fikirler: Atalet Kanununu İspat Eder Basit Bir Tecrübe”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.219.

İmzasız, “Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.220.

“Gençler Arasında Müsabakalar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.220.

“İhtar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.220.

∗∗∗, “Maymunla Kavanoz Konuşuyorlar!..”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.221.

Hüseyin Hüsnü, “Seyyah ile Yılanın Hikâyesi”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.222.

Muallim İsmail Hakkı, “Aslan Yavrusunun Başına Gelenler”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.223.

İmzasız, “Çobanın Oğlu Hasan”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.224.

“Çocuklar Arasında Müsabakalar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.224.

“İhtar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.224.

“Geçen Nüshamızdaki Müsabakaların Halli”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“Kartpostal Kazananlar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“İhtar”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“İlân”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“İlân: Muallim Zati Beyefendi’nin Eserleri Münasebetiyle”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“İlân: İngilizcenin Sarf ve Nahvi”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“İlân: Fotoğraf Makineleri ve Teferruatı”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

“İlân: Diş Tabibi Muhammed Hüdaverdi”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, ekte.

14.SAYI

Muallim İsmail Hakkı, “Zevk-i Millî Kurtarılmazsa Felâkettir!”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.225-226.

Köy Hocası, “Evvelâ Kendi Kendimi Islah Ettim!”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.227.

Muallim İsmail Hakkı, “Açık Hava Mektepleri - Mektep Sanatoryumları”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.228-229.

İmzasız, “Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.230.

Ahmet Nuri, “Coğrafya Dersinde Resimlerden Nasıl İstifade Edilir?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.231.

İmzasız, “Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.232.

“Açık Hava Mektepleri İçin Eser Soranlara”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.232.

“Mürebbiler Arasında Müsabakalar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.232.

“İhtar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.232.

Muallim Bahattin, “Yılmazından Yıldırımlar Saçan Bir Milletin; Yaşamağa Hakkı Vardır”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.233-234.

İhsan Şerif, “Başlıksız”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.235.

Harunürreşit, “Japonya’da Yeni Bir Volkan İndifaı”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.236-237.

Süleyman Nesip, “Başlıksız”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.238.

Mektep Âlemi, “Şariyet Hassası”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.239.

İmzasız, “Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.240.

“Gençler Arasında Müsabakalar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.240.

“İhtar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.240.

Niyazi, “Bahçıvan Memiş Ağa’nın Kabağı!”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.241.

Ahmet Nuri, “Hiddetli Bir Zevcin Hikâyesi”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.242.

Hüseyin Hüsnü, “Papağanla Köpeğin Hikâyesi”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.243.

İmzasız, “Evvelâ Parçalar Sonra Yer”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.244.

“Çocuklar Arasında Müsabakalar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.244.

“İhtar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.244.

“Geçen Nüshamızdaki Müsabakaların Halli”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İhtar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“Geçen Nüshamızdaki Çocuklar Âlemi Birinci Müsabakasından Kartpostal Kazananlar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İkinci Müsabakasını Doğru Halledip Kartpostal Kazananlar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“Geçen Nüshamızdaki Gençler Âlemi Müsabakalarından Birincisini Doğru Halledip Kartpostal Kazananlar”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Muhtasar İlm-i Hendese”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Usûl-i Müsellesât-ı Müsteviyye”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Mektep Âlemi: Başlangıç - Elifba”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Hulâsatü’t-Tevârîh”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Talîm-i Kırâat: Birinci Kısım”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Muallim-i Lisân-ı Fransevî”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Muhâkemât-ı Edebiyye”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: Amelî Elektrik”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“İlânat: Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar: İnatçı Kahraman Ağa”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

“Resimli Mektep Âlemi’nin İlâvesi”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, ekte.

3.2. YAZAR ADINA GÖRE DİZİN

Bu bölümde, yazarların isimleri esas alınarak sıralama yapılmıştır. Aynı yazara ait, “∗∗∗” imzalı ve imzasız yazılar ise kronolojik olarak kaydedilmiştir.

A

Abdullah Cevdet, “Mektep Âlemi-Hayat Âlemi”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.49-53.

Ahmet Cemal, “Musâhabe-i Fenniyye”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.67-70.

Ahmet Cevat, “Talebe Yazıları: Hazret-i Fatih’in Manidar Bir Cevabı”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.140-141.

Ahmet Nuri, “Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir!”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.151.

Ahmet Nuri, “Mektepten Kaçanların Başına Neler Geliyormuş!..”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.162-163.

Ahmet Nuri, “Kurnaz Bahçıvan Osman Ağa”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.164.

Ahmet Nuri, “Amelî Hendeseyi Nasıl Okuttum?..”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.167-168.

Ahmet Nuri, “Nahit Arıdan Öcünü Nasıl Aldı?..”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.184.

Ahmet Nuri, “Coğrafyayı Nasıl Okuttum?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.188-189.

Ahmet Nuri, “Coğrafyayı Nasıl Tedris Ettim? - Mabad”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.207.

Ahmet Nuri, “Coğrafya Dersinde Resimlerden Nasıl İstifade Edilir?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.231.

Ahmet Nuri, “Hiddetli Bir Zevcin Hikâyesi”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.242.

Ahmet Refik, “Gurub”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.56-57.

Ahmet Robenson, “Spor: Mekteplerde Oyun-1”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.8-10.

Ali Fahri, “İntikam”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.99-102.

Ali Kâmi, “Muallimîn-i Kirâm ve Ebeveyne: Terbiye ve Usûl-i Terbiye”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.65-67.

Ali Kâmi, “Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.81-82.

Ayın [ع], “Denizin Tesîr-i Nâgehânîsi”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.75-79.

Ayın Kef [ع. ك.], “Hikâye: Fedakâr Çocuk”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.5-8.

Ayın Kef [ع. ك.], “Hikâye: Fedakâr Çocuk-Birinci Nüshadan Mabad ve Hitam”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.20-22.

Ayın Te [ع. ت.], “Başlıksız”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.198.

B

Be [ب], “Otomobil ve Bebek”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.110-112.

Behçet Kâmi, “Edirne Seyahatinde”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.42-45.

Behçet Kâmi, “Edirne Seyahatinde - Mabad ve Hitam”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.53-56.

E

Elif Cim (ا. ج.) [Ahmet Cemal], “Musâhabe-i Fenniyye”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.86-87.

Elif Mim [ا. م.], “Ahlâk ve Âdet-1: Aklın İlk Harikası-Cemiyet-i Beşeriyye-Ahlâk ve Âdetin Menşei”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.119-120.

Elif Mim [ا. م.], “Kunduzlar”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.133-135.

Elif [ا] Perizad, “İstikbali Düşünen Validelere: Eski Terbiye-Yeni Terbiye”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.121-122.

F

Fe (ف) Reşat [Faik Reşat], “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.95-96.

Faik Reşat, “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye - Mabad”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.104-105.

Faik Reşat, “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye - Mabad”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.124-126.

Faik Reşat, “Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye - Mabad”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.135.

H

Harun Reşit, “İpopotam”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.156-157.

Harunürreşit, “Japonya’da Yeni Bir Volkan İndifaı”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.236-237.

Hasan İlhami, “Talebe Yazıları: Türk Gençlerine”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.126-127.

Hüseyin Hüsnü, “Bir Dilencinin Hikâyesi”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.202.

Hüseyin Hüsnü, “Seyyah ile Yılanın Hikâyesi”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.222.

Hüseyin Hüsnü, “Papağanla Köpeğin Hikâyesi”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.243.

İ

İhsan, “Eski Türklerin Tomak Oyunu”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.195.

İhsan Şerif, “Başlıksız”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.235.

K

Köy Hocası, “Çocuklarımın Bedenini Nasıl Terbiye Ettim?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.187.

Köy Hocası, “Evvelâ Kendi Kendimi Islah Ettim!”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.227.

M

Mahmut Kenan, “Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif: Mektep-1”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.2-4.

Mahmut Kenan, “Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif: Mektep-2”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.17-20.

Mahmut Kenan, “Mektep-3”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.34-36.

Mehmet Ali, “Ayı Postu”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.115-119.

Mehmet Ali, “Robinson Adasında-1”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.128.

Mehmet Ali, “Robinson Adasında - Mabad”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.136-139.

Mehmet Celâl, “Eğer Tahsilin Teshili Lâzımsa”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.103-104.

Mehmet Sait, “Sevgili Terbiyecimize Millî bir Anma Armağanı”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.130-131.

Mektep Âlemi, “‘Şemsülmekâtibde Vatan Terbiyesi Nasıl Veriliyor?”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.147-148.

Mektep Âlemi, “Lüleci Çamuruyla Neler Yaptım?”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.159.

Mektep Âlemi, “Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.171.

Mektep Âlemi, “Güzel Bir Mektupluk Yapmak İçin…”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.179.

Mektep Âlemi, “Coğrafya Resimleri Koleksiyonları Nasıl Yapılır?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.191.

Mektep Âlemi, “Kâğıt ile Kalem Konuşuyorlar!”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.201.

Mektep Âlemi, “Resim Örneklerini Nasıl Tedarik Etmeli?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.211.

Mektep Âlemi, “Basit Tecrübeler - Büyük Fikirler: Atalet Kanununu İspat Eder Basit Bir Tecrübe”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.219.

Mektep Âlemi, “Şariyet Hassası”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.239.

Mektep Âlemi Heyet-i Tahrîriyyesi, “Birkaç Söz”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.1-2.

Mim [م], “Çikolata Nedir?”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.45-46.

Mim Fe [م. ف.], “Spor”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.23-27.

Mim Kef [م. ك.], “Hikâye: Yusuf’un İntikamı”, S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.39-42.

Mim Kef [م. ك.], “Fil Avı”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.58-59.

Mim Kef [م. ك.], “Fil Avı - Mabad ve Hitam”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.70-73.

Mim Kef [م. ك.], “Hasbihal: Teneffüsten Mahrum…”, S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.90-95.

Mim [م] Kenan, “Hasbihal: Küçük Bey”, S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.10-12.

Mim [م] Kenan, “Hasbihal: Tevzî-i Mükâfât”, S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.27-30.

Mim [م] Lokman, “Küçüklere Sıhhî Nasihatler”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.63-64.

Mim [م] Ravi, “Çocukluk Hatıralarım”, S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.73-75.

Muallim Bahattin, “Deniz Aygırı”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.176-177.

Muallim Bahattin, “İki Hırsızın Başına Neler Gelmiş?..”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.182.

Muallim Bahattin, “Yarının İstikbalini Kimler Kurtaracak?..”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.193-194.

Muallim Bahattin, “Yokluk İçinde Varlık - Kolay Tecrübeler”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.199.

Muallim Bahattin, “Mektebine Silâh Sokan Milletin Hakkı Her Zaman Masundur”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.213-214.

Muallim Bahattin, “Başlıksız”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.218.

Muallim Bahattin, “Yılmazından Yıldırımlar Saçan Bir Milletin; Yaşamağa Hakkı Vardır”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.233-234.

Muallim Behram Lütfi, “Eğer Maarif Bu İse ‘Yaşasın Cehalet!’ Derim”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.145-146.

Muallim Behram Lütfi, “Manâstır’ın Sukutu; İntikam, fakat Ne Zaman?”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.155.

Muallim İsmail Hakkı, “Ana Mektebinde Çocukları Nasıl Terbiye Ediyorlar?”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.149-150.

Muallim İsmail Hakkı, “Gençler; Eğer Sağlam Vücutlu, Faal, Emelperver Bir Millet Olmazsanız Eyvah!”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.153-154.

Muallim İsmail Hakkı, “Bizim Felâketimizden Âlimlerimizden Ziyade Sanatkârlarımız Mesuldür…”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.165-166.

Muallim İsmail Hakkı, “İngilizler ‘Yeni Mektep’lerinde Nasıl Terbiye Veriyorlar?”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.169-170.

Muallim İsmail Hakkı, “Gençler! Milletinizi, Bayrağınızı Seviniz!..”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.173-174.

Muallim İsmail Hakkı, “Mezarımızı Ellerimizle Kazıyoruz da Haberimiz Yok!...”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.185-186.

Muallim İsmail Hakkı, “‘Brüj’ Nasıl Bir Şehirdir?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.196-197.

Muallim İsmail Hakkı, “Mekteplerimizde Ulûm ve Maariften Evvel Kurtarılacak Sıhhat Vardır!”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.205-206.

Muallim İsmail Hakkı, “Resmi Nasıl Tedris Etmeli?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.208-209.

Muallim İsmail Hakkı, “Osmanlı Mimarlığı Nedir?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.216-217.

Muallim İsmail Hakkı, “Aslan Yavrusunun Başına Gelenler”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.223.

Muallim İsmail Hakkı, “Zevk-i Millî Kurtarılmazsa Felakettir!”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.225-226.

Muallim İsmail Hakkı, “Açık Hava Mektepleri - Mektep Sanatoryumları”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.228-229.

Mustafa Figanî, “Saat”, S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.59-63.

Mustafa Figanî, “İnsanların En Azılı Düşmanı”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.106-110.

Mustafa Figanî, “Cevap”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.131-133.

N

Niyazi, “Süpürge ile Şemsiye Konuşuyorlar!”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.162.

Niyazi, “Fil Dede ile Zürafa Hanım Konuşuyor”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.181.

Niyazi, “Hırsızla Polisin Hikâyesi”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.183.

Niyazi, “Ali’nin Hikâyesi”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.203.

Niyazi, “Bahçıvan Memiş Ağa’nın Kabağı!”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.241.

O

Orhan Mithat, “Ebeveyn ü Muallimîn-i Kirâma: Peder ve Evlât”, S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, s.97-99.

Orhan Mithat, “Millî İnas Mektebinin Resm-i Küşâdı Münasebetiyle: Kadınlarımızda İntibah”, S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.113-115.

Orhan Mithat, “İlk Kānûn-ı Beşer: Pederlere Hürmet ve Riayet”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.129-130.

P

Pe Üstün Elif [.اٗ .پ], "Üç Baston: İttihattan Kuvvet Doğar", S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.127.

R

Ra [ر] Mihrî, "Saâdet-i Âile Duyguları: Avrupa Kadınları ve Bizim Kadınlarımız", S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.139-140.

S

Serkiz Nihat, "Ticarete Sülûk Edelim: Âlem-i Ticâret", S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.88-90.

Süleyman Nesip, "Kral Bayrağımızı Çiğniyor…", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.175.

Süleyman Nesip, "Başlıksız", S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.238.

Ş

Şemsülmekâtib, "Yavuz Sultan Selim Lisanından Bir Nutuk", S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.158.

Şemsülmekâtib, "Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri Lisanından Bir Nutuk", S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.178.

***

"Kızlar Mektebi - Birinci Mükâleme", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.12-15.

"Kızlar Mektebi - İkinci Mükâleme", S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.31-32.

"Kızlar Mektebi - İkinci Makalenin Mabadı", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.36-39.

"Kızlar Mektebi - Üçüncü Mükâleme", S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, s.79-80.

"Kızlar Mektebi - Üçüncü Mükâleme[den] Mabad ve Hitam", S.6, 1 Teşrîn-i Evvel 1329/14 Ekim 1913, s.82-85.

"Gulyabaniler, Cadılar-1", S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.122-124.

"Gulyabaniler, Cadılar-2", S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.141-142.

"Fennî Eğlenceler: İnci Çiçeği Nasıl Yapılır?", S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.143.

"Maymunla Kavanoz Konuşuyorlar!..", S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.221.

İMZASIZ

"'Resimli Mektep Âlemi' Programı", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, kapak içi.

"Fennî Eğlenceler", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.15-16.

"Zeki ve Çalışkan Çocuklara Küçük Meseleler: Seyyahın Taamı", S.1, 10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913, s.16.

"Seyyah Meselesinin Halli", S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, s.32.

"Açık Konuşmalarımız", S.2, 1 Ağustos 1329/14 Ağustos 1913, ekte.

"Müdâfi-i Hakk ü Hakīkat Edîb-i Şehîr 'Piyer Loti' Cenapları", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, s.33.

"Açık Konuşmalarımız", S.3, 15 Ağustos 1329/28 Ağustos 1913, ekte.

"Havâdis-i Mütenevvia: Meşhur Âmâlar", S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, s.64.

"Zeki ve Çalışkan Çocuklara Küçük Meseleler: Fidan Muamması", S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

"Açık Konuşmalarımız", S.4, 1 Eylül 1329/14 Eylül 1913, ekte.

"Açık Konuşmalarımız", S.5, 15 Eylül 1329/28 Eylül 1913, ekte.

"Açık Konuşmalarımız", S.7, 15 Teşrîn-i Evvel 1329/28 Ekim 1913, ekte.

"Herkesin Bilmesi ve Öğrenmesi Lâzım Küçük Hakikatler: Fen Dağarcığı", S.8, 1 Teşrîn-i Sânî 1329/14 Kasım 1913, s.127-128.

"Küçük ve Mühim Hakikatler: Fen Dağarcığı", S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.143-144.

“Fen Dağarcığı Hakkında Mütalâatımız”, S.9, 15 Teşrîn-i Sânî 1329/28 Kasım 1913, s.144.

“Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.152.

“Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.160.

“Suat’la Nezih Mektep Âlemi’ni Okuyorlar…”, S.10-1, 14 Kânûn-ı Evvel 1329/27 Aralık 1913, s.161.

“Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.172.

“Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, s.180.

“Robert Kolej Muhazarat Cemiyeti’ne”, S.11-2, 15 Kânûn-ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Mekteb-i Sanâyiden Muhammed Emin Efendi’ye”, S.11-2, 15 Kânûn ı Sânî 1329/28 Ocak 1914, ekte.

“Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.190.

“Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.192.

“Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.200.

“Suat’la Fuat”, S.12-3, 1 Şubat 1329/14 Şubat 1914, s.204.

“Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.210.

“Mürebbiler Âleminde Neler Oluyor?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.212.

“Başlıksız”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.215.

“Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.220.

“Çobanın Oğlu Hasan”, S.13-4, 20 Şubat 1329/5 Mart 1914, s.224.

“Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.230.

“Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.232.

“Gençlik Âleminde Neler Oluyor?”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.240.

“Evvelâ Parçalar Sonra Yer”, S.14-5, 10 Nisan 1330/23 Nisan 1914, s.244.

SONUÇ

Türkiye'de ilk kez Tanzimat döneminde yayımlanan çocuk dergilerinin sayısında II. Meşrutiyet'in ilânıyla birlikte ciddi bir artış görülür. Söz konusu durumun ardında basın üzerindeki sansürün kaldırılması ve özellikle İttihat ve Terakki Partisi'nin ülkenin kurtuluşu ve güçlü bir devlet inşa etmek için çocukların eğitimine önem veren politikaları yatar. İlgili dönemde yayımlanan çocuk ve gençlik dergilerinden biri olan *Resimli Mektep Âlemi*, 23 Temmuz 1913 - 23 Nisan 1914 tarihleri arasında ondört sayı yayımlanmıştır. İmtiyaz sahibinin Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes, sorumlu müdürünün Mustafa Figanî olduğu dergi, onikinci sayısına kadar Kitapçı Arakel Matbaasında; onikinci sayısında A. [Artin] Asaduryan ve Mahdumları Matbaasında, onüçüncü ve on dördüncü sayılarında Matbaa-i Hayriyye vü Şürekâsında basılmıştır. İkinci sayısından onuncu sayısına dek onbeş günde bir yayımlanan derginin ilk sayısı, II. Meşrutiyet'in ilânının yıl dönümü olması sebebiyle 23 Temmuz'da yayımlanmıştır. Onuncu ve onbirinci sayıları birer ay, onikinci sayısı onbeş gün, onüçüncü sayısı yirmi gün ve on dördüncü sayısı ise yaklaşık bir buçuk aylık periyotlarla yayımlanmıştır. Yayın hayatı boyunca toplam 308 sayfa yayımlanan ve sayfaları genellikle iki sütun halinde düzenlenen dergi, onuncu sayısına kadar - dördüncü sayısı 24- 20'şer; onuncu ile onüçüncü sayıları arasında 24'er; son sayısında ise 28 sayfa yayımlanmıştır. Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruş olan derginin nüshası sekizinci sayıya kadar 50, ilgili sayıdan itibaren ise 40 paradır.

Yazar kadrosunun büyük çoğunluğunu eğitimcilerin oluşturduğu dergide Abdullah Cevdet, Ahmet Robenson, Ali Fahri, Ali Kâmi, Behçet Kâmi, İsmail Hakkı [Baltacıoğlu], Mahmut Kenan ve Orhan Mithat [Barbaros] öne çıkan isimlerdendir. Onuncu sayısına dek düzenli bir yazar kadrosuna sahip olmayan dergi, ilgili sayıdan itibaren erkek öğretmen okulu Darülmuallimin ile dönemin önemli özel okullarından olan Şemsülmekâtib öğretmenlerinden oluşan daimî bir heyet tarafından yayımlanmaya başlamıştır. Bu sayıdan itibaren Mürebbiler Âlemi, Gençler Âlemi ve Çocuklar Âlemi başlıklı üç kısma ayrılan derginin içeriğinde ve yayın politikasında da değişiklikler meydana gelmiştir.

Hedef kitlesi, okul çağı çocukları ve gençleri olan derginin yayın amacı; çocukları ve gençleri okuyup çalışmaya alıştırmak, onların vatanî ve millî sevgilerini artırmak ve bu suretle ülkeye faydalı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlamaktır.

Söz konusu amacı gerçekleştirmek için dergide yer alacak yazıların eğlendirici olduğu kadar öğretici olmasına da dikkat edilmiştir.

Dergi, her sayısında yer verilen resimlerle görsel açıdan olduğu kadar; içerdiği makale, deneme, eleştiri, öykü, roman, fabl, anı, gezi, tiyatro, sohbet vd. türlerdeki yazılarıyla zengin bir içeriğe de sahiptir.

Resimli Mektep Âlemi dergisi, içeriğindeki yazılarla çocukların hem eğlenmelerine hem hayal dünyalarını genişletmelerine hem de ilmî ve fennî konularda bilgi sahibi olmalarına çalışmıştır. Dergide ayrıca çocukların fennî konuları uygulayarak öğrenebilmelerini sağlamak için günlük hayatta kolayca ulaşabilecekleri araç gereçlerle yapabilecekleri deneylere ve el becerilerini geliştirebilmeleri için de bazı etkinliklere yer verilmiştir.

Sağlık konusu üzerinde de duran dergide, çocukların sağlıklı bireyler olmalarını sağlamak için dikkat etmeleri gereken hijyen kurallarını anlatan yazılara yer verilmiştir.

Öykü ve fabl türünde kaleme alınan yazılar aracılığıyla çocuklara ve gençlere vatanperver olmak, anne sözü dinlemek, okuldan kaçmamak, bencil olmamak, nazik olmak, yalan söylememek, aç gözlü olmamak gibi ahlâkî ve insanî değerler aşılanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte, Balkan Savaşları akabinde yayımlanan dergide dönemin siyasî koşulları doğrultusunda intikam ve öç alma gibi temaların işlendiği öyküler de yer almaktadır.

Sohbet türünde kaleme alınan yazılarda çocukların ve gençlerin okul hayatında yaşadıkları bazı zorluklar ile eğitime bakışları mizahî ve yer yer ironik bir üslûpla anlatılmıştır.

Okuyucuların dergiyle ilgili görüşlerini önemseyen dergi yönetimi, okuyuculardan gelen mektuplara *"Açık Konuşmalarımız"* başlığı altında cevaplar vermiştir.

Her sayıda yer verilen bilmecelerle ve kimi zaman düzenlenen fotoğraf ve yazı müsabakalarıyla çocukların zihinsel gelişimleri desteklenmeye ve yazma becerileri geliştirilmeye, aynı zamanda bilmeceleri doğru halledenlere ve yarışmaları kazananlara takdim edilen kitap, sulu boya takımı, yazı takımı, kartpostal, fotoğraf

makinesi, albüm, lügat vb. hediyelerle de derginin okunma oranları artırılmaya çalışılmıştır.

Dergide yer alan çeşitli yazılarda, ülkenin içinde bulunduğu zor durumdan kurtulabilmesi için çocuklara ve gençlere okuyup çalışmaları öğütlenmiştir. Derginin onuncu sayısından itibaren yazar kadrosunun ve yayın politikasının değişmesiyle birlikte özellikle nutuk türünde kaleme alınan yazılar aracılığıyla gençlere, ülkenin müdafaası için bedenen de kuvvetli olmaları, askerî mücadeleden çekinmemeleri telkin edilmiştir.

Derginin hedef kitlesi çocuklar ve gençler olmakla birlikte dergide ebeveyn ve öğretmenler için de yazılar kaleme alınmıştır. Söz konusu yazılarda pedagoji ilminden yararlanarak çocuk terbiyesinde yapılması gerekli değişikliklere, kız çocuklarının eğitiminde yapılan hatalara, mevcut eğitim sisteminin eksikliklerine, çocuk terbiyesinde ailenin ve okulun rolüne, oyunun çocukların bedensel, zihinsel ve ahlâkî gelişimlerine etkisine vb. değinilmiştir. Öğretmenlerin kendi öğretim usullerini paylaştıkları yazılarda, öğrencinin aktif katılımının sağlandığı derslerin etkisi üzerinde durulmuştur. Çocukların her şeyden önce sağlıklı bireyler olarak yetişmeleri gerektiği düşüncesine yer verilen yazılarda Avrupa'daki "yeni mektepler"e benzer okulların ülkemizde de kurulması gerektiğinin altı çizilmiştir.

Resimli Mektep Âlemi dergisi, çocukları ve gençleri çalışkan, vatansever, milliyetçi, iradeli, çevik, kültürlü, iyi ahlâkî ve insanî değerleri benimseyen bireyler olarak yetiştirmeye çalışmasıyla ve eğitim konusundaki çağdaş fikirleriyle II. Meşrutiyet döneminde yayımlanan önemli çocuk ve gençlik dergilerinden biri olmuştur.

KAYNAKÇA

1.Teorik Çalışmalar

Akyüz, Yahya, *Türk Eğitim Tarihi (M.Ö. 1000-M.S. 2015),* 27.b., Pegem Akademi, Ankara, 2015.

Arslan, M. Abdullah; Şimşek, Tacettin; Yakar; Yasin Mahmut, *"Çocuk Edebiyatı Tarihi",* Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı (ed.: Tacettin Şimşek), 4.b., Grafiker Yayınları, Ankara, 2016.

Emiroğlu, Öztürk, *Eski Harfli Süreli Çocuk Yayınları (1869-1928),* Akçağ Yayınları, Ankara, 2020.

Enginün, İnci, *"Çocuk Edebiyatına Toplu Bir Bakış",* Çocuk Edebiyatı Yıllığı - 1987, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.

Kıbrıs, İbrahim, *Çocuk Edebiyatı,* 4.b., Kök Yayıncılık, Ankara, 2010.

Oğuzkan, A. Ferhan, *"Dünya Çocuk Edebiyatının Ana Çizgileri",* Çocuk Edebiyatı Yıllığı - 1987, Gökyüzü Yayınları, İstanbul, 1987.

Oğuzkan, A. Ferhan, *Çocuk Edebiyatı: Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle,* 10.b., Anı Yayıncılık, Ankara, 2013.

Okay, Cüneyd, *Osmanlı Çocuk Hayatında Yenileşmeler (1850-1900),* Kırkambar Yayınları, İstanbul, 1998.

Okay, Cüneyd, *Eski Harfli Çocuk Dergileri,* Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1999.

Onur, Bekir (yay. haz.), *Toplumsal Tarihte Çocuk Sempozyumu (23-24 Nisan 1993),* Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1994.

Sınar, Alev, *"Türkiye'de Çocuk Edebiyatının Gelişimi",* Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (1839-2000), (ed.: Ramazan Korkmaz), 14.b., Grafiker Yayınları, Ankara, 2021.

Şimşek, Tacettin; Yakar, Yasin Mahmut, *"Çocuk ve Edebiyat",* Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı (ed. Tacettin Şimşek), 4.b., Grafiker Yayınları, Ankara, 2016.

2.Makaleler

Akagündüz, Ümüt; Kumcağız, Sema Nur, "Son Dönem Osmanlı Eğitim Tarihine Özgün Bir Örnek: Resimli Mektep Âlemi", *Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi,* C.6, S.12, Temmuz 2024, s.729-756.

Demirci, H. Aliyar; Özkan, Enes, "Abdülhamit Devrinden Millî Şef'li Yıllara Bir Özel Okul: Şemsülmekâtip'ten Okullar Güneşi'ne", *Belgi Dergisi,* S.22, Yaz 2021, s.803-824.

İnan, Ruhi, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Gençlik Süreli Yayınları", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,* C.9, S.43, Nisan 2016, s.310-325.

3.Lisansüstü Tezler

Şimşek, Hüseyin, *Tanzimat ve Mutlakıyet Dönemi Çocuk Dergilerinin Eğitim Açısından İncelenmesi,* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimin Sosyal ve Tarihî Temelleri Ana Bilim Dalı, doktora tezi, 2002.

4.Sözlükler

Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat,* (yay. haz.: Aydın Sami Güneyçal), 33.b., Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2017.

Naci, Muallim, *Lûgat-i Nâcî,* (yay. haz. Ahmet Kartal), 2.b., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2021.

Sami, Şemseddin, *Kāmûs-ı Türkî,* Yeditepe Yayınevi, İstanbul, 2019.

Türk Dil Kurumu, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük,* 12.b., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2023.

5.Ansiklopedi Maddeleri

Tuncel, Metin, "Kırklareli", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C.25, 2022, s.478-480.

EKLER

EK-1: *RESİMLİ MEKTEP ÂLEMİ* DERGİSİ – LÂTİN HARFLİ METİN

Numara: 1 **10 Temmuz 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 paradır.

Mündericat

Birkaç Söz	Programımız
Mektep	Kızlar Mektebi
Fedakâr Çocuk	Fennî Eğlenceler
Spor	Seyyahın Taamı
Hasbihal	Bilmeceler ve İlânlar

Müracaat Yeri: Babıâli karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

Gelecek nüshamız millî şairimiz Emin Beyefendi'nin yeni ve pek acıklı bir manzumesiyle tezyin olunacaktır. Büyük şairimizin küçüklere bir lûtf-ı âlü'l-âli olan bu kıymettar parçayı kari ve karielerimiz beklesinler.

Mecmuamız ayın onbeşinde neşredilecek iken (îd-i millî) yevm-i mübecceli hürmetine bugün neşrolunmuştur.

"Resimli Mektep Âlemi" Programı

"Mektep Âlemi" yazacağı şeyler hakkında şimdiden bir şey söyleyemez. Ancak şu kadar beyan edebilir ki:

1- Memleketimizde bulunan bilumum mekâtibin derecesine ve müdavimlerinin seviye-i irfânına göre sayfalar açarak, o sayfalarda kendilerini okumağa ve çalışmağa alıştıracak ve muhabbet-i milliyye vü vataniyyelerini takviye ederek fikirlerinin açılmasına hizmet edecek mebahisi havi olacaktır.

2- Tarih, coğrafya, riyaziye vesaire gibi ulûm ve fünundan, seyahat ve mübahasat tarzında okuyanları sıkmayacak, eğlendirerek okutacak bir surette bahsederek telkīn-i malûmât edecektir.

3- Spor ve eğlencelerin envaı ve sûret-i icrâsı hakkında mufassal malûmat vererek bunlara dair havadisleri dahi yazacaktır.

4- Gençlerimizi uğraşmağa, çalışmağa alıştıracak surette bilmece ve müsabakaları ihtiva eyleyecektir.

5- Mektep müdavimlerinin tezyîd-i heves ü şevkleri için; her türlü vesaite müracaat ederek kâffe-i mekâtib müdiran ve heyet-i idâre vü talîmiyyeleri ile el ele verip mekteplerin şuûnât-ı dâhiliyyesinden haberdar olarak onlardan malûmat verecek ve mektep dahilindeki mesaileri sayfalarında teşhir edecektir.

6- Her zaman, "Jul Vern"[6] gibi, ulûm ve fününu hikâye ile okutturmağa muvaffak olan müelliflerden birinin eserini tefrika olarak yazacaktır.

7- Mektep efendilerinin mahsûl-i say ü gayretleri olarak yazacakları yazıları kemâl-i samîmiyyet ile kabul edecek ve onlar için dahi sahâif-i mahsûsasını küşade bulunduracaktır.

8- Ebeveyn ve mektep muallimlerine ait olmak üzere birer mebhas açarak bunlarda gençlerimizin nasıl yetiştirileceği hakkında uzun uzadıya teşrihat ve mübahasatta bulunacaktır.

9- Göreceği rağbet ve hüsn-i kabûl nispetinde ileride çalışmasını artırarak mekteplerin tatil zamanında hususî seyahatler, gezmeler, eğlenceler tertip ederek o âlemde bulunanları yekdiğerine tanıttırarak müctemian eğlendirmeğe çalışacaktır.

Binaenaleyh bu program dahilinde olmak ve gayet açık yazılmak şartıyla kalemen muavenet lütfunda bulunacak kâffe-i erbâb-ı iktidâra maaşşükran sayfalarımız açıktır.

"Mektep Âlemi" ıslâh ü tanzîm-i muhteviyâtı hakkında vuku bulacak her türlü ihtaratı hüsn-i telâkkī edeceğinden okuyanlarından neler istediklerinin ve erbâb-ı iktidârdan dahi maksada hüsn-i vusûl için ne suretle hareket edilmek icap ettiğinin bildirilmesini kemâl-i ehemmiyet ile rica eder.

[1] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

[66] Jules Verne (1828-1905). Fransız şair, roman ve oyun yazarı.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **10 Temmuz Sene 1329** **Numara (1)**

Birkaç Söz

Bugün, Osmanlı memleketinin her tarafında neşrolunan gazete ve mecmualarda, milletimizin ilerlemesi, memleketimizin yükselmesi için çalışalım diye birçok feryatlar yükseliyor, şimdiye kadar gördüğümüz felâketlerin, çektiğimiz acıların sebebi dahi çalışmadığımız olduğu söyleniyor ve Osmanlı milletini teşkil eden her fert çalışmağa davet olunuyor.. Evet, bunların hepsi haklı birer feryat, hepsi haklı birer davet… Bundan sonra dahi çalışmaz, uğraşmaz isek bizim için kurtuluş yok…

Memleketimizin ahalisini yaşları itibarıyla ihtiyarlar, orta yaşlılar, gençler olmak üzere üçe ayırır isek bunlardan ihtiyarlar, artık çalışamayacakları cihetle yalnız tecrübelerinden istifade edilmek iktiza eder.

Memleketin ilerlemek için muhtaç olduğu vasıtaları düşünüp ona göre orta yaşlılarımızın eksiklerini tamamlayarak çalışmağa müsait bir hale getirmeğe uğraşılsa, o vakte kadar onların dahi yaşları kemale ereceğinden çalışamaz bir hale gelirler. Bu sebepten en ziyade düşünülecek, en ziyade zamanın şimdiki bulunduğu dereceye muvafık olarak yetiştirilecek kısım, gençlerimiz oluyor.

Binaenaleyh; memleketimizde yaşayan, Osmanlılığın ilerlemesini ve yükselmesini isteyen, ihtiyar ve orta yaşlı olanlarımızdan bu hususa muktedir olabilenlerin el birliği ile gayret etmeleri lâzımdır ki vatanın ilerlemesini teslim edeceğimiz eller mükemmel olsun…

İşte “Mektep Âlemi” gençlerimizi, memleketimizin ilerlemesine çalışacak bir halde yardım için Cenabıhakk’ın inayetine istinat ederek bugün intişar ediyor.

Herkes bilir ki, mektep hayatı bir âlemdir. Onun da kendisine mahsus bir muhiti, bir şuunu vardır. Bu âlemde yaşayanlar bir aile efradı gibidir. “Mektep Âlemi” bu aile içine girerek o âlemin bütün cihatını dolaşacak, o âlemde yaşayanları yekdiğerine tanıttıracak, cümlesini kalplerinde memleketlerine muhabbet olduğu halde vifak ve

ittifak dahilinde çalışmağa, kendi âlemlerinden, kendi ailelerinden; ecnebi memleketlerinde bulunan memleketlerin hayatından haberdar etmeğe çalışacak aynı zamanda dahi bu vesile ile fikirlerinin açılmasına, malûmatlarının artmasına, okumak lezzetini, çalışmak zevkini tattırmağa uğraşacaktır.

Bunların hüsn-i temîni için "Mektep Âlemi" elinden geldiği, gücünün yettiği kadar çalışacak ise de kalplerinde gençlerimizin teali ve terakkisi arzusu **[2]** bulunan bilumum erbâb-ı iktidârın yardım ve teşvikine her zaman arz-ı iftikār eder ve kemâl-i hulûs ü safvet ile çalışmağa âzim olduğundan bu babda nâil-i muâvenet ü rağbet olacağını ümit eder. İşte bu emniyete istinaden nail olacağı muavenet ve rağbete lâyık olduğunu her zaman göstermeğe çalışacaktır. Hemen Cenabıhak tevfîkāt-ı sübhâniyyesini zahîr eyleye..

Mektep Âlemi Heyet-i Tahrîriyyesi

Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif:

Mektep

"1"

Herkes nazarında mektep; edep ve terbiyenin her türlü gavamızını, kâffe-i ulûm ü fünûnun heyet-i mecmûasıyla her türlü teferruatını iktisap ve tahsile mahsus bir mahal olmak üzere telâkki olunuyor ve mektep tahsilinden dahi bu neticeye intizar ediliyor.

Halbuki gerek edep ve terbiye ve gerek ulûm ve fünunun muhitlerini düşünecek ve mektebe tahsis edilen zamân-ı hayâtı mülâhaza eyleyecek olur isek bu müddeanın pek haksız bir talep olduğunu görürüz.

Zira terbiye; her türlü melekât-ı zihniyyenin bir devre-i faâliyete gelmesi, tabîat-ı beşerde merkûz olan bilumum kuvânın müştereken neşvüneması ve tabiî bir surette tedricen ve mütevaliyen kemal bulması, meşâgil-i hayât için mükemmel surette ihzar edilmiş olmasına nazaran insanın bu suretle tekemmülü birçok tesirata tâbidir ki bir mektep bunların kâffesinin husulünü tekeffül edemez.

Çünkü bütün müşâhedât ü tecârib-i hayât birer tedris ve terbiyedir. İnsanlar doğdukları andan ölecekleri dakikaya kadar gördükleri, işittikleri şeyler, uğradıkları sevinçler ve kederler ile; görüşüp konuştuklarının tabiat ve ahvalleri ile, temasta

bulundukları insanların hâlet-i rûhiyyeleri ile, okudukları kitapların mündericat ve muhteviyatı ve gördükleri eşya ve elvahın tabiatları ile terbiye olunurlar ki bu suretle fikrine, ahlâkına, tabiatına birer şekl-i mahsûs verebilen bu müessiratın hangileri ve ne kadarı bir mektebin sâha-i hükmündedir, bunu tefrik pek müşküldür.

Bir çocuğun terbiyesinde mensup olduğu hane ve ailenin hayatî tesiri o kadar çoktur ve o kadar mühimdir ki bu tesiri tamamıyla olduğu gibi kabul etmek lâzımdır.

Hane ve aile haricinde geçirilen vakitler ve tesadüf edilen ahval ve vakayi ve müşahedat, işitilen mübahasat ve muhaveratın dahi terbiye üzerinde büyük bir tesir hasıl ettiğinde şüphe yoktur. Bunu da kabul ve tasdik etmek zaruridir.

İşte mektep, terbiye hususunda her biri birer âmil-i mahsûs olan bu iki tesir arasına girer ve küçük bir çocuğun ahvâl-i rûhiyyesine yedi yaşından onbeş yaşına kadar icrâ-yı tesîr edecek kuvvetlerden bazısını senenin muayyen evkatında, her gün birkaç saatten ibaret mahdut bir müddet zapt ve idare etmeğe çalışır. Çocuğun taht-ı tesîrinde bulunduğu mürebbi, kuvvet ve tesirattan hiçbirini refetmeyerek onlara diğer vesâit ü kuvâ-yı terbiye ilâve eder. Bir mektepten terbiye hususunda intizar edilebilecek netice ancak bundan ibarettir. Yoksa, hiçbir mektep **[3]** bir çocuğun ebeveynini kendi vazîfe vü mesûliyet-i mahsûsa-i maneviyyelerinden tecrit ederek kurtarmağa; çocuk için hanesinde, ailesi içinde, hanesi haricinde etrafında muvafık bir muhit bulmağa hiçbir vakit çalışamaz, çalışsa bile selâmete muvaffak olamayıp belki muvaffakiyet yerine zarar verir.

Tedris cihetine gelince:

Herhangi memlekette olur ise olsun hiçbir küçük çocuk bir mektebe girdiği zaman kendisi için öğrenmesi ehem ve elzem olan malûmat ve hususatı kendi kendine idrak ve takdir edemez. O çocuğa kabiliyet ve istidadına, mizaç ve bünyesine göre bir meslek tayinine medar olacak hususatın esaslarını ihzar ve telkin etmek ve o daire dahilinde çocuğun tekemmülüne çalışmak ve dâire-i ıttılâını tevsi eylemek ancak mektebin vazifesidir.

Fakat bundan lâalettayin her şeyin her halde mektepte öğretilmesi lâzımdır neticesi çıkarılmamalıdır. Şurasını her zaman düşünmelidir ki hayatın en kıymettar levazımından en çoğu bize kendi kendine gelir. Evvelce onu öğrenmek ve bilmek için hiçbir tedarikte bulunmadığımız halde farkında olmaksızın ve bilâ-ihtiyar öğreniriz.

Halbuki bazı malûmât-ı âliye mekteplerde bilhassa iktisap edilmez ise kendi kendine hiçbir vakit gelemez.. Bunun için bir hususa, bir maddeye dair malûmatın mektep derslerinden biri olmağa ne derecede lâyık olduğunu, o malûmatın haddizatında haiz olduğu kıymeti düşünerek takdir edemeyiz.. O malûmatın ders şekline vazı ve bir muallim tarafından tedrisi kabil ve lâbüd malûmattan olup olmadığını düşünmek, takdir etmek ancak mektebe ait bir vazifedir.

İşte tedris hususunda dahi bir mektebin deruhte edebileceği vazife, bir malûmatın ders olarak tahsili lâzım olup olmadığını, yani ancak bir mektepte tedris ile iktisap olunabileceğini düşünüp tefrik ederek o malûmatın mukaddematını ve o malûmattan intizar olunan fevaid ve muhassenatı aguşuna aldığı çocuğa öğretmekten ibarettir.

Onun için bir mektep, talebesinin terbiye ve tahsiline iki suret ile hizmet edebilir:

Birincisi çocukların aile hayatında ve hane haricindeki muhitlerinde kendilerine icrâ-yı tesîr eden mürebbi kuvvetleri refetmeyip bilâkis onları takviye ile beraber umurunun fiilen ve fikren intizam cereyanını göstererek maîşet-i yevmiyyede ve hayât-ı beşeriyyedeki intizam ve mükemmeliyetin derece-i elzemiyeti hakkında misal ve numuneler göstererek o gibi hususatta meleke ve rüsuh peyda ettirmek. Saniyen, kati ve sarih tedrisat ile terbiye-i fikriyye vü akliyyesine ve tezyîd-i malûmâtı ile tekemmülüne hizmet etmektir.

Malûmdur ki, mektep hayatında her şey bir intizâm-ı icrââta tâbidir. Bu intizam mektebin en birinci levâzım-ı ibkāiyesindendir. Bunun için her mektep idaresi muntazam olmağı talebesine kendi harekâtıyla göstermiş olur. Bir mektepte her şeyin, hatta en ufak bir hususun bile muayyen bir kanun ve nizama tâbian icra edilmekte olduğunu görmekte olan bir çocuk bidâyet-i emrde bu hali tahammül olunamaz derecede bir işkence gibi telâkki eder ise de bilâhire buna alışır **[4]** ve bu tarz-ı hayât ile kesb-i ülfet eder. Bu ülfet neticesi olarak mektebe ait olmayan ahval ve hususatta dahi muntazam olmağa çalışır. Her ne kadar bu hal ehemmiyetsiz gibi telâkki olunur ise de düşünülür ise intizâm-ı maîşetin hayât-ı beşer üzerinde pek büyük tesiri olduğu teslim olunur.

Tedrisat hususunda temin edilmesi lâzım gelen istifadeye gelince: Bir mektep tedrisatı kendisinden intizar edilen istifadeye nazaran şu dört noktada cem olunabilir:

1: Kıraat, hüsnühat, resim, musiki, jimnastik dersleri ki bunlardan maksat el yahut vücut sanatlarını öğreterek bunlar vasıtasıyla havâss-ı terbiye etmektir ve kuvâ-yı bedeniyyenin istimalinde ve ihtiyâcât-ı ameliyye-i hayâttan bazısını tesviyede el ve aza mahareti peyda etmeğe çalışmaktır. Zira kıraat, muntazam söz söylemeğe ve kuvve-i nutkıyenin hüsn-i terbiye vü istimâline; hüsnühat ve resim, ellerin maharet iktisabına; musiki, uzv-ı sadânın tekemmülüne ve bu ise diğer bir cihetten dahi benîbeşerde mevcut olup ve zevk-i selîm denilen bir hiss-i rakīkin tevellüd ve terbiyesine; jimnastik ise bilumum azâ-yı bedenin faaliyetine vesile olur ki tamamen vücûd-ı beşeri el ve aza mahareti peyda ederek terbiye etmektir.

2: Tarih, coğrafya ve ulûm-ı tabîiyye gibi derslerdir ki bunlar bir insana hüviyet-i şahsiyyesine ve azasından bulunduğu benîbeşer arasındaki mevkiini ve kendi neslinin menâkıb-ı sâbıkasını bildirerek insanlar arasında hüsn-i muâşereti temin edecek vesaiti ihzar eder ve her gün gördüğümüz eşya, üzerinde yaşadığımız dünya hakkında mütenevvi malûmat iktisap ettirir ve bu suretle efrâd-ı beşer arasında hüsn-i muâşerette lâzım olup cahili bulunmak dâî-i mahcûbiyyet ve büyük bir noksan olan hakayık ve malûmatı ita eder.

Bu gibi hususat ve hakayıka ait malûmatın tedrisi için en birinci nokta-i nazar, o ilmin tahsilinde sühulet ve mesai ve ameliyyât-ı akliyye vü zihni[yye] derece-i terbiyesi olmayıp o malûmatın bizzat müfit ve öğrenilmesi lâzım olduğu muhakkak bulunmaktır.

3: Lisan dersleri. Bunlar evvelemirde ikinci hususun teminine hizmet eder ve o babda tevsî-i istifâdeye yarar. Saniyen bir insan bu sayede efradından bulunduğu cemiyet-i beşeriyyeye daha ziyade temas ederek dâire-i ıttılâ vü malûmâtını büyültür..

4: Riyazi dersleri. Bu dersler melekât-ı akliyyeyi, kuvve-i zekâ vü hâfızayı son derecede beslediğinden ehemmiyet-i mahsûsası vardır. Bu dersler talebenin kuvve-i nutkıyesini, muhâkemât-ı akliyyesini tenmiye eder. Bir hendese davasını anlamak ve ispat etmek zekâ ve akılda oldukça büyük bir meleke ve faaliyet tahassul etmiş olduğuna delâlet eder.

İşte bir mektebin tedrisat hususunda dahi gāye-i emel ü istifâdesi bu olabilir.

Bundan sonra mekteplerin envaı, sûret-i teşekkül ü idâreleri, muallimlerin derece-i kābiliyetlerinin ihzarı ve derslerin sûret-i tedrîsi sırasıyla gelir ki makālât-ı âtiyede onlar tavzih edilecektir.

Mahmut Kenan

[5] Hikâye:

Fedakâr Çocuk

Geçen Rus Muharebesi'nde, Tuna Nehri'ne giderek Rusların tecavüzünü mene memur olan filoya "Lûtf-ı Celîl" harp gemisinin dahi iltihak etmesi emredilmiş idi. Geminin topçu kaptanı olan Küçük Mustafapaşalı Yüzbaşı Eşref Efendi, bu haberi tersanenin önündeki Divanhane Meydanı'nda, silâh arkadaşları ile beraber harp hakkında endişeli endişeli konuşurlar iken işitmiş, son derecede sevinmiş idi. Hemen Divanhane'ye koşarak gemisinin süvarisini görüp emrin kati olduğunu ve bir iki güne kadar sefinenin noksanını itmam ederek hareket edeceklerini kemâl-i meserret ile öğrendi. Eşref Efendi, harp sözleri çıktığı günden o güne kadar beklediği sevinçli haberi almış idi.

Gerçi son günlerde ailesinin birbirini müteakip uğradığı kederler, acılar kendisinde sevinecek bir hal bırakmamış idiyse de, Mekteb-i Bahriyyeden mülâzım rütbesi ile çıktığı günden bugüne kadar taşıdığı mukaddes formanın şerefini gösterecek; vatanına, milletine karşı borçlu olduğu vazifeyi eda edecek zaman artık gelmiş idi.

O gün bir tersaneye, bir gemisine koşarak kendi vazifesine ait noksanları ve mühimmat için depolara, cephaneliklere gelip giderek sefinenin top mühimmatına ve nevakısına ait hususata nezaret etti. Akşam olduğu zaman, Lûtf-ı Celîl sefinesi toplarına ait bilcümle mühimmatı almış, o cihetten hazırlanmış idi.

Bunu geminin süvarisine ihbar ettikten sonra, Eşref Efendi müsterih olarak filikaya atlayıp Ayakapı İskelesi'ne yanaştı. Sahile ayak atar atmaz, karşısına oniki, onüç yaşlarında genç bir çocuk çıktı. Eşref Efendi çocuğu görür görmez, üzerine atılarak bir kere sarıldı, bağrına bastı.. Gözleri dolu dolu olduğu halde "Oğlum, Selim!.." diyebildi. Biraz evvel müsterih ve memnun olan zabit, şimdi ağlıyor idi.

Genç çocuk, hemen Eşref Efendi'nin eline sarılarak:

- Ne oldunuz beybaba? Niye ağlıyorsunuz?..

diye sormağa başladı. Eşref Efendi o anda kendini toplayarak eliyle gözyaşlarını sildi. Dudaklarında bir tebessüm peydasına çalışarak:

- Hiç evlâdım!. Ağlamıyorum ki.. Sana öyle gelmiş… Buraya kadar ne için geldin?

- Geç kaldınız da, sizi merak ettim.. Beklemeğe geldim…

Eşref Efendi çocuğu refakate alarak yavaş yavaş Küçük Mustafapaşa Çarşısı'na doğru yürümeğe başladılar…

Selim ismiyle tanıdığımız bu çocuk Eşref Efendi'nin yegâne evlâdıdır. Eşref Efendi'nin valide ve pederi üç ay akdem birbirini müteakip vefat etmişler; sevgili zevcesi, Selim'in müşfik validesi ise zebunu olduğu müthiş bir hastalıktan kurtulamayarak bir ay evvel evlâdı Selim'i babasının âgūş-ı şefkat ü muhabbetine terk ederek zevcinin kolları arasında teslîm-i rûh eylemiş idi. Eşref Efendi o vakitten beri evlâdı ile yalnız kalmış, uzaktan akrabaları **[6]** olan ihtiyar bir kadını hanesine alarak hayatını oğlunun temîn-i saâdetine vakfeylemiş idi. Baba ile oğul ağır ağır yürüyerek hanelerine geldiler, kapı açıldı, içeri girdiler.. İhtiyar kadın endişeli bir halde:

- Oğlum nerede kaldın.. Selim ne kadar merak etti.. Ayakapı'sına, iskeleye kadar gitti idi.

dedi.

Eşref Efendi ses çıkarmaksızın içeri girdi, hepsi oturdular. Selim ile ihtiyar kadın endişeli nazarları ile Eşref Efendi'ye bakıyorlar, hal ve tavrından bir şey anlamak istiyorlar idi…

Eşref Efendi bir müddet sükûtu muhafazadan sonra dedi ki:

- Artık saklamağa lüzum yok.. Malûm ya… Muharebedeyiz… Bizim gemi Tuna'ya memur oldu… İki güne kadar kalkacağız…

Selim sevinerek ellerini çırpıp:

- Oh ne âlâ… Beybabam muharebeye gidecek…

diye seviniyor idi. Eşref Efendi ihtiyar kadına hitaben:

- İşte teyzeciğim.. Oğlum Selim şimdi bütün bütün sana kalacak.. Evvel Allah sonra sen!..

İhtiyar kadın teraküm eden gözyaşlarını silerek:

- Hiç merak etme evlâdım.. Evlâdım gibi bağrıma basarım.. Allah devlete ve millete zeval vermesin.. Vazifendir gideceksin yavrum…

Eşref Efendi metanet ile:

- Evet teyzeciğim, vazifemdir gideceğim… Millet beni ancak böyle günler için besledi. Ondan çekinmem.. Fakat evlâdım…

Selim babasının yanına koşarak:

- Merak etme babacığım!.. Ben de giderim… Yanından bir dakika ayrılmam…

- [Gülerek] İyi söylüyorsun oğlum ama.. Olamaz, hem daha küçüksün…

Selim, kendisini dahi beraber gemiye alıp götürmesi için babasına pek çok yalvardı yakardı fakat babasını ikna edemedi. Eşref Efendi'nin en sonunda:

- Pek güzel evlâdım… Fakat nizam müsait değil… Bir harp gemisine askerden başka kimse kabul edilmez… Onun için seni götüremem… Sen burada kalacaksın.. Teyzen ile selâmetimize dua et.

diye söylemiş olduğu sözlere bizzarure mutavaat göstermiş idi. Yalnız geminin kalkacağı güne kadar beraber gidip gelmelerini rica etti, Eşref Efendi de bu ricayı kabul eyledi.. İki gün baba oğul gemiye gidip geldiler… Selim geminin hazırlanması esnasında bir dakika gemiden ayrılmamış, her yerini dolaşmış idi. İkinci günü ikindi vakti Eşref Efendi Selim'i alarak filika ile Ayakapı'sına çıkıp hanesine geldi. İhtiyar kadını çağırarak:

- Teyzeciğim bu gece şafak ile beraber köprüler açılacak ve biz çıkacağız.. Onun için bu geceyi gemide geçirmeğe mecburum… Artık sizi terk ediyorum.. Selim Evvelâ Cenabıhakk'a, sonra sana emanet… Ben şimdi veda edecek bazı yerlerim var, oralara gidip gemiye döneceğim.. Allah'a ısmar**[7]**ladık.. deyip ihtiyar kadının ellerini öptü.. Kadın, gözyaşları akmakta olduğu halde bir şey söyleyemiyor, yalnız: "Güle güle git!. Allah selâmet versin!.." diyebiliyor idi. Nihayet Eşref Efendi Selim'i çağırdı.. Evlâdını şefkatle bağrına bastırıp iki yanaklarından öptükten sonra hemen evden fırladı..

Selim, pederinin arkasından hanenin cumbasına koşup köşeyi dönünceye kadar baktıktan sonra ihtiyar kadının yanına gelip oturdu. O küçücük başını iki elleri arasına alıp yarım saat kadar düşündükten sonra birdenbire yerinden kalktı.. İhtiyar kadın Selim'de gördüğü hale şaşırmış kalmış idi.. Selim kemâl-i metânetle:

- Teyze! Babam muharebeye gitti!.. Düşman ile çarpışacak!.. Ben burada evde kapanıp duracak mıyım?. Hayır teyze, hayır!. Durmayacağım, ben de gideceğim!... Allah'a ısmarladık bana da dua et!..

deyip kadının söz söylemesine vakit bırakmadan alelacele odadan çıktı; merdivenleri dörder, beşer atlayıp kendini sokakta buldu… Bîçare ihtiyar kadın "Selim, nereye gidiyorsun?.." diye söylenmekte olduğu sıra Selim de Müftü Hamamı Yokuşu'ndan süratli adımlar ile Küçük Mustafapaşa'ya doğru iniyor idi..

***

Ertesi günü hava gayet lâtif idi.. "Lûtf-ı Celîl" köprülerden geçmiş, Boğaz'dan çıkmış, Kilyos açıklarında bacasından dumanlarını savurarak son süratiyle Tuna mansıbına doğru yol alıyor idi.

Geminin kıç tarafında bir zabit küpeşteye dayanmış, gözlerini İstanbul cihetine dikmiş olduğu halde düşünüyor idi. Bu zabit Eşref Efendi idi. Dört beş saat evvel ayrılmış olduğu İstanbul'u gözünün önüne getiriyor, son zamanlarda kendisince en muazzez olan vücutlardan birbirini müteakip ayrılmış, en nihayet yegâne sermâye-i hayâtı olan evlâdı, Selim'i de eller eline bırakmış idi.. Hep bunları düşünüyor, ara sıra "Ne yapayım.. Vatan millet sağ olsun!." diyor idi.. Bu aralık bir nefer gelerek temenna edip kendisini süvarinin çağırdığını söyledi… Eşref Efendi dalmış olduğu hülyalarından ayrılarak ağır ağır süvarinin kamarasına doğru yürüdü..

Kamaradan içeri girer iken birdenbire "A!." diye bir nidâ-yı hayret salıverip geri çekilmiş idi.. Çünkü ciğerparesi, evlâdı Selim kamarada süvarinin yanında duruyor idi… Hayreti zail olur olmaz hemen kamaradan içeri atılarak:

- Selim, burada ne işin var?..

dedi.. Süvari, çocuğun cevap vermesine meydan vermeyerek:

- Eşref Efendi, dur ben anlatayım.. Evvelemirde seni bilhassa tebrik ederim… Böyle bir evlât ihsan ettiğinden dolayı Cenabıhakk'a şükret!... Bir saat evvel, nöbetçi

neferi baş taraftaki ırgat halatları arasında bir insan görmüş.. Merak edip bakınca "Selim'i göstererek" bunu bulmuş.. Oradan kaldırıp doğruca benim **[8]** yanıma getirdi.. Görünce tanıdım.. İki gündür sizin ile beraber gidip geliyor idi.. Ben de senin gibi, ne işin var oğlum dedim.. Senin sefine ile muharebeye gideceğini duyduğu zaman beraber gitmesi için sana çok rica etmiş ise de sen[in] nizam müsait değildir diye almadığını, lâkin kendisinin senin yanında harbe iştirak ederek sen ölür isen o da ölmek, sen kalır isen beraber dönmek istediğini yana yakıla anlattı. Ayaklarıma kapandı o kadar ağladı, yalvardı ki dayanamadım.. Zaten şimdiden sonra başka da ne çare var.. Dönmek muhal, bir yere yanaşıp çıkarmak imkânsız.. [Mabadı var.]

Ayın Kef [ع. ك.]

Spor:

Mekteplerde Oyun

"1"

Çocukların mekteplerde geçirdikleri vaktin kıymeti hakkında söz söylemek fazladır. Fakat birçoklarınca, bu kıymetli vakitler, ders ve müzakere esnasında geçen zamanlar zannedilmektedir. Teneffüs zamanı; şöyle geçiş, biraz nefes almak.

-Az daha iyi düşünenlerce- biraz koşmak ve sıçramak için ayrılan vakittir. Çocuklar, bu teneffüs vakitlerinde, gayesiz bir surette koşarlar; "Sayım, suyum, yoktu, vardı.." diyerek bir gürültü ve harıltı ile birtakım oyunlar oynarlar; tambur, zil veya düdük çalınarak teneffüs müddeti hitam bulunca dershaneye girerek kıymetli vakitlerini istimal edecekleri zamana dahil olurlar.

Fakat bu fikir, bu zan pek yanlıştır. Çünkü oyun da bir ders, bir terbiyedir.

Mekteplerde okutturulan derslerin fikir ve ahlâk ve terbiye üzerine olan tesirlerini, faydalarını kimse inkâr edemez. Lâkin mekteplerde oynattırılacak oyunlar da hemen hemen aynı derecede bir tesir yaparlar.. Binaenaleyh nasıl ki derste geçen bir vaktin kıymeti vardır; teneffüste, oyunda geçen vakitlerin bile bir kıymeti vardır veyahut olmalıdır. Oyunların fikir ve ahlâk ve buna zamimeten vücudu terbiye için fevaidi hiçbir veçhile reddolunamaz. Onun için çocuklar mekteplerde oyun oynamakla vakit zayi etmiş olmazlar. Belki, bilâkis kazanırlar.. Oyun ile fikirlerini, ahlâklarını, bedenlerini tenmiye ederler. Fikr-i katiyyet, hiss-i iştirâk sahibi olup ahlâken kesb-i metânet ederler..

Fakat bu babda tamamen muvaffak olabilmek için oyunların ne gibi şeraiti havi olması ve çocukların sinlerine göre oynanacak oyunların, yetiştirilecek gençlerin hayatlarına ne gibi taalluk ve tesiri olacağı hususatını bilmek lâzımdır.

Oyunlarda gözetilecek şerait:

Oynanacak oyun, mutlak surette merakı celbedecek hassayı cami olmalıdır. Büyük, küçük herhangi yaşta olur ise olsun o oyunu oynayanlar istihsal edecekleri fevaidden sarf-ı nazar, oyunu oynamağı istemelidir. Meraklarını ve isteklerini zail etmemek üzere nizamları, usulleri sade ve alelekser "birçok kişiyi birden oynattıracak" surette olmalıdır. Bu yolda **[9]** oyunlar bulmak güç şey olmakla beraber kalabalık olan mekteplerde fevkalâde mühimdir.

Oyunların, oynayanların sinlerine göre, hayata olan tesir ve taallukuna gelince: Bu tesir ve taalluk doğrudan doğruya vücûd-ı beşerin neşvünemasına ve oyuncunun ahlâk ve müfekkiresine nüfuz eder.

Adalâta kesretle takallüsat icra ve mutedil bir surette çalışma ve çabalamayı icap ettiriyor mu?

Ahlâk ve müfekkireye olan tesiratına gelince:

Malûmdur ki insanlar, yedi sekiz yaşına gelince -ki oyun nokta-i nazarından "devre-i ibtidâiyye"nin nihayetine- kadar şahsî hareketler ve oyunlar yaparlar ve bunlar ile uğraşması, çabalaması şahsında -oyunların nevine göre- tabiatlar, huylar hasıl eder ve ahlâk vücuda getirir..

Yedi, sekiz yaşından oniki veya onüç yaşına -yani "devre-i sâniye"nin intihasına- kadar şahsî oyunlar oynar ve hareketler yapar ve bunlara arkadaşları ile beraber -şahsının kazandığını arzu etmek şartıyla- müsabakalar, iddialar ilâve etmek isterler. Bu "müsâbaka-i şahsiyyeli" oyunlar ve yarışlar çocuklarda diğer tabiatların veya ahlâkların teessüs etmesine sebebiyet verir ve çocuklar bu devrede az çok devre-i ibtidâiyyede kazanmış oldukları tabiatı izhar ederler ki bu hal devre-i sâniyenin devre-i ibtidâiyyeden müteessir olduğunu gösterir.

Oniki, onüç yaşından yukarı yaşlarda -yani "devre-i sâlisede" iken alelumum müşterek ve kalabalık bir surette oyun oynamak ve müsabakalar icra etmek isterler ve bu hususa meyyal olurlar. Bunlar da nevilerine ve tarz-ı icrâlarına göre muhtelif

tabiatlar ihdas ederler ki bu devre-i sâlisede dahi kezalik devre-i sâniye ile ibtidâiyyede iktisap olunan huylar ve tabiatlar oldukça tesir gösterirler.

Oyun çağlarını, sin itibarıyla üç devreye ayırdığımız gibi oyunları dahi tarz-ı icrâlarına göre üç neve ayırabiliriz:

Birincisi: "Şahsî" oyunlardır ki, çocukların (devre-i ibtidâiyye)de kundaktaki hareketleri, eline alıp düşürdüğü şeylerde düşürüşler, kendi kendine koşma sırasına zıplamalar, taş toprak atmalar, top atmak, çakı ile öteberi kesip yontmalar. (Devre-i sâniye)de hafif kürek çekme, yüzme, mühimce koşmalar, makineli oyunlar, hafif jimnastikler. (Devre-i sâlise)de jimnastik gibi şeyler bu sınıfa dahildir. Bu kısım oyunlar insanlarda kendi kendine düşünmek, kendi kendini işgal etmek tabiatlarını imal eder ve bu oyunların bazıları da çocuklarda fikr-i îcâd ü muhâfaza tevlit eder.

İkincisi: "Şahsî ve müsabakavî oyunlar"dır ki "devre-i ibtidâiyye"de saklambaç, kovalamaca, **[10]** "devre-i sâniye"de körebe, köşe kapma, top çalması, "devre-i sâlise"de yumurta yarışları, güreş, el tenisi ve نعیسی gibi oyunlardır. Bu oyunlar, herkes içinde şahsını müdafaa etmeği ve bu müdâfaa-i şahsı temin için eyyâm-ı hayâtta edilecek cidallerde sebat ve metanet ahlâklarını vermeğe hadimdir. Yalnız bu oyunlarda ahlâksızlık yani umumî tabir ile mızıkçılık, kavgacılık ile çocukların oyunbozanlığa meyyal olmamasına son derecede dikkat etmelidir. Zira bu ahlâk, bu fena huylar, yavaş yavaş çocukta temerküz ederek bilâhire cemiyet-i beşeriyye içerisinde icrâ-yı faâliyete başladığı zamandaki muâmelât-ı umûmiyyesine dahi tesir eder.

Üçüncüsü: "Müşterek ve müsabakavî oyunlar"dır ki devre-i sâniyenin nihayetlerinde başlayan ve iki takımlar arasında oynanan ve devre-i sâlisede tamamen icra edilen sepet top esir almaca, muharebe ve muhasara, kırmızı ve beyaz oyunu, hücum oyunu, ip çekmesi, futbol, deniz topu, kriket, polo gibi oyunlardır. Bu oyunlar müdâfaa-i müştereke ve müştereken muhâfaza-i mevki vü hukūk hüsn-i ahlâkını talim ederler ki bundan vatan millet muhabbeti, hükûmet idaresi fikirleri tevellüt ederek oynayanların mensup bulundukları cemiyetin muhâfaza-i mevcûdiye ve müdâfaa-i hukūkuna el birliği ile beraber çalışmağa sevk edici ahlâkları vücut buldurur. Binaenaleyh bu oyunları tertip edecekler ve oynattıracaklar evvelemirde oyunun bu fevaidi temine saik olduğunu güzelce tefekkür ettikten sonra mevki-i tatbîk ü icrâya koymaları lâzımdır.

Buraya kadar vermiş olduğumuz tafsilâttan müsteban olacağı üzere oyunlar, imhâ-yı zamân için değil belki ihyâ-yı zamân içindir. Ve faâliyet-i asabiyyenin müvellid ve muhafızı olmak itibarıyla bu babdaki her nevi müessiratın fevkindedir. Oyunlar tabiat ve ahlâk yapıcılığı nokta-i nazarından İngilizlerin strength of will[7] dedikleri (istek kuvveti)ni ve tabîat-ı katiyyeyi imal eder.

Onun için talim ve terbiye ile uğraşan ve hakikî bir Osmanlı unsuru yetiştirmeğe çalışan zevat; oyunu oyundan ziyade "Bir iştir; bir ahlâk ve fikir ve beden dersidir." demeli ve anlatmağa çalıştığımız dairede birçok oyunları çocuklarımıza öğreterek onları dahi etrafımızda bulunan diğer cemiyet-i beşeriyye gençleri gibi temiz düşünceli, sağlam ruh ve vücutlu, didinici adamlar olarak yetiştirmelidir.

Ahmet Robenson

Hasbihal:

Küçük Bey

[Müzeyyen bir salon. Orta yerde yaldızlı bir sandalye var. Onüç, ondört yaşlarında gayet şık giyinmiş, açık başının saçları iki tarafa taranmış bir genç, bir dizi ile sandalyeye dayanmış sol elinin başparmağını بلكنن koltuk mahalline geçirmiş olduğu halde durduğu görülür.]

Bu paşababamın fikrini bir türlü anlayamadım… Bir sürü boşboğaz herifleri hoca diyerek başıma üşüştürüyor.. Sarıklısı, feslisi, şapkalısı… Hangi birini sayayım?. Her türlüsü var.. Bunlar yetişmiyor imiş gibi, bir de kart bir Alman karısı!.. Bu bir alay halk, benim [kelimeleri ve harfleri sadâ-yı mahsûs ile telâffuz ederek müstehziyane bir surette] tahsil ve terbiyemi itmam edecekler ve ilim ve irfan ile tezyîn-i zât ü nefs eylemekliğime ihtimam eyleyecekler imiş… Nasıl efendim, kafiyeyi beğendiniz mi?.. Bunların hepsi paşababamın **[11]** kavlince [yine müstehziyane bir tavır ile] temîn-i istikbâl ve terfîh-i hâl için imiş… [Sandalyeyi bırakıp ileri doğru gelerek] Fakat, şurasını anlamıyorum ki, hangi istikbali temin edeceğim?.. Bugün babamın serveti, değil benim gibi bir tanecik oğlunu, beş on tane daha olsa hepsini idare eder.. Hepsinin istikbalini temin eyler… Eh, o halde bunlar ile uğraşıp ömür törpülemekte manâ ne… Neye ihtiyacım var ki… [Biraz dolaştıktan sonra durup bir elini cebine sokmuş olduğu halde] Şimdi efendim bakınız, bugün hava güzel… Her taraf yeşillik içinde… Böyle

[7] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

bir zamanda gel burada kapan… Arabî hocasını bekle… Buna tahammül olunur mu?.. [Biraz daha dolaştıktan sonra] Bari bir şey öğretse yüreğim gam yemez… Sarığı, cübbesi ile [taklidini yaparak] azametle gelir… Mutlaka elini uzatır öptürür… Bunu hiç unutmaz… Karşıma geçer oturur… Başlar derse… Ama ne ders… Kāl aslından kavl idi… diye başlar.. Buyurun bakalım, bu da ders mi?.. Kāl aslından kavl imiş bana ne.. Arabî öğrenmez ise insan kendi lisanını öğrenemez imiş. [Ortaya hitaben] Sorarım size.. Rica ederim söyleyiniz… Ne zaman, konuşur iken yahut yazar iken, kāl aslından kavl idi dediniz veya yazdınız? Rica ederim söyleyiniz. [Başını sallayarak] Hiçbir defa değil mi?.. Derken efendim, arkasından "ضرب زيد عمروا" "زيد عمروى" döğdü, yok döğecek, yok mutlaka döğecek! Zavallı عمرو.. Galiba زيددن bütün gün akşama kadar dayak yiyip duruyor.. [Gülerek müstehziyane] Galiba o da benim gibi kāl aslından kavl idiyi bilmiyor.. Sanki bunlar ile öğrenilirmiş… Bir saat bunları dinleye dinleye uykum gelir, gözlerim kapanmağa başlar.. Biraz dalar kendimden geçer gibi olurum… Derken efendim şiddetle uyanırım… Ne olsa beğenirsiniz… Hoca Efendi coşmuş. El-bab, bab, öylesine bab ki diye elini masaya şiddetle vurmuş… Öylesine hoca ki.. diye benim de kafasına vuracağım gelir… Gelir ama ne yaparsın.. Hoca.. Ya o hüsnühat hocası… Bunak herif… Meşhur hattat imiş… Bakınız size onu da tarif edeyim… [Tarifini yaparak] Uzun setresinin ön etekleri yere sürünecek derecede iki kat olmuş. Yeni yürüyen çocuklar gibi ayaklarını sürte sürte gelir. Kanepeye oturur.. Güya büyük bir iş görüyor imiş gibi kemâl-i ihtimâm ile setresinin koyun ceplerinden enfiye kutusunu çıkarır.. Nazik bir ameliyat yapar gibi dikkat ile burnuna çeker… Çarşaf kadar kocaman mendilinin tekmil katlarını açar… Uzun bir gürültü ile tam orta yerine burnunu siler. Tekrar itina ile o büyük mendili katlayıp masaya kor.. Mutlaka enfiye kutusu da mendilin üstüne konacak.. Derken efendim.. Eeh artık başlayalım diyerek belinden tabanca çeker gibi divitini çıkarır… Tekmil kalemleri parmağı ile birer kere muayene eder.. Gözlüğü takar.. Bir ayağını altına alıp diğer dizini diker… [O halde oturur] Rica ederim bu biçim oturuş ile yazı mı yazılır… Başını bir tarafa eğer.. Başlar câcib diye yazmağa… Alın size bir alay cim… Masa üzerinde olmaz imiş.. Beni karşısındaki sandalyeye, tüneğe çıkmış kaz gibi oturtur… Uğraş babam uğraş… Tam bir saat de bu… Ders biter, pantolonun ütüsü de, her şey de biter… Belki on dakika dizlerimin uyuşmasından kalkamam... Eh bu ders mi?. Böyle yazı mı öğrenilir?.. Ettiği eziyet yetişmiyormuş gibi, pisboğaz herif ders biter bitmez "Eh beyim, yemekte bugün acaba neler var?." diye acele yemek listesini sorar.. [Biraz gezindikten sonra] Bilmem

hesap hocasını, o züppe herifi tanır mısınız?.. Hiç gördünüz mü? Çok ve sarı bıyıkları gözlerine girecek kadar yukarı bükülmüş.. Almanya İmparatoru'na benzemesine bir şey kalmamış… Kaşlar çatık, surat asık… Dokuzun, dokuz defa kendi nefsine darbı dokuzuncu kuvvet demek imiş.. Yok otuzbeş amele kırksekiz günde beşyüz arşın yer kazarsa ellibeş amele kaç günde bilmem ne kadar yer kazar imiş… Buyurun bakalım… Haydi cem, tarh, darp lâzım olsun.. Bu kuvvetlere, bu meselelere ne diyelim… Acaba babamın [müstehziyane] terfîh-i hâl, temîn-i istikbâl dediği tramvay şirketinde yol amelebaşılığı mı… Bunlar benim ne vazifem. Az kazsınlar, çok kazsınlar.. Bana ne.. Onu işbaşı düşünsün.. [Biraz gezindikten sonra] Daha tuhafını söyleyeyim mi? Bir insan, insan denilmek için kendi lisanından başka Fransız lisanını dahi behemehal bilmeli imiş.. Eğer iyi yaşamak ister ise ondan başka İngiliz ve Alman lisanlarını dahi bilmeli imiş… Yok devenin başı… Sorarım size, acaba paşababam, **[12]** kendisi hangi lisanı biliyor?.. [Gülerek] Demek oluyor ki o da insan değil.. Lisan öğreneceğim diye o şapkalı sinyor ile kart Alman karısı bana musallat!. Ki malik olmuş olayım, ki malik olmuş olasın, ki malik olmuş ola… diye sabahtan akşama kadar bunları çek dur… Hep iş güç malik olmakta… Ondan kurtulur kurtulmaz seveceğim, seveceksin, sevecek. Lisan değil ki, yalnız malik olmuş ile sevmek… Başka iş yok.. Buyurun, bunlar ile Fransızca öğreneceğim.. Güleyim bari.. Öteden bizim kart madam kaba, kalın sesiyle: İh habe, du hast, er hat..[8] Ne kadar kaba kelimeler.. Küçük bey, gel burda, sen yapacak Almanca.. Arkasından bunlar. [Ortaya gelip] Rica ederim, paşababamı bir kere düşününüz.. Bir kere de bana bakınız. [Endamını her tarafa dönüp gösterip] Ben boya getirmiş olduğu oğlunu bu cenderelere sokmakla eline ne geçiyor.. Güya bana nasihat veriyor. Kendisi bugün hiçbir ecnebi lisanı bilmez imiş, riyaziyeden, coğrafyadan anlamaz imiş.. Hemen hemen cahil imiş.. Eh pekâlâ.. Paşa efendi ya, parası var ya, zengin ya.. Kâfi değil mi?.. Yaşamak için daha ne bekliyor?.. [Bu aralık dışarıdan bir ses]:

- Küçük bey Arapça hocası geldi.. Sizi çağırıyor..

[Sese kulak verdikten sonra] Buyurun bakalım yine kālü yekūl.. Bıktım usandım.. Hemen yangın var diye bağıracağım geliyor..

[8] Almanca ich habe; sahibim, du hast; sahipsin, er hat; sahip.

[diyerek ağır ağır, istemeye istemeye yürüyerek çıkar.]

Mim [م] Kenan

- Kızlar Mektebi -

Fazıla Hanım	–	Mürebbiye:	Sinni	25
Fitnat Hanım	–	Şakirt:	Sinni	12
Neriman Hanım	–	Şakirt:	Sinni	12
Nihal Hanım	–	Şakirt:	Sinni	5
Perihan Hanım	–	Şakirt:	Sinni	7
Vildan Hanım	–	Şakirt:	Sinni	7
Kevser Hanım	–	Şakirt:	Sinni	10
Kâmuran Hanım	–	Şakirt:	Sinni	13

[Erenköyü civarındaki küberadan bir zatın sayfiyesinde tatil zamanlarında evlâtlarının istirahat ve tenezzühüne tahsis ettiği dairede.]

Birinci Mükâleme

Kevser Hanım – [Fitnat Hanım'ın odasına girerek] İşte geldim kardeşim… Bugün akşama kadar buradayım… Annem yanımızda[ki] köşke misafirliğe gitti… İzin aldım lâlâm beni getirdi bıraktı… Akşama gelip alacak… [Ellerini birbirine vurarak] O kadar seviniyorum.. Dün akşam beybabam sofrada size Paris'ten yeni bir bebek gelmiş olduğunu söyledi… Pederiniz getirir iken şimendiferde göstermiş… Sabaha kadar gözüme uyku girmedi.. Aman şunu çıkar da akşama kadar oynayalım.. Eğlenelim…

Fitnat Hanım – Ne iyi ettin Kevser… Ben de yalnızlıktan sıkılıyor idim… Bebeği görme… Çok seveceksin.. Bayılacaksın… [Kulak vererek] O ne o?. Galiba kapı çalınıyor… Neriman gelmiş olacak..

Kevser Hanım – Neriman mı? Ne iyi olur..

Fitnat Hanım – Evet geleceğini dün söylemiş idi..

Neriman Hanım – [Süratle odadan içeri girerek] İşte Fitnat geldim.. [Etrafına bakınarak] Çok şükür.. Ben ise günahına girmiş idim..

Fitnat Hanım – [Gülerek] Hayrola, neden?..

Neriman Hanım – Neden olacak, seni yine bebeklerle oyuna dalmış bulacak zannediyor idim. Çok şükür artık bebekleri bırakmışsın..

Kevser Hanım – Bebek ile oynamak ayıp mı kardeşim?.

[13] Neriman Hanım – Ayıp ya.. Size ne ise bir dereceye kadar… Fakat Fitnat'a çok ayıp… Artık oniki yaşına geliyor… Bebek ile oynamak yakışır mı?.

Kevser Hanım – İlâhi Neriman.. Daha yakın vakte kadar senin de kucağından bebek düşmez idi..

Fitnat Hanım – Çok doğru.. Hani bebeklere maşlah diktiğini unuttun mu?. Validenin çarşaflığından keserek çarşaf yaptığını bilmiyor musun?..

Neriman Hanım – Çok doğru söylüyorsun kardeş.. Fakat beş altı ay var ki hepsini bıraktım.. Bana bebek ile oynamak ayıp olduğunu anlattılar, ben de bıraktım vazgeçtim..

Kevser Hanım – Doğrusu ben vazgeçemem..

Fitnat Hanım – Pek güzel, bebek ile oynamıyorsunuz ya şimdi ne yapıyorsunuz?.

Neriman Hanım – Bebeklere verdiğim paraları beybabam şimdi bana veriyor. Ben de güzel güzel kitaplar aldırıyorum, hem okuyorum hem eğleniyorum..

Kevser Hanım – Oh ne âlâ.. İşim gücüm yok da aldığım parayı kitaba vereceğim.. Eğer evde sözüm geçse bizim evde hocaya verilen üç lirayı o dakikada keserim.. Onun ile dünyanın en güzel şeylerini alırım.. Ders mi.. Âdeta içime korku geliyor..

Neriman Hanım – Fitnat sen de bu fikirde misin?

Fitnat Hanım – Pek değilse ama.. Bebeklerimi de severim..

Neriman Hanım – Ah kardeşim.. Sen de benim gibi olsan.. Şu bebekleri bir bıraksan..

Fitnat Hanım – Pek güzel, sen nasıl oldu da bıraktın bakayım!.

Neriman Hanım – Dur bak anlatayım.. Bu kış İstanbul'da bize her zaman iki hanım misafir gelirler idi. Bu hanımların ikisi de o kadar çirkin idiler ki tarif edemem. Bunlar ne vakit gelseler annem parça parça olur idi. Bilâkis Hüsna Hanım geldiği

zamanlar suratını asar, âdeta sıkılır idi. Hüsna Hanım'ı bilirsiniz ne kadar güzeldir.. Ben şaşardım. Hüsna Hanım için birkaç kere anneme sordum. Hepsinde de annem bırak şu heykel gibi kadını der idi.

Fitnat Hanım – Eey kardeş sonra..

Neriman Hanım – Bir gün o iki çirkin hanımlar yine gelmişler idi.. O gün pederim evde idi. Annem her zaman yanlarında duramıyor, ara sıra pederimin yanına gidiyor idi.. Ben annemin bu hâlinden istifade ederek bin türlü tereddütlerden sonra sordum ve dedim ki: "Affedersiniz, Hüsna Hanım ile sizin aranızdaki fark nedir?."

Fitnat Hanım – [Gülerek] Neriman hiç böyle şey sorulur mu?.

Neriman Hanım – Ne yapayım kardeşim sordum işte.. Bak dinle.. Onlar ikisi de senin gibi güldüler.. Bana ne deseler beğenirsiniz..

Fitnat Hanım – Ne dediler?.

Neriman Hanım – Biz çirkin, o güzel… İki kelimelik bir cevap verdiler.. Ben bir şey **[14]** anlayamadım.. Yine bir cesaret daha alarak tekrar sordum. Ya annem Hüsna Hanım için heykel gibi diyor dedim. Birisi bana dedi ki: "Evet kızım Hüsna Hanım güzeldir, güzeldir ama cahildir.. Güzellik insanlarda muvakkattir." Bir kere heykellere bakınız.. Onlar da güzeldir fakat ne yapayım ki taştır… Bir işe yaramaz.. İşte Hüsna Hanım da böyledir dediler. Ben suali artırdım.. Dedim ki peki Hüsna Hanım taş mı? Evet kızım taştır.. Çünkü insanları insan eden akıl ve fikirdir. Bir insanda akıl ve fikir olmaz ise taştan farkı yoktur ama kızım siz diyeceksiniz ki Hüsna Hanım'ın aklı fikri yok mudur evet kızım vardır.. Fakat o akıl ve fikir terbiye edilmemiştir. Eğer Hüsna Hanım okuyup yazarak aklını fikrini terbiye etmiş olsa idi o vakit valideniz hanım ona "heykel gibi" demez ve bizim gibi kendisi ile dahi her zaman görüşmek ister idi.. dediler.. İşte o günden sonra o hanımlar bize geldikçe bir yere ayrılmadım hep beraber bulundum.. Aman neler biliyorlar.. Nelerden bahsediyorlar.. Görsen kardeşim ağzının suyu akar.. İşte o hanımlar sayesinde bebeklerden vazgeçtim onların dedikleri yola gittim.. Tarif ettikleri şeyleri öğrendim.. Birçok kitaplar aldırdım… Okudukça hazzettim… Hazzettikçe okudum..

Fitnat Hanım – İyi söylüyorsun.. Bizim yanımızda öyle iki hanım bulunsa.. Ne âlâ.. Fakat kim var?.

Neriman Hanım – Acele etme kardeşim ben hepsini hazırladım.. Nasılsa köye geldik.. Artık o hanımlar bize sık sık gelmez oldular.. Geçenlerde gelmişler idi.. Hemen koştum.. Kendilerinden mahrum olduğumu anlattım.. Nihayet küçük hemşireleri var imiş.. Darülmuallimattan çıkmış, Fransız Mektebinden çıkmış.. Her şeyi bilir imiş.. Tebdîl-i havâya ihtiyacı olduğundan bu yaz validemin yanına getireceklerini söylediler. Validem çok memnun oldu.. Derken evvelisi gün o hanım gelmez mi.. Aman görme kardeşim.. Ne mükemmel hanım.. Şimdi bak kardeşim valideniz hanım ile annem neye karar vermişler bilir misin?.

Fitnat Hanım – Yok.. Annem bana bir şey söylemedi..

Neriman Hanım – Evet söylemeyecek idi.. Çünkü ben yalvardım.. Ben söyleyecek idim..

Fitnat Hanım – Ya öyle mi hıyanet..

Neriman Hanım – Şimdi kardeşim.. Arkadaşlarımızı düşün.. Bu Kevser, senin kardeşin Nihal.. Kâmuran ile kardeşi Perihan.. Mavi köşkte Vildan.. Tam yedi kızız.. Bu hanımın adı Fazıla Hanım.. Fazıla Hanım her gün sabahleyin gelecek, öğleye kadar burada bizi toplayacak.. Bize bebek yerine faydalı dersler öğretecek..

Kevser Hanım – Ben istemem.. Ben gelemem… Dersten bıktım..

Neriman Hanım – Korkma kardeşim.. Senin bildiğin dersler değil.. İki gün gel.. Eğer yine gelemem der isen bak ben de gelmem.. Ben de senin ile beraber bebek oynarım..

Kevser Hanım – Nasıl nasıl?.. Bebek mi oynarsın?..

[15] Neriman Hanım – Evet bebek oynarım.. Fakat sen iki gün gel..

Kevser Hanım – Peki gelirim..

Fitnat Hanım – Demek kararlaştı..

Neriman Hanım – Şimdi öteki hanımlara da haber verelim yarın sabah inşallah burada erkenden toplanırsınız.. Ben de Fazıla Hanım'ı alır gelirim…

***

Fennî Eğlenceler

Küçüklere:

Tabiî muallimleriniz size elektrik kuvvetinin nelerden hasıl olabileceğini, neler yapabileceğini uzun uzun anlatmışlardır: Malûmât-ı fenniyye dersinizde elektrikten bahsolunurken, onun delk ve temas ile istihsali mümkün olduğunu okumuş ve kitabınızdaki misallerden en kolaylarını meselâ kehribarı çuhaya sürterek ufak tefek çöpleri topladığı -fennî tabiriyle- cezbettiğini meraklı olanlarınız muayene etmişsinizdir değil mi? Gelin bakalım şu elektrik bahsinin tatbikatı[nı] bir de beraber yapalım; hem eğlenir hem de fennî bir tecrübe ile o kocaman, dağları devirmeğe muktedir olan elektrik kuvvetinin sûret-i istihsâline ait bir fikir almış olursunuz… Olmaz mı? Bana bir sayfa kalınca kâğıt, bir mantar, bir iğne, bir çuha parçası, bir de büyükçe bardak yahut ufak bir kavanoz getiriniz... Tamam şimdi dikkat edin bu gördüğünüz basit şeylerle bakın neler yapacağız. Evvelâ şu kâğıdı dört kat büküyorum, sonra resimde gördüğünüz ok şeklinde keserek bu iğnenin ucuna koyacağım fakat sakın siz de bu tecrübeyi yaparken iğnenin ucunda kâğıt dursun diye batırmayın sakın ha! Kâğıt iğneye katiyen batmayacak, sizin tahterevalli oynadığınız taşın üzerinde kocaman tahta nasıl duruyorsa bizim kâğıt da iğnenin ucunda muvazeneti bularak öyle duracak. Burasını iyi anladınız ya..! Âlâ. Nihayet iğneyi de mantara batırdıktan sonra işte masanın üstüne koyuyorum. Aman dikkat edin masa sallanmasın. Şu getirdiğiniz bardağı da üstüne kaparsam elektrik müstahsilimiz hazır demektir.. Şimdi yalnız soğukkanlılıkla ameliyata başlayalım, böyle şeylerde hiç acele etmemeli. Görüyorsunuz ya bir elimle bardak sallanmasın diye üstünden tutuyorum diğeriyle de çuhaya sürtüyorum.. Bakın, bakın işte yaptığımız ok, elektriğin kuvve-i câzibesiyle nasıl dönüyor. Bu haftaki **[16]** eğlencemiz bu olsun sonra daha size ne tuhaf, ne meraklı şeyler göstereceğim neler..

Ha unuttuydum size bir şey söyleyeceğim: Bu tecrübeyi yaparken tıpkı böyle yapmak mecburiyetinde değilsiniz. Meselâ bu yaptığımız okun ucuna incecik ipekle birer beygir şekli oyar da bağlarsanız çuhayı sürttükçe beygirler hiç yorulmaksızın koşarlar siz de, sizi seyredenler de makinevî bir süratle koşan fennî hayvanlarınıza hayretler gönderirler.

Zeki ve Çalışkan Çocuklarımıza Küçük Meseleler:

Seyyahın Taamı

Bağdat'ta seyahat eden iki Arap, öğle yemeğini yemek üzere bir küçük kasabada tevakkuf ettiler. Bunlardan birinin beş somunu ve diğerinin yalnız üç somunu vardı.

Yemeğe başlayacakları esnada yanlarına bir yabancı geldi; her ne kadar parası varsa da ekmeği olmadığı cihetle kendisine de bir hisse verilmesini talep ve yediğinin parasını vereceğini vadetti. Bunun üzerine iki seyyah mevcut somunları üç kişi beyninde müsavaten taksim etmeğe muvafakat ve yabancıyı da sofraya davet eylediler. Somunların kâffesi ekl edilerek yemek hitam bulduktan sonra yabancı, yemiş olduğu yemeğe mukabil aynı kıymette sekiz sikke verdi ve veda ederek çekilip gitti.

Beş somuna sahip olan seyyah kendi hissesi namına sikkelerin beşini alarak üç somun sahibi olan seyyaha üç sikke verdi. Fakat bu seyyah, paranın bu suretle taksimine muvafakat etmeyerek sikkelerin nısfını almak hususunda ısrar etti. Münakaşa mücadeleyi intac ettiğinden izhâr-ı hakk ü hakīkat zımnında huzûr-ı hâkime çıkmağa mecbur oldular. Hâkim vakayı kemâl-i dikkatle dinledikten sonra her ikisinin de mûcib-i hayreti olan şu kararı verdi:

"Beş somuna sahip olan seyyah sikkelerin yedi tanesini ve üç somuna malik olan seyyah yalnız bir tanesini alırsa mevcut para hak dairesinde taksim edilmiş olur." Acaba hâkim haklı mıdır?

[Cevabını ikinci nüshada okuyunuz.]

Mektep Âlemi

Bilumum kari ve karielerine Edirne'nin istihlâsı ile tetevvüc eden îd-i millîyi tebrik ederek kesb-i iftihâr eder.

Kitapçı Arakel Matbaası — **Müdîr-i Mesûlü Mustafa Figanî**

İlânlar:

Selânik Bonmarşesi

İpekçi Kardeşler

Dersaadet

Her nevi fennî oyuncaklar: Buhar makineleri modelleri, dinamolar, lântern majik,[9] sinematograflar, pergel takımları, boya takımları

Lâstik toplar, futbollar

Bisküviler, çikolatalar

Jimnastik için fanilâlar, çoraplar,

kunduralar

Erkek ve kız çocuk elbiseleri

Her türlü eşyâ-yı tuhâfiye vü tezyîniyye

İdman

Sıhhatinizi muhafaza etmek, vücudunuzu beslemek ister iseniz İdman mecmuasını mutlaka alıp okuyunuz, hem eğlenir hem de müstefid olursunuz.. Şehrimizin idmancıları içinde bihakkın mümtaz olan erbâb-ı kalem tarafından yazılması mecmuanın bilhassa meziyet-i mahsûsudur. Nüshası 60 paradır. Her yerde bulunur.

Amelî Elektrik

Tersâne-i Âmire Elektrik Fabrikası mürettebatından Çarkçı Mülâzımı Mustafa Lütfi Efendi'nin eseri olup gayet sade bir lisan ile sırf amelî olarak elektrik ve elektrik vahitlerinden, mıknatıs ve mıknatıs-ı elektirikîden, dinamolardan, elektrik motorlarından, dinamo ve arızalarından, projektörlerden, akümülatörlerden vesaireden bâhis olup her bahis müteaddid şekiller ile irae olunmuştur.

Mahall-i tevzîi: Kâinat Kütüphanesidir.

Fiyatı yedi kuruştur.

Talebe Defteri

Memleketimizde intişar eden talebe mecmuaları arasında ciddiyeti, nefaseti kesb-i temâyüz eyleyen bu gazete en meşhur muallimlerimizin muâvenet-i tahrîriyyesini temin etmiştir. Müteheyyic levhaları, istifadeli resimleriyle her onbeş günde bir çıkan bu risaleyi bütün mekteplilere tavsiye ederiz.

[9]Lâtince lânterna magica: Sihirli/büyülü fener. 17. yüzyılda icat edilen cihaz, modern projektör cihazlarının atası olarak bilinmektedir.

4’üncü nüshası çıkmıştır.

Bilmeceler

1- Nimetleri ile perverde olduğumuz bir zatın ismidir. Bu ismi aksine okur isek aynı manâyı ifade eden bir ismi tekrar etmiş oluruz. Eğer son harfini hazfeder isek evde lâzım olan bir şey hasıl olur. Bunu aksine okursak aynı şeyi yine görürüz.

2- Rüzgâr ile yaşarım, fakat teneffüs etmem. Her yeri gezer dolaşırım, fakat canım yok. Kuşlar gibi birçok kanatlarım var fakat uçamam..

3- Boynum var, başım yok.. Bacağım var, ayaklarım yok.. Derim var, kemiklerim yok…

4- Beş harfli bir isimdir ki 10 Temmuz’da herkes kemâl-i meserretle bu ismi söyleyecektir.

Birinci ve beşinci harfleri bir edât-ı tahassürdür.

Birinciden maada olan harfleri lâtif bir şehrin ismidir.

İkinci ve üçüncü harfleri her haneye lâzım olan bir mahaldir.

Dördüncü ve beşinci harfleri esmâ-i adâddan biridir.

Üçüncü ve dördüncü harfleri meşhur bir nehir ismidir.

Fotoğraf Müsabakası

5- Kari ve karielerimizin şimdi mektep tatili zamanıdır. Bazılarında ufak fotoğraf makineleri vardır. Kendilerini bir müsabakaya davet ediyoruz.. Gezdikleri yerlerden intihap ettikleri manzaraların resimlerini çekip bize göndersinler, tetkik edeceğiz.

Yazı Müsabakası

6- Kari ve karielerimizden 10 Temmuz yevm-i mübecceli hakkında neler düşündüklerini yazarak göndermelerini rica ediyoruz. Fakat gazetemizin bir sayfası kadarını tecavüz etmemek üzere yazılması meşruttur.

Hediyelerimiz

1, 2, 3, 4 numaralı bilmeceleri halledenler miyanında çekilecek kurada birinciliği kazananlara mektep efendileri için bir yazı takımı, hanımlar için güzel bir dikiş kutusu.

İkinciden beşinciye kadar istifadeli birer kitap, beşinciden yirminciye kadar birer kartpostal ile birer varaka-i takdîriyye.

5’inci fotoğraf müsabakasını kazanana güzel bir Kodak fotoğraf makinesi, ikinciye bir albüm, üçüncüye güzel bir kitap verilecek ve gönderilecek resimler gazeteye dercolunacaktır.

6’ncı yazı müsabakasında birinciliği kazanana bir adet mükemmel ciltli kamus, ikinci ve üçüncüye ciltli ve edebî mükemmel birer kitap hediye edilecektir. Ve eserleri gazeteye ilâve olunacak, şayet kendi resimlerini dahi gönderirler ise maalmemnuniye dercedilecektir.

İhtar

Bilmecelerin halli için gönderilecek mektuplara kuponun ilâvesi meşruttur. Bilmece halleri ve müsabakalar nihayet Temmuz’un yirmibeşinci gününe kadar gönderilmelidir. Adresler muvazzah ve okunaklı olmalıdır. Kadıköyü ve civarında mukim kari ve karielerimize bir sühulet olmak üzere mecmuamız namına gönderilecek mektuplar Kuşdili’nde Ünyon Kulüp karşısında (Minhac) Kütüphanesine gönderilmelidir.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 1

Numara: 2 **1 Ağustos 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 paradır.

Mündericat

Beşiğin Önünde – Mehmet Emin Bey

Mektep	Hasbihal
Fedakâr Çocuk	Bilmecelerimiz
Spor	Açık Muhabere
Kızlar Mektebi	İlânlar

Müracaat Yeri: Babıâli Karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

Bu nüshamız şâir-i muhterem Mehmet Emin Beyefendi'nin "Beşiğin Önünde" nam yeni bir şiirini muhtevidir.[10] Müvezzilerden, hediye verilmekte olan "İnatçı Kahraman Ağa" romanının ikinci formasını talep ediniz.

Bu nüshadaki resimler - Şâir-i muhterem Mehmet Emin Beyefendi, avcı kartallar levhası, Kâğıthane Deresi, Bursa'da bir şehzadenin mezarı, İstanbul'da Köprübaşı.

[17] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **1 Ağustos Sene 1329** **Numara (2)**

Ebeveyn ve Muallimîne Ait Sahaif:

Mektep

[10] Söz konusu şiire dergide ulaşılamamıştır.

“2”

Bu ikinci makalede mekteplerin envaından bahsetmek istiyorum, fakat bu taksim geçen makalede sayılan makasıda göre değildir. Zira, o maksatlara göre olduğu takdirde:

Çocukların kıraat, hat, resim vesair gibi bilfiil bir şey yapmasını temin edecek sanâyi-i ameliyye; coğrafya, tarih gibi muhitinin hakayık ve hadisatından bazı şeyler bilmesini temin edecek talim ve tedris; elsine gibi kâffe-i efrâd-ı beşerin maişet ve terbiyelerine ve tekemmülât-ı lisân-ı zâtiyyesine hizmet edecek kavâid-i sarfiyye vü nahviyye; riyaziyat gibi hak üzerine düşünmesine ve duymasına velhasıl faâliyet-i zihniyyesine hizmet edecek tahsil; tekemmülât-ı bedeniyyesine hizmet edecek riyâzet-i bedeniyye dersleri düşünülecek ve göz önüne getirilecek olur ve mektepleri bunlara göre taksim etmek tasavvur edilir ise esnâf-ı mekâtib o kadar taaddüd eder ki bunlara ayrı ayrı devam ile elzem olan hususatı her birisinden birer parça alsa taallüm etmeğe ömr-i beşer kifayet etmez.

Mekteplerin esâsât-ı mezkûreye göre taksimi imkânı olsa darülfünunlar gibi mekâtib-i âliye şuabatının tefrikinde olabilir ki buraya devam edecek bir talip mekâtib-i ibtidâiyye vü tâliyyede bir insan için sûret-i umûmiyyede iktisabı lâzım gelen hususat ve mevadı öğrenip ancak peydâ-yı ihtisâs için o şuabattan birinde ikmâl-i tahsîl eder.

Onun için mekteplerin, daha doğrusu mekâtib-i âliye şuabatının bu yolda taksiminden evvel, tasnîf-i mekâtib için gözetilecek diğer iki cihet vardır:

Birincisi bir mektebin zükûr veyahut inasa, küçük veya büyük çocuklara, leylî veya neharî talebeye mahsus olup olmadığıdır. Bu taksimat, mekteplerin tarz-ı idâresine ve talebesinin cinsiyetine göredir.

İkinci sûret-i taksîm ise, talebenin sinnine ve tahsillerinin derecesine göre olup bunda dahi mektepler dört dereceye kadar taksim olunur. Bu da iptidaî, rüşdî, idadî, âlidir.

İşte mektepler derecelerine ve talebelerinin sinlerine göre dört kısma taksim olunmak ile beraber ya leylî **[18]** veya neharî; veyahut ya zükûra veya inasa mahsus olurlar. Yoksa bir mektep bir anda hem leylî ve hem neharî veyahut hem zükûra ve hem de inasa mahsus olamaz. Olsa da mükemmeliyetini muhafaza edemez.

Çünkü:

Evvelki makalede teşrih ettiğimiz üzere çocukların terbiyesinde aile tesiratı ile çocuğun mektep haricinde geçirdiği hayatın tesiratı mektep terbiyesine son derece icrâ-yı nüfûz eder. Ve bir çocuğu terbiye ve tekemmül ettirebilmek için mutlaka aile ve dışarıdaki hayatın tesiratını kabul etmek lâzım gelir. Ve mektep yalnız mahdut bir zaman zarfında kendi tesiratını icra edebilir demiş idik. Bu hal tamamen ve kâmilen neharî mekteplerde vakidir. Halbuki leylî mekteplerde çocuk ayda veya onbeş günde veyahut alelekser haftada bir defa mektepten çıkarak aile münasebatı içinde bulunabilecektir ve bu takdirce çocuğun tesîrât-ı hâriciyye ve aile hayatı ile ülfeti mahdut kalmış olacaktır. Demek oluyor ki leylî mekteplerde mektebin tesiri değil bilâkis sair şeylerin tesiri mahdut olur.

İşte bu esbaba binaen mektep leylî ve neharî olduğu halde talebeden bir kısmı mektebin terbiyesi ile müteeddib, diğer bir kısmı ise ailelerinin ve dışarıdaki münasebetlerinin tesiratıyla müteessirdir. Yani talebeden leylî olanlar üzerine ise mahdut olur. Ve bu halde mektepten matlûb olan intizâm-ı harekât vesaireye ülfet mefkud bulunur. Bir mektep ki, talebesinin seyyanen terbiye görmesine muvaffak olamaz ise neye muvaffak olabilir?..

Onun için bir mektebin hem leylî ve hem neharî kısımları ile mahruc olarak idaresi, idaresizliktir. Bu hal böyle olduğu halde maatteessüf memleketimizde iptidaî ve rüşdî derecesinde olan mekâtibin hemen kâffesi böyledir.

Bir mektep hem zükûr ve hem inasa mahsus olamaz. Erkeklerin ve kadınların hilkaten istidâd-ı hissiyyeleri o kadar birbirine mübayin ve kâmilen başka başka suretler ile mütehalliktir ki bu hissiyatı yekdiğeri ile telif ederek idare ve aralarında tesiratı imha pek müşkül olur.

Bizim mekteplerimizde, şerîat-ı garrâ-yı Ahmediyyenin emreylediği tesettür keyfiyetine çocuklarımızı küçükten alıştırmak için kız ve erkek çocuklar yekdiğerinden külliyen ayrı ve hemen hemen birbirini görmeyecek derece müteferrik bulunduklarından bir mektebin hem zükûr ve inas talebesi olması o mektebin iki muhtelif mesleğe hizmet edeceğine delâlet etmeyip belki mezkûr kısımların ayrı ayrı birer mektep olarak telâkkisini icap eder.

Hangi mekteplerin leylî ve hangi mekteplerin neharî olması muvafık olacağı hakkındaki mülâhazatı ileriye terk ile yukarıda zikrolunduğu üzere mekteplerin dört dereceye taksiminde aralarındaki farkın ne olduğunu izah edelim:

Mekteplerin sûret-i meşrûha üzere dörde taksiminde birinci kademede iptidaî, rüşdî mektepleri bulunur ki bu mektepleri yekdiğerinden tefrik hemen hemen caiz değildir. Âdeta bu iki nevi mektep mahrucen aynı maksada hizmet ederler.

[19] Bu iki nevi mektepten iptidaî mektepleri yedi yaşından on yaşına kadar, rüşdî mektepleri ise on yaşından onüç, ondört yaşına kadar olan çocukların tahsillerini deruhte ederler.

İptidaî mektepleri, bir çocuğu atılmış olduğu muhitin ahval ve âdatına ve menazırında tecelli eden kâinatın hakayıkına vukuf peyda etmek için kabil değil çalışamaz.

Bu mekteplerin vazifesi ancak çocuğa okuyup yazmağı öğretmek ve biraz dahi küşâyiş-i zihnî için hesap tedris etmektir. Yoksa ilerisine gidecek olur ise maksattan pek uzaklaşmış ve istifade imkânı o nispette azaltılmış olur. Rüşdî derecesinde olan mektepler ise biraz daha ileri gitmeli ve tedrisatını daha ziyade tevsi etmelidir.

İptidaî mekteplerinde çocuğun görmüş olduğu dersler kıraat, yazı, tadad ve terkim gibi hususattan ibarettir ki rüşdî mekteplerinde bunların tekrarı ile beraber bu derslerin arasına münavebe ile -birinci makalede etmiş olduğumuz taksimde- ikinci ve üçüncü ve dördüncü kısımlara kalan dersleri birleştirmek lâzımdır. Zira on yaşlarından yukarı bulunan bir çocuk bu derecelerde bulunan dersler ile birdenbire iştigale atılır ise zihni dolar, yorulur, atalet getirir. Hülâsa olarak şunu diyebilirim ki:

İptidaî ve rüşdî mektebinden çıkan bir şakirt, ondört yaşlarında olup da ailesinin ahvâl-i husûsiyyesine binaen tahsile devam edemeyerek maişetini tedarike mecbur olacak bir halde bulunur ise o çocuk yedi ile ondört yaşı arasında imrar etmiş olduğu müddet zarfında düşünerek ve anlayarak okuması, iyi yazması, meramını iyi ifade etmesi ve kendi lisanî kavaidini biraz bilmesi, kelimelerin manâlarını anlaması ümidinde bulunmak işin pek ilerisine gitmek değildir.

Eğer bir çocuğun alacağı terbiyenin sırf mantıkî yani fikrî kısmı, hesabın kavâid-i esâsiyyesiyle ameliyatının ve hendese mebadisinin talim ve tedrisinde yerine getirilir, hakāyık-ı âleme vukufu dahi biraz coğrafya ve tarih öğretilmesiyle husul bulur; ilmî cihet ise etrafında bulunan eşyanın hakayıkından ve sûret-i teşekkülâtından malûmattar olmak ile alettayin ilm-i eşyâ ile vücut bulur, sanâyi-i nefîseye ve mahâsin-i fikriyye vü tabîiyyeye âgâh olması ciheti dahi resim ve musiki talimiyle ikmal edilir,

bunlardan fazla olarak çocuk mektepten çıktıktan sonra lisân-ı mâderinden başka bir lisan tahsiline kendi say ile teşebbüs ve muvaffakiyet ile devam etmek iktidarı verilmek üzere meselâ Fransızca gibi herhangi bir lisân-ı ecnebînin mebâdî-i kavâid ü kırâati kâfi derecede talim olunmak gibi bir ders daha ilâve olunabilir ise; rüşdî derecesini haiz bir mektep vazifesini ifa etmiş ve talebesine kendi talim ve terbiyesinde bulunduğu müddet-i mahdûdaya nispeten mükemmel, müteselsil, muntazam, metin bir tahsil vermiş addolunabilir ki bu büyük bir muvaffakiyettir.

Mekâtib-i idâdiyyeye gelince: Bu kısım mektepler rüşdî mekteplerinin mütemmimi gibi olduklarından rüşdî mekteplerinde olan tedrisat tamamen fakat tevsi edilmek şartıyla kabul edilmelidir. Bu kısım mekâtib kendisine devam **[20]** edecek olan şakirdanın ondört ile onyedi veya onsekiz yaşına kadar olan zamanını işgal edeceğinden ve çocuk bu sinlerde min-külli'l-vücûh bünyece tekemmül etmiş olacağından muhâkemât-ı akliyye ve münâkaşât-ı fikriyyeye ait dersler tevsi olunabilir. Hakāyık-ı âleme vukufa dair dersler daha vazıh, daha etraflı bir surette tedris edilir. Meselâ rüşdî derecesindeki bir mektepte hakāyık-ı eşyâya dair olan ilm-i eşyâ dersleri mekâtib-i idâdiyyede hikmet, kimya, makine fenleri derecesine kadar irtika eder. Terbiye-i fikriyye vü mantıkıyyesi riyaziyenin tevsi ve tekemmülü ile olur. Sadece kavâid-i hendesiyyenin mebadisi ile iktifa edilmeyip bunlar ilerletilerek cebir ve müsellesat ve heyet derslerine kadar müntehi olur. Hakāyık-ı âleme vukuf ise mükemmel bir coğrafya, müteselsil bir tarih dersi ile temin edilir.

Mekâtib-i âliye ise, mektep tedrisi denilen kısm-ı hayâtın müntehasıdır; buradan mezun olan bir talebe artık mektepte okumağa lüzum hissetmeyecek derecede behredar olmuş addolunur. Bundan itmâm ü ikmâl-i tahsîl edebilmesi için kendisine bir tarik irae edilmiştir ki o yolda devam ancak kendi eline bırakılmıştır. Tetebbuat ve iştigalâtında bizzat devam ettiği halde matlûbuna vasıl olabilir. Yoksa devre-i tahsîli ikmal ettim zehabıyla kendini bir hâl-i atâlete bırakan mekâtib-i âliye mezunları hiçtir.

Mahmut Kenan

Hikâye:

Fedakâr Çocuk

[Birinci nüshadan mabad ve hitam]

- Fakat efendim nasıl olur?..

- Ben de biliyorum iki gözüm… Fakat ne yapalım.. Başka bir çare var ise söyle...

Filhakika başka çare yok idi. Gemiyi yolundan alıkoymak veya döndürmek gayrikabil idi.

Eşref Efendi süvariye hitaben:

- Fakat nasıl olmuş da gemiye girebilmiş?

- Sizin ile beraber gelip gittikçe geminin her yerini öğrenmiş, dün siz kendisini evde bıraktıktan sonra hemen bir sandala atlayıp gemiye gelmiş, neferler kendisini tanıdıklarından bittabi kimse bir şey dememiş. Gemiye girmiş, hemen halatların arasına saklanmış, hazırlık telâşı ile neferler onu unutmuşlar, tekrar avdet etti zannetmişler, o da bu suretle gemide kalmış!..

Eşref Efendi oğluna dönerek:

- Selim, oğlum, iyi mi yaptın?..

Selim derakap babasının ellerine sarılarak:

- Affet babacığım, sevgili babacığım… Ne yapayım… Sizi yalnız bırakamadım.. Sizden ayrılmak istemedim.. Ben de bu memleketin çocuğu değil miyim?.. Ben de bir iş göremez miyim?.. Silâh atamaz isem silâhlar için cephane taşıyamaz mıyım?.. Herkese yardım edemez miyim?.. En nihayet Allah esirgesin.. Siz vurulur ölür iseniz ben de beraber ölemez miyim?...

***

[21] Lûtf-ı Celîl Tuna mansıbına gelmiş, kumandanlığın emrine muntazır bulunmuş idi… Gemide Selim dahi dahil olduğu halde düşmana karşı ateş açacaklardı, o sevinçli zamanı herkes sabırsızlıkla bekliyor idi..

Nihayet Nisan'ın otuzuncu günü herkesin beklediği o sevinçli haber, o meserretli emir geldi.. İbrail'de[11] toplanmağa başlamış olan düşman kuvvetinin ordugâhı topa tutulacak ve düşmanın tahaşşüdüne meydan bırakılmayacak idi..

Lûtf-ı Celîl hemen demir alarak Tuna içerisinde İbrail'e doğru yol aldı.. İkindi vakti idi ki İbrail karşısına Maçin[12] kasabası önüne gelmiş idi… Düşman, İbrail

[11] Brăila. Romanya'nın güneydoğusunda, Tuna nehri kıyısında yer alan tarihî liman şehri.
[12] Măcin. Romanya'nın Tulcea ilinde, Kuzey Dobruca bölgesinde Tuna Nehri kıyısında bulunan tarihî bir şehirdir.

etrafında dehşetli bir kuvvet cemediyor idi. Dakika kaybedilecek zaman değil idi. Süvarinin emri üzerine herkes vazifesi başına koştu.. Tekmil toplar düşman ordugâhına tevcih edilmiş idi.. Eşref Efendi topçuların başucunda "Ateş!" emrini bekliyor idi. Selim, halecanından bembeyaz olmuş olduğu halde babasının yanında duruyor, hazırlıklara bakıyor idi….

Nihayet beklenilen emir verildi. Kumandanın "Sancak bataryası ateş!..." diye gür sadasıyla vermiş olduğu emir her taraftan işitildi. O anda toplar dehşetleriyle gürlediler; geminin etrafını beyaz bir duman sardı.. Duman biraz zail olunca düşman ordugâhında bir karışıklık olduğu gözüktü, Selim bu hali görünce sevincinden ellerini çırparak oraya buraya koşuyor, temizlenen toplara yardım etmeğe uğraşıyor idi. Top ateşi yekdiğerini takip etmeğe başlıyor.. Her topta düşman ordugâhında yeni bir toz dumanı kalkıyor, yer yer tahrip ediliyor idi..

Bu aralık sahilde, sazlar arasında düşmanın saklanmış olan topçuları dahi Lûtf-ı Celîl üzerine ateş etmeğe başladılar. Gülle kâh geminin yanına denize düşüyor, kâh gemiyi aşıyor idi… Biraz vakit bu hal üzere devam ettikten sonra dehşetli bir gürültü oldu. Bir gülle, baş direğe isabet etmiş direk devriliyor idi.. Bunu takip eden ikinci bir gülle bîçare geminin bacasını uçurdu.. Bu esnalarda yaralanan, şehit olan askerler geminin güvertesinde yatıyorlar idi.. Selim; bu halleri gördükçe hiddetinden yumruklarını sıkarak ah melûnlar, hınzırlar diye bağırıyor ve her tarafa koşup yaralananlara yardım etmek istiyor idi.

Derken dehşetli bir sada duyuldu.. Yüzbaşı Eşref Efendi'nin başında bulunduğu topun olduğu mahalle bir gülle isabet etmiş, top mazgalı ve kundağı parça parça olmuş ve bu parçalardan biri zavallı Eşref Efendi'nin başına isabet ederek onu al kanlar içinde bırakmış idi…

Selim; pederini, sevgili babasını, bu halde görünce: "Babacığım!" diyerek hemen imdadına koştu… Babasını kolları arasına alıp başı altına dizini koydu.. Cebinden çıkardığı mendili ile yarasından akan kanları siliyor idi… Artık geminin hali vahim bir dereceye gelmiş idi.. Düşmanın attığı güllelerin hepsi sefineye isabet **[22]** ediyor, yeni bir rahne açıyor idi.. Topların çoğu harap olmuş, gemi delik deşik bir hale gelmiş, almakta olduğu sulardan yavaş yavaş batmakta bulunmuş idi..

Derken düşmanın attığı bir gülle cephaneliğe isabet etti. Dehşetli bir iştiali müteakip gemi dağılmağa başladı.. Eşref Efendi son nefesini evlâdının kucağında vermek üzere iken bu hali görünce oğluna hitaben:

- Selim, beni bırak.. Ben ölüyorum… Sefine batıyor, mahvoluyor… Geminin arkasında şeref ile sallanan o kırmızı bayrağı görüyor musun?.. İşte beni bırak, onu kurtar oğlum.. O bayrak benim gibi bin babaya bedeldir… Düşmanın mülevves elleri dokunmasın…

dedi.. Selim, babasının arzusunu anlayıp yavaşçacık pederinin başını küpeşteye bıraktı.. Babası son defa gözlerini açtı. Selim eğildi.. Zavallı mecruh, oğlunu son defa alnından öptükten sonra kendisini rahmet-i rahmâna tevdi ederek teslîm-i rûh etti..

Selim, gözleri dolu dolu olduğu halde pür-heyecan kalktı… Sancağa baktı, cephaneliğin iştiali ile sancak gönderi dahi kırılmış olduğundan bayrak denize düşmek üzere idi. Hemen kıç üstüne atılarak bayrağa sarıldı, işte bu dakikada ikinci bir iştial daha vukua geldi.. Ocaklara hücum eden sulardan kazan patlıyor idi ki bu iştial sefineyi bütün bütün mahvetti… Bîçare Lûtf-ı Celîl, içindeki kurbanları ile beraber Tuna'nın bulanık sularına gömülmüş idi.

***

Bu muharebeyi; harp muhbiri sıfatıyla reyelayn müşahede etmiş olan bir Fransız topçu yüzbaşısı eserinde şu sözler ile Lûtf-ı Celîl'in garkı bahsine hitam veriyor idi:

"Takriben yirmi dakika kadar devam eden top ateşinden sonra sefineden beyazımsı bir duman çıkmağa başladı. Müteakiben mahuf bir iştial vuku buldu, biraz sonra bir ikinci iştial daha duyuldu.. Birkaç dakika sonra duman zail olduğu vakit sefine kâmilen dalgalar içinde kaybolup gitmiş idi… Tuna Nehri üzerinde yalnız Osmanlı sancağının yüzmekte olduğu görülüyor idi… Biraz evvel büyük bir Osmanlı harp gemisinin üzerinde şanaverane dalgalanan bu bayrak şimdi bir felâketi ihtar ediyor idi… Biraz sonra Rus Miralayı Şerokof bu sancağı zapt etmek için bir falaka ile mahall-i vakaya gelmiş idiyse de orada bir şey bulamamış idi, çünkü vakadan kurtulan yegâne bir bahriye neferi dalgalar arasında o bayrağı sürükleye sürükleye akıntıya kapılıp aşağılara doğru götürmüş idi."

İşte Fransız muharririnin eserinde yazdığı bu fedakâr bahriyeli, o şanlı sancağımızın şerefli halâskârı bizim Küçük Mustafapaşalı küçük Selim idi.

[23] Spor:

Birçok sayd ve şikârda bulunarak bu babda oldukça şöhret kazanmış olan "Prens Dorlean"ın defter-i hâtırâtından bir avcılık aynen naklolunur:

Küre-i arz üzerinde etmiş olduğum seyahat ve avcılıkların oldukça mühim ve gariplerinden biri de Türkistan-ı Şarkî'de "Tarım Nehri" civarında kartal ile edilen avcılıktır.

Tarım Nehri'nin tehlikeli ve muhataralı olan civarında bizim kartal avladığımızı yahut bizim kartallar tarafından avlandığımızı zannetmeyiniz. Doğrudan doğruya kartal ile avcılık ettik. Vaktiyle ecdadımdan birisi tarafından terbiye edilmiş şahinler vasıtasıyla saksağan, çulluk, bıldırcın vesaire gibi ufak tefek kuşların avlandığını eski kitaplarda görmüş idim ve filhakika herkes bilir ki Fransa kibarlık âleminde birçok asilzadelerin av eğlencesi bu terbiye edilmiş şahinler ile icra edilir idi. Davetliler geldikten, kadın erkek cümle avcılar av mahalline çıktıktan sonra uşakların delâleti ile getirilen köpekler salıverilir ve bunlar çalılar arasına girerek kuşları kaldırırlar idi. Vaktâ ki bir bıldırcın veyahut sarıasma gibi kuşlar havalanmağa başlarlar, o anda diğer avcıların ellerinde bulunan ve başları birer kırmızı örtü ile mestur bulunan şahinlerin derakap örtüleri açılıp uçan kuşlara doğru salıverilir idi. Bu terbiye edilmiş kuşlar derakap şikârlarının peşine bir kurşun süratiyle koşarlar ve kendi hareketlerini takip eden kadın erkek avcıların gözü önünde bîçare kuşları boğazlarından yakalayıp getirirler ve bu suretle zahmetsizce avcılık edenler eğlenmiş olurlar idi.

Bu suretle muazzam ve muhteşem bir surette ziyafetler verilerek tertip edilmiş olan av eğlencesi icra olunup hitam bulmuş olur idi.

Bugün vaktiyle Fransa'da ve Avrupa'nın sair mahallerinde icra olunan bu avcılıktan eser kalmamıştır…

Fakat Asya kıtasının müntehâ-yı şarkına doğru Türkistan-ı Rusî'de, Türkistan-ı Şarkî ve Çinî'de ve başlıca "Maralbaşı" civarında terbiye görmüş kuşlar vesatetiyle avcılık herkesin malûmu ve henüz caridir.

Uygur ve Kırgız avcıları marifetiyle ve bu suretle avlanan hayvanlar yalnız öyle ufak tefek kuşlar **[24]** ile dört ayaklı hayvanların en âcizi bulunan tavşanlar değildir. Maralbaşı civarına mahsus olup fevkalâde lâtif bir hayvan olan geyikler bile terbiye

edilmiş kuşlar ile sayd edilir. Ancak bu sayd için şahin kâfi gelmediğinden bu babda sûret-i mahsûsada terbiye edilmiş olan kartallar kullanılır. Bunlar tıpkı Onüçüncü Lui'nin[13] şahinleri gibi terbiye edilip sûret-i mahsûsada sayda alıştırılmıştır. Böyle terbiye edilmiş olan kartallar avın bulunabileceği yere salıverilir. Kartal, evvelemirde bir hayli mesafeye kadar yükselir, oradan etrafı tetkik eder, şâyân-ı şikâr bir av yok ise iner, sahibinin yanına gelir, şayet var ise olanca süratiyle o tarafa teveccüh eder. Kendisine gelmekte olan müthiş düşmandan haberdar olmayan zavallı geyik o vakit emniyet ile otlamaktadır. Kurnaz kartal, avın üzerine gittiği zaman katiyen kanatlarını oynatmaz, hiçbir gürültü yapmaz, yalnız sakin bir halde ve intizam dairesinde müthiş bir surette süzülür, mesafe az olduğu vakit cinsiyeti itibarıyla fevkalhad hassas olan geyik derakap düşmanı görür görmez kaçmağa koyulur. İşte bu anda dehşetli bir kovalama başlar. Bîçare hayvan hemen daimî surette kaçmağa kurtulmağa muvaffak olamaz. Çünkü ne kadar seri **[25]** hareket eder ise etsin kabil değil bir kartaldan hızlı koşamaz, müthiş hayvan hemen avına yetişir yetişmez başına vurduğu bir kanat darbesiyle hayvanı sersem ederek gözlerine gagasıyla saldırır ve o anda gözlerini çıkarması bir olur. Ondan sonra o son derece mühlik ve müthiş gagasıyla hayvanın gırtlağından gagalaya gagalaya hayvanı öldürür. Bundan pek ender olarak arzın arızalı olması ve derin çukurların bulunması ceylân veya geyiğin kurtulmasına sebep olur ki bu hal hemen hemen yok gibidir.

İşte biz de bir gün bu suretle bir ceylân veya geyik avına çıkmış idik. Tamam on süvari idik, en önde terbiye edilmiş bir kartalı hamil olan sahibi yürüyor idi. Bu adamın hali harbe giden bir müfrezenin en önde bayrağını götüren bir bayraktarın azametine benziyor idi.

Birdenbire pek iyi müşahede edebildiğimiz bir noktada saklanmış olduğu mahalden bir ceylân çıktı, etrafına korka korka bakındıktan sora bizi görmüş olmalı ki yavaş yavaş kaçmağa başladı.. Biz derhal beygirlerimizi dörtnala kaldırdık.. Öndeki ve avcının elinde bulunan zeki kuş bizim hareketimizden bir av takip ettiğimizi hissederek etrafına bakmağa başladı. Ben, bir bu kuşa bir de ceylâna bakıyor idim.

Ceylân, bizim süratle takibe başladığımızı görünce o da süratini artırdı. Kartal dahi sabırsızlık alâmetleri göstererek kanatlarını oynatma[ğa] başladı. Nihayet öndeki sahibi eliyle kartalın başına **[26]** dokunarak ceylânın bulunduğu mahalli gösterdi. Kuş,

[13] XIII. Louis (1601-1643). Bourbon hanedanı mensubu Fransız Kralı.

işareti anlayarak o tarafa bakınca ceylânı görür görmez sahibinin elinden hemen fırladı. Biraz yükselerek başını bir tarafa eğip ceylâna iyiden iyiye dikkatle baktıktan sonra o tarafa doğru süzüldü. Her yirmi otuz metrede bir defa kanatlarını tahrik ediyor, her tahrikte bizden biraz uzaklaşıyor ve bu suretle ceylâna daha ziyade yaklaşıyor idi. Biz her ne kadar beygirlerimizi olanca süratiyle dörtnala sürüyor isek de yine kuşa yetişemiyor idik. Önümüzde uçmakta olan muazzam kuşun cesim kanatları ufka hail oluyor, ceylânı nazarımdan saklıyor idi. Bu suretle takip tahminen on dakika kadar devam etti. Kartal bizden hayli uzaklaşmış idi. Yolların arızasına mebni ceylân dahi gözükmüyor idi.

Birdenbire kartalın harekâtında bir yavaşlık görülmeğe başladı, o anda ceylânın kurtulmuş olduğuna zahib olarak müteessif olmağa başladım. Çünkü bu sayd bir neticeye vasıl olmamış olacaktı. Fakat kartal bu kere dört beş metre kadar yükseldikten sonra birdenbire süratle aşağı tarafa doğru dikildi ve bu esnada yolun arızasından kurtulmuş olup kaçmakta olan ceylânı dahi gördüm. Fakat görmekliğim ile kaybetmekliğim bir oldu. Çünkü kartal ceylânı sırtından yakalamış ve müthiş kanatlarını kısarak bîçare hayvanı tamamıyla tasarrufuna geçirmiş idi.. Avcılar o dakikada hayvanlarını mahmuzlayarak hemen musaraa meyda[nı]na yetiştiler ve derhal birisi beygirden atlayarak ceylânı boğazladı. Bu esnada kartal kemâl-i azametle sahibinin yanına geldi ve avdan aldığı şevk ve lezzet ile daha av var mı gibi etrafına bakmakta bulunmuş idi.

Biz bugün bir geyik avına çıkmış olduğumuzdan sayd olunan ceylânı kâfi görmeyerek ava devam ettik. Nihayet uzaktan gayet güzel bir cins geyik gözüktü. Kemâl-i ihtiyât ile yaklaşmağa başladık. Çünkü kartal kendi kendine giderek hayvanın işini bitirebilir idi. Fakat o zaman biz ne avın ne suretle öldüğünü görebilir ve ne de boğazlamağa yetişebilir idik..

Nihayet yaklaştık.. Kartal salıverildi, tam onyedi dakika süren kovalamanın sonunda kartal şikârına yetişti. Fakat geyik ceylân gibi hemen teslimiyet göstermedi. Aralarında bir mücadele başladı, kartal atıldıkça geyik fırıl fırıl dönüyor ve daima kartalın gaga ve kanat darbelerine boynuzlarını karşı koyuyor idi ve bittabi bu darbeler dahi boynuza tesir edemiyor idi..

Fakat kurnaz kuş, derakap hamleleri değiştirmeğe, geyiğin etrafında gayet süratli daireler çevirmeğe başladı. Kendisini müdafaa mecburiyetinde bulunan geyik dahi

kartaldan göreceği hücuma karşı hakkıyla müdafaa etmek için kartalın etrafında dönmeğe başladı. Bu dönme tam beş dakika devam etti ki bu beş dakikanın hitamında bîçare geyik artık gereği gibi sersemlemiş idi; ayakları üzerinde sallanmağa başladı.

İşte bu anda kartal hücumlarını artırdı, o kadar şiddetli bir surette kanatlarını geyiğin rastgelen yerine vuruyor idi ki patırtısını hayli uzakta olduğumuz halde biz bile işitiyor idik..

[27] Nihayet, geyik artık yoruldu, kaderine razı olmuş gibi başını eğerek yere yatıverdi, kartal hemen saldırdı, gözlerini oymağa başladı. Geyikte katiyen mukabele veya mukavemet hissi görülmüyor idi..

Beygirlere bermutad bir sürat vererek geyiğin imdadına koştuk. Ve hemen yetişip zavallı hayvanı boğazlayarak tahammül edilemeyecek derecede olan eza ve cefadan kurtardık.

İşte bu suretle kartal ile bir ceylân ve bir geyik avlamış olduk..

Bu av bana o kadar muhteşem, o kadar azametli ve sanatlı geldi ki, Avrupa'dan bu usûl-i saydın kalktığına cidden müteessif oldum.

Mim Fe [م. ف.]

Hasbihal:

Tevzî-i Mükâfât

[Şehrin tenha bir meydan mahalli. Temiz giyinmiş oniki, onüç yaşlarında bir mektep efendisi, koltuğunda kurdele sarılı birkaç mükâfat kitabı olduğu halde endişeli endişeli gezindiği görülür.]

Artık akşam oluyor, galiba saat ona geldi… Şimdi nasıl eve gitmeli!.. Ne demeli?.. Dün akşama kadar hep işler yolunda idi.. Babam; "Kalemde işler çok, mümeyyizden izin alıp gelemem!.." Annem ise; "Ben yalnız başıma gidip de ne yapacağım… Zaten kalabalıktan hazzetmem!.." diyor idi…. Ben de istediğime nail oluyor idim… Ah aksi şeytan ah…. Ne oldu da dün akşam hava döndü karar bozuldu… [Biraz gezindikten sora mütefekkirane önüne bakarak ağır ağır adımlarını atarak] Ne âlâ idi, ne güzel oluyor idi… Babam, "Sen derslerine çalışmıyorsun, haylâzlık ediyorsun!" diye bana çıkıştıkça; ben âdeta hiddetleniyor: "İmtihanda görürsünüz.. Tevzî-i mükâfâtta koltuklarım kitaplar ile dolduğu zaman sizin de

koltuklarınız kabaracak…" diyor idim.. Öteden annem suratını asarak "Bu sene de eli boş geldiğin vakit görürüz.." diye babama unuttuğu eski seneleri hatırlatıyor idi… [Biraz dolaştıktan sonra] Nihayet imtihan geldi, oldu, bitti… Her imtihandan çıktıkça istediğim kadar söylüyor ve kandırıyor idim… Numaralar okundu.. Müdür güya bir iş yapıyor imiş gibi benim ismime gelince: "Ulûm-ı dîniyye üç, Arabî iki, Fransızca dört, hesap üç, bilmem daha hangi dersler iki, üç" diyerek okuyup yekûn "ondört dersten kırkbir.. Üssü mizanı dolduramadığı için sınıfta ibka…." diye bağırdı.. Ben de sıfırı tükettim…. Değil kitaplar kazanmak, sınıftan dönüyor idim… O zaman müdüre mektepteki haksızlıkları bağıra bağıra söyleyecek idim… Söyleyecek idim ama, ne ise yine söylemedim…… Arabî hocasının dersinde ben uyur imişim, ne zaman derse kaldırsa bir şey bilmez imişim…. diye imtihana girdiğim zaman mümeyyizlere anlatıyor idi.. Bu haksızlık değil de nedir?.. Hesap imtihanına girdiğim dakikada muallim efendi gözlüğünü düzelterek mümeyyizlere hitaben: **[28]** "Alın size bir riyaziye muallemi!.. Hem öyle bir muallem ki dört senedir kerrat cetvelini daha hakkıyla ezberleyemedi…." diye benim ile alay etti.. Böyle bir hocadan kaç numara beklersiniz?. İki, ya üç değil mi?... Ya müdür… Kendi dersinin imtihanında benim girdiğimi görünce hemen yerinden fırlayarak "İşte efendim, mektebini, sınıfını pek çok seven bir efendi…. Sınıfı terfi etmemeğe yeminli…" dedi. Bu, seni döndüreceğim, garazım vardır demek değildir de ya nedir? Elbette böyle imtihanlardan sonra insan sınıfta ibka olur… Gel de bunları babama anlat…. [Bir iki dakika dolaştıktan sonra] Fakat bir şey diyemem ki mecburum.. Olduğu gibi söyleyeyim de patırtıya mı geleyim?... Hemen bir numara cetveli uydurdum, tekmil dokuz, on… Babam cetveli alınca son derece memnun olmuş idi… Fakat belli etmemek ve sene arasında söylediği sözlerde hak kazanmış olmak için verdiğim numara kâğıdını evirip çevirip gözlüğünün üzerinden dik dik yüzüme bakarak "Acaba inanayım mı?.." demesi üzerine bende haydi ağrazlar… Tevzî-i mükâfâtta koltuklarım kitaplar ile dolduğu zaman görürsünüz… diye teminatlar… Daha ilerisine gittim.. Sınıf geçer isem bana bolca para vereceğini vadetmiş idi… Hemen onu aklına getirdim.. Ve anneme dönerek "Babam para vermemek için bahane arıyor.." dedim, zavallı anneciğim.. Hemen babama "A ayol… Oğlana baksana… İmtihan için çalışmadan ne eti kaldı ne canı… Âdeta canlı cenazeye döndü.. Niye yalan olsun… Babam kandı.. Zaten annem **[29]** ne söyler ki babam kanmaz… Paralar sayıldı.. Eller öpüldü… Evde herkes memnun… Paranın bir mecidiyesini sakladım…. [Gülerek bir gözünü kırpıp] Müdürün

kurnazlığını anlamış idim…. Babıâli Yokuşu'nda kitapçıların camekânlarında küflenmiş, yaldızları solmuş mükâfat kitaplarını kırkar paraya, ikişer kuruşa topluyor, bir çalım ile tevzî-i mükâfâtta dağıtıyor.. [Müstehziyane] Sanki lütfediyor… En çok kitap alan çocuk dört kitap alsa, haydi ikişer kuruştan bol bol yirmi kuruş… Güleyim bari… Mektep taksiti gittiği zaman liraların, mecidiyelerin silkine, tırtılların intizamına kadar dikkatle bakan müdür, mükâfata gelince toza toprağa, eskiye yeniye bakmıyor, ucuz olmak şartıyla ne bulur ise veriyor… Sanki o kitaplar mükâfat diye alınır mı?.. Fakat babama nasıl anlatırsın… Ben sakladığım mecidiye ile müdürün aldığı kitapçıdan sekiz kitap aldım… İki kuruşluk da kurdele… Tamam.. Ne âlâ oldu idi.. [Biraz daha gezindikten sonra] Ne dediler de kararı bozdular.. Daha dün sabah gelmeyeceklerini söylüyorlar idi, bu akşam ne oldu?.. Ah o babamın mümeyyizi ah!.. "Mademki mahdum beyin tevzî-i mükâfâtı imiş, size izin veririm" demiş.. Babam gelmeğe kalkınca annem durur mu?.. Dün gece gözümü kırpmadım, çare aradım.. [Başını sallayarak] Bir türlü bulamadım.. Ben uyumadıkça [acır gibi bir halde] zavallı annem de beni sevincimden uyumuyor sanıyor **[30]** idi…. "Oğlan uyu!.. Sevinç delisi olacaksın!. diyor idi… Evet deli oluyor idim… Oluyor idim ama sevinç delisi değil… Keder delisi… [Biraz müddet dolaşır, hiddetle] Ya o mubassır olacak herife ne buyurursunuz?.. En son bulduğum çareyi de o altüst etti.. [Durarak] Bakınız anlatayım bulduğum çare fena mı idi?... Bizim sınıftaki Hasan hasta imiş, gelmemiş… Onun tamam yedi kitabı var idi… Müdür tevzî-i mükâfâtta onun ismini çağırdıkça ben çıkacak, kitapları alacak idim… Elbette sonra kitapları elimden alacaklar idi… Alacaklar idi ama ben hazırladığım kitaplar ile eve gidince babam, annem benim çıktığımı gördüklerinden, çağrılan ismi yanlış anlamış olduklarını zannederek kanacaklar idi… Öyle ya kitaba hakkım olmasa hiç çıkabilir mi idim?.. O kadar kişinin içinde müdür de bana defol oradan diyemezdi ya… Bu plân fena mı idi?.. Tam Hasan'ın ismini okudukları vakit ben çıkıyor idim.. Mubassır yakamdan yapıştı.. Yalvardım, yakardım kabil olmadı.. Babam bunları görüyor, gözleri fal taşı gibi açılmış olduğu halde dik dik bana bakıyor idi.. Âdeta hiddetinden beni yiyecek gibi idi… Ben süklüm püklüm yerimde oturunca babam sapsarı kesildi.. Sonra kireç gibi oldu.. Hiddetli hiddetli yiyecek gibi bana bakıyor idi.. Ya annem.. Onu hiç sormayın.. İki üç komşuyu da beraber getirmiş.. Bir zamanlar şaşkın şaşkın onlar ile konuştu.. Sonra ağlamağa başladı.. Babam anneme, annem babama bakıştılar… Galiba babamın durmağa tahammülü kalmamış ki tevzî-i mükâfât bitmeden hiddetli hiddetli kalktı.

Başıyla anneme işaret etti.. Onlar da kalktılar gittiler.. [Biraz düşündükten sonra] Hepsi de bitti… Şimdi ne yapmalı… Evde fırtına, bura kıyamet.. Beni bekliyorlar.. [Yumruğunu sıkıp sallayarak] Ah melûn mubassır ah!. Sanki bir karış büyüdü.. Ya müdüre ne diyeyim?.. Kemali kırk para, nihayet iki kuruş.. Ne olur?.. İki üç tane de bizlere veriver… Hem efendim parasıyla versin.. Fazla istesin.. Ondan da kâr etsin!. [Bir müddet mütefekkirane bir eliyle çenesini tutarak gezindikten sonra] Lâkin vakit geçiyor.. Ne yapmalı?. Of ya Rabbi… [Biraz daha dolaştıktan sonra elini başına vurarak sevinçle] Hah buldum… Mubassırın yakamdan çektiğini babam görmüş idi.. Tamam… Mubassırın bana garazı var… Arkadaşlarım ona ara sıra birer paket tütün alırlar, ben almıyor idim.. Ondan bana garaz bağladı.. Tevzî-i mükâfât cetveline benim adım yanlışlıkla Hasan yazılmış.. Benden öcünü almak için, herkese karşı utandırmak için çıkarken bırakmadı.. Fakat sonra müdür benim ağladığımı görünce anladı.. Kitapları [eliyle göstererek] işte verdi.. Hatta babama da bir mektup yazacak idi ama.. Tevzî-i mükâfât günü olduğundan telâşından yazamadı.. Sonra yazıp gönderecek.. İnanmazlar ise sorsunlar… Mektep vermese bu kitapları nereden bulurum?.. derim vesselam. [Etrafına bakarak] zaten vakit de geçti… Yarın da mektep kapalı… Kimden sorup anlayacaklar? [Sevinç ile] Oh ne âlâ… Bu seneyi de böyle atlattık demek… Haydi gelecek seneye…

Mim [م] Kenan

[31] Kızlar Mektebi

“İkinci Mükâleme”

Fitnat Hanım - [Odaya girmekte olan Kâmuran Hanım ile hemşiresi Neriman Hanım’ı istikbal ederek] Safa geldiniz.. Buyurun efendim.

Kâmuran Hanım - [Hemşiresi Neriman ile beraber odaya girip kanepeye oturarak] Geç kaldık zannediyor idim de; çok sıkılıyordum. Daha ilk günü geç kalmak pek fena olacak idi.

Fitnat Hanım - Geç kalmadınız hemşireciğim. Saat daha [duvardaki saati göstererek] bakınız üçe çeyrek var. Tam üçte gelecekler.

Kâmuran Hanım - Siz hiç bu hoca hanımı gördünüz mü? Nasıl şey?..

Fitnat Hanım - Görmedim kardeşim. Fakat Neriman’ın ve validemin sözlerine bakılır ise çok malûmatlı, çok nazik ve terbiyeli imiş!

Kâmuran Hanım - Ne âlâ.. Bakalım derse benzemeden, kitaptan okutmadan bize nasıl öğretecek?

Kevser Hanım - Aman bakalım görelim. Ben çok merak ediyorum.

Kâmuran Hanım - [Gülerek Fitnat Hanım'a hitaben] Nasıl oluyor da Kevser'de bu arzu var?

Fitnat Hanım - [Gülerek] O Neriman ile bahse girişti. Eğer hoca hanımın dersleri canımızı sıkar, hiçbir şeye benzemez ise o zaman Neriman bebek oyununa itirazdan vazgeçecek; hep beraber bebekler ile oynayacağız!.

Kâmuran Hanım - [Kahkaha ile gülerek] İlâhi Kevser!. Hep aklın fikrin bebeklerde.

Kevser Hanım - Fena mı? Siz bebek sevmez misiniz? Hem a canım darılmayınız; işte o Fazıla Hoca Hanım bize ders olduğu belli olmadan okutsun öğretsin! Ben de bebeklerden vazgeçeceğim.

Kâmuran Hanım - [Kulak kabartarak] Kapı çalındı, galiba geldiler..

Fitnat Hanım - [Hemen kalkıp koşarak] Bakalım.. [Odadan çıkıp tekrar girerek] Mavi köşkteki Vildan imiş.

Kâmuran Hanım - Küçük Vildan mı?. Gelsin bakalım. [Kapıdan giren Vildan Hanım'ı yanına çağırarak] Gel bakalım küçücük Vildan..

Vildan Hanım - [Koşarcasına bir süratle] Daha hoca hanım gelmedi mi?.. diye sorarak kanepeye oturur.

Nihal Hanım - [Fitnat Hanım'a hitaben] Abla. Bu hoca hanım ders bilmez isek bizi döğecek mi?

Kevser Hanım - [Gülerek] Nihal'in düşündüğüne bakın.

Kâmuran Hanım - Dayak olur mu hiç kardeşim, sen hanım değil misin? Hanımlar döğülür mü?

Nihal Hanım - Ya hocalar adamı döğerler imiş.

Fitnat Hanım - Hanım olmayan kızları döğerler kardeşim. [Yerinden kalkarak] Duydunuz mu? Kapı çalınıyor! [Saate bakarak] Tam üç. Onlar geldiler. [Der, odadan

çıkar. Biraz sonra edibane içeriye girip bir kenara çekilerek] Buyurunuz efendim. Hep sizi bekliyor idik.

Fazıla Hanım - [Gayet beşuş bir çehre ile içeri girip etrafına göz gezdirdikten sonra] Sizleri beklettim zannedersem. Fakat [gözü saate ilişip] işte söz verdiğim saatte geldim.

Kâmuran Hanım - [Oturduğu yerden kalkıp ilerleyerek] Evet efendim; tam söz verdiğiniz saatte geldiniz.

[32] Fazıla Hanım - [Yeldirmesinin üzerindeki başörtüsünü çıkararak] Bu sabah da ne kadar sıcak, Neriman Hanım'ın köşkü şuracıkta olduğu halde âdeta terledik değil mi Neriman?..

Neriman Hanım - Evet hoca hanım. Hava sıcak da onun için. [Herkes yerli yerine oturur. Köşedeki koltuğa dahi Fazıla Hanım oturur.] Fazıla Hanım söze başlayarak:

- Affedersiniz; isimlerinizi öğrenemediğim için bilemiyorum.. [Fitnat Hanım'ı irae ederek] Fitnat sizsiniz değil mi kızım? [Fitnat tasdik makamında başını sallar, Fazıla Hanım gülerek] Dört gün derslerimizden canı sıkılır ise bebek oynayacak olan Kevser Hanım?.

Kâmuran Hanım - [Gülerek Kevser'i gösterip] İşte hoca hanım. Bebekçi Kevser.

Fazıla Hanım - [Gülerek Kevser'e bakıp] Hanım kızların küçüklük zamanında en iyi ve en güzel oyunu bebektir. Hangi hanım kız bebek oynamaz…

Fitnat Hanım - [Nihal'i göstererek] Size bir küçük korkak. Hemşirem Nihal. Demincek; teşrifinizden biraz evvel hoca hanım bizi döğecek mi diye soruyor, idi.

∗∗∗ (Mabadı var.)

Seyyah Meselesinin Halli

(Birinci nüshadan)

İki seyyah, hâkimin bu kararından fevkalâde mütehayyir ve onun hata ettiğine zahib oldular. Fakat hâkim kararını tekrar ettiğinden üç somuna sahip olan seyyah, arkadaşından yalnız iki somunu noksan olduğu halde ancak bir sikke ve arkadaşının ise yedi sikke alması muvâfık-ı adâlet olmayacağından bahsetti. Bunun üzerine hâkim paranın bu yolda taksiminin sebebini izaha mecbur oldu:

Hâkimin izahı:

“Sizden birinizin beş somunu ve diğerinin üç somunu vardı. Hepsi sekiz somun eder. Yabancı zat size iltihak edince sekiz somunu üç kişi beyninde müsavaten taksim ettiniz. Şimdi her bir somunun üç müsavi kısma taksim olunduğunu farz etsek bittabi 24 parça husule gelir ve mevcut somunları üç kişi beyninde müsavaten taksim ettiğiniz için her birinize mezkûr 24 parçanın sekizi düşer.

Halbuki sizden birinizin esasen beş somunu yani onbeş parçası vardı. Bunun sekiz parçasını kendisi yediğinden yabancı zata yedi parçasını vermiş oluyor.

Diğeriniz esasen üç somuna yani 9 parçaya sahip olup bunun sekiz parçasını kendisi yediğinden yabancıya yalnız bir parça vermiş oluyor. Binaenaleyh görüyorsunuz ki benim kararım doğrudur: Yani yedi sikkeyi yedi parça veren seyyah ve bir sikkeyi dahi bir parça veren seyyah almalıdır.”

Her iki seyyah, bu kararın sıhhatine itimat ettiler; ihtimal ki üç somun sahibi olan seyyah, evvelce kendisine teklif edilen üç sikkeyi almadığına bittabi nadim olmuştur.

Aza kanaat etmeyen çoğu bulamaz.

Kitapçı Arakel **Müdîr-i Mesûlü**

Matbaası **Mustafa Figanî**

Âsâr-ı Münteşire:

Balkan Harbi’nde Neden Münhezim Olduk?

(Kitâbhâne-i İntibâh) külliyatının 9’uncu adedini teşkil eden bu eser, Balkan Harbi’nin esbabını gayet vâkıfane şerh eylemektedir. Askerî ve siyasî bütün hatalarımızı gösteriyor. Mütehassıs ve muktedir bir kalemin mahsulü olan bu eser-i mühimmin mütalâasını bilhassa tavsiye ederiz. Fiyatı 2 kuruştur.

Türk Yurdu

10 Temmuz yevm-i mübecceli münasebetiyle fevkalâde olarak 20’nci nüshası Mehmet Emin, Celâl Sahir, Aka Gündüz, Ahmet Agayef vesair meşâhîr-i muharrirînin âsarını muhtevi olup mütalâasını şiddetle tavsiye ederiz. Bu nüshası 100 paradır. 21 ve 22’nci nüshaları dahi geçen hafta ve bu hafta neşredilmiştir.

Tarihî Simalar

Târîh-i Osmânî Encümeni âzasından müverrih-i şehîr Ahmet Refik Bey tarafından (Geçmiş Asırlarda Osmanlı Hayatı) namıyla tesis edilen Târîh-i Osmânî külliyatının birinci adedi olup 28 Çelebi Mehmet Efendi'nin gayet nefis bir tasviri ile müzeyyen ve 136 sayfadan müteşekkildir. Fiyatı 5 kuruştur.

Talebe Defteri

5'inci numarası birçok makālât-ı müfîdeyi muhtevi olarak nefis bir surette intişar etmiştir. Osman Fahri ve Muallim Feyzullah Sacit Beylerin şiirleri, Muallim İsmail Hakkı, Abdülfeyyaz Tevfik, Ayın [ع] Memduh ve Harunürreşit Beylerin faydalı yazılarını talebe ve talebatımız mutlaka okusunlar. 6'ncı nüshası dahi bugün nefis bir şekilde neşrolunmuştur.

Çocuk Duygusu

9'uncu nüshası bugün intişar eden bu sevimli gazeteyi çocuklarımıza bilhassa tavsiye ederiz.

Çocuk Hayatı

Yeni neşre başlanan ve mündericatını faydalı gördüğümüz bu gazeteyi dahi tebrik eder[iz].

Kabakçı Mustafa

Müverrih-i şehîr Ahmet Refik Bey tarafından kaleme alınan bu eser-i mühimmin dahi neşredildiğini erbâb-ı merâka tebşir ederiz. Fiyatı 5 kuruştur.

Büyük Duygu

14'üncü sayısı büyük ve dâhi Abdülhak Hamit Beyefendi hazretlerinin hatt-ı destleri ile yazılmış fotoğraflarını ve kıymettar bir takdirlerini vesair birçok şâyân-ı mütâlâa makalâtı ihtiva etmektedir. Tabı nefis ve fiyatı 40 paradır.

Sebîlü'r-Reşâd

Bu hafta 256'ncı numarası intişar etmiştir. Pek çok makālât-ı mühimme ile tezyin edilmiş bulunan bu nüshanın mütalâası tavsiye olunur. Fiyatı 50 paradır.

Teşekkür

Mecmuamızın sâha-i matbûâtı tezyin eylediği birçok rüfekamız tarafından tebrik edilmiş olmağla bilmukabele kendilerine teşekkürât-ı mahsûsamızı takdim eyleriz.

Bilmecelerimizin Halli

1= Baba - eb, eb, bab

2= Yelkenli gemi

3= Tulum

4= Edirne

Çekilen kurada birinciliği İzmir'den 01 Vedat Bey, ikinciliği Mirgün İnas Rüşdisinden İsmet Meliha Hanım kazanmıştır. Üçüncüden beşinciye kadar dahi Menbaülirfandan 144 Saim Efendi, Sultanahmet'ten Şükûfe Neriman Hanım, Kanlıca'dan Mehmet Faik Bey kazanmıştır.

İdaremize pazardan sonra müracaat ile mükâfatları almaları rica olunur.

Kartpostal Kazananlar

Kanlıca'da İskenderpaşa Mektebinde Ayşe Hanım, Bebek'te Sen Gabriyel Mektebi[14] talebesinden Şerif Kemal Efendi, Kadıköyü'nde Mim [م] Saffet Bey, İstanbul Sultanisinden Üsküdarlı Ahmet Refik, 4 numaralı Münip, 616 numaralı Mehmet Ali, 377 numaralı Mihrî, 1332 numaralı Nusret Kadri, 1229 numaralı Mustafa Nuri Efendiler, Piyade Küçük Zabit Mektebinde Sarıgüzelli Ahmet Kâmuran Rıfat Bey, Gedikpaşa'da Hüseyin Cafer Efendi.

Diğer birçok mektuplar daha almış isek de bilmecelerimizi tamamen halledemedikleri cihetle isimleri gazeteye yazılmamıştır.

5'inci Fotoğraf Müsabakası

Birinciliği Kadıköyü Sen Jozef Fransız Mektebi[15] talebesinden Abdurrahman Bey, ikinciliği Bedros Efendi Şamamyan, üçüncülüğü Bursa Ermeni Mektebi altıncı sınıf şakirdanından Artin Efendiler kazanmışlardır.

[14] Saint Gabriel Fransız Okulu. 1896 yılında Fréres Maristes rahipleri tarafından kurulmuştur.
[15] Saint-Joseph Lisesi. 1870 yılında Lasalle Enstitüsü tarafından kurulan Fransız okulu.

Müracaatla hediyeleri[ni] almaları rica olunur. Mükâfat kazanan her üç resim de bu nüshamızda dercedilmiştir.

6'ncı Yazı Müsabakası

Birinciliği Vefa İdadisi mezunlarından Zaven, ikinciliği Mercan İdadisinden Ha Cim [ح. ج.], üçüncülüğü İstanbul Sultanisinden Ahmet Refik Efendiler kazanmış olduklarından müracaat ederek hediyelerini almaları rica olunur. Ancak yazıları uzun olduğundan mecmuamıza dercedilememiştir.

Bilmeceler

(1) Bilmecem on harfli bir memleket ismidir. Bu memleket iki muazzam hükûmet arasında mûcib-i kīl ü kāl olan bir eyaletin meşhur bir şehridir.

1, 2, 3, 4'üncü harflerini alır iseniz hayvanattan biri olur.

6, 7, 8, 9'uncu harflerini alır iseniz kütüb-i mukaddeseden biri olur.

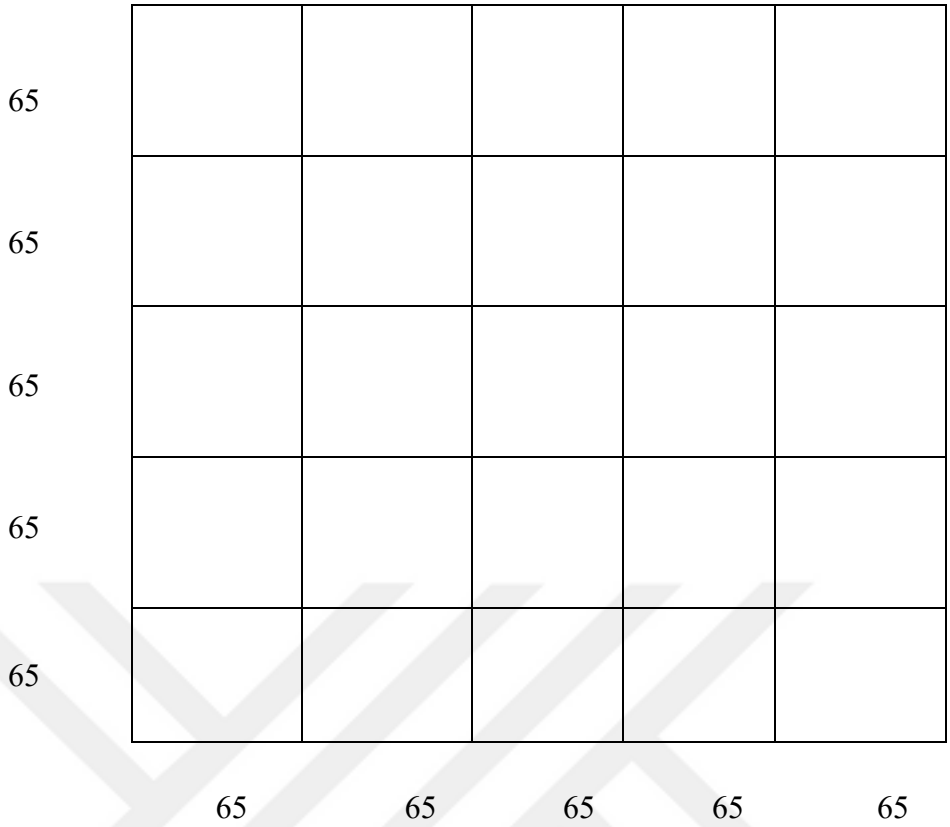
2, 5, 6'ncı harflerini alır iseniz âlât-ı mûsikiyeden biri olur.

6, 8, 9'uncu harflerini alır iseniz memâlik-i Osmâniyye'den bir sancağın ismi olur.

1, 8, 9, 10'uncu harflerini alır iseniz kiliselerde bulunan bir âlet-i mûsikī ismidir.

3, 4, 5, 6, 7'nci harflerini alır iseniz vesâit-i evzândan biridir.

(2) Bir ağaca yedisi erkek, sekizi dişi olmak üzere onbeş serçe, beşi erkek üçü dişi olmak üzere sekiz tane kumru konmuş, bunları gören bir avcı hemen çiftesini doğrultarak ateş etmiş. Çıkan saçmalardan iki erkek bir dişi serçe ile bir erkek üç dişi kumru vurulmuş. Bir erkek serçe ile bir dişi kumru da hafif surette yaralanmış. Acaba ağaç üzerinde kaç tane sağlam kuş kalmıştır?

(3) Birden yirmibeşe kadar olan adetleri şu yirmibeş murabbaa o suretle tevzi ediniz ki herhangi tarafından sayarak cemedecek olsak altmışbeş gelsin.

İhtar

Bilmecelerimizi doğru halledenler miyanında kura keşide edilerek birinciliği kazanana büyük bir pergel takımı, ikinci ve üçüncüye birer değerli kitap, dördüncüden onuncuya kadar birer kitap, onbirinciden yirminciye kadar birer kartpostal verilecek ve isimleri gazeteye dercolunacaktır.

(4) Fotoğraf Müsabakası

Geçen nüshamızda olduğu gibi yine tecdiden devam ediyoruz. Âsâr-ı atîkadan bazı mebani ile menâzır-ı latîfeden tesadüf edeceğiniz güzel parçaların hemen fotoğrafilerini gönderiniz.

Birinci çıkanın kendi fotoğrafı gazeteye dercedilmekle beraber bir kutu sulu boya takımı, ikinci ve üçüncüye dahi şâyân-ı istifâde birer kitap verilecektir.

(5) Yazı Müsabakası

Gurub, tulu, mehtap zamanlarından hangisini seversiniz ve niçin seversiniz?. Gazetemizin bir sütununu geçmemek üzere yazıp gönderiniz.

Birinciden üçüncüye kadar münasip bir hediye verilecek, dahi yazıları gazeteye dercedilecektir.

Açık Konuşmalarımız

İstanbul Sultanisinde Mehdi Efendi'ye:

İltifatınıza teşekkür ederiz.

Eyüp'te Ebussuut ve Hafız Abdülbaki Efendilere:

Bilmeceler bir kâğıda yazılmalıdır. Ayrı ayrı yazmağa lüzum yoktur. Göndermiş olduğunuz bilmece biraz noksan görüldüğünden neşredilemedi. Diğerleri gönderildiği takdirde beyân-ı memnûniyet olunur.

Üsküdarlı Cemil Ziya Efendi'ye:

İltifatınıza teşekkür olunur. Göndermiş olduğunuz bilmeceler sırası geldikçe dercolunacaktır.

Gedikpaşa'da Hüseyin Cafer Efendi'ye:

Mecmuamız hakkındaki teveccühünüze arz-ı teşekkür olunur.

Beşiktaş Rüşdisinde Osman Âli Efendi'ye:

Teşekkür ederiz. Müsabaka için gönderdiğiniz resim pek ufak kıtada olduğu gibi viraj yapılmadan gönderildiği cihetle rengi uçmuş olduğundan bittabi müsabakaya ithal edilememiştir. Diğer muntazam resimler gönderildiği halde maatteşekkür dercolunacaktır.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 2

Numara: 3 **15 Ağustos 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 paradır.

Mündericat

Müdâfi-i Hakk ü Hakīkat Edîb-i Şehîr Piyer Loti Cenapları[16]

Mektep	Gurub[17]
Kızlar Mektebi	Büyük Müsabaka
Hikâye - Yusuf'un İntikamı	Bilmecelerimiz
Çikolata Nedir?	Açık Muhabere
İlânlar	

Müracaat Yeri: Babıâli karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

Bu nüshamız müdâfi-i hakk ü hakīkat, edîb-i şehîr Piyer Loti Cenaplarına ithaf edilmiştir. Müvezzilerden hediye verilmekte olan "İnatçı Kahraman Ağa" romanının üçüncü formasını talep ediniz.

Bu nüshadaki resimler – Piyer Loti Cenapları, balina balığı, çikolata meyvesi, koyunları otlatır iken, Çırçır harik mahalli, Göksu Deresi.

[33] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

[16] Pierre Loti (1850-1923). Asıl adı Louis Marie Julien Viaud'dur. Fransız roman ve oyun yazarı.
[17] Derginin ikinci sayısında düzenlenen yazı müsabakasında birinciliği kazanan bu yazı, baskı sırasında harflerin dağılması ve yeniden düzenlenmesi için uygun vakit bulunamamasından ötürü dördüncü sayıda neşredilmiştir.

Müdâfi-i Hakk ü Hakīkat Edîb-i Şehîr “Piyer Loti” Cenapları

İşte bugün; vicdanından başka bir hâkime tebaiyet etmeyen, namus ve faziletinden başka bir saike hizmet eylemeyen; Muhterem “Piyer Loti” Cenaplarının tasvirini dercediyoruz. Bu tasvir sahibi; her yerden zulüm gören, her taraftan mağdur olan biz Osmanlıların yegâne müdafii, yegâne müzahiri bir zât-ı âlî-cenâbdır… Ey vatanın ümîd-i istikbâli olan genç kari ve karielerimiz!.. Bu resmi her zaman pîş-i çeşminizde tutunuz.. Ve düşününüz ki; dünyanın neresinde olur ise olsun, herhangi din ve millete mensup bulunur ise bulunsun muhtâc-ı sahâbet ü muâvenet olan mazlumlara dest-i muâvenetini uzatanlar; onların müdafii olanlar her zaman ve her yerde şâyân-ı tebcîl olurlar. Bunu düşününüz de siz de o harekete imtisal ediniz. Ve dost-ı yegânemizin nâm-ı muhterem ü mübeccelini hiçbir vakit aklınızdan çıkarmayınız!...

[34] Mektep

“3”

Bir mektebin bir anda hem leylî ve hem neharî olmasının mahzurunu söylemiş idik.

Acaba bir mektebin leylî olması mı mûcib-i muhassenâttır, yoksa neharî olması mı?.

Zanneder isem bu suale hep beraber:

“Bir mektep leylî olmalıdır. Leylî bir mektepte talebenin gece müzakeresine vesairesine itina edildiğinden ve gündüz verilen dersler gece muallimler tarafından tekrar olunduğundan, her halde leylî bir mektebin tahsili daha kuvvetli olur. Saniyen leylî bir mektepte talebe muntazam bir idare altında yaşamağa alıştıkları cihetle her hususta, hatta muâmelât-ı zâtiyyelerinde bile, bir intizam dairesinde hareket ederler ki bu dahi ahlâklarına hüsn-i tesîr eder. Onun için bir mektep leylî olmak her halde mûcib-i muhassenâttır.”

diyeceksiniz değil mi? Fakat, hayır!.

Bir çocuğun mensup olduğu ailenin tesîrât-ı mürebbiyesi altında bulunması, kardeşleri ile düşüp kalkması, aile lezzetini alması tahsil ve terbiyesinin mühim bir kısmıdır. Bu evanda çocuk; peder ve maderine, birader ve hemşiresine, büyük ve küçüklerine, akran ve emsaline karşı nasıl hareket edeceğini ve bunlar hakkında

kalbinde ne gibi hisler perverde etmek iktiza eyleyeceğini amelî bir surette tahsil eder. Ve aile hissi denilen o hiss-i rakīk, tâ küçük yaşından itibaren kalbinde yer tutmağa başlar ki bu aile muhabbeti; ileride, şeh-râh-ı hayâtında içerisine karışacağı cemiyet-i beşeriyye ile temasta bulundukça kendisinde yeniden peyda olmağa başlayacak olan hissiyyât-ı âliyenin ulvi ve mübeccel bir surette tevellüdüne saik olur.

Bu ise çocuğun zamanının kısm-ı azîmi ailesi nezdinde geçmekle ve o hayat içinde çocuğun bol bol yuvarlanmasıyla temin edilebilir. Yoksa çocuğun her sene-i hayâtının dörtte üçü gayritabiî bir cemiyet içinde geçer ise çocuk aile hayatının lezzetinden mütelezziz olamadığı gibi aile terbiyesini kabil değil iktisap edemez.

Çocuğun ailesinden ayrılarak içinde imrâr-ı hayâta mecbur olduğu o gayritabiî cemiyet; öyle bir cemiyettir ki aileye katiyen gayrimüşabihtir. Orada bir çocuğun refikleri hep kendi cinsinden yani çocuk erkek ise erkek, kız ise kızdır.. Çocuk, terakkisini ancak mesleği icabı olarak düşünen yabancı birtakım adamların dest-i terbiyesine tevdi edilmiştir. O adamlar, o mürebbiler ki makine ile kurulmuş gibi îfâ-yı vazîfe ederler. Muhitlerindeki kavaid ve nizamattan ser-i mû inhiraf etmezler.

Bu sebepten hiçbir ebeveyn; senenin kısm-ı azamı müddetince evlâdının terbiye-i ahlâkiyyesine nezaret etmekten kendini büsbütün mahrum etmeğe isteyerek rıza göstermemelidir. Birçok ebeveynin bu babda rıza göstermeleri, çocuklarına aile terbiyesi vermek vazifesini hüsn-i îfâya kesret-i meşgūliyetleri veya adem-i **[35]** kābiliyetleri mâni oluyor zannında bulunmalarından, bazen de aile içinde gailesiz yaşamak meyl-i âcizânesine teslîm-i nefs etmelerinden ileri gelir.

Alelekser hemen birçokları nazarında; neharî bir mektep, âdi bir mekteptir. Leylî mektepler ise kibara mahsustur. Neharî mekteplerde her sınıf aileye mensup çocuklar vardır ki servetlerine mağrur olan zenginler bu kabîl çocukların tarz-ı maîşetine ürkerek, ürpererek bakarlar ve bu suretle her sınıf halkın çocuklarının bulunduğu bir mahalle, kendi çocuklarını tevdi etmek istemeyerek birçok ücretler verip çocuklarını leylî bir mektebe kaydettirirler ve orada verdikleri derecede âli bir ücret verecek olan kübera evlâdı miyanında bulunduğunu görerek terbiyesinin itmam edileceği zehabında bulunurlar ve buna kanaat hasıl ederler.

Fakat bir çocuğun ebeveyni bu babdaki vazîfe vü mesûliyyet-i vicdâniyyesini daha salim bir surette takdir eder ve bir mektebin vazifesi neden ibaret olduğunu daha

hakikî bir surette düşünür ise; terbiye-i âilenin ne demek olduğunu ve mektep terbiyesinin ne ile mükellef bulunduğunu bihakkın tefrik ederler.

Leylî mekteplerin, çocuklar üzerinde aile terbiyesinin adem-i husûlüne sebebiyet vereceği hakkındaki itirazım ancak iptidaî ve rüşdî derecesinde olan mekâtibe aittir. Ondan yukarı olan mekâtibe gelince mesele yavaş yavaş değişir.

Malûmdur ki iptidaî tahsili altı, yedi yaşından başlayıp rüşdî tahsili ile beraber onbir, oniki yaşlarında hitam bulur. Bir çocuk bu yaşlarda iken behemehal aile takayyüd ve şefkatine muhtaçtır.

Tahsîl-i ibtidâînin mebde olmak üzere irae ettiğim sinde bulunan bir çocuğu "Donunu bile bağlamağa muktedir değildir." diye tavsif ederiz ki bu halinde bulunan bir çocuk hiçbir vakit ailesinin takayyüdünden âzade kalamaz.. Bir mektep ne kadar muntazam, erkânı ne kadar muktedir olsa, mektepler bir aile hayatına hiçbir zaman müşabih olamazlar. Ve o yaşta bulunan bir çocuğa ailesinin göstereceği takayyüd ve şefkati ibraz edemezler.. Çünkü beş altı yaşında bir çocuk, ailesinden mehcur olup leylî bir mektebe atıldığı takdirde bir insanda neşvüneması lâbüd olan bazı hissiyyât-ı rakīkanın kendisinde adem-i tevellüdünü intac eder. Çünkü, rahm ve şefkat, hıfz ve sıyanet hisleri gibi bazı rakik ve ulvî hisler hiçbir vakit nazarî surette telkin edilemez. Belki bunlar amelî bir halde kendi kendine tahassul eder.

Yukarıda söylediğimiz veçhile her bir muamelesi bir nizam ve usule tâbi olan bir mektepte tabiîdir ki bir çocuğun anasının, babasının o çocuk hakkında irae ve izhar edecekleri takayyüd ve himayet yapılamaz.. Gerçi rahm ve şefkat gibi bazı hissiyyât-ı rakīkanın bir çocuk hakkında ibzalen izharı çocuğun şımarmak vesairesi gibi ahvalini mucip olur ise de altı, yedi yaşındaki bir çocuğun tedricî tedricî terbiyesini tekemmül ettirmek ve aynı zamanda o hisleri de hüsn-i istimâl ederek telkin etmek pek kolaydır.

Diğer cihetten neharî mekteplerde çocuğun terbiyesine **[36]** muhalif zannolunan, maişet ve hayatta muhtelif mertebelerden ailelere mensup çocukların bir sınıfta, bir derste birleşmeleri, çocuğun âdap ve ahlâkınca bir tehlike değil, bilâkis böyle bir içtimaın; istihkar, tekebbür, taazzum, tahakküm gibi vehmiyata müstenit birtakım ahlâk-ı sakīmeyi kökünden çıkarmağa çalıştığı görülür. Ve faâliyet-i zihniyye için en iyi saik ve müşevvik yerine geçtiği ve talebeye vazîfe-i mevdûasını ifa edeceği sahne-i âlemdeki mevki-i sahîhini gösterdiği pek vazıh bir surette müşahede edilir.

İdadî ve âli gibi derecesi yüksek derecedeki bir mektebin leylî olmasına gelince:

Burada mesele ber-vech-i marûz külliyen tebeddül eder. Zira bu mekteplere girecek şakirdan oniki onüç yaşından aşağı olamayacağından ve bu yaşa kadar ise terbiye-i âileyi iktisap etmiş bulunacağından artık leylî bir mektebe devam etmesi bir mahzur addolunamaz.

Büyük bir leylî mektep, talebesine ders şeklinde öğreteceklerinden başka birçok şey, evlerinde öğrenemeyecekleri birçok şey daha öğretir. Öyle bir mektep bir talîmhâne-i ahlâk, bir meydân-ı mücâdele, bir cemiyet-i insâniyyedir ki orada her fert kendi hukūk-ı şahsiyyesini muhafazaya, refiklerinin hukūk-ı şahsiyyesine riayet ederek mecburdur.

Bu misillü mektepler, dünyanın küçük bir numunesidir. Meşâgil ü mücâdelât-ı hayât için, insanların birlikte çalışacaklarını ve icabında birbirleri ile mücadele edeceklerini ve hülâsa hayât-ı beşer denilen devre-i mahdûdede bir insanın ne gibi vazâif-i insâniyye ile mükellef olduğunu öğretir. Ve müdavimi bulunan şakirdi, çocuğu tecrübe-dîde bir insan yapar, öyle çıkarır.

Bu sebepten büyük mekteplerin leylî olması her halde neharî olmasından efdaldir.

Mahmut Kenan

Kızlar Mektebi

(İkinci Makalenin Mabadı)

Fazıla Hanım – [Nihal'e hitaben nevazişle] Hiç öyle şey olur mu yavrum! İnsan döğülür mü? Bahusus sizin gibi bir minimini hanım için dayak olur mu?

Kâmuran Hanım – Evet efendim.. Biz de sizden evvel kendisine anlattık, temin ettik.

Fazıla Hanım – Çocuklarım; insanları Cenabıhak eşref-i mahlûkāt olmak üzere yaratmışlardır; acaba bu eşref-i mahlûkāt olmak için diğer mahlûklardan farkımız nedir? Aklımız; zekâmız.. Binaenaleyh biz aklımızı, zekâmızı iyi kullanır isek şerefimizi muhafaza etmiş oluruz. İşte o zaman [Nihal'e hitaben mütebessimane] küçücük bir hanım kız oluruz, herkese de kendimizi sevdiririz.

Fitnat Hanım – Pek güzel buyurdunuz hoca hanım. Müsaadenizle bir şey soracağım.

Fazıla Hanım – Sorunuz kızım.

Fitnat Hanım – Mahlûkāt-ı sâirede, meselâ canlı hayvanlarda akıl, zekâ yok mudur? Yalnız insanlarda mıdır?.

[37] Fazıla Hanım – Diğer hayvanlarda akıl; zekâ yoktur kızım, fakat onlarda diğer bir his vardır ki bizim aklımıza; zekâmıza benzer, o hisse sevk-i tabîî derler. İşte bu sevk-i tabîî denilen his ile hayvanların bazıları âdeta insanlar kadar zekâvet gösterirler.

Vildan Hanım – Hoca hanım hayvanların en zekisi hangileridir?

Fazıla Hanım – En zekisi maymunlardır kızım. Maymunlar âdeta insan kadar eser-i zekâvet gösterirler… Hayvanlarda insanlara alışkanlık, bazı oyunlar oynamaları, yemek yedikleri, su içtikleri yerleri bilmeklik hep hiss-i tabîîden ileri gelir.

Nihal Hanım – Kediler de akıllı değil mi?.

Fazıla Hanım – Akıllıdırlar küçük yavrum.. Kendilerine yemek veren, bisküvit uzatan küçük küçük hanımlarını her zaman tanırlar. Dur; küçük yavrum sana bir şey soracağım, bakayım bilecek misin en küçük hayvan hangisidir, kızım?

Nihal – Sivrisinek!..

Fazıla Hanım – [Gülerek] Galiba siz köşkte sivrisinekten çok sıkıntı çekiyorsunuz da ondan… Değil kızım..

Neriman – Pire..

Fazıla Hanım – Hayır kızım o da değildir.

Kâmuran Hanım – Galiba mikrop olacak değil mi, hoca hanım?

Fazıla Hanım – İyi bildiniz kızım.. Fakat ne için tereddüt ile söylüyorsunuz?. Kati söyleyiniz tereddütler, galibalar ile söz söylemeğe alışmayınız yavrum.. Eh küçüğü bildiniz. Ya en büyüğü?

Vildan Hanım – Deve!..

Kevser Hanım – Fil!.

Fazıla Hanım – Bilemediniz yavrularım.. Onlardan daha büyüğü var.

Neriman Hanım – Filden de büyük hayvan var mı?

Kevser Hanım – Demek oluyor ki balina balığı meme verir öyle mi?.

Fazıla Hanım – Evet kızım, denizde yaşayan memeli bir hayvandır.. Balıklardan [bir] farkı daha vardır. Öteki balıkların vücudu soğuktur, halbuki balinanın sıcaktır. **[38]** Bak kızım, en büyük hayvan fildir dediniz. Bir fil ne kadar büyük olur ise olsun boyu yedi sekiz metreyi geçmez. Halbuki balinalar içinde yüzotuz metreden fazla boyu olanlar vardır..

Kâmuran Hanım – (Hayret ile) Yüzotuz metre mi?

Fazıla Hanım – Evet kızım.. Bir fil ne kadar iri olur ise olsun ancak on, onbeş bin kıyye geliyor.. Halbuki balinalar içinde yüz, yüzelli bin kıyye ağırlığında olan vardır..

Nihal Hanım – Kim bilir ne kocaman ağzı vardır?...

Fazıla Hanım – Evet kızım.. Başı gayet büyüktür. Durunuz, hiç burada resimli lûgat vesaire gibi bir kitap var mı?.

Fitnat Hanım – (Masanın gözünden bir kitap çıkararak) Zanneder isem bu kitapta bazı hayvanlar[ın] resimleri vardır.

Fazıla Hanım – Veriniz bakayım kızım. (Kitabı karıştırıp gazetemizde matbu resmi bularak) Hah işte buldum.. Bakınız çocuklarım.. Başı vücudundan büyüktür. Onun için o koca başı bir baştan bir başa kaplayan ağzı açıldığı vakit âdeta büyük bir bostan kuyusu gibi olur.

Neriman Hanım – Aman ya Rabbi. Ne تنوك ağız olur. Cadı gibi dişleri…

Fazıla Hanım – (Lâkırdısını keserek) Merak etme yavrum.. Dişleri yoktur..

Neriman Hanım – Dişleri yok mu dediniz?

Fazıla Hanım – Evet kızım.. Dişleri yoktur.. Yalnız diş yerine ağzının etrafında ince uzun âdeta parmaklık gibi dizilmiş birtakım kemikleri vardır.. Fakat bu kemikler sert değildir, yumuşaktır. Eğilip bükülürler. İşte ağzını açtığı zaman o koca çukura denizin suları ile beraber ufak balıklar dahi girer, ağzını kapayınca bu parmaklıklar arkasında balıklar kalır deniz sularını geri koyuverir. Balıkları yutar.

Kâmuran Hanım – Balinalar bir şeye yarar mı, eti yenir mi?.

Fazıla Hanım – Eti yenmez kızım. Ancak yağını alırlar. Derisi gayet kalındır. Bu derinin altında vücudunda tamamen bir yağ tabakası vardır.. İşte bu yağı çıkarırlar sanayide kullanırlar.

Kevser Hanım – Kim bilir ne kadar yağ çıkar.

Fazıla Hanım – Fıçılarla kızım fıçılarla.. Asıl bu balina balığında bizlere yani kadınlara yarar bir şey çıkar..

Fitnat Hanım – Kadınlara yarar mı?. Ne çıkar?.

Fazıla Hanım – Hani ya kızlarım hanım valideleriniz korse giyerler. İşte o korselerin içinde elbiselerinin bazen yakalarında sair mahallerinde eğilir bükülür kemik gibi bir şey kullanılır. İşte bunlar hep balinanın ağzındaki o parmaklıklar yok mu? Ondan yapılır.

Kâmuran Hanım – Balinayı nasıl tutarlar hoca hanım?

Kevser Hanım – Çok iyi sordun kardeşim, acaba olta ile mi?.

Fazıla Hanım – Hiç o kadar büyük balık olta ile tutulur mu? Büyük büyük yelkenli gemiler ile bu balıkların bulunduğu büyük denizlere giderler. Balina tutmak için sandallar vardır. O sandallara binerek gemiden açılırlar. Sandalın başında bir adam, elinde ucu sivri demirli bir mızrak ile durur. Mızrağın orta yerinden ip bağlıdır. Sandal usul usul hayvana yaklaşır mızrağı atarlar. Mızrak saplanır. Hayvan can acısıyla batar.. Mızrakta bağlı olan ipin ucu sandaldadır, bu ipi yavaş yavaş koyuverirler.. Hayvan biraz sonra yine suya çıkar ikinci bir mızrak **[39]** daha atarlar. Böylece hayvan üç dört mızrakta ölür. Sonra gemi yaklaşır hayvanı alırlar. Bu mızraklara zıpkın derler.

Fitnat Hanım – Bu balığı tutmakta korku var mıdır?

Fazıla Hanım – Hem de çok vardır kızım.. Hayvan can acısıyla o kocaman kuyruğunu denize vurduğu zaman dağlar gibi denizi kaldırır, eğer sandala rast gelir ise altüst olur batar.. (Saate bakarak) O evlâtlarım, vakit iyi geçmiş. (Neriman'ı göstererek) Bunun validesinin bugün misafiriyim. Malûm ya birinci gün misafirlik sayılır. Bugünlük bu kadar konuştuk yarın inşallah daha ziyade konuşuruz.

Kâmuran Hanım – Çok memnun olduk efendim.

Fazıla Hanım – Aman kızım evlâdım. Bugün neden bahsettik, hiç. (Başörtüsünü başına kor iken Kevser'e hitaben) Nasıl hanım kızım, birinci günden memnun oldunuz mu?

Kevser Hanım – Oldum hoca hanım. Hiç canım sıkılmadı. Daha otursanız daha memnun olurum..

Fazıla Hanım – Aferin hanım kızım. Dedim ya.. İnşallah yarına!..

***

Hikâye:

Yusuf'un İntikamı

Babaeski civarında kâin (Mandırısa) karyesinin nihayetindeki küçük hanenin kapısının eşiğinde onüç, ondört yaşlarına kadar tahmin olunabilen bir çocuk oturmuş, başını ellerinin içine almış düşünüyor idi.

Hanelerinin ancak bir araba sığabilecek derecede ufak olan avlusunda ise durmakta olan bir öküz arabasına kocaninesi, validesi, ablası küçük kız kardeşleri yatak yorgan gibi birtakım en lâzımlı eşyayı telâşla yerleştiriyorlar idi.

Çünkü yukarıda Kırkkilise'de[18] bizim asker bozulmuş ricat ediyor, Bulgar vahşileri ise sevgili memleketimize saldırıyor haberleri iki saat evvel köye gelmiş, babası bu haberi tahkik için yukarıdaki köye gitmiş idi.

Zavallı Yusuf -genç çocuğun adıdır- babası köye gider gitmez babasının etmiş olduğu tembih üzerine hemen arabaya hayvanları koşarak avluya getirmiş, şimdi de mahzun mahzun babasının avdetine muntazır bulunmuş idi.

Elleri arasına almış olduğu o ufacık kafası ile ufuklara doğru baktıkça hüznü artıyor, o yaşa kadar gezip koştuğu ovaları düşünerek yavaş yavaş ağlıyor idi.

Köy tarafından bir gürültü koptu. Hemen Yusuf dalmış olduğu hâl-i bî-huşîden bîdar olup hemen ayağa kalktı. Tahkīk-i hâle gitmiş olan köyün erkekleri pür-telâş

[18] Kırklareli. Şehir, Osmanlı İmparatorluğu tarafından fethedildikten sonra eski isminin aynen tercümesi olan "Kırkkilise" olarak adlandırılmış ve bu isim Cumhuriyet dönemine dek kullanılmıştır (Metin Tuncel, "Kırklareli", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, C.25, 2022, s.478-480).

koşarak geliyorlar idi. Yolda herkes hanesine saldırıyor ve bir vâveylâ-yı umûmî yavaş yavaş köyün her tarafını istilâ ediyor idi.

Nihayet, benzi uçmuş, kireç gibi solmuş olan babası Mestan Ağa dahi geldi, hemen Yusuf'a hitaben:

- Araba hazırlandı mı oğlum?.

diyerek avludan içeri girdi. Arabaya eşya doldurmakla meşgul bulunan kadınlara:

- Artık yetişir! Haydi çabuk. Bininiz. İki saate kalmaz, Bulgar süvarisi buradadır. Hemen kaçalım..

[40] diye bağırdıktan sonra derakap öküzlerin iplerinden yapışıp kadınların daha adamakıllı arabaya yerleşmelerine vakit bırakmadan arabayı yürütmeğe başladı. Bunca senelik bir ailenin mevcûdiyet-i mâddiyye vü maneviyyesinin bakıye-i hazîn makamında araba tekerleklerinden hazin hazin gıcırtılarını çıkartarak ağır ağır avludan çıktı..

Bir çeyrek evvel kimseler olmayan sokak; her hane avlusundan çıkmakta olan arabalar, hayvanlar ile büyük bir kervan mahalli şeklini almış idi. Hiçbir kimsede ses sada yok idi. Yalnız hazin hazin hıçkırıklar arabalar içinden işitiliyor idi.

Yarım saat sonra oldukça muntazam olan (Mandırısa) karyesi ahalisi yirmi otuz arabadan ibaret bir kafileye munkalib olarak o koca ovaya revan olmuş idi. Herkes iki adımda bir enzâr-ı hazînânesini garibane bir surette metruk köye doğru atfettikçe hıçkırıklar yekdiğerini takip ediyor idi. Arabalar etrafında yaya olarak yürümekte olan erkekler ise endişeli endişeli nazarları ile arka tarafa bakıyorlar, düşmanın takarrübünden endişe ediyorlardı.

Akşama kadar bu endişeler içinde kafile yoluna devam etti. Akşam olduğu zaman Mestan Ağa'nın arabası ile diğer iki arabanın öküzleri son derecede zayıf olduğundan artık yürüyemez bir hale gelmişler idi. Ufak bir tepeciğin eteğinde biraz durup dinlenmeği teklif ettiler.

Fakat diğer köylülerin öküzleri daha yorulmamış olduğundan onlar buralardan düşmanın her an hücumu melhuz olan o civarlardan bir an evvel uzaklaşmak için durmağa dinlenmeğe katiyen muvafakat etmeyerek Mestan Ağa'nın arabası ile diğer

iki arabayı bıraktılar. Kafileden geri kalan Mestan Ağa ailesi ile diğer iki aile bizzarure orada kalıp hayvanlar dinlendiği müddetçe biraz ekmek yemek üzere toplandılar.

Yemeklerini yedikten, iki saat kadar istirahat ettikten sonra yine yola düzülmek üzere hazırlandıkları sırada arka taraftan doğru süratle gelmekte olan birtakım süvarinin beygir sesleri duyulmağa başladı, zavallı bedbaht üç araba halkını dehşetli bir korku istila etmiş idi, herkes öküzler ile beraber arabalara sarılarak bir an evvel kaçmak, kurtulmak istiyorlar idi. Heyhat! Bulutlar arasından ara sıra gözükmekte olan kamer, düşman süvarisinin pek yaklaşmış olduğunu bunlara gösterdiği gibi o insan kanına susamış olan vahşilere dahi bu bîçarelerin arabalarını göstermiş idi.

Bir çeyrek saat bir zaman geçmemiş idi ki zavallı üç araba halkı bir alay düşman süvarisi arasında kalmışlar idi. Üç araba birbirine yapışmış gibi bir araya gelmiş, içindeki bedbahtlar eninlere başlamış idi. Kadınların hazin hazin ağlaması, çocukların müsterhimane vaveylâsı yürekleri parçalayacak bir halde idi. Mestan Ağa ile adedi ancak beşe varan erkekler müdafaa ile düşmanı kızdırmamak ve celb-i merhametine muvaffak olmak için o eşkıya çetesi zabitine yerlere kapanarak, ağlayarak yalvarmağa başladılar.

Yusuf bu aralık arabadan korku ile atlamış olan annesini alarak tam ortada bulunan arabalarının altına kaçmış, arabaların gölgesinden istifade ederek oraya saklanmış, tekerlekler arasından her şeyi görüyor idi.

Bulgar zabiti galiz galiz müstekreh sadasıyla birçok küfürler savurduktan sonra elindeki kılıcını kaldırıp en önde bulunan yetmiş yaşındaki bir ihtiyarın başına indirdi, zavallı ihtiyar o anda teslîm-i rûh etmiş idi.

Bu halden müteessir olan diğerleri bir tavr-ı mukābele **[41]** ahzetmek istemiş olmalarıyla bir anda patlayan kırk elli tüfeğin kurşunundan yere serilmeleri bir olmuş idi. Zavallı Mestan Ağa dahi bunlar arasında idi.

Üç araba içinde dolu olan çoluk çocuk müdafi ve muhafızları olan bu beş erkeğin bu suretle şehit edilmesi üzerine zabitin verdiği işaret, çıkardığı müstekreh bir kahkaha ile beraber kırk elli asker, beygirlerinden atlayıp aç kurt gibi arabalara saldırdılar. Kadınların, çocukların feryat ve figanı, vaveylâsı tahammülün haricinde bir hâl-i ciger-sûz idi. Fakat kana susamış olan o canavarlar katiyen müteessir olmuyorlar idi. Arabadaki kadınları saçlarından çekerek yere indiriyorlar o anda kâh kılıç ile kâh

revolver ile neresine rast gelir ise vurarak itlâf ediyorlar idi. Çocuklar bile bu kıtalden kurtulmuyor idi. Yusuf ile anası dehşetlerinden dilleri tutulmuş bir halde nefes bile almaksızın bu hale bakıyorlar idi.

Nihayet Yusuf'un anası ufak bir sadâ-yı dehşet çıkarmış idi. Yusuf derakap eli ile anasının ağzını kapayarak sükûta mecbur etti. Yoksa mahvolmaları muhakkak idi. Bakınız ne olmuş idi:

Bulgar vahşilerinden biri Mestan Ağa'nın arabasında bulunan kocanineyi öldürdükten, Yusuf'un ablası ile küçük hemşiresini kestikten sonra ancak iki yaşında kadar olan küçük oğlu Ahmet'i arabadan çekerek hemen havaya doğru fırlattı. Ve bu anda kılıcı kaldırarak havadan yere düşen çocuğu ikiye biçtiği bu hali gören validesi teessüründen bağırmış idi, fakat Yusuf güç belâ annesini susturabildi.

Bu hali gören vahşi Bulgarlar el çırparak:

- Bravo!. Bravo! Yaşa Petrof!. diye bağrışıyorlardı.

Şanlı ordumuz ileri hareket ederek Edirne'yi istirdad etmesi emri verildiği zaman, validesi ile beraber o marekeden güç hal ile kurtularak İstanbul'a gelip Kâğıthane köyünde muhacirler ile beraber iskân edilmiş olan Yusuf bir türlü duramadı.

Hemen orduya iltihak ve derakap askerin refakatine katılarak ileri doğru gitmeğe başladı. Askerimiz kahramancasına ilerleye ilerleye Yusuf'un köyü olan (Mandırısa)ya yaklaşmışlar idi. Uzaktan Mandırısa gözüktüğü zaman Yusuf kendini tutamayarak elinde **[42]** tüfeği olduğu halde ileri atıldı.

Köy çoktan tahliye edilmiş, yalnız beş altı düşman süvarisi kalmış idi. Bizim asker yaklaştığı ve içlerinden birinin fevkalhad ileri sokulduğunu görünce onlar dahi beygirlerine binerek kaçmak üzere bulundukları sırada Yusuf uzaktan ateş etti. Kurşun boşa gitmiş idi. Düşman süvarisinden biri dönerek Yusuf'a ateş etti. O anda Yusuf omuzundan hafif surette yaralandı. Düşman askeri Yusuf'un bütün bütün işini bitirmek üzere üzerine saldıracağı sırada arkadaşları:

- Ne yapıyorsun Petrof!.. Arkası kalabalık geliyorlar, kaçalım!

diye bağırdıklarını Yusuf işitti, Petrof ismini işitmek Yusuf'a kâfi idi, hemen yerinden kalkarak bir ikinci ateş eder ki kaçmak üzere bulunan Petrof, tam kalbinden vurulmuş yere yıkılıyor idi.

Yusuf yarasından akan kanlara bakmayarak Petrof'un üzerine doğru koşmağa başladı, yanına geldiği zaman habisin canı cehenneme gidiyor idi.

Yusuf dikkatlice bakınca derakap tanıdı.. O!.. O idi. Küçük hemşiresinin katili Petrof!..

Müthiş bir intikam ile herifin boğazına iki elleri ile sarıldı. Herif can havliyle Yusuf'un omuzundan yapıştı. Fakat bu mübareze çok sürmedi kalbinden zaten yaralanmış olan köpeğin canı çıktı geberdi.

Tam bu esnada refakatinde bulunduğu müfreze köye yanaşmış Yusuf'un yanına gelmiş idi, zabit derakap Yusuf'a koşarak:

- Aferin oğlum. Yaran ağır mı? diye sordu. Yusuf gülerek:

- Omuzumdan vuruldum!. Bir şey yok fakat şayet ölür isem rica ederim Kâğıthane köyündeki annemi bulunuz.. Ve deyiniz ki: Yusuf intikamını aldı. Petrof'u öldürdü.

Mim Kef [.م .ك]

İşte sevgili karilerim!. Bizim her birimizin birer Yusuf'u, bizim hepimizin birer Petrof'u vardır. Her zaman için unutmayalım intikam!..

Edirne Seyahatinde

Edirne, Edirne… Asırlardan beri yeşil ve mahmur tepeler arasında sakin ve sakit uyurken sefil bir kavmin, asker mi kasaplar çetesi mi, ne olduğu belli olmayan askerleri elinde harap olan Edirne!.. Ooh onu görmek gözyaşlı nazarlarımızla kucaklamak için nasıl atılmıştık!

Sirkeci İstasyonu'nun o daima sessiz taşları altında hatıralar gizleyen kenarlığında bir kalabalık; genç, şen ve şuh, hep sevgili Edirne'yi görmek iştiyakı ile handan simalar. Kollarda Darülfünun nişanları; ötede beride bayraklar, vagonlara bağlanmış kurdeleler, telâşlı telâşlı gidiş gelişler, üçer beşer gezinmeler hülâsa görülmeğe şayan bir manzara!

Şimdi vagondayız. Yine bir telâş, hem de lüzumundan fazla bir telâş! Oniki saatlik bir gece seyahati yapılacak. Herkes rahat ve hoş bir mahal tedariki kaydına düşmüş, pencere kenarlarına hücum ziyade, daima birkaç arkadaş bir yere gelmek isteniliyor. Tedarikler dehşet: İşte bakınız kocaman bir şişe su; yola çıkılırken hiç

unutulmayacak bir şey. Bir tarafta bir yemek sepeti, diğer tarafta bir zembil içinde karpuzlar, şeftaliler, ekmekler, kâğıda sarılı yiyecekler!.

Nihayet kampanalar çalındı. Artık hareket ed**[43]**iyorduk ve ettik. Gurub zamanının hazin güzellikleri içinde İstanbul'a veda ettik.

Çekmece Gölleri mehtabın aksi ile o kadar lâtif bir manzara arz ediyor ki tarif kabul etmez. Tren artık biraz müzic olmaya başlayan sarsıntısıyla gidiyor, ziyâ-yı kamerin aksiyle vahşi bir güzellik yaşatan, kırlar, tepeler arasında mütemadiyen gidiyor. Ara sıra bazı istasyonlarda duruyoruz. Şehirler, hane, mesken, hayır bunları aramayınız. Yalnız bir mevkif kulübesi yahut küçük bir askerî mekân!. İnsan namına şimendifer memurları ile sekiz on asker! Ooh bu pek acı idi. Yollar, saatlerce yeknesak ve kasvetli bir tenhalık içinde uyuyor. İki taraf göz alabildiğine boş, boş pür-adem boşluğuyla bir ölüm matemiyle ağlıyor!.

Çatalca'dan geçerken hep merak ile pencerelere koştuk; o yerler mehtabın yardımıyla gözümüz önünde uzanıp giden o mesafeler hep bir şeyler hatırlatıyordu.

Elim ve meşum bir Sırp'ın hatıratına can veriyorduk. Yüksek tepeler önünde uzanan bir ova görür görmez işte diyorduk, mutlaka burada muharebe olmuştur. Şüphesiz bu tepeler askerimiz tarafından müdafaa ediliyordu. Ve kim bilir Bulgarlar nasıl akur savletlerle buralara hücum ettiler? Lâkin sonra bir seyyâle-i inşirâh, daha doğrusu bir seyyâle-i tesellî kalbimizi titretiyor; vahşi düşmanın şu topraklar üzerinde bıraktığı lâşelerin hayali bir eser-i intikām gibi tecessüm ediyordu.

Demir yoluna yakın isabet eden bazı siperler muhayyileye bütün bütün vüsat veriyor. Ve derhal hatıra geliyor ki bu hendekler içinde birtakım insanlar hem de düşmanımız olan insanlar tahassun etmişler, payitahtın son hâil-i müdâfaasına kurşun atmışlar!.. O siperlerin, o hayatı muhafaza etmek [için] kazılmış mezarların düşmana ait bulunduğunu anlıyorduk. Çünkü setleri İstanbul'a müteveccihti.

Kim bilir ne kadar canavar lâşesi bu hendekler içinde taaffün edip kalmıştı, evet o canavarlar ki bir gayz-ı sibââne ile memleketlerinden koşup gelmişler, şehirlere, masum insanların âşiyanlarına sokulup kan dökmeği gāye-i kudsiyyet addetmişler. Evet kim bilir bu hunin güzel için ne rengin bir hülya idi: İstanbul'a akın etmek; vâsi bir ülkede güçlükle bulabildikleri kurbanları bol bol elde etmek, elleri bağlı binlerce insanı, sırtlanları, kaplanları utandıracak bir gayret-i vahşiyâne ile boğazlamak, henüz

hayatından bîhaber sübyanı, kadınları asmak, kesmek, çivilere mıhlamak.. Ooh tasavvuruyla insan bedbaht olur. Zavallı medeniyet! Benîbeşerin ruhunda ne kadar kâzib birer rütbe almış olduğunu ne yaman ispat ettin!.... Giderken ekserî yolları karanlıkta geçmiştik. Mamafih avdette epeyce gördük. Yukarıda söylediğim gibi ancak boşluk. Nazarların uzanabildiği kadar yalnız bir hiç, öyle bir hiç ki gazub ve lerzan bir hitabe gibi yüzümüze haykırıyor; kabahatlerimizi, ataletimizi çehremize çarpıyor. İşte Çorlu Ovası, işte onu takip eden düz meralar, cânım arazi! Âdemoğlundan bîhaber gibi sakit ve samit! Edirne'ye vasıl oluncaya kadar ancak üç dört köy müşahede edebildik. Onlar da tabiî harap, evler yıkılmış, taş taş üstüne bırakılmamışçasına yerle yeksan edilmiş!

Biraz da şimendifer hayatından bahsedeyim mi? Doğrusu görülecek şey. Vakit gece yarısına yakınlaştığı esnalarda tabir mazur görülsün, herkes sersemleşmiş gibi idi, ara sıra hem uyku kaçırmak hem de yoldaşların halini şöyle bir görmek için dolaşıyordum.

[44] Gerçekten tuhaf oluyor. Kimisi yorgunluğa, uykusuzluğa tahammül edememiş, kendinden geçerek âdeta sızmış. Yatacak yer yok. Bazısı arkadaşının omuzuna yaslanmış öyle uyuyor, bazısı pike üzerinde hırpalanmaktan sarfınazar etmiş gibi yere uzanmış, kimisi de güya uyanık, ama nasıl uyanık! Zaten şimendifer yolculuğu gündüz bile uyku getirir. Eeh uyku vaktinde ne olacağını hesap ediniz!

Vagondan vagona yaptığım gezintiler esnasında bir şey gözüme fazlaca çarpıyordu. Her defasında mutlaka mideyi imlâ etmekle meşgul birçok kimselere tesadüf ediyordum.

Mamafih pek de haklı. O sırada yapılacak ya uyumak yahut yemek olur vakit geçiyor. Saatlerce uyku zamanı sarsılmakla mürur ederse insanda kitap okuyacak, yazı yazacak kafa kalır mı?

Meşum isimli Lüleburgaz'ı gündüz gözüyle görmek bize nasip olmadı. Giderken de gelirken de Çatalca'daki hatıraların burada pek acı bir surette nüks ettiğini söylemeğe hacet yok! Bu nam Osmanlı yüreklerinde ebediyen kanamağa mahkûm bir yara olup kalmalıdır. Söylemeğe lüzum yok zaten öyle olacak demeyelim. Tarihimizde öyle nice siyah sayfalar vardır ki şu zavallı mevcudiyetimizde ufak bir şemme-i pür-ibret böyle uyandıramamıştır. Ümitvâr olalım.

Tulûdan iki saat kadar sonra Edirne'miz göründü. Sultan Selim Câmi-i şerîfinin minarelerini seçtik. Ne sevinç ne sevinç, medid bir alkış gürültüsü vagonların pencerelerinden taştı.

Şimdi payansız bir sabırsızlık içinde yerimizde duramıyor, pencereden pencereye koşuyorduk. Nihayet vasıl olduk. İstasyona yaklaşırken en ziyade nazar-ı dikkatimizi celbeden şey bir meydanda gördüğüm toplar oldu. Zannıma göre bunlar Bulgarlar tarafından bırakılan büyük toplardı. Epeyce var. Bir kısmı da obüs topu. Kariler içinde belki obüs ismine yabancı olanlar vardır. Şu münasebetle, esliha-i askeriyyeye karşı mevcut olan merakım bana birkaç söz söyletecek!

Bir obüs topuna hariçten bakıldığı vakit âdeta yusyuvarlak bir şey görünür. Boyu pek kısadır. Ekseriya oniki çap tulünde imal olunurlar. Oniki çap tulünde yani kaç santimetre kutrunda ise tulü o kutrunun oniki misli olur. Bizim obüslerimiz oniki ve onbeş santimliktir. Birincinin mermisi yirmi, ikincinin mermisi de kırkbeş kilo kadardır. Obüslerin vazifesi mukavves endaht etmek olduğu için hizmeti de pek büyük. Kendisi hiç görülmediği halde düşmanın başına yıldırım yağdırır. Bir mermisi yerine düştüğü zaman onbeş yirmi kişiyi birden toprağa gömer. Por Artur'un o müthiş istihkâmlarını berbat eden, Japonların yirmisekiz santimlik obüsleri olmuştu. Obüslerin, kıymetine misal olarak şunu da sö**[45]**yleyeyim. Bir defa Kavak'taki obüs bataryalarından birini gezebilmiştim. Beş altı metre derinliğinde âdi bir bostan kuyusu tasavvur ediniz. Onun içinde ağzını havaya açmış koca bir top. İşte öyle mükemmel bir ihtifagâhtan düşman üstüne âhenin saikalar yağdıran bir silâh ne kıymettardır düşünmeli!..

Sadede gelelim. Artık trenimiz medid bir hışıltı ile hareketini azaltmış, istasyona vasıl olmuştuk. Önümüzde fakat yine hayli uzak olmak şartıyla Edirne'nin evleri, camileri hasret-i rûhumuza tebessüm ediyordu. Yanımıza ve arkamıza doğru düz ve yeşil bir saha uzanıyor, burada teşkil edilen bahçeler, bostanlar göze çarpıyordu. Sol tarafımızda bazı istihkâmları hayal meyal gibi gördük. Yine o cihette tren yoluna gayet yakın bir tabya var ki siyah namlulu topları vadiye çevrilmiş tehditkâr ve âteşin gözler gibi bakıyorlar.

İstasyonda ayağımızı yere basar basmaz Vali Beyefendi'nin mütebessim, asil çehresiyle karşılandık. Merâsim-i lâzıme ifa olundu, nutuklar söylendi, yola düzüldük. O gün İstanbul'un en sıcak bir günü imiş. Halbuki Edirne havasında esasen biraz

ağırlık var. Uykusuzluk, bir taraftan bin sersemlik, bir taraftan birçok başka sebeplerden dolayı üstümüze çöken sıklet altında Karaağaç Caddesi'ni yürüyorduk. Sağ tarafta bostanlar; sol tarafta ormana müşabih bir ağaçlık var. Caddenin her iki tarafı da ağaçtan hali değil. Mamafih güneş de başımızda kaynamıyor değildi. Böyle bir saat kadar yürüdük. Meriç Köprüsü'nü geçtik. Mevsim yaz olmak münasebetiyle nehrin suyu pek azalmış. Ötede beride toprak çıkıntıları görülüyor. Bulanık bir su! Meriç'in sol tarafını Bulgarlara terk ediyorsak buna ağlamak için gidip de oraları bir defa görmeli. Ne güzel belde. Lâkin tabiaten bizim elimizde hiçbir güzellik iktisap etmiş değil.

Edirne'ye yani asıl şehre girer girmez bir seyyâle-i merâret ile yüzüm buruştu, şüphesiz bütün arkadaşlarım benimle hem-his idiler. Manzara derhal basırayı tırmalıyor. Sultan Selim Camii'ne doğru yükselen cadde, hiç ben büyük bir şehre ait bulunuyorum, demiyor. İki taraftaki Müslüman dükkânları berbat bir halde. Yol, kaldırım bozuk, göze en fazla çarpan burada olduğu gibi bol bol kahvehane!

(Mabadı var) **Behçet Kâmi**

Çikolata Nedir?

Her zaman seve seve yediğiniz çikolata, kakao denilen nebattan yapılır. Kakao bir nevi ağaçtır. Bildiğimiz cevize müşabih, fakat ondan büyük meyve verir. Bu meyvenin dış kabuğunun içinde kahve tanesi gibi taneleri vardır. Kakaonun en iyileri **[46]** Venezuela memleketi ile antik Moris Adaları'nda[19] yetişir. Kuyan cihetlerinde yetiştirilen kakao ağacının meyveleri daha ziyade rayihadardır.

Kakaonun meyvelerini topladıktan sonra birkaç gün açık havada bırakıp kuruturlar. Bade dikkatle temizleyerek buna mahsus fırınlarda kavururlar. Bu kavurmak; kahvede olduğu gibi kakao meyvesinin kokusunu ziyadeleştirir. Kavurup soğuttuktan sonra tanelerin üzerinden merdane gibi dişli çarklar gezdirerek ezerler ve kabuğunu çıkarırlar. Bu ameliyattan sonra asıl taneleri tekrar fırına koyup ikinci defa kavururlar.

Fırından çıkan kakao tanelerini güzelce soğutup büyük kaplara vazederler. İçine kendi miktarı kadar şeker ile kâfi derecede su veya süt ilâve ederek kaynatırlar.

[19] Mauritius. Hint Okyanusu'nda, Afkira'nın güneydoğusunda, Madagaskar'ın doğusunda yer alan ada ülkesi.

Kakaolar ezilip hamur haline geldikten sonra eşkâl-i mahsûsasında yapılmış kalıplara döküp dondururlar. Katılaşmış ve artık çikolata olmuş olan kakao parçalarını kalaydan yapılmış varaklara sararak muhafaza ederler.

Bu varaklar hem çikolatanın rayihasını muhafaza eder hem de havaya ve ziyaya maruz kalarak bozulmasını meneder.

İtalya'da kakaoları çok kavurduklarından İtalya çikolataları gayet kokulu olurlar fakat acıdırlar.

İspanya'da ise kakao tanelerini hemen kuruyacak kadar kavurduklarından İspanyol çikolataları o kadar rayihalı olmaz ise acı değildir.

Fransa'da ise her ikisinin ortası olmak üzere kavrulduğundan Fransız çikolataları daha makbuldür, rayiha ve lezzetleri daha lâtiftir..

Çikolatanın yapıldığı kakaonun havi olduğu mevâdd-ı dühniyye (yani yağlı mevad) harâret-i bedeni muhafazaya, mevâdd-ı azotiyye ise ensicenin kuvvetlenmesine hizmet eder.

Çikolata insanı semirtir. Kuvvet verir. Midesi kavi olanlar için fevkalâde bir gıdadır. Yalnız zayıf midesi olanlara iyi değildir çünkü biraz hazmı müşküldür.

İsviçre'de kakaoları mutedil bir surette kavurduklarından ezer iken en saf ve mükemmel süt ile karıştırdıklarından bugün en ziyade İsviçre çikolataları şöhret bulmuştur.

Memâlik-i sâirede dahi çikolata yapılır ise de bu saydığımız memleketlerde pek külliyet üzere yapıldığından diğerlerinin ehemmiyeti yoktur.

Mim [م]

Bu Hafta İntişar Eden Mecmualar:

Türk Yurdu

Her hafta muntazaman neşredilmekte bulunan bu mecmuayı bilumum erbâb-ı merâka bilhassa tavsiye ederiz.

24'üncü numarası intişar etmiştir. Nüshası 60 paradır.

Büyük Duygu

Son nüshası neşrolunmuştur. Pek kıymettar makalâtı muhtevidir, tavsiye ederiz.

[47] Mektep Müzesi

12’nci numarası bu kere neşredilmiştir. Emsali içinde mümtaz bir mevki ihraz eden bu mecmuanın devâm-ı intişârını tebrik ve mütalâasını bilcümle kari ve karielerimize tavsiye ederiz. Nüshası 20 paraya tenzil edilmiştir.

Mektepli

Bu mecmua dahi her onbeş günde bir muntazaman neşredilmekte olup mündericatı faydalı, tabı ve resimleri ile nefis olduğundan mütalâasını tavsiye etmeğe kendimizi borçlu görürüz. Bu nüshası hediyeleri ile beraber 50 paradır.

Talebe Defteri

8’inci nüshası bugün neşrolunmuştur. Fiyatı 20 paradır. Talebe efendilere tavsiye ederiz.

Şehbal

79 ve 80’inci numaraları pek nefis bur surette matbu olarak neşredilmiştir. Bu mecmua hakkında bir söz söylemeği zaid addederiz. Ancak şu kadarla iktifa ederiz ki memleketimizde çıkan bilumum mecmuaların en nefis ve en kıymetlisidir. Nüshası (5).

Sebîlü’r-Reşâd

257 ve 258’inci numaraları intişar etmiştir. Maḳālât-ı mühimmeyi muhtevidir. Nüshası yalnız 50 paradır.

Muallim-i Lisân-ı Fransevî

Fransız lisanı muallimlerinden Mıgırdıc Avni Efendi’nin eseridir. Bu kitabı takip edenler, az zamanda Fransızca okuyup yazarlar ve mükâlemeye başlarlar. 294 sayfalık büyük kıtada matbu bir kitap olduğu halde fiyatı yalnız 10 kuruş, mücelledi 12 buçuk kuruştur.

Kadınlar Dünyası

Kadınlığın üstünde gerilmiş bulunan siyah baykuş kanadını, cehaleti, muzlim âdetleri nûr-ı lisânı ile parçalıyor. Her nüshasında muharrire Safiye Burak, Mükerrem Belkıs, Nadire Nazmi, Aliye Cevat, Sacide Hanımefendilerin âteşin makaleleri, Fransız muharrirlerinden Madam Kamil Doftejova’nın, Kadınlık ile Erkelik Arasında

Müsavat nam eserinin Safiye Baran Hanım tarafından tefrika-i mütercemesi, el işleri, kadınlığın هفرت vukuatı çeşm-i mizâh serlevhası altında muhît-i ictimâînin tenkidi, fenn-i müfîd فاوقانیلق سنونی tahtında مفیو malûmat vatanımızın tealisi için cehdeden muhterem hanımlarını[n] da maḳālât-ı vâkıfâneleri vesaire. Fiyatı 60 para.

Muhâkemât-ı Edebiyye

Şâir-i mâderzâd İsmail Safa Bey merhumun tenkīdât ü musâhabât-ı edebiyyesiyle şiir hakkında en dakik mülâhazât-ı üstâdânesini muhtevi olan bu mühim ve mükemmel eseri neşredilmiş olup beş kuruş fiyatla kitabhanemizde satılmaktadır. Erbâb-ı ilm ü edebe bilhassa tavsiye ederiz.

Şâir-i mâderzâdın diğer âsarı:

	Para	Kuruş
Sünuhat	20	1
"İntâk-ı Hakk"ın Tahmisi	20	1
Mağdûre-i Sevdâ		2
Hissiyat		5
Mensiyat		5
Eşâr-ı Vefâ	20	1

İdman

Memleketimizde ilk defa olarak intişara başlayan bu spor mecmua[sı]nın son nüshaları dahi muntazaman neşredilmekte ve erbâb-ı merâkı bu hususta ihya etmektedir. Nüshası altmış paradır.

Büyük Müsabaka

Gayet lâtif ve şâyân-ı müsâraat bir müsabaka tertip ediyoruz. Müsabaka neticesinden son derece memnun ve mütelezziz olacaksınız. Bakınız:

Kari ve karielerimizden ekserisinin hanesinde minimini yavrularımız vardır. Bunlar mensup oldukları ailenin medâr-ı iftihârı ve bâis-i zevk ü neşâtıdırlar. Bittabi şeref takarrüb eden îd-i saîd münasebetiyle o minimini yavrulara birer bayramlık elbise yapılır. Onların da kendilerine mahsus tuvaletleri tanzim olunur. İşte o tuvaletleri yeni ve şık elbiseleri ile birer fotoğrafilerini aldırınız. Hem aile için bir hatıra kalmış olur.

Lütfen ihtiyâr-ı zahmet buyurarak bu fotoğrafilerden birer adedini idarehanemize göndermek zahmetinde bulununuz. Biz gelen fotoğrafilerin hepsini birer numara tahtında mecmuamıza dercedeceğiz ve müsabakamızı açacağız. Bilumum kari ve karielerimizden hangi resmin güzel olduğunu soracağız. Tabiîdir ki kari ve karielerimiz o minimini yavrulardan bir tanesini intihap ederek bize bildirecekler. Bu suretle en çok rey kazanmış olan minimini; Mektep Âlemi Güzellik Müsabakası'nda birinciliği, ikinci derecede rey kazanmış olan ikinciliği, üçüncü derece rey kazanmış olan üçüncülüğü kazanmış olacaktır.

Bu suretle birinciliği, ikinciliği, üçüncülüğü kazanmış olan çocukların resimlerini daha büyük klişeler yaptırarak dercetmekle beraber birinci olana bir tarafında (Mektep Âlemi 1329 Güzellik Müsabakası) diğer tarafında kendi ismiyle mahkûk altından, ikinciye gümüşten, üçüncüye nikelden çocuk kız ise madalyon, erkek ise yakaya takılacak bir madalya takdim edeceğiz.

Şerait

Resmi gönderilecek çocuk beş yaşına kadar olmalıdır.

Eylül'ün onbeşinde çıkacak beşinci numaraya resimler konacağından nihayet Eylül'ün onuna kadar gönderilmelidir.

Resim ile beraber gazetemizin bu numaraya mahsus müsabaka kuponu dahi ilâve edilmelidir.

Fevaid

Bu müsabakayı her sene tekrar edeceğiz. Bu müsabaka çocuklarımızın hüsn-i sûretle büyütülmesine üst başlarına itina edilmesine sebebiyet verecektir.

Elbet ḳāriîn-i kirâm hazeratı bu teşebbüsü takdir ederek hemen hüsn-i kabûl ile müsaraat edeceklerini memul ederiz.

Kitapçı Arakel Matbaası **Müdîr-i Mesûlü: Mustafa Figanî**

Âsâr-ı Münteşire:

Mektep Âlemi

Başlangıç – Elifba

Ali Kâmi Beyefendi tarafından kaleme alınmıştır.

Onsekiz haftalık ders üzerine ve usûl-i tedrîcîye muvafık olarak tertip edilmiş olan bu elifba, çocukları yormaksızın [onlara] Türkçe okuyup yazmayı ve Kur'ân-ı Kerîm tilâvetini temin eder. Fiyatı 1 kuruştur. Mekteplere yüzde 25 tenzilâtı vardır.

Osmanlı Lisanı Elifbası

Bu kitap hem muallim hem de müteallim için sühulet-bahş olmak üzere kaleme alınmıştır. Bu elifbayı okuyan çocuklar, az vakitte heceyi sökecek ve kemâl-i sühûletle okumaya başlayacağı gibi Kur'ân-ı Kerîm kıraatine dahi muvaffakiyetle girişebilecektir. Kitabın iptidasında Arz-ı Merâm serlevhası altında terbiye-i etfâl hakkında yazılmış olan makalenin mütalâası ve harfiyen tatbiki muallimîn-i kirâm ve ebeveyn için ehemmiyetle tavsiye olunur. Fiyatı 2 kuruştur. Muharriri: Salih İhsan Bey'dir.

Talîm-i Kırâat

Birinci Kısım

Mündericatı mükemmel, kâğıdı güzel ve tabı gayet nefistir. 36'ncı tabı çıkmıştır. Şîve-i ifâdesi mükemmel olmak üzere Muallim Naci ve Mustafa Reşit Bey tarafından tashih olunmuştur. Kıraati kolaylaştırmak, doğru telâffuz edilebilmek için lâzım gelen bütün hareke konulmuştur. Bizde çıkan umum kıraatler miyanında nâdirü'l-emsâldir. Mekteplere tavsiye ederiz. Fiyatı 100 paradır.

İlk Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin ikinci senelerinde tedris edilmek üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan telif olunmuştur. Minimini yavruların küçük dimağları yorulmaksızın mukaddemât-ı hendesiyyeyi anlayabilmelerini teminen gayet sade bir ibare ile yazılmış ve tenvîr-i efkâra hadim birçok küçük misaller irad olunmuştur. Emsaline cidden faik olan bu eser, ulûm-ı riyâziyyedeki behresi herkesçe maruf olan Bahriye Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada tahrir ettirilmiştir. Taht-ı tedrîsinizde bulunan şakirdan için bir hendese kitabı intihap etmezden evvel bu eseri tetkik etmek bir vazîfe-i hamiyyettir. Fiyatı 2 kuruştur.

Muhtasar İlm-i Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin üçüncü senelerinde okunmak üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada yazdırılmıştır. Tarz-ı tertîb ü tahrîrinde ittihaz edilen usulün sadeliğinden dolayı bu eseri takip eden şakirdan öğrenmek hususunda katiyen müşkülâta tesadüf etmez. Darülmuallimin için de en münasip bir ders kitabıdır.

Mekâtib-i sultâniyye vü idâdiyye ile Mekteb-i Bahriyyeye duhul arzusunda bulunanlar için güzel bir müracaat kitabıdır. Emsaline faikiyeti küçük bir tetkik ile âşikâr olur. Fiyatı 5 kuruştur.

Hulâsatü't Tevârîh

Bu eser otuzbeş seneyi mütecaviz bir zamandan beri mekâtib-i askeriyyede tarih tedrisiyle iştigal ederek kudret-i üstâdânesi bilcümle şakirdanı tarafından musaddak olan miralaylıktan mütekaid Ali Razı Bey tarafından bir sûret-i sâlimede cem ve telif olunmuştur.

Mîr-i mûmâ-ileyh tarihteki rüsuhu ve müddet-i medîde muallimliği zamanındaki tecrübesi cihetiyle kurûn-ı sâlife vakayiini gayet istifadeli bir tarzda tanzim ve ihtisar etmiş olduğundan müntesibîn-i târîh için bir muhtıra ve mekâtib şakirdanı için de nafi bir eserdir. Nihayetine de selâtîn-i âl-i Osmân ile muasırları bulunan Avrupa hükümdarlarının târîh-i cülûslarıyla vilâdetlerini ve müddet-i saltanatlarını müşir bir cetvel ilâve olunmuştur. Eser-i mezkûr merkez-i tevzîi olan Kâinat Kitabhanesinde yedibuçuk kuruş fî ile satılmaktadır.

Bilmecelerimizin Halli

1- İstrazburg:

Ester – Zebur – Saz – Zûr – Org – Terazi

2- Hiç kuş kalmaz, çünkü tüfek sesinden hepsi uçar ve kaçar.

3-

65	21	20	6	17	1
65	2	11	14	14	22
65	8	23	18	3	13
65	25	4	12	19	5
65	9	7	15	10	24
	65	65	65	65	65

Çekilen kurada birinciliği Kadıköyü'nde Cevizlik'te Emced Bey, ikinciliği Bursa'da Setbaşı'nda Ayın [ع] Nuri Bey, üçüncülüğü Gelenbevi İdadisinden Osman Nuri Efendi kazanmıştır. Dördüncüden onuncuya kadar dahi Rumeli Hisarı'ndan Fe [ف] Kâmuran Hanım, Rehber-i Tahsîlde Fahrettin, İhtiyat Zabit Mektebinden Karnik Efendi, Ticaret Mektebi müdavimlerinden Cemil Bey, Darülfünun Edebiyat Şubesi'nden Rasim Efendi, Şehzadebaşı'nda Küçükkovacılar'da Abdurrahman Süreyya Bey, Beşiktaş Rüşdiyye-i Askerîsinden 146 numaralı Vahîd Efendi mevud hediyeleri kazanmışlardır.

Kartpostal Kazananlar

Kanlıca'dan Muhammed Namık, Mirgün İnas Rüşdiyesinde İsmet Meliha Hanım, Menbaülirfandan Mim Sad [م. ص.], Sultanahmet'ten Şin Nun [ش. ن.], İstanbul Sultanisinden 616 Muhammed Ali, Vefa İdadisinden 456 İhsan, Kanlıca'da İskenderpaşa Mektebinde Ferhan Ârifî, Beşiktaş Rüşdiyye-i Askeriyyesinde 278 Hasan Fikrî, İstanbul Sultanisinden 624 İsmail Kemal, Haydarpaşa Frerler Mektebi talebesinden İbrahim, Piyade Küçük Zabit Mektebi talebesinden Sadettin Kâmuran Rıfat, İstanbul Sultanisinden Ahmet Refik, İnas İdadisinden Mim [م] Nezihe, Erenköyü'nden Nihal Hanım, Ortaköy'den Matmazel Mari, Üsküdar'da قره بتيان Kızlar

Mektebinden Matmazel Anjel, Beylerbeyi'nden Maksut Efendi, Haydarpaşa'da Sen Lui Mektebinden[20] 66 numaralı Şerafettin Muhammed, Galatasaray Sultanisinden 373 İhsan İpekçi.

Hediyeler ile kartpostalları pazardan sonra idarehaneye müracaatla almaları rica olunur.

Kısmen Halledenler

Üsküdar İdadisinden Ahmet Hikmet, Robert Kolejinden Ayın [ع] Nurettin, Üsküdar'da Sultaniyede Ahmet ده بر ده بیف, İstanbul Sultanisinden 115 Mim Ayın [.ع .م], İdâdî-i Askerîden 762 Rasim, Galata Sultanisi talebesinden 620 Fahrettin Muvaffak, İstanbul Sultanisinden Suat, Galatasaray Sultanisinden 480 Fazıl Adnan, İstanbul Sultanisinden 132 Nusret Kadri, Kadıköyü'nden merhum Hilmi Bey kerimesi Didar, İstanbul Sultanisinden Elif [ا] Refik.

Fotoğraf Müsabakası

Birinciliği Şehremaneti Hazîne-i Evrâk ketebesinden Ahmet Neyyir Bey, ikinciliği Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda İsmail Hakkı Bey, üçüncülüğü Kadıköyü Sen Jozef Mektebinde Abdurrahman Bey kazanmışlar ve göndermiş oldukları resimler bu nüshaya dercedilmiştir. Kendi resimleri gönderilmediğinden bittabi dercedilememiştir.

Mükâfatları[nı] pazardan sonra idarehaneye müracaatla almaları rica olunur.

Yazı Müsabakası

Gönderilen yazılar içerisinde İstanbul Sultanisinden Ahmet Refik Bey'in yazısı ihrâz-ı muvaffakiyyet etmiş ve aynen gazetemize dercolunmuştur.

Hediyesini idarehaneye teşrif ederek almaları temenni olunur.

Bilmeceler

1: Hangi meşhur şehir ismidir ki baş harfi tebdil edilince ayakaltına alınsın, birinci ve ikinci harfleri tebdil edilince içine hayvan tıkılsın?.

2: Bilmecemiz sekiz harfli olup târîh-i insâniyyette nîk-nam bırakacak bir zatın ismidir.

[20] Haydarpaşa Saint-Louis İlkokulu. 1906 yılında Kadıköy Saint Joseph Lisesine bağlı olarak Kadıköy-Yeldeğirmeni'nde açılmış Fransız okuludur.

1., 2., 3., 8. harfleri hepimizin olmasını temenni ettiğimiz bir zamanımız,

4., 6. harfleri azâ-yı bedenden bir mahal,

1., 2., 4., 6., 7. harfleri tarihimize taalluk eden meşhur bir nehir,

3., 4. harfleri edevattan biridir.

Fotoğraf Müsabakası

Aldığımız birçok mektuplarda bu müsabakanın devamı arzu olunduğundan tekrar ediyoruz.

Gezmiş olduğunuz mahallerde müsâdif-i nazarınız olan mebânî-i âliye ile menâzır-ı latîfemizin fotoğrafilerini alıp gönderiniz.

Birinciden üçüncüye kadar sulu boya birer kart verilecek ve resimler[i] dercolunacaktır.

Yazı Müsabakası

Ulüvv-i cenâba müteallik olmak üzere ufak bir hikâye yazınız. Birinciden üçüncüye kadar birer kitap hediye verilecek ve yazıları dercolunacaktır.

Açık Konuşmalarımız

Üsküdar'da Sultaniyede Ahmet ده بر ده ییف Efendi'ye:

İltifatınıza teşekkür ederiz. Göndermiş olduğunuz resim pek zayıf olmuştur. Daha güzel resimler alarak göndermeniz lâzımdır.

Sarıgüzel'de Kâmuran Rıfat Bey'e:

Yazınızı aldık. Son derece muğlâk yazılmıştır. Lüzumundan fazla kelimât-ı Arabiyye vü Fârisiyyeye boğulmuştur. Biraz daha basit yazılması icap eder.

Ayasofya'da Mim [م] Tevfik Efendi'ye:

Teveccühünüze teşekkür ederiz. Bilmeceler mesleğimize muvafık olmadığından dercolunamadı. Muvafık bilmece gönderdiğiniz takdirde kabul edilir.

Kadıköy Müşterilerimizin Nazar-ı Dikkatlerine

Bu kere Hüsnü Bey tarafında Kadıköyü'nde Ünyon Kulüp karşısında küşad edilen "Minhac" mağazasında her nevi kitap, gazete, roman, risale ve edevât-ı

kırtâsiye, kartpostal vesairenin bulunduğunu muhterem kari ve karielerimize ilân ederiz.

İçtihat Mecmuası

Memleketimizde hak ve hakikatin kahraman ve meşhur müdafii olan İçtihat'ın her hafta intişar eden nüshaları âsâr-ı meşâhîrin mecmaıdır. Süleyman Nazif, Mahmut Sadık, Abdülhak Hamit, Abdullah Cevdet, Celal Nuri Beylerin her hafta makalelerini bu mecmuada okumak lâzımdır. Her hafta bütün bir haftanın vuḳūât-ı mühimme-i dâhiliyye vü hâriciyyesini hülâsa ederek (Haftaname) serlevhasıyla İçtihat'a dercedilen makaleler kemâl-i ehemmiyetle mütalâa olunmaya lâyıktır.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece [Kuponu]

Numara 3

Numara: 4 **1 Eylül 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 paradır.

Mündericat:

Mektep Âlemi – Hayat Âlemi

Hekîm-i Şehîr Abdullah Cevdet Bey'in

Edirne Seyahatinde	Meşhur Âmâlar
Gurub	Büyük Müsabaka
Fil Avı	Bilmecelerimiz
Saat	Açık Muhabere
Küçüklere Sıhhî Nasihatler	İlânlar

Müracaat Yeri: Babıâli karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

Bu nüshamız hekîm-i şehîr Doktor Abdullah Cevdet Beyefendi'nin "Mektep Âlemi – Hayat Âlemi" nam pek mühim bir makalelerini muhtevidir.

Müvezzilerden hediye verilmekte olan "İnatçı Kahraman Ağa" romanının dördüncü formasını talep ediniz.

Bu nüshadaki resimler – Molla Gürani'de Rehber-i Saâdet Mekteb-i Husûsîsi Müdîr-i Muhteremi Mehmet Celâl Beyefendi, mekteb-i mezkûr müdürü ve heyet-i talîmiyyesiyle erbâb-ı maâriften bazı zevât-ı kirâmın bir tenezzüh esnasında grup halinde alınan resimleri, "fil avı" levhası vesaire.

[49] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **1 Eylül Sene 1329** **Numara (4)**

Mektep Âlemi – Hayat Âlemi

Mektep âlemi, hayat âlemidir: Hayât-ı aklî, hayât-ı ictimâî, hayât-ı cismânî hasılı her manâsıyla hayat orada zuhur, orada tekemmül, orada tarsin edecek. Bunlar bin kere yazılmış şeylerdir. Fakat hayat kelimesi, benim hayata verdiğim manâ ile pek nadir kullanılmıştır. Buna kemâl-i hicrânla eminim. Her şeyden evvel bizde mektep âleminin bulunduğuna ben zerre kadar kail değilim. Bizde maktel âlemi var, mektep âlemi yok.

Birçok dudakların büküldüğünü hayalimde görüyorum; benim için "Bol bol tenkit; yol göstermek yok, çare göstermek yok. Muttasıl ve lâyenkati şu idaremiz bozuk, şu müessesemiz berbat, şu teşkilâtımız harap demekle bir iş görülür zannında bulunuyorsun." deniliyor.

La critique est aisée et l'art est difficile[21]

Yani: Tenkit kolay, sınaat güçtür denildiğini işitiyorum. Bunu söyleyen yalnız gençler değil. Aynı tarzda aynı itabı bana geçen sene Cemal Bey, bugün payitahtımızın emniyet ve asayişi emr-i azîmini metin ve münevver omuzları üzerine almış olan kadir ve fazailperver Cemal Beyefendi de bana tevcih ediyordu: Dânâ ve tüvana, hamiyetli askerin yüreğinde yanan yangını bilirim. Onun bu mütelâşi istifkârında hakikaten vatan aşkı, terakki aşkı, halâs ve tahlis aşkı titriyordu.

İçtimaî hastalıkların ferdî, şahsî hastalıklardan teşhis ve tedavi nokta-i nazarlarından hiç farkı yoktur.

Bugün, mikrobiyolociyanın teessüsünden ve vesâit-i teşhîsiyye vü tefahhusiyyenin tevessü ve tekemmülünden beri malûmdur ki âraz tedavisi katiyen terk olunmuştur.

Esbâb-ı mükevvineyi aramayıp ârazı tedavi etmek ancak maziye ait bir itisaftır ki itibardan düşmüştür.

Gözünde müzmin bir tabaka-i kuzahiyye iltihabından muzdarip bulunan bir hanımın, rahminden veya romatizmadan muzdarip olup olmadığını anlamak istemeyecek bir göz hekimi âlem-i fennde artık kalmamıştır.

[21] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

Biz hayat âlemindeyiz. Fakat hayata ne derece merbutuz? Hayattan ne anlıyoruz? Varlık, yaşamak nedir biliyor muyuz?

[50] Varlık mübareze, yaşamak galip olmadır!

Kāide-i katiyye vü kutbiyyesine ne kadar iman ediyoruz?

Bu sualleri kendi kendime sordum ve cevaplarını yine memleketimin sîne-i rencûrunda, sîne-i hayâtında buldum.

Her kör olmayan göz görüyor: Biz nüfusen, nüfuzen düşmekte aleddevam ve her gün daha ziyade düşmekteyiz. Niçin düşüyoruz?

Teşkîlât-ı dîniyyenin, teşkîlât-ı idâriyyenin, tesîrât-ı muhîtiyenin, tesîrât-ı ırkiyyenin, avâmil-i târîhiyyenin ve bunların cümlesinin fevkinde veya karında ve kalbinde bulunan bir illetle düşüyoruz.

Mektep âlemi hayat âlemidir demiştim. Bizde mektep âlemi memat âlemidir.

Bizim mekteb-i ibtidâîlerimiz maktel-i ibtidâîlerimizdir. Biz buralarda nesl-i âtîye mübareze etmek, galebe etmek değil; ölmek, sürünmek, inkıyad etmek, korkmak, tevekkül etmek; kendi nefsini, varlığını unutmak ve nefsine hiç itimat etmemek talim ediyoruz.

Geçen gün pek kıymettar genç muallim Selim Sırrı Bey önümde olduğu halde payitahtın mekteb-i ibtidâîlerinden birkaçını ziyaret ettim. Bunların birkaçının fotoğraflarını da aldık.

Bunların ikisinden bahsedeceğim. (Darüssaade Ağası Mehmet Ağa Mekteb-i İbtidâîsi) Divanyolu'ndadır. Dar bir kapıdan girdik. Bizi istikbal eden, müthiş ve insanı yere serici bir abdesthane kokusu oldu. Taştan yapılmış ekser basamağı kırık ve hatar-âbad.

Birinci ve sonuncu kata çıktık, takriben altı yaşından oniki yaşına kadar kırk, kırkbeş efrâd-ı nesl-i âtî ile memlû. Fakat ne mümkün içeri girmek! Odanın kapısından dışarıya fırlayan havâ-yı mütefessid ü mütefessih… El-ıyâzü billâh. Yegâne odası takriben 12:15 metre murabbaî bir sahadan ibaret; üzeri kubbedir. Sıralar var. Fakat sıra üzerinde oturmuyorlar. Orta yerde bir mangal, üzerinde sefer tasları var. Duvarda bir işkence aleti, falaka asılı. Mangalın kenarına eski telis çuvallar serili. Şakirdler bu çuvallar üzerinde yemek yiyorlar. Heyet-i talîmiyyeyi teşkil eden yetmişlik iki sarıklı

hoca efendi. İlk sözüm, selâmdan sabahtan daha evvel "Aman hoca efendi şu pencereyi açın, odada hava kalmamış." demek oldu. Aldığım cevap "Havaya ne olmuş, âlâ havamız var fakat emir buyurunuz açalım." idi. Bunu müteakip "Ulan Ahmet Rıfkı! Yanındaki pencereyi açsan a." sesi kulağımı tırmaladı.

Sorduk, hoca efendi bu sıralarda neden efendileri oturtmuyorsunuz, yerde oturtuyorsunuz dedik: Cevap verdi:

"Efendi size sözün doğrusu geçen sene Evkaf Nezareti bu sıraları gönderdi, efendileri oturttuk, benim de bir sandalye üzerinde oturmam lâzım geldi. Oturdum bir türlü rahat edemedim. Ben yere oturdum, uşaklar [şakirdan demek istiyor] yukarıda kaldı. Ben aşağıda kaldım onları iyi göremiyordum. Baktım olmayacak onları da aşağı indirdim. Şimdi hepimiz bir yerde daha iyi oluyor."

Peki: Bu mangalın üzerindeki sefer tası nedir? dedim.

[51] "Uşaklardan birinin içi geçmiş biraz tuzlu külbastı yapıyorum ki yedireyim." dedi ve arada şu muhavere yürüdü:

- Maaşınız ne kadardır?

- Seksen kuruş.

- Kaç yaşındasınız?

- Yetmişiki mi yetmişüç mü bilmem ki.

- Kaç talebeniz var?

- Var otuz kırk kadar.

- Canım adedini bilmez misiniz?

- Vallahi bilmem yazın azalır kışın çoğalır.

- Peki bu seksen kuruşla nasıl geçinirsiniz? Pek az değil mi?.

- Efendiciğim biz kanaat ehliyiz, uşaklardan da ayda 60 para avaid alırız. Geçinir gideriz. Dünyanın ne ehemmiyeti var sen ahirete bak. Hitâm-ı dünyâda gözümüz yok. Allah cümlemize son nefeste iman selâmeti versin yoksa dünya neye yarar?

- Hoca efendi siz ne okutursunuz?

- Kur'an, tecvit, hesap.

- Arapça bilir misiniz?

- Eeh kadrimce.

- Peki size Kur'an'dan bir ayet okuyacağım, dinleyin:

(Men kâne fî hazihi a'mâ… ilh.)[22] Bunun manâsını bana lütfen söyler misiniz?

- Aman efendim Kur'an'ın manâsını ancak Allah azîmü'ş-şân hazretleri bilir. Kur'an'a manâ vermek günahtır.

- Hoca efendi bunu size kim söyledi?

- Ben mektepte bu uşaklar gibi okurken hocam söyledi. Sen söyle bakalım günahı boynuna, ne imiş manâsını söyle bakalım.

- "Bu dünyada kör olan öteki dünyada da kör olur. Ve işi belki daha ziyade harap olur." İşte âyet-i kerîmenin meâl-i şerîfi budur.

Siz dünyaya hiç ehemmiyet vermiyorsunuz. Halbuki Cenâb-ı Allah dünyaya pek ziyade ehemmiyet verilmesini emrediyor. İşte bu ayetin manâsı gayet vazıh ve katidir.

- Beyefendi, "Ed-dünyâ cîfetün ve tâlibuhâ kilâbun"un manâsını da söyleyin, ben onu bilirim vesselâm.

- Bu kara tahta üstündeki rakamlar nedir?

- Efendim hesap okutuyorum dedik ya milyon, milyar, katrilyon, kentilyon hepsini öğretirim.

- Peki efendilerden birisi gelsin.

Bu talebim üzerine bir çocuk titreyerek bet beniz kalmamış bir halde ilerledi. "Oğlum adın nedir?" dedim. Cevap yok. "Kaç yaşındasın?" dedim. Cevap yok. "Üç kere üç kaç eder oğlum?" Cevap: "Üç kere üç…" Hoca şefaat eder bir eda ile "Efendim pek terbiyeli bir uşaktır da onun için önüne bakıyor." diyordu.

Bu faciayı burada bıraktık. Bir mekteb-i ibtidâî; bir maktel-i ibtidâî daha görelim dedik.

Tamam Babıâli binasının karşısında (Hoca Tahsin Efendi Mekteb-i İbtidâîsi) aynı mezarlık, aynı maktel, aynı girdap, aynı ehval!

[22] Kur'ân-ı Kerîm, İsra suresi 72. âyet.

[52] İstanbul'da böyle ikiyüz maktel vardır. Bunların cümlesi evkafındır. Maarife ait mekteb-i ibtidâîlerin adedi sekize bile baliğ değildir.

Evkaf Nazırı Hayri Bey'e gittim, bunları anlattım.

Almanya'da tahsil etmiş olan Mimar Kemalettin Bey de karşısında oturuyordu. Musahabeye iştirak etti: "Ne yapalım elimizden gelen bu kadar, başka bir şey gelmiyor." dedi.

Ben bir cevâb-ı şedîd verdim. Hiçbir şey elden gelmiyorsa bu mektepleri kapatmak elbet elden gelen bir iştir dedim. Yine kemâl-i şiddetle tekrar ediyorum bu mektepler kapanmadıkça gözümüz, gönlümüz açılmayacaktır. Nazır beye sordum. Bu mekteplerin kaç tabibi var dedim. Tereddüt ve bazı mertebe-i mahcûbiyyetle "Evkaf Nezaretinin bir tabibi var mekteplere de bakıyor mu bilmem." dedi. Hayri Bey hamiyetlidir, pek nezihtir, pek müttakidir, bir muhterem zattır.

Hayri Bey merhum Hammâde Paşa'nın servet-i evkāfı tezyid için hazırlamış olduğu projeleri dindarane bir itina ile icra etti. Yalnız bu keyfiyet onun daima takdis ve tâzim olunması için kâfidir. Fakat bir Hayri Bey elvermez.

Ben bizim dertlerimizin kalbini bu maktel-i ibtidâîlerde görüyorum. Buralarda nesl-i âtî yalnız insanlıktan değil hayvanlıktan da tecrit olunuyor. Münevver bir insan olamayan hiç olmazsa sağlam bir hayvan olsun. Bu mahsur ve müteaffin havalar içinde hayvanlık da kalmıyor. Bu iptidaî mektepler, sağlam ve nurlu dimağlar hasıl edemediği gibi sağlam adaleleri de çürütüyor.

Bir İngiliz mekteb-i ibtidâîsini ziyaret eden Mösyö (Gizo)'ya, İngiliz mekteb-i ibtidâî muallimi "Şakirdlerimin damarlarına demir akıtıyorum." demişti. Bizim mekteb-i ibtidâîlerimizde şakirdlerin damarlarına cerahat akıtılıyor; ruhlarına ilka olunan ölüm muhabbeti, meskenet, nefse itimatsızlık, hayata nefret, mağlûbiyettir. Nesl-i âtî buralarda hazırlanıyor. Hâlâ gayet vâsi bir imparatorluk olan Türkiye İmparatorluğu'nun maarif bütçesi birmilyon lirayı bulmuyor.

"İngiltere'de mahallî mekâtib idarelerinin sarf ettikleri mebâlig-i azîme haricinde yalnız hükûmet-i merkeziyyenin maarif yolunda sarf ettiği 12milyon liranın

9.800.000 [dokuzmilyonsekizyüzbin]i ve keza Japonya'da 100milyon franga baliğ olan maarif bütçesinin 75milyon frangı tedrîsât-ı ibtidâiyyeye sarf olunuyor.[23]

Mekteb-i ibtidâîlerin bizim bildiğimizin ne kadar çok fevkinde bir rol oynadığını ve ne kadar mutena olduğunu anlamak için bu müthiş iki rakamın belâgat ve fesahati yetişir.

Bir taraftan bu bedbaht mekteb-i ibtidâî hocaları, bir taraftan متضال vaizler milletin idrak ve hayatının en küçük lemasına kadar söndürüyor. Dün (Balıkesir)'den aldığım bir mektupta orada bir vaizin kıyametin kopmasına birkaç sene kaldığından artık umûr-ı dünyâya ehemmiyet vermeyip savm ve salât ile meşgul olmak lâzım geldiğini ve yüksek ve müteaddid katlı binalar **[53]** inşa etmenin haram olduğunu vaaz ettiği bildiriliyor.

Bir milleti mahvetmek için ne bundan daha ziyade adüvve ne bundan ziyade tahripkârlığa hiç hacet yoktur.

İşte millet ve istikbal buralarda katlolunuyor, milleti ve istikbali katledenler işte bu suretle katlolunanlardır.

Bu şenayi ve fecayii yaşıyoruz. Buna tahammül ve sükût ediliyor. Sonra bu şenayi ve fecayiin yazılmasına tahammül olunmuyor. Bunların yazılmasını istememek mühlik bir çıbanın yarılmasını istememektir. Kardeşlerim bunu iyi bilsinler.

(Mektep Âlemi)nin gayesi, bu olmuş ve dolmuş yaralara, bî-rahmane ve bî-perva neşteri daldırmak olsun.

Bu ahval ve şerait içinde bir milletin yaşaması için bir mucize lâzımdır. Fakat mucize bizim acz ve cehlimizden mütevellit bir zıldır. Onun nur olduğu zaman uzakta kaldı, şimdi bir zıl ve hayaldir: Ona dayanan yıkılır.

30 Ağustos 1913

Abdullah Cevdet

[23] (Felsefe Sanihaları) sayfa: 93. [Dipnot metne aittir.]

Edirne Seyahatinde

[Mabad ve Hitam]

Fakat burada da aşağı kalmaktan kurtulamamışız. Ahmet'in, Mehmet'in kahvesine bakınca insan içerlek bir koğuk, içinde birkaç peyke yahut iskemle görüyor. İçindekilerin hali ise malûm… Sonra apostol bir kahvehane açmış, her taraftan bir başkalık akıyor. Ne ise bunlar birtakım acı hakayık!..

Edirne'nin belediye dairesi İstanbul'a da çok görünecek kadar güzel. Oradan yukarı çıkıp Sultan Selim Camii'ne dahil olduk. İnsan o muazzam mabedin kubbe-i ihtişâmı altına girince kalbinde bir huşû-i müftehirâne uyanıyor. Hakikat, meydana getirilemeyecek bir eserdir. Kalem ile tavsif ederek câmi-i şerîfin azamet ü nefâset-i sanatına halel getirmekten korkarım. Merak edenlere gidip görmekten gayrı çare yok. Camiin dış avlusuna bir iki gülle isabet etmiş. Nefis halıları Bulgar çapulcuları tarafından aşırılmış, vahşi herifler bu camii nasıl harap etmemişler; şaştım.

Bir gün zarfında büyücek bir şehir ne kadar gezilebilir. Tabiî bizim gördüğümüz de pek mahdut kaldı. Yalnız Eski Saray tabir ettikleri mahalle -ki Hristiyanlara ikametgâh olmuştur- pek güzel. Fakat şu kaydı unutmayalım:

Evet Edirne, Edirne, mukaddes Edirne! O bizim payitahtımızdır, mukaddesatımızı muhtevidir. Şudur budur. Lâkin kendi sözümüz kendimize acı gelmesin. Hiçbir şey yapmamışız. İnsan, bazı sinemalarda Madagaskar'ın, ücra adaların şehirlerini görüyor da elektrikli tramvayları, muhteşem arabaları, otomobilleri, geniş ve temiz caddeleri, parkları ile bir Avrupa payitahtı sanıyor. İşte bizim Avrupa'ya en yakın şehrimiz!

Şair Nef'î bugün dirilip de Edirne'yi görse; fakat etrafı bir dolaştıktan sonra görse eminim:

[54] Edirne şehri mi, yanlış meva mıdır? tarzında sitayişlere boğmaz……

Uzatmayalım, iş ihtisasata dökülünce itidal elden gidiyor. Şunu söylemeden geçemeyeceğim İstanbul'da da gözüme batan bir şeydir:

Bir Bulgar yahut Rum sütçü dükkânına gidersiniz. Herif güya Osmanlıdır. Osmanlıların parasıyla geçinir, Osmanlı hükûmetine vergi verir. Dükkân leb-â-leb Yunan Kralı Yorgi'nin, yok bilmem veliaht Kosti'nin, ailesinin, kızının, şusunun

busunun resimleri ile dolu! Kral Kostantin yahut Ferdinand bugün bu adamların hükümdarı değil. Değil ama maneviyetleri ona tâbi. Sıkılmasalar bir de bayrak asacaklar.

Edirne'de öğleden sonraki zamanım hariçte geçti, Mitralyöz mülâzımı arkadaşım Halim'i görmek arzusuyla şehri bıraktım. İstihkâmatın içinden geçmek, Bulgar Muhasara Ordusu'nun âsarını görmek iştiyakı çok zamandan beri kalbimi yakıyordu.

Tesadüf beni pek muhterem bir zabitin muâvenet-i isnâniyyetkârânesine mazhar etti. Bu zatı dürüst kameti, yanmış çehresi, merdâne etvarıyla ebediyen hafızamda saklayacağım. Vakur ve âli bir nasıye. Arkadaşım Halim Edirne'ye hayli uzak bir mesafede bulunuyormuş. Görüşmek imkânını anlamak için telefonun hizmetine muhtaç olmuştum.

Dâire-i askeriyyeye kadar bana refakat eden ve orada muhabere ederek matlûbumu husule getiren bu muhterem zabit çocukluğunda Bulgar olduğu halde sonradan ihtida etmiş ve bizim Mekteb-i Harbiyyemizden yetişmiştir.

Şimdi Onbirinci Alay yaveri, ismi de İbrahim Hakkı Bey'dir. Natıkasına, hissiyyât-ı vatanperverânesine hayran olmaktan kendimi alamadım. Meşum harbin safahatına ait bazı hatıralarını nakletti.

Nihayet yine onun delâletiyle bir arabaya binerek yürüdüm. Yolumuz Ayvaz Baba istihkâmatından geçiyor idi. Orayı görmek için pek şiddetli bir arzuya malik idim. Edirne'nin sukutuna miftah orası olmuştu.

Şimdi istihkâma gelmiştik. Oldukça mürtefi bir tepe üzerine yapılmış. Bayırın aşağısında tel örgüleri kısmen ezilmiş bir halde bulunuyor. Topların civarı, düşman mermilerinin açtığı hafreler ile mâl-â-mâl. Her tarafa yüzlerce çukur açılmış! Bazı noktalarda gülle parçaları göze çarpıyor.

Ön tarafta düz ve oldukça vâsi bir ova uzanıyor. Düşman o açık arazi üzerinde ilerlemiş, mamafih tabya yakınında pek azîm telefat düçar olmuştu. Hakikaten iyi bir mukavemet karşısında orasını zapt etmek pek kolay değildi. Açlık, susuzluk insanda ne bırakır ki!..

Şimdi kahhar toplar, yine bu kanlı araziye ağızlarını çevirmişler, mühib bir sükûnet içinde bekliyor. Aynı hatt-ı dâirevî üzerinde müteaddid niḳāṭ-ı müstahkeme de var.

Bana o civarda vukua gelen bazı mühim muharebatı anlatmak lütfunda bulunan muhterem bir zabite teşekkür ettim, Ayvaz Baba'nın arka tarafından yola koyuldum. Buralarda hep zinde, tüvana askerler, sonra göz görebildiği kadar her tarafta beyaz çadırlar, kıta kıta muaskerler var.

[55] Biz gidiyor, mütemadiyen gidiyorduk. Muhasara Ordusu'nun âsarını görmek emelinde idim. Nihayet onlar da gözüktü. Setleri Edirne'ye müteveccih siperler, top yerleri, yine birçok ağlatıcı hatıralar uyandırıyordu.

Bulgarlar siper yapmak için toprağı kazdıktan sonra, çıkan toprağı hendeklerin ön tarafına vazediyorlar. Her ne kadar bu suretle birtakım menafie mazhar olunursa da topraklar mürûr-ı zamân ile yağmur, güneş altında beyaz bir renk iktisap ederek uzak mesafelerden göze çarpıyorlar. Âdeta dağlar üzerine beyaz duvar çekilmiş zannolunsa caiz. Bizimkiler şu mahzuru hemen hemen daima der-pîş etmişler. Piyade hendekleri yanına kadar gidilmeyince belli olmuyor.

Arabayı terke mecbur olmuş ve yaya kalmıştım. İşte burada da Onbirinci Alay yaverlerinden Suphi Bey; genç, nazik bir zabit imdadıma yetişti. Delâlet-i lütufkârânesiyle bizim Halim'in bulunduğu mevkie kadar gidebildim.

Vakit guruba yaklaşmış. Ooh. Burada akşam pek hazin oluyor. Herkes için gurbet yeri. Sessiz bir belde! Yalnız yeşil topraklar, hava ve çadır! Rüzgâr oldukça sert esiyor.

Halim'le yarım saat kadar görüşebildik. Herhalde gecikmiştim. Çadır hayatı âdeta şairane. Bir yatakla bir bavul, bazen de ufak bir masa bu âşiyân-ı hamâsetin eşyasını teşkil ediyor.

Ovaları, tepeleri yalayan rüzgârın iniltisini dinlemek, seyyar karyolanın gıcırtılı aguşunda, titrek bir kandilin hafif ziyaları altında kitap okumak, sonra da derin bir uyku çekmek! Hem bedenen istirahat hem de ruhen… Bu, arzu olunacak bir şeydir.

Ne ise Halim'e veda ettim. Bölük arkadaşı Hasan Can, pek sevdiğim civanmert bir zabit, başka kıtaya ayrılmış. Görmek kısmet olmadı. Mümkün olduğu kadar acele

ile arabaya mülâki oldum. Şimdi süratle gidiyorduk. Yollarda üçer beşer askerler, at üstünde zabitler, bitmez tükenmez bir zincir gibi gelip geçiyorlar.

Böyle sekiz on aylık bir harbin sonunda tepeden tırnağa kadar mükemmelen mücehhez bir orduya sahip olmak şerefiyle ne kadar iftihar etsek azdır. Her bir nefer yeni giyinmiş. Birkaç sene evvel payitaht sokaklarında yetmiş yerinden yamalı elbise ile gezen askerlere mukabil şu sefer bir efrad üzerinde hemen hemen âdi bir yırtık bile göremedim.

Güneş solgun şuaları arasında erimiş, kaybolmuştu. Tabyaların altına gelmiştik. Yine Ayvaz Baba… Şu akşam semasının cevf-i esmeriyyetine yaslanmış uyuyor.

Yatsıya yakın Edirne'ye girdik. Artık avdet… Tren bir bando mızıkanın hurûş-ı âhengi içinde kımıldadı. Şehirde gece hayatına ait olan gördüğüm yine kahveler, yine kahveler oldu.

Şimdi hep uzaklaşıyorduk. Uyku yorgun vücutları sarmış, her tarafta azîm bir bî-tâbî hüküm-fermâ… Yine vagonlarda bir iki dolaştım. Şu bir iki günlük seyahat esnasında gecelik hırkasından, takkesinden ayrılamamış kimseler de vardı.

[56] Güneş bizi Lüleburgaz'ı geçtikten sonra karşıladı. Öğleden evvel İstanbul'un hercümerc muaşeretine karıştık.

Ağustos 1329

Behçet Kâmi

Gurub

Temmuzun en sıcak bir günü idi; güneş, İstanbul ufkunun en ücra bir köşesinde -camilerin minareleri semaya temas ediyor denilecek derecede alçak olan- bulutların arasına giriyor, saklanıyordu.

[57] Kendi sâha-i intişârındaki evleri, camileri âteşin bir renge boyamış yavaş yavaş kayboluyor. Ertesi günün tulûuna şitab ediyordu. Bütün gün güneşin yakıcı harareti altında bîtap bir hale gelen bülbüller, ishaklar ağaçların arasından çıkarak bin türlü nağmelerle uçuşuyorlardı…

Dağlardan, ovalardan avdet eden koyunların melemeleri, Kayışdağı'ndan Alemdağı'ndan gelen kömür arabalarının gıcırtıları, köylülerin şarkıları başka bir hiss-i tarâvet uyandırıyordu.

Elhasıl tabiatın büyük bir bahşayişi olan şu hadise, hakikaten seyre şayan mücessem bir levhadır…

Artık rüzgâr gittikçe şiddetini artırıyor, ısıtıyordu; zaten akşam da olmuştu. İçeriye girdiğimde güneş ufuktan tamamen silinmiş, turuncu bir renk yerine gecenin siyahımsı bulutları kaim olmuştu.

İstanbul Sultanisinden Üsküdarlı

Ahmet Refik

[58] Mektep Âlemi

İkinci numaramızdaki yazı müsabakasında bâlâdaki Gurub makalesi birinciliği kazanmış ve üçüncü numaramızda dercedilmek üzere tertip edilmiş olduğu halde hîn-i tabda harflerin kazaen dağılmasına ve yeniden tertip için vakt-i müsâid olmamasına mebni bu nüshaya konulmuştur.

Fil Avı

Hint İngilizi Orman İdaresi Müdürü Sir Ardeley Vilmot'un bizzat hazır bulunduğu bir fil saydında dostlarından birinin geçirmiş olduğu bir hâdise-i fecîayı aynen naklediyoruz:

Sir Ardeley Vilmot'un ehibbasından Sir Nestal sayd ve şikâra son derece meraklı idi. Hindistan'ın meşhur olan fil avlarında bulunmak üzere İngiltere'den kalkarak tâ Hint'e kadar gelip dostu Sir Ardeley Vilmot'a misafir olmuş idi.

Bir gün; Sir Nestal, refakatinde kendisi gibi av meraklısı iki avcı ahbabı dahi birlikte olduğu halde av için mahsusen terbiye edilmiş olan iki file binerek "Oper-Burma" havalisinde sayda çıkmışlar idi. Bir hayli müddet cesim orman dahilinde geşt ü güzârdan sonra bir vahşi fil sürüsünün izlerine tesadüf ettiler. Her ne kadar son derece ihtiyat ve sükûnet ile rüzgâra karşı izleri takip ederek gidiyorlar idiyse de sürüye tesadüf edemiyorlar idi.

Fil saydında rüzgârın son derecede tesiri vardır. Filler gayet hassas ve zeki olduklarından eğer sayyadların aradığı fil sürüsü izleri rüzgâr altında olur ise avcılar ne kadar ihtiyat ile hareket ederler ise etsinler yine rüzgârın getireceği en ufak bir ihtizazdan, en ufak bir hışırtı veya sadadan düşmanın vürudunu âni olarak hissettiklerinden derakap kemâl-i süratle firar ederler. Bu sebepten takip olunacak izler

rüzgâr estiği cihette olmayıp muhalif istikamete gider ise alelekser sayyadlar takipten vazgeçerler, eğer izler rüzgârın estiği tarafta ise o vakit muvaffakiyet ihtimali mevcut olduğundan takip ederler.

İşte Sir Nestal ve rüfekasının görmüş olduğu izler rüzgârın cihetinde olduğundan ümîd-i muvaffakiyyet olduğu cihetle izleri takip ediyorlar idi. Sir Nestal ve rüfekası biraz müddet izleri takip ettikten sonra sürüyü müşahede edebildiler ki sürü yavruları ile beraber oniki dişi fil ile bir de sürüyü bihakkın müdafaa edebilecek olan gayet büyük bir erkek filden mürekkep idi.

Sir Nestal ve rüfekası sürüye ateş edebilecek münasip bir mevkie gelmek için manevra icra ettikleri sırada çalıların hışırtısından sürü derakap mütehassis olarak etrafı tecessüs etmeğe başladılar. Sürünün müdafii olan erkek fil, düşmanın pek ziyade takarrüb ettiğini anlaması üzerine dişileri müdafaa için Nestal ve rüfekasının bulunduğu mevkie doğru kemâl-i hiddetle ilerlemeğe başladı.

Fil sayyadları tarafından fil avı için kemâl-i itinâ ile sûret-i mahsûsada yine filler terbiye edilir ise de hemcinsinin saydında yine pek o kadar şâyân-ı itimâd olamazlar. Sir Nestal ve rüfekasının süvar oldukları filler her ne kadar gayet iyi terbiye edilmiş ve birçok saydlarda tecrübe edilerek ehliyetleri **[59]** tebeyyün etmiş idiyse de erkek filin mütecessisane ve hadidane ilerlemesine karşı soğukkanlılıklarını muhafaza ederek sayyadların manevralarına ittiba edecekleri yerde filin gayet cesim ve tehlikeli nevinden olmasına mebni bîçare hayvanlar sâika-i havf ile süvarilerinin muhalefetlerine ve mümanaat için uğraşmalarına rağmen geri dönüp alabildiklerine koşarak firara başladılar. Düşmanın bu suretle firarından bütün bütün cesaretlenmiş olan koca fil dahi kemâl-i şiddetle bunları takibe başladı.

Her ne kadar Sir Nestal ve rüfekası filleri çevirmek ve hücum ettirmek için son derece ibrâz-ı mesâî ediyorlar idiyse de tesir etmiyor idi. İşte ormanın sık çalılık ve ağaçlıkları arasından bu süratli firar esnasında; bir ağacın alçak dallarından kuvvetli bir dal gayet şedid bir surette Sir Nestal'e çarptı. Sadme son derece şiddetli olduğu cihetle müsademe ile Sir Nestal'in yere düşmesi hemen âni bir surette vaki olmuş idi… Filleri tevkif imkânı mefkud olduğundan rüfekası Sir Nestal'i kurtarmağa ve ona yardım etmeğe muvaffak olamaksızın büyük bir süratle mahall-i vakadan tebaüd etmişler idi.

Hüsn-i tesâdüf üzere Sir Nestal'in düştüğü mahallin zemini yumuşak ve yosunluk olduğundan hiçbir yerine bir şey olmamış idi. Nestal düşer düşmez ayağa kalkmış ve hemen mevkiini düşünmeğe başlamış idi. Arkadaşlarını hamilen firar eden fillerin ayak sesleri şimale doğru uzaklaştığı halde takip eden koca filin ayak sesleri dahi süratle yaklaşmakta olduğunu duyuyor idi. Bir saniye bile tereddüt edecek vakit yok, o koca file karşı ise müdafaa imkânı mefkud idi. Binaenaleyh saklanmak, o koca filin enzâr-ı tecessüs ve savletinden kurtulmak lâzım idi.

Kaçmak adem-i imkânına mebni faydasız olduğundan kuvvetli ve cesim bir ağaca çıkarak tahaffuz etmekten başka çare yok idi. Bu mülâhazalar zihninden âni olarak geçen Sir Nestal etrafına baktı, pek yakınında beş metre kadar irtifada gayet cesim ve kalın, kurumuş bir ağaç var idi. Saika isabeti ile bu koca ağaç kurumuş, yalnız beş metre irtifaında gök tarafı kalmış idi. Bir dakika bile tereddüt caiz olmadığından Sir Nestal hemen bu kuru ve fakat cesim ağaca tırmandı. Ağaç üzerine henüz çıkmış idi ki koca fil ağacın önüne gelmiş idi. Sir Nestal'i görür görmez düşmanlarından birinin orada olduğunu anlayarak hortumunu kaldırıp ağaca saldırdı.

Mim Kef [م. ك.]

(Mabadı var.)

Saat

Her şeyin bir ölçüsü olduğu gibi geçirdiğimiz vakitlerin mikyası da saattir. Saate ihtiyaç göstermeyen bir fert yoktur. İnsanların kâffesi sırasına göre gece ve gündüz çalışırlar. Bu hayât-ı maîşette yorulurlar. Fakat bu çalışılan vakitleri, bu kıymetli dakikaları, bu geri gelmez zamanları bize ölçüp bildiren alet saattir. İntizâm-ı hayât saatle temin olunmuştur. Bu sebeple saat pek değerli bir makinedir.

Dünyada ilk yaşayan insanların bizim gibi evleri, **[62]**[24] mektepleri, kitapları olmadığı gibi ucuz ucuz taşıdığımız saatleri de yok idi. Bidayette her şeyden mahrum olan zavallı insanlar ağaç kovuklarından, mağaralardan ve taş aralarından, elbise namına giydikleri hayvan postlarından kurtulup bu hale gelinceye kadar yüzlerce, binlerce seneler çalışmışlar, çok akıl ve zekâ sarf etmişlerdir. İnsan herhangi bir şeye dikkatlice bakar, iyi düşünür, okur ve yazar aynı zamanda çalışırsa kim bilir daha neler

[24] 60. ve 61. sayfada Rehber-i Saâdet Mektebi öğretmenleri ile erkân-ı matbûâttan ve erbâb-ı maâriften bazı kişilerin bir gezinti sırasında çekilmiş fotoğrafları bulunmaktadır.

icat eder. Bugün o eski zaman adamlarından biri bulunsa; şimdiki giydiğimiz elbiseleri, yattığımız evleri, bindiğimiz vapur ve şimendiferleri, tayyareleri, harbettiğimiz zırhlıları, hayât-ı insâniyyeyi titreten topları, tüfekleri görse kim bilir ne kadar şaşırır. Evet, dünyaya gelen çalışmalıdır. Dünyada her şey çalışmakla hasıl olur. Tembel adamların beşeriyete zerre kadar menfaat gösteremedikleri gibi zararları olmuştur. Tembel ve cahil adamların yaşamağa hakları yoktur. Tembeller hakkında hükema "Tembel bir meyyittir ki defnolunamaz." demişlerdir. İşte beşeriyeti ihya eden çalışkan adamların bize hediye ettikleri mükemmel aletlerden, vesaitten biri de saattir. Saat namına insanlar evvelâ su ve kum saati gibi basit aletler icat etmişler, asırlarca bu aletle idâre-i maslahat ettikten sonra her şeyde bir tekâmül-i tedrîcî olduğundan bilâhire bu hâl-i mükemmeliyete getirilmiştir. Su saati, altında ufak bir delik bulunan bir çanağa kum veya su doldurup muayyen bir zamanda aşağıdan akıp boşanmasından ve tekrar doldurulmasından ibaret imiş. Sonraları çanağa taksimat yaparak dakikalarını bile saymağa muvaffak olmuşlar. Daha sonra çanağın üzerine taksimatlı ve yelkovanlı bir kapak koyup suyun üzerine de bir tahta parçası bırakmışlar ve bu tahtayı bir iple saatin miline raptetmişler. Su aşağı indikçe yelkovanın hareketi, evkatı bir dereceye kadar muntazam gösterir imiş. Velhasıl mîlâd-ı İsa'dan ikiyüz sene evveline gelinceye kadar bu hal devam etmiş, o tarihte de irtifa aleti icat edilmiştir. Güneşin ziyasına karşı mâilen gergin duran bir telin taksimatlı bir taş veya bir tahta üzerine gölgesinin düşmesiyle vakit tayin eden bu alet birçok yerlerde hâlâ vardır. Bildiğimiz çalar saat bundan yediyüzyirmiyedi sene evvel icat olunmuştur. Şunu kemâl-i iftihârla söyleyeyim ki bu saati ne bir Fransız ve ne de bir Amerikalı icat etmemiştir. Saatin mucidi Araplardır. Endülüs (İspanya)'te yaşayan Arapların saat icat ettiği, yıldızları keşfeyledikleri ulûm-ı riyâziyyeyi ihya ettikleri zamanlarda; bugün bize medeniyet dersi veren Avrupa ve Amerikalılar hâl-i vahşette idiler.

Cihanın her tarafından tahsîl-i kemâlât için koşup gelen teşnegân-ı maârif, Arapların payitahtı olan (Gırnata) şehrinde kesb-i hüner ü marifet ederlerdi. Hulefâ-yı Abbâsiyyeden Harunürreşit zamanında ilk defa **[63]** yapılan çalar saat Fransa Kralı Şarlman'a[25] hediyeten gönderildiği zaman Avrupalılar hayret içinde kalmışlardı.

Şarlman'a gönderilen bu yâdigâr-ı İslâm çalar saat her öğlen vakti son darbesini vurduğu zaman saatin içinden cebeli, silâhlı oniki süvari çıkıp bir resmigeçit icra

[25] Charlemagne (748-814). Frank ve Lombard kralı.

ederlermiş. Bugün saatçilik o derece terakki etmiştir ki günleri, haftaları, ayları, seneleri, husuf ve küsufu gösteren saatler yapıldığı gibi cepte taşıyıp yalnız üç günde bir defa biraz gezmekle hiç kurulmadan işleyen hassas saatler yapılmıştır. Halihazırda her şekilde muhtelif fiyatlarda üçyüz liradan onbeş kuruşa kadar saat var. Avrupa'nın büyük şehirlerinde ezcümle Almanya'nın İstrazburg şehrinde; dakikalarından maada hatta saniyeleri ve küre-i arzın sûret-i devr ü hareketiyle safahât-ı kameri, husuf ve küsufu gösterir pek mükemmel kule saatleri bulunduğu gibi memâlik-i Osmâniyye'nin de birçok şehirlerinde basit kule saatleri vardır. En son icat olunan saatler "elektrik ve hava" saatleridir. Elektrik saatleri havanın tebeddülüne göre az çok müteessir olursa da hava saatleri pek mükemmeldir. Avrupa'da saat fabrikalarıyla kesb-i şöhret eden şehir İsviçre'de "Cenevre Gölü" sahilinde "Cenevre" şehridir.

Mustafa Figanî

Küçüklere Sıhhî Nasihatler

Çocuklarım, size vücudunuz, sıhhatiniz için bazı nasihatlerim var. İyi dinleyiniz… Yapılması güç değildir. Gayet kolaydır. Bu nasihatlerimi tutar iseniz; sizi hem herkes sever hem de sıhhatinizi muhafaza edersiniz.

Birinci nasihatim temizliktir. Her zaman üstünüzü, başınızı; yüzünüzü, gözünüzü; ellerinizi, ayaklarınızı temiz tutunuz.

Sabahları uykudan uyanıp yatağınızdan kalkar kalkmaz hemen yüzünüzü, ellerinizi yıkayınız. Soğuk su vücuda faydalıdır, uyku haliyle gözlerinizin kenarlarında toplanmış olan çapaklar, dudaklarınızdaki kuruluklar temizlenir ve yüzünüze bir revnak gelir.

Çamurlar, topraklar ile oynamayınız. Oynadığınız halde elleriniz, her tarafınız kirler, pislikler içinde kalır. O zaman sizi her zaman sevecek olan peder ve valideleriniz bile bağırlarına basamaz. Bundan başka tozların, toprakların arasında her zaman bulunan fena fena hastalıkların tohumları sizin vücudunuza geçmiş olur.

Tabiîdir ki siz de hastalanırsınız.

Tırnaklarınızı her zaman temiz tutunuz.. Valideleriniz sık sık kestiriniz. Bir insanın tırnakları uzar ise arasına kirler toplanır ise siyah siyah ne fena durur… Herkes ondan iğrenir, kimse onun ile beraber sofraya oturmak, bir şey yemek istemez.

Böyle uzun ve pis tırnaklar ile bir yerinizi kaşısanız derakap o kaşıdığınız yeri yırtar ve çizersiniz… Yüzünüzün, vücudunuzun orasında burasında tırmıklar yaparsınız… Ne kadar fenadır bazen bu tırnaklar. Su kapar… Yara yapar.. Bunlar hep uzun tırnaklardan olur.

[64] Ayak tırnakları dahi uzatılır ise bazı kere ayakkabı içinde ters döner, kopar, fena fena hastalıklar ileri gelir…

Ayaklarınızı sık sık yıkayınız. Çorap ve kundura içinde duran ayak terler. Eğer akşamları yıkanmaz ise bu terler ayaklar, parmaklar arasında pislikler yapar ki ağır ağır kokar. Etrafınızda bulunanlar taciz olur. Maazallah bu ayak pisliğinden birçok tehlikeli hastalıklar da hasıl olur.

Size ileride sırası geldiği vakit mikroptan bahsedeceğim. Tekmil hastalıkların göz ile gözükmez birer mikrobu vardır. Hastalıklar bunlardan olur. Bunlardan kurtulmaklığın en birinci çaresi temizliktir. Bir çocuğun üstü, başı, her tarafı ne kadar temiz olur ise o kadar hastalıktan kendini kurtarmış olur.

Emin olunuz ki en büyük, en ağır hastalığın sebebi pisliktir. Kendisine iyi bakan, temizliğe son derece dikkat eden bir adam hiçbir vakit hasta olmaz.. Onun için evlâtlarım, her zaman kendinizi temiz tutunuz…

Mim [م] Lokman

Havâdis-i Mütenevvia:

Meşhur Âmâlar

Nûr-ı basardan mahrum olmak dünyada ihrâz-ı muvaffakiyyet için büyük bir mâni teşkil etmez, meşhur âmâlar bu hakikati ispat etmişlerdir. Yunan kadim şuarasından (Homer)[26] âmâ olduğu halde kahramanlar üzerine gayet güzel şiirler tanzim etmiştir. Ondan beri binlerce sene geçmiş iken bugün hâlâ bütün üdeba ve şuara mumaileyhin âsâr-ı kalemiyyesine meftundurlar.

Meşhur (Mildon)[27] da âmâ idi. Fakat ahiret ile cehennem üzerine tanzim etmiş olduğu neşideleri İngiliz edebiyatının en güzide bir kısmını teşkil eder.

[26] Homeros. MÖ yaklaşık 8. yüzyılda doğmuş Yunan şairi.
[27] John Milton (1608-1674). İngiliz şair. 1667 yılında yayımlanan, Hz. Havva ile Hz. Âdem'in cennetten kovuluşunu konu edindiği Paradise Lost [Kayıp Cennet] adlı dünyaca ünlü şiiri ile bilinir.

(Hellen Kelir)[28] âmâ bir kadın idi; fakat İngilizler onu hilkatin müstesna bir eseri addediyorlar.

Süratli vapurların mucidi olan (Con Hereşof) dahi bir âmâ idi.

İngiltere'nin en meşhur muktesidi olan (Henri Fost)[29] nûr-ı basardan mahrum olduğu halde vatanının terakkiyât-ı iktisâdiyyesi için güzide ve nafi hizmetler ifa etmiştir.

Körler için gayet sühuletli bir usûl-i kırâat icat etmiş olan (Lui Berel)[30] dahi âmâ idi.

Fransa Meclis-i Ayân âzasından olup fesâhat-i lisâniyyesiyle kesb-i iştihâr etmiş olan meşhur (كور) dahi bir âmâ idi. Amerika'da neşrolunan (Niv York Övrild)[31] gazetesinin müessis ve sermuharriri meşhur (Jozef Puliser)[32] de nûr-ı basardan mahrum idi.

Bunlardan maada daha birçok meşhur âmâlar vardır ki yaşadıkları muhitte pek büyük ve nafi hizmetler ifa etmişlerdir. Âmâlar ile hiss-i basara nail olanlar arasında mukayese yaptığımız takdirde âmâların daha ziyade nafi vatanîler olmuş olduklarını anlarız. Tabiat bu garip mahlûklara ettiği meşum ziyaretinden nadim olarak bir mukabele olmak üzere onların havâss-ı sâiresine fevkalâde kuvvetler bahşetmiştir. Filhakika bu âmâlar için diyebiliriz ki "gözleri yoktur, fakat görürler."

Kitapçı Arakel **Müdîr-i Mesûlü:**

Matbaası **Mustafa Figanî**

Bilmecelerimizin Halli

1 – Londra:

Kundura, mandıra.

2 – Piyer Loti

[28] Helen Keller (1880-1968). Amerikalı pedagog, aktivist ve yazar.
[29] Henry Fawcett (1833-1884). İngiliz devlet adamı, akademisyen ve ekonomist.
[30] Louis Braille (1809-1852). Fransız eğitimci. Görme engelli insanların okuma-yazması için 1821 yılında icat ettiği ve kendi adını taşıyan Braille alfabesi ile tanınır.
[31] New York World. 1860-1931 yılları arasında New York'ta yayımlanan ABD gazetesi.
[32] Joseph Pulitzer (1847-1911). Macar asıllı Amerikalı gazeteci. 1882/3 yılında satın aldığı New York World gazetesini büyük bir başarıya ulaştıran Pulitzer, modern gazeteciliğin öncüsü olarak da bilinir.

Pihi, ru, piyrot, her.

Çekilen kurada birinciliği Beşiktaş'ta Ömer Lütfi Bey kerimesi Bedia Güzin Hanım, ikinciliği Gedikpaşa'da Amerikan Mektebinden Ayın [ع] Nevzat Bey, üçüncülüğü Kanlıca'da İskenderpaşa Mektebinden Ferhan Arifî Hanım kazanmıştır.

Kartpostal Kazananlar

Kadıköyü Frerler Mektebinden Abdurrahman Kenan, Galata Sultanisinden Arif, -Beylerbeyi'nden Talia,- Mercan İdadisinden 78 Hüseyin Abdullah, Bursa'dan bir zat, İstanbul Sultanisinden Üsküdarlı Ahmet Refik.

Bilmeceler

Ben öyle bir büyük şehirim ki altı harf ile yazı[lı]yorum ve son üç harfimin aksi bizi birbirimizden ayırır, ilk üç harfimin aksi birbirimize sokulmağa bâis olur. Ben hangi şehirim?

Bu bilmeceyi doğru halledenlerin birincisine güzel bir yazı takımı, ikinci ve üçüncüye birer kitap, 4-20'nciye kadar birer kartpostal verilecek ve 20-40'ıncıya kadar halledenlerin esamisi mecmuamıza dercolunacaktır.

Zeki ve Çalışkan Çocuklara Küçük Meseleler:

Fidan Muamması

Bir zatın bahçesindeki ağaçlardan birtakımı şiddetli bir fırtına sebebiyle devrildi. Bunların yerine dikilmek üzere bir fidancıdan 24 adet fidan talep etti. Fidanlar geldiği zaman mumaileyh kendi bahçıvanını celbederek bu 24 fidanı, her sırada bir hatt-ı müstakīm istikametinde 4 fidan bulunmak üzere 28 sıra üzerine dikmesini emretti. Bahçıvan, sıraların adedinde efendisinin hata ettiğini zannettiğinden fidanların nasıl dikileceğini tekrar sual etti. Efendi, her sırada 4 fidan bulunmak üzere 28 sıra fidan istediğini tekrar etti. Bahçıvan ise 24 fidan ile bu işin yapılması gayrimümkün olduğunu söylediğinden efendi:

Fidanların nasıl dikilmesini arzu ettiğimi göstermek üzere size bir şekil çizeyim; sırada 4 fidan bulunmak üzere 28 sıra fidan tertip etmek gayet basittir, dedi ve bir iki dakika zarfında bahçıvanı ikna edecek bir şekil yaptı.

Bahçıvan, bidayeten gayrimümkün görünen bu işin gayet sade olduğunu gördü. Acaba fidanlar nasıl dikilmişti?

[28 sırayı gösteren şekil gelecek nüshamıza dercolunacaktır.]

Bu meseleyi doğru olarak Eylül'ün 12'nci günü akşamına kadar getirenlerin kâffesine şâyân-ı istifâde bir faydalı kitap hediye olunacaktır. Cevaplara "bilmece kuponu" raptolunmalıdır.

Açık Konuşmalarımız

Kocamustafapaşa Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 298 Mehmet Ziya Efendi'ye:

Tebrikâtınıza an-samîmi'l-kalb teşekkür ederiz.

Kadıköyü'nde Vesile Emel Hanım'a:

Bilmecenizi aldık, sırası geldiği vakit dercedeceğiz. Teveccühünüze teşekkür olunur.

İstanbul Sultanisinden Üsküdarlı Ahmet Refik Bey'e:

Maksadımız maâlî-i milliyyemizi teşrih olduğundan ulüvv-i cenâb hakkında yazmış olduğunuz hikâye ise Garp maişetine ait bulunduğundan bizzarure dercedemedik. Bu gibi müsabakalarımızda millî şeyler yazılıp gönderildiği takdirde maalmemnuniye dercedilecektir.

Kadıköyü'nde Frerler Mektebinde Sedat Bey'e:

İhtarınıza teşekkür ederiz. Geçen nüshamızın son sayfasının yazılar makineye verildiği sırada dağılması hasebiyle yeniden tertibi yetiştirilemediğinden bizzarure ilân konulmuştur.

Âsâr-ı Münteşire:

Rûhü'l-Akvâm

Hekîm-i Şehîr Doktor (Gustav Lö Bon)'un[33] en meşhur eseridir. Mısır'da ilk defa tabedilmiş olan bu kitabın nüshası kalmamıştı. Fî-i aslîsi 12 kuruş olduğu halde otuz kuruşa kadar alınıyordu. Bu defa aslının onuncu tabına tatbikan birçok tadilât ve ilâvat yapıldıktan sonra ikinci defa gayet nefis bir surette Matbaa-i (İctihâd)'da tabolundu. Birinci tabına malik olanlar bu ikinci tabından müstağni olamazlar. Bu tabda mütercim-i eser Doktor Abdullah Cevdet Bey tarafından pek çok haşiyeler,

[33] Gustave Le Bon (1841-1931). Fransız sosyolog, antropolog ve tıp doktoru.

tefsirler yazılmıştır. Müellifin imzasıyla muvaşşah son fotoğrafıyla da müzeyyendir. İlm-i ictimâa müteallik lisanımızda yegâne kitaptır.

Pahası 10 kuruştur. 289 sayfalıktır. Taşra için 2 kuruş, taahhütlü olursa 3 kuruş posta ücreti zammolunur.

Merkez-i tevzîi: Babıâli Caddesi'nde Kâinat Kütüphanesidir.

Mükemmel İlm-i Hesâb

Kısm-ı amelî, nazarî vü ticârî – Maliye Nezareti Düyûn-ı Umûmiyye ve Muâmelât-ı Nakdiyye Müdürü ve Meskûkât İdaresi Müdîr-i Sâbıkı ve Mekâtib-i Âliye vü İdâdiyye Hesap Muallim-i Sâbıkı Hasan Ferit Beyefendi'nin kaleme almış oldukları üç kısım hesap kitapları kitabhanemizde füruht olunur; kısm-ı nazarî vü ticârîsi kalmamış olduğundan yeniden gözden geçirilip tashih ve ilâve edilerek ikinci defa tabolunmuştur.

Müellifin yirmi sene mekâtib-i idâdiyye vü âliyede hesap tedrisatıyla iştigali ve derece-i iktidâr ve tetebbuât-ı vâsiası halka-i tedrîsinde bulunan binlerce talebesi ve zevât-ı sâirece malûm ve telif etmiş olduğu hesap kitaplarının Türkçe lisanıyla yazılmış bilcümle hesap kitaplarının en mükemmeli olduğu erbabınca musaddak olduğundan eserin mükemmeliyeti hakkında burada fazla tatvîl-i kelâma lüzum görmeyip ancak Maarif Nezareti canibinden mekâtib-i idâdiyyenin ders programına dahil edilmiş olduğunu zikretmekle iktifa eyleriz. Bahusus meskûkât mebahisi ve hesabatından ve hesâbât-ı câriye ve banka muamelâtından ve tasarruf sandıkları hesabatından ve borsa muamelât ve hesabatından ve poliçe ve arbitraj muamelâtı ve her nevi kambiyo hesabatından bâhis olan hesâb-ı ticârî şimdiye kadar Türkçemizde ilk defa olarak yazılmış ve bilcümle erbâb-ı muâmelâta lüzumlu gayet ciddi ve nafi bir eser olduğunu ayrıca beyana lüzum görürüz.

Kısm-ı nazarînin fiyatı 6, kısm-ı amelîsi 6 ve kısm-ı ticârîsi ise 7buçuk kuruştur.

Taşralar için beher cilde 2 kuruş posta ücreti zammolunur.

Giyom Tel

Almanya'nın en büyük şairlerinden (Şiller)'in[34] en meşhur faciasıdır.

[34] Johann Christoph Friedrich von Schiller (1759-1805). Alman oyun yazarı, şair, filozof ve tarihçi.

Doktor Abdullah Cevdet Bey'in eser-i tercümesidir. Hakikî edebiyat nedir anlamak için (Giyom Tel)'i behemehal okuyun, 176 büyük sahîfe-i nefîseden müteşekkil bu müthiş kitabın pahası 7buçuk kuruştur.

Mahall-i tevzîi Kâinat Kütüphanesidir.

Edirne Sukutunun İç Yüzü

İsmi kâfi derecede merakı calibdir. İçi dışı âteşin bir kitaptır. Mutlaka okunmalıdır. Pahası 5 kuruştur.

Bir Deste Menekşe

Birçok maḳālât-ı güzîdesiyle şöhret-i edebiyyesini tanıtmış olan muktedir muharrirelerimizden Yaşar Nezihe Hanımefendi'nin eseridir. 155 sayfalık bir kitap olup gayet güzel şiirleri muhtevidir. Marifet Kitabhanesi tarafından neşredilmiştir.

Fiyatı 5 kuruştur. Bilhassa tavsiye ederiz.

Amelî Elektrik

Tersâne-i Âmire Elektrik Fabrikası mürettebatından Çarkçı Mülâzımı Mustafa Lütfi Efendi'nin eseri olup gayet sade bir lisan ile sırf amelî olarak elektrik ve elektrik vahitlerinden, mıknatıs ve mıknatıs-ı elektrikîden, dinamolardan, elektrik motorlarından, dinamo ve arızalarından, projektörlerden, akümülatörlerden vesaireden bâhis olup her bahis müteaddid şekiller ile irae olunmuştur.

Mahall-i tevzîi: Kâinat Kütüphanesidir.

Fiyatı yedi kuruştur.

Muhâkemât-ı Edebiyye

Şâir-i mâderzâd İsmail Safa Bey merhumun tenkīdât ü musâhabât-ı edebiyyesiyle şiir hakkında en dakik mülâhazât-ı üstâdânesini muhtevi olan bu mühim ve mükemmel eseri neşredilmiş olup beş kuruş fiyatla kitabhanemizde satılmaktadır. Erbâb-ı ilm ü edebe bilhassa tavsiye ederiz.

Pamuk Ziraatı ve Ticareti

Müellifi: Sebuh İstepanyan

Pamuk; buğdaydan ziyade beşeriyete elzem bir mâdde-i ibtidâiyyedir. Pamuk hasıl eden çiftçi malına bir değil bin müşteri bulur. Mısır fellahları senevî pamuktan

30.000.000 İngiliz lirası kazanmaktadırlar. Çiftçilerimiz, pamuk ziraatından büyük kârlar elde edebilmek için yeni neşrolunan "Pamuk Ziraatı ve Ticareti" nam mufassal ve amelî kitabı baştan uca kadar mütalâa etmeleri lâzımdır. Fiyatı İstanbul için 20 ve taşra için 23 kuruştur. Merkez-i tevzîi: Babıâli karşısında Kâinat Kitabhanesidir.

Mağdûre-i Sevdâ

Nâzımı şâir-i mâderzâd İsmail Safa Bey'dir. Genç bir kızın lisanından yazılmış bir manzûme-i kıymetdâr olup fiyatı 2 kuruştur.

Musâhabe-i Sıhhiyye

Doktor Celâl İsmail Paşa tarafından şu zamân-ı Meşrûtiyyet'te telif edilen işbu eser; muhâfaza-i âfiyet hususunda lâzımü'l-itinâ kavâid-i sıhhiyyeyi cami olup her evde bir tedâvî-i ibtidâî olmak üzere bulunması elzem olan âsardandır. Erbâb-ı maârife bilhassa tavsiye ederiz. Fiyatı 7buçuk kuruş, mücelledi ise 10 kuruştur. Taşralardan iki kuruş posta ücreti alınır.

Emel Yolunda

"Elvâh-ı Siyâh" muharririnin bu yeni eseri, "mahbes ve menfa hayât-ı güzeştesi"nin günü gününe, mahbeste ve menfada tutulmuş kuyudatından istihrac edilmiştir.

İstanbul'da Tevkifat – Bâb-ı Zabtiye, Taşkışla, Tersane, Yıldız, Tabya, Beşiktaş Karakolu Mahbesleri – Trablusgarp Mahbesi – Trablus Menfa Hayatı – Firariler – Şühedâ-yı Mücâhidîn…

396 sayfa, 34 kıta resim: Fî 12buçuk, mücelledi 15 kuruştur. Merkez-i tevzîi: Kâinat Kütüphanesi.

Şerlok Holms'e Karşı Arsen Lüpen

Dünyanın en mahir hırsızı Arsen Lüpen ile meşhur tahkik memuru Şerlok Holms'ün yekdiğerine karşı vuku bulan gayet mahirane hile ve desiselerle memlû mücadelelerinden bâhis merakaver, dehşetengiz bir roman olup mütalâasını bilcümle erbâb-ı merâka bilhassa tavsiye ederiz. Birinci ve ikinci kısmı neşredilmiştir. Birinci kısmı 5, ikinci kısmı 3 kuruştur. Taşralardan 2 kuruş posta ücreti ahzolunur.

Amelî ve Nazarî

Usûl-i Müsellesât-ı Müsteviyye

İngiliz meşâhîr-i riyâziyyûnundan Todhanter'in[35] eseri olup mekâtib-i sultâniyye vü idâdiyyeye mahsus olmak üzere Mehmet Ali Bey tarafından tercüme edilmiştir. Eser gayet sade ibare ile yazılmış ve bahisler talebeyi sıkmayacak veçhile tertip olunmuştur. Müsellesattan maksat ne olduğunu ve bundan ne yolda istifade edileceğini öğrenmek için diğer müsellesat kitaplarına tercihen bu eseri takip etmek ehemmiyetle tavsiye olunur. Fiyatı 10 kuruştur.

Yeni Neşrolunan Mecmualar:

Şehbal

80'inci forması gayet mükemmel ve nefis matbu resimleri ve kıymetli makalâtı muhtevi olarak neşrolunmuştur. Memleketimizde bu mecmua kadar ciddi ve nefis matbu bir mecmua henüz neşrolunmadığını beyan etmeği vazife addederiz.

Nüshası 5 kuruştur. İdarehanesi Ferruh Bey Hanındadır.

Resimli Kitap

48'inci son nüshası hakikaten kıymetli makalâtı ve mühim resimleri ihtiva etmektedir. Mütalâasını bilhassa tavsiye ederiz. Nüshası 5 kuruştur.

Çalışalım

Birinci numarası neşrolundu. Güzel yazıları ihtiva etmektedir. Onbeş günde bir neşrolunacaktır. Nüshası 20 parayadır.

Talebe Defteri

8'inci numarası birçok makālât-ı müfîdeyi cami olarak neşrolunmuştur.

Mütalâasını tavsiye ederiz.

[35] Isaac Todhunter (1820-1884). Matematik ve matematik tarihi üzerine yazdığı kitaplarıyla bilinen İngiliz matematikçi.

Mektep Müzesi

Yedinci numarası gayet parlak neşrolunmuştur. Bu mecmua, mektep gazetelerinin içinde hakikaten pek mümtaz bir mevki ihraz etmiştir. Bilhassa tavsiye etmeği vazife addeyleriz. Nüshası 60 para.

Çocuk Duygusu

Çocukların eğlenmesine ve tezyîd-i malûmât ve tehzîb-i ahlâklarına hadim olan bu sevimli mecmuanın 12'nci numarası çıkmıştır. Çocuk babalarına ve bilhassa çocuklara tavsiye olunur.

İçtihat Mecmuası

Memleketimizde hak ve hakikatin kahraman ve meşhur müdafii olan İçtihat'ın her hafta intişar eden nüshaları âsâr-ı meşâhîrin mecmaıdır. Süleyman Nazif, Mahmut Sadık, Abdülhak Hamit, Abdullah Cevdet, Celal Nuri Beylerin her hafta makalelerini bu mecmuada okumak lâzımdır. Her hafta bütün bir haftanın vuḳūât-ı mühimme-i dâhiliyye vü hâriciyyesini hülâsa ederek (Haftanâme) serlevhasıyla İçtihat'a dercedilen makaleler kemâl-i ehemmiyyetle mütalâa olunmaya lâyıktır.

Kadınlar Dünyası

Kadınlığın üstünde gerilmiş bulunan siyah baykuş kanadını, cehaleti, muzlim âdetleri nûr-ı lisânı ile parçalıyor. Her nüshasında muharrire Safiye Burak, Mükerrem Belkıs, Nadire Nazmî, Aliye Cevat, Sacide Hanımefendilerin âteşin makaleleri, Fransız muharrirlerinden Madam Kamil Doftejova'nın, Kadınlık ile Erkelik Arasında Müsavat nam eserinin Safiye Baran Hanım tarafından tefrika-i mütercemesi, el işleri, kadınlığın هفرت vukuatı çeşm-i mizâh serlevhası altında muhît-i ictimâînin tenkidi, fenn-i müfîd فاوقانیلق سنونی tahtında مفیو malûmat vatanımızın tealisi için cehdeden muhterem hanımlarını[n] da maḳālât-ı vâkıfâneleri vesaire.

Fiyatı 60 para.

Kirkor Kömürciyan

İlm-i Hesâb

İdadilerin hesâb-ı nazarî programına muvafık surette yazılmış olmağla Maârif Nezâret-i celîlesinin 24 Teşrîn-i Evvel 1327 tarih ve 1675 numaralı umum tahriratıyla Maarif Müdüriyetlerine tavsiye edilmiştir. – Fiyatı 8 kuruştur. –

320 sayfayı ihata eden bu eser, ilm-i hesâbın bilumum mebahisinin nazariyat ve tatbikatını muhtevidir. Tabîrât-ı fenniyyenin Fransızcaları dercedilmiş olduğu gibi bilhassa mikyasat ve meskûkât bahsi tevsi olunmuş ve birçok talim ve mesail ilâve edilmiştir.

Muhteviyatı: Adâd-ı tâmme. Amâl-i erbaa. – Tadad ve terkim. Cem. Tarh. Darp. Taksim.

Adadın havassı. – Kābiliyet-i taksîm. Kāsım-ı müşterek-i azam. Adâd-ı asliyye. Misl-i müşterek-i asgar.

Küsurat. – Küsûrât-ı âdiyye. Küsuratın amâl-i erbaası. Küsûrât-ı aşâriyyenin tadad ve terkimi. Adâd-ı aşâriyyenin amâl-i erbaası. Tahvil ameliyatı ve kesir devri.

Ref ve cezr. – Adadın murabbaı. Adadın cezr-i murabbaı. Adadın mükaabı. Cezr-i müka''ab.

Mikyasat. – Metre usulü. Muhtelif nevi mikyasat. Mikyâsât-ı atîka. Ezmine-i mikyâsâtı. Hükûmât-ı muhtelifenin usûl-i mikyâsâtı.

Adâd-ı mürekkebe. Amâl-i erbaası. Mikyâsât-ı Osmâniyye'nin tahvil ameliyatı.

Nispet. – Nispet ve tenasüp. Kemmiyât-ı mütenâsibe, faiz ve iskonto. Taksîm-i mütenâsib. Şirket ve gurama. Vasat-ı adedî. Hitâm-ı müşterek. Tadil ve terkip.

Kirkor Kömürciyan

İlm-i Cebr

Resmî programa tamamıyla muvafık ve idadî ve sultanî talebesinin her türlü ihtiyacını defe kâfi bulunduğu Meclis-i Maârifin yirmiyedinci içtimaındaki yüzyirmiyedi numaralı karar ile musaddak olmağla Maarif Nezâret-i celîlesinin 20 Mart sene 329 tarih ve 18 numaralı umum tahriratıyla Maarif ve Mektep Müdüriyetlerine tavsiye edilmiştir.

-Fiyatı 8 kuruştur.-

288 sayfalık olan bu eser, cebrin bilumum mebahisini muhtevidir. Derununda tabîrât-ı fenniyyenin Fransızcaları ve hallonmuş ve olunmamış birçok emsile ve mesail mündericdir.

Muhteviyatı: Malûmât-ı ibtidâiyye. Amâl-i cebriyye. Cem. Tarh. Darp. Taksim. Zû-hudûd-ı kesîrenin birinci derece zû-haddeyni ile kābiliyet-i taksîmi. Bir ifâde-i cebriyyenin madrubatına sûret-i tefrîki. Kāsım-ı müşterek-i azam ve misl-i müşterek-i asgar. Küsurat. Nispet. Tatbikat.

Derece-i evlâ muadelâtı. Muadelâta ait nazariyyât-ı umûmiyye. Bir meçhullü muadelenin halli. İki meçhullü muadelâtın halli. İkame yani vaz usulü. Mukayese yani tesviye usulü. Islah yani cem ve tarh usulü. İkiden fazla meçhullü muadelâtın halli. Birinci derece mesaili.

Gayrimüsavatlar. Bir meçhullü muâdele-i umûmiyyenin münakaşası. Netâyic-i menfiyyenin tefsiri. Muhtelif adem-i imkân halleri. Nâ-muayyen haller. Mesailin münakaşası.

Derece-i sâniye muadelâtı. Asamm-ı kemiyât. Asamm-ı kemiyâtın amâl-i muhtelifesi. Bir meçhullü muadelenin halli. Gayritam muadelenin halli. Muâdele-i tâmmenin halli. Cezirler[in] havassı. Derece-i sâniye zû-hudûd-ı sülüsesi. Derece-i sâniye zû-hudûd-ı sülüsesinin havassı. Birçok meçhullü muadelât. Derece-i sâniye mesaili. Azamî ve asgarî.

Silsile, logaritma, fâiz-i mürekkeb ü taksît. – Silsileler. Silsile-i adediyye. Silsile-i hendesiyye. Logaritmalar. Logaritmaların havassı. Âdi logaritmalar. Logaritma cetvelleri. Logaritma amâl-i muhtelifesine dair tatbikat. Fâiz-i mürekkeb. Teşkîl-i sermâye ve imhâ-yı deyn taksitleri.

Kirkor Kömürciyan

Fenn-i Mesâha-i Arâzî ve Topoğrafya

Beş senelik idadîlerin dördüncü ve beşinci seneleri tatbikāt-ı hendesiyye dersleri ve yedi senelik idadîlerin son sınıf hendese dersi için Maârif Nezâret-i celîlesince resmen kabul olunmuştur. – Fiyatı $7\frac{1}{2}$ kuruştur. –

Arazinin mesahası, haritalarının ahz ve tersimi ve tesviye ameliyatından bâhis olan ve ıstılâhât-ı fenniyyenin Fransızcalarını muhtevi bulunan bu eserin 232 sayfayı istiab eden işbu üçüncü tabı birçok ilâvelerle neşredilmiştir.

Muhteviyatı: [Fenn-i mesâha-i arâzî.] – Mesaha aletleri. – İstikametler, tersim ve mesahası. Hutût-ı amûdiyye vü mütevâziyyenin tersimi. – Arazinin mesahası:

Arazinin muayenesi. Arazinin yalnız zincir veyahut zincir ve gönye istimaliyle mesahası. – Derunlarına girilemeyen veya hutût-ı münhaniye ile muhat arazinin mesahası. Arşın murabbaına ait hesabat ve tahvilât (sağ ve çürük parmak).

[Tahtît-i arâzî (topoğrafya).] – Malûmât-ı ibtidâiyye: Mikyaslar. Zaviyelerin tersimi (minkale, cedvel-i evtâr, cedvel-i mümâss usulleri.) – Harita ahzında: Müselleslere tefrik, hatt-ı müvecceh, inşia, tekātu vü kat-ı mesâfe usulleri. – Hutût-ı münhaniye ile muhat arazi haritalarının ahz ve tersimi. – Grafometre, pantometre, plânçete ve pusula aletlerinin istimalleri. – Tafsilât ahzı. Bir şehir haritasının ahz ve tersimi. Harîta-i umûmiyyenin tersimi. Arazi sathının haritasından hesap ve istihracı. Haritaların istinsahı, tasgir ve tevsii, fevaidi ve usûl-i tahrîri. – Arazinin ifrazı. – Mevkilerine gidilemeyen ebadın zincir, gönye, grafometre ve istadya ile mesahası. Mevkilerine varılamayan arazi haritalarının ahzı. – İrtifaların suver-i muhtelife ile mesahası.

[Tesviye ameliyatı.] – Malûmât-ı ibtidâiyye. – Tesviye aletleri. Şâhıslar.

Tesviye-i âdiyye: İki noktanın tesviyesi. İkiden ziyade noktaların tesviyesi. İnşia usulüyle nikāt-ı arziyyenin tesviyesi. – Tesviye-i mürekkebe: İskandil ameliyatı. – Tesviye münhanileri: Tesviye münhanilerinin tersimi. Tesviye münhanilerinin tatbikatı.

Kirkor Kömürciyan

İlm-i Hendese

(Kısm-ı Evvel)

İdadî ve sultanî mekteplerinin birinci senesi talebesine mahsus olup ilm-i hendesenin nazariyat ve tatbikatını muhtevidir. Tabîrât-ı fenniyyenin Fransızcaları mündericdir

Makale nihayetlerinde birtakım mesail ve talimler ilâve edilmiştir.

-Fiyatı 5 kuruştur.-

Muhteviyatı: Medhal: Tarîfât-ı ibtidâiyye. Birinci makale. (Hatt-ı müstakīm ü zâviyeler.) – Zaviyeler. Hutût-ı amûdiyye vü mâile. Müsellesler. Muvaziler. Mudallalar.

İkinci makale. (Muhît-i dâire.) – Kavis ve veterler. Hutût-ı mümâsse. Zaviyelerin mesahası. Muntazam mudallalar. Mahall-i hendesîler.

Her iki makaleye müteallik hallonmuş mesâil-i adîde.

(Diğer iki kısım dahi derdest-i tabdır.)

Kirkor Kömürciyan

Mesâha-i Hendesiyye

Maliye Mektebi Tahrirciler ve Mal Şubelerinde müellifi tarafından takrir olunan dersleri muhtevidir.

-Fiyatı 15 kuruştur.-

Büyük kıtada 257 sayfayı istiab eden bu eser, mebâhis-i hendesiyyeyi, mesâha-i hatîe, sathiyye vü cismiyye bahislerini ve arazinin mesahasıyla haritalarının ahzı usullerini ihtiva eder.

Mekteb-i Mülkiyye 1304 senesi mezunlarından ve Mekâtib-i Âliye ulûm-ı riyâziyye muallimlerinden Ticâret Mekteb-i Âlîsi Müdürü Kirkor Kömürciyan Efendi'nin bu âsarı Tefeyyüz Kitabhanesiyle sair kitabhanelerde fîât-ı muharrereleriyle satılır.

Büyük Müsabaka

Gayet lâtif ve şâyân-ı müsâraat bir müsabaka tertip ediyoruz. Müsabaka neticesinden son derece memnun ve mütelezziz olacaksınız. Bakınız:

Kari ve karielerimizden ekserisinin hanesinde minimini yavrularımız vardır. Bunlar mensup oldukları ailenin medâr-ı iftihârı ve bâis-i zevk ü neşâtıdırlar. Bittabi şeref takarrüb eden îd-i saîd münasebetiyle o minimini yavrulara birer bayramlık elbise yapılır. Onların da kendilerine mahsus tuvaletleri tanzim olunur. İşte o tuvaletleri, yeni ve şık elbiseleri ile birer fotoğrafilerini aldırınız. Hem aile için bir hatıra kalmış olur. Lütfen ihtiyâr-ı zahmet buyurarak bu fotoğrafilerden birer adedini idarehanemize göndermek zahmetinde bulununuz. Biz, gelen fotoğrafilerin hepsini birer numara tahtında mecmuamıza dercedeceğiz ve müsabakamızı açacağız. Bilumum kari ve karielerimizden hangi resmin güzel olduğunu soracağız. Tabiîdir ki kari ve karielerimiz o minimini yavrulardan bir tanesini intihap ederek bize bildirecekler. Bu suretle en çok rey kazanmış olan minimini; Mektep Âlemi Güzellik Müsabakası'nda

birinciliği, ikinci derecede rey kazanmış olan ikinciliği, üçüncü derece rey kazanmış olan üçüncülüğü kazanmış olacaktır.

Bu suretle birinciliği, ikinciliği, üçüncülüğü kazanmış olan çocukların resimlerini daha büyük klişeler yaptırarak dercetmekle beraber birinci olana bir tarafında (Mektep Âlemi 1329 Güzellik Müsabakası), diğer tarafında kendi ismiyle mahkûk altından, ikinciye gümüşten, üçüncüye nikelden çocuk kız ise madalyon, erkek ise yakaya takılacak bir madalya takdim edeceğiz.

-Şerait-

Resmi gönderilecek çocuk beş yaşına kadar olmalıdır.

Eylül'ün onbeşinde çıkacak beşinci numaraya resimler konacağından nihayet Eylül'ün onuna kadar resim ile beraber gazetemizin bu numaraya mahsus müsabaka kuponu dahi ilâve edilmelidir.

-Fevaid-

Bu müsabakayı her sene tekrar edeceğiz. Bu müsabaka çocuklarımızın hüsn-i sûretle büyütülmesine, üst başlarına itina edilmesine sebebiyet verecektir.

Elbet ḳāriîn-i kirâm hazeratı bu teşebbüsü takdir ederek hemen hüsn-i kabûl ile müsaraat edeceklerini memul ederiz.

İhtar: İşbu müsabaka her ne kadar Eylül'ün onbeşinde çıkacak numaraya konacak ise de bazı taraftan vuku bulan müracaat üzerine 1 Teşrîn-i Evvel 1329'da çıkacak olan nüshamıza derci daha münasip görülmüş ve o tarihe kadar müddeti temdid edilmiştir.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 4

Numara: 5 **15 Eylül 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 paradır.

Mündericat

Terbiye ve Usûl-i Terbiye

Ali Kâmi Beyefendi'nin

Musâhabe-i Fenniyye

Fil Avı

Çocukluk Hatıralarım

Denizin Tesîr-i Nâgehânîsi

Âsâr-ı Münteşire

Kızlar Mektebi

İnatçı Kahraman Ağa[36]

Bilmecelerimiz

Açık Konuşmalarımız

İlânlar

Müracaat Yeri: Babıâli karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

Bu nüshamız edip ve pedagog Ali Kâmi Beyefendi'nin "Terbiye ve Usûl-i Terbiye" nam pek mühim bir makalelerini muhtevidir.

Müvezzilerden hediye verilmekte olan "İnatçı Kahraman Ağa" romanının beşinci formasını talep ediniz.

Bu nüshadaki resimler – Rehber-i İttihâd-ı Osmânî Mektebi heyet-i talîmiyye vü idâresi, kütüphanesi, şakirdanından bir grup, taamhanelerinden biri, terbiye-i bedeniyye dersinden bir grup, sınıflardan biri derslerini müzakere ederken.

[65] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

[36] Derginin beşinci ve altıncı sayılarında, okurlara ilâve olarak dağıtılân *"İnatçı Kahraman Ağa"* adlı tercüme romana mündericatta yer verilmişse de kütüphane kayıtlarında söz konusu romana ulaşılamamıştır.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **15 Eylül Sene 1329** **Numara (5)**

Muallimîn-i Kirâm ve Ebeveyne:

Terbiye ve Usûl-i Terbiye

Pek şümullü bir manâsı olduğu için herkesçe tamamıyla anlaşılamamış olan kelimelerden biri de "terbiye"dir. Bu kelimenin medlûlünü herkes gördüğü veya edinebildiği terbiyenin derecesine göre takdir eder. Bazıları için terbiye "âdâb-ı muâşeret"le müteradiftir. Gerek akranımız ve gerek madun veya mâfevkimizle olan münâsebât-ı mütekābilemizde tâbi olduğumuz kuyûd-ı ihtirâziyye onlarca terbiyenin son hududunu teşkil eder. Fikren bu hududun haricine çıkamamış olanlar için çocuklara ait olan terbiyenin de yine ancak bu nokta-i nazardan verileceği tabiîdir.

Her şeyden evvel terbiye ile usûl-i terbiyeyi birbirinden ayırmak lâzım gelir. Herkes bir usule tâbi olsun olmasın, bilerek veya bilmeyerek evlâdına iyi veya fena bir terbiye vermekten hali değildir. Bütün sözlerimiz, bütün muamelâtımız, bütün evza ve harekâtımız çocuklarımız üzerinde mütemadiyen bir terbiye tesir ve kuvvetini haizdir. Bu tesiri ekseriya vâris olduğumuz ananât-ı milliyyenin ve kendi tecârib-i şahsiyye ve ictihâdât-ı fikriyyemizin bir muhassalası olmak üzere bilmeyerek, düşünmeyerek icra ederiz. Usûl-i terbiye hakkındaki münakaşatı tetebbu ederek hatt-ı hareketini ona göre tadil etmek isteyenler hemen hiç yok denecek derecelerde azdır. Çünkü biraz da nâ-be-mevsim olarak "ilm-i terbiye-i etfâl" namı verilen usûl-i terbiyeye bir ilm-i mahsûs şeklini verebilmek için kaç asırdan beri nice mütefekkir başlar ne kadar çalışmışlar ve hâlâ ne kadar çalışıyorlar. Bundan bîhaberiz.

İşte bu gibi erbâb-ı tefekkürün terbiye kavaidini tayin için masruf olan himmet ve içtihatları, terbiyenin cihet-i nazariyyesini teşkil eder ki biz ona "usûl-i terbiye" diyoruz. Asıl terbiye bunun cihet-i tatbîkıyyesi olmak lâzım gelir. Fakat yukarıda dediğimiz gibi ekseriya çocuklarımıza verdiğimiz terbiye "usûl-i terbiye"nin cihet-i tatbîkıyyesi değil kendi şahsımızın, kendi terbiyemizin bir aksi, bir aks-i mükerreri olur.

Vâkıâ bu yolda verilen terbiyelerin hepsi fena olmak lâzım gelmez. İstidâd-ı şahsî bazen pek iyi mürebbiler yetiştirir. Hatta bazen usûl-i terbiyeye vâkıf olmayanlar içinde iyi mürebbiler olmasına mukabil buna vâkıf olanların pek fena bir mürebbi

olduğu görülür. Bu sözümüzle kimse rencide olmasın. **[66]** Nazariyat ile tatbikatın şahs-ı vâhidde imtizacı her zaman bulunur nimetlerden değildir. Nazariyyât-ı tıbbiyyeye hakkıyla vâkıf olanların mutlaka iyi bir doktor, tabiye nazariyatı ezberinde olanların mutlaka iyi bir kumandan olması lâzım gelmeyeceği gibi usûl-i terbiyeye vâkıf olanların da mutlaka iyi bir mürebbi olması lâzım gelmez. Usûl-i terbiyenin vâzılarından olan Pestaloji[37] sâha-i tatbîkātta defaatle inkisâr-ı hayâle uğramıştır. Emil namını verdiği şâkird-i muhayyeline kitabında o kadar iyi bir terbiye veren Jan Jak Russo'nun[38] dest-i terbiyetine bir sanatı tevdi etmek caiz olamayacağını söylüyor. Fakat şurası âyandır ki terbiye nazariyatına vâkıf olan fena mürebbiler o nazariyata vâkıf olmasalar daha fena bir mürebbi olacakları gibi kendi istidâd-ı zâtîsiyle vazîfe-i terbiyeti hüsn-i îfâ edenler bu hususdaki nazariyata da kesb-i vukūf etseler şüphesiz daha iyi bir mürebbi olurlar.

Şimdi bütün valideler ve pederler, muallimler, müdürler, mubassırlar hepimiz başımızı ellerimizin arasına alarak derin derin düşünmeliyiz: Biz çocuklarımıza, bu vatanın evlâdına, istikbâl-i memleketi kendilerine teslim edeceğimiz bu küçük yavrulara nasıl bir terbiye veriyoruz? Onları nasıl ve ne maksatla yetiştiriyoruz? Onlara verdiğimiz terbiye ki kendi vâris olduğumuz terbiyenin hemen hemen aynıdır, acaba maksadı temine kâfi midir? Eğer kâfi ise bizim için de kâfi olması lâzım gelen bu terbiye tesiratını niçin göstermemiş, memleketi niçin ileri götürememiştir? Çünkü terbiyeden maksat çocuklara cismen ve fikren müstaid oldukları inkişafatı verebilmek yani tam manâsıyla adam yetiştirmektir. Bir milletin efradı terbiye görür, adam olursa o millet adam olur. Biz etrafımızda yetişenlere nispetle kendimizde pek çok noksan olduğunu görüp anlıyoruz. Demek oluyor ki terbiyemizde noksan var. Yani cismen ve fikren müstaid olduğumuz inkişafatı bize verememişler. Bizim her birimiz ayrı ayrı daha ziyade müstaidd-i terakkī iken bu istidat akim kalmış, semeredar olamamış. Bu da gördüğümüz terbiyenin tesiratından. Eğer biz bu terbiyeyi aynen evlâdımıza, talebemize telkin edecek olursak onlar da bizim gibi yetişecekler.

Peki ne yapalım? Asırlardan beri vâris olduğumuz ananât-ı terbiyevîyi bertaraf edelim de yeni bir usûl-i terbiye mi kabul edelim? Hayır, bunun böyle olması icap etse bile imkânı yoktur. Biz ister istemez o tesirata tebaiyet edeceğiz. Hatt-ı hareketimizi

[37] Johann Heinrich Pestalozzi (1746 – 1827). İsviçreli pedagog, hayırsever, okul ve sosyal reformcu, filozof ve politikacı.
[38] Jean-Jacques Rousseau (1712 – 1778). Cenevreli filozof, yazar ve besteci.

birdenbire ve bütün bütün değiştirmek kabil değildir. Fakat yine o hatt-ı aslî üzerinde tadilât ve ıslahat icrası mümkündür ki asıl matlûb olan da budur.

"İyi bir terbiye -bu söz Felatun'undur-[39] vücuda ve ruha, kabiliyetinin olanca müsaadesi derecesinde kuvvet ve kemal bahşedendir."

Evet derin derin düşünelim: Çocuklarımıza vücutlarının kabiliyeti nispetinde kuvvet verebiliyor muyuz? Onların sinirli, sıska, cılız olmalarına meydan vermeyecek ne gibi tedabir ittihaz ediyoruz? Hiç! Bu tedabiri ittihaz için terbiye-i bedeniyye kavaidini bilmek icap eder. Usûl-i terbiye bize bu hususta rehberlik edecektir.

[67] Bundan sonra terbiye-i fikriyye gelir. Bizim en zayıf noktamız ve en büyük derdimiz buradadır. Çocuklarımız kendi yaramazlıkları, kendi oyunlarıyla tabiî bir jimnastik rolü oynayarak sıhhatlerini bir dereceye kadar muhafaza ederler. Hayat hareket demek olduğu gibi zaten asıl olan sıhhattir. Hastalık garazdır. Fakat terbiye-i fikriyye böyle değil. Bunda asıl olan cehildir. Çocukların mukadderât-ı fikriyyeleri tamamıyla bizim elimize mevdudur. Bunda tabiatın bize ianesi yoktur. Yine bunun için çocuklarımızın sıhhat-i bedeniyyeleri olduğu kadar sıhhat-i fikriyyeleri yoktur.

Bir torbaya ot doldurur gibi çocukların kafalarına malûmât-ı beşeriyyeyi tıkıştırmak istiyoruz. Bu malûmatın içinde en ziyade müfid olanları hangileridir? Hangilerinden ne dereceye kadar sarf-ı nazar edebiliriz? Müfid olanları ne gibi usullere riayet ederek öğreteceğiz, gayemiz ne olacak? Bunları da bize usûl-i terbiye öğretecektir. Zekâ, hafıza, dikkat, tasavvur, tahayyül, muhakeme, idrak gibi melekât-ı akliyyenin ayrı ayrı takviyesiyle beraber heyet-i mecmûası arasında bir muvâzene-i sâlime istihsali için hangi peder, hangi muallim bir emek sarf etmiş? Hangimiz buna dair ne okumuşuz ve ne biliyoruz?

Nihayet terbiye-i ahlâkiyye ki terbiye-i fikriyye ile tevem ve ondan akdemdir, bunun temini ebeveyn için bir gāye-i hayâl iken muvaffakiyet yüzde kaç kişiye nasip oluyor? Çocuğun bir kulağından girip öbüründen çıkacak hâyide nasihatleri evâmir-i dîniyye şeklinde kendilerine tebliğ ile dîn-i mübînin kıymetini nazarlarında lâyık olduğu derece-i ulviyyette gösteremeyen zavallı evliyâ-yı etfâle rehnümalık edecek bir vasıta varsa yine usûl-i terbiyedir.

[39] Platon (MÖ 428/427 – 348/347). Antik Yunan filozofu ve bilgesi.

Ahlâk-ı İslâmiyye kâffe-i fazail-i beşeriyyeyi kâfil ve zâmin olduğu halde telkin ve tebliğde ihtiyar olunan usulün bozukluğu o telkinatı semeresiz bırakıyor. Ahlâk-ı hasene vü zemîmeden bahsetmek, birinin iyi, diğerinin fena olduğunu yahut birinin sevap, diğerinin günah olduğunu çocuklara söylemek onlara metânet-i ahlâkiyye vermek için kifayet edemez. Onların kuvve-i irâdelerini terbiye etmek, ahlâk-ı haseneyi itiyad şekline sokmak, yarın fâil-i muhtâr olarak insanlar arasına karıştıkları zaman o kuvve-i irâdiyyeyi daima hüsn-i istimâl etmek melekesini kendilerine vermek mühim bir iştir ki tecrübesizlikle, vukufsuzlukla katiyen yapılamaz. Biz hissemize düşen vazifeyi ifa etmek üzere bundan sonraki makalelerimizde usûl-i terbiyenin nazarî ve amelî kısımlarını takip edeceğiz.

Ali Kâmi

Musâhabe-i Fenniyye

"Resimli Mektep Âlemi"ni tütüncüden almıştım. Sinn-i şebâbın en tatlı zamanı mektep âlemi olduğu için mektepteki neşeli hayatımı düşünmeden geçemedim. Hayaliyle şevk ve sürur hissederek eve gelmiş idim… Yeğenim Fatin'i görünce "Sana müjdem var onbeş günde bir neşrolunan dört bilmeceli bir risale çıkmış." dedim. Kendisi henüz mektepte olduğundan içinde **[68]** bulunduğu mektep âlemini takdir edemeyerek bir nazar fırlattı geçti, fakat elimden de aldı, süratle yapraklarını açarak resimlerini süzüyor, okuyor pek güzel biliyordum ki bilmecelerini arıyordu. Aradan bir müddet geçmişti "Fatin neredesin?", fakat o, masaya kapanmış, bilmecelerin halliyle meşguldü. Hallini güç bulduğu için kızıyor, hiddetleniyor. Halledebildikleri için de seviniyor, çırpınıyordu. O neşe ve sürur ile artık yatmıştı.

Dehşetli tarraka ile patlayan en büyük topların sadalarını hiç derecesinde bırakan gök gürültüsü Fatin'i uyandırmış, yatağın altında büzülmüş saklanıyordu. Seslendim, derinden cevap verdi. Fakat birbirini takip edici suallerine cevap vereceğimi düşündükçe seslendiğime pişman oluyordum. Artık o, yıldırım nedir, her gök gürültüsünde düşüyor mu, eve düşünce ne yapar, bundan nasıl saklanmalı, ay şimşek çaktı, gözlerim kapalıyken nasıl görüyorum, şimşek nedir? suallerini sükûtunda soruyor. Camları titretici gürültü esnasında gözlerini kapıyor, sükût ediyordu. Ben de gerçi suallerine cevap veriyordum. Fakat bitmek, tükenmek bilmeyen suallerinin hepsine cevap vermek uykusuz kalmak demekti. "Sizin anlayacağınız suretle, açık

olarak yazayım “Resimli Mektep Âlemi”nde bastırayım orada oku beni şimdi bırak uyuyayım” demiş bulundum.

Gerçi o gecenin sabahı bir şey söylemedi. Fakat akşamı Mektep Âlemi ne vakit çıkacak demeğe başladı ki bana vaadimi nezaketle hatırlatıyordu:

***

Bir cisim diğer bir cisim üzerinde sürtülecek olursa her iki cisimde de bir hararet hasıl olduğunu nasıl biliyorsak bir kırmızı mühür mumunu, **[69]** sigara ağızlığı gibi yuvarlak bir kehribarı, bir billûru yün veya ipek çuhalar üzerine sürmek, tabîr-i fennîsiyle delk ve temas etmek ile elektrik hasıl olur. Hararette olduğu gibi hem mühür mumunda veya kehribarda veya billûrda ve hem de yün veya ipekte daha güzel elektriği tecrübe etmeniz için bir tabaka kâğıdı ateşte ısıtınız. Yün elbiseniz üzerine koyup üzerinden bir elinizi basıp diğer elinizle kâğıdı çekiniz masa üzerine evvelce istihzar ettiğiniz sigara kâğıdını ufak ufak parçaları üzerine götürünüz. Sigara kâğıdı parçaları elinizdeki tabaka kâğıdın altına koşup yapışırlar. Ve bir müddet sonra yapıştıkları yerden ayrılıp masaya düşerler sonra yine kalkıp yapışırlar. İşte tıpkı kâğıdın yün elbisenize temas ettiği alt tarafında evvelce ısıttığınız için hararet olduğu gibi delk ve temas ile de elektrik hasıl olmuştur. Elektriğin hassası ecsamı kendisine cezbetmek, çekmektir. Tabiî bir tabaka kâğıttaki elektrik az olduğu için küçücük bir sigara kâğıdının onbeş yirmi kadar küçük parçalarını çekebilir. Elektrik fazla olsa insanı bile çeker. İnsan değil hatta bir minareyi bile yukarı kaldırıp kendisine çeker. Bunu azıcık aşağıda anlattığım zaman kabul edileceğinden eminim.

Yuvarlak billûr bir cam çubuğunu bir ipek üzerine delk ve temas edince o cam billûr küçük parçaları çöp, sigara kâğıdı gibi parçaları hafif, minimini cisimleri kendisine cezbeder. Çünkü cam billûrda elektrik vardır. Cezbettiği o küçük cisimler cam billûrun elektriğiyle elektriklenince birbirlerinden ayrılırlar, tebaüd ederler. Demek ki **[70]** bir nevi elektrikle elektriklenen iki cisim birbirlerini defettikleri kaidesi görülür. Ve bu ufak cisimler billûr elektrikten elektriklendikten sonra tebaüd ederken, o billûru delk ettiğimiz ipek çuhaya göstersek hemen hepsi o ipek çuha üzerinde toplanırlar. Buradan anlıyoruz ki bir cismi diğer cisme sürtmekle her iki cisimde de elektrik hasıl oluyor. Ve ipek elektriği billûr elektriğinin aynı değildir; aynı olsaydı billûrdan kaçan cisimler ipekten de kaçarlardı.

Şimdi birbirlerinden ayrı iki nevi elektrik olduğunu anladık. Birinin defettiğini diğeri cezbedince bu iki nevi elektriğin birbirlerini gayetle sevdiğini anlarız. Billûrdan elektriklendikten sonra ipeğe koşan o hafif cisimler ipeğe yapıştıkları zaman hemen ayrılıp yere düşerler. Ve üzerlerinde elektrik namına bir şey kalmaz. Bundan da o iki nevi elektrik birleşince üzerlerindeki elektrik kıymetleri mecmuu sıfır olduğunu anlarız. Onun için o iki nevi elektrikten birisine zaid, diğerine nakıs işaretleriyle gösterilmek üzere müspet ve menfî elektrikler tabir edilmiştir.

Herhangi nevi elektrikle elektriklenen bir cisim diğer bir cisim karşısına tutulursa elektriklenmeyen cisimde elektrik hasıl eder. Elektriklenmiş olan cismin elektriği müspet ise karşısında[ki] cismin elektriğini müspet ve menfî olarak ikiye ayırır. Müspet olan elektriği istemez çünkü kendisi müspet olduğu için onu defeder menfî elektriği kendisine cezbeder. Biraz daha yaklaştıracak olsak hafif bir çıtırtı ile bir kıvılcım (şerare) hasıl olur. Gerek elektriklenmiş olan cisimde ve gerek elektriklenmeyip de elektriklenmiş olan cismin tesiriyle sonradan kendi kendine elektriklenen cisimde elektrik namıyla bir şey kalmaz.

Ve o şerarenin, iki muhtelif yani müspet ve menfî elektriklerin birleşmesinden hasıl olduğunu kabul ederiz.

Bunları tamamıyla kabul etmeniz için gözünüzle görmek lâzımdır. Ona da fizik (hikmet-i tabîiyye) dersinde elektrik makinesiyle tecrübe yapıldığı zaman inanırsınız. Herkesin bildiği Bağdat şehri vardır fakat, gözle görmek ise âlâdır, inanmak daha kuvvetli olur.

Cisimler üç halde bulunurlar ki ya katıdır; taş, toprak, tahta, cam… ilh. gibi bunlara sulb; ya akıcı meselâ su, şurup, zeytinyağı,.. bunlara da mayi; ya uçucu cisimlerdir; duman, su buharı, hava…gibi şeylerdir ki bunlara da gaz denir. Bulutlar birer su buharı parça (kütle)larıdır. Ecsamın gaz kısmına dahildir. Elektrik yalnız iki sulb cismi birbirine delk ve temas etmekle hasıl olmaz. Mayilerde, gazlarda da elektrik hasıl olur.

[Mabadı var.] **Ahmet Cemal**

Fil Avı

[Mabad ve Hitam]

Bu halden, âni olarak hücuma düçar olmasından mütedehhiş olan Sir Nestal ağaç üzerinde muvazenesini kaybederek sendeledi. Ve hemen o anda bir boşluk **[71]** içine yuvarlandığını hissetti. Bu sukut kendisi için pek tehlikeli bir âkıbeti mucib olacağı cihetle korkusundan bayılacak bir halde düştüğü boşluk içinde bir müddet kaldı. Kendisinin oldukça karanlık bir mahalde olduğunu ve dehşetli filin naralar atarak tepindiğini işitiyor ve bulunduğu mevkiin hafif hafif ihtizaz ettiğini hisseyliyor idi.

Bir müddet şaşkın bir halde kaldıktan sonra kendisini toplayarak nerede bulunduğunu tetkike başladı. O anda mevkiini anlayıp müstehzi bir surette gülmüş idi. Sir Nestal nereye düşse beğenirsiniz?.. Ağacın tepesinde ayakta durur iken filin hücumu üzerine dehşetinden muvazenesini kaybederek sendelediği zaman ayakları ağacın tam orta yerinde çürümüş mahalline tesadüf ettiğinden, bu çürük mahal Nestal'in sıkletine tahammül edemeyerek çökmüş, Sir Nestal de çürüye çürüye kovuk haline gelmiş olan ağacın içine düşmüş idi.

Hiddetli hayvan, hasmının âni olarak sûret-i acîbede nazarından kaybolması üzerine hırsını alamayarak ağacın etrafında dört dönüyor ve ara sıra hortumu ile şiddetli bir surette kütüğe savlet ediyor ve fakat kütüğün cesametine, mini hortumu ile kavrayamadığından bir şey yapamıyor idi. Fil bir müddet bu suretle meşgul olduktan sonra Nestal'in bulunduğu ağacı terk ederek yine takibe koyuldu.

Sir Nestal filin hücumlarına karşı mevkiini emin gördüğünden pür-neşe idi. Lâkin fil tebaüd ettikten ve kendisi bir hayli müddet uğraştığı halde ağacın tepesine tekrar çıkarak kurtulmak imkânının mefkud olduğunu gördükten sonra hal değişti, cidden endişeye başladı. Güneş yavaş yavaş semt-i rese gelmiş olduğundan şiddetli bir hararet kütüğün içine yayılmış ve Sir Nestal'i tahammül edilemeyecek bir hale getirmiş idi.

Rüfekası her ne kadar kendisini taharri için gelecekler idiyse de ne vakit gelecekler ve nasıl mevkiini bulacaklar idi. Ve o zamana kadar hali ne olacak idi. Bu düşüncelerin verdiği dehşet, güneşin verdiği hararet ile nim bayılmış bir halde kendisinden geçti. Açıldığı zaman akşam olmuş ortalık kararmağa başlamış idi. Belki arkadaşları yakınlardadır zehabıyla bir hayli müddet avazı çıktığı kadar bağırdı. Fakat

hiçbir faydası olmadığını gördü. Ve o zaman arkadaşlarının ancak ertesi sabah kendisini aramağa çıkacaklarını düşünerek sabaha intizar zarurî olduğunu takdir etti. Lâkin aç ve susuz olduğu gibi gündüzün aksine olarak gittikçe şiddetini artırmakta olan bürudete karşı esbâb-ı tahaffuzdan mahrum ve çâre-i halâs mefkud bir mevkide kalmış idi.

Bulunduğu yerde ayaküzeri rahatça durabiliyor idiyse de oturmak, dönmek gayrimümkün idi. Bürudetin tesiri ile âsabının gevşeyerek uyuyacağını hissediyor ve fakat bu zamanda belki arkadaşları gelir de mevkiini onlara duyuramaz ise halâs çaresi o zaman külliyen kaybolacağından uyumamağa gayret ediyor idi.

Bu suretle enva halecan ve azap içinde sabahı edebildi. Sabah olduğu zaman kendisini **[72]** taharri edeceklerine emin olduğundan mevkiini duyurmak üzere ara sıra bağırıyor idi. Vakit geçiyor, yavaş yavaş kuvveti kayboluyor, bağırmaktan sesi kısılmağa, tâb ü tüvânı kesilmeğe başlıyor fakat henüz tahlis için kimsenin de geldiğini duyamıyor idi.

Nihayet öyle bir hale gelmiş idi ki artık bağırdıkça sesi çıkmıyor âdeta inliyor idi.. Bu suretle bir hayli zaman daha geçtikten sonra bulunduğu mevkie takarrüb etmekte olan birtakım insanların ayak sesleri ve ara sıra atılan silâh sadaları kulağına gelmeğe başladı. Bunların kendisini taharri eden arkadaşlarının olduğu muhakkak idi bu halin vermiş olduğu sevinç ve ümit ile yine bağırmak istedi lâkin sesi o kadar kısılmış idi ki kendisi bile güç işitiyor idi. Biraz zaman daha bu suretle mürur etti. Taharri edenlerin bulunduğu ağacın yanına gelmiş olduklarını ağaç yanında ayak seslerinden anlaşılmaz bir surette insan konuşmalarından anladı. Son bir gayret sarfıyla inleye inleye bağırmağa başladı o kadar tâb ü takatten kalmış idi ki mevkiin vermiş olduğu heyecan ve bağırmaktan mütevellit yorgunluk, kuvvetini son derece kestiğinden bir iki kere seslendikten sonra kendinden geçti.

Sir Nestal'in rüfekası, Nestal'in düştükten sonra akşama kadar fillerin firarını mene muvaffak olamamışlar idi. Ancak gece olduğu zaman fillere biraz sükûnet gelerek tevakkuf etmişler idi. Bu halden hemen istifade eden sayyadlar, refiklerini taharri için filleri geri döndürmüşler ve rast geldikleri bir iki yerli Hintliyi dahi refakatlerine almışlar idiyse de gece bir şeye muvaffak olamayacaklarını anlayarak nısfülleylden sonra sabaha intizaren kemâl-i halecân oldukları yerde kalmışlar idi. **[73]** Güneş doğar doğmaz tekrar taharriye başlayarak geçtikleri yollardan avdet ile

Nestal'in düşmüş oldukları mahalle muvasalat edebilmişler idi. Sir Nestal filden düştüğü zaman tüfeği ile şapkası dahi bir tarafa düşmüş olduğundan bunları bularak mevki-i sukūṭu katiyen tahakkuk ettirdikleri sırada yerlilerden birisi ağaç derunundan Nestal'in iniltisini eser-i tesâdüf olarak işitmiş ve hemen balta ile ağaca saldırarak bin müşkülât ile ağacın bir kısmını yarıp açmağa muvaffak olmuş idi ki rüfekası Nestal'i bayılmış bir halde bu koca kütük dahilinde bulmuşlar idi.

İmdat tam vaktinde yetişmiş idi.

Sir Nestal kendisine geldiği zaman kendisini ağacın etrafındaki yosunlar üzerinde yatırılmış ve rüfekası kendisini ihata ederek ayıltmak ile meşgul bulunmuş olarak gördü. Ve kemâl-i memnûniyet ü minnetdârî ile kendisini bir mevt-i muhakkaktan kurtarmış olan arkadaşlarının ellerine sarılarak beyân-ı teşekkür etti.

Mim Kef [م.ك.]

Çocukluk Hatıralarım

Biraz da gülmek lâzım değil mi?. Gülmek ruhun gıdasıdır. Bir insan her zaman ciddi şeyler ile meşgul olur ise zihin yorulur. Bu sebepten sevgili "Mektep Âlemi" mecmuasında size çocukluğumda geçen tuhaf maceralarımı, muzipliklerimi birer birer anlatmak istiyorum..

Şurasına emin olunuz ki ben çocuk iken son derece muzip, son derece yaramaz idim… İşte size bu muzipliklerimi, bu yaramazlıklarımı hikâye edeceğim:

"1"

Çocukluk hatıralarını zihnimde toplamağa uğraştığım zaman hayal meyal tahattur edebildiğim vakalar miyanında falaka değnekler macerası gözümün önüne geldi.

[74] Henüz pek küçük idim. Beş yaşında ancak var idim. Hanemizin yakınındaki mahalle mektebine gider idim. Mektebimizin büyük hocası hem de mahallemizin imamı idi. Pederim ile gayet iyi konuştuklarından hemen her akşam diğer bazı zevat ile beraber birleşirler musahabet ederler idi. Bu münasebet hasebiyle hoca efendi beni çok sever idi.

Hiç unutamam. Bir gün mektepte bermutad yapmış olduğum yaramazlıklar galiba haddin aşmış, bana olan koca muhabbetine rağmen hoca efendinin sabrı

tükenmiş olmalı ki, kalfayı çağırarak beni tutturdu. Dehşeti hâlâ hatırımda kalan mütehakkimane ve âmirane sada ile: “Yıkın aşağı!.. Getirin falakayı!” emrini verdi.

Aman efendim, bendeki korkuyu, dehşeti görmeli idi. Baştan ayağa kadar korku kesilmiş idim. Hemen yaygaraya, ağlamağa başladım: “Bir daha yapmam hoca efendi!. Tövbeler tövbesi!..” diye feryat ederek yeminin, tövbenin bini bir paraya…

Fakat kime anlatırsın.. Falakanın soğuk ipi ayaklarıma dolandı. Benim feryadım da iki kat oldu nihayet falakaya mahsus ince değnekler geldi. Tam ayaklarıma ineceği sırada küçük hoca efendi “Bir daha yapmaz efendim.. Bu seferlik affedin. Ben kefil olurum!.. Bana bağışlayın!..” diyerek şefaate başladı.. Büyük hoca yumuşadı.. Küçük hocanın kefaletini teyit ederek beni affetti.

Dayaktan kurtuldum.. Kurtuldum ama falakaya da kin bağladım… Bir iki gün sonra büyük hoca mektebe gelememiş idi. O gün meydan bana kaldı. O kadar yaramazlık ettim ki en nihayet sabredemeyen küçük hoca hiddetlenerek kemâl-i dehşetle duvarda asılı duran falakayı gösterdiği halde “Yarın hoca efendi gelsin!. Ben sana gösteririm!” demez mi?. Bu tehdit müthiş idi. Kemâl-i havfla duvarda asılı duran falakaya baktım.. Şimdi ne yapmalı?..

İkindi vakti olmuş idi. Kalfa, çocukları birer ikişer evlerine götürmeğe başladı.. Küçük hoca da cübbesini giyerek çıktı gitti.. Hemen bittakrib büyük hocaya mahsus köşede deste ile duran falaka değneklerini aldım. Küçük koltuğumun altına saklayarak -hatta çantamı bile almaksızın mektepten bir hırsız kaçar gibi kemâl-i ihtirâz ile sıvıştım.

Beni görecekler, farkına varacaklar diye bin türlü korkular içinde güç belâ eve geldim.. Hemen hemen bahçeye koşarak odunluğa girdim.. Falakanın o ince ince değneklerini odun istiflerinin arasına birer ikişer sokuşturarak hepsini sakladım. Odunluktan çıktığım zaman kan tere batmış idim… İdim ama, tamamıyla da müsterih idim..

Akşam oldu, pederim geldi. Yemek yedik… Yemekten kalktıktan sonra pederim kahvesini içer iken, ben de bermutad uyumak üzere minder üzerine uzanmış idim.. Pederimin kahvesini içtiği esnada validem[e] anlatmağa başladığı bir vaka son derece nazar-ı dikkatimi celbetti… Bakın siz de dinleyin.. Tuhaf değil mi? Pederim anlatıyor idi.

- Aman, bugün bir şey işittim, çok **[75]** şaştım.. Çocuğun aklına hayran oldum.. Aferin çocuğa!..

Validem merak ile:

- Ne olmuş, hayrola..

- Çocuğun birisi mektepte hocasını kızdırmış… Çocuğun hiç kabahati yok imiş.. Hoca efendi nasılsa haksızlık ederek kızmış.. Çocuğu falakaya yatıracağını söylemiş.. Çocuk çok akıllı imiş.. Falakadan kurtulmak için hocasının ne kadar falaka değnekleri var ise hepsini akşam almış götürmüş..

- Oh!. Ne iyi etmiş!

- Evet iyi etmiş!. Ben de biliyorum iyi etmiş!. Değnekleri aramışlar, bir türlü bulamamışlar!. Çocuk galiba onları viranenin birisine atıvermiş..

İşte validem ile pederim arasında bir münakaşadır başladı.. Yok, viraneye atmamış kırmıştır.. Yok toprağa gömmüştür.. Yok başka çocuklara topaç kamçısı yapmak için vermiştir. Daha bilmem neler!. Vakıa tamamıyla benim vakaya müşabih… Fakat değneklerin nereye saklandığını, ne olduğunu bilemiyorlar. Mademki çocuk akıllı imiş, zehablarını tashih etmek, nereye sakladığını söylemek lâzım..

Hemen yattığım yerden kalktım.. Malûmatfüruşane bir tavır ile:

- Odunluğa saklamıştır…

dedim. Pederim ile validem gülerek yekdiğerine bakıştılar… Ben de uyumuşum…

Sabahleyin kalktığım zaman ilk işim odunluğa koşup değneklere bakmak oldu.. Bir de ne göreyim.. Değnekler yok olmuş.. Yerlerinde yeller esiyor..

***

Büyüdüğüm zaman öğreniyorum.. Benim mektepten değnek ile çıktığımı mektebin köşesinde duran ekmekçi görmüş.. Değnekleri aşırdığımı Hoca efendiye söylemiş.. O da pederime haber vermiş. Bana yüzlemeden değnekleri bulup hocaya vermişler.

Nasıl boşboğazlığımı beğendiniz mi?.

Mim [م] Ravi

Denizin Tesîr-i Nâgehânîsi

[Jak Norman'dan mütercemdir.]

On, oniki yaşlarında solgun ve hazin siması, parlak ve ruhlu nazarlarıyla Paris'in lâtif bir çiçeği olan bu kız Sen Lazar Garı'nda[40] tütün satmakla iştigal eden büyük validesine yardım ediyordu.

Bu çocuğu, geçen yaz birkaç defa görmüştüm; nazar-ı dikkatimi celbetmişti. Onların ahvâl-i husûsiyyelerine vâkıf olanlarla görüşerek fakir, hem çok fakir olduklarını öğrendim. Pek küçük yaşında iken öksüz kalmış, kendisini pek ziyade seven, daha doğrusu perestiş eden büyük validesi tarafından büyütülmüş olan bu kızın kendi kadar lâtif olan ismi de "Kalinet"ti.

Sayfiyede ikamet etmiş olduğumdan bir gün garda bekleme salonundan geçiyordum. Büyük validesini ser-â-pâ siyahlara müstağrak olduğu halde gördüm. **[76]** Yanıma yaklaşarak: Ah! Mösyö.. Ne müellim bir hikâye dedi.. Geçen sene temmuz ayında sizi burada görmüştük değil mi? O zamandan beri avdet etmediniz. Ah.. Ne acı; ne müessir bir hatıra… Gördüğünüz o zavallı, sevimli, nazik çocuk geçen sene bu zamanlara doğru idi ki tedricen zayıflamağa başlamıştı, hiçbir şey yemiyordu, daima meyus, mükedder duruyordu. Çocuğun bu hali fevkalâde endişemi mucib oluyordu. Buraya pek yakın olan "Roşe" Caddesi'nde bir apartmanın beşinci katında küçük bir odada oturuyorduk ve ittisalimizde de Doktor "Milo" ikamet ediyordu. Şüphesiz onu tanırsınız, Paris'in meşhur doktorlarındandır. Torunumun günden güne zafiyetinin tezayüd ettiğini görüyordum, ona muayene ettirmek istiyordum. Fakat.. Bu kadar büyük bir doktorun bizim gibi fakirlere bakmağa tenezzül edeceğini ümit etmediğimden bir türlü cesaret edemiyordum. Nasıl oldu bilmem: Şüphesiz komşularımızdan biri söylemiş olmalı: Bir sabah gara gelmek için hazırlanıp sokağa çıkmak üzere idik ki: Ansızın kapı açıldı, Doktor Milo.. Beyaz sakalı ve saçları, mütebessim, hayırhah simasıyla göründü ve arzu ederseniz biraz durunuz da çocuğu muayene edeyim dedi. Göğsünü, arkasını dinleyerek dikkatle muayene etti. Müteessir bir tavır ile endişe edilecek bir şey olmadığını, yalnız vücudunun kuvvetlenmeğe ihtiyacı olduğunu söyledi ve kınakına, kanlı et tavsiye etti. Azimet etmek üzere iken

[40] Saint-Lazare Garı. Paris'in ana tren istasyonu.

vizite vermek istedim. Mümkün değil.. Kabul ettiremedim.. Ah! Evet!.. Altından bir kalp… Hiç tenezzül eder mi?.

Aradan üç hafta geçmişti. Ağustos ortasında idi: Bir sabah âlicenap doktor yine geldi. Hakikî bir peder gibi Kalinet'i yavaşça kucağına alarak hiçbir şey arzu etmiyor musun diye sordu? Kalinet'in masum simasını hürmet istilâ ederek sükût etti… Doktor tekrar söyle diye ısrar etti. O zaman Kalinet, Ah! İstiyor; arzu ediyorum… Gardan trenlere binip giden yolcuların gittikleri uzak yerleri, dedi.

]77] Doktor, bu trenler evvelâ şehrin civarında bulunan ilk istasyonlarda tevakkuf ederler dedi.

- Daha uzak!

- Daha uzak; tarlalar, ormanlar, ırmaklar vâsi sahralar var.

- Daha uzak! Daima daha uzak; tevakkuf etmeksizin.

- Tevakkuf etmeksizin mi? Lâkin o zaman denize vasıl olacak.

- Denize!

Kalinet hemen yerinden fırladı. Vecd-i istiğrâk içinde ellerini birbirine bitiştirdi ve işte oraya dedi.

Doktor gülerek deniz.. denizi görmek istiyor; meraklı, heveskâr çocuk dedi.

Kalinet kızardı, kekeledi.

Ben, kızım sahih mi söylüyorsun diye sordum, ağlamağa başladı. Hüzün-engiz bir tavırla biz neden bahsediyoruz (bana daima böyle dedi) biz neden bahsediyoruz, mademki muktedir değiliz; dedi.

Doktor müteessirane niçin?.. Eğer arzu ederseniz tanıdıklarımdan olan Şef Dogar'la kumpanya direktörünü bulur ve meccanen seyahat etmeniz için müsaade alırım. Bu sizin reyinize muhavveldir.

Oh!. Müteessir olmayınız madam ve bu çocuk denizi görmek istiyor. Doğrusu hakkı var! İstirahat etmek için bir ay gidiniz; saf ve açık havada güzel bir ay geçiriniz. Avdetinizde çocuğun kesb-i âfiyet ettiğini göreceksiniz!.

Menetmeme vakit bırakmadan masanın üzerine yüz franklık iki banknot bıraktı ve süratle kapıyı **[78]** kapayarak çıktı gitti. Ertesi gün öğleye doğru "Bipor'a" azimet

ediyorduk. Süratli bir gidişle vâsi sahraları geçerek Bipor'a vasıl olduk. Gece olalı epey olmuş. Bütün manzara kesif bir setre-i siyâh altına gömülmüştü. Denizi görmek kabil olmuyordu, halet-i cezrde idi. Hübub eden rüzgâra müşabih uzaktan muntazam bir surette uğultusu işitiliyordu. Muzlim gece hâlâ devam ediyor; yatmak ve ertesi günü beklemek lâzım geldiği için Kalinet sabırsızlığından ağlıyordu. Sanki kendine harikulâde bir hadisenin yaklaştığını hissediyormuş gibi, daima müteheyyic ve asabi idi. Gündüz olur olmaz beni sahile sürükledi. Denizi görünce ah!... dedi. Yerinde incimad etmiş gibi bilâ-hareket mebhut ve mütehayyir kaldı. Bir kelime söylemeksizin ağlamağa başladı. Sabahı tamamıyla orada geçirdik. Bu rengin suyu müsabaka edercesine koşuşan emvâc-ı bî-nihâyeyi derin derin hayret ve istiğrakla temaşa ediyordu. Yemek zamanı takarrüb ettiğinden avdet etmek lâzım geldi. Kalinet'in buna canı sıkıldı. Onun böyle bir hırçınlığını ilk defa gördüm. Hayret ettim.

Melek haslet tabiatı şimdi tahavvül etmişti. Solgun yanakları renklendi. Deniz bunu âdeta teshir etmiş zannedilirdi. Ondan ayrılamıyor, ona zî-ruh bir adam gibi hitap ediyordu.

- Sen güzelsin!... Seni seviyorum!... Seni seviyorum!. diyerek ona buseler gönderiyordu. Bu ifrât-ı teheyyücden endişe ediyordum. Çünkü bu hal tabiî değildi.

- Haydi gidelim ben öyle istiyorum dedim.

Avdet ettik. İştihasız yemek yedi. Biraz nöbeti vardı. Şüphesiz soğuk almıştı. Hemen kaynamış nebattan ibaret bir fincan ilaç içirdim. Yanımdaki küçük yatağa yatırarak sıkıca örttüm.

Ne kadar müddet uyumuştum bilmiyorum, soğuk bir his beni uyandırdı. Gözlerimi açar açmaz hemen Kalinet'e baktım. Yatağı boştu. Süratle doğruldum. Torunum arkasında gecelik gömleği, ayakları çıplak, açık pencereye istinat etmiş denize bakıyor, daima denize bakıyordu!

- Orada ne yapıyorsun, deli misin, niçin kalktın dedim. Pek büyük bir müşkülâtla tekrar yatağına yatırabildim. Üstündeki örtüleri atıyordu. Çok müteheyyicdi, âdeta deli gibi bir hal kesbetmişti. Birdenbire sükûnet bularak üşüyorum dedi, şiddetli bir nöbet başlamıştı. Bir doktor istedim. Onbire doğru geldi. Tehlikeli.. Hem pek tehlikeli dedi. Izdıraplı bir uyku uyuyor, ıslığa müşabih bir sesle teneffüs ediyordu. Dörde doğru uyandı.

- Mama, dedi. Elimi aldı yanağına dayadı. Fakat yine derhal gözlerini pencereye çevirerek denize hitap etmeğe başladı. Bu suretle iki saat sayıkladı. İhtiyar büyük validesine bir kelime bile söylemedi. Teessürümden tecennün etmek derecesine gelmiştim.. O zaman Kalinet tekrar bana tatlı tatlı bakmağa başladı. Eskisi gibi muhabbetle dudaklarının ucundan nevazişler göndererek:

- Bir daha! mama dedi, sonra artık **[79]** kımıldamadı. Gözleri gayrimüteharrik kaldı… Bitmişti!...

Ah!.. Niçin oraya gitmek istedi; niçin oraya gittik?

Âlicenap doktor şüphesiz saf hava iyi gelecek zannetti.

Görüyor musunuz mösyö!...

Tabiat… Açık hava… İhtimal zenginler için faydalı olabilir. Lâkin, bizim gibi fakirler, köşemizden asla kımıldamayalım.

Bizi aldatıyor… Ve öldürüyor.

Ayın [ع]

Kızlar Mektebi

- Üçüncü Mükâleme -

[Erenköyü'ndeki köşkün odasında mürebbiye Fazıla Hanım ile diğer hanım kızlar toplanmışlar musahabe ediyorlar.]

Fazıla Hanım – [Gülerek] Maşallah!... Kevser Hanım bugün de gelmiş!.

Kâmuran Hanım – Gelmesin mi efendim!. Onun ile olan mukavele mucibince daha iki gün gelmeğe mecburdur.. [Gülerek] Eğer iki gün daha gelir de memnun olmaz ise o zaman…

Fazıla Hanım – O zaman?..

Kâmuran Hanım – O zaman dersten vazgeçerek hep bebek oynayacağız!..

Kevser Hanım – [Kızararak] Siz de beni hep bebeklerim ile utandırıyorsunuz!..

Fazıla Hanım – Niçin utanacaksınız kızım?. Bebek ile oynamak ayıp mıdır?.. Bebek ile oynamak hanım kızların ileride bir aile teşkil ederek idâre-i beytiyyeye olan heves ve arzularına delâlet eder ki müstahsendir!.

Fitnat Hanım – Aman efendim, siz de böyle söyler iseniz o zaman Kevser de bebekleri için bütün bütün hak kazanmış olur!..

Fazıla Hanım – Erkek olsun, kadın olsun; vazifesini hakkıyla ifa eden bir insanın; eğlenmek, istirahat etmek bir hakk-ı sarîhidir.. Kevser Hanım da vazifesini ifa ettikten sonra istirahat etmek hakkıdır… Bu istirahat zamanını arzu eder ise bebek ile oynamağa hasreder.. Buna kimse mâni olamaz ve olmamalıdır.. Fakat dediğim gibi bir şart ile.. O da, çalışmak vazifesini etmek şartıyla…

Nihal Hanım – [Korku ile yerinden kalkarak] Aman!.. Kelebek var!...

Fazıla Hanım – Ne olur kızım?.. Ne için korkuyorsunuz.. Kelebekten korkulur mu?.. Kelebek gayet zarif ve zararsız bir hayvandır.

Vildan Hanım – Kelebek insanı ısırmaz mı?.. Sokmaz mı?.

Fazıla Hanım – Hayır kızım hayır!.. Bir şey yapmaz… Hem, bilâkis bazılarının faydası da vardır!..

Perihan Hanım – Aman efendim kelebeğin de faydası olur mu?.

[80] Fazıla Hanım – Hem de pek çok!..

Neriman Hanım – Affedersiniz efendim bir şey soracağım!.

Fazıla Hanım – Sorunuz kızım..

Neriman Hanım – Hangi kelebeğin faydası vardır?. Ve ne faydası vardır?..

Fazıla Hanım – Bunu soracak idiniz.. Pek güzel… Ben de size evvelce bir şey sorayım da sonra cevap vereyim. [Etrafına bakınarak] Bakınız… Küçük Nihal Hanım'ın elbisesi güzel bir kumaştan yapılmış… O kumaş nedir?.

Fitnat Hanım – İpekli!..

Fazıla Hanım – Pek güzel.. İpekli bir kumaş neden yapılır?.

Kevser Hanım – İpekten…

Fazıla Hanım – Tamam.. İpek nedir?..

Neriman Hanım – İnce ince ipliklerden… Kumaşları da onlar ile dokurlar…

Fazıla Hanım – İşte ben de o ince ince ipliklerin neden yapıldığını soruyorum ya..

Vildan Hanım – Neden yapılır?.

Fazıla Hanım – Ben de onu anlatmak istiyorum! Bakın dinleyin… Demincek Nihal Hanım'ın korktuğu kelebekler gibi birtakım kelebekler vardır.. Bu kelebekler gayet ufak olmak üzere yumurta yumurtlarlar… Bu yumurtalara da tohum derler… İşte bu tohumları alırlar… Serin ve kuru bir yerde saklarlar..

İlkbaharda havalar ısınmağa başladığı vakit âdeta darı tanesi gibi bu tohumlarda eser-i hayât görülmeğe başlar… Ve yavaş yavaş bu tohumlar ufak ve ince ince tırtıllar olurlar…

Nihal Hanım – Tırtıl mı?..

Vildan Hanım – Tırtıl nedir?.

Fazıla Hanım – Erik ağaçlarında ince uzun birtakım böcekler olur.. Bilirsiniz ya.. Örümcek gibi ağ yaparlar… Erik ağaçlarının yapraklarını yerler…

Vildan Hanım – Evet efendim!.

Fazıla Hanım – İşte kızım bunlara tırtıl derler.. İpek böceği tohumlarından dahi tıpkı böyle tırtıllar çıkar..

Fitnat Hanım – Demek efendim bu dediğiniz tırtıllar da öteki tırtıllar gibi yaprak yerler?..

Fazıla Hanım – Evet kızım! Fakat bunlar dut yaprağı yerler. Bu tırtıllar çıktıktan sonra bunları birçok dut yapraklarının üzerine korlar.. Onlar, bu yaprakları yavaş yavaş yiyerek bitirirler.. Kendileri de büyür… İpek böceği denilen bu tırtılları besleyerek ipek yapmak ve satmak arzusunda bulunan tüccarlar bu böcekler için ayrıca odalar yaparlar.. Bu böcek odalarına böcekhane denilir.. Burada tahta kerevetler vardır, bu kerevetler üzerinde dut yaprakları ile yaşayan böcekler bulunur… Bu nazik hayvancıklar havadan müteessir olduğundan böcekhanelerde bu hususa çok dikkat ederler. Bir de bu hayvanlar bile temizliği severler, eğer böcekhaneler pis olur ise helak olurlar…

[Mabadı gelecek nüshada.]

Kitapçı Arakel **Müdîr-i Mesûlü:**

Matbaası **Mustafa Figanî**

Bilmeceler

1: Çocuklarım; ben sekiz harfli ve beş noktalıyım. Benden çok korkarsınız; beni düşünmek, hatırınıza bile getirmek istemezsiniz… Beni bulmak kim olduğumu anlamak istiyor iseniz ben size anlatayım: Benim başımdan üç harfim eski milletlerden biridir. İkinci, üçüncü, dördüncü harflerim insan adıdır. İkinci, altıncı, yedinci harflerim Anadolu'da güzel bir şehirdir, son beş harfim ise dehşette bana yakındır.. Ben neyim?..

2: Hangi adettir ki kendi nefsine hâsıl-ı darbının sülüsünün sülüsü sıfırdır?.

3: Üçer harfli olmak üzere öyle bir surette, lâtif bir meyve, faydalı bir hayvan, edevât-ı tahrîriyyeden bir şey ismi bulunuz ki bunların harflerini alt alta dizdiğimiz zaman hem ufkî hem de amudî yani hem sağdan sola hem de yukarıdan aşağı okunarak aynı kelimeler çıksın.

4: Öyle bir şey bulunuz ki hem yerde hem semada bulunsun.

Müsâbaka-i Tahrîriyye

Mekteplerinizde bittabi târîh-i İslâm okuyorsunuz.. Târîh-i İslâm'da maâlî-i İslâmiyye'yi irae eden birçok vakayie rast gelmişsinizdir.. Bunlardan hangisi sizce şâyân-ı intihâb ise onu tasvir ediniz… Fakat muhtasar olmak şarttır.

Resim Müsabakası

Bazı karilerimizden aldığımız iltifatnamelerde fotoğraf müsabakasına devam etmekliğimiz talep ediliyor. Bu sebepten yine bu müsabakayı açıyoruz: Gezdiğiniz yerlerde tesadüf ettiğiniz menâzır-ı latîfe ve mebânî-i âliyesinin aldığınız fotoğrafilerini gönderiniz..

Geçen nüshamızdaki bilmecelerimizin halli için gönderilen cevaplarda ancak ikisi doğru olduğundan o bilmecelerin müddeti[ni] dahi gelecek nüshaya kadar temdid eyledik.

Hediyelerimiz

Bilmecelerin hepsini doğru olarak halledenler miyanında çekilen kurada birinciye şık bir kurşun kalem, ikinciye zarif bir cüzdan, yedinciye kadar birer kitap, ellinciye kadar dahi birer kartpostal.

Müsâbaka-i tahrîriyyede en iyi yazana mükemmel bir yazı takımı, ikinciye bir lûgat verilecek ve yazıları ve mümkün olur ise resimleri mecmuamıza dercedilecektir. Fotoğraf müsabakasında dahi birinciye ve ikinciye münasip birer hediye verilmek ile beraber resimleri gazetemize dercolunacaktır.

Açık Konuşmalarımız

Eyüpsultan'da Ayın Be [ع. ب.] Efendi'ye: Mektubunuzu aldık. Kemâl-i dikkat ile okuduk. Mülâhazatınız pek doğru. Sizi bilhassa tebrik ederiz. Bu hafta çıkan yevmî gazetelerde Evkaf Nezaretince mekâtib-i ibtidâiyyenin ıslahı zımnında bir komisyon teşekkül ettiğini gördük. Ve gazetelerde yazılan komisyon âzaları cidden memleketimizde tamîm-i maârif ile uğraşan zevât-ı muktedireden olduğu cihetle temîn-i muvaffakiyyet edecekleri şüphesizdir. Onun için intizar lâzımdır. Gazetemiz hakkındaki iltifatınıza sûret-i mahsûsada teşekkür ederiz.

Âsâr-ı Münteşire:

Perihan Sultan

Üç perdelik tarihî temaşadır. Muharriri Memduh Mazlum Bey'dir. 125 sayfadan ibaret olduğu halde fiyatı 5 kuruştur. Babıâli karşısında Kâinat Kitabhanesinde satılır.

Emvâl-i Gayr-i Menkūle İntikalât Kanunu Şerhi

Şûrâ-yı Devlet İstinaf Müddeî-i Umûmî Muavini İbnülhikmet Ahmet Cemal Beyefendi tarafından kaleme alınmıştır. Arâzî-i emîriyye, arâzî-i mevkūfe. icareteynli icâre-i vâhide-i kadîmeli müsakkafât ü müstagallât-ı vakfiye ile mukātaa-i kadîmeli müstagallâtta ashâb-ı intikāl kimlerdir? bahislerini muhtevi olup herkese lâzım bir eserdir. Fiyatı 100 parayadır.

Şehbal

Memleketimizin yegâne resimli, zarif bir risâle-i kıymetdârı olan bu mecmuayı bilhassa tavsiye ederiz.

Mükemmel İlm-i Hesâb

Kısm-ı amelî, nazarî vü ticârî – Maliye Nezareti Düyûn-ı Umûmiyye ve Muâmelât-ı Nakdiyye Müdürü ve Meskûkât İdaresi Müdîr-i Sâbıkı ve Mekâtib-i Âliye vü İdâdiyye Hesap Muallim-i Sâbıkı Hasan Ferit Beyefendi'nin kaleme almış oldukları üç kısım hesap kitapları kitabhanemizde füruht olunur; kısm-ı nazarî vü

ticârîsi kalmamış olduğundan yeniden gözden geçirilip tashih ve ilâve edilerek ikinci defa tabolunmuştur.

Müellifin yirmi sene mekâtib-i idâdiyye vü âliyede hesap tedrisatıyla iştigali ve derece-i iktidâr ve tetebbuât-ı vâsiası halka-i tedrîsinde bulunan binlerce talebesi ve zevât-ı sâirece malûm ve telif etmiş olduğu hesap kitaplarının Türkçe lisanıyla yazılmış bilcümle hesap kitaplarının en mükemmeli olduğu erbabınca musaddak olduğundan eserin mükemmeliyeti hakkında burada fazla tatvîl-i kelâma lüzum görmeyip ancak Maarif Nezareti canibinden mekâtib-i idâdiyyenin ders programına dahil edilmiş olduğunu zikretmekle iktifa eyleriz. Bahusus meskûkât mebahisi ve hesabatından ve hesâbât-ı câriyye ve banka muamelâtından ve tasarruf sandıkları hesabatından ve borsa muamelât ve hesabatından ve poliçe ve arbitraj muamelâtı ve her nevi kambiyo hesabatından bâhis olan hesâb-ı ticârî şimdiye kadar Türkçemizde ilk defa olarak yazılmış ve bilcümle erbâb-ı muâmelâta lüzumlu gayet ciddi ve nafi bir eser olduğunu ayrıca beyana lüzum görürüz.

Kısm-ı nazarînin fiyatı 6, kısm-ı amelîsi 6 ve kısm-ı ticârîsi ise 7buçuk kuruştur.

Taşralar için beher cilde 2 kuruş posta ücreti zammolunur.

Mektep Âlemi

Kıraat

Birinci ve İkinci Kısımlar

Şüphesiz terbiye-i ahlâkiyye terbiye-i fikriyyeden mukaddemdir. Çocuklar "Mektep Âlemi" kıraatlerini okurken kitabı ellerinden bırakamazlar: O kadar câzib-i rûhtur.

Bir derece istekle okudukları şey aynı zamanda onlarda bütün secâyâ-yı matlûbeyi de haberleri olmaksızın hasıl etmektedir. Kitabın Fransızcası bütün Fransız mekteplerinde okunduğu gibi İtalyancası yalnız basıldığı sene (400.000) nüsha satılmıştır. Bundan başka elsine-i Garbiyyenin hemen kâffesinde tercümesi ve Rumcası, Ermenicesi, Boşnakçası, Japoncası dahi vardır. Çocuklar için bundan daha iyi bir kıraat yazılamayacağına hükmetmek caiz olduğu anlaşılıyor. Birinci kısmı 4, ikinci kısmı dahi 5 kuruştur. Mekteplere tenzilât edilir. Mahall-i tevzîi: (Kâinat Kitabhanesi)dir.

Büyük Müsabaka

Gayet lâtif ve şâyân-ı müsâraat bir müsabaka tertip ediyoruz. Müsabaka neticesinden son derece memnun ve mütelezziz olacaksınız. Bakınız:

Kari ve karielerimizden ekserisinin hanesinde minimini yavrularımız vardır. Bunlar mensup oldukları ailenin medâr-ı iftihârı ve bâis-i zevk ü neşâtıdırlar. Bittabi şeref takarrüb eden îd-i saîd münasebetiyle o minimini yavrulara birer bayramlık elbise yapılır. Onların da kendilerine mahsus tuvaletleri tanzim olunur. İşte o tuvaletleri, yeni ve şık elbiseleri ile birer fotoğrafilerini aldırınız. Hem aile için bir hatıra kalmış olur. Lütfen ihtiyâr-ı zahmet buyurarak bu fotoğrafilerden birer adedini idarehanemize göndermek zahmetinde bulununuz. Biz, gelen fotoğrafilerin hepsini birer numara tahtında mecmuamıza dercedeceğiz ve müsabakamızı açacağız. Bilumum kari ve karielerimizden hangi resmin güzel olduğunu soracağız. Tabiîdir ki kari ve karielerimiz o minimini yavrulardan bir tanesini intihap ederek bize bildirecekler. Bu suretle en çok rey kazanmış olan minimini; Mektep Âlemi Güzellik Müsabakası'nda birinciliği, ikinci derecede rey kazanmış olan ikinciliği, üçüncü derece rey kazanmış olan üçüncülüğü kazanmış olacaktır.

Bu suretle birinciliği, ikinciliği, üçüncülüğü kazanmış olan çocukların resimlerini daha büyük klişeler yaptırarak dercetmekle beraber birinci olana bir tarafında (Mektep Âlemi 1329 Güzellik Müsabakası), diğer tarafında kendi ismiyle mahkûk altından, ikinciye gümüşten, üçüncüye nikelden çocuk kız ise madalyon, erkek ise yakaya takılacak bir madalya takdim edeceğiz.

-Şerait-

Resmi gönderilecek çocuk beş yaşına kadar olmalıdır.

Eylül'ün onbeşinde çıkacak beşinci numaraya resimler konacağından nihayet Eylül'ün onuna kadar resim ile beraber gazetemizin bu numaraya mahsus müsabaka kuponu dahi ilâve edilmelidir.

-Fevaid-

Bu müsabakayı her sene tekrar edeceğiz. Bu müsabaka çocuklarımızın hüsn-i sûretle büyütülmesine, üst başlarına itina edilmesine sebebiyet verecektir.

Elbet ḳāriîn-i kirâm hazeratı bu teşebbüsü takdir ederek hemen hüsn-i kabûl ile müsaraat edeceklerini memul ederiz.

İhtar

İşbu müsabaka her ne kadar Eylül'ün onbeşinde çıkacak numaraya konacak ise de bazı taraftan vuku bulan müracaat üzerine 1 Teşrîn-i Evvel 1329'da çıkacak olan nüshamıza derci daha münasip görülmüş ve o tarihe kadar müddeti temdid edilmiştir.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 5

Numara: 6 **1 Teşrîn-i Evvel 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 paradır.

Mündericat

Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası

Ali Kâmi Beyefendi'nin

Kızlar Mektebi	Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye
Musâhabe-i Fenniyye	İnatçı Kahraman Ağa
Âlem-i Ticâret	Bilmecelerimiz
Hasbihal	İlânlar

Müracaat Yeri: Babıâli karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

Bu nüshamız edip ve pedagog Ali Kâmi Beyefendi'nin "Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası" nam pek mühim bir makalelerini muhtevidir.

Müvezzilerden hediye verilmekte olan "İnatçı Kahraman Ağa" romanının altıncı formasını talep ediniz.

Bu nüshadaki resimler – İpek böceği ve koza, mecmuamızın güzellik müsabakasından altı resim ve Rehber-i Saâdet Mektebi müntehi ve numune salonları şakirdanının hendese ve kimya derslerindeki edevât-ı tedrîsiyyeleri.

[81] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **1 Teşrîn-i Evvel Sene 1329** **Numara (6)**

Anâsır-ı Muhtelife Arasında Muhadenet Esası

Mekteplerin, mekteplilerin ahvâl-i rûhiyyelerine vâkıf olanlar ırk ve din ihtilaflarından dolayı anâsır-ı muhtelifeye mensup şakirdan arasında bilhassa bu sebeple bir zıddiyet mevcut olduğuna elbette dikkat etmişlerdir. İlân-ı Meşrûtiyyet'le beraber memlekette anâsır-ı muhtelifeyi el ele vererek i'lâ-yı vatana sevk edecek bir cereyan hasıl olmuştu. Müslim, Mesihî, Musevi, Türk, Arnavut, Ermeni, Rum, Bulgar hep samimî musafahalarla ilân-ı uhuvvet ediyorlardı. Sonra îcâbât-ı siyâsiyye makûs cereyanlar hasıl etti. Aynı memlekette, aynı muhitte, aynı kavanine tâbi olarak yaşayan ahali dinen, ırken ne kadar muhtelif olurlarsa olsunlar bunların ancak bir millet-i vâhide teşkil etmeleri şartıyla muhâfaza-i mevcûdiyyet edecekleri hatıra getirilmek istenilmedi. İhtilâfat baş gösterdi. Arnavutluk İhtilali'ni müteakip İtalya Muharebesi ve o bitmeden de Balkan Muharebesi milletin başına gaileler açtı. İhtirâsât-ı dâhiliyye ile -kütle-i vâhide halinde mazhar-ı terakkī olması pek mümkün olan- koca Rumeli parçalandı. Bu esnada birçok Rum ve Bulgar vatandaşlarımızın sâika-i taassub u cehaletle râbıta-i milliyyeyi unutarak vatanlarına ve devlet-i metbûalarına ihanet ettikleri görüldü. Fakat buna mukabil vazifesini, vazîfe-i askeriyyesini son dakīka-i hayâtına kadar tam bir asker namusuyla ifa edenler de oldu.

Düçar olduğumuz hezimetler esnasında şairler ve gazeteler "İntikam!" sözünü hatırlardan silinmeyecek surette haykırdılar. Yevmî gazetelerden biri her gün ilk sayfasının baş tarafına iri hurufat ile "İtalyanlar ebedî düşmanımızdır." sözünü yazardı. Bu cümle herkesin vird-i zebânı olmuştu. Halbuki bizim o zaman düşmanımız ayrı ayrı İtalyanlar değil, bunların heyet-i mecmûa-i maneviyyesi demek olan İtalya hükûmeti idi. Ve düşmanlık ebedî olamazdı. Nitekim olamadı. O cümleyi her gün yazan gazete bugün para alarak Meselâ Banko di Roma'nın[41] verdiği ilânları tabediyor. Tariz için söylemiyorum, halbuki bizim asıl düşmanlarımız teşebbüsât-ı şahsiyyemizin zararına olarak memleketimizde yerleşen bu gibi müessesât-ı iktisâdiyye ve düşmanın tehlikelisi böyle dost **[82]** yüzünden görünenleridir. (İtalya Trablusgarp'ı işgal etmeden pek çok zaman evvel müessesât-ı iktisâdiyyesi orasını taht-ı işgāline almış idi. İşgāl-i askerî bunun bir netîce-i zarûriyyesi oldu.)

[41] Banco di Roma. 9 Mart 1880'de kurulan, Roma merkezli İtalyan bankası.

İtalya ile barıştık. Balkan hükûmatıyla da barışmak üzereyiz. Îcâbât-ı siyâsiyye dün düşmanımız olan bu hükûmetlerden biri ile müttefik olmamızı bile dâire-i imkânda gösteriyor. Peki o zaman meselâ Bulgar'la müttefik olur isek Bulgarların yaptıkları şenaatleri nasıl unutabileceğiz? Hayır, bunu unutmayalım, müttefik de olsak yine unutmayalım. Fakat şunu da hatırdan çıkarmayalım ki besleyeceğimiz hiss-i intikām Bulgarların ayrı ayrı şahıslarına değil, heyet-i mecmûalarından mürekkep olan hükûmetlerine ait olacaktır. Bu his bizi meselâ dereye düşmüş bir Bulgar'ı kurtarmaktan, onunla canciğer ahbap olmaktan menedemez. Harp zamanında bile vukuu melhuz olan bu gibi vukuatın sulhü müteakip ne hal alacağı câ-yi mülâhazadır. Hele birçok dostluklar menâfi-i mütekābilenin tevlit ettiği münâsebât-ı ticâriyye ile husule gelecektir.

Bizim için ecnebi olan Bulgar veya Sırplar için bu iş böyle olunca bu vatanda yaşayan ve hükûmete vergi ve asker veren anâsır-ı muhtelife için nasıl olmak lâzım gelir? Bu cihet teemmüle değer.

Hükûmet kendi tebaasına karşı ayrı gayrı muamele etmez: Onun nazarında Türk, Arap, Kürt, Ermeni, Îsevi, Musevi hep müsavidir. Ve hiçbir zaman istemez ki bunlar arasında ırk ve mezhep ihtilâfından dolayı kavgalar, ihtilâflar, uygunsuzluklar olsun. Bir mektep müdürü, bir muallim talebesine karşı ayrı gayrı muamele etmez. Milliyet ve mezhep ihtilâfı onun nazarında şakirdan için hiçbir fark teşkil edemez. Ve hiçbir zaman bu farktan dolayı onlar arasında ihtilâf hasıl olduğunu arzu etmez.

Sadrazamdan polis neferine varıncaya kadar bütün heyet-i hükûmet, bütün muallimîn bu hiss-i müsâvâta riayetkâr olduğu gibi mahalle ve köylerin heyet-i ihtiyâriyyesi, belediye reisi ve âzaları da aynı his ile mütehassistirler. Çünkü memleketin selâmeti bunu icap ettiğine kanidirler.

Hal böyle iken mektep şakirdanının anasır ve mezhep gayretini güderek bu ihtilâfatı aralarında teşdid etmeleri bir çocukluktur ki büyüklerin de avam tabakasında ekseriya bu çocukluğa tesadüf olunmakta ve bunun neticesi olarak hükûmetin başına bazen ehemmiyetli gaileler açılmaktadır.

Ali Kâmi

Kızlar Mektebi

Üçüncü Mükâleme

[Mabad ve Hitam]

Vildan Hanım – İpek nasıl olur efendim?..

Fazıla Hanım – [Gülerek] Acele etmeyin kızım!.. Bu böcekler, tohumlardan böcek haline geldikten sonra ipek yaparlar.. Fakat burada pek çok anlatılacak şeyler var…

[83] Fitnat Hanım – Aman anlatınız efendim!.

Fazıla Hanım – Pek güzel kızım anlatayım… Böcek tohumdan çıktıktan üç gün sonra, tam yirmidört saat uyur ve bu uyuma zamanında derisini değiştirir.. İşte bu deri değiştirmesi haline "istihale" derler.. Ve bu zamana kadar birinci yaş denilir..

Kevser Hanım – Demek dört günde bir yaş.. Ne kadar iyi..

Fazıla Hanım – Evet kızım.. Beşinci gününden dokuzuncu güne kadar geçen zamanlarına da ikinci yaş denilir. Onbeşinci günü de üçüncü yaş, yirmibirinci günü dahi dördüncü yaş bitmiş olur.. Ondan sonra dokuz günde yani otuzuncu günü de beşinci yaşı ikmal ederler ki işte o zaman ipek yapmağa başlarlar…

Fitnat Hanım – Ne âlâ.. Bir ayda beş yaş…

Kâmuran Hanım – Bu zamanlarda hep dut yaprağı mı yerler?..

Fazıla Hanım – Evet kızım… Hep dut yaprağı yerler.. Dut yaprağı gibi nazik olmak şartıyla meselâ ebegümeci yaprağı dahi bazı yerlerde verilir ise de heves ve arzu ile yemezler.. Onun için her tarafta ipek böceği için dut yaprağı tercih edilmiştir…

Kevser Hanım – İpeği nasıl yaparlar?..

Fazıla Hanım – Onu da söyleyeceğim kızım… Beş yaşını ikmal eden böcekler, nasıl örümcekler ağ yapmak için iplik gibi bir şey çıkarıyorlar ise bunlar da öyle bir şey çıkarırlar… Fakat bunlar örümcekler ve erik tırtılları gibi iplikleri ile ağ yapmazlar.. Çıkardıkları iplikleri kendi üzerlerine sararak âdeta bir yumak yaparlar.. Kendileri de bu yumağın içinde kalır. İşte kızlarım bu yumaklara koza derler.. Bu yumakları on günde tamam ederler. Yirmi ve nihayet yirmiiki günde de bu yumak

haline gelmiş olan ipliğin bir tarafını delerek dışarı çıkarlar.. Ve çıktıktan kırksekiz saat sonra tohum dökerler…

Kevser Hanım – Kelebek nerede kaldı efendim?.

Fazıla Hanım – İyi sordunuz kızım. Koza dediğim o yumakları delip çıktıkları zaman artık tırtıl halinde çıkmazlar.. O vakit kelebek halinde çıkarak uçarlar…

Kâmuran Hanım – Demek oluyor ki koza dediğiniz o yumaklarda kalan iplikler ipektir…

Fazıla Hanım – Evet kızım ipektir… Fakat kızım hayvan kozayı delip çıkar ise o zaman ipeğin iplikleri parça parça olacağından kelebeğin çıkma zamanından evvel bu kozaları toplarlar… Kaynar suya atarlar.. Orada hayvancıklar su içinde ölürler…

Vildan Hanım – Yazık değil mi?..

Kâmuran Hanım – Öldürmeseler… Üzerinden ipeklerini alsalar ne olur?.

Fazıla Hanım – O olamaz kızım… Çünkü o iplikler zamklı gibi bir maddeyi havi olarak hayvancağız tarafından çıkarıldığından hayvan bunları yaş ve ıslak bir halde üzerine sardıkça birbirine yapışırlar ve katılaşırlar… Bunları ayırmak kabil **[84]** değildir.. İşte sıcak sulara bu zamklar yumuşa[ma]k ve iplikler açılmak için atarlar.. O zaman da hayvanlar bizzarure helâk olurlar… Yoksa hayvanları öldürmek için atmazlar..

Neriman Hanım – Tohumları nasıl alırlar?..

Fazıla Hanım – Bir kelebek dörtyüz kadar tohum yaptığından kozalardan bir kısmı ayrılır. Kazanlara atılmaz, bir tarafa bırakılır… Hayvanlar burada zamanını itmam ederek kozayı delip çıkarlar.. İşte bunların tohumları alınır… Kalan kozalar da bazen öteberi tezyini için kullanılır.. Siz bazı kere işlediğiniz nakışlarda, levhalarda çiçekliklerde tezyinat yapmak için koza kullanırsınız… İşte onlar da bu delik kozalardır… Kazanlara atılan kozalar ise sıcak suda yumuşar, o zaman zamkları açılır. İpliğin uçlarını alıp makaraya sararlar. Bunları yıkaya yıkaya zamklarını tamamıyla çıkardıktan sonra büküp ipek iplik yaparlar… İşte kızlarım ipek bu suretle yapılır…

Kâmuran Hanım – Lâkin efendim, bu böcekleri nasıl bulurlar?..

Fazıla Hanım – Anlattım ya… Tohumlardan çıkarırlar…

Kâmuran Hanım – Onu demek istemiyorum efendim. O tohumları nereden buluyorlar.?. Ve nasıl bulmuşlar?..

[85] Fazıla Hanım – Anladım kızım… İpek böceğinin tarihini anlamak istiyorsunuz.. Pek güzel, hikâye edeyim…

Fitnat Hanım – Demek ipek böceğinin de tarihi var…

Fazıla Hanım – Evet kızım… İpek böceği tarihlerin rivayetine nazaran çok evvel Çin'de keşfolunmuş.. Bazı âlim adamlar Çin kitaplarını tetkik ettikleri sırada Hazret-i İsa zamanından ikibinaltıyüz sene evvel Çin hükümdarlarından birinin "Huvang Her" ismindeki zevcesi tarafından beslenmiş ve kozalarından ipek yapılmış… Çin'de bu ipek böceği bulunması pek kıymetli görülerek başka mahalle çıkarılması menedilmiş… Eğer bir kolayını bulup Çin'e sokulmağa muvaffak olan bir ecnebi ipek böceği tohumu çıkarmak arzu eder ise hemen yakalanır idam edilirmiş.. Yalnız ipekten yapılmış kumaşlar çıkarılır ve Avrupa'ya geldikçe altın pahasına satılır imiş.. Sonraları Hazret-i İsa zamanından dörtyüz sene sonra; Türkistan taraflarında "Hokand" hükümdarının zevcesi bulunan bir Çinli kadın, memleketten Çin'den avdeti sıra[sın]da başlığı arasına saklayabildiği tohumlar sayesinde Türkistan'da dahi ipek böceği tohumu çoğaltılıp ipek yetiştirilmiş.. İstanbul'un eski imparatorlarından "Zosteninan" zamanında iki Rum rahibi tarafından İstanbul'a ipek böceği getirilerek beslenmiştir.. İspanya'da hüküm süren Arap hükûmeti zamanında Endülüs'te ipek sanatı son derece terakki ederek Avrupa'da taammüm ve terakkisine sebep olmuştur.

Fitnat Hanım – Demek oluyor ki efendim ipek böcekçiliği Avrupa'ya Müslümanlar tarafından ithal edilmiş…

Fazıla Hanım – Aferin kızım. Çok güzel takdir ettiniz.. Evet yavrum… Birçok şeyler gibi ipek böcekçiliği dahi Avrupa'ya Müslümanlar tarafından ithal edilmiştir.. Müslümanlar işte bu suretle Avrupa'nın terakkisine pek büyük hizmet etmişlerdir.

Kâmuran Hanım – Şimdi Müslümanlar ipekçilik yapmıyorlar mı?..

Fazıla Hanım – Yapıyorlar kızım.. Bursa, Suriye, Halep vilâyetlerinde ve daha bazı vilâyetlerimizde külliyet üzere böcekhaneler ve dutluklar vardır. Buralarda koza ve ipek yetiştiriyorlar.. Fakat âlem-i İslâm'dan Avrupa'ya yayılmış olan ipekçilik bugün bizde Avrupa'ya nazaran pek geridir. İnşallah, çalışa çalışa terakki eder.. Biz

de müstefid oluruz. [Ayağa kalkarak] Artık kızlarım öğle zamanı oldu.. Bugün de bu kadar musahabe kâfi, değil mi?..

Fitnat Hanım – Bize kâfi değil… İstifade ediyoruz. Fakat sizi de sıkmak istemeyiz efendim.. Onun için rey sizin…

Fazıla Hanım – Teşekkür ederim kızım.. Yarına yine birleşiriz…

***

[86] Musâhabe-i Fenniyye

[Mabad ve Hitam]

Su buharlarından ibaret olan havadaki bulutlar, kuru ve sıcak fakat rüzgârlı havada birbirleriyle sıkışınca -tıpkı bir tabaka kâğıtta sürtmek ile elektrik hasıl ettiğimiz gibi- o bulut kütlelerinin üzerlerinde elektrik hasıl olur. Rüzgârın tesiriyle azıcık birbirlerinden ayrılır ayrılmaz o iki bulut parçalarında muhtelif iki nevi elektrik vücuda gelmiş olur. Ve biri müspet diğeri menfî olduğu için birbirlerini cezbederler. Bir şerare de hasıl olur ki buna şimşek denir. Bu şerare ile beraber bir çıtırtı da duyulduğunu yukarıki tecrübemizde söylemiştim. Tabiî büyük bir şehrin üzerini kaplayan böyle cesim bulutlardaki elektrik tabiatıyla çok olacağı için onun çıtırtısı büyük topların gürültüsünden fazla olur. Gök gürültüsü iki muhtelif elektriğin birleşerek kıymetlerinin sıfır olduğunu ilân eden şerareden sonra duyulur ki şimşek çaktığı vakit gürültü de beraber hasıl olmuştur. Fakat, bizim kulaklarımıza geç gelişi mesafenin uzaklığındandır. Gerek şimşek gerek gök gürültüsü küremize bir zarar iras edemez. Binaenaleyh bunlardan korkmak icap etmez.

Yıldırım ise başkadır. Yine bulutlardan birisi diğer bulutla elektriklendikten sonra ayrılır da arzımıza: evlerimizin, büyük binalarımızın, ağaçlarımızın, dağlarımızın üzerine doğru iner binnisbe yaklaşırsa o vakit yıldırım düşer. Yukarıda elektriklenmiş bir cisim, diğer bir cisim karşısında tutulunca ikinci elektriksiz cisimde bittesir iki nevi elektrik hasıl eder ve kendindeki elektriğin aynını defedip muhalifini cezbeder diye söylemiştik. İşte arzımıza takarrüb eden o bulut meselâ herhangi bir binanın üstüne tesadüf ederse o binada elektrik yok iken iki nevi elektrikle o binayı elektrikler, bulutun elektriği müspet ise binanın müspet elektriğini merkez-i arza defedip menfî elektriğini kendine doğru kuvvetle çeker. Buluttaki müspet elektrikle, binada bittesir hasıl olan menfî elektrik birbirlerini gayetle sevdikleri veyahut

birbirlerine gayetle hısım oldukları için hemen birleşmek isterler ve binadaki bu menfî[42] elektrik binanın damına toplanır ve gittikçe çoğalır, çoğaldıkça üstte duran bulutun elektriğiyle birleşir ve şiddetli bir gürültü ile beraber bir şerare hasıl olur -bu şerare iki elektriğin netîce-i muhassalasıdır. Hemen merkez-i arza gider. Giderken geçtiği yerler, elektriği nakledecek cisimlerdir ki bunlar da demir vesair madenler gibi nâkil-i elektrik cisimlerdir. İşte bu giden şerare bir yıldırımdır. Bir binada ne kadar demir putreller gibi nâkiller varsa hep oralardan yıldırım geçip gider. O esnada insana da tesadüf etse yakıp kavurur. Eğer bir binada böyle hiç nâkil-i elektrik cisimler yoksa geçecek vasıta bulamadığı için binayı yukarı kaldırır, kendisine çeker, taşların aralarını açar. O suretle tahribat yapıp hava tabakalarının rutubetli kısımlarını takip ederek **[87]** yine merkez-i arza doğru gider. Havanın rutubetli tabakaları nâkil-i elektriktir. Kışın çok yağmurlar yağdığından hava rutubetlidir, nâkil-i elektriktir. Şimşek de çakmaz, gök de gürlemez ve yıldırım da düşmez. Baharlarda, yazda hava sıcaktır ve kurudur. O iki muhtelif elektrikler kolaylıkla çabuk çabuk birleşemez, gök de gürler, şimşek de çakar ve yıldırım da düşer. Büyük binaların üzerlerine konulan (siper-i sâika) ince uzun demir çubuklar yani nâkil-i elektrik cisimler, binanın elektriğiyle bulutun elektriğinin kolayca birleşmesine hizmet eder. Yoksa yıldırım düşmesin için değildir.

Elektrik denilen hâdise-i tabîiyye sivri uçlarda duramaz. Meselâ: elektrik bir tabaka kâğıtta durur da bir iğne ucunda duramaz, hava cüz-i ferdlerini elektriklemek suretiyle iğne ucundan elektrik kaçar. Bu nazariyenin keşfolunmasını müteakip siper-i sâika icat edilmiştir. En basiti o binanın dört tarafından geçmek üzere bir demir çember konur, bir ucu damdan yukarı bir iki metre yükseğe dikilir, diğer ucu yine demirle ön kenarından toprağa kadar ve topraktan da kuyunun ve kuyudaki suyun içine kadar indirilir. Ve kuyudaki suyun nâkillik hassasını fazlalatmak için bir miktar meselâ kömür tozu atılır. Artık o bina yıldırımın tahribatından kurtulmuş olur. Yıldırım düşmek icap etse, bulutun elektriğinin tesiriyle gerçi binada yine elektrik hasıl olur, fakat sivri uçlarda duramayacağı için siper-i sâikanın ucundan kaçar ve buluta çıkar, orada kolay ve daimî olarak birleşir, yıldırım da düşemez. Hatta, böyle fırtınalı, bulutlu ve şimşekli havalarda bu siper-i sâikaların tepesinden gözle görünür derecede parlak elektrik şeraresi daimî olarak çıkar. Binadaki elektrik fazlaca hasıl olup da elektrikli buluta çıkan elektrikleri, bir siper-i sâika sevke kâfi gelemezse o vakit yıldırım yine

[42] Bulutun elektriği müspet olduğuna göredir. Eğer bulutun elektriği menfî ise binadaki tabiî müspet olur. [Dipnot metne aittir.]

düşebilir. Siper-i sâika mutlaka yıldırım düşmemek için değildir diye yukarıda da söylemiştim. Fakat yıldırım düşse bile bir zarar iras edemez; çünkü nâkilleri arayarak merkez-i arza gireceği için şiddetli gürültü ile çakan yıldırım binanın siper-i sâikasına düşer ve oradan binanın dört tarafını çevirmiş olan demirleri takiben binanın kenarındaki demirden arza ve yine o demirden kuyuya ve oradan da suya ve merkez-i arza gider, binaya bir zarar iras etmez.

Minarelere vazedilen demirler tarif ettiğim siper-i sâikalardır. Bu siper-i sâikalar vazedilmeden Zeyrek Câmi-i şerîfi minaresine vaktiyle düşen yıldırım o minarenin her taşını demirli kündlerinden ayırmak suretiyle temelinden yukarıya kaldırmış ve yine aynı vaziyetle yerine koymuştu. Fakat bu yıldırım âdi bir yıldırım değildi. Tespih taneleri gibi birbirini takip edici yıldırımdı. Bu nevi yıldırım pek ender düşer. Elektrikteki kuvvetin dehşetini tarif etmek zaiddir. Kalın perdelerle örtülü bir odada gözleri kapalı duran bir kimsenin şimşeğin tesiriyle âdeta gözlerini ziyaya maruz hissetmesi büyük bir hadise telâkki edilemez. Yine elektrik kuvvetiyle değil midir ki kapalı bir sandıktaki eşya görülebiliyor ve bir vücuda her nasılsa girmiş bir kurşunun nerede olduğu tayin olunuyor.

7 Ağustos 329

Elif Cim [ج. ا]

[88] Ticarete Sülûk Edelim:

Âlem-i Ticâret

Âlem-i ticâret… Vâkıâ, memleketimizde en ziyade korkulan bir sâha-i mesâî ise de hiç de öyle değildir. Benim bu kadar senelik gerek nazarî gerek amelî tecrübelerim gösteriyor ki ticaret devlet memuriyeti gibi müzic, âtisi meşkûk ve ataletamiz değildir. İnsanı çalışmağa sevk eder, ümitkâr ve kesb insanı ataletten, keslândan tahlis eder. Sayin lezzetinin neden ibaret olduğunu anlatır. Her gün işinin gücünün başına gidip boş yere akşama kadar veya öğleye kadar evinde oturmayan tüccarın evlerinde gerek yemek gerek yatmak hususlarında büyük bir intizam görülür. Sabahtan akşama kadar evinde bulunmayarak ailesinin bazı ufak tefek kusurlarını görmeyen tüccarın evinde her vakit bir hüsn-i âmîziş vardır. Böyle adamlar hayatlarının sonuna kadar mesut ve bahtiyar yaşarlar. İşte bu hayât-ı bahtiyârâneyi veren ticarettir.

Dünyada hiçbir şeyin kolay olmadığı tabiî olduğundan ticaretin de kendisine mahsus bazı güçlükleri var ise de her halde memleketimiz halkının korktuğu derecede değildir.

Ticarete sermayesiz başlanamaz imiş. Bugün yalnız bizim piyasada yekten sermâye-i nakdîsi olmadan başlayıp oldukça bir vukūf u nâmûs-ı ticârî sayesinde az zamanda sâhib-i servet olanlar az değildirler. Sermâye-i nakdîsi olmayanlar bir işe başlayabilmek için lâzım olan sermayeyi tedarik edinceye kadar o işte **[89]** muvaffakiyetin en esaslı esbabından birini teşkil eden vukufu da elde etmek için sülûk edeceği nevi ticareti icra eden bir ticarethaneye girmeleri esasen elzemdir. Orada (staj) denilen o öğrenme devresini geçirinceye kadar gerek kendi etvar ve harekâtı gerek sözündeki sebatı ve gerek zekâ ve irfanı derecesinde bir maaş aldığından ondan biriktirebileceği bir para ve bu suretle tüccara vereceği emniyet dolayısıyla kendisine emniyet edilerek vade ile verilecek emtia ile istediği gibi bir mağaza açmak, arzu edenler için, her zaman imkân dâhilindedir.

Böylece vaktiyle hiç ümitsiz olarak birer büyük ticarethaneye kâtiplik, tezgâhtar çıraklığı ile girmiş bazı gençlerin nihayet dört sene sonra birer mağaza açtıklarını hatta bazılarının daha ziyade ileri giderek kendinden ziyade vukūf-ı ticârîsi olanlarla birleşerek bir şirket teşkil ettiklerine pek çok misal getirilebilir.

Bazıları da ticaretin herkesin yapabileceği bir iş olmadığını ileri sürüyorlar ki bu da doğru değildir. Bugün Selânik'ten gelip Dersaadet'in manifatura ve tuhafiye ticaretini ellerine alan tüccarın hiçbirisi fevkalâde büyük bir tahsil görmüş kimseler değildirler. Bundan başka Karaman'dan, Yanya taraflarından vesaireden gelen Rumların hiçbirisi Rumcaya pek âdi bir surette vukufu olan kimselerden başka bir şey değildirler. Bunlar, ancak sayleri, sebatları sayesinde bugünkü mevkilerine malik olmuşlar ve kazandıkları paralar ile çocuklarını değil bizim mekteplerde belki Avrupa mekâtibinde tahsil ettirmişlerdir. Bizde, **[90]** ekseriya hiçbir vukūf-ı ticârîsi olmayan bir kimsenin eline beş on para geçince bir mağaza açayım diyerek ne ticarethane mevkiini intihap etmek ne alacağı müstahdeminin evsafına bakmak gibi mühim noktalara ehemmiyet vermeyerek mağaza açmak dolayısıyla dükkânını nihayet dört, beş ayda kapamaya mecbur olması ticaretin fena bir şey olduğuna delil değildir. Belki onun vukufsuz olduğu halde kimsenin reyine müracaat etmeyerek bu işteki cehaletiyle o kadar zarar ve ziyana düçar olmasından ve mağazayı açmadan evvel piyasa ahvaline

kesb-i vukūf, bazı fabrika ve ticarethaneleri tanımak ve gelecek olan müşterilerine edilecek muamele hakkında malûmat öğrenmek için üç, dört ay kadar bir ticarethanede çalışmağa tenezzül etmemesindendir.

Bazı kimseler de ticaret mi? Allah etmesin, artık ona da tenezzül edilmez, diyorlar. Bundan daha cahilâne bir söz tasavvur edilemez.

Öteden beri sayin ne demek olduğu bil[in]mediğinden ve ekseriya her şey hazır bulunduğundan ve ticaretin cahil birtakım kimseler elinde bulunmasında[n] ve hükûmetin de bazı hilekâr kimseleri yola getirmeğe teşebbüs edememesinden ticaret yalancılık, dolandırıcılık, hilekârlık diye telâkki edilmiş ise de hiç böyle değildir. Bugün ancak ticaret sayesindedir ki biz elbise giyebiliyoruz. Yemeğimizi, velhasıl bütün eşyamızı ucuzca ve zahmetsizce tedarik edebiliyoruz. Bilmem ki ticaret olmamış olsa idi memleketimizin birçok köşelerinde yetişen mahsulât ve mamulât ve dünyanın her tarafında çıkan mamulât ve mahsulâtı bize kim getirtecek ve onu bizim ona ihtiyacımız olduğu zamanda arz edecek idi? İşte bunlar ticaretin büyüklüğüne en kuvvetli bir misaldir. Bugün büyük bir memura hükûmet iki ay aylık vermez ise onun fevkalâde muhtaç bir hale geldiği görülür ise de bir tüccar için keyfiyet böyle değildir. Çalışan bir tacirin her vakit ıslâh-ı hâl eylemesine imkân vardır. Çalışan bir tacir daima terakki eder, daima kazanır.

Yalnız burada mühim bir nokta var. Her şeyde olduğu gibi, ticarette de vukūf-ı ticârînin ehemmiyeti gayr-i kābil-i inkârdır. Bugün hiç mektep görmemiş bir tacir ile bir ticaret mektebini ikmal etmiş ve uzun müddet ameliyat görmüş bir tacir beyninde fark vardır.

Ulûm-ı ticâriyye merkezleri ve fikr-i ticâretin ahali beyninde taammüm ve intişarına vasıta olabilecek müessesattan bir iki makalede bahsederiz.

Serkiz Nihat

Hasbihal:

Teneffüsten Mahrum…

[Mektebin teneffüsten mahrum olanlara mahsus mahalli, onüç yaşlarında bir efendi bu mahalde ayakta geziniyor..]

Buyurun bakalım!. Üç gün teneffüsten mahrum… Hem de umum teneffüslerden mahrum… Sabahleyin tabur ile gelir gelmez haydi buraya; ceza mahalline.. Oturmak yok, dinlenmek yok, yemek yok, içmek yok!... Ayakta dolaş dur… İnsanlara değil hayvanlara bile lâyık olmayan bir ceza… Hem de ağır bir ceza.. [Omuzlarını kaldırarak iki **[91]** elleri cebinde olduğu halde] Sebep!. Bu kadar ağır cezaya sebep!. Mektebin sanki kemâl-i itinâ ile arayıp güç belâ bulabildiği mubassır efendiyi kızdırmışım.. [Biraz gezinerek] Bakınız, size bir kere anlatayım.. Anlatayım da; siz de bana yahut bana bu cezayı münasip görerek veren müdür muavinine hak veriniz!...

[Biraz gezindikten sonra ortaya gelerek] Efendim, sınıfların bir mubassırı var idi, gayet iyi bir adam idi. Olur olmaz kabahatlerimize aldırmaz, çocukluk der affeder idi.. Hem efendim mektepte de eski idi, emektar idi… Birçok zamanlar bizi sefer taslarımız omuzunda, çantalarımız elinde, karda kışta, yağmura soğuğa bakmayıp mektebe getirmiş götürmüş idi… Hepimiz bu adamın âdeta elinde büyümüş idik… Mektep idaresi bu adamın hizmetlerini, emeklerini takdir ederek bunu bizim sınıfa mubassır yapmış idi… Ne iyi oldu idi… Biz onun huyunu, ahlâkını bilir, o bizim huyumuzu, ahlâkımızı bilir idi. Yoklama cetvelini, sınıf defterlerini biz yazıyor; kendimize istediğimiz gibi numaralar, aferinler dolduruyor idik.. Hem efendim, zavallı adam da sevinmiş, çanta taşımaktan kurtulduğuna memnun olmuş idi. Bizi getirip götürdüğü zamanlar, "Şaban Ağa!.. Şaban Ağa!.." diye çağrılmaktan artık bıkmış, sonra mubassır olunca Şaban Efendi olmuş, bu efendiliğine son derece sevinmiş idi… Biz ona "Canım Şaban Efendi, kuzum Şaban Efendi!." dedikçe koltuklarını kabartır idi. [Gülerek ileri doğru gelip] Size garip bir vaka anlatayım… Bir gün, yoklama defteri elinde, sınıf çavuşu yanında yoklama oluyor idi… Dikkat ettiniz mi?.. Ediyor idi demedim oluyor idi dedim.. Çünkü her yoklamada kendi defteri elinde tutar; okuması, yazması olmadığından sınıf çavuşu yahut herhangi birimiz yoklama cetvelini okur, mevcutlara (mim [م]), nâ-mevcutlara (nâ [ںا]) yazarız, o yanımızda durur. Hatta bazı kere sınıfta efendilerin yarısı yoklamada mevcut bulunmaz.. Öyle zamanlarda bile yoklama cetvelinde bir tane bile (nâ) yoktur, hepsi (mim)dir.. O gün yoklama olur iken Şaban Efendi sanki okuma biliyor imiş gibi gözlerini yumarak cetvele bakıyor idi. Teneffüste sınıfça karar verdik onar para topladık.. Sokaklarda dolaşan seyyar bonmarşeden dört kuruşa kulaktan takma bir gözlük aldık Şaban Efendi'ye kemâl-i hürmetle, hediye olarak takdim ettik. İtiraz bile etmedi, niçin aldınız; benim ihtiyacım yok demedi.. Hemen aldı.. O günden sonra ne vakit yoklama olsa, derakap ceketinin

koyun cebinden gözlük çıkar kemâl-i itinâ ile takılır, ondan sonra yoklama olur idi.. Ufacık, iki harf yazılı bir kâğıt parçası eline geçse hemen gözlük çıkar takılır kâğıt tetkik edilir idi.. Alelekser mektep kapısının yanında, çocuk babalarının gelip geçeceği yerde her zaman gözünde gözlük, elinde gazete olarak dolaşır idi. Bu gözlük Şaban Efendi'yi o kadar yükseltmiş, o kadar büyültmüş idi ki tarif edemem… İşte bu adam bizi bilir, biz de onu bilir idik… Müdür beyefendi hazretleri bu adama **[94]**[43] izin verdi, daha âlim, daha muktedir gördüğü şimdiki mubassırımızı başımıza getirdi.. Bu yeni gelen mubassır [Marız-ı Füyûz-ı Terakkiyât-ı Maârif] Mektebinde hademebaşı imiş… Şaban Efendi'ye fenalık mı etti, o da gitti [Makes-i Şaşaa-i Nûr-ı İlm ü Marifet] Mektebine sermubassır oldu… Bu yeni gelen mubassır, mektebinde serhademe Ramazan Ağa iken yine efendilik tevcihiyle Ramazan Efendi olarak geldi… [Gülerek] Aman efendim görmeyin… İnsan efendi olunca redingot giymeli demişler.. Bîçare adam da hemen bitpazarından uzun, bol bir redingot almış… Yakalık takmak lâzım demişler… Mahmutpaşa'dan yalnız göğsü olan bir yakalık ile işportalardan havaî mavi bir boyun bağı almış… Şimdi tasavvur ediniz!.. Kısa boy, etekleri kolları uzun, gayet bol bir redingot!.. Parmaklarının ancak uçları gözüküyor!.. Yakalığın ensesi, redingotun yakasından fırlamış boyun bağı ensesine kadar çıkmış, göğüslüğün bir tarafı yelekten çıkmış.. Fesi kulaklarına kadar geçmiş!.. Bu kıyafete bir de yapma ve başkasından öğrenilme bir azamet ilâve ediniz!. Artık bakın Ramazan Efendi nasıl olur?.. İşte bu azametiyle sınıfa gelir mevki-i mahsûsuna oturur her sabah yoklamasından sonra "Efendiler!. Uslu oturmalı… İstirahat durmalı!!!.. Edep terbiye olmalı… Yoksa karışmam ha!.. Bana Ramazan.. şey Ramazan Efendi derler!.." diye söylenecek.. Her gün, her saat sınıfa girdiğimiz zaman söylenen bir nutuk!. Hem de her gün, her söylenişte "Bana Ramazan!.. şey Ramazan Efendi derler!" denecek, mektep müdürünün tevcih etmiş olduğu efendinin payesi sonradan hatıra gelecek!.. Bunun Şaban Efendi'den farkı yalnız okuması olması. Yazmak yok… Okumak dedim ise de öyle adamakıllı okumak değil.. Şöylece harfleri hayal meyal tanımak… Aşeratı tecavüz etmeyen numaraları okumak… Yoklamada Ramazan Efendi geldikten sonra biraz fark var.. (Mim)ler yahut (nâ)lar yine bizim taraftan yazılıyor yalnız (nâ) yerine (mim) yazmak yok.. Çünkü okuyor anlıyor. Efendim şimdi asıl vakayı anlatayım. Dün yoklamada beni çağırdı (mim)leri, (nâ)ları bana yazdırdı… Ben de kendi ismimin

[43] 92. ve 93. sayfada "Rehber-i Saâdet Mektebi müntehi ve numune salonları şakirdanının hendese ve kimya derslerindeki edevât-ı tedrîsiyyeleri" fotoğrafı bulunmaktadır.

hizasına [ahlâktan bir aferin] diye yazdım. Bana [O ne yazdığın?] diye sordu… Ben de gülerek "Efendim, aferin yazdım… Hizmetimin mükâfatı" dedim. Hemen bana dönerek hiddetle "Benim ile eğleniyor musun? Hayvan herif" dedi.. Ben ona "Affedersiniz ben hayvan değilim, bana Mecdi.. şey Mecdi Efendi derler" dedim.. O dakikada asıl şimdi eğlendiğimi anladı. Fena halde kızarak fırladı gitti.

Biraz sonra dershaneye gelerek "Haydi bakalım muavin beyefendiye!" diye beni sürükleye sürükleye muavin beyin huzuruna çıkardı.. Züppe muavin bey, Frenklere benzeyeyim diye tek gözlüğü takmış, fesini çıkararak taranmış saçlarını göstermekte bulunmuş sağ elinin başparmağı yeleğinin yanına takılmış olduğu halde müstehziyane "Bu mu?.." dedi. Ramazan Efendi ise kemâl-i talâkatini toplayarak "Evet efendim.. Edep olmayan bu efendidir" benim kadir kıymetimi **[95]** bilmiyor.. Alay ediyor.." diye başladı. Muavin beyefendi mubassıra "Çıkınız, siz sınıfa gidiniz!.." dedi.. Mubassır çıktı.. Yalnız kaldık.. Başladı bana uzun bir nasihate, uzun bir nutka.. Biz mubassırı beğenmiyor imişiz bize beğendirmek kabil değil imiş.. Daha bilmem neler.. Bıktım, usandım canıma tak dedi, cevap vermiş olmak için "Şaban Ağa, Şaban Efendi oldu geldi. Biraz durup o gitti. Yerine bir Ramazan Ağa, Ramazan Efendi olup geldi.. Biraz durur o da gider.. Güçlük mü var.. Bir Bayram Ağa bulur efendi yapar getirirsiniz.." diyecek oldum muavin bey hiddet kesildi.. Hemen zile bastı.. Gelen hademeye "Alın bunu götürün!. Bu serkeş efendi üç gün umum teneffüslerden mahrumdur!." dedi… Bu emre karşı biz de üç gün umum teneffüslerden mahrumuz!. [Ellerini göğsü üzerine kavuşturup] Rica ederim. İnsaf ediniz.. Şimdi bu ceza haklı mı?. Kabahat kimde?..

Mim Kef [م. ك.]

Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye

İfâde-i Mahsûsa

Durûb-ı emsâl, tabîr-i âherle atalar sözü vaktiyle birçok tecrübeler üzerine söylenilip mahz-ı hakīkat ve ahlâkî, içtimaî, iktisadî birer düstûr-ı hikmet ve misâl-i ibret oldukları yine bittecrübe sabit olduğundan "hikmetü'l-avâm" denilmiş ve her millet kendi efradı arasında şayi ve zebanzed olan durûb-ı emsâli kemâl-i itinâ ile zabıt ve kayıt eylediği bazıları da ya doğrudan doğruya veya ahlâk kitaplarına derc ile etfâl-i vatana talime himmet edegelmiştir.

Hal böyle iken bizde -her şeyde olduğu gibi- bu hususta dahi o kadar lâkayt davranılmış ve davranılmakta bulun[ul]muştur ki eğer her nasılsa elyevm ağızdan ağıza gezen beş on darb-ı meselimiz olmasa ve Mevlâ rahmet eylesin Ahmet Vefik Paşa ile Şinasi'nin "Durûb-ı Emsâl"leri meydanda bulunmasa insanın bizde bu yolda hiçbir söz söylenmemiş olduğuna hükmedeceği gelir.

İşte, bu ihma ve tekâsülün sû-i netâyicindendir ki bugün tercümelerimizde değil, kendi yazdıklarımızda bile yeri geldikçe tenvîr-i müddeâ için "Fransızlarda yahut Almanlarda şöyle bir darb-ı mesel vardır" diyerek ecanibin kavmiyetimize, şerâit-i ictimâiyyemize, âdâb-ı muâşeretimize taban tabana zıt sözlerini ortaya sürmek zilletini ihtiyar ediyoruz!

Şu hallere, bir de durûb-ı emsâl-i Osmâniyyenin kıymet ve ehemmiyetçe akvâm-ı sâireninkinden dûn olmamakla beraber mekâtib-i ibtidâiyye programlarıyla ders kitaplarında buna dair bir şey görülemediğine binaen mekâtib-i mezkûrede tedrise hiç olmazsa etfâl-i vatan arasında okunup bellenmeğe salih olmak üzere şöyle bir eserin cem ve telfikini arzu eyledim. Eser-i âcizânem iki kısma münkasımdır. Bir kısmı durûb-ı emsâlin malûm ve mazbut olan suretinden ibaret ve hurûf-ı hecâ üzerine mürettebdir. Diğer kısmı bunların manzum olanlarıyla darb-ı mesel **[96]** olarak irat ve zabıt ve hıfza şayan ebyat ve masariden müteşekkildir.

Durûb-ı emsâlden bazılarının muhtevi olduğu lâfız ve tabirler mürûr-ı zamân ile elyevm mehcur ve binaenaleyh manâları müphem kalmıştır. Böyle olanları not ile şerh ve izah olunacaktır.

Fe (ف) [Faik] Reşat

Kısm-ı Evvel

Harf-i Elif

Atalar sözünü tutmayanı yabana atarlar.

At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır.

At ile eşek yarışamaz.

At binenin, kılıç kuşananın.

At bulunur meydan bulunmaz; meydan bulunur at bulunmaz.

Atta duran var, durmayan var.

At çalındıktan sonra ahırın kapısını kapar.

At teper, katır teper, ara yerde eşek ölür.

At sahibine göre eşer.

Attan düşene tımar, deveden düşene mezar.

Ateş ile pamuğun oyunu olmaz.

Ateş düştüğü yeri yakar.

Ateş olsan cirmin kadar yer yakarsın.

Ateş kış gününün meyvesidir.

[Mabadı var.]

Kitapçı Arakel
Matbaası

Müdîr-i Mesûlü:
Mustafa Figanî

İhtâr-ı Mahsûs

Gelecek nüshamızda tahsîl-i ibtidâî ve bahusus bütün ulûm ve fünunun tohumu demek olan elifbanın tarz-ı tedrîsi hakkında Rehber-i Saâdet Mektebi müdîr-i muhteremi Mehmet Celâl Bey'in mütalâatını dercedeceğiz.

Altı Ayda Osmanlı Lisanı Okunur ve Yazılır

Kısa bir müddet, az bir zaman zarfında hatasız Kur'ân-ı Kerîm'i tilâvet eylemek, Türkçe bütün âsarı okumak ve yanlışsız imlâ yazmak üzere tertip edilip bu kere mevcudu kalmayan "Rehber-i Saâdet" Mektebinin müdîr-i muhteremi vâzı-i usûl Mehmet Celâl Bey'in [Usûl-i İmlâ vü Kırâat] "Amelî Elifbâ-yı Osmânî"si üçüncü defa olarak kütüphanemiz tarafından gayet nefis bir surette tab ile onbeş gün zarfında meydân-ı fürûhta vazedileceği evlâd-ı vatanı düşünen mekâtib müdiranıyla evliyâ-yı etfâle beyan olunur. Kâinat Kitabhanesi marifetiyle tabolunmaktadır.

Dördüncü Nüshamızdaki Bilmecemizin Halli

Şikago.

Beşinci Nüshamızdaki Bilmecelerin Halli

1 – Gulyabani.

2 – Sıfır.

3 – Yıldız.

4 – Nun [ن] elif [ا] ra [ر] (nar), elif [ا] ra [ر] ye [ى] (arı), ra [ر] ye [ى] kef [ك](rîk).

Çekilen kurada birinciliği hukuk talebesinden Zaven Efendi, ikinciliği Mahmudiye Rüşdisinden Mehmet Muammer, 3, 4, 5, 6 ve 7'nciliği Mahmudiye İptidaisinden İsmail Nedim, Gelenbevi Sultanisinden 380 Mustafa Nüzhet, Rehber-i Saâdet Mektebi müntehi sınıf talebesinden Kenan ve Sezai Efendiler ile Rehber-i İttihâd-ı Osmânî Mektebi kâtibi Bahattin Efendi kazanmışlardır. İdarehanemize müracaat ederek hediyelerini almaları rica olunur.

Kartpostal Kazananlar

Rehber-i Saâdet Mektebi müntehi sınıf talebesinden Kenan ve Sezai, üçüncü sınıf talebesinden İrfan, Gelenbevi Sultanisinden 380 Mustafa Nüzhet, Mahmudiye Rüşdisinden Mehmet Muammer, Mahmudiye İptidaisinden İsmail Nedim, hukuk talebesinden Zaven Efendi, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî Mektebi kâtibi Bahattin, mekteb-i mezbûrdan 28 Şevket Tahsin, 228 Sabri, 102 Selahattin, 218 Abdüsselam, 104 Halit, 109 Esat, 185 Muazzez, 232 Tevfik, 133 İrfan, 180 Tahsin, 110 Mustafa Reşit, 39 Ferit, 124 İskender, 126 Vahyi, 219 Ahmet Nida, 128 Kâzım, 222 Necip, 127 Arif, 250 Hüseyin Avni, 147 Faik, 25 Sadettin, 36 Mehmet Ali, 103 Mahmut Muzaffer, 101 Ali Fuat, 166 Ali Haydar, 19 Muhittin, 18 Sıtkı, 123 Muzaffer İlhami, 150 Muzaffer, 154 Süreyya, 35 Şinasi, 111 İsmail Sedat, 121 Ali Rıza, 152 Şükrü, 10 Vahdettin, 26 Yusuf, 156 Kenan, 42 Süleyman Necati, 183 Abdülvahit, 11 İhsan, 19 Mustafa, 43 Mustafa Talât, 3 Galip, 235 Tevfik, 27 Cemil, 114 Niyazi, 224 Hüseyin Necati, 5 Abdülhamit, 9 Ali Cevat, 529 İsmail Hakkı, Vahdettin, 2 Sami, 548 Kâmil, 523 Nazif, 33 Hikmet, 22 Seyit, 509 Turhan, 517 Hafız Süleyman, 37 Şahin Efendiler.

İhtar

Beşinci nüshamızdaki müsâbaka-i tahrîriyye ile resim müsabakalarımıza maatteessüf iki efendiden fazla iştirak eden olmadığı cihetle mezkûr müsabakaların müddeti bu nüshamız ile dahi temdid edilmiştir.

Bilmeceler

Bilmecemiz hayvânât-ı ehliyyeden birinin ismidir. Baştan iki harfi hazfedilirse en kıymettar âzamızdan birinin ismi olur. Baştaki bir harf hazfedilip yerine diğer iki harf ilâve edilerek aksine okunursa hiç kimsenin arzu etmediği bir kelime vücuda gelir.

Hediyelerimiz

Bilmecemizi doğru halledenler miyanında çekilen kurada birinciye kıymetli bir kitap, ikinciye sulu boya bir kartpostal, üçüncüden onuncuya kadar birer kitap, onbirinciden ellinciye kadar birer adet meşâhîr-i hürriyyetperverân-ı Osmâniyyeden 4 zatın matbu fotoğrafileri ita olunacaktır. Bilmecemizin halli fî 12 Teşrîn-i Evvel sene 329 tarihine kadar gönderilmelidir.

Âsâr-ı Münteşire:

Perihan Sultan

Üç perdelik tarihî temaşadır. Muharriri Memduh Mazlum Bey'dir. 125 sayfadan ibaret olduğu halde fiyatı 5 kuruştur. Babıâli karşısında Kâinat Kitabhanesinde satılır.

Emvâl-i Gayr-i Menkūle İntikalât Kanunu Şerhi

Şûrâ-yı Devlet İstinaf Müddeî-i Umûmî Muavini İbnülhikmet Ahmet Cemal Beyefendi tarafından kaleme alınmıştır. Arâzî-i emîriyye, arâzî-i mevkūfe, icareteynli icâre-i vâhide-i kadîmeli müsakkafât ü müstagallât-ı vakfiye ile mukātaa-i kadîmeli müstagallâtta ashâb-ı intikāl kimlerdir? bahislerini muhtevi olup herkese lâzım bir eserdir. Fiyatı 100 parayadır.

Şehbal

Memleketimizin yegâne resimli, zarif bir risâle-i kıymetdârı olan bu mecmuayı bilhassa tavsiye ederiz.

Arsen Lüpen'in Yeni Sergüzeştleri

Fransız meşâhîr-i hikâye-nüvîsânından (Moris Löblan)[44]ın en büyük ve meraklı yeni bir eseri olup Mehmet Ali Bey tarafından tercüme edilmiştir. Yediyüz sayfaya karib olan bu esrarengiz romanın mütalâasını kari ve karielerimize tavsiye ederiz.

[44] Maurice Leblanc (1864 - 1941). Fransız öykü ve roman yazarı.

Fiyatı – 13 kuruştur.

Osmanlı Lisanı

İhtiyâcât-ı hâzıraya göre Mekteb-i Bahriyye Kitabet Muallimi Kolağası Salih İhsan Bey tarafından tertip edilmiş olan bu eser bilcümle Arabî ve Farisî kavaidi de cami olduğundan lisân-ı Osmânîyi elde etmek isteyenlere fevkalâde sühulet arz eder. Bizde matbu olarak bulunan kavaid kitaplarının en mufassal ve en mükemmelidir.

Fiyatı 20 kuruştur.

Amelî ve Nazarî Fen Defteri

Bahri Arif Bey tarafından kaleme alınmış olan bu eser 3 kısımdan müteşekkildir. Kayd-ı muzâaf, muâmelât-ı ticâriyye ve defterler. Tabı gayet nefis, cetvelleri muntazamdır. Mekâtib-i rüşdiyyenin son sınıfına ve idadinin birinci sınıfına elverişli olup hariçten alanlar dahi pek çok istifade ederler. Fiyatı 3 kuruştur. Mücelledi ise 6 kuruştur.

Fotoğrafçılık

Fotoğrafçılığın ne kadar şâyân-ı istifâde bir eğlence olduğunu gençlerimiz bilirler. Gezip dolaştığımız yerlerde tesadüf ettiğimiz revnakdar menazırı, hissiyatımızı tahrik eden levhaları maddî bir timsal olarak saklamak herkesin arzu ettiği bir şeydir. Fakat bu arzular ile mütehassis olanların şüphesiz teşebbüsleri semeredar olması için birçok malûmata ihtiyaç vardır:

Meselâ fotoğraf camları nasıl kullanılır? Nasıl imal olunur? Nasıl muhafaza edilir? Makineler nasıl olmalıdır? Objektiflerin derece-i hassâsiyeti nasıl anlaşılır? Ziyâ-yı vâride ne tarafa gelmelidir? Fon nedir? Eczaların mürekkebatı nedir? Bunların bizzat imali kabil midir?... ilh. Buna mümasil birçok malûmata ihtiyaç vardır. İşte burada genç amatörlerimize tavsiye edeceğimiz Mim [م] Abdullah Bey'in tercüme değil sırf amelî bir sayden sonra vücuda getirdiği "Fotoğrafya" kitabı fotoğrafçılığın amelî ve nazarî bütün kavaidini muhtevidir.

Fiyatı 3 kuruştur. Mücelledi 5 kuruştur.

Eşâr-ı Vefâ

Safa merhumun biraderi Vefa Bey'in tercüme-i hâliyle hâtırât-ı eşârını havi bir eserdir. Âlem-i edebiyyâtta terennüm edip gidenleri tanımak, onların bugüne kalan âsâr-ı metrûkesinden hissemend olmak isteyenlere tavsiyeye şayandır. Fiyatı 60 paradır.

İlk Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin ikinci senelerinde tedris edilmek üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan telif olunmuştur. Minimini yavruların küçük dimağları yorulmaksızın mukaddemât-ı hendesiyyeyi anlayabilmelerini teminen gayet sade bir ibare ile yazılmış ve tenvîr-i efkâra hadim birçok küçük misaller irad olunmuştur. Emsaline cidden faik olan bu eser, ulûm-ı riyâziyyedeki behresi herkesçe maruf olan Bahriye Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada tahrir ettirilmiştir. Taht-ı tedrîsinizde bulunan şakirdan için bir hendese kitabı intihap etmezden evvel bu eseri tetkik etmek bir vazîfe-i hamiyyettir. Fiyatı 2 kuruştur.

Muhtasar İlm-i Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin üçüncü senelerinde okunmak üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada yazdırılmıştır. Tarz-ı tertîb ü tahrîrinde ittihaz edilen usulün sadeliğinden dolayı bu eseri takip eden şakirdan öğrenmek hususunda katiyen müşkülâta tesadüf etmez. Darülmuallimin için de en münasip bir ders kitabıdır.

Mekâtib-i sultâniyye vü idâdiyye ile Mekteb-i Bahriyyeye duhul arzusunda bulunanlar için güzel bir müracaat kitabıdır. Emsaline faikiyeti küçük bir tetkik ile âşikâr olur. Fiyatı 5 kuruştur.

Hulâsatü't Tevârîh

Bu eser otuzbeş seneyi mütecaviz bir zamandan beri mekâtib-i askeriyyede tarih tedrisiyle iştigal ederek kudret-i üstâdânesi bilcümle şakirdanı tarafından musaddak olan miralaylıktan mütekaid Ali Razı Bey tarafından bir sûret-i sâlimede cem ve telif olunmuştur.

Mîr-i mûmâ-ileyh tarihteki rüsuhu ve müddet-i medîde muallimliği zamanındaki tecrübesi cihetiyle kurûn-ı sâlife vakayiini gayet istifadeli bir tarzda tanzim ve ihtisar etmiş olduğundan müntesibîn-i târîh için bir muhtıra ve mekâtib şakirdanı için de nafi bir eserdir. Nihayetine de selâtîn-i âl-i Osmân ile muasırları bulunan Avrupa hükümdarlarının târîh-i cülûslarıyla vilâdetlerini ve müddet-i saltanatlarını müşir bir cetvel ilâve olunmuştur. Eser-i mezkûr merkez-i tevzîi olan Kâinat Kitabhanesinde yedibuçuk kuruş fî ile satılmaktadır.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 6

Numara: 7 **15 Teşrîn-i Evvel 1329** **Sene: 1**

Resimli Mektep Âlemi

Nüshası 50 parayadır.

Mündericat

Peder ve Evlât – Orhan Mithat Bey

İntikam	Otomobil ve Bebek
Eğer Tahsilin	Durûb-ı Emsâl-i
Teshili Lâzımsa	Osmâniyye
İnsanların En	Bilmecelerimiz
Azılı Düşmanı	İlânlar

Müracaat Yeri: Babıâli karşısında "Kâinat Kitabhanesi" Numara 73

İtizar

(İnatçı Kahraman Ağa) romanının mütercimi küçük bir seyahate çıktığı için bu nüshamıza ilâveten takdim edemediğimizden muhterem kari ve karielerimizin affı temenni olunur.

Bu nüshamız Orhan Mithat ve Ali Fahri Beylerin Peder ve Evlât ve İntikam nam pek mühim birer makalelerini muhtevidir.

Bu nüshamız mecmuamızın güzellik müsabakasından on adet resim ile müzeyyendir.

[97] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **15 Teşrîn-i Evvel Sene 1329** **Numara (7)**

Ebeveyn ü Mu'allimîn-i Kirâma:

Peder ve Evlât

Beşeriyetin bî-manâ kuyûd-ı tâkat-güzârı arasında ehemmiyetten âri gibi görülen bir râbıta-i nizâm ü intizâm vardır ki! heyet-i ictimâiyyenin kâfil-i saâdet ü selâmeti addolunsa cesbandır. O rabıta, râbıta-i gayr-i mütederrise ise baba ile evlât arasında tecelli eden pek ciddi bir terbiye-i ilmiyyenin mahsulü değil; fakat tab-ı beşerin tevlit ettiği hiss-i fıtrîdir. Teşkîl-i âile kaziyye-i mutenâ pahası bekā-yı âlemle alâkadardır. Lâkin nizâm-ı cihânın bekası insanların yalnız aile teşkil ve tesis etmesiyle değil; belki aileler arasındaki vazâif-i insâniyye vü tabîiyyenin hüsn-i îfâsından semerât-ı hasene, netâyic-i matlûbe istihsal eylemesiyle mümkündür. Gayet müphem ve muzlim görülen şu mesrudatım manidar ve pek büyük hakayıkı muhtevidir!...

"Vazâif-i ictimâiyye, vazâif-i âile takdir ve takdis olunmayan, tanınmayan cemiyetler katiyen payidar olamaz.

Ailelerdeki ittihat ve irtibatın haleldar olması cemiyetin rişte-i hayâtını kateder, heyet şirâze-i intizâmdan çıkar, bir herc ü merc-i bî-pâyân içinde nisyanın ka'r-ı nâ-yâbına karışır…. Bir cemiyeti, bir heyeti yaşatacak terbiye-i ictimâiyye görmüş ve muhît-i âiledeki vazifesini anlamış insanlardır. Yoksa cemiyete bâr olan, insanlığı yaşatmaya değil; fakat öldürmeğe kasteden vücutlar değildir.

Tenasül ve tevalüd hayvanlarda da mevcuttur. Onların da asırlarca payidar olduklarını görüyoruz!... Fakat bundan beşbin sene evvelki hayvanların tarz-ı hayâtı, tarz-ı taayyüşü ile yirminci asır medeniyet hayvanları arasında bir fark göremiyoruz!?.. Âlem-i insâniyyet öyle mi?.. Cihan her an ve dakika yeni bir tahavvüle, yeni bir teceddüde, tebeddüle mazhar oluyor, beşeriyetin terakki ve tealisi için çürüyen insanlar cemiyetlerinin bekası, refah ve selâmeti yolunda hayatlarını heder ediyorlar… Noksânî-i fıtrat ilcâât-ı tabîat hayvanları düşünmek mazi ve âtiyi teemmül etmek hassasından mahrum etmiştir… Lâkin insanlar; tabiatın sarp, çetin arızalarına, hayatın ıztırar-âlûd hatarnak tecellilerine, beşeriyetin belki binlerce sene sonra maruz kalacağı, içtimaî, sınaî, tabiî tehlikelerine karşı tedbirler düşü**[98]**nüyorlar ve nihâyetü'l-emr cemiyet-i beşeriyyenin bekasına çalışıyor, çabalıyorlar… Bekā-yı nizâm âlem-i beşeriyyetin nail olduğu tahavvülât ve teceddüdat ile tecelli eder. Yani her ihtira, her keşf-i mühimm insaniyeti ihya eder, belki cemiyete bir hayat ve zindegî bahşeder!...

***

Peder, yavrusunun en emin melcei ve penâh-ı saâdetidir! Pederin muhît-i âilede, heyât-ı ictimâiyyedeki vazifesi mühimdir, müşküldür… Çünkü: müdür, müdebbir bir pederin dest-i terbiyetinde perveriş-yâb olan insan yavruları cemiyetlerinin beka ve felâhına hizmet ettikleri halde vazife-nâ-şinas babaların âgūş-ı müsâmahakârında büyüyen çocuklar cemiyet için hakikaten büyük bir tehlike teşkil etmektedirler. İşte! Burada bekā-yı heyet ile vazâif-i âile arasındaki irtibat ve münasebet pek ayan ve beyan tecelli ediyor…

Yavruların ikbal ve istikbalini temin eden ve onları insanca yetiştirebilmek bahtiyarlığına nail olan pederler insaniyetin, tabiatın kendilerinden beklediği en mühim, mukaddes, mübeccel vazifeyi ifa etmiş addolunurlar…

Hayât-ı husûsiyye ile hayât-ı resmiyyenin zeval-nâ-pezir rabıtası da bu noktada inkişaf ediyor…

Ailesinin, yuvasının meclûb-ı saâdeti, meczûb-ı istikbâli olan bir babanın her zamanki tezâhürât-ı hissiyyesi yine o emel-i mukaddese, gāye-i mübecceline masruftur, mahmuldür…. Pek sert ve bîdad bakan baba nazarlarının nigâh-ı âteşîninde yine mukavemetsûz bir iştiyak ve şefkat vardır. O sertlik, o zahirî huşunet, o ciddi bir rikkat ve mürüvvetin, ulüvv-i şefkatin cilâ-yı fıtrîsidir ki: pek mukavemetsûz ve ciddi olan muhabbet-i pederâne ibrâz-ı fedâkârî zamanında cilvenümâ olur… Bu emrin sakf-ı feyz-dârında haricin tecelliyatına, tecavüzatına, taarruzatına karşı kanatlarını açan, yavrularını koruyan ve belki o yolda, tarîk-i mücâhede vü mübârezede olanlar yine babalardır. Pederlik sıfat-ı mübeccelesi yalnız sâha-i hayâta bir çocuk atıvermekle ihraz olunamaz, insaniyet ve hayvaniyet beyninde olan ve her hususta tezahür eden fark burada pek kati surette meşhud olur… İnsan babaları, yavrularını hayvanlar gibi diri diri nisyana gömemezler! Tahakküm ve tagallüb fakat hep selâmet ve saadete masruf olan mesaileriyle çocuklarını -ömr-i beşer müsait olursa- mehdden lâhde kadar takip ederler. Ve onların nik ve bedinden, saadet ve sakametinden, ikbal ve idbarından kendilerini mesul tutarlar!... Tefekkür ve teemmüle, akıl ve muhakeme ile temyiz eden insanları Allah ihsan ettiği inâm-ı semedâniyyesine mukabil bu gibi hayvanların vüs ve takati haricinde olan birtakım vazâif-i ulviyye ile muvazzaf kılıyor…. Cemiyette nazar-ı rikkat ü teessürü celbeden üryan ve perişan, nâlân ve giryan sefil orduları; hiç

şüphesiz vazifesiz pederlerin mahsûl-i cinâyeti olan ihmalin, teseyyübün bir muhît-i lâkaydîde insanlığını, hissiyyât-ı insâniyyesini hayvanî emellerin, behimî arzuların dest-i kahhârından kurtaramayan bedbahtlardan müteşekkildir. Yani: çocukta insanî hisler tenmiye edilememiş pederin vazife-nâ-şinaslığı sâye-i şeâmet-engîzinde hissiyyât-ı hayvâniyyesi ihtisâsât-ı beşeriyyesine galebe etmiş ve fıtraten insanın insanlıktan ziyade hayvanlığa, iyilikten çok fenalığa **[99]** meyyal ve münhemik olması itibarıyla o insan yavrusu hayvan olarak yetiştirilmiştir. İstidâdât-ı beşeriyyenin inkişaf ve inbisatı mesâ'-i ciddiyyenin inzimamıyla mümkündür. Her bedbaht yavru, ihmalin, bir muhitin kurbanı, kurbân-ı seyyiâtıdır. Fena adamın fena evlât yetiştirmesi, iyi adamın hayrü'l-halefe mazhar olması belki bu kānûn-ı fıtratın, kānûn-ı cemiyetin icabatıdır.

İstisna bittabi kāide-i umûmiyyeden hariçtir. -Münâsebât-ı nâ-meşrûanın mahsulü olan çocukların ekseriyetle cemiyete hasım bir unsur-ı muzırr teşkil etmelerinin sebeb-i aslîsi, sâik-i ictimâîsi: ne cemiyette ne de ailedeki vazâif-i insâniyyelerini bilmemeleri ve hissiyyât-ı insâniyye ile mecbul bir kalb-i müşfikin dikkat ve ihtimamına mazhar olamamalarıdır. Yoksa öyle elim, nâ-meşru bir mukarenetten peyda olmaları sebeb-i şenâatleri değildir… Bu noktayı tenvir ve tavzih zaittir… Çünkü: yaşamak, günlerini geçirmek, ihtiyâcât-ı fıtriyyesini temin etmek mecburiyetinde olanlar dâire-i meşrûiyyette tehvîn-i ihtiyâcâta kudret-yâb olamazlarsa bittabi vesâit-i nâ-münâsibeye müracaatta muztar kalırlar…. Aynı zamanda her türlü himaye ve muhafazadan mahrum gençlerin sefalet ve sefahat girdapları içinde mahv ve nâbûd olmaları da hayatın her güne tesadüf olunan tecelliyât-ı elîmesindendir! Demek insanlığı öğrenen, hayatın en salim ve metin yollarını gösteren aile ocağı, aile terbiyesidir!...

Sürûr ü saâdet-i âilenin, hayât-ı ictimâiyyenin bekası için cehd [ve] ikdam eden babalar mukaddestir, mübecceldir. Evlâdın o mübarek vücutlara karşı taabbüd ve perestiş derecesinde itaat ve riayeti tabiîdir. Bu büyüklüğe karşı şükran; pederlerin kalb-i âlîcenâbında vücut-nümâ olan âmâl-i kudsiyyenin -ki: evlâdın cemiyette bir mevki tutmasıdır- cüz-ârâ-yı husûl olmasına sarf-ı himmet, bezl-i makderet etmekle belki mümkündür. Çünkü: biz pederlerimize yalnız hayât-ı mâddiyyemizi değil hayât-ı maneviyyemizi de medyunuz!.. İstikbalin ikbal ve kemal ile inkişaf ve tecellisi hissiyyât-ı maneviyyemizin de; metin esasatına istinat edecektir.

Dava Vekili

Orhan Mithat

İntikam

Aziz evlâtlarım..

Bu son aylarda, pek çok istimal edilen, o kadar çok ki, sizlere, daha küçüklerinize, beşiklere, beşiklerin ninnilerine kadar hulûlüne çalışılan bir kelime var: İntikam!.

Bunun manâsını biliyor musunuz?

Lûgat kitabını açtım, işte oradan "intikam"ın manâsını aynen buraya geçiriyorum: Öç almak, ahz-ı sâr, acı çıkarmak.

Bundan benim anladığım ve o kelimeyi o kadar çok istimal edenlerin maksutları olan manâ! Sana vuku bulan fenalığa, zulüm ve hıyanete, cinayete, hülâsa bî-gayr-i hakkın uğratıldığın azap ve işkenceye, tıpkı o cinslerden olan efal ve harekât ile mukabele etmektir; ve ancak o vakit, uğratıldığın âlâm ve azabın, cinayatın cezasını icra etmiş olursun. **[100]** Hatta bundan dolayı, bir zamanlar, erbâb-ı cerâime ceza tayin etmek hakkının fikr-i intikāmdan tevellüt ettiğine bile zahib olmuşlar. Bundan da anlaşılır ki: dâiye-i intikām, yeni bir şey olmayıp, kadim, pek kadimdir. Ve o kadar kadimdir ki: bugün terakki ve temeddün etmiş milletler arasında tamamen metruk ve mensi; ve yalnız az çok bedavet ve vahşetle iptidailikle merbut milel-i mütedenniyye ve gayrimedeniye arasında makbul ve caridir.

Bunun eski yahut yeni olması, benim şimdi, bu satırlarda size söylemek, göstermek istediğim bahisten hariçtir. Asıl bahsimiz: intikam fikrinin doğruluğunda, ahlâken, medeniyeten hatta siyaseten makbuliyetinde, yahut eğriliğinde ve makduhiyetindedir.

"İntikam" kelimesinin bu son aylarda, pek çok istimal edilmesinin sebebi! Bulgarlardan, Yunanlılardan, Sırplılardan, Karadağlılardan gördüğümüz zulüm, hakaret, cinayet, daha bin türlü ahlâkın, insaniyetin, medeniyetin nefretlerle ret ve tahkir ettiği levsiyat ve kahriyat…

Peki.. Onlar bize bu canavarlıkları nasıl ve ne için yaptılar?

Hepsi bir araya gelince, bizden kuvvetli oldular, elimizdeki toprakları, sevgili vatanımızın güzel, kıymetli parçalarını almak istediler. Hiç rahm ve şefkat, hak ve adalet bilmeden, kafamızı ezmeğe, çoluğumuzu çocuğumuzu, ırz ve namusumuzu parçalamağa yürüdüler. Bu, haksız, alçakça, canavarca bir şey idi; şüphe yok. Öyle ise, biz de herhangi bir **[101]** suretle kuvvetlenir de fırsat elimize geçerse, tıpkı onların yaptıkları cinayatı, bugün nefretlerle tel'in ettiğimiz o alçaklıkları, onların aleyhine ika ederek iyi yapmış olur muyuz? İntikamı tervic edenlerce iyi yapmış olacağız. Fakat fenalık, hangi zamanda, hangi mekânda, hangi fenalıklara, haksızlıklara mukabil olursa olsun, hiçbir surette mahiyetini değiştirmez; daima "fenalık" olarak kalır. O zamân ü mevki-i fırsatta, biz de onların bugünkü yaptıkları gibi yaparsak fenalık etmiş, alçaklık etmiş, canavarlık etmiş oluruz.

Nasıl ki: Bulgar zalimleri, daha birkaç gün evvelki dostlarıyla düşmanlaşarak yalnız kaldıkları; onların kuvvetlerine karşı kuvvetsiz düştükleri vakit; bizim için fırsat zamanı hulûl etti. Ve biz, o vakit onların bize yaptıkları alçaklıkları yapmadık. Ordumuz, gayur kumandanlarımız, sevgili zabit, asker kardeşlerimiz, mert ve asil yürüdüler, yürüdüler… Karşılarına çıkan müsellâh Bulgar canavarlarını, vakur ve kavi çiğneyerek, ezerek, fakat silâhsız, müdafaasız, âciz ve zayıflara, kadınlara, çocuklara ibzâl-i rahm ü şefkat ederek Edirne'ye, Kırkkilise'ye girdiler.

Biz Türk'üz, Osmanlıyız. Bizim kanımızda ulüvv-i cenâb, cevher-i merdî, asil ve nezih rahm ve şefkat vardır. Biz, "intikam" denilen fenalıkla beslenemeyiz. Uğratıldığımız felâketlerin tazminini biz kesb-i irfân ile, kesb-i kuvvet ile, kesb-i salâbet ü rasânet ile temin edeceğiz. Ve bu, intikam almak değil, asla değil; sadece düşmanlarımıza, mal ve mülkümüze hücuma; mal ve mülkümüzü **[102]** yağmaya cesâret-i kudret vermeyecek derecede kuvvetlenmektir. O derece kuvvetlendikten sonra, artık bir vakit gasbedilmiş mal ve mülkümüzü, hukukumuzu istirdad etmek dahi kolaylaşacağından, intikamı alınacak bir zulüm-dîdelik de kalmayacaktır. Bunun için evlâtlarım, çalışmak, öğrenmek, o suretle kuvvetlenmek elzemdir. Göreyim sizi, çalışınız, her şeyi öğreniniz, ileri, daima ileri, daha, daha ileri gidiniz… Cesur, çalâk vatandaş olunuz.. Yetmişbeş kilometreyi bir günde kateden son Edirne Hareket Ordusu gibi cesur, çalâk, pür-şitâb, azimkâr olunuz… Fakat asla, asla intikam-cû olmayınız...

Bakınız size ufak bir vaka anlatayım: Ordumuz Edirne'ye girdikten bilmem kaç gün sonra idi, gazetelerde bir ilân gördük; aynen hatırımda değil, fakat meal tamamen şu idi:

"Ordumuz Edirne'ye girerken Bulgaristan'a firar eden Bulgar ahalinin haneleri, hayvanatı ve bilcümle emvali hükûmet-i askeriyye-i Osmâniyyenin yedinde vediadır, sahipleri köy ve hanelerine kemâl-i emniyyetle avdet ederek mallarına vaz-ı yed edebilirler ve iş güçleriyle meşgul olabilirler."

Şimdi… Bu firar edenler, vâkıâ yerli iseler de Bulgarlığın heyecân-ı menfûruyla kim bilir ne kadar Türk ve İslâm'a zulüm ve işkence etmiş, ordumuzun avdetiyle alçaklıklarının cezâ-yı şedîdine uğramaktan kaçmış rûh-ı lâîn, tab-ı lâîn ashabı kimseler idi. Ordumuz, bâlâya mealen naklettiğim ilânı ile, Türklerin, kendileri gibi dûnü'l-vicdân müfterisler olmadıklarını, öyle âdiliklere, canavarlıklara tenezzül etmekten pek çok yüksek olduğunu ispat ve ilân etmiş oldu. Bu mu iyidir? Yoksa, akan yüzlerle, binlerle yetim, öksüz, ihtiyar, hasta kanları, henüz kurumamış olması gibi acıklı bir özr-i azîm mevcut iken bile, intikama şitab edip de Bulgarların Türklere, evlât ve ıyallerine ika ettikleri cinayatı Türkler de Bulgarların evlât ve ıyallerine ika etseydiler mi daha iyi olurdu?.

İkincisinin ne kadar merdud olduğunu, ordumuz bilfiil tasdik etti. Ve beşeriyyet-i medeniyyenin vicdân-ı umûmîsi, mücerret zulümkârlıklarından dolayı Bulgarlara o kadar ilân-ı husûmet etti ki: bugün o beşeriyyet-i medeniyye âleminde "Bulgar" kelimesi "kanlı" kelimesi ile müterâdifü'l-manâ görülüyor.

Burasını pek iyi bilelim ve hepimiz dimağlarımıza öyle nakşedelim ki: intikam, canavarlık, alçaklık, kanlılıktır. Ruhlarımızı asla böyle bir hiss-i hasîs ile beslemeyelim. Vicdanlarımıza hiss-i intikām telkih etmeğe çalışan bazı muharrirlerimizin, konferansçılarımızın sözlerine itibar etmeyiniz; onlar beyanatlarında belki samimî iseler de içtihatlarında aldandıklarına şüphe yoktur. Onlar, görülen zulmün tehevvürüyle akl-ı selîmi, tab-ı selîmi, tefekkür-i selîmi zayi etmişlerdir.

Büyük bir şairimiz:

"Muzaffer, vakt-i fırsatta adûdan intikam almaz.."

diyor. Muzaffer olmağa çalışalım, muzaffer olalım, fakat intikam almağa değil…

Ali Fahri

[103] Eğer Tahsilin Teshili Lâzımsa

Bütün efrâd-ı milletin vecîbe-i zimmeti olan maarif hakkında şimdiye kadar birçok makalât yazılmış olduğu gibi tahsilin derece-i teshîli hakkında da pek çok güft ü gûyu mucip mütalâat yürütülmüştür.

Ezcümle hurufatın eşkâliyle tarz-ı tahrîri hususunda her dâire-i maâriften [matbuat] bir başka avaz zuhur eylediği ve yine o devairin mahsûl-i hayali, vazîası olarak eşkâl-i muhtelife ile birçok şekiller tulû eylediği halde bu âvâz-ı mütenevviayı ve bu eşkâl-i muhtelifeyi tevhit edecek mutavassıt bir fikr-i münevverin zuhur eylememesi ve eylemiş olsa bile o devâir-i ilm ü marifeti idare eden zevât-ı maârif-simâtın müfritaperverane hareketleri veya efkâr-ı mütesâdimenin imtizac edecek nikāt-ı mühimmelerini hal ve fasl eylememeleri yüzünden her mektebin elifba tarz-ı tedrîsi bambaşka bir tarzda devam edip neticenin neye vasıl olacağını henüz kimse kestirememektedir. İnsaf edelim. Devâir-i ilm ü marifet dediğimiz (taallûku hasebiyle) bunca mekâtib-i ibtidâiyyede mütehassısîn-i kirâm mevcut olduğu ve matbaacılık itibarıyla mürettiblerin ücretlerinden istifade eylemek veyahut az hurufat ile bir nefis kitap tab ve temsil edebilmek ümidiyle gazete idarelerinde mevcut muharrirîn-i muhtereme bulunduğu ve elifba bütün ulûm ve fününun tohumu olduğunu bittakdir fevâid-i azîmesini tecârib-i adîde ve âsâr-ı fi'liyyesiyle birçok zevât-ı maârif-simâta tahsin ettirmiş mücerribin bulunduğu halde bunlardan mürekkep bir encümen-i husûsî teşkil olarak hayât-ı ilm ü marifetin ruhu olan eşkâl-i hurûfât-ı elifbâ ve elifbanın tarz-ı tedrîsine dair bir karar verilmiyor. Islâh-ı hurûfât için uğraşan birçok zevat ile görüşmek şerefine nail oldum. Gaye hakkında ne gibi efkâr perverde eylediklerini (doğrusunu söylemek icap ederse) anlamak mümkün değildir. Yalnız lisanımızın tahsili güçtür. İcat-gerdesi olan eşkâl ile kabulünü ve kabulünün çaresini arayacağız deyip icat-gerdeleri olan hurufatı enzâr-ı âmmeye reklâm edip duruyorlar. Ve yine bir kısım muharrirîn matbaacılık nokta-i nazarını derpîş ederek mürettiblerin az zamanda birçok işler meydana getirmek üzere müdafaa eyledikleri bir türlü hurufatla ki: temîn-i teshîl-i tahsîl için beyhude olup ancak beyan eylediğimiz veçhile tab ve temsilde sürat ve iktisâd-ı menâfiini kurtarabilecek. Ve bununla da iş bitmeyecektir. Üçüncü kısım

ise hâlâ mekâtib-i vakfiyyede tarz-ı atîki cedid ile mezceden elif ki: İki üstün (اَىِ) tertipleri de nazardan imha eyledikten sonra arz olunan iki ve sırf usûl-i cedîd ile uğraşan yeni bir üçüncü kısımla tevhîd-i mesâî edecek bir encümen teşkil olunarak bir elifba vücuda getirilir ve bu elifba için birinci, ikinci derecede hatta üçüncü derecede muhitine nazaran birer kıraat kitabı tertip olunarak lisanın sırf Türkçe veyahut kemâ-fi's-sâbık kelimât ü terâkib-i Arabiyye vü Fârisiyye üzerine tekellüm ve tahririni temin edecek kavâid-i sarfiyye vü nahviyye vücuda getirilir ve işte bu kitaplar bütün ulûm ve fünunun tahsiline mebde olmak üzere kabul olunur veya ettirilirse bu suretle tahsîl-i ibtidâînin aslen teshiline yardım edilmiş **[104]** bulunulur. Ve bunun üzerine ibtina ettirilecek fünûn-ı sâire için de bir esas metin ihzar olunmuş olur. Eğer tahsilin teshili lâzımsa bir dakikacık bile fevt edilecek zamanımız olmadığından ilk hatve-i fi'liyyeyi atmak cesaretinde bulunan muhterem Tanin'den bu encümenin teşkiline vasıta olmasını temenni eder ve elifbanın tarz-ı tedrîsi hakkında kendi nazarımıza göre mütalâatımızı gelecek nüsha için yazacağımız makāle-i mahsûsada mufassalan beyan eyleriz.

Rehber-i Saâdet Mektebi Müdürü

Mehmet Celâl

Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye

[Mabad]

Ateşe vursan tütünü [dumanı] çıkmaz.

At yerine eşek bağladı.

Atılan ok geri dönmez.

Aç ölmekten tok ölmek yeğdir.

Aç ile eceli gelen söyleşir.

Aç ayı oynamaz.

Aç tavuk kendini buğday ambarında sanır.

Aç kurt aslana saldırır.

Aç kurt yavrusunu yer.

Açın karnı doyar, gözü doymaz.

Acı acıyı bastırır.

Acı patlıcanı kırağı çalmaz.

Açtırma kutuyu, söyletme kötüyü.

Adamak ile mal tükenmez.

Adam adama lâzım olur.

Adam adamı bir kere aldatır.

Adam odur ki ikrarından dönmeye.

Âdemoğluna iyilik yaramaz.

Adamın kötüsü olmaz, meğer züğürt ola.

Adamın kıymetini adam bilir.

Adam yanılmağla âlim olur.

[105] Adı çıktı sekize, inmez dokuza.

Arada dönen bir hatırdır.

Arayan Mevlâ'sını da bulur belâsını da.

Artık mal göz çıkarmaz.

Aslan ağzından şikâr alınmaz.

Aslan postunda yakışır.

Aslandan doğan aslandır.

Aslan yatağında, yiğit çağında.

Arkasız olanın ayağına vurmuşlar "Vay arkam!" demiş; karnına vurmuşlar "Vay arkam!" demiş.

Arkasında yumurta küfesi yok ya, dönüverir.

Arkaya kalan kazadan korkma.

Armut, ağacından uzak düşmez.

Armut piş, ağzıma düş!

Armudun iyisini dağda ayı yer.

Armudun sapı var, üzümün çöpü var.

Azık [zayıf] etten semiz tirit olmaz.

Az olsun, öz [iyi] olsun.

Az çoğa tâbidir.

Az söylemek çok söylemekten evlâdır.

Az söyle, öz söyle.

Az tamah çok ziyan getirir.

Az ver, çok yalvar.

Az veren candan verir, çok veren maldan verir.

Azı bilmeyen çoğu hiç bilmez.

Azıcık aşım, kavgasız başım.

Azıksız[45] yola çıkılmaz.

Az ye de bir hizmetkâr tut.

Astarı yüzünden pahalı.

Aşağı tükürsem sakalım, yukarı tükürsem bıyığım.

[Mabadı var.]

[106] İnsanların En Azılı Düşmanı

Küçük hanımlar, küçük beyler. Burada bilhassa size hitap ediyorum. İnsanların en büyük düşmanı kimdir bilir misiniz?

Aslan, kaplan, kurt, fil gibi canavarlar zannedeceksiniz diye korkarım. Hayır onlar değil. Ya? Fena kalpli insan vahşileri mi diyeceksiniz? Onlar da değil. Medeniyet, o canavarları da vahşileri de yola getirir. Asıl görünmeyen düşmanlardan korkmalı.

Acaba göze görünmediği halde şu dağları, denizleri değiştiren, insanları ürküten düşman nasıl şeydir?

[45]Azık=Yol yiyeceği, zâd-ı râh. [Dipnot, metne aittir.]

İşte yavrularım, bunlar: mikrop dediğimiz miniminicik hayvanlardır. Hem o kadar miniminicik ki bir toplu iğne başı kadar su damlasında bunlardan binlercesi bulunabilir.

Bir bardağın içine su koyunuz. O suyu birkaç gün bir tarafta bırakınız. Sonra bu bayat suyumuzdan bir damlacık alalım. Alalım da mikroskop denilen aletin altına damlatıverelim. Şimdi yukarıdan bakıyoruz.

O…. Aman çocuklar!... Âdeta bir âlem içindeyiz. O bir damlacık su gözümüzün önünde göl gibi duruluyor.

Göl içinde balıklar nasıl öteye beriye giderler, gelirler? İşte bizim mikroplar da öyle. Sallanarak, çırpınarak yüzüyorlar, âdeta su içinde koşuyorlar. Birbirlerini rahatsız etmeden, sanki hakikaten deryada imişler gibi cevelân edip duruyorlar. Ne dersiniz? Böyle tırnak ıslatmayacak kadar az bir suyu kendilerine derya edinen düşmanlarımız pek küçük şeylermiş değil mi?

Mikroplar tıpkı biz insanlar veyahut canlı mahlûklar gibi doğarlar, yaşarlar ve ölürler. Fakat bunların ömürleri pek azdır. Yaşarken yemek yemeğe de ihtiyaçları vardır. Lâkin yemek deyince pek de bizim yemekleri hatıra getirmeyiniz.

Onların gıdası kendilerine göre, göze görünmez kadar az olur. Fakat o hayatlarını kurtarmak için yaptıkları ufacık ufacık ziyanlar bir araya gelince koca dağ gibi kahramanlar, filler, aslanlar bile kurtulamaz.

Bu yezit düşmanlarımız sade bizimle uğraşıyorlar zannetmeyiniz, bu tozdan ufak canavarlar kendi aralarında da pek geçinemezler. Vazifeleri tabiat tarafından taksim edilmiştir. Bazısı lüzumludur. Çocuklar, mikrop deyince hep öldürülmesi lâzım muzır mahlûkat kasdolunuyor zannetmeyiniz. Mikroplardan bir kısmı vücudumuzda yerleşmiştir. Âdeta bizim hayatımızı muzır mikroplara karşı müdafaa ederler. Bizim hesabımıza harp ederler. Eğer akıl dairesinde hareket edip de kendimizi kuvvetli bulundurmuşsak ne âlâ! Minimini askerlerimiz de kavi ve çok olur. Düşmanlarına galebe çalar.

Mikroplar: “artık pek âlâ tahmin edersiniz” doğuyor, yaşıyor ve ölüyor ama onların bizim gibi mideleri, bağırsakları, ciğerleri, damarları falan yoktur. Gayet küçük olan vücutları bu âzanın sığmasına müsait değildir. Size şöyle tarife gayret edeyim:

[107] İlkbaharda henüz ham ve ufak eriklerden koparmışsınızdır. Bu eriği dişinizle ısırınca yumuşak ve beyaz kabuklu bir çekirdek bulursunuz değil mi? Bu yumuşak çekirdeği ikiye bölerseniz daha koyuca bir renkte, ne taş gibi sert ne su gibi akıcı bir madde vardır. İşte mikrobun bünyesi bu tarifine çalıştığım şeyi andırır. Lâkin erik çekirdeğinden daha sağlamca olur, âdeta lâstik kıvamında diyebilirsiniz. Bu nevi küçük hayvanlar bazı kere de bir kılıf sahibidirler. Mikroplar: şekil itibarıyla hayli farklar gösterir. Bazısı ince uzun, bazısı değirmi, bazısı az çok muntazam, bazısı da karmakarışık ve biçimsiz bir halde bulunur. Biraz da şu habislerin seyahatlerinden bahsedelim.

Havada, suda, insanda, hayvanda, hasılı göz ile görebildiğiniz her yerde bunlar mevcuttur. Bir yerden diğer tarafa gidip de hastalık ve mazarrat tevlit etmeğe fevkalâde istidad sahibidirler. Bir mahallin havası biraz bozuk, loş ve eski olursa mikrop cıvıltısını orada arayınız.

Ekseriya bodrum katı ve emsali gibi karanlık, havası değişmez yerlerde ikamet edenlerin beti benzi sapsarı olur. Tabiî bunun farkındasınızdır. Memleketimizde: "Güneşin girmediği yere doktor girer." darb-ı meseli bu acı hakikati pek güzel tasvip eder.

Güneş ziyası mikropların en mükemmel bir düşmanıdır. Parlak mavi semaların teskin güneşleri altında, bunlar için felâh yoktur, lâkin yanlış anlamayınız. Mikropları telef eden ancak güneşin ziyasıdır. Hararet değil. Yoksa biz insanların bir dakika bile tahammül edemeyeceği bazı hararet derecelerinde mikrop hazretleri rahat rahat yaşar ve enine boyuna dolaşır, hatta tenasül ve tekessür de eder.

Biraz yukarıda mikropların yer değiştirmek hususunda istidâd-ı azîminden bahsetmiştim zannederim. Evet bu muzır mahlûklar en âdi, en masumane gafletlerden şiddetle istifade ederler. Sokaklarda, evlerde, kalemlerde havalanan tozun içindeki mikropların cevelânı şöyle dursun, el ele tutuşulduğu, öpüşüldüğü, yemek yendiği esnalarda sirayet edip de vahim hastalıklara sebep olanların mazarratı da lâ-yu'add velâ yuhsâdır.

Sizin o pek basit zannettiğiniz çeşmelerden su içmek, sokaklardan yemiş almak, muhallebici vesair buna mümasil yenecek şeyler satan dükkânlarda yüzlerce, binlerce sineğin taşıdığı mikropları yutmak gibi şeyler başınıza ne büyük felâketler getirir bilir misiniz?

O sokak ortalarında tabla kurup da milleti, ahaliyi binlerce hastalıklarla aşılayan zavallı satıcılar, yaptıkları cinayetlerden külliyen bîhaberdirler.

Fakat rica ederim. Siz düşününüz. Kiraz, üzüm, hele hurma gibi tatlı bir yiyecek sokağa konsun. Bizim sokaklarımızın hali malûm, sulanan sokaklarımız; hıfzü's-sıhhatin emrine pek az mutabık olduğu halde, su yüzü görmeyenleri artık siz hesap ediniz!

[108] Yerden havaya kalkanlar, muhtelif ve pis, hastalıklı yerlerden gelen, yolcuların taşıdığı mikroplar, sineklerin o lâğımlardan getirdikleri kolera mikroplarına varınca ettikleri fenalıklar hep kime taallûk ediyor? Bize değil mi?...

Kaldırım taşı üzerinde kurumuş bir verem balgamından uçuşan mühlik mikropları, üzümlerle hurmalarla beraber yutmağı hiç şüphesiz arzu etmezsiniz. O halde daima o manzaralar karşısında fena bir âkıbetin vücudunu düşününüz.

Mikroplar yalnız, sokakta satılan yiyeceklerden intikal edebilir demezsiniz değil mi? Şüphesiz lokantalarda istimal olunan eşyadan, fena sulardan, buzlardan, kitaplardan, daha hatırınıza gelebilecek, gelemeyecek binlerce şeyden gelir. Kadınlarımız, uzun etekleriyle sokaktan süpürüp topladıkları haşerat ile evlerimizi bir mikrop yuvasına çevirdikleri gibi, potinlerimiz de bu babda daha iyi bir vaziyette değildirler.

İçtiğimiz sular içinde bir kısımları ne kadar, ne kadar muzırdır: Bunlardan dere suları geçtikleri yerlerde birçok muzır ve hastalık mikroplarını yüklenirler.

Yağmur suları açık saçık damlarımızda buldukları haşeratı sarnıçlara naklederler. Hele kuyu suları lâğımlara da yakın olduğu takdirde tifo, kolera, verem sıtma gibi hastalıkların mikrop hazinesidir.

Mikrop düşmanlarımızın yaptıkları, yapabildikleri fenalık saymakla bitmez tükenmez. Taun, veba gibi **[109]** birkaç günde binlerce halkı mezara atan hastalıklar, ara sıra İstanbul'u ziyaret ederek adedi yüzleri geçen vatandaşlarımızı telef eden kolera hep bu minimini dediğimiz muzır hayvancıklardır.

Bundan kırk elli sene evvelisine gelinceye kadar bu mikroplar bulunmuyordu.

Fransalı [Pastör][46] isminde bir âlim tarafından keşfedildi. Bu keşfin beşeriyete ettiği hizmeti yüz dilim olup da söylesem, iktidarım olup da yüzlerce kitap yazsam yine anlatamam.

Yukarıda bilmünâsebe, mikropların her tarafta bulunduğunu söylemiştim.

Toprakta bulunanın "şehir falan gibi hayata melce olan mahallerde" sath-ı zemîne doğru gayet çoktur. Buralarda bir santimetre mükaabî hacme 2.60.000 kadar düşer. İki metre derine gidilirse bu miktar aynı hacim için 23.000'e tenezzül eder. Altı metre aşağıda hemen hiç yok gibi bir şeydir.

Su mikroplarına gelince: En iyi içme sularının mikrop adedi santimetre mükaabı başına 500'ü geçmemelidir. Bazı sularda 250.000'i tecavüz eder.

Cümudiye buzlarında 15'ten 200'e kadar, âdi bildiğimiz buzlarda (5000) kadar vardır.

Sağlam bir vücudun hava ile temasta bulunmayan aksamında mikrop olmaz. Ağızda, ciğerde, midede, bağırsaklarda, haricî mahallerde zaman ve mekâna göre bulunur. Azılı düşmanlarımızı iyice anladık. Bunlardan sakınmanın çaresini yavaş **[110]** yavaş öğreneceksiniz. Şunu hiçbir vakit unutmayalım ki mikropların şerrinden bizi en ziyade koruyacak çare: temizlik, temizlik, temizliktir.

Mustafa Figanî

Otomobil ve Bebek

Münci, Paşa Caddesi'nde pederine ait olan bir güzel hanede ikamet ediyordu. Pederi Tunus Beyi'nin ordusunda jenerar (jeneral)di.

Münci, on yaşında; Sasiya sekiz yaşında idi. Yaşlarının arası pek az lâkin mevkice aralarındaki fark pek büyüktü. Münci jenerarin en son ve yegâne oğlu bulunduğu ve neslinin muhallisi olduğu için Münci telkib edilmişti. Sasiya ise ebeveynine merhameten ehemmiyetsiz bir para mukabilinde satın alınarak büyütülmüş bir zavallı kızdı. Buna delil olmak için Sasiya Sadaka tesmiye edilmişti. Bu hüzün-engîz isim onun hayât-ı fakīrânesine pek muvafık geliyordu. Sırtında samanı çıkmış eski bir bolero, dizlerinde delik, solmuş bir peştamal vardı. Dar alnını parlatan üç mavi nişan ona lâhutî bir güzellik veriyordu. Boynunun etrafında ve bileklerinde esaret

[46] Louis Pasteur (1822-1895). Kuduz aşısını bulan Fransız mikrobiyolog ve kimyager.

nişanlarına müşabih bozulmaz diğer birtakım nakışlar vardı ki aradan pek uzun zaman geçse [bile] ailesini tekrar bulmağa yardım edecekti. Bu hizmetçi çocuk kendinden büyük bir küple sokakta Rumîlerin çeşmesinden su almağa gidiyordu.

Münci'yi kimsenin oyalamağa muvaffak olamadığı zaman onu eğlendirmek Sasiya'nın vazifesi idi. Sabırsızlıkla intizar ettiği bu son vazifeyi kendi için büyük bir mükâfat addederdi.

Münci'yi eğlendirmek, ona jenerarin yegâne oğluna, hayatının sahibine eğlendireceğini düşündü. Hemen bir tane ondan yapmağa karar verdi. Haremdeki kadınlardan kumaş parçaları dilendi. Gizlice bacakları için çatal şeklinde bir değnek ve kolları için de diğer bir değnek buldu. Ve bez parçalarıyla kundaklanmış bir şekil vücuda getirdi. En müşkül yeri başı idi. Çünkü bir tıpadan yapılarak kollara merbut olan bir başı sol tarafa yatmakta taannüd ediyordu.

Münci, bunu görünce pek ziyade sevinerek hayret etmişti. Sasiya yapmış olduğu şeye mağrur olarak bir dakika mest oldu. Lâkin bu biçimsiz ve sert huyu ile oynamasını bilmek lâzımdı. Münci bunu bilmiyordu. Yalnız Sasiya onu yürütmeğe muktedir oluyor; onunla konuşuyor, taganni ediyor, geziyor, oynuyordu. Akşam olmuş damların üzerinde vahşi muhabbet çiçeği demetleri: cennet bahçelerini temsil ediyorlardı. Fakir Sadaka jenerarin oğluna ihtiraından dolayı elzem bir muhibbe oldu. Münci mütemadiyen istiyordu. Sasiya'[nın] iki vazifesini terk etmesine müsaade olundu.

Ona bahşiş olmak üzere kulakları için hakikî halkalar yapıldı. Fakat **[111]** heyhat!...

Bir sabah bütün bu hal değişti. Hristiyanların büyük yortularının bir sabahı idi. Bütün mağazalar fevkalâde oyuncaklarla donanmıştı.

Jenerar oğlunu bizzat gezdirmek istedi.

Gezintiden avdet ettiği zaman gördüğü manzara-i latîfe Münci'yi teshir etmiş. Hakir ve muzlim ruhunu hadsiz bir muhabbet ve inkıyad ile hasretmişti. Müfekkiresi onu hiçbir vakit unutmuyordu. Sırma püsküllü fes, turuncu kadifeden setresi Türk gezisinden kısa, kabarmış pantolonu ile odaların hafif ziyası içinde, yumuşak yastıklar arasında beyaz hasırlar üstünde yuvarlanan küçük asilzadeyi, zahmetli vazifelerini bitirdiği zaman göremezse daima beklerdi. Bir sevk-i tabîî ile ona kendini beğendirmeğe çalışıyordu. Fransız çeşmesinin yanında bulduğu eski bir sardalya

kutusuyla kulaklarına halkalar yaptı. Daima küçük efendisinin nazar-ı dikkatini celbetmeğe gayret ediyordu. Yırtık peştamalını güzel kokutmak için sönmüş, rayihadar mangallar üzerine seriyordu. Ve her çiçekçi geçtikçe kulağının arkasına sokacak bir çiçek lütfetmesi için yalvarmağa koşardı. Münci'yi eğlendirmek, buna daima muvaffak oluyordu! Evvelemirde دسبوزایی oynuyordu. Bunu, merâsim-i izdivâciyede rakkaselerin icra ettiklerini görmüştü. Yahut Rumîlere karşı hareket ederek cihat ilân ediyorlardı.

Sasiya dört el üzerine duruyor, Münci beygire biner gibi onun üzerine biniyor. Hasırların üzerinde küçük efendisini sırtında taşıyordu. Sütunların arasından koştukları sırada Münci, mızrağını ucundan tutmuş havada sallıyordu. Hristiyanları def ve tenkil edecek ve İslâm memleketlerini tekrar fethetmeğe çalışacak neslinin ve bütün Müslümanların muhallisini o fakir Sadaka sırtında taşımaktan mütevellit mahzuziyet ve mağruriyetten titriyordu. Fakat bir gün bu oyunlardan bıkan küçük gaddar musırrane yeni bir oyun çıkarmasını talep etti.

Sasiya Fransız çeşmesinde bir küçük kızın elinde sürüklediği aldatılacak ve canlı zannedilecek süslenmiş bir şekil gördüğünü der-hatır etti. Bu, Münci'yi hayretler içinde bıraktı.

Arapların asude hanelerinin derununa kadar korkunç gürültüleri akseden bu şeytan arabalarından bir tane aldı. Kırmızı fesli, rengârenk setreli bu Müslüman çocuğu mağruriyetle Fransız otomobilini çıkardı. Onu bir anahtarla kurdu. Haremdeki kadınlar havf ve dehşetlerinden kaçışıyor ve sonra neşelerinden bağrışıyorlardı. Garb'ın makinesi Şark kemeri altında süratle gidiyordu. Nihayet rakkas direğinin ayağına meylederek tevakkuf etti. Münci sevincinden titriyordu. Bir köşede büzülmüş olan Sasiya'nın küçük mükedder simasına dikkat bile etmiyordu. Ona niçin dikkat etmiyordu? Artık ona ve onun maskara bebeğine muhtaç değildi.

(Oh!.. O dükkân camekânlarında ne kadar **[112]** güzellerini görmüştü.) Bu oyuncağı yürütmeyi biliyor ve onunla yalnız oynayabiliyordu.

Pederi ona vadetmişti; büyüdüğü zaman Fransa'ya gidecek daha güzel ve büyüğünü alacaktı.

Zavallı Sasiya; nail olduğu teveccühün zevalinin acısını pek müessir surette hissetti. Münci, kızı terk etmiş olduğundan ona tekrar esirlik vazifelerini tahmil ettiler.

Bir gün Münci'ye tekrar takarrüb etmek maksadıyla bir tecrübe yapmak istedi. Fakir Arap bebeğini bu pek oynak ve çevik otomobilin içine koyduğu esnada birdenbire dehşetli surette korkmağa başladı. Çünkü jenerarin oğlu hiddet ve infialle ayağa kalktı. Bebeği mütehevvir bir tavırla yakalayarak kuyuya attı. Bebek tahtadan olduğundan suyun üzerinde kaldı.

Bir kadın yetişerek [bebeği] kuyudan çıkarıp güneşte kuruması için taraçaya koydu. Sasiya sabaha kadar teessüründen ağladı.

Müslüman damları altına oyuncak şeklinde giren Fransız medeniyetinin kendini ve bütün ırkını tehdit ettiğini sevk-i tabîî ile vahşi kalbinde hissediyordu. O, göğsünün üzerinde en büyük bir tılsım olan küçük bir torbanın içinde Mekke toprağını taşıyordu. Bu torbayı söktü ve sonra hafiyyen şeytan makinesinin anahtarının hareket ettiği deliğe mübarek kum tanelerini doldurdu. Ertesi gün artık otomobil hareket etmiyordu.

Münci, manivelâyı tazyik ederek arkasındaki tekerleklerin mihverini kırdı. Mukaddema istihfaf ettiği tarz-ı kadîm arabalar gibi ona bir gem bağlayarak arkasından çekmeğe mecbur oldu. Biraz sonra ondan da bıkarak jenerarin استره binmeği mutad ettiği avluda terk etti. Ve araba öyle bir nal darbesi yediği Sasiya'nın bilezik yaptığı sardalya kutusunu der-hatır ettirdi. Artık genç sinyoru kimse eğlendiremiyordu. Sasiya tekrar çağrıldı.

Avdet eden bu teveccühün tesiri ona bir güzellik vermiş, siyah saçlarının üzerine sokulmuş olan nar çiçeği, gül rengindeki tenine pek yaraşmıştı.

Yine evvelki gibi Münci'nin en ziyade makbulü olan Hristiyanların def ve tenkilini oynadılar, acaba nasıl bir kuvvet küçük vahşi kızı, Münci'yi cihada teşvik için sevk ediyordu?

Bu oyundan sonra nihayet iftihardan sarhoş oldukları halde yoruldular, tevakkuf ettiler. Müteazzım galip; esirine emretti. Şimdi bütün Rumîleri öldürdüm. Bana getirilen esirlerle izdivaç şeklini icra etmek isterim dedi.

O vakit Sasiya bebeğini aramağa gitti. Bebek suda ve güneşte kaldığından esmerleşmiş, kararmıştı ve başını müessir bir inkıyad ile hâlâ bir tarafa meylediyordu.

Bu vaziyetle hakikaten Nubili[47] bir esire benziyordu. Onun yanında Sasiya beyaz, asil, zarif ve güzel görünüyordu. Münci onları takdir etti.

Valideyi de kızı da almağa muvafakat ettiğini söyledi. Sadaka, efendisinin eteğini öptü. Kendine ve Arap bebeğine Fransız otomobilinin bu fani sahibinin tekrar teveccühünü celbetmekten mütevellit sürurundan ağladı.

Be [ب]

Müdîr-i Mesûlü:
Mustafa Figanî

Kitapçı Arakel
Matbaası

Altıncı Nüshamızdaki Bilmecenin Halli

Öküz – Göz, züğürt.

Çekilen kurada birinciliği Baytar Mektebi talebesinden İbrahim Efendi, ikinciliği Göztepe'de Ev Kadını Mektebi talebesinden Nafiz Osman Efendi kazanmışlardır. Üçüncüden altıncıya kadar dahi Galata Sultanisinden 1034 Ahmet Cevat, Mercan Sultanisinden 78 Hüseyin Abdullah, İzmir Bayraklı Darülmuallimin talebesinden 81 İsmet, Bursa Sanayi Mektebi talebesinden 540 Necmettin, Maşrık-ı Füyûzât talebesinden 198 Hasan, Fazlı Paşa'da Feride Hanım, Rehber-i İttihâd-ı Osmânîden 228 Hasan Sabri, Fındıklı'da Şemsülmekâtib talebesinden 154 Nurettin Efendiler kazanmışlardır. Hediyelerini idarehanemize müracaatla ahzeylemeleri beyan olunur.

Meşâhîr-i Hürriyyetperverân-ı Osmânîden Dört Zatın Matbu Resimlerini Kazananlar

Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda İsmail Hakkı, Bahr-i Siyâh Boğazı Topçu Kumandanlığı Emir Çavuşu Ali Rıza, Zeyrek'te Saliha Sultan Mektebinde Hürriyet Hanım, Beyazıt Rüşdisinden 872 Ali Haydar, Gelenbevi Sultanisinden 216 Osman Nuri ve Cemalettin ve 348 Mehmet Hulûsi, Bursa Sanayi Mektebinden 330 Halil Edip, Şehzadebaşı'nda Samime Sükûtî Hanım, Beşiktaş'ta Osmanlı Bakkaliye mağazasında Mustafa Tevfik, İzmir Darülmuallimininde 117 Cemal, Samatya'da Malikzade Ertuğrul Hıfzı, Kocamustafa[paşa] Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 298 Mehmet Ziya,

[47] Nubia. Kuzeydoğu Afrika'da, Mısır'ın güneyi ile Sudan'ın kuzeyi arasında Nil Nehri boyunca uzanan tarihî bölge.

Beşiktaş'ta Akaretler'de Halit, Rehber-i Saâdet Mektebinden 158 Hamdi, Bandırma'da Rüsumat başkâtibi mahdumu Rıfat, Ticâret-i Bahriyye Kaptan Mekteb-i Âlîsinden Mim [م] Necati, Fatih Rüşdîsi üçüncü sene talebesinden 142 Mehmet Fehmi, Rehber-i İttihâd-ı Osmânîden 124 Ahmet İskender, 25 Mehmet Saadettin, 104 Mehmet Halit, 3 Galip, 235 Tevfik, Kadıköyü'nde Moda Caddesi'nde sakin Abdülkadir Efendiler kazanmış olduklarından idarehanemize müracaatla hediyelerini almaları rica olunur.

Bilmeceler

Bilmecemiz üç harfli bir kelimedir. En mühim azâ-yı vücûdumuzdan biridir. Baştaki harfinin yerine diğer bir harf koyarsanız daima üzerinde yürüdüğümüz bir şey olur. Yine bu baştaki harfin yerine başka bir harf koyunca mektup ve arzuhal için bize lüzumu olan bir şey meydana çıkar. Yine bu baştaki harfin yerine diğer bir harf koyacak olursanız bununla hayvanınızı soğuktan muhafaza edersiniz.

Açık Konuşmalarımız

Gönderilen bilmece cevapları kuponsuz kabul olunmayacağından bu yolda bilmece cevabı gönderen kari ve karielerimize her halde gazetemizin kuponunu kesip leffen göndermelerini rica ederiz.

Lise mektebi talebesinden Üsküdarlı Ahmet Refik Bey'e:

Gönderdiğiniz tatlı üslûplu kısa fakat veciz makalenizin yerini tutacak diğer bir makale bu nüshamızda münderic bulunduğundan maatteessüf dercetmiyoruz. Fakat genç fikrinizin mahsulü olan ruhnevaz makalelerinize her zaman sayfalarımız açıktır, teşekkürler ederiz.

Beşiktaş Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 10 numaralı Osman Âli Efendi'ye:

Kartpostal hakkındaki fikriniz her ne kadar güzel ise de kābil-i tatbîk değildir.

Kocamustafapaşa Rüşdiyye-i Askeriyyesinden Mehmet Ziya Efendi'ye:

Fotoğraf müsabakasını temdid ediyoruz kemâ-fi's-sâbık dahilsiniz, lâkin gelen resimlerin hepsi tabiî kazanamaz çalışırsanız ihrâz-ı muvaffakiyyet edeceksiniz.

Beşiktaş'ta Akaretler'de Halit Bey'e:

Mesleğimiz malûmdur. Mütenasip makale ve bilmecelerinizi maaliftihar bekleriz.

Fındıklı'da Şemsülmekâtib müntehi sınıfından 154 numaralı Nurettin Bey'e:

Bilmeceyi pek güzel halletmişsiniz. Hele manzum cevabınız şâyân-ı takdîrdir.

Yazı ve fotoğraf müsabakasını sekizinci nüshadan itibaren temdid ediyoruz. Gönderilen yazılar gazetemizin bir sayfasını tecavüz etmemeli.

Âsâr-ı Münteşire:

Amelî ve Nazarî Arıcılık

Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlîsi muallimlerinden Mehmet Ali Bey'in eseridir. Arıların evsâf ü ahvâl-i hayvâniyye ve fizyolojilerinden ve yeni usul arı kovanlarının imal ve tertip ve idarelerinden bahseder. Bir kovandan azamî miktarda nefis bal almak temiz bal mumu tasfiye ve istihzar eylemek ve ufak kıtalarda ve hususî surette arılara bal petekler[i] yaptırmak usulleriyle arıcılık fenninde kullanılan âlât-ı cedîdeyi resimleriyle beraber amelî ve nazarî surette tarif ve izah eyler. Arı[cı]lığını son usul üzere kovanlar ve âlât ile tertip ederek say ve sermayesinden azamî müstefid olmak isteyen çiftçilere ve bu şube-i zirâiyyeye merak eyleyen zevata tavsiye kılınır. 332 sayfadan ibaret olup 170 adet resmi vardır. Eczası 10, mücelledi 12 kuruşa satılır. Taşra için taahhütlü olarak 3 kuruş zammedilir.

Babıâli Caddesi'nde Kâinat Kütüphanesinde satılır.

Hesâb-ı Ticârî

Maliye Nezareti Düyûn-ı Umûmiyye ve Muâmelât-ı Nakdiyye Müdürü ve Meskûkât İdaresi Müdîr-i Sâbıkı ve Mekâtib-i Âliye vü İdâdiyye Hesap Muallim-i Sâbıkı Hasan Ferit Beyefendi'nin kaleme almış oldukları eser-i mühimmin ikinci tabı bu kere (Kâinat Kitabhanesi) marifetiyle neşredilmiştir. Eser-i mezkûr meskûkât mebahisi ve hesabatından ve hesâbât-ı câriyye ve banka muamelâtından ve tasarruf sandıkları hesabatından ve borsa muamelât ve hesabatından ve poliçe ve arbitraj muamelâtı ve her nevi kambiyo hesabatından ve şimdiye kadar Türkçemizde ilk defa olarak yazılmış ve bilcümle erbâb-ı muâmelâta lüzumlu gayet ciddi ve nafi bir eser olduğunu ayrıca beyana lüzum görürüz. Fiyatı 7buçuk, mücelledi ise 10 kuruştur.

Perihan Sultan

Namıyla bu kere Memduh Mazlum Bey tarafından kaleme alınan merakaver ve tarihî üç perdelik bir piyes, zînet-sâz-ı âlem-i matbûât olmuştur.

128 sayfayı havi olan bu eser, gayet dil-nişîn bir surette tabedilerek 5 kuruş fiyatla neşredilmiştir.

Başlıca mahall-i tevzîi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Gulyabaniler, Periler, Cadılar

Hakāyık-ı fenniyyeye müstenid olan ve gayet zarif bir kap derununda musavver olarak intişar eden bu meraklı eseri tavsiye ederiz.

İlânlar:

İlk Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin ikinci senelerinde tedris edilmek üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan telif olunmuştur. Minimini yavruların küçük dimağları yorulmaksızın mukaddemât-ı hendesiyyeyi anlayabilmelerini teminen gayet sade bir ibare ile yazılmış ve tenvîr-i efkâra hadim birçok küçük misaller irad olunmuştur. Emsaline cidden faik olan bu eser, ulûm-ı riyâziyyedeki behresi herkesçe maruf olan Bahriye Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada tahrir ettirilmiştir. Taht-ı tedrîsinizde bulunan şakirdan için bir hendese kitabı intihap etmezden evvel bu eseri tetkik etmek bir vazîfe-i hamiyyettir. Fiyatı 2 kuruştur.

Muhtasar İlm-i Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin üçüncü senelerinde okunmak üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada yazdırılmıştır. Tarz-ı tertîb ü tahrîrinde ittihaz edilen usulün sadeliğinden dolayı bu eseri takip eden şakirdan öğrenmek hususunda katiyen müşkülâta tesadüf etmez. Darülmuallimin için de en münasip bir ders kitabıdır.

Mekâtib-i sultâniyye vü idâdiyye ile Mekteb-i Bahriyyeye duhul arzusunda bulunanlar için güzel bir müracaat kitabıdır. Emsaline faikiyeti küçük bir tetkik ile âşikâr olur. Fiyatı 5 kuruştur.

Hulâsatü't Tevârîh

Bu eser otuzbeş seneyi mütecaviz bir zamandan beri mekâtib-i askeriyyede tarih tedrisiyle iştigal ederek kudret-i üstâdânesi bilcümle şakirdanı tarafından musaddak olan miralaylıktan mütekaid Ali Razı Bey tarafından bir sûret-i sâlimede cem ve telif olunmuştur.

Mîr-i mûmâ-ileyh tarihteki rüsuhu ve müddet-i medîde muallimliği zamanındaki tecrübesi cihetiyle kurûn-ı sâlife vakayiini gayet istifadeli bir tarzda tanzim ve ihtisar etmiş olduğundan müntesibîn-i târîh için bir muhtıra ve mekâtib şakirdanı için de nafi bir eserdir. Nihayetine de selâtîn-i âl-i Osmân ile muasırları bulunan Avrupa hükümdarlarının târîh-i cülûslarıyla vilâdetlerini ve müddet-i saltanatlarını müşir bir cetvel ilâve olunmuştur. Eser-i mezkûr merkez-i tevzî'i olan Kâinat Kitabhanesinde yedibuçuk kuruş fî ile satılmaktadır.

Musâhabe-i Sıhhiyye

İclâl Doktor Celâl İsmail Paşa tarafından şu zamân-ı Meşrûtiyyet'te telif edilen işbu eser; muhâfaza-i âfiyet hususunda lâzımü'l-itinâ kavâid-i sıhhiyyeyi cami olup her evde bir tedâvî-i ibtidâî olmak üzere bulunması elzem olan âsardandır. Erbâb-ı maârife bilhassa tavsiye ederiz. Fiyatı 7buçuk kuruş, mücelledi ise 10 kuruştur. Taşralardan iki kuruş posta ücreti alınır.

Emel Yolunda

"Elvâh-ı Siyâh" muharririnin bu yeni eseri, "mahbes ve menfa hayât-ı güzeştesi"nin günü gününe, mahbeste ve menfada tutulmuş kuyudatından istihrac edilmiştir.

İstanbul'da Tevkifat – Bâb-ı Zabtiyye, Taşkışla, Tersane, Yıldız, Tabya, Beşiktaş Karakolu Mahbesleri – Trablusgarp Mahbesi – Trablus Menfa Hayatı – Firariler – Şühedâ-yı Mücâhidîn…

396 sayfa, 34 kıta resim: Fî 12 buçuk, mücelledi 15 kuruştur. Merkez-i tevzîi: Kâinat Kütüphanesi.

Şehbal

Memleketimizin yegâne resimli, zarif bir risâle-i kıymetdârı olan bu mecmuayı bilhassa tavsiye ederiz.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 7

Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **1 Teşrîn-i Sânî Sene 1329** **Numara (8)**

Mündericat

Kadınlarımızda İntibah…	Orhan Mithat
Ayı Postu, Komedi 1 Perde	Mehmet Ali
Ahlâk ve Âdet	Elif Mim [ا. م.]
İstikbali Düşünen Validelere:	...
Eski Terbiye – Yeni Terbiye	Elif [ا] Perizad
Gulyabaniler, Cadılar…	***
Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye…	Faik Reşat
Talebe Yazıları – Türk Gençlerine	Hasan İlhami
Üç Baston: İttihattan Kuvvet Doğar	Pe Üstün Elif [پ. آ.]
Robinson Adasında…	Mehmet Ali

Gazetemize ilâve suretinde takdim etmekte olduğumuz (İnatçı Kahraman Ağa) romanını, mecmuamızın günü gününe intişarına mâni teşkil etmekte olmasından naşi bade-mâ ilâve olarak vermekten sarf-ı nazarla ayrıca forma forma olmak üzere neşrine devam etmekle beraber gazetemizin fiyatını dahi işbu sekizinci nüshadan itibaren elli paradan kırk paraya tenzil ederek bu suretle sevgili kari ve karielerimize bir hizmet-i nâçîzâne ifasına karar verdiğimizi arz eyleriz.

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı “Kâinat Kitabhanesi”dir.

Nüshası kırk paraya.

[113] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **1 Teşrîn-i Sânî Sene 1329** **Numara (8)**

Millî İnas Mektebinin Resm-i Küşâdı Münasebetiyle:

Kadınlarımızda İntibah

Milletlerin yükselmesinde, ilerlemesinde sonra alçalmasında, sukut ve hezimetinde hülâsa ikbal ve idbarında, zeval ve kemalinde kadınların seviyesinin, seciyesinin pek büyük bir dahl ve tesiri vardır, çünkü cemiyet-i beşeriyyede kadınlar bir uzv-ı mühimm, bir unsur-ı hayâttır. Heyet-i ictimâiyyenin nâzımı olan erkekler ilk ders-i fazîleti, ders-i insâniyyeti hiç şüphesiz vazifeperver anaların şefkatli, mürüvvetli kucaklarında almışlardır.

İşte! Bu nokta-i mühimme, bu nokta-i hayâtiyye kadınların ve kadınlığın mevki ve ehemmiyetini, ehemmiyyet-i ictimâiyyesini ayan beyan ortaya koyar.

Mütecessis, cevval nazarlarımız daha siyah ve beyazı anlamazdan evvel validelerimizin rikkatle titreyen gözleriyle karşılaşır. O rikkat-i mâderânenin derinliklerinde medfun olan fazailden, hasailden istinbât-ı feyz eder, ruhumuz, masum dimağımız validelerin pür-heyecân-ı şefkat kulağımıza okuduğu marifet teraneleri, fazilet ninnileriyle uyanır ve hayatımızın sonuna kadar pek masum demlerdeki o ilkaat, ihtisasat; pîş-dâr-ı saâdetimiz, rehber-i harekâtımız olur!... Binaenaleyh insan, bir sürü zayıf, mariz vücutlardan mürekkep malûlin ordusu değil; istikbali ve âtinin melhuz olan tehlikelerini, muhataralarını pak ve nezih nasıyesi kavi, hamiyetle meşhun sinesi, metin kollarıyla karşılayacak insanlar yetiştiren analar, her cemiyet-i beşeriyye için -nasıl şerâit ü kavânîn-i ictimâiyye tahtında yaşarsa yaşasın- menba-ı ilm ü marifet, medâr-ı feyz ü mesadettir. Her şeye bîgâne, bîkayd kalan muhît-i atâletimizde bu mesele de lâyıkıyla takdir olunmamıştır… Zavallı vatanımızın terakki ve tealisi için yalnız erkeklerimizin değil; erkeklere ilk terbiyeyi, terbiye-i esâsiyyeyi, terbiye-i

rûhiyyeyi verecek olan kadınların da seviye-i irfânını, seviye-i ahlâkını yükseltmek, onları da cemiyet-i beşeriyye için pek müthiş bir maraz-ı manevî olan cehaletten tahlis etmek vazâif-i vataniyyenin en mühimlerindendir.

Belki son hezimetlerin husule getirdiği intibah saikasıyla bugünlerde kadınlarımızda hayât-ı ilmiyye namına meşhud olan faaliyet şâyeste-i takdîrdir. Bahusus **[114]** Nişantaşı'nda [Millî İnas Mektebi] namıyla bir müessese-i ilmiyye tesis ve küşadı ilim ve marifet yolunda kadınlarımızın masruf olan mesaisinin en mübeccel bir numunesidir.

Kadınlarımızın sarf-ı gayret, bezl-i himmet ederek böyle bir mektep tesis etmelerini her halde pek ziyade şâyân-ı dikkat ü ehemmiyyet addederim, çünkü bu mektep yalnız sâhib-i hayr bir hanımın eser-i âtıfeti değil; belki birçok perestişkâr-ı ilm ü fazîletin hem-dest-i vifâk olarak sarf ettikleri mesainin semeresidir. Birçok hanımların vatanın kendilerine, dûş-i nezâhetlerine tevdi ettiği vazife ve nazifeyi takdir ederek ve el birliğiyle çalışarak, çırpınarak mahsûl-i gayretleriyle memleketimizde menba-ı şerr ü fesâd olan mekâtib-i ecnebiyye ile rekabet edebilecek bir derece-i mükemmeliyyette her türlü şeraiti haiz bir mektep vücuda getirmeleri, pür-âciz ve fütur, zebun ve nâtüvan zannettiğimiz nisvanımızın seviyesinin zannolunduğu mertebeden pek yüksek bulunduğuna bir misâl-i zengîn teşkil eder.

***

Resm-i küşâd pek mutantan ve muhteşem surette icra edilmiştir. Al, beyaz mukaddes Osmanlı bayraklarının pür-vakar müveccehleri arasında şanlı gelinler, vicdanlı valideler hazırlayacak olan mektep binası o şekl-i zarîfiyle nazlı bir gelin gibi rakik ve hassas kalplerin ihtisâsât-ı aliyyesini gösteriyordu. Mektebin sevimli binası önünde fevc fevc müştâk-ı marifet hanımların tehalük-i mesrûrâne ile mevcudiyetlerini takdise, tebcile koşuştukları görülüyordu, hemen bir iki saat zarfında mektebin bütün aksamı zaireleriyle dolmuştu. Şimdi har, samimî nutukların, kadınlarımıza hakikî vazifelerini anlatan bu yüksek sözlerin arasında zaman zaman alkış sadaları işitiliyordu. Sonra yüksek fikirlerin bâr-ı endîşe-âlûdu içinde yorulan dimağları musikanın terennüm ettiği ruhnevaz parçaları neşelendiriyor. Acı, elem hakikatlerin ruhlarda husule getirdiği yorgunluğu, durgunluğu sevince, sürura kalp ediyordu, meserret ve mahzuniyeti her muhitte mezceden ve hayatın pek tevem olan bu âheng-i garîbi mektebin âfâk-ı velvele-dârında yükseliyordu.

***

Mektebin nezafet ve intizamı cidden şâyân-ı takdîrdir. Bu teceddüt, bu sadegî ve zarafet içinde sermest kalan hanımlar etrafı mesrur, mütehayyir temaşa ediyorlar, gurûr-ı nisvânîlerini okşayan kadın gayretinin, kadın fedakârlığının bu enmûzec-i bedîini halleriyle, kalleriyle takdis etmek istiyorlardı. İhtiyar, pür-vakar bir valide mücella bir sıranın önünde düşünüyor, derin bir vâdî-i tefekküre dalmış duruyordu. Sıranın her tarafını müdekkikane muayene etti takdirkâr fakat muşikâf nazarlarıyla etrafına baktı. Bir sehâb-ı hüzn ü teessür simasını kapladı, dalgın dalgın mektebin kapısından çıkarken yanındaki genç hanımlara:

- Ah!... Zamanımızda böyle sıralar nerede?.. Minderlerin üzerinde dizlerimiz çürür idi… diyordu.

Düşündüm, evet biz diz üstü çökerek bir şeyler öğrenmeğe çabalar, minderler tahtalar üzerinde dizlerimizi, gayesiz, maksatsız bir gürültü içinde **[115]** dimağımızı çürütürken Avrupalılar yine böyle sıralar üzerinde istikbalin manevî fakat esaslı temellerini kuruyorlardı. Bizler kışları tandırda, yazları sedirde uyuklayarak geçirirken onlar kadın, erkek vazâif-i asliyye vazâif-i mütekābilelerini ifaya koşuyorlardı. Yaşamak, mübârezât-ı hayâtiyyeye, mücâdelât-ı ictimâiyyeye göğüs germek için tandırı, sediri bir tarafa atarak çalışmak lâzımdır. Çünkü: birçok muhteşem, muazzam medeniyetlerin şahidi olan Şark; yine çalışmak sayesinde maşrık-ı füyûzât olacaktır!

Dava Vekili

Orhan Mithat

Ayı Postu

Komedi, 1 Perde

Muharriri: **Mütercimi:**

Tristan Bernar[48] **Mehmet Ali**

Sahne: Sâhil-i bahrde kâin bir şehirde bir gazinonun terasesini gösterir.

Perde açıldıkta kasadar kadın koltuğunun altında kitaplar ile girerek yan taraftaki tezgâhın önüne oturur. Garson Teodor sandalyeleri düzeltir. Sabah vakti.

[48] Tristan Bernard (1866 – 1947). Fransız oyun yazarı, romancı, gazeteci ve avukat.

Birinci Meclis

Kasadar, Teodor

Kasadar – (Teodor'a) Teodor!..

(Teodor kasadarın yanına yaklaşır.) Size usta tarafından söyleyeceğim bir şey var.

Teodor – Nedir?

Kasadar – İki güne kadar buradan gitmek için kendisinden müsaade istemişsiniz…!

Teodor – Evet madam.. Ay başında..

Kasadar – Fakat usta sizin buradan gitmenize müsaade etmek istemiyor.

Teodor – Ah işte ben de bundan korkuyordum ya…

Kasadar – Sizin yerinize bulundurmak için birisini göndersinler diye yazdı. Ama öyle rast gelen adamı buraya almak istemiyor.. Geçen sene burada bulunan garson boşta değil imiş. Bulunduğu gazinoda daha birkaç ay kadar kalmağa mecbur imiş. Sizin de ustaya borcunuz olduğu için…

Teodor – Evet, ikiyüzaltmış frank.

Kasadar – Tamam.. Usta sizi bırakmak istemiyor.. Borcunuzu tesviye edinceye kadar sizi burada alıkoyacak.

Teodor – Lâkin madam, kışın buraya çok müşteri gelmez. Buranın mevsimi geçeli bir ay oluyor. Kışın buradaki aileler dağda oturuyorlar. Gazinoya pek nadir olarak iniyorlar.

Kasadar – İyi ama ne yapalım. Mademki gazino açıktır, her halde burada da bir adam lâzım. Usta da bir kere size para vermiş bulunduğu için şimdi başkasıyla mukavele yapmaktan ise sizin burada bulunmanızı müreccah görüyor..

Teodor – Ah… Bunun için beni bir ay değil, tamam dört beş aydan beri burada tutuyor… **[118]**[49] (İlerleyerek) Lâkin bu mümkün değildir! Madam.. Benim Paris'e gitmem lâzımdır!..

Kasadar – Pek teessüf edilecek bir hal, dostum. Fakat buna siz kendiniz sebebiyet verdiniz. Biz bir şey yapamayız ki…

(Kasadar içeriye gider. – Teodor mahzun bir tavırla bir masa başına oturur. – Nivola girer.)

İkinci Meclis

Teodor, Nivola

Nivola – Teodor!

Teodor – Ne var?

Nivola – Bana bir soğuk kahve getiriniz.. İyi geliyor..

Teodor – Yine geceyi bakara[50] ile mi geçirdiniz?

Nivola – Evet, evet… Dün gece şehirdeki tiyatroda (Otuz Sene – Yahut Bir Kumarbazın Hayatı) ismindeki oyunu oynadım. Başıma en korkunç haller geldi. Bu oyun bana bir ders-i ibret olmadı. Bakara oynamağa gittim. Elimde kalan seksen frangı da kaybettim. Sabahın saat beşine kadar orada kaldım. Hiç olmazsa paramı hemen bir hamlede kaybetmedim. Seksen frank ile beş saat kadar heyecan hissettim…

Teodor – Şimdi de berbat bir haldesiniz değil mi?..

Nivola – Ben mi? Yok canım… Pek müsterih bir haldeyim.. Yiyeceğimin parası peşin verilmiş. Burada daha bir ay için mukavelem var.. Artık bir param kalmadı. Binaenaleyh her akşam komedi oynadıktan sonra gidip yatacağım. Her gece gerek şehirdeki tiyatroda gerek gazinoda oynadığım cihetle canım sıkılmaz.. Gündüz öğleden sonra prova ile meşgul olurum. Doğrusu ya cebimde beş para bulunmadığı zaman daha müsterih olurum.. Yalnız, insan böyle müsterih yaşamaktan biraz usanır değil mi? Dört beş gün sonra, param olmadığı için, canım sıkılmağa başlayacak.. İşte o vakit onbeş günlüğümü alacağım…

---

[49] 116. ve 117. sayfada "Molla Gürani[nin] leylî ve neharî [ile] Rehber-i Sa'det Mektebinin "saldazil" sınıfı şakirdanının bir mesire âlemi"nde çekilmiş fotoğrafları bulunmaktadır.
[50] İskambil kâğıdı ile oynanan bir çeşit kumar.

Teodor – O vakit bu para ile de gidip kumar oynayacaksınız ve onu da kaybedeceksiniz.

Nivola – Artık kumar oynamamağa yemin ettim.

Teodor – İyi ama bu yemin sizin işinize yarar mı?

Nivola – Canım şöyle böyle bir iki saat kadar tehir eder. Yani gece yarısı tiyatrodan çıkınca hemen gidip oynamayacağım, bir de kendisinden emin bir adam gibi gidip dolaşırım. Ve kumara başlamazdan evvel bir saat kadar vakit geçirmiş olurum… Bir saat vakit kazanmış olurum ya!.. Bu da bir şeydir.

Teodor – (Başını sallayarak) Kim bilir ne kadar zamandan beri kumara devam ediyorsunuz.

Nivola – Ey az vakitten beri değil… Ama kumarda para kazanamayacağıma artık kanaat hasıl ettim..

[119] Teodor – Öyle ama yine oynuyorsunuz..

Nivola – Evet, oynuyorum.. Bu da işte tecrübenin mahsulüdür. Hiç olmazsa tecrübenin hiçbir işe yaramadığını işte bu tecrübemle anlamış oldum. Bu da bir şeydir.

Teodor – (Mahzunane) Herkesin kendine göre can sıkacak halleri vardır. Benim de canımın sıkıntısı kendime yetişiyor.

(Oda hizmetçisi Janet girer. Siyah fistan ile seyahat şapkası giymiştir.)

Üçüncü Meclis

Nivola, Teodor, Janet

Teodor – (Janet'i görünce meyus bir halde sandalyeye düşer. Nivola'ya hitaben) Bu kızı görüyor musunuz? (Meyusane) Seyahat elbisesi giymiş..

Nivola – Ey peki, bundan ne çıkar?

Teodor – Ah, ne fena bir hal. Ne kadar fena olduğunu bilemezsiniz.. Tasavvur edemezsiniz. (Kalkıp Janet'e doğru giderek) Janet.

Janet – Ey, ne haber, Teodor?

Teodor – Beni bırakmak istemiyor.. Sen ise gideceksin… Bugün mü gidiyorsun?

Janet – Evet…!

Teodor – Doğru Paris'e mi gidiyorsun?

Janet – Hayır. Efendilerim Truva'dan geçerken bir gün orada kalacaklar. Paris'e iki gün sonra gidecekler.

Teodor – Bensiz Paris'te bulunacaksın ha!.. Ah! Janet! Senin orada ne yapacağını bilmiyorum!.

Teodor – Ah! Benim istediğim gibi cevap vermedin.

Janet – Neden?

[Mabadı var.]

Ahlâk ve Âdet

-1-

Aklın İlk Harikası – Cemiyet-i Beşeriyye – Ahlâk ve Âdetin Menşei

Enzâr-ı hayret ü dikkatimiz önünde olanca dehşet ve azametiyle dikilen kâinatın, zümrüdin dağların, nihayetsiz payansız denizlerin, yırtıcı hunhar hayvanların hülâsa bütün mevcudatın muhît-i mühîbinde, bu azamet ve heybet yanında pek âciz, zebun ve nâtüvan kalan insanlar en evvel akıl ve muhakemelerinin yardımıyla bir cemiyet teşkil etmeği yani birleşmeği ve bir kuvvet vücuda getirmeği düşünmüşler; bu suretle dağlara taşlara hâkim olmuşlar, denizlerin müthiş dalgalarına set çekmişler, göğüs germişler, vahşi hayvanların yırtıcı pençelerini bîtesir bırakmışlardır.

Belki insanın ilk keşfi, ilk keşf-i mühimmi ihtirâ-ı halâs-âveri yekdiğerinden istiane keyfiyeti olmuştur. Çünkü: hayât-ı beşer ne kadar sade ve basit olsa yine başkalarının maddî ve manevî muavenetlerine, çalışmalarına çabalamalarına, muhakemelerine, düşüncelerine arz-ı ihtiyâc etmekten vareste kalınamaz!

İhtimal ki kâinatta yaşayan ilk insan hayatını; kendinden pek kavi olan yırtıcı vahşi bir hayvanın müthiş pençeleri altında, tehlikede gördüğü zaman o ân-ı hatarda canını kurtarmak ve yaşamak kaydıyla mutlaka başkasından istimdada, taleb-i muâvenete mecbur olmuştur. Bu istimdad, istiane keyfiyeti; yaşamak için daima insanların birbirine muhtaç olduklarını ve yekdiğerine birer istinatgâh teşkil ettiklerini anlatmıştır.

İşte! Bu sâik-i tabîî, bu sâik-i fıtrî insanların anlaşmasına birleşmesine sebep olmuştur. **[120]** Bugün harikalar doğuran, zihinlere hayret ve dehşet veren ihtiraat ve keşfiyatın müvellidi olan akıl, insanlara yaşamak, nesillerini yaşatmak, halelden vikaye etmek için ilk evvel bu harikayı göstermiştir. Çünkü hayvanlarda bir cemiyet teşkil etmek, hal ve istikbali derpîş eylemek, melhuz tehlikelere karşı müştereken tedabir ittihazına çalışmak gibi derk ve teferrüsün icabatı olan halât bittabi müşahede olunamaz.

Bir mevhibe-i mahsûsa-i samedâniyye olan aklın bu ilk harikası gözlerimizi kamaştıran bugünkü muhteşem, muazzam, mutantan medeniyeti insanların meydana koymalarına sebep olmuştur. Evet! Akıl ve idrakin tecelliyatından olan bu ilk fikir sayesinde beşeriyet son bir gayeye, bir gāye-i mübecceleye vasıl olacaktır ki: bu gāye-i maksûde ise beşeriyetin refah ve saadetinden başka bir şey değildir.

İnsanlar sâha-i terakkiyâta ilk hatveyi iştirak, teavün, yardım sayesinde atmışlar. Yine ilk eseri -en sade, en iptidaî bir meskeni bile- yekdiğerinin muavenetine arz-ı ihtiyâc etmeksizin meydana koyamamışlardır. İnsanın aczi o kadar mutlak ve nâmahduddur. Fakat aynı zamanda pek âciz ve zayıf olan insanların -tabiatın, ülfet ve ünsiyetin tevlid ettiği- ihtiyacatı o kadar müteaddid ve mütenevvidir ki: Garp ulemasından birinin dediği gibi bir insan bir günlük ihtiyacatını, bir gün yaşamak için muhtaç olacağı şeyleri bütün müddet-i hayâtında tedarik edemez. Çünkü: cemiyet halinde pek büyük bir iktidar ve kuvvet gösteren kâh semalarda pervaz eden, kâh arzın dibinde şehirler kuran, denizlerin altından yollar açan, bahr-i muhîtleri birleştiren insanlar yalnız, üstatsız kalınca pek zavallıdır, pek bîçaredir..

Mahlûkatın maddeten en zayıfı fakat manen en kavisi olan insanlar yaşamak, yaşatmak için icap eden şeyleri hazırlamak yani ihtiyâcât-ı hayâtiyyesini tehvine çaresâz olmak emeliyle yalnız cemiyet teşkil etmekle iktifa etmemişler; gelecek zamanı, istikbali, âtiyi de düşünmüşler, cemiyetlerinin bekası için birtakım esaslar koymuşlar ve yine kendi selâmetleri için birtakım şeylerin de tekrarını zarurî ve lâzım addetmişler. İşte! İnsanların bekā-yı cemiyet için vazettikleri esasat ile tekrarını zarurî gördükleri hususatta, ahlâk ve âdet cilvenümâ olur.

Sâha-i hayâtta bir insanın serbest, bîperva ömür sürmesine ve her istediğini yapmasına mâni olan yani hayât-ı beşeri takyid eden esasat ahlâk ve âdetten başka bir şey değildir. Hayvanî emellere, insanî düşüncelerle mâni olarak muhît-i cemiyette

öğrenilen o esasat dahilinde hareket etmek; gerek o insanın ve gerek içinde yaşadığı cemiyetin selâmet ve saadeti, felâh ve salâhı için zarurîdir.

Elif Mim [ا. م.]

[121] Vatanın terakki[sinin] ve inkişafı[nın] erkeklerle beraber kadınların da seviyesinin yükselmesiyle kabil olacağı bedihîdir. İşte! Bu nokta-i mühimmeyi nazar-ı dikkate alarak risalemizde hanımlarımıza mahsus bir kısım küşad ettik… Müştâk-ı fazîlet ü marifet olan hanımların mecmuamızın bu teşebbüsünü, teşebbüs-i vatan-perverânesini takdir ederek ibrâz-ı muâvenetten geri kalmayacaklarını bütün kalbimizle ümit ederiz.

İstikbali Düşünen Validelere:

Eski Terbiye – Yeni Terbiye

Yaşadığımız asrın, terakki ve teali asrı olduğunu anlayan her aile, yavrularını terbiye etmek, istikbale hazırlamak hususunda çalışıyor, birçok masrafları göze alıyor, analık ve babalığın icap ettiği her fedakârlığı yapıyor. Fakat sarf olunan bunca emeklere rağmen bir istifade temin alınamıyor. Bütün o gayretler, fedakârlıklar heder oluyor. Çünkü: maksatsız, gayesiz başlanan işlerden ciddi bir fayda beklenemez!.. Kızlarımızı okutmak için bütün ailelerde mukavemetsûz bir arzu, bir emel var… Böyle mukaddes bir arzunun peder ve valide kalplerinde yer bulması bir uyanıklık eseridir. Lâkin yalnız istemek ve temenni etmekle vatan hakkında beslediğimiz tatlı ümitler, parlak saadetler husul bulmaz… Eski terbiyemizin netâyic-i seyyiesini daima çekiyoruz… Bir aile, kızlarını istikbalde çocuğunu vatan muhabbeti, millet duygusu ile yetiştirecek, ailesine intizam ve saadet verecek hakikî valideler yetiştirmek için değil; belki yalnız kızlarımız onbeşi geçip görücüler devama başladığı zaman âdeta bir satıcı gibi uzun uzadıya kızının hayât-ı tahsîliyyesinden, okumasından, yazmasından, sazından, sözünden bahsetmek için okutuyor, yazdırıyor. Sarf olunan gayretin semeresi iktitaf olunacağı zaman -ki yavrularımızın hayât-ı âileye girdikten çoluk [çocuğa] karıştıktan sonraki **[122]** geçireceği günlerdir- kızlarımız okumayı, yazmayı her şeyi bir tarafa bırakır ve izdivaçtan evvel kâtip gibi yazdığından, artist gibi piyano çaldığından, süsüne, tuvaletine herkesi hayran bıraktığından bahsetmekle vaktini geçirir. İşte birkaç senelik bir aileyi ziyaret edersek behemehal odanın bilhassa gelin odasının tezyinatı miyanında akordu bozuk bir piyano, telleri kopmuş bir keman bir saz bulunur. Bunlar mazinin şahididir… Kızların vaktiyle çalgı çaldığına, sazdan,

sözden anladığına birer delildir. Fakat acı bir delildir. Çünkü bir kızın senelerce dimağını beynini yorarak biriktirdiği tezyînât-ı maneviyyesi izdivaçtan sonra süreceği hayat, geçireceği zaman içindir. İşte! Eski terbiyenin en fena neticeleri bunlardır. Bunun da yegâne sebebi maksatsız, meramsız çalışmaktır. Kızlarını okutan valideler her şeyden evvel kızlarını bir bebek gibi görücülerin enzarına arz etmek ve onu yalnız öğüp medh ve sena eylemek için okutmamalı!.. Çünkü: bu kadar emeklere yazıktır.. Valideler; kızlarını iffetli, şefkatli bir ana olmak üzere istikbale hazırlamalıdırlar. Yeni terbiyenin ruhu, esası bu düşüncedir, bu gayedir…

Kızlarımız; ancak bir maksat ve meslek tutarak okutulursa istikbalde mesut bir aile teşkil edebilmelerine hizmet edilmiş olur.

Elif [ا] Perizad

Gulyabaniler, Cadılar

"1"

Tüylü Cadı

Bir kış gecesi pederim ve dostları sobanın etrafına toplanmışlar cadılardan, gulyabanilerden bahsediyorlardı. Validem söze karıştı.

- Bunlara dair size anlatacak bir hikâyem var! dedi. Pederimin misafiri doktor hemen oturduğu yerden kalkarak:

- Benim de bir hikâyem var!

Pederim ortaya atıldı:

- Benim de var!.. dedi.

Doktor -kendi hikâyesinin güzelliğinden emin tavırla- tekrar söze başladı:

- Haydi bakalım, hikâyelerimizi birer birer anlatalım, acaba hangisi daha meraklı, daha korkunç olacak?...

Madam evvelâ siz başlayacaksınız!...

Ben merak ve heyecandan validemin gözünün içine bakıyordum, validem ciddi bir tavırla hikâyesini anlatmağa başladı:

"Onsekizinci asrın en meşhur ve güzel kadınlarından biri olan Madam de سولپه ر sevimli ruhlu şiirleriyle mümtaz müstesna bir şeref ve şöhret kazanmıştı…

Bir gün muhibbelerinden birini görmek için bir çiftliğe gitti, orada her gece şatonun bir odasına bir cadı geldiğini söylediler. Hizmetçilerden biri mehtaplı bir gecede bu cadının beyazlar giyinmiş **[123]** olduğu halde bahçenin uzun duvarı boyunca sürünerek geçtiğini görmüş, derin derin soluduğunu işitmiş ve korkudan heyecandan donakalmıştı. İşte! Bu hadise üzerine uzun bir zamandan beri o odaya girmeğe kimse cesaret edemiyordu. Madam dedi ki:

- Ben, ne cadılara inanırım ne de öyle boş şeylere ehemmiyet veririm! Ölülerin cadı olup da dirileri korkutacak kadar budalaca düşüneceklerini de zannetmem. Şatonun, çiftliğin sahibesi madam gülerek cevap verdi:

- Sevgili muhibbem, mademki cesaret iddiasında bulunuyorsunuz cesurluğunuzu, hakikaten böyle şeylere kulak asmadığınızı göstermek için bundan iyi bir fırsat olamaz, bu gece o mahud odada yatmak ister misiniz?...

Madam (de سولپه ر) kemâl-i emniyyetle cevap verdi.

- Niçin olmasın!... Hayhay…. Eğer o odada dediğiniz gibi fevkalâde şeyler görülüyorsa bunlar benim güzel bir şiirime iyi bir zemin hazırlar… Sizin namınıza da söylerim… dedi. Ve hizmetçilere korkunç odada karyola, yatak hazırlamalarını emretti.

***

Gece oldu… Madam odaya girdi. Yattı ve rahat derin bir uykuya daldı.

Gece yarısı birdenbire oda kapısının açıldığını fakat beceriksiz bir surette tekrar kapatıldığını madam duydu.

- Kim o?.. Kim o?.. diye bağırdı fakat madamın gözlerinin önüne dikilen hayal hiç cevap vermedi. Ve yavaş yavaş üzerine doğru yürümeğe başladı. Bu esnada karyolanın ayak ucunda bulunan bir masa devrildi. Gürültü ile perdeler yarı açıldı…. Madam az çok şaşkın bir halde ev sahibesinin kendisiyle lâtife etmek istediklerini ve bir şaka yaptıklarını zannetti.. Tutulabilir bir cisim olup olmadığını anlamak için ellerini uzattı…. Hayal, madamın ellerini uzatması üzerine döndü. Etrafı yoklayarak kapıya doğru yürüdü. Madam kalktı, hayalin iki kulaklarından yakaladı. Bu kulaklar pek uzun ve çok tüylü idi. Madamın zihnine bin türlü şey geliyordu. Lâkin korkudan bir türlü hayalin başka yerine dokunmağa cesaret edemiyordu. Fakat o kaçmıyor, bir şey düşünüyor gibi görünüyordu.

Madam olanca kuvvetiyle bağırmağa başladı.

- Yahu!... Yahu!... Oh… Aman…. Kalkın… Kalkın cadıyı kulaklarından tutuyorum.. Fakat kimse ne madamın feryadını işitti ne yerinden kımıldadı. Madam artık avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Fakat kimse duymuyordu. Epeyce uzun bir zaman bu garip vaziyette kaldı. Hem bağırıyor hem cadıyı sıkı sıkı kulaklarından tutuyordu, cadı da onu kapının yanına doğru çekiyordu.

Nihayet hane halkı büyük bir telâş ve heyecan içinde koşuştular.

Hane sahibesi pek de yaklaşmağa cesaret edemeyerek:

[124] - Neniz!... Ne oldunuz?.. Ah korkudan ölüyorum, diye bağırıyordu. Madam de سولپه ر cevap verdi:

- Aman çabuk gelin!... Cadım kaçacak. Derin bir inilti, acı bir homurdanma işitildi.

Madam de سولپه ر yine söze başladı:

- Aman lâmbayı yaklaştırınız!...

***

Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye

[Mabad]

An-numara: 7

Aş taşınca kepçeye paha olmaz.

Aşığı bey oturdu.[51]

Âşikâr düşman gizli düşmandan iyidir.

Ağaca balta vurmuşlar sapı bendendir demiş.

Ağaca çıksa pabucu yerde kalmaz.

Ağaç yaş iken eğilir.

Ağrısız baş mezarda gerek.

Ağzını hayra aç.

[51] (Bahtı uygun geldi.) makamında kullanılır. [Dipnot, metne aittir.]

Ağzı var, dili yok.

Ağustosta suya girse balta kesmez buz olur.

Ağlatırsa Mevlâ'm bir gün güldürür.

Ağlarsa anam ağlar, kalanı yalan ağlar.

Ağlama ölü için, ağla deli için.

Ağlamayan çocuğa meme vermezler.

Akarsu murdar tutmaz.

Ak akçe kara gün içindir.

Akçe adama akıl öğretir.

Akçesi ak olanın yüzünün karasına bakılmaz.

Akçenin yüzü sıcaktır.

Akçeli adamdan dağlar korkar.

Akçenin gittiğine bakma, işin bittiğine bak.

Akşam ise yat, sabah ise git.

Akşamın işini sabaha bırakma.

Akşamın hayrından sabahın şerri yeğdir.

Ak köpek, kara köpek ikisi de köpektir.

Akıntıya kürek çeker.[52]

Akacak kan damarda durmaz.

Anlatışa göre verirler fetvayı.

Anlayana sivrisinek sazdır; anlamayana davul zurna azdır.

Alet işler el öğünür.

Altın ateşte, insan mihnette belli olur.

Altın eli bıçak kesmez.

[52] (Beyhude yere uğraşır, zahmet çeker.) demektir. [Dipnot, metne aittir.]

Altın anahtar kale kapılarını açar.

Altın pas tutmaz.

Altının kıymetini sarraf bilir.

Altını sarrafa sor, cevheri kuyumcuya.

Alçak eşeğe kim olsa biner.

Alçak yerde tepecik kendini dağ sanır.

Alçak yerde yatma sel alır, yüksek yerde yatma yel alır.

Aldatayım diyen aldanır.

Alışına verişim, tarhanana bulgur aşım.

Alışmış kudurmuştan beterdir.

Almadım vermem, görmedim bilmem.

Alma mazlumunu ahını çıkar aheste aheste.

Alacağına şahin, vereceğine karga.

[125] Alacak ile verecek ödenmez.

Alında yazılan görülür.

Amasya'nın bardağı, biri olmazsa bir daha.

Anadan doğmayan kardeş sayılmaz.

Anasından emdiği süt burnundan geldi.[53]

Anasından doğalı gülmemiş.

Anasının karnında dokuz ay on gün nasıl durmuş?[54]

Anasına bak kızını al, kenarına bak bezini al.

Avcı köpeği gibi yeler [koşar], onmaz [felâh bulmaz].

Ayasofya'da dilenir, Sultanahmet'te zekât verir.

Ayağında donu yok başına fesleğen takar.

[53] Hadden aşırı uğraştı, çabaladı. [Dipnot, metne aittir.]
[54] Gayet acul, sabırsız adamlar için darbolunur. [Dipnot, metne aittir.]

Ay aydın hesap belli.

Aynaya bak da kendini gör.

Ayvaz kasap, hep bir hesap.

Ayı inine sığmamış, bir de kuyruğuna kalbur bağlamış.

Ayısız orman olmaz.

Ayının kırk hikâyesi varmış, hepsi ahlat üzerine.

***

- Üstün Elif [Ǻ]-

Et ile tırnak arasına girilmez.[55]

Et kanlı gerek yiğit canlı gerek.

Ecelden başka her şeyin çaresi bulunur.

Ecel geldi cihana baş ağrısı bahane.

Eceli gelen köpek cami duvarına sürtünür.

[126] Ahmak odur dünya için gam yiye; ne bilirsin kim kazana kim yiye?

Edepsizden ırzını satın al.

Edepsizlik para ile pul ile değil.

Er olan ekmeğini taştan çıkarır.

Er ol da baş yar.

Er ölür adı kalır.

Er oyunu üçe kadardır.

Er doğruya Hak doğruya.

Erkek aslan aslan da dişi aslan aslan değil mi?

Erlik on ise dokuzu hiledir.

Erle avrat arasına giren nâdim olur.

[55] Yakın akraba ve candan ahibba arasındaki işlere karışmak ve onları birbirine düşürmeğe çabalamak hatadır makamında irat olunur. [Dipnot, metne aittir.]

Ere inanma, suya dayanma.

Eski un çuvalıdır, vurdukça tozar.

Eski pamuktan bez olmaz, kötü demirden kılıç olmaz.

Eski dost düşman olmaz, yenisinden vefa gelmez.

Eskiye itibar olaydı bitpazarına nur yağardı.

Eşek altın yular taksa yine merkep yine merkep!

Eşek baş olunca encam hayır olmaz.

Eşek bile makam ile anırır.

Eşek büyüdü, semer küçüldü.

[Mabadı var.]

Talebe Yazıları:

Türk Gençlerine

Ey gençler! Milletimiz inkıraz buluyor. Ecdadımızın kanlarıyla yoğrulmuş bu mukaddes ve muazzez vatanımız elimizden gidiyor. Düşmanları ayakları altında çiğneniyor bunu arzu eder misiniz? Tabiî etmezsiniz bu tahlîs-i keyfiyyetin çaresi nedir? Hiç şüphesiz çalışmak, öyle ise çalışalım. Size biraz mekteplerden bahsetmek arzu ediyorum. İstibdatta mekteplerimiz, maarifimiz pek aşağı idi mekteplerde çocukların gözlerini, dayaklar, cezalarla korkuturlar, hiçbir çocuk mektebe gitmek değil, mektebin kapısının önünden bile geçmek arzu etmezdi. Çünkü orada dayak var idi. Mahalle mekteplerinde ise çocukların önlerinde bir sıra altlarında oturacak bir şey yoktu. O zavallı masumlar, dizlerini çökerek Allah'a ibadet ediyormuş gibi ellerini bağlarlar başlarını önlerine eğerler, esir gibi ders okurlardı. Başlarını yukarıya kaldıracak olsalar derhal hocalarının elindeki sopa başlarına inerdi. O masumlar, o bîçare yavrular kamburları çıkmış mektepten eve gider, evde ise biraz oynayacak olurlarsa validelerinden dayak yerlerdi. Bu sebepten aptal olurlar, vatana hiç fayda dokunduramazlardı. Elhamdülillâh şimdi hürriyet çıktı. Maarifimiz terakkiye başladı. Artık, o düşmanların canhıraş pençeleri altından kurtulacağız. Onların esiri olmayacağız. Fakat bunun için say lâzım. Görüyoruz ki mekteplerimiz sultanî oldu.

O kadar masarifler edildi. Bu masarifler hep bizim için oluyor. Maarif Nezaretinin bütün mevcudiyetimle müteşekkir kaldığım şu lütfuna karşı hiç olmazsa biz de say edelim. Biz çalışmazsak vatanımız da elimizden gider. Rica ederim. Âtimizi düşünelim, istikbalimizi temin edelim, sonra düşmanlarımızın mülevves çizmeleri altında ezilmeyelim, onlara muhtaç olmayalım.

Görüyoruz ki: her şeyi ecnebiler yapıyorlar. Bunlar **[127]** hep çalışmağla olur. Biz de onlara muhtaç oluyoruz çalışırsak olmayız. Gördük ki otuziki senelik bir Bulgar hükûmeti, biz altıyüz senelik bir Türk hükûmeti ile muharebe edebildi. Çünkü onlar gece gündüz çalıştılar. Uyumadılar. İşte nihayet bizim o sevgili vatanımızın üzerinde pis çizmeleriyle gezdiler. Payitahtımız olan İstanbul kapılarına kadar geldiler. Öyle ise biz de onlardan ibret alalım. Gece ve gündüz çalışalım. Biz çalışmazsak bizden tevellüd eden çocuklar da bizim gibi tembel olurlar. Onların bütün vücudunu atalet ihata eder. Fakat biz çalışacak olursak evlâtlarımız da bizim gibi olurlar çünkü biz onların daha ufak yaştan fikrini açarız. Onları saye sevk ederiz.

İleride onlar bizden daha ziyade çalışırlar. Rica ederim. Kardeşlerim. Çalışalım, çalışalım, çalışalım.

Öz Veli Oğlu

Hasan İlhami

Davutpaşa Sultanisi Müdavimlerinden

Fî 18 Teşrîn-i Evvel Sene 329

Üç Baston

İttihattan Kuvvet Doğar

Her türlü zevki ailesinde bulan bir pederin üç evlâdı vardı. Bu yavrular daima yekdiğeriyle kavga, gürültü ederek hiçbir vakit imtizac edemezlerdi. Zavallı peder daima çocuklarının arasını bulmak ve onları barıştırmak için faydalı nasihatlerde bulunurdu. Fakat bu güzel nasihatlerin çocukları üzerinde hiçbir tesiri olmazdı. Peder bir gün düşündü ittifaksızlığın fena neticelerini bir misal ile çocuklarına göstermek istedi ve çocuklarını yanına çağırıp: Çocuklarım! Bana hepiniz birer baston getiriniz! dedi. Bastonları bir demet yaparak bağladı. Çocuklarına bu bastonları kırmalarını söyledi. Fakat bütün gayretlerine rağmen kıramadılar. O zaman pederleri bu baston

demetini alıp çözdü ve her birine birer tane verdi. "Şimdi kırınız!" dedi. Onlar da kemâl-i sühûletle kırdılar… Bunun üzerine peder ciddi bir tavırla söze başladı:

- Çocuklarım! Eğer siz de bu bastonlar gibi ayrılmaz, iyi geçinir iseniz daima bir kuvvet vücuda getirirsiniz. Kavga, niza ederseniz kendinizi mahvetmiş olursunuz!

Mütercimi

Pe Üstün Elif [پ. آ.]

Herkesin Bilmesi ve Öğrenmesi Lâzım Küçük Hakikatler:

Fen Dağarcığı

Bu nüshamızdan itibaren gayet şâyân-ı istifâde ve herkesin bilmesi lâzım birtakım hakayıka dair sualler tertip ediyoruz. Bunların cevabı ertesi nüshamızda dercedilecektir.

İşbu suallere doğru olarak sade ve kısa bir tarzda cevap gönderenlerin isimleri gazetemizle ilân edilecek ve münasip hediyeler verilecektir.

[128] Pek çok hakikat vardır ki sebebini taharri etmeğe lüzum görmeyiz. Halbuki bu hakikatler esbâb-ı fenniyyeye müstenid olduğundan bunlar hakkında imâl-i fikr etmek, zihne küşayiş verir. Mektep Âlemi, bu noksanı ikmal etmekle mekteplilere büyük bir hizmet ettiği itikadındadır.

Bu nüshamızdaki suallerimiz şunlardır:

1- Bir nehir niçin denize akar?

2- Deniz niçin tuzludur?

Robinson Adasında

-1-

Robinson'un bindiği gemi gark olur, hali bir adaya çıkar.

İsmim (Robinson Kruzoe)dir. 1632 senesinde Şimalî İngiltere'de kâin (York) şehrinde tevellüd ettim. Seyahat etmeğe pek ziyade hevesim vardı. Bunun için سن بلوغه vasıl olunca pederimin mümanaatlarına rağmen, dünyayı dolaşmak maksadıyla gemiye bindim. İtaatsizliğimin müthiş bir cezasına düçar oldum. (Brezilya)dan avdet ettiğim esnada zuhur eden şiddetli bir fırtına râkib olduğumuz gemiyi, daima takip edilen yollardan uzaklaştırarak, meçhul bir semte doğru sevk etti. Âdeta mucize

nevinden bir tesadüfle dalgaların arasından kurtulduktan sonra gözlerimi semaya doğru kaldırarak hayatımı kurtardığından dolayı Cenabıhakk'a şükrettim. Fakat bu memnuniyetim biraz sonra azaldı ve mevkimin müthiş olduğunu anladım. Sırsıklam bir halde idim ve değiştirecek esvabım yoktu. Karnım acıkmıştı, susamıştım. Ne yiyecek ve ne de içecek bir şey vardı.

Gece yaklaşıyordu. Ya bu memlekette vahşi ve yırtıcı hayvanlar varsa, kendimi müdafaa için silâhım olmadığı cihetle, benim halim ne olacaktı? Sahilden biraz uzaklaşınca tatlı su buldum, pek sevindim. İçtikten sonra bir ağaca tırmanıp, geceyi geçirmek için oraya yerleştim.

Uyandığım zaman gündüz olmuştu. Hava açık deniz sakin idi. Bindiğimiz geminin, sahilin yakınında, bir kum yığınının üzerine düşmüş olduğunu gördüm. Yüzerek gemiye vasıl oldum.

Geminin içinde bisküvi buldum ve kemâl-i hırs ile yemeğe başladım. Bundan sonra ilk işim bir sal yapmak oldu. Bunu yapınca üzerine üç gemici sandığı koydum. Sandıkların içine ekmek, pirinç, Felemenk peyniri ve beş parça kuru keçi eti koydum. Sonra salın üzerine doğramacının çekmecesini yerleştirdim. Bu çekmecenin içinde doğramacılığa müteallik âlât ve edevat vardı. Kaptanın kamarasında bulduğum iki tüfek ile barutu ve bir küçük torba kurşunu da aldım. Bunları karaya nakletmeğe muvaffak oldum. Vâkıâ zahmet çektim ama bir kazaya uğramadım.

[Mabadı var.]

Kitapçı Arakel Matbaası **Müdîr-i Mesûlü: Mustafa Figanî**

Yedinci Nüshamızdaki Bilmecenin Halli

Kol – Yol – Pul – Çul.

Çekilen kurada birinciliği Kadıköy Frerler Mektebi talebesinden Abdurrahman Bey, ikinciliği Galatasaray Sultanisinden 589 Fuat Şekip Bey kazanmışlardır. Üçüncüden altıncıya kadar dahi Sultanahmet İnas Rüşdisi talebatından Nüzhet Ömer Hanım, İstanbul Sultanisinden 39 İsmail Rahmi, Galatasaray Sultanisinden 1034 Giridî Ahmet Cevat, Üsküdar'da Cemaran Mektebinde 4'üncü sınıf talebesinden Vahe

Beşiryan Efendiler kazanmışlardır. Hediyelerini idarehanemize müracaatla ahzeylemeleri beyan olunur.

Meşâhîr-i Hürriyyetperverân-ı Osmâniyyeden İki Zevatın Kartpostallarını Kazananlar

Galatasaray Sultanisinden 480 Fazıl Adnan, 526 Nijad, Rehber-i Saâdetten 158 Hamdi, Rehber-i İttihâd-ı Osmânîden 3 Galip, İzmir Bayraklı Darülmuallimininden 817 İsmet, Bursa Sanayi Mektebinden 540 Necmettin ve Halil Edip, Kocamustafapaşa Rüşdî-i ‘xAskeriyyesinden 298 Mehmet Ziya, Gelenbevi Sultanisinden 216 Osman Nuri, Aksaray Merkez Rüşdisinden 110 Mehmet Rüşdî, Güzin Naim; Nişantaşı’nda Muradiye Mahallesi’nde Ertuğrul Bey, Nişantaşı’nda Teşvikiye Caddesi’nde Perizad Bey, Hacı Bekirzade Osman Nuri, Üsküdar’da Nuhkuyusu’nda İsmail Hakkı, Beşiktaş’ta Akaretler’de Halit, Gülşen-i Maârif Mektebinden 283 Ahmet, 153 Halit, 34 Necdet, 111 Eşref, 48 Yusuf Ziya, Beşiktaş’ta Osmanlı Bakkaliye mağazasında Mustafa Tevfik, Üsküdar’da Cemaran Mektebinden Nubar Kuyumciyan, Fransız Mektebinden 213 Nihal, Bandırma Rüsumat Başkâtibi mahdumu Rifat Efendiler ve İnas Sultanisinden Feride Hanım kazanmış olduklarından idarehanemize müracaatla hediyelerini almaları rica olunur.

Bilmeceler

Bilmecemiz altı harfli bir ağaç ismidir. İlk iki harfi renklerden birini[n] -üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı harfleri kıtalardan birinin- birinci ve beşinci harfleri ecrâm-ı semâviyyeden birinin ismidir. Son iki harf ise edât olur.

Hediyelerimiz

Bilmecemizi doğru halledenler miyanında çekilen kurada birinciye mecmuamızın altı aylık abonesi, ikinciye kıymetli ve mücelled bir kitap verileceği gibi yedinciden ellinciye kadar dahi yine meşâhîr-i hürriyyetperverândan diğer iki zatın kartpostalları ita olunacaktır.

İhtar – Bilmecemizin halli 12 Teşrîn-i Sânî sene 329 tarihine kadar gönderilmelidir.

İlânlar:

Aile Pederlerine Birkaç Söz

Vatandaşlar

Memleketimizin geçirdiği elim felaketler elbet hepimizi müteessir etti. Bu müthiş felaketlerin sille-i şedîdi altında inleyen zavallı vatandaşların halini her vatanperver göz önüne getirip de çarelerini taharri etmek vazifesiyle muvazzaftır sanırım.

Bu son muharebe bir Osmanlı Bulgar, bir Osmanlı Sırp veyahut Yunan muharebesi değildi. Belki bir âlim ve cehil mübarezesi idi.

Efendiler! Yarın için bu memleketi imtisal edecek bugünkü yavruları tahlis zamanı gelmedi mi? Çocuklarımızın ellerinde gezdirdikleri kitaplara bir kere dikkat edilse insan hicabından, helâk olacak derecede müteessir oluyor.

Aile kütüphanelerimizi tezyin eden kitapları tetkik ediniz. Ekseri mûcib-i şeyn birer rezaletnâme ve mütebakısı da vakti beyhude yere itlâf için safsatalarla mâl-â-mâl birer hezeyannâmedir.

Bir insan dişinden tırnağından artırdığı servetini ailesinin, evlâdının ahlâkını zehirleyici kitaplara niçin vermelidir?

Bir kere burada bulunan sair milletlerin gençlerini göz önüne getirmelidir. Okudukları kitapları tetkik etmelidir. Ve sonra bizim gençlerimizin okudukları ve okumak hevesinde bulundukları kitapları mukayesede bulunmalıdır.

Burada bulunan Rumların, Ermenilerin gençleri milliyetlerini, âdetlerini yükseltici, itilâ ettirici eserler okurken Türkler, Müslümanlar neler okuyor neler.

(Fakat onlarda da birtakım kitaplar yok mudur ki muzırr-ı ahlâk olsun?) suali irat edilse! Vardır. Fakat karileri, mektep talebeleri, memurları, hatta mağaza çırakları değil belki kahvehane uşakları, meyhane garsonlarıdır.

Sad hezaran teessüf ki memleketimizde faydalı ve ciddi eserler tabedilse bile okuyan, okumağı tavsiye eden bulunmuyor.

Dün bir kitapçıda bulunuyordum, “Hayât-ı Hazret-i Muhammed’in 14’üncü forması” yeni çıkmış olmalı ki bir müşterisine tavsiye ediyordu, fakat “Hayât-ı Hazret-i Muhammed” gibi bir millete kendi Peygamberinin ahlâk-ı âliye ve âdât-ı mübârekesini öğreten ve daima rehber-i felâh ü necât olmağa şayeste olan bir kitap

yerine, pederinin bir romanı tercih ettiğini görünce teessüf ve telehhüften kendimizi alamadık.

Bir baba, yavrusunu ve yavrusunun istikbalini düşünen bir baba, istikbalde onun ahlâkını tashih edici kitaplar yerine zehirleyici, öldürücü varakpareler okutmaz.

Bir vatandaş zehir saçan eserler yerine memlekette faydalı eserler neşrine gayret eder.

Biz vazifemizi yaptık sanırız, ötesini aile babalarına terk ederiz.

Serbest Fikir

Memleketimizin nûr-ı dîde-i iftihârı olan münevver ve mümtaz gençlerinden ve imzaları matbûât-ı Osmâniyyeye bir şeref bahşeden meşâhîr-i muharrirînimizden bazı zevatın inzimâm ü iştirâk-i muâvenetiyle intişar etmiş olan "Serbest Fikir" risalesi edilen say ve hazırlığa binaen resâil-i mevcûde arasında mühim bir mevki kazanacağı muhakkak olmağla kāriîn-i kirâma bir ziyâfet-i fikriyye ihzar eden bu güzide mecmuayı kemâl-i ehemmiyyetle tavsiye ederiz.

Mühim Bir İlân

İstediğiniz kitapları almak için Beyazıt'ta Hakkâklar Kapısı dışarısında "Maarif" Kitabhanesi her türlü teshilâtı irae ediyor. Bulunmayan kitapları buluyor, aldatmıyor ve oldukça ucuz veriyor. Taşra siparişlerini süratle gönderiyor. Tarih, edebiyat, felsefe vesair bu gibi yazma ve basma kitapları değeriyle alıyor. Yalnız erbâb-ı mürâcaat kitabhanenin levhalarına dikkat buyurmalıdır.

İktisâd-ı İnşâât İdarehanesi

Mimar, Mühendis Ethem Ruhi ve Şürekâsı

Vezneciler'de Darülfünun Karşısında

Arsa, arazi mesahasıyla her nevi inşaat, doğrama siparişi, kereste, çini mozaik vesair mâlzeme-i inşâiyye teshilâtla deruhte olunur.

Müracaat günleri – Perşembe ve cumartesidir.

Gümüşsuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zükûr Hastanesi

Harbiye, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî ve Darüşşafaka Mektepleri

Diş Tabibi

Muhammed Hüdaverdi

Dişler terakkiyât-ı hâzıra-i fenniyyeye tatbikan tedavi ve son sistem her nevi imal olunur.

Ağrı hissi olmaksızın diş çıkarılır.

Pazar günleri memuriyetlerinde bulunur ve diğer günler muayene: Cağaloğlu'nda Askerî Tekaüt Sandığı karşısında yeni dâire-i mahsûsasında.

Şafak Kırtasiye Mağazası

Ucuz kitap, kâğıt, kalem ve elektrik fenerleri almak ister misiniz? O halde Beyazıt'ta Maliye Nezareti sırasında (Hacı Kamber كهنمويى) Efendi'nin Şafak Kırtasiye mağazasına uğramadan geçmeyiniz. Eski ve yeni kitaplar alınır ve satılır, esnaf ve müşteriye kolaylık gösterilir.

Kanaat Mağazası

Gömlekçi ve Kolacı Yani Gonaropolus

Beyazıt Tramvay Makasında

Gayet temiz ve parlak kola ister iseniz mezkûr mağazayı tavsiye ederiz. Ölçü üzerine hazır ve ısmarlama gömlekler de imal eder.

Davacılara Kolaylık

Birinci Sınıf Dava Vekillerinden Süleyman Vecdi Bey ve Şürekâsı

Beyazıt'ta Parmakkapı'da Balmumcular'da Balmumcu Hanında numara 6-7. Her nevi deâvî-i hukūkiyye, cezâiyye şeriyyeyi kabul ve deruhte ederler.

Badem Ezmesi

Divanyolu'nda Edirneli meşhur şekerci İzzet Efendi 1911 senesinde Lozan şehrinde küşad edilen sergi-i umûmîye gönderdiği badem ezmesi şekerinden dolayı mezkûr sergi heyet-i idâresi tarafından bir kıta altın madalyaya mazhar olmuştur. Mezkûr dükkânda nefasetiyle müştehir devâ-yı misk dahi bulunur.

Osmanlı

Sanâyi-i Nefîse İşçiler İdarehanesi

Mehmet Ali Lütfi

Beyazıt'ta Maliye Nezareti karşısında – Numara 75

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 8

Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **21 Teşrîn-i Sânî Sene 1329** **Numara (9)**

Mündericat

İlk Kānûn-ı Beşer…	Orhan Mithat
Mecmuamızın Müdîr-i Mesûlü	
Mustafa Figanî Bey'e Galatasaray Sultanisi	
Talebeleri Tarafından Yazılan Mektup	Mehmet Sait
Cevabı…	Mustafa Figanî
Kunduzlar…	Elif Mim [ا. م.]
Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye	Faik Reşat
Robinson Adasında…	Mehmet Ali
Saâdet-i Âile Duyguları…	Ra [ر] Mihrî
Fennî Eğlenceler: İnci Çiçeği	
Nasıl Yapılır	***
Talebe Yazıları…	Ahmet Cevat
Gulyabaniler, Cadılar …	***
Fen Dağarcığı Cevabı, Bilmeceler ve İlânlar	

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı

"Kâinat Kitabhanesi"dir.

Nüshası kırk paraya.

[129] Resimli Mektep Âlemi

Onbeş günde bir neşrolunur edebî ve fennî mecmuadır.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

İdarehanesi: Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kitabhanesidir.

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mecmuamıza gönderilen makaleler dercedilsin edilmesin iade olunmaz.

Birinci Sene **15 Teşrîn-i Sânî Sene 1329** **Numara (9)**

İlk Kānûn-ı Beşer:

Pederlere Hürmet ve Riayet

Evlât pederin mahsûl-i hayâtı, mahsûl-i mesâîsidir! Bir peder evlâdını yaşatmak için çalışır, ömrünü feda eder. İşte pederlerin bu nihayetsiz, büyük fedakârlığına karşı evlât da pedere hürmet ve riayete, emirlerine itaate mecburdur. Çocukların ilk ders-i ahlâkı, ders-i fazîleti budur. Çünkü: itaat ve hürmet üzerine âheng ü intizâm-ı âile teessüs eder; cemiyyât-ı beşeriyyenin ailelerden teşekkülü itibarıyla muntazam, yekvücut ailelerden, müttehid ve en mukaddes, zeval-nâ-pezir rabıtalarla bağlı, kavi bir cemiyet vücuda gelir!.. O kuvvet ve ittihat sayesinde her türlü muhatarat ve mehalike mukavemet eder. Aileler de öyle değil midir?..

Nifak ve şikak gerek bir cemiyetin gerek bir ailenin mahv ve perişan olmasını, tezâdd-ı efkâr ü hissiyyât arasında ademe sürüklenmesini mucip olur.

Efrâd-ı âileyi küçüklerin büyüklere hürmet ve riayeti yekdiğerine bağladığı gibi heyât-ı ictimâiyyede de birtakım kanunlar, nizamlarla muhâfaza-i irtibât ü intizâm olunur.

Bir ailede hürmet ve riayeti çiğneyip pederlerin, büyüklerin emirlerine başkaldırmak; büyüdükten sonra içinde yaşadığı cemiyetin zararına olarak kanuna, nizama karşı durmak demektir. İşte! Düşüncesizlik ve serkeşlik saikasıyla âheng-i âileyi haleldar etmek her türlü nimetleri feramuş ederek muzlim bir küfrân-ı nimet sahasına atılmaktır. Bu ise hayatın en esef-engîz, ıztırap-âlûd safahatını ihtiva eder. İnsanlar arasında, medenî aileler kucağında büyüyen yavrular; sebeb-i hayâtı, bâis-i saâdeti olan pederlerini takdis ve tebcil etmeli, her sözlerini her emirlerini kemâl-i

hâhişle ifa eylemeli. Dinimizin, milyonlarca ehl-i İslâm'ın mişkât-ı felâh ü necâtı olan dîn-i mübînimizin emrettiği veçhile pederlerimize (Of!) dememeliyiz.

Feyyâz-ı mutlâkın kudret-i fâtıra-i samedâniyyesi pederlerin bir hiss-i ulvî ile kurdukları yuvada, ailede tecelli eder. Cenabıhak bir aileye evlât bahş ve ihsan eyler, ona hissiyat verir, lâkin güneşin kızgın harareti, kışın azgın soğuğu altında o evlâdı yaşatmak, büyütmek için çabalayan babalardır.

Pederlerin bu büyüklüğüne, bu ulviyet ve kutsiyetine **[130]** karşı evlâdın en büyük vazifesi, vazîfe-i medeniyye ve vecîbe-i dîniyyesi itaat ve hürmettir. Belki bütün kavânîn-i ictimâiyyenin, kavâid-i ahlâkiyyenin esasatını bu iki ruhlu kelime ihtiva eder. Çünkü: insan, insanlığını, insanlık şerefini büyüklerine riayet, küçüklerine ibrâz-ı şefkat etmekle kazanır. Serkeş ve âsi olan kimseler ailede pederlerinin şefkat ve mürüvvetinden, merhamet ve muavenetinden: cemiyette kanunun insanlara temin ettiği hukuk ve müsaadattan mahrum kalmak gibi en büyük bedbahtlığa, en elim meşumiyete düçar olur, vicdanları daimî bir ıztırabın ihtilâcât-ı kāhırânesi içinde çırpınır. En büyük saadet, bahtiyarlık pederlere, büyüklere hürmet ve riayet ederek onların himayelerine mazhar olmaktır. Küfrân-ı nimet; bâis-i ıztırâb ü şeâmettir!.

Sâha-i hayâta pây-endâz olan yavruların ilk tâbi olduğu kānûn-ı insâniyyet, kānûn-ı beşer büyüklere, pederlere hürmet ve riayet etmektir!

Dava Vekili

Orhan Mithat

Galatasaray Mekteb-i Sultânîsi sabık terbiyecilerinden Mustafa Figanî Bey'in mektepten ayrıldığı zaman bilhassa iptidaî üçüncü sınıf birinci şube şakirdanı namına 518 numaralı Mehmet Sait Efendi tarafından kaleme alınan veda mektubudur.

Sevgili Terbiyecimize Millî Bir Anma Armağanı

Açık Fikirli Terbiyecimiz;

Birkaç günden beri âdeta ruhlarımıza bile işleyen acı bir hakikat duygusu, bilirdik ki bir gün kalplerimizde silinmez altın bir hatıra bırakacak ve gönüllerimizi yaslara bürüyecekti. İşte sevgili millî terbiyecimiz; topumuzun da doğuşunu istemediğimiz bu matemli ve firaklı gün, gönülleri hazanla sızlatan kara bulut yığınları gibi üstümüze çöktü ve bizi için için ağlattı. Bu pek acıklı sönmez ebedî hasretin genç

kalplerimizden sizin gibi saygılı, nurlu fikirli bir millî genç terbiyeciye sevgiyle uzanarak götüreceği hürmet ve muhabbetin kıymetini elbette bir gün bu güzel vatanda inkılâp yıldırımlarıyla parlayacak gençliğin millî muhabbeti gösterecektir. Gün gelir: bembeyaz altın tan yerinde nurlu ışıklarıyla altın dağ ardından doğan Turan güneşi Türk tarihinde hürmetle yazılan sizin gibi genç, dinç terbiyecileri elbette sıcak nurlarıyla sevindirir ve pek iyi gönüllerini aydınlıklar içinde sevinçle açar. Bu sevinç çağının dünyasını kuran sizin gibi yavuz fikirli, nurlu dilekli gençler inanınız biliniz ki hiç kalplerimizden silinmez. Çünkü alnı ak olanın talihi de şanı da aktır. Fakat ne yapalım iyi kalpli terbiyecimiz: bu zavallı, sevgili pek güzel vatanımızın bereketli sinesinde şimdilik seher yıldızları gibi nazlı nazlı ışıklarıyla nurlar içinde, muhabbetler çağında uyanan millî gençliğin kim bilir ileride ne yanık vatan feryatları, hicran terennümleri işitilecektir.

O vakit gençlik nurdan eliyle vatanımızı diriltecek ve uyandıracaktır. İşte sizi millî terbiyeci şanıyla öğündürecek bu sevgili, saygılı canlı uyanış olsa gerektir. **[131]** Sahihten artık millî azimleriyle, yılmaz fikirleriyle istikbali milliyet kuşağına nurlu dilekleriyle saracak gençlik vardır. Eğer şimdiki gençlik bunları hor görürse… Şimdiden mekteplerde çalışan ilk Türk gençliği bunu pek eski âşinası olduğu ay yıldız gibi unutmaz. O; ilk gençlik bunları yazar ve nurlandırır. Her adımı karış karış altın olan kıymetli mübarek ana toprağımızın sinesine kucak kucak ışıklar serpen gençlerin emellerini kara örtülere sarmağa gelen eller, kalpler; bir gün istibdatçı hakan tahtları gibi yıkılır gider.

Ay yıldızın nihayetsiz tutkunu olan terbiyecimiz:

Siz bizim kahraman ve fedakâr genç yoldaşımızsınız. Bu namı unutmamanızı dileriz. Sizi: dünyalar yıkılsa, tufanlar kopsa, yıldırımlar çaksa yine kalbimizden çıkarmayız. Biliniz bunu… Ey Turan'ın uyanık terbiyecisi! Işıklarıyla kendini bildiren ilk öz Türk gençliğinin size gönlüyle birlikte armağan ettiği bu yazılar topumuz biliriz ki çok değersiz fakat milliyet adına, kardeşlik hakkına pek kıymetlidir. Son: candan ve gönülden bin hürmet ve şükran.

Dedeağaçlı

Mehmet Sait

Cevap

Gözüm Nuru Kardeşlerim:

Ben sizden ayrılmadım ruhum, kalbim sizinledir. Bir yoldaş diliyle sizden kazandığım hürmet ve muhabbete bir minnet götüreceğim size ilk öz Türk gençliği kuvvetli olsun bütün Türklük sizden kümek bekliyor ben de şu küçük yaşta yazdığınız sade fakat canlı yazılarınızı değerini benden çok iyi bilen ve başta açık Türkçe yazı yazmak çığırını açan Türk yazıcılarının nurlu yüzlü babası Mehmet Emin Bey'e armağan ediyorum. Yanık şiirleriyle gönlünüze milliyet nurlarını her vakit o babamız saçar.

Ben; bir şimşek çakışı kadar az vakit sizinle birlikte bulundum. Her gün müzakere zamanları siz yazılarınızı yazar, derslerinizi öğrenirken ben de oturduğum yerden millî bir şefkatle, sevgiyle size bakar ve bir taraftan zulüm ve zulmet devrinde her gününü bin elemle geçirdiğim mektepli günlerimi göz önüne getirir ve bu iki yaşayışı birbiriyle ölçüp kendi halime hasret çeker göğüsler geçirirdim. Benim size yardımımdan ziyade siz benim dertli gönlümü büyük ümitlerle nurlandırdınız. Yaraları kahpe düşmanların eliyle sarılan zavallı milletimizin yarınki namuslu nurlu ordusundan sizin gibi elli altmış yarınki Turan yiğitlerini her gün karşısında görmek kadar bana kıvanç, sevinç veren bir şey yoktu. Otuzbeş senelik son ağulu zamanlar daha tarihe tamamıyla geçmedi. Tıbbiyenin bahtsız bir şakirdi olduğum için bu uğursuz senelerin her türlü örneklerinden dilim döndüğü kadar ara sıra size anlattım. Ah kardeşlerim.. Ondört asırlık İslâmlığın kalesi kalkanı olan Türk evlâtları Avrupa'ya birçoklarından evvel göç ettikleri, bir aşiretten yiğitlikle bir büyük devlet kurdukları zamanlar düşkün düşmanlara çok cömert davrandılar. Yirminci asır medeniyet dedikleri şu haksızlık devrinde en ziyade hırpalanan biziz, biz bize elde fırsat var iken ikiyüzlü düşmanların yaptığı **[132]** kancıklıkları yapmadık her vakit mertlik gösterdik. İşte şimdi Türklüğün başına vurulan yumruklar hep o doğruluklarımızın armağanıdır. Ateşi söndürüp kıvılcımını bırakmak, yılanı öldürüp yavrusunu beslemek akıl kârı değilse de hamdolsun daha sizin gibi istikbalimizi kurtarmağa çalışan aslanlarımız alay alay yetişiyor. Ümitsiz değiliz. İyiliğe, mertliğe karşı kötülük görüşümüz bize ar değildir. Derstir, örnektir. Bu da şu fani dünyada hiçbir milletin sahip olamadığı mertçesine bir tecellidir. Yazdığınız nutukta beni kahraman bir genç yoldaş saymışsınız ne mutlu…

Genç yoldaşlarım:

Gençlik adına, hilalin yâranı olan milletimiz aşkına vereceğim öğüdü kalbinize koyunuz. (Mektep ocağında hocalarınıza, terbiyecilerinize baş götürmeyiniz. Sade kendi işinizi biliniz. Dıştan ne olursa olsun hiçbir kimsenin el ulağı olmayınız. Tarihimizin size tanıttığı düşmanların ettiklerini unutmayınız. Bu asır fenalığa iyilik asrı değildir. Dostunuza yürekten dost ve düşmanınıza tam bir düşman olunuz) ki bu memleketi yiğitlikle, bilgiyle kurtarasınız. Her biri bir Turan kadar sevgili kardeşlerim: Her vakit size söylediğim gibi biz cansız, ruhsuz büyüdük. **[133]** Bilgimiz çalma çırpmadır. Temelli bir yol tutacak terbiyemiz yoktur. Bize bakıp aman aldanmayınız. Biz sersem mirasyediler gibi atalarımızın kan pahasına kazandıklarını kör[ü] körüne düşmanlara peşkeş çeken bir bölük halkız. Size yapabileceğimiz iyilik ancak zulmetle nurun arasında kerpiç duvar gibi sınır olmaktır. Siz nura doğru ilerleyiniz bu sahipsiz memleketin, boynu bükük milletin merhametli, nurlu ağaları, sahipleri ancak sizsiniz.

Şu şartla ki: büyüdüğünüz vakitte zevk ve safa alayına değil; sanat, ticaret kervanına katılıp da bizim gibi uşak olup millete yük olmayın.

Yoksa ne Buhârâ-yı şerîfin âhını, ne Gırnata'nın acısını, ne Rumeli'nin kanlı intikamını alırsınız ve ne de bu al sancağa sahip olabilirsiniz…

Sevgili millî terbiyeciler başı büyük şairimiz Mehmet Emin Bey'in dediği gibi hiç olmazsa bundan sonra düşmanlarımızın dokuduğu gömleklerle, sarıklarla, kefenlerle ecdadımıza karşı mahşerde olsun aman rüsva olmayalım kardeşlerim.

İlk Öz Türk Gençliğinin Yoldaşlarından

Mustafa Figanî

Kunduzlar

Kunduzlar Nasıl Yaşar? – Memleketi, Gıdası – Kunduz Yuvaları – Kunduz Avı – Kunduz Derisi Neye Yarar?.

İnsanın nazar-ı hayretini celbeden hayvanlardan biri de kunduzlardır. Bunların göl veyahut çay, dere kenarlarında yaptıkları yuvalar hakikaten şâyân-ı dikkattir. Bu hayvanlar en ziyade Amerika-yı Şimâlî, Kanada **[134]** kıtasında ve Asya-yı Şimâlî'nin bazı noktalarında toplu bir surette yaşarlar, kendilerine göre hakikî şehirler kurarlar,

sivri keskin dişleriyle yaş ağaçları keserler, bu ağaçların kabuklarını, dallarını, yapraklarını soyarlar -gıdaları bu soydukları ağaç kırıntıları, dal parçalarından ibarettir- ağaç dallarını çayın, gölün münasip ve yumuşak bir noktasına dikerler, sonra âdeta sıvacıların, duvarcıların kullandıkları mala vazifesini gören geniş kuyruklarıyla balçıklı bir çamur yaparak diktikleri ağaçlara sıvarlar, şu suretle vücuda getirdikleri kulübelerin yüksekliği bazen üç dört metreyi geçer.

Yuvalarının içi de birtakım taksimatı havidir. Yani bölmelere ayrılmıştır. İki kat üzerine bina olunan yuvaların alt katı ambar vazifesini görür, yaş ağaçlardan biriktirdikleri yiyecekleri orada muhafaza ederler, üst katta kendileri oturur, bir tehlike zuhur edince oraya gizlenirler. Her kulübede dört yahut beş çift kunduz bulunur. Bazı bu kunduz yuvalarının adedi yüzlere baliğ olur. Böyle birçok kulübelerden mürekkep kunduz şehirlerine tesadüf olunduğu nadir değildir. Eğer kunduzlar akıcı çay veya dere kenarında yaşamak ve orada şehir kurmak isterlerse evvelemirde kazıklarla muhkem surette bağlanmış ve çamurla sıvanmış mükemmel bir set, rıhtım vücuda getirirler. Bu yaptıkları setlerin metaneti insanı hayretlere düşürür. Yuvalarını rıhtım üzerine bina ederler, bazen bu setlerin uzunluğu otuz kırk metreyi bulur.

Her kulübenin iki kapısı vardır. Biri suyun altında gizlenmiştir. Kara tarafından bir tecavüz vaki oldukta suya dalarak kurtulurlar. Diğer kapı ise kulübenin kara ile olan irtibatını muhafaza eder. Ve su cihetinden tecavüz vuku bulursa bu suretle karaya firar edebilirler.

Kunduzlar nadiren tüfekle avlanırlar. Fakat tüfek sesinden bütün kunduzlar yuvalarını terk edip dağıldıklarından kunduz avına mahsus tuzaklarla tutulurlar. Bu tuzaklar gayet basittir. Yeşillikli bir dal üzerine zamklı yapışkan bir madde sürülür ve kunduz kulübelerinin yakınında suya bırakılır, kunduzlar pek ziyade obur bir hayvan olduklarından hemen dalı kemirmek için koşar, dalın üzerine gelir ve dalı alıp yuvasına götürmek ister. Bu esnada bittabi zamklı madde iyice kunduzun vücuduna yapışır, ne dalı ne kendini götüremeyip boğulur kalır.

Kış mevsiminde avcılar kunduz tutmak için başka bir tedbir düşünmüşlerdir. Kunduz yuvaları bulunan çayın, gölün donduğu esnada gölün üzerinde büyük bir delik açarlar ve bu deliğe geniş bir ağ yerleştirirler. Sonra kunduzları suya atlamağa mecbur etmek için yuvalarının üzerinde gürültü ederler, kunduzlar suya atılır, nefes almak için bir delik ararlar, avcıların açtığı deliğe koşarak ağ içinde kalırlar. Kunduzların

boyunun uzunluğu bir metreye yakındır. Derisinin rengi düz ve esmerdir. Şapka imali için kunduz derisi makbuldür.

Kunduz avcıları pek insafsız davrandıklarından bu sanatkâr hayvanların miktarı günden güne **[135]** azalmaktadır. Hatta Kanada'nın yukarı taraflarında bugün kunduza tesadüf olunamaz.

Kunduz avcılarının faydasız yere kunduz avlamalarına, israflarına bir nihayet verilmez, kunduz avı bir nizam ve kaideye raptedilmezse az zaman sonra bu hayvanlardan yeryüzünde eser bile kalmaz.

Avrupa'da bazı nehir sahillerinde kunduzlara tesadüf olunur. Fakat bunlar gayet münzevi bir haldedirler ve asla kulübe bina etmezler. Nehir, göl kenarında toprağı kazarak vücuda getirdikleri oyuklarda yaşarlar.

Elif Mim [ا.م.]

Durûb-ı Emsâl-i Osmâniyye

[Mabad]

An-numara: 8

Eşekten düşmek attan düşmekten tehlikelidir.

Eşek dağda ölür, zararı eve gelir.

Eşek kocamakla tavla başı olmaz.

Eşeğin anırmazı olmaz.

Eşeğin ölümü sudandır.

Eşeğin canı yanınca attan yürük olur.

Eşeğin semeri kendine yük gelmez.

Eşeğin kuyruğunu kalabalıkta kesince kimi uzun der; kimi kısa.

Eşeğini evvel sağ kazığa bağla, sonra Tanrı'ya ısmarla.

Eşeğe gücü yetmez, semerini döğer.

Eşeği düğüne çağırmışlar; ya odun eksik, ya su demiş.

Eşeği dama çıkaran yine kendi indirir.

Eşek yüklü olunca anırmaz.

Eşini [zevcesini] ağlatan gülmemiş.

Asilzadeden kemlik gelmez.

Asılsız söz sahibine yüz karası getirir.

Aslını saklayan haramzadedir.

Efendiyi efendi eden ittibaıdır.

Ekmeden biçilmez.

Ekinci yağmur ister, yolcu kurak.

Eğri otur, doğru söyle.

Eğri kapının eğrisidir, mahallenin doğrusudur.

Ekmek çiğnenmeyince yutulmaz.

Ekmekten kaşık olur ama her yoğurdun hakkına değil.

Ekmeğin büyüğü hamurun çoğundan olur.

Ekmeksiz ev, köpeksiz köy olmaz.

Ekmeğini katığına denk eden bir vakit aç kalmaz.

Eğreti [ariyeti] ata binen tez iner.

Allah imhal eder, ihmal etmez.

Allah bir kapıyı kaparsa bin kapıyı açar.

Allah bile kulunun karasını yüzüne vurmaz.

Allah'tan korkmayandan korkulur.

Allah diyen mahrum kalmaz.

Allah sağ gözü sol göze muhtaç etmesin.

Allah kardeşi kardeş yaratmış, kesesini ayrı.

Allah ne verir ki kul götürmez.

Allah verince kimin oğlu, kimin kızı demez.

Allah herkesin gönlüne göre verir.

[Mabadı var.]

[136] Robinson Adasında

[Sekizinci Numaradan Mabad]

Memleketin her noktasına hâkim olan bir dağın tepesine çıkıp bakınca anladım ki heyhat! Burası bir ada, hem de gayrimeskûn bir ada imiş. Zira hiçbir tarafta tarla ve ekin gibi bir şey göremedim. O andan itibaren kendimi hayvânât-ı vahşiyyenin hücumlarından muhafaza için icap eden tedbirleri ittihaz etmeğe çalıştım. Bir kayanın içini oydum, bu suretle vücuda getirdiğim mağara benim meskenim oldu.

-2-

Robinson kendine lüzumu olan eşya vesaireyi imal eder.

Selâmeti temin edince bana en ziyade lüzumu olan, meselâ: masa ve sandalye gibi eşyayı imal etmeğe çalıştım. Hayatımda asla bu gibi şeylerle uğraşmamıştım. Fakat say, sebat ve sabır sayesinde bir masa ile bir iskemle yapmağa muvaffak oldum. Vâkıâ bunların şekli kaba, âdi idi, lâkin çok işime yaradı.

Her gün civardaki ormana gidip av tedarik ediyordum. Bununla beraber diri olarak birkaç keçi yakalamağa da muvaffak oldum ve mürûr-ı zamânla bir sürü teşkil ettim.

Lâmba ve şamdan gibi bir şeyim olmadığı için gece hulûl eder etmez yatmağa mecbur oluyordum. Fakat bunun da çaresini buldum: Öldürdüğüm keçilerin yağını çıkardım, topraktan bir kap yapıp güneşte kuruttuktan sonra ipten bir fitil ile yağ vasıtasıyla bir lâmba vücuda getirdim. Bir gün gemiden karaya getirdiğim eşyayı karıştırırken içine tohum doldurulmuş olan bir torba buldum. Torbanın içinde kalan tohumları fareler kemirmiş, yalnız toz kalmıştı. Torbanın bana lüzumu olduğundan içindeki tozu bir kayanın kenarına boşalttım. Bir müddet sonra orada on oniki tane kadar başak bitmiş olduğunu kemâl-i hayretle gördüm. Bunun buğday olduğunu anladım. **[137]** Buğday tanelerini kemâl-i itinâ ile toplayıp zer etmek için sakladım. Ertesi sene epeyce mahsul aldım. Elde ettiğim buğdayları iki taşın arasında öğütmek için pek çok zahmet çektim. Fakat nihayet, tasavvurun fevkinde gayretlerle, ekmek yapmağa muvaffak oldum. Artık ne kadar sevindiğimi tasavvur ediniz.

Dört senedir bu adada bulunuyordum. Esvaplarım kâmilen yıpranıp parçalanmıştı. Öldürdüğüm hayvanların derileriyle kendime elbise, bir büyük takke ve bir de şemsiye imal ettim. Arkadaş olarak yanımda bir köpek, iki kedi ve nasılsa yakalayabildiğim bir papağan vardı.

Papağana bazı kelimeleri söylemeği öğretmiştim. Kendi sesimden başka bir sadanın da söz söylediğini işitmekten derece-i nihâyede mahzuz oluyordum.

-3-

Robinson (Vendredi)yi kurtarır ve kendine arkadaş ittihaz eder.

Bir gün av ile meşgul olduğum sırada kumların üzerinde, pek vazıh olarak, çıplak ayak izleri gördüm. Derhal beni bir havf ve dehşet istila etti. Gördüğüm bu izleri husule getiren acaba ne gibi mahlûklar idi? Hiç şüphesiz bunlar kayıklarla adaya gelmiş vahşilerden başka kimse olamazdı. Adanın, o vakte kadar hiç görmediğim bir noktasına gelince birdenbire dehşet ve istikrah ile geri çekildim. Yerde kafatasları, eller, ayaklar vesair insan âzası vardı. Yine orada bir ateş bakiyesiyle, şüphesiz vahşilerin üzerinde oturup **[138]** kendilerine bu müstekreh ziyafeti çektikleri, yere kazılmış bir sıra gördüm. Bir sabah tulû-i şemsten biraz evvel kalkarak mağaradan çıktığım zaman sahilde bir aydınlık görerek taaccüb ettim. Bir kayanın üzerine çıktım. Evvelâ ufak bir ateşin etrafına toplanıp oturmuş dokuz vahşi gördüm. Bir müddet sonra onların, parçalamak için, kayıklarından iki bedbaht adam çıkardıklarını dahi gördüm. Bu iki bîçareden birisi bir tokmak darbesiyle derhal bîruh olarak yere serildi. Öteki de nöbetini bekliyordu. Bu zavallı, o sırada biraz serbest kalmasından bilistifade büyük bir süratle benim bulunduğum tarafa doğru koşmağa başladı. Vahşilerden yalnız ikisi onu takibe koştular. O vakit kemâl-i isticâl ile kayanın üzerinden inip, elimde tüfek ile, sahile doğru yürüdüm kovalayan vahşilerle firarinin arasına atıldım. Ve en ziyade yaklaşmış olan vahşiyi bir dipçik darbesiyle öldürdüm. Öteki vahşi durdu, tereddüt etti, sonra elindeki oku bana atmağa hazırlandı. Bir kurşunla onu da telef ettim.

Bîçare firariye gelince: Düşmanlarının mağlûp olduğunu görmekle beraber silâhımın sesinden o kadar şaşırmıştı ki hemen durdu. Fakat etvarındaki havf alâimi arasında hissettim ki tekrar kaçmak istiyor. Etvar ve harekâtımla kendisini mümkün olduğu kadar temin ettim.

Nihayet her on adımda bir diz çökmek suretiyle bana yaklaşmağa başladı. Yanıma vasıl olunca yere kapanıp toprağı öptü ve ayaklarımdan birini tutup, şüphesiz bana karşı sadakat göstermeğe yemin ettiğini anlatmak maksadıyla başının üstüne koydu. Bunun üzerine kendisini birlikte mağarama götürdüm.

Vahşilere gelince; onlar savuşmuşlardı.

Ona söz söyledim ve bana söz söylemeği de öğrettim. Evvelâ kendisine isminin (Vendredi) olduğunu söyledim. Kendisini vahşilerden kurtardığım gün cuma gününe tesadüf ettiği cihetle kendisine bu ismi verdim.[56] Bana "efendi" diye hitap etmesini ve icabına göre evet veya hayır diye cevap vermesini de öğrettim. Az zaman zarfında anladım ki bu pek iyi bir mahlûk idi. Efendisine karşı kalbi muhabbet ve sadakatle memlû idi.

Ona buğday öğütmeği ve kalburlamağı öğrettim. Az bir müddet zarfında bu işi benden daha iyi yapmağa alıştı. Aynı zamanda ekmek yapmağı da öğrendi. Velhasıl bana her veçhile hizmet edebilmesi için az bir zaman geçmesi kâfi geliyordu. Bir refike nail olduğumdan dolayı pek bahtiyar idim.

-4-

Robinson'un İngiltere'ye Avdeti

Bir sabah mağaramda çalışmakla meşgul iken (Vendredi) içeriye girerek:

- Efendi! Efendi!... diye haykırdı.

- Ne var, Vendredi? dedim.

- Oh, bakınız. Şurada, bir, iki, üç kayık…

Eline bir tüfek verdim, bir tüfek de ben aldım. Sahile koştuk. Vahşiler ateşin etrafında idiler, esirlerinden birinin etini yiyorlardı. İkimiz de birden **[139]** tüfekleri ateş ettik. İki vahşi yuvarlandı. Ötekiler kayıklardan birine koştular ve kaçtılar.

Metruk kayıklardan birinin içinde sıkı sıkı bağlanmış ve korkudan yarı ölmüş gibi bir halde bir esir bulunduğunu hayretle gördüm. (Vendredi) ile beraber bağlarını çözdük. (Vendredi) bu vahşinin yüzüne dikkatle bakınca ve söz söylediğini işitince

[56]Vendredi cuma demektir. [Dipnot metne aittir.] ["Vendredi", dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.]

gülmeğe, sıçrayıp oynamağa başladı. Ellerini yüzüne vuruyor, sonra tekrar oynayıp sıçrıyordu. Sükûnet kesbettikten sonra bana anlattı ki bu ihtiyar vahşi onun pederi imiş.

Birkaç vakit beraber yaşadık…

Bir gün adaya bir İngiliz gemisinin yanaştığını görmek saadetine mazhar oldum. Kaptan beni ve (Vendredi)yi gemiye almağa muvafakat etti. Vendredi'nin pederi, adaya çıkan sairleriyle beraber, adada kaldı. Adama veda ederken, hatıra olmak üzere, keçi derisinden yaptığım büyük takke ve şemsiye ile papağanımı beraber aldım.

Orada yirmisekiz sene yaşamıştım. Seyahatim mesudane geçti. İngiltere'ye vasıl oldum ve (York) şehrine gittim. Fakat ebeveynimi kucaklamak meserretine nail olamadım. Zira pederim ile validem vefat etmişlerdi.

Mehmet Ali

Saâdet-i Âile Duyguları:

Avrupa Kadınları ve Bizim Kadınlarımız

Bunu mukayese etmek ve hayatımıza, saadetimize, istikbalimize taallûk eden bu mühim mesele hakkında söz söylemek her halde büyük bir malûmattan ziyade esaslı tecrübeye mütevakkıftır. Böyle canlı bahislerin nazariyata değil tatbikata yani hayatın canlı levhaları üzerine bina edilmesi muhakematımızın doğru olması için şart-ı elzemdir!...

Bizde saâdet-i âile yoktur diyenler hemen umumiyetle kabahatleri erkeklerimize tahmil ederler, erkeklerimiz kadar kadınlarımızın da saâdet-i âilenin istikmali hususunda ihmalkâr davrandıkları kābil-i inkâr değildir. Fikrimce aile gürültülerinin mesuliyetini, bütün seyyiatını erkeklere atfetmek hakikaten büyük haksızlıktır. Burada eski kadınlarımızın, validelerimizin hayatından bahsedecek değilim. Çünkü: onlar mutlak ve payansız bir itaat ve inkıyaddan başka bir şey düşünmezler. Burada mukayese etmek istediğim hanımlarımız halin ve istikbalin hâkimesi olan seviyesi yüksek kadınlarımızdır: Yeni yeni tecrübeler gösteriyor ki bizim hanımlarımızın seviyesi ne kadar yüksek olursa olsun erkeğe karşı bîkayd kalmaktan müsamahakâr davranmaktan bir türlü vazgeçemiyorlar. En ehemmiyetsiz arızalarla saadet-i âileyi ihlâl ediyorlar. Meselâ: gayur bir zevç daima ailesinin bahtiyar olması için gayret eder, işine gücüne gider gelir. Kadının buna karşı vazifesi evde oturup bizzat -mümkünse- bilvasıta zevcinin istirahatini temin için meşgul olmaktır ki: her türlü saadeti

evceğizinde gören bir kadın için bundan daha muazzez bir meşguliyet tasavvur edemiyorum. Bey işine… hanım keyfine gider. Tahsil ve terbiyeden maksat yalnız iyi giymek, iyi tuvalet yapmak, sokaklarda dolaşmak değildir. Her **[140]** şeyin bir vakt-i muayyeni vardır. Burada da ikinci bir ihmal nazar-ı dikkati celbeder. Meselâ: her gün sokağa çıkan bir hanım her gün tuvalet yapmakta süsüne itina etmekte zerre kadar kusur etmediği halde bir gün evde kalsa tuvalet yapmamak, zevcinin karşısına gelişigüzel çıkıvermek için bin mânia, bin bahane ihdas eder. Ve sokaktan avdet eder etmez yaptığı tuvalet -evet! sokakta pek sevdiği tuvalet- evde onu sıkar zevcinin her emri müşkül, imkânsız gelir. Sonra bu kayıtsızlığa, bu vazifesizliğe mukabil erkeklere karşı sıkı bir tahakküm, dehşetli bir istibdat… Sâat-i muayyenden on dakika eve geç avdet edilse müthiş bir muaraza, hatta müşateme… Sonra uzun bir istintak…

Gündüz dimağı yorulan zevcin halsizliğine inzimam eden tasdiat, tacizat zaman olur ki erkeği de çileden çıkarır…

İşte! Kadınlarımız seviyesi biraz yükselir yükselmez erkeklerimizin rahat ve huzurunu selbetmek için erkeklere istibdat isnat edip en büyük müstebidliği kendileri yapmaktan başka bir şey düşünmez oldular. Gündüz gezinme… gece didinme, münazaa zavallı ailelerin yeknesak bir rûznâme-i hayâtıdır. Sonra moda derdi ne kadar gürültülere, dargınlıklara, taşkınlıklara sebebiyet verir. Moda esvapta, kostümde değil; … her şeyde. - Meselâ: hastalık modası.. Bilhassa sinir… Zevcinden gayrimemnun, muhitinden nâ-hoşnut hanımlarımız için ne güzel bir melce olmuştur. Parmaklarını piyanonun mevhum bir parçasını çalıyor gibi kımıldatarak, asabî bir tavırla dolaşarak hanımın (Aman sinirleniyorum!) demesi bütün etrafındakileri ürkütmek, kaçırmak için en büyük bir tehdittir. Binaenaleyh saâdet-i âileyi temin için evvelâ kadınlarımızın vazifesini tayin etmeliyiz!... Çünkü maksatsız mesai hiçbir menfaat ve faydayı mucip olamaz!

Ra [ر] Mihrî

Talebe Yazıları:

Hazret-i Fatih'in Manidar Bir Cevabı

Bir gün Hazret-i Fatih kütüphanesinde otururlarken biri gelip kendisini görmek istediğini haber verirler. Hazret-i Fatih de huzura çıkarılmasını emreder. Fakr u sefalet

içinde puyan olduğu, üstü başından anlaşılan, bir fakiri içeriye getirirler. Aralarında zirdeki muhavere cereyan eder:

Fakir adam – Selâm ve aleyküm ya kardeş!

Fatih – Aleykümüsselâm. Fakat zannederim, ben senin kardeşin değilim; kardeşin olmadığım halde ne hak ve salâhiyetle bana kardeş diyorsun?

- Ne demek? Hazret-i Âdem babamız, Hazret-i Havva da anamız değil mi? Aynı ana ve baba evlâdı olanlar kardeş sayılmaz mı?

- Hakkın var. Şimdi niçin buraya kadar geldiğini ve ne istediğini söyler misin?

- Mademki kardeşiz; vefat eden pederinizin mirasından beni de hisse-yâb etmelisiniz. Yani mal ve mülkünüzü aramızda taksim ederek beni bu sefaletten kurtarmalısınız.

[141] Hazret-i Fatih adamın ashâb-ı ihtiyâcdan olduğunu anlar ve eline bir lira vererek:

- Al senin hissene isabet eden paradır; der.

- Yo…k bunu kabul etmem, çünkü sizin servet ve sâmânınız azîm bir yekûna baliğ oluyor. Binaenaleyh servetinizin yarısını bana vermeniz icap eder. Fatih bunun üzerine:

- Parayı al sesini çıkarma, çünkü diğer kardeşlerin de duyacak olurlarsa sonra hissene bu kadar da isabet etmez der. Fakir, Fatih'in sözlerine hak verir ve dua ederek uzaklaşır.

Galatasaray Sultanisinden 1034

Giridî Ahmet Cevat

Gulyabaniler, Cadılar

-2-

Tüylü Cadı

Lâmbayı biraz daha yaklaştırır yaklaştırmaz bütün bu heyecanların, halecanların, korkuların, titremelerin sebebi anlaşıldı. Bu, gayet iri bir beyaz pirana köpeği idi. Gayet halim tabiatlı ve zayıf mizaçlı olan bu hayvan katiyen dışarıda yatmasını sevmezdi. Binaenaleyh kilidi iyice kapanmayan bir odaya her akşam gizlice ve

kurnazca gelip geceyi orada geçirmeği itiyat edinmişti. İlk önce kaçabilmek ümidiyle hiçbir gürültü yapmadı.

Bu sevimli cadıya bakıp bütün şato halkı kahkahalarla gülmekten bayılıyordu. Madam de سولپه ر geceyi sabaha kadar o odada ve birisinin muhafazası altında geçireceğini söyledi. Yatağına girdi.

***

Pederimin dostu doktor dedi ki:

- İşte gayet hoş, tatlı bir hikâye…. Belki benim şimdi söyleyeceğim o kadar eğlenceli olmayacak!..

Validem sabırsızlıkla cevap verdi:

- Sizi dinliyoruz!...

-2-

Yeşil Oda

Doktor hikâyesine başladı:

Bir genç lort dağların ortasında, kayaların üzerine bina edilmiş gayet eski bir şatoya vâris oldu. Bu asır-dîde şatonun içinde esrarengiz bir oda var idi ki: hiç kimse o odada yatmağa cesaret edemiyordu. Çünkü yeşil odaya cadıların gelip gittiğini söylüyorlardı. Bu odaya "yeşil oda" denmesinin sebebi odada bulunan her şeyin; duvar kâğıtlarının, perdelerin, tavanın, mobilyaların, hatta halının bile yeşil olması idi. Bu odanın sergüzeşti pek elim ve feci idi. Şatonun eski sahibesi madam o odada şiddetli ihtilâcat içinde ölmüştü, hülâsa; odada kim yatmağa cesaret etmiş ise ya ölüsü çıkıyor veyahut sabahleyin yarı ölü, yarı diri bir halde buluyorlardı. Odada yatıp da ölmeden çıkmak bahtiyarlığına nail olanlar eski haline gelmek için uzun müddet aylarca tedaviye muhtaç kalıyorlardı. Lort ماقمو gayet zeki ve münevver fikirli bir zat olduğu için böyle cadı ve gulyabanilere bittabi ehemmiyet veremezdi. Kendisine hizmetçilerin anlattıkları bu hikâyelerin [kendisini] malikânesinden uzaklaştırmak için uydurulmuş bir yalan olduğuna kani oldu ve hizmetçilerin her halde efendilerinin nezaretinden **[142]** âzade, serbest ve âvare kalmayı istediklerini düşündü.

Şatoya sahip olduğu günü hemen kâhya (kethüda)yı çağırdı:

- Bana yeşil odayı hazırlayınız! Burada kaldığım müddetçe günlerimi orada geçireceğim.

Kâhya müteredded ve muhteriz başını eğdi ve cevap verdi:

- Efendimize bir zarar gelmesinden korkuyorum, cesaretinizin kurbanı olmayınız. Namusum hakkı için sizi temin ederim, bu odada hakikaten fevkalâde şeyler cereyan ediyor. İstirham ederim hayatınızı istihfaf etmeyiniz!..

Lort sert bir tavırla cevap verdi:

- Emirlerimi işittiniz! Her şey bu akşam için hazır olsun.

Gece oldu. Lort yeşil odaya gitti… Bu oldukça ufak, güzel, zarif bir surette tezyin edilmiş bir oda idi. Lort her ihtimale karşı masanın üzerine bir tüfek koydu. Rahatça uykuya daldı. Birkaç saat uyuduktan sonra garip bir fenalık duymağa başladı. Sanki ağır bir yumruk ile göğsüne vuruyorlardı. Başında âdeta dehşetli bir sersemlik hissediyordu. Göğsünün üzerindeki yumruk onu boğacak gibi idi…. Gözlerinin önünde bir şeyler uçuşuyordu. Bu ağır uyku içinde biraz kımıldanmak için çok çalıştı, fakat bütün emekleri, bütün gayretleri beyhude idi…. Ancak sabahleyin uyuyabildi…

Siması sarımtırak ve mor bir renkte idi. Şatonun adamları efendinin ölüm derecesinde hasta olduğunu yahut ümitsiz bir hastalığa tutulduğunu zannediyorlardı.

Genç lort bu rahatsızlığı, bu ağırlığı, birbuçuk asırdan ziyade bir zamandan beri metruk bir halde kalan odanın rutubetli olmasına ve odanın pencereleri yakınında bir göl bulunmasına hamletti ki; az mesafede bulunan bu gölün rakid, durgun sularının tebahhur edip odayı mülevves, bulaşık bir hava ile doldurması muhtemel idi….

Yeniden kâhyayı çağırdı:

- Yeşil odanın yanındaki gölü kurutmak için amele tedarik ediniz ve odada gayet büyük bir ateş yakınız, bu suretle hem odanın rutubeti gider hem de havası değişmiş olur. Birkaç gün sonra yine ben orada yatacağım!.. dedi.

- Emirleriniz tamamıyla ve arzunuz veçhile yapılacaktır diye kâhya mütevazıane cevap verdi. Ve tekrar söze başlayarak dedi ki:

- Lâkin ümit ederim ki kararınızı tebdil buyurursunuz çünkü: birinci tecrübeniz oldukça kanaat-bahştır.

Genç lort fikrinde ısrar etti. Birkaç gün içinde yeşil odayı ikinci defa olarak yatmak için kendisine hazırlattı.

Kâhya dedi ki:

- Lütfen odanızın yakınında bir yerde emrinize muntazır olmaklığıma müsaade buyurunuz. Lort cevap verdi.

- Ben yalnız olmak isterim! Ve kimsenin yattığım odaya girmesini katiyen menediyorum!...

Odaya girdi ve kapıyı kilitledi.

***

[143] Fennî Eğlenceler:

İnci Çiçeği Nasıl Yapılır?..

Bir bardağa su koyunuz, sonra bir mum yakıp içerisi su dolu olan bardağın üzerine eğiniz, bu suretle yanan mum suya doğru eğildikten sonra mumdan suya düşen her damla hemen bir şekil alır, bu şekiller gerek görünüşte gerek büyüklükte tamamıyla inci çiçeğinin tanelerine benzer, bardağın üzerinde mumu aşağı, yukarı hareket ettirerek istenilen büyüklükte bir inci çiçeği tanesi elde edilir. Sonra gayet ince bir tel alınız, bunun bir ucunu ısıtarak henüz suyun içinde bulunan mum tanelerinin tam ortasından deliniz ve bunu telin diğer ucuna kadar geçiriniz! Telin bu ucu, çiçeği tutabilmek için iyice eğilmiş olmalıdır. Böyle her birinde bir çiçek bulunan birçok telleri ufak çiçekli olanları yukarıya, büyük çiçeklileri aşağıya koyarak bir araya getiriniz. Küçük, şık bir vazo tedarik ederek yeşil renkli kâğıttan sivri uçlu yapraklar yapınız, bu yapraklarla incilerinizi vazoya muntazam surette yerleştiriniz. İşte! Bu suretle az bir zaman zarfında ve elinizin mahareti sayesinde kışın ortasında beyazlığı, şeffaflığı ile hakikî inciden farksız bir bahar çiçeğine sahip olursunuz!..

***

Küçük ve Mühim Hakikatler:

Fen Dağarcığı

Bir nehir niçin denize akar?:

Sath-ı arz düz değildir; arzın sathında dağlar, oyuklar, tepeler, vadiler vardır.

Her bir şey, alelhusus su gibi hareket edebilen herhangi bir şey, daima arzın merkezine doğru çekilir: çünkü arz bunları çeker. Nasıl ki bir topu elinizden bıraktığınız zaman daima arza doğru düşer. İşte bunun gibi dünyadaki suların kâffesi, arzın merkezine vasıl olabilmek için alçak mahallere doğru akmağa say eder. En alçak mahaller denizlerdir. Nehirlerin denize akmasının sebebi işte budur.

Şimdi bir sual sorulabilir: Bu kadar su nereden geliyor? Ve deniz niçin dolup taşmıyor?

Harâret-i şems, nehirlerden denize dökülen suyu emerek havada gördüğümüz bulutları teşkil eder. Rüzgâr, bulutları karaya sevk eder; bundan yağmur husule gelip tepelere ve yüksek mahallere nüzul eder. İşbu yağmur sularının toplanmasından ırmaklar ve ırmakların bir araya gelmesinden nehirler hasıl olur.

İşte dünyadaki nehirlerin kâffesi denize aktığı halde denizin dolup taşmamasının sebebi budur.

Deniz niçin tuzludur?:

Denizin tuzlu olmasına sebep nehirlerdir. Deniz, havadaki suyun yağmur halinde arzın derin çukurlarına düşmesiyle husule geldi. İlk deniz, diğer yağmur suları gibi tatlı idi. Yani içinde tuz yoktu. Bu halde deniz, bidayeten tatlı sudan ibaret idi. Fakat arzda her nevi tuz mevcut olduğundan nehirler denize akarken karada tesadüf ettikleri tuzları eritip denize akıttılar.

Güneş denizdeki suyu emerek yağmur hasıl **[144]** ederken denizin tuzunu almaz.

Öyle ise yağmurlardan hasıl olan nehirler daima tatlıdır. Fakat tesadüf ettikleri tuzları eriterek denizdeki tuzun miktarını günden güne tezyid ederler.

Eğer nehirlerin beher gün denize ne miktar tuz naklettikleri malûm olsa denizin elyevm mevcut olan tuzu havi olması için kaç sene mürur etmesi lâzım geleceğini yani denizin yaşını tahmin edebiliriz.

Yeni Suallerimiz

(1) Bir elma niçin düşer?

(2) Gündüzün yıldızlar nerededir?

Fen Dağarcığı Hakkında Mütalâatımız

Mahza etfali düşünmeğe ve yazmağa teşvik için tertip ettiğimiz bu suallerin ekseriyet tarafından cevapsız kalması cidden şâyan-ı teessüftür: mamafih biz suallerimize ve onların cevaplarını ertesi nüshada tahrire devam edeceğiz. Bu suretle tedricen talebede bir heves uyandırabileceğimizi ve bu gibi mesaili düşünmeğe alıştıracağımızı memul ediyoruz.

Evliyâ-yı etfâlin bu nokta-i mühimmeye bilhassa nazar-ı dikkatleri celbolunur.

Sorulan sualin cevabını yanlış yazmaktan mütevellit bir cesaretsizlik gösterenlere şurasını ihtar ederiz ki maksadımız yanlışları teşhir etmek değildir; muvafık tarzda talebeyi irşattır.

İhtar

Geçen nüshadaki suallerin cevaplarını muhtasar, müfit ve açık bir tarzda bâlâya dercettik. Bu suallere yalnız dört cevap aldık.

(1) Gelenbevi İdadisinden Osman Nuri Efendi.

(2) Beşiktaş'ta Akaretler'de Kaymakam Lütfi Bey kerimesi Bedia Güzin Hanım.

(3) Süleymaniye'de Maksut Efendi.

(4) Galatasaray Mekteb-i Sultânîsinden 1034 Giridî Ahmet Cevat Efendi.

Düşünmeğe ve düşündüğünü yazmağa say ve gayret eden bu yavruları, cevapların nâ-tamam olmasına rağmen şâyân-ı tebrîk görürüz.

Bunlar, bâlâdaki cevaplarımızla kendi cevaplarını mukayese ederek noksanlarını ikmal ederlerse büyük istifade etmiş olurlar.

Kitapçı Arakel **Müdîr-i Mesûlü:**

Matbaası **Mustafa Figanî**

Sekizinci Nüshamızdaki Bilmecemizin Halli

Akasya – Ak – Asya – Ay – Ya

Çekilen kurada birinciliği Üsküdar Cemaran Mektebi dördüncü sınıf talebesinden Vahe Beşiryan, ikinciliği Dersaadet Darülmuallimin müdavimlerinden 558 Yozgatlı Mehmet Şükrü Efendiler kazanmışlardır. Üçüncüden altıncıya kadar dahi

Menbaülirfân Mektebinden 31 Mehmet Abdi, Galatasaray Sultanisinden 20 Mehmet Hâris, 446 Kemal Efendiler ve İzmit İnas Mektebi müntehi sınıf talebatından 564 Meliha Hanım kazanmışlardır. Hediyelerini idarehanemize müracaatla ahzeylemeleri rica olunur.

Meşâhîr-i Hürriyyetperverân-ı Osmâniyyeden İki Zevatın Kartpostallarını Kazananlar

İzmit İnas Mektebi müntehi sınıf talebatından 546 numaralı İsmet, İzmit Fransız Mektebi talebatından Şahvar, İzmit İnas Mektebi muallimelerinden Şaziye Hanımlar, Galatasaray Sultanisinden 480 Fazıl Adnan, 1034 Giridî Ahmet Cevat, 589 Fuat Şekip, İstanbul Sultanisinden 139 İsmail Rahmi, 565 Halil İbrahim, Küçük Zabit Mektebi talebesinden Mitroviçalı Yusuf Kenan, Numûne-i İrfân Mektebinden 163 Mehmet Nurettin, Beşiktaş'ta Akaretler'de Kaymakam Lütfi Bey kerimesi Bedia Güzin Hanım ve mahdumu Halit, Göztepe'de Ev Kadını Mektebi talebelerinden Şerif Osman, Kadıköy Altıyol Ağzı Osman Ağa Mahallesi'nde Bedirhan, Samatya'da Ağa Hamamı'nda Mim [م] Nâzım, Üsküdar'da Cemaran Mektebi talebesinden Nubar Kuyumciyan ve Mikail Mazlumyan, İdâdî-i Askerîden Asitaneli Ruhi, Mercan Sultanisinden 78 Hasan Abdullah, Gelenbevi İdadisinden 216 Osman Nuri, İstanbul İnas Sultanisinden Samime Sükûtî, Üsküdar'da Nuhkuyusu'nda İsmail Hakkı, Fransız Mektebinden 213 Nihal Halûk, Süleymaniye'de Maksut, Bursa Sanayi Mektebi talebesinden 540 Necmettin, Halıcıoğlu'nda 31 numaralı hanede sakine Ayşe Hüsniye Hanım, Ticâret-i Bahriyye Kaptan Mektebinden Beşiktaşlı Mim [م] Necati, Kulaksız'da Mektep Sokağı'nda Ahmet Cemil, Hacı Beyzade Osman Nuri, Robert Kolej'den 399 Lütfi Celil Efendiler kazanmış olduklarından idarehanemize müracaatla hediyelerini ahzeylemeleri beyan olunur.

Bilmeceler

Ben beş harfli bir kuşum. İkinci, üçüncü harflerimi hıfzedip o surette okur iseniz bir hayvan ve aynı zamanda denizde seyir ve tenezzüh etmeğe yarar bir şey olurum. Galiba bulamadınız! Öyle ise durunuz da kendimi size tarif edeyim. Birinci, üçüncü harflerim gayet lâtif ve rayihadar bir çiçeği; dördüncü, beşinci harflerim adâd-ı asliyyeden birini; dördüncü, üçüncü, beşinci harflerim libasa delâlet eden bir şeyi; birinci, üçüncü, beşinci harflerim de bir meyvenin henüz kemale ermemiş olduğunu

veyahut nehirlerde vâsıta-i nakliyye olan bir şeyi ifade eder. Artık bulabildiniz değil mi?

Hediyelerimiz

Bilmecemizi doğru halledenler miyanında çekilen kurada birinciye: güzel bir yazı takımı, ikinciden beşinciye kadar birer adet şâyân-ı istifâde mücelled kitap, altıncıdan onuncuya kadar birer kitap verileceği gibi onbirinciden ellinciye kadar dahi birer resimli kartpostal ita olunacaktır.

Bilmecemizin hal varakaları fî 28 Teşrîn-i Sânî sene 329 tarihine kadar idarehanemize gönderilmek icap eder.

Âsâr-ı Münteşire:

Kadınlar Dünyası

Kadınlığın hukuk ve menafiini müdafaa eden yegâne haftalık mecmûa-i nefîsedir. Her cumartesi günleri neşrolunur. Fiyatı 60 parayadır.

Şehbal

Her onbeş günde bir neşrolunur memleketimizin en nefis ve mükemmel mecmuasıdır. Resimlerinin nefaseti Avrupa matbuatında bile nadir tesadüf olunur. Fiyatı yalnız 5 kuruştur.

Yeni Hayat

İzmir'de bu nam ile edebî haftalık bir mecmua neşrolunmağa başlamıştır. İntişarını tebrik ve muvaffakiyetini temenni eyleriz. Sayısı parayadır.[57]

Tatbikatlı Hendese-i Resmiyye

Mehmet Ali Bey'in eseridir. Maarif Nezaretince mekâtib-i sultâniyye programına kabul olunmuştur. Hendese-i resmiyye, hendese-i murakkama, menazır, gölge vesair bahisleri havidir. Talebenin hendese-i resmiyyeye tedricen ülfet peyda etmesi ve bunun ne maksada hadim bir ilim olduğunu daha bidayette anlaması maksadıyla en evvel basit cisimlerin resimlerinden bahsolunmuş ve müstevi davaları

[57] Fiyat belirtilmemiştir.

sonraya bırakılmıştır. Fiyatı $7\frac{1}{2}$ kuruş olup Babıâli Câmi-i şerîfi karşısında Kâinat Kitabhanesinde füruht olunmaktadır.

Mumaileyhin zirdeki âsarı dahi birçok mekâtibde tedris olunmaktadır:

	Kuruş
İlk Hendese	2
Muhtasar İlm-i Hendese	5
Tatbîkāt-ı Hendesiyye	12
Usûl-i Müsellesât-ı Müsteviyye	10
Mükemmel Müsellesât-ı Müsteviyye vü Küreviyye	30

Fransızca Dersler

Kuleli İdâdî-i Askeriyyesi Fransızca muallimlerinden Mülâzım-ı Evvel Mehmet Şinasi Bey'in eseridir. Rüşdiye programlarına göre pek çok tecrübeler neticesi olarak yazılmıştır. Heveskârân-ı lisâna ve bilhassa şakirdana tavsiye olunur.

Darülfünun ve Mülkiye Müdavimlerine

Selanik [Mekteb-i] Hukūk Müdürü Muallim Âdil Bey'in "'Mukayeseli Hukūk-ı İdâre' ve 'İktisat Dersleri'" Kâinat Kütüphanesinde tevzi edilmektedir. Memleketimizde şimdiye [kadar] yazılan bu kısım âsar miyanında mukayesata verdiği ehemmiyet ve tarz-ı tasnîf itibarıyla en güzide bir mevki ihraz eden bu iki eser gençlerimize mühim bir sâha-i tetebbu arz ediyor. Mütalâasını ciddi bir fikr-i marifetle tavsiye ederiz. Beherinin fiyatı 15 kuruştur.

Çalışalım

Namıyla neşredilmekte olan bu nim-mahe mecmuanın üçüncü sayısı da intişar etmiştir. Tavsiye ederiz. Nüshası 20 parayadır.

Edebî, felsefî, içtimaî arzularınızı nerede bulacaksınız bilir misiniz?… Bunu size ancak

Lema

temin edecektir. Cumartesi intişar ediyor…

İlânlar:

Maarif Kitabhanesi

İstediğiniz kitapları almak için Beyazıt'ta Hakkâklar Kapısı dışarısında "Maarif" Kitabhanesi her türlü teshilâtı irae ediyor. Bulunmayan kitapları buluyor, aldatmıyor ve oldukça ucuz veriyor. Taşra siparişlerini süratle gönderiyor. Tarih, edebiyat, felsefe vesair bu gibi yazma ve basma kitapları değeriyle alıyor. Yalnız erbâb-ı mürâcaat kitabhanenin levhalarına dikkat buyurmalıdır.

İktisâd-ı İnşâât İdarehanesi

Mimar, Mühendis Ethem Ruhi ve Şürekâsı

Vezneciler'de Darülfünun Karşısında

Arsa, arazi mesahasıyla her nevi inşaat, doğrama siparişi, kereste, çini mozaik vesair mâlzeme-i inşâiyye teshilâtla deruhte olunur.

Müracaat günleri – Perşembe ve cumartesidir.

Şafak Kırtasiye Mağazası

Ucuz kitap, kâğıt, kalem ve elektrik fenerleri almak ister misiniz? O halde Beyazıt'ta Maliye Nezareti sırasında (Hacı Kamber كهنمويى) Efendi'nin Şafak Kırtasiye mağazasına uğramadan geçmeyiniz. Eski ve yeni kitaplar alınır ve satılır, esnaf ve müşteriye kolaylık gösterilir.

Gümüşsuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zükûr Hastanesi

Harbiye, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî ve Darüşşafaka Mektepleri

Diş Tabibi

Muhammed Hüdaverdi

Dişleri terakkiyât-ı hâzıra-i fenniyyeye tatbikan tedavi ve son sistem her nevi imal olunur.

Ağrı hissi olmaksızın diş çıkarılır.

Pazar günleri memuriyetlerinde bulunur ve diğer günler muayene: Cağaloğlu'nda Askerî Tekaüt Sandığı karşısında yeni dâire-i mahsûsasında.

Davacılara Kolaylık

Birinci Sınıf Dava Vekillerinden Süleyman Vecdi Bey ve Şürekâsı

Beyazıt'ta Parmakkapı'da Balmumcular'da Balmumcu Hanında numara 6-7. Her nevi deâvî-i hukūkiyye, cezâiyye, şeriyyeyi kabul ve deruhte ederler.

Resimli Mektep Âlemi

Müsabaka ve Bilmece Kuponu

Numara 9

Resimli Mektep Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Mündericat

Eğer Maariften Maksat Bu İse…	Muallim Behram Lütfi
Şemsülmekâtibde Vatan Terbiyesi	Mektep Âlemi
Ana Mektebinde Terbiye	Muallim İsmail Hakkı
Muallim Çalışırsa Müze Yapar	Ahmet Nuri
Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?	***
El İşleri Rehberleri	***
Muallimler Arasında Müsabakalar	***
Gençler, Eğer Sağlam Bir Millet Olmazsanız…	Muallim İsmail Hakkı
Manastırın Sukutu	Muallim Behram Lütfi
İpopotam	Harun Reşit
Yavuz Sultan Selim'in Nutku	Şemsülmekâtib
Lüleci Çamuruyla Neler Yaptım!	Mektep Âlemi
Gençlik Âleminde Neler Oluyor?	***
Gençler Arasında Müsabakalar	***
Suat'la Nezih Mektep Âlemi Okuyorlar	***
Süpürge ile Şemsiye Konuşuyorlar	Ahmet Niyazi
Mektepten Kaçanların Başına Neler Geliyormuş?	Ahmet Nuri
Kurnaz Bahçıvan Osman Ağa	Ahmet Nuri
Çocuklar Arasında Müsabakalar	***
Tarihî Temsil - Yavuz Sultan Selim'in	

Tahta Cülûsu[58] Şemsülmekâtib

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı

"Kâinat Kitabhanesi"dir.

Resimli Mektep Âlemi "Mürebbiler Âlemi, Gençler Âlemi, Çocuklar Âlemi ve Tarihî Temsiller" kısımlarını havidir.

Nüshası (40) para.

Resimli Mektep Âlemi bu nüshadan itibaren büsbütün yeni bir program ile daimî bir heyet-i tahrîriyye tarafından neşrediliyor.

[145] Mürebbiler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Birinci Sene **14 Kânûn-ı Evvel Sene 1329** **Numara 10-1**

Eğer Maarif Bu İse "Yaşasın Cehalet!" Derim

Memleketin bugünkü terbiyesinde hakikî bir inkılâp yapmak isteyenler şüphesiz ki bütün ümitlerini nesl-i âtîye vermişlerdir. Fakat ben teessüfle söylüyorum.. O bîgünah nesli yetiştirmek için ne gibi vesaite müracaat edileceğini kimse takdir edemiyor.. Kime sorarsanız sorunuz!.. Memleketin esbâb-ı felâketini hep maarifsizlikte bulacaklardır. Bu "maarif" kelimesi anlar, anlamaz, hemen bütün kafalara yerleştirilmiştir.. Biz, bugün öyle zannediyor ve anlıyoruz ki: ümitlendiğimiz nesl-i âtîyi darülfünunlarımızda, liselerimizde veyahut ziraat, sanayi müesseselerimizde okutursak memleketi felâketten, izmihlâlden kurtaracağız… Ne kadar boş düşünce!.. Bundan başka maarif denilince gözümüzün önüne gözlüklü, masa başında, şık fakat cansız kibar beyler geliyor!.. Eğer nesl-i âtîyi böyle görmek için maarife ihtiyaç görülüyorsa, ben [bunun] şiddetle aleyhindeyim. Yaşasın cehalet! derim. Maarifi temsil eden mekteplerimizde yetişen evlâd-ı vatan; hiç şüphe yok ki,

[58] Derginin bu sayısından itibaren mündericatta yer alan ve okuyuculara ilâve olarak dağıtılân *"Tarihî Temsil"*ler, kütüphane kayıtlarında yer almamaktadır.

orada söner kurur, mezara hazırlandıktan sonra şehadetname alır çıkardı. Ben birçoklarını gösterebilirim ki; bu suretle yetişmiştir. Darülfünunun yaldızlı şehadetnamesiyle Babıâli'nin damları altında, ikiyüzelli kuruş maaş dilenen gençler memleketimizde az değildir. Mektebin hayat kemirici, boğucu, öldürücü sıraları üzerlerinde yanıp kavrulan cılız bir vücutla hayata atılan, yüzbinlerce şehadetnamelilerden bu memleket ne istifade edebildi? Hangisi hayatta muvaffak olabildi? Kestirmeden verilecek cevap, "Hiç!" değil mi?.. İşte memleketin zavallı maarifi!.. Uzak misallere ne hacet.. Bugün burnumuzun dibinde, payitahtımızda mevcut mektepleri gezip görmek; hakikat gözüyle, öz yürekle yoklamak kâfidir.. Kaç tanesinde hayat görülebilir… Anadolu'nun, o yüce memleketin tosun evlâtları bile bu mekteplerde sönüyor, köylerin yeşil kırlarında, canlı korularında, tabiatın güzellikleri içinde inkişaf eden fikirler… hep burada sönüyor, mahvoluyor, kuruyor. Çünkü, yetiştirilecek nesli mezarda büyütmek, orada yükseltmek… istiyoruz. Ah, bu mezarlar ne kadar eskimiş!.. Yıkılmak da istemiyor.. Fakat, artık yıkılmalıdır, biz yıkılıyoruz!.. Bu vatanın felâketlerini **[146]** hazırlayan cehaletten evvel "maarifimiz"dir… Bir cahil, vatanın felâketi uğrunda can vermeği kendine bir şeref bilir… Fakat, yukarıda dediğim gibi yetişmiş bir genç bu felâketleri karşıdan seyreder.. Çünkü, nazlıdır, şıktır, romancıdır, sevdaperesttir… Felâketlere göğüs gerince sukut eder ölür.. Tahammül edemez.. Onun için hizmet masa başında, odanın içinde yazı yazmak, karyolada yatmaktır; başka bir işe gelmez, vatanın iniltilerini yatak içinden dinler.. Muhitinde patlayan bombaları, velveleleri görür işitir, zulmetler içinde kalır, her şey olur, lâkin hareket etmez, bir heykel gibi dikilir kalır!.. İşte, bizdeki tarz-ı terbiye!.. Bereket versin cahil Mehmetçiklere!.. Onların güçleri sayesinde hiç olmazsa sevgili Edirne'mizi alabildik. Eğer, o aslan yavrular da bizim gibi nazlı, şık, monşer, şehadetnameli olaydı vay halimize!.. Allah için sorarım... Bulgar ordusu Makedonya'nın sinesini yakıp kavururken, hangi şık bey bastonunu bırakıp da silâha sarıldı?.. Bundan başka bu kadar felâkete karşı kimde bir eser-i intibâh görüldü?... Ben, böyle düşünüyor ve söylüyorum ki: yarının istikbal ordularını yetiştirmek için hiçbir müesseseye malik değiliz.. Hep hiçlik!.. Bu memleketin ihtiyacı; toptan, tüfekten, zırhlıdan, tayyareden, mekteplerden evvel terbiyede inkılâptır. Duygusuz bir millet; dünyalar kadar vesaite malik olsa yine hiçtir.. İşte, tarih gözümüzün önünde!.. Bize bu duyguları verecek, hakikî terbiyeyi öğretecek, canlı müesseselerdir. Mezar içinde yetiştirilen bir nesil; elbette mezara girmek için çalışır, bizim de halimiz böyledir. Eğer biz hakikaten yaşamak istiyorsak,

bizim için çâre-i halâs; halihazırdaki mektepleri kapatmak, onların yerine Beyoğlu kaldırımlarında baston sallayacak şık beyler değil, ecdadımız kadar kuvvetli, bir Türk kadar yüce adamlar yetiştirecek müesseseler açmaktır. Başka türlü kurtuluş yok!.. Bu memlekette, yetiştirilecek nesil kanlı, canlı; açıkçası bombacı, çeteci.. karda, soğukta senelerce yatacak; şanlı bayrak için dünyaları velveleye verecek milletçi, milliyetçi olmalıdır. Yine karyoladan dışarıya çıkmaz şehadetnameliler yetiştirmeğe kalkarsak; bizim için hayat; mezar, mezar olacaktır!.. İşte, ben böyle feryat ediyor ve edeceğim.

Muallim Behram Lütfi

[147] "Şemsülmekâtib"de Vatan Terbiyesi Nasıl Veriliyor?

Musiki Dersinde – Mektebin, vatan duygusunu tahrik eden, istilâya uğrayan vatan parçalarının hatırasını yaşatan, intikamcı şarkıları vardır. Bu şarkılar her gün, sabah, öğle, akşam; bahçede yahut avluda müctemian ayakta dururken, adım atarken, sınıflara girerken hep bir ağızdan söylenir. Ahîren bestelenen "Rumeli Türküsü"; bu kabîl vatanperverane şarkıların en müessirlerinden biridir.

Merasimde – Mektebin orta bahçesinde yüksek bir direğin üzerinde asılı, büyük bir Osmanlı bayrağı vardır. Bu bayrak; daima orada dalgalanır durur. Mektebin bütün muallimleri ve talebesi, bahçeden sınıflara girerken, bahçeye çıkarken bayrağın önünden geçerler ve bayrağa bakarak tazimle selâmlarlar. Ayrıca sınıfların duvarında biri kırmızı diğeri yeşil iki bayrak vardır. Bunların ortasında padişahın resmi asılıdır. Talebe cemaat halinde dışarı çıktığı zamanlar, yine bayrak önde gider. Mektebin kapısındaki bayrak ise daimî surette asılı durur.

Gezintilerde – Talebe her salı günü öğleden sonra gezintiler yapar. Bu gezintilerde payitahtın en güzel ve mürtefi mevkileri ziyaret edilir. Muallimler; ziyaret edilen yerlerin ve o yerlerden görülen manzaraların güzelliği, büyüklüğü hakkında talebenin dikkatini, hissiyatını uyandırır; onlara topraklarını, yurtlarını sevdirir.

Oyunlarda – Gerek mektep bahçesinde gerekse kırlarda yapılan oyunlarda ekseriya vatan terbiyesini tahrik edecek fırsatlar zuhur eder. Bazen bir nokta, bir yer; bir düşman kalesi farz edilerek talebeye hücumlar yaptırılır. Ve o noktaya ilk bayrak diken çocuk muharebenin büyük kahramanı gibi alkışlanır.

Resim Dersinde – Resim derslerinde vatanla, mefâhir-i milliyye ile alâkası olan muharebeler, şahıslar, âbideler tersim ettirilir. Muallimler; talebenin bu nevi

mevzulara ait gazete resimlerinden, kartpostallardan koleksiyonlar yapması için tavsiyelerde bulunurlar.

Ziyaretlerde – Bazı salı günleri payitahtta mevcut padişah, vükelâ, rical ve meşhur sanatkârların türbeleri, cevâmi-i şerîfe, çeşmeler ziyaret edilir. Bu ziyaretlerde gerek muallimler gerekse talebe tarafından nutuklar söylenir. Türbede medfun olan büyük zatın, milletine karşı yaptığı büyük hizmetlerden bahsedilir. Ve onlara karşı çocukların kalbinde büyük hürmet duyguları uyandırılır.

Tarih Dersinde – Tarih dersi; bir malûmat dersi olmaktan ziyade, bir terbiye-i vataniyye dersi gibi tedris edilir. Bu derslerde her fırsattan istifade edilerek, çocuklarda vatan fikri ve duygusu tenmiye edilir. Aynı maksatla tarihte mevzubahis **[148]** olan vakayi üzerine tahayyüller yaptırılarak defterlerine resimler çizdirilir. Talebe; târîh-i millînin şanlı vakayiine ait bir koleksiyon vücuda getirmesi için teşvik edilir.

Coğrafya Dersinde – Coğrafya dersi de bir vatan dersi gibi tedris edilir. Çocuklara kuru kalabalık sözlerden ziyade vatanın tabiat, sanayi, ticaret, hayat ve istikbaline dair fikirler, duygular verilir. Coğrafya tedrisatı resimler üzerinden takip edilir. Bu resimlerle talebede vazıh ve kati fikirler teşekkülüne çalışılır.

Ziraat Dersinde – Ziraat dersi; çocuklarda toprak, tarla, mülk, vatan fikirlerinin teşekkülüne alet gibi kullanılır. Mektebin bahçesindeki tarlalardan istifade ederek onların fikri, kalbi; kaybolmuş memleketlerin ormanlarına, vadilerine, mahsuldar, kıymetli arazisine bağlanır. Şemsülmekâtibin ziraat bahçelerinden birine "Rumeli", diğerine "Trablusgarp", bir diğerine "Girit" ismi verilmiş ve her birinde mevcut müteaddid tarlalara istilâya uğrayan bedbaht şehirlerimizin isimlerini havi levhalar takılmıştır.

Temsillerde – Mektepte her perşembe günü öğleden sonra saat ikide tarihî temsiller yapılır. Bu temsillerde Fatih, Yavuz Sultan Selim gibi büyük padişahların büyük muzafferiyetleri, millet mazisinin en şanlı safhaları tasvir edilir. Çocuklar; ecdatlarının taşıdığı cübbeleri, kavukları giyerek maziyi canlandırırlar.

Kıraat ve İnşad Derslerinde – Muallimler; kıraat ve inşad derslerinde bilhassa vatanı tanıtacak, vatanı sevdirecek, maziyi unutturmayacak nesirler ve nazımlar intihap ederler, bu parçaları yüksek sesle, serbest evza ile talebeye okuturlar.

Muallimlerin Konferanslarında – Esasen Rumeli'nin son, elim mukadderatına iştirak etmiş olan Şemsülmekâtib mürebbileri; talebeye hitaben verdikleri konferanslarda gördükleri, yaşadıkları fecayii anlatırlar.

Talebenin Konferanslarında – Arkadaşlara hitaben verilen konferanslar esasen salı gezintilerine ait meşhudatın naklinden, hikâyesinden ibarettir. Bu vesile ile çocuklar bir yandan mazinin şanlı abidelerinden aldıkları gurûr-ı millîyi arkadaşlarına karşı izhar ederler, diğer cihetten sefâlet-i ictimâiyyemizin safhalarını kendilerine mahsus açık bir lisanla ifade ederek fikirler, hisler, intibahlar kazanırlar.

Bahçe Hayatında – Bahçede talebe ile muallimin sıkı ve samimî bir teması vardır. Bu temaslarda terbiye-i vataniyye için daima vesileler zuhur eder. Çocuklara her fırsattan istifade edilerek toprağı, mazisi sevdirilir. Bu duygu, bu muhabbet; çocukların kalbinde gittikçe derinleşmektedir. Bazen cemaat hayatında zuhuru pek tabiî olan münaferetler, istirkablar bile nesl-i âtîyi müttehid ve muazzam bir millet teşkil etmeğe davet eden sevgili vatanın menafii düşündürülerek teskin edilir.

Mektep Âlemi

[149] Ana Mektebinde Çocukları Nasıl Terbiye Ediyorlar?

Şemsülmekâtibin bir ana sınıfı vardır. Buraya dört yaşından yedi yaşına kadar çocukları alıyoruz. Bu sınıfta daha ufak yahut daha büyük çocuklar yoktur. Ana sınıfında okumak, yazmak da yoktur. Yalnız oynamak, yalnız terbiye görmek vardır. Fakat bazı adamlar; "Okuma yazma olmadıktan sonra mektebe ne lüzum var?" diyorlar, hayret ediyorlar. Fakat biz onlara hayret etmiyoruz, yalnız acıyoruz. Çünkü zavallılar mektebi; yalnız okuma yazma için biliyorlar. Halbuki mektepten birinci maksat; bu değildir, terbiyedir. Zanneder misiniz ki eli ayağı tutmaz, beceriksiz, kör denilecek derecede dikkatsiz, yürümek, koşmak, oynamak, bağırmak, çağırmak… bilmez, miskin, kötürüm bir çocuktan okumak yazmak sayesinde bir adam çıksın?.. Hayır, hayır! Böyle âcizlerden adam yetişemez. Böyle âciz mahlûklardan hayvan yetişir, hayvan!.. Vakıf mekteplerimizin yetiştirdiği gibi hayvan bir nesil!.. "Çocukları yaşatmak, yürütmek, koşturmak, oynatmak, onlara dünyayı göstermek, onlara dünyayı, hayatı, hareketi sevdirmek, onlara insanca yaşamağı, elini, kolunu, bacağını kullanmayı öğretmek… Hülâsa; onları mesut ve mükemmel bir adam yapmak…"; işte ana mekteplerinin, ana sınıflarının düşündüğü şey budur. Fakat bunu ebeveyn o kadar iyi anlayamazlar; daha doğrusu bir parça anlayanları bile azdır… Onlar istiyorlar ki

çocukları beş yaşından itibaren okusun, okusun da adam olsun! Çocuklarını ana mektebinde okumaktan yazmaktan ayrı gayrı şeylerle çalışır, yaşar görünce hiddetleniyorlar: "Vay! Biz çocuklarımızı mektebe niçin verdik?.." diyorlar. İşte bir çuval söz! Fakat eğer bu hanımlar, efendiler "Türkçe" bilseler; bizim onlara söyleyeceğimiz sözler hazırdır. Onlar, bize "Çocuklarımızı mektebe niçin verdik?" diye sormuyorlar mı?.. İşte biz cevabını veriyoruz. "Adam olmak için…" Fakat nafile!.. Çünkü henüz bu memlekette "adam"ın ne olduğunu anlayan adam yok!.. Bakınız bu ana sınıf[ın]da neler **[150]** yapıyorlar: Şarkı söyletiyorlar. Şarkılar; bizim bildiğimiz güç, anlaşılmaz soydan değil; gayet açık, çocukça şarkılar. Hem de içinde kuşların sesini taklit eden nağmeler de var. Meselâ çocuk şarkıda arıdan bahsederken "Vız!.." diye arı taklidi yapıyor. Serçelerden bahsederken "Cik! Cik!" diye ötüyor. Sonra, çocukların eline birtakım takozlar verip bunlardan evler, şimendiferler, arabalar, köprüler, kuleler… yaptırıyorlar. Çocukları, bu eşyayı yapmağa çalışırken görmeli! Ne hararettir o!.. Sanki hepsi mimar kesilmiş!.. Hele yüksek bir kuleyi devirmemek için o kadar çok çalışıyor[lar] ki… Çocukların çamurları da var… Çamur mu? Acayip şey! Evet, bu çamuru yoğura yoğura birçok şeyler yapıyorlar: Adamlar, kuşlar, elmalar, fincanlar… Elleri pisleniyor ama zihinleri çok açılıyor, daha dört yaşından itibaren heykeltıraş oluyorlar!.. Daha neler yapıyorlar, bakınız: Yazın bahçede kumluk var. Onun içine giriyorlar; çukurlar, mağaralar, kuyular… kazıyorlar; tepeler yapıp bayraklar dikiyorlar. Minimini çocukların kâğıtları da var. Bu kâğıtlarla türlü türlü oymalar, bohçalar, şekiller, bükmeler yapıyorlar. Hele resim yapmayı daha çok seviyorlar; resimlerini boyuyorlar. Vapurlar, şimendiferler yaptıkları zaman çok seviniyorlar. Sonra bu minimini çocuklar, aralarında konferanslar da veriyorlar. Onların birbirlerine bir söz söyleyişleri var ki her adam o kadar tuhaf söyleyemez; insan hem gülüyor hem de beğeniyor. Fakat ufakların her şeyden ziyade sevdiği bir şey vardır. Ne derseniz? Bu; hiçbir zaman analarının babalarının istediği bir şey değil; oyun, oyun!.. Ufakları bahçede oyun oynarken görmeli… Ne hayattır o! Mesut çocuklar; canlandıkça canlanıyorlar. Canlandıkça daha mesut, daha kuvvetli oluyorlar. Ben -anlayamayacaklarını bildiğim halde- onlara kaç kere söylemiştim: "Çocuklar, siz bahtiyarsınız; biz sizin gibi ufacıkken böyle oyna[ya]mazdık; hocalarımız oynatmazlardı…"

Muallim İsmail Hakkı

[151] Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir!

Vesâit-i tedrîsiyyenin en mühimi, en canlısı; mektep müzesidir. Müze ecdadı sevdirir, memleketi bildirir, dünyayı tanıtır, kitabın öğretemediği, anlatamadığı bahisleri kolayca öğretir, anlatır.

Müze; hesap, hendese, coğrafya, tarih, eşya vesair derslere kitaplık vazifesini görür. Muallimlerimizin, talebelerimizin en çok muhtaç olduğu vesâit-i tedrîsiyyenin en birincisi; mektebin yapacağı müzedir.

Sene-i ibtidâsında mektebimizde müze namına hiçbir şey yoktu. Müze teşkil etmek birçok muallimler, mürebbiler nazarında güçtür, büyüktür. Hakikatte öyle değil; bakınız ne kadar kolay, ne kadar basittir…

Bir akşamüzeri talebe eve gideceği zaman, kendilerine müracaat ettik: Evinizde işe yaramayan şişe, demir parçası, tahta parçası, resim, kartpostal, kumaş, makara, fişek, gülle, Rumeli Muharebesi'ne ait tarihî eşya, risale… Velhasıl bize yarayacak ne varsa -ailenizin rızasıyla- getiriniz! dedik. Ertesi gün, söylenen eşyanın hepsini, hatta bizim hiç de düşünemediğimiz şeylerin birçoğunu akın akın getirmeğe başladılar. Talebede o kadar merak uyandı ki, bazıları mağazalara giderek maden parçaları, kışlalara giderek fişek tedariki hevesine bile düştüler.

Bir cuma günü idi. Bazı talebe efendiler cuma gününü Rumeli Hisarı'nda geçirmeyi, ecdadımızın âsarını ziyaret etmeyi bize hatırlattılar, iki arkadaş ve dokuz talebe efendi Rumeli Hisarı'na, "Büyük Fatih"in dağlar kadar yüce kalesine gittik. Fatih'i sevdik, büyüklüğünü, bırakmış olduğu âsarıyla daha çok öğrendik. Yalnız bununla da kanaat etmeyerek müzemize Fatih'in imal ettirdiği tuğlalardan bir tane almayı unutmadık. İşte müzemizde bulunan eşyanın bazıları şunlardır:

İtalya'nın Çanakkale'yi bombardımanında ve Trablusgarp'ta birer neferimizi şehit eden gülle parçaları, tarihî kartpostallar, Rumeli Hisarı'ndan bir tuğla, Edirne Muhasarası'nda süpürge tohumundan askerimizin yediği ekmekten bir parça, Bulgar, Yunan, Sırp mezalimine ait birçok levhalar, Rumeli Hisarı civarında bulunan (tirilobiti-i Abdullahî), killi, kireçli topraklar, şistli toprak, mantar, enva çiçekler, pırnal, meşe dalları, krom, bakır, kurşun, zırnık, demir madenleri, baskül, kundura, terazi, fennî gezintide Kâğıthane Deresi'nde tutulan balık, ziraata muzır kurbağa,

çekirge, böcek, tırtıl, akrep, Avrupa'nın, Asya'nın, Amerika'nın muhtelif şehir ve kumlarına ait müteaddid kartpostallar vesaire…

İşte bu delil ile: muallim çalışırsa mektep müzesi kendi kendine meydana gelir, derim…

Ahmet Nuri

[152] Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?

Şemsülmekâtib mektebinden sonra tarihî temsilleri mektebe ithal için uğraşan, Beyazıt Rüşdiyesi oldu. Geçende Küçük Hüseyin'in Gazası'nı oynadılar. Tebrik ederiz.

***

Her memlekette maarifin terakkisi mektep açmak suretiyle olurken, bizde mektep kapamak suretiyle oluyor. İşte bugünlerde "Evkaf Nezareti ıslahat yapıyor." diyebiliriz, çünkü bütün mekteplerini kapıyor!!...

***

Evvelisi hafta, Gülhane Parkı'nda Darülmuallimin Tatbikat Mektebiyle Şemsülmekâtib talebesi karşılaştı. Askerce selamlaştılar, şarkılar söylediler, birbirini alkışladılar.

***

Gülhane Parkı'nda çocuklar koşarsa yahut şarkı söylerse "Yaramazlar!" diye ayıplıyorlar. Muallimler parka talebe getirdikleri zaman malûmları olsun ki çocukların âsâr-ı atîka müzesindeki Asurî heykelleri gibi dimdik durması lâzımdır!..

***

Bursa Darülmuallimini كوجيلرينى çoğaltıyormuş, uzun gezintiler yaptırıyormuş. Her şeyden [önce] elifba, kıraat ve hüsnühat talimiyle tehzîb-i ahlâka muhtaç olduğumuz şu devirde Darülmualliminlerimizin haylâzlıktan ne gibi fevaid istihsal edecekleri cây-i teemmüldür!...

***

Ahali ecnebi lisanı üzere yazılan ilânlardan hoşlanmıyor. Bundan sonra ilânlar Türkçe olacakmış. Bazıları, şimdiye kadar millet bu ilânları neden görmedi; diye bize

dikkatsiz demek istiyorlar. Bu katiyen isnattır. Biz Şarklılar Ahırkapı Feneri'ni bile görecek kadar basirete malik adamlarız!

El İşleri Rehberi Soranlara

Cartonnage: Tensi (Librairie Lebégue, Bruxelles)

Züricher Führer Durch die Knabenhandarbeit (Haldenbachstrasse 33)

Les Occupations Froebeliennes: Tensi (Librairie Ledégue, Bruxelles)

Carbboard Modelling Boxall (10 Paternoster Square, London)

Hand and Eye Training: Alfred W. Bevis (84 Newman Street London)[59]

Muallimler Arasında Müsabakalar

-1-

Tire makaralarından tedrisatta ne suretle istifadeler mümkündür? Kısaca yazınız.

-2-

Alelâde toprakla çocuklara ne gibi derslerin tatbikatını yaptırmak mümkündür? Kısaca yazınız.

-3-

Ufak çocuklara havanın mevcudiyetini ihsas ve ispat için ne gibi basit tecrübeler yapabilirsiniz? Kısaca yazınız.

****

İhtar

Kazananlara her biri için kıymetli bir hediye verilecektir. Müddeti; risalenin intişarından bir hafta sonraya kadardır. Cevaplar kuponla beraber gönderilmelidir.

Mektep Âlemi – Mürebbiler Âlemi Kuponu

Numara 10

[59] Bu bölüm, dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

[153] Gençler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Birinci Sene **14 Kânûn-ı Evvel Sene 1329** **Numara 10-1**

Gençler; Eğer Sağlam Vücutlu, Faal, Emelperver Bir Millet Olmazsanız Eyvah!

Gençler; ben de sizin gibi mektepte: iptidaide, rüşdide, idadide okurken muallimlerim, mürebbilerim bana yalnız şu sözleri söylerlerdi: "Çalışın, adam olun, bu dünyada her şey okumak, yazmak sayesindedir. Okuma yazma öğrenmeyenler ya hamal olurlar ya demirci çırağı!.. Haylâzlıktan, gezmeden tozmadan insana fayda yoktur, ne varsa kitaptan var!.." İşte benim hocalarımın, anamın babamın, komşularımın… nasihatleri!.. Her şeyin okumak yazmak sayesinde olup olmadığını bilmiyordum. Fakat bu nasihatlerle yetişe yetişe, bütün diğer arkadaşlarım gibi mahcup, mütevekkil bir kâtip, bir kalem efendisi olarak yetişmiştim. Mahcup ve mütevekkil bir kâtip! Bir kâtip ki senelerce ekmeğini, mukadderatını karşı koltuğun üzerinde uyuklayan "başefendi"nin teveccühünden beklemiş; bekledikçe kalem odasının boğucu havasıyla zehirlenmiş. Of ne elim hayat idi o!.. Ben böyle söylerken siz iğreniyorsunuz değil mi? İğreniniz, iğreniniz… Siz de benim gibi velev ki hayatınızın üç dört senesini kâtiplikle, memuriyetle yaşamamak için iğreniniz…

Sonra bir iki vaka beni kalemden ayırdı. Tebdîl-i meslek etmiştim, fakat kalemde pek çok bozulmuştum. Sanki o esir memuriyet hayatı benim benliğimi değiştirmişti. Bir müddet daha dünyasız, emelsiz yaşadım… Nihayet mesut bir mesleğe ayaklarımı atmıştım.

[154] Dün bana ailem: "Evlâdım! Okuma yazma öğrenmezsen!.. Eyvah!" diyordu; bugün ben size "Eğer sağlam vücutlu, faal, emelperver, haris bir millet olmazsanız… eyvah!.." diyorum ve mukadderatınızın ne olacağını anlatmak için sözlerimi tamamlıyorum: "Bulgarlara, Yunanlılara… mağlup olur, bayrağınızı çiğnetirsiniz…"

Dün benim ailem, mektebim; ellerimde çanta, kitap görünce mesut olurdu. Bugün ben sizin elinizde kitap görünce; bir de yağmurdan, kardan sakınmak için kamburlaşan vücudunuza bakarak bilseniz ne kadar müteessir oluyorum. Zayıf bacaklarınız, solgun benziniz bana yarın için hiçbir şey vadetmiyor. Ah ya Rabbi! Yoksa yarının muharebelerine, sanatlarına, ticaretlerine, ziraatlarına hazırlanan gençler sizler değil misiniz?..

Fakat böyle korkak olmayınız, korkmayınız. Kardan, kıştan ürkmeyiniz; başınızı kaldırınız; dünyayı görünüz; bakınız! Bu tramvaylar, otomobiller, gemiler… hep sizi bekliyor. Bakınız! Rumeli'de bıraktığımız camiler, kardeşler, analar, babalar… Yoksa bunları unuttunuz mu?...

Evet gençler; eğer yarının sıska, bitik, emelsiz, kanaatkâr bir milleti olacaksanız, eyvah!.. İşte asıl büyük felâket o zaman olacak!..

Gençler; size çok çok tavsiye ederim. Dağları, bayırları, ormanları, açık semaları, engin denizleri, adaları, köyleri, köylüleri, nehirleri, ırmakları, ekinleri, sapanları, tahtaları, demirleri, maden kuyularını… seviniz, geziniz, koşunuz, oynayınız, hava alınız ve bu yerlerin, bu memleketlerin sahibi, efendisi olduğunuza inanınız, kendinizi inandırınız. Hele azmin, iradenin, emelin her şeyden büyük olduğuna kanaat ediniz; yaşamak, hür ve mesut yaşamak için azmediniz, azminiz, intikamınız, emelleriniz için yaşayınız; her şey sizin, her kuvvet sizin, her saadet sizin olacaktır, inanınız…

Muallim İsmail Hakkı

[155] Manâstır'ın Sukutu; İntikam, fakat Ne Zaman?..

Teşrîn-i Sânî'nin altıncı Salı günü idi. Kapkara bir bulut, Manâstır'ın âfakını sarmak, memlekete zulmetler yağdırmak için gittikçe yanaşıyor, bütün kanları donduruyordu.

Günlerce inleyen topların acı velveleleri susturulmuştu. Artık sükût!..

Atlar, arabalar, otomobiller, zabitler, askerler, paşalar… Memleketin ortasından süratli süratli uçup gidiyorlardı. Fakat, mağmum!..

Ortalıkta donuk bir bağrışma hükümferma oluyordu. Sokaklarda yatan mecruhlar.. Babasını ağlatan çocuklar, namusunu koruyan kadınlar.. Issız kalan

âşiyanlar, vatansızlar, bedbahtlar, bütün İslâmlar; bu uğursuz akşamın can alıcı dakikalarını pek elim bir halecân-ı kalble geçiriyorlardı. Işıksız kalan camilerin kubbeleri üzerinde ezanlar yerine, boğucu baykuş sesleri hafif hafif işitilmeğe başladı. Memleketten son kafile uzaklaşırken, çanların güm gümleri, ufk-ı vatanı sarmak isteyen zulmetleri, istikbal için tantanalar ihzar ediyordu.

Sevgili hilâl, artık kendini gizledi gitti!..

Akşamdan sonra; karanlık, karanlık, hiçlikler, uçurumlar, solgunluk.. Yokluk. Dehşet, ses bile yok!.. Mezar hayatı…

Acı bir vaveylâ.. Sinede büyüyen kara yılanların, hırsız kafilelerinin pürsilâh dolaştıkları işitiliyor, tehdit âvazeleri yükseliyordu.

Bam! Bom! Bam!.. Hain kurşunlar hep İslâm ocaklarına isabet ediyordu. Çünkü işitiliyordu. Ne uğursuz gece Allah'ım!?.. Vatanın iniltileri, masumların feryatları, genç gelinlerin gözyaşları semayı eziyor, zemini parçalıyordu.

Öksüz memleket; kanlı hırsızların baziçesi olmuştu. Uğursuz gecenin kanlı sabahı doğarken, pis çarıklar, altın ovaları çiğneyerek yurdun sevimli sinesini parçalıyordu..

Of… İşte o günden beri kanlı bir levha-i intikām, kalbin en derin köşelerine nakşedildi. Gözüm hep kan görmek için uzandı.. Bilmem neden hâlâ vakti gelmedi mi?.. İntikam! Fakat, ne zaman?.. İşte, bir sene geçti!..

Muallim Behram Lütfi

[156] İpopotam

İpopotam; iri bir öküz büyüklüğünde fakat öküze nispetle fevkalâde semiz, şişman bir hayvandır.

Uzunluğu dört buçuk metreye ve ağırlığı 30.000 kilograma baliğ olur. Başı vücuduna nispetle pek büyüktür. Gayet geniş ve biçimsiz olan ağzı büyük çapta dişler ile mücehhezdir. Alt çenesindeki köpek dişleri 26 santimetre tulünde ve üçer kilogram ağırlığındadır. Dişler; kocaman ve çirkin dudaklar ile örtülüdür. Karnı hemen yere değecek kadar aşağıya sarkmıştır.

İpopotam yalnız Afrika nehirlerinde, Nîl-i süflâda bulunur. قاب nevahisinde elyevm ipopotam kalmamıştır.

İpopotam hem suda ve hem karada yaşar. Fakat ömrünün çoğu su içinde geçer. Sudan hemen yalnız geceleri çıkar.

İpopotam umumiyetle zararsız bir hayvandır. Mamafih bazı erkekleri pek hunriz olur. Kendilerini avlamak için takip eden avcıların kayık ve gemilerini devirirler.

İpopotamlar suda gayet iyi yüzerler ve yüzerken dışarısında yalnız kulakları, gözleri ve burnu görülür. Dişi ipopotamlar yeni doğan yavrularını sırtlarında taşırlar.

بيكر nam müdekkik diyor ki: "İpopotam hem karada ve hem suda yaşadığından çok havaya muhtaçtır. Bu sebepten akciğerleri büyüktür. Hayvan suya gömüleceği vakit evvelâ akciğerlerini iyice hava ile doldurur ve bu suretle beşten sekiz dakikaya kadar su altında kalır. Suyun yüzüne çıkınca ciğerlerindeki havayı harice tardeder. Sonra ciğerlerini tekrar hava ile doldurarak tekrar dalar.

İpopotam, avcıların hücumlarına maruz olduğu yerlerde gezmekten korkar. Bu gibi yerlerde burun deliklerinden maada vücudunun hiçbir kısmını suyun haricine çıkarmaz.

İpopotamın nafakası; suda yaşayan nebatat ile muhtelif otlardır. Nafakasını ekseriya nehir kenarlarında **[157]** tedarik eder. Fakat iyi çayırlara tesadüf edince dayanamaz, nehirlerden hayli uzaklara kadar gider. Ve buralarda tesadüf ettiği mezruata pek çok hasar iras eder. Vücudunun ağır ve kabalığına rağmen şâyân-ı hayret bir kuvvet ve çeviklikle sarp sahillere tırmanır.

İpopotam taciz edilmediği mahallerde su üzerinde veya ağaç gölgelerinde yatmaktan pek zevk alır. Karada yatarken bir ayak sesinin geldiğini duyunca hemen sıçrayarak suya atlar. İpopotamın dişleri, fil dişinden daha kıymetlidir. Zira bunlardan yapılan sunî dişler sararmadığından pek makbuldür.

Araplar, ipopotamın dişlerinden ziyade etine bayılırlar. Bunun için ipopotam avcılarının tüfek seslerini işitir işitmez bir kısmı bıçaklarını alarak sesin geldiği tarafa, diğer kısmı da ipopotamın etini nakletmek için develeri getirmek üzere kırlara doğru koşmağa başlarlar. Biraz sonra vurulan ipopotamın başına birkaç yüz Arap toplanır. Bu kocaman avı birlikte sahile çekerler. Avcılar eti almağa müsaade verir vermez yüzlerce bıçaklı, zavallı hayvanın üzerine aç kurtlar gibi hücum etmeğe başlarlar, hayvan yüzülür yüzülmez kavga da başlar. Zira Arapların bir kısmı hemen dizlerine kadar henüz dumanı tüten bağırsakların içine gömülür, diğer kısmı yağlarını almağa

çalışır. Ötede, birisi iri bir parça et koparmak için uğraşırken ellerini keser. Elhasıl gözünüzün önünde müthiş, kanlı bir manzara tecelli eder.

İpopotamın eti leziz ve yağı mebzuldür. Bu sebepten ipopotam eti Afrika'da en makbul av etlerinden sayılır. Derisi gayet kalın (2 santimetre) olduğundan âlâ kösele imal olunur.

Harun Reşit

[158] Yavuz Sultan Selim Lisanından Bir Nutuk

Selim! Müslümanların halîfe-i zîşânı olan ben; Müslümanların arasına sokulmak istenen fesatları daha şehzadeliğimden itibaren mahveyledim. Anadolu'ya atılmak istenen mülevves adımları, şimşîr-i celâdetimle kahır ve tedmir eyledim.

Şu muazzam tahtı; zulüm ve şiddetle değil, mukaddes toprağımıza atılmak istenen düşman adımlarını kesmek için liyakat ve adaletle işgal eyledim.

Daima İslâmları tevhit ve müteferrik İslâm hükûmetlerinden müttehid ve muazzam bir devlet-i İslâmiyye tesis için sarf-ı mesâî eyledim. Bu mukaddes gāye-i hayâle varmak için zaman oldu ki silâhsız, ordusuz yalnız başıma muharebeye gitmek azmini bile gösterdim.

Bir yandan muazzam İslâm ittihadının büyük engeli olan Acemistan'ı kahır ve tedmir eylerken, bir yandan da Suriye'nin çöllerini mücehhez ordularımla kateyledim. Ve şanlı râyet-i Osmânîyi beşeriyyet-i kadîmenin payidar ehramları üzerine rekzeyledim.

Selim! Sana yalnız padişahlar değil, halifeler bile serfüru eyledi. Ey Yavuz! Azim, irade, celâdet, şecaat; işte senin büyüklüğün karşısında daima küçük kalan kelimeler…

Şemsülmekâtib

[159] Lüleci Çamuruyla Neler Yaptım?

Pek küçüktüm; tebdîl-i havâ için Sarıyer'e gitmiştik. Orada, bamya tarlasının kenarında kira evinde oturuyorduk. Tarlanın öbür tarafında büyük bir konak, konağın da benim yaşta ufak bir çocuğu vardı. Hemen her gün bu çocukla tarlada birleşir, oyunlar oynardık. Çocuğun simsiyah bir dadısı vardı. Dadı bizi eğlendirmek için dereden çamur alır, yoğura yoğura fincan yapardı. Bilir misiniz, ne kadar çok

sevinirdik!.. Bugün bile o çamur yoğurduğumuz saadetli günleri hatırlarım da çocuk olacağım gelir!.. Aradan belki yirmi sene geçti. Bir gün Darülmualliminin Tatbikat Mektebini ziyarete gitmiştim. Baktım ki birtakım minimini çocuklar önlerine göğüslük takmışlar, kanepelere oturmuşlar çamur yoğurmuyorlar mı!.. Ah! dedim küçükken bunu ben de yapardım. Hemen sordum. Bu çamuru nereden alıyorsunuz? dedim. El işleri muallimi bana: "Ah! Bilmiyor musunuz bu lüleci çamurudur, Galata'da lülecilerden alıyoruz; okkası kırk paradır…" dedi. Artık bende çocukluk hevesi uyanmıştı; hemen lülecilere koştum, beş kuruşluk çamur aldım. Evvelâ, annem "Aman oğlum bu çamuru ne yapacaksın? Ortalığı kirleteceksin.." dedi. Fakat ben bu beş kuruşluk çamurdan âlâ çanaklar, kuşlar, cigara tablaları, şamdanlar… yaptım, konsolun üzerine koydum. Bunlar o kadar tuhaf oldu ki eve gelen giden misafirler hep bonmarşeden alınmış şeyler zannettiler. Sonra bunları yağlı boya ile de boyadım. Büsbütün temiz, şık şeyler oldu. İşte burada lüleci çamurunun nasıl yoğurulduğunu görüyorsunuz…

Mektep Âlemi

[160] Gençlik Âleminde Neler Oluyor?

Şimdi mekteplerimiz eskisi gibi değildir, az çok hürdür, serbesttir. Az çok oynamak, koşmak var. Fakat şu mubassırlar ne oluyor? diyorsunuz değil mi? İşte ben de onun cevabını düşünüyordum!..

***

Bizim zamanımızda küskün muallimler vardı. Şimdi de talebesine böyle küsenler varmış. Onlar, gençlerde biraz neşe gördüler mi, derhal maarifin terakkisi için küsmelerini tavsiye ediyorlarmış!

***

Memleketin müteşebbis gençleri feslerden püskülün kaldırılmasına karar vermişler, bunlar İstanbul sokaklarında püskülsüz olarak geziyorlar. Püskülsüz fesler hem sade oluyor hem daha az masraflı.

***

En münevver gençlerimizin kabul ettiği resmî selâm, askerî selâma yakın bir tarzdadır. El doğrudan doğruya kaldırılacak, sağ kaşın üzerine konulacaktır.

***

Yakında darülfünunda kadınlara mahsus darülfünun dersleri açılacak, buraya her hanım ücretsizce devam edebilecektir.

Gençler Arasında Müsabakalar

-1-

Resimde gördüğünüz adam ne yapıyor? Başı üzerindeki süpürgeler ne vazife görüyor? Süpürgeleri döndüren kuvvet nedir?..

-2-

Bu ayın günlük, haftalık matbuatında sizi en çok düşündüren, müstefid eden yazılar, makaleler hangileri oldu? Kısaca yazınız. En münasip cevap verenin yazısı dercedilecektir.

-3-

Bizde birçok helvacı, simitçi gibi esnaf var. Bunlar ekseriya pis, tembel adamlardır. Bunlara ne yapmalıyız ki "Babıâli Caddesi'ndeki Yunanlı helvacı gibi" temiz ve çalışkan olsunlar? En iyi bir cevap verene kıymetli bir hediye.

-4-

Mektep Âlemi'nin yeni programı, yeni heyet-i tahrîriyyesi, tabı, resimleri hakkında mütalâanız var mı? Kısaca yazınız. Muhik mülâhazalar yazana hediye.

Mektep Âlemi – Gençler Âlemi Kuponu

Numara 10

[161] Çocuklar Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Birinci Sene **14 Kânûn-ı Evvel Sene 1329** **Numara 10-1**

Suat'la Nezih Mektep Âlemi'ni Okuyorlar…

Suat henüz yataktan kalkmıştı ki büyük kardeşi Nezih elindeki gazeteyi sallayarak yanına geldi. Nezih bağırarak dedi ki:

- Suat! Suat! Mektep Âlemi çıkmış!

- Ey! Ne yapalım çıkmışsa!..

- Ama başka türlü çıkmış… Baksana!

- Ay!.. Çocuklar Âlemi!..

- Aman Suat! Şu süpürge ile şemsiyeye bak kardeşim, konuşuyorlarmış!..

- Hah! Hah! Hah! Hiç süpürge lâkırdı söyler mi?. Yalan!..

- Amma da mankafasın ha!.. Elbette süpürge lâkırdı söylemez. Sen hiç masal falan dinlemedin mi, hanımninenden? İşte bu da öyle bir masal…

- Ya bu gazeteler? Ayrı mı?

- Ayrı ama hepsini birden veriyor. Bak burada bir de mektep oyunu var.

- Ay! Ay! Kavuklu adamlar! Çocuklara bak! Bunlar kim?

- Şemsülmekâtib talebesi imiş kardeşim, Yavuz Sultan Selim'i oynuyorlar.

- Aman ne tuhaf kardeşim. Bizim muallim efendi de bize oynatsın…

- Bizim muallim efendi bize oynatmaz ki…

- Biz oynayalım…

- Öyle ise bir kere okuyalım..

[162] Süpürge ile Şemsiye Konuşuyorlar!

- Merhaba topuzlu süpürge!

- Merhaba kılıksız şemsiye!

- Nereden böyle! Vay, üzerin başın sırsıklam olmuş, bu ne hal?..

- Hiç sorma arkadaş; bizim ev sahibi bey akşamüzeri beni yağmura açtı. Fena halde ıslandım!

-Vah! Vah! Kardeşim.

- Ya! Sen burada rahatsın ne yağmur var ne bir şey!..

- Ne söyledin? Anlayamadım?!. Bak bir kere senin belâlarını bile çekiyorum. Deminden beri ayağım su içinde kaldı. Şimdi bu suları burada görürlerse ensemden tuttukları gibi bana temizletmeğe kalkışacaklar…

- Allah insaf versin!..

- Allah insaf versin ama… Sen şemsiye, ben de süpürge kaldıkça daha çok yağmur yer, çok taşlık süpürürüz!..

Niyazi

Mektepten Kaçanların Başına Neler Geliyormuş!..

Küçük Nacit; tembelliğe alıştığı için mektep ismini işittiği zaman titrer, gitmek istemezdi. Bir gün mektepten kaçmıştı. Öyle kaçıyordu ki; dar nefes alıyor, ayakları, elleri, bütün vücudu titriyor, kalbi çarpıyordu. Hiç bilmediği bir yere gelmişti. Bir de ne görsün?.. Önüne gaipten bir kocakarı çıkmasın mı?. Felâket!.. "Nereye Nacit?" diye bir ses yükselmesin mi?... Nacit sararır, morarır, kızarır, söyleyecek bir lâkırdı bulamaz… Saklanmak ister, nihayet mektepten kaçtığını söyler; yoluna devam eder. Evine gitmek için bir dere üzerinden geçmek ister, "Güm!" diye baş üstüne dereye düşer; yalnız ayakları dışarıda kalır. Çırpına çırpına güç hal ile ayağa kalkar, sırsıklam olur, her tarafından testiden boşanırcasına sular akmağa başlar. Nacit birdenbire ellerine bakar, ellerinin simsiyah kesildiğini görünce hayretler içinde kalır ve canı sıkılarak ağlamak derecesine gelir; mahzun mahzun yoluna devam eder. Kocanineyi karşısında görür. "Mektebe gitmezsen başına büyük bir belâ geleceğini söylediğim halde beni dinlemedin, kendi başına hareket ettin, büyüklerin sözünü kulağına koymadın, işte felâketi gözünle gördün, nasılsa kurtuldun. Yüzün, ellerin, **[163]** ayakların simsiyah kesilmiş!" deyince Nacit önüne bakmaya, ağlamaya başlar. Kocakarı gözden kaybolur. O sırada komşu çocukları Nacit'i görürler. Fakat Nacit olduğunu bilmezler; "Siyah! Siyah!" diye alay etmeğe, gülmeğe başlarlar. Nacit bayılmak derecesine gelir, eve gitmeğe karar verir. Sokak kapısını çalar, validesi çıkar. Nacit, "Anne benim!" derse de validesi "Haydi defol! Sen benim oğlum değilsin! Sen siyahsın. Benim oğlum Nacit, süt gibi beyazdır." diyerek şiddetle kapıyı kapar. Zavallı Nacit ağlamaya başlar… Geceyi nerede geçireceğini düşünür, karnı aç, üstü ıslak, ayağında pabuç yok, acınacak bir halde!... O civarda komşusunun sebze bahçesindeki

kulübeye girer. Kulübenin içi karanlık, kendi siyah… O geceyi karanlıklar içinde geçirir. İhtiyar kadın yine görünür. Bu defa evvelkiler gibi kaşları çatık değil… Biraz gülümser; Nacit'in elinden tutar, söylemeğe başlar. Ah bu defa Nacit ne güzel dinliyor. "Tembel olma, çalış! Tembellerin yüzleri daima karadır, gördün mü ninen bile seni kovdu?.."

Nacit'in aklı başına gelir ve mektepten kaçmanın fena olduğunu anlar. İhtiyar kadın Nacit'i affederek dua eder ve yüzü eskisinden daha beyaz olur, evine giderek annesinin boynuna sarılır, başından geçen halleri bir bir söyler.

Ahmet Nuri

[164] Kurnaz Bahçıvan Osman Ağa

Bahçıvan Osman Ağa; her zaman bahçesini çapalar, her zaman sular, fakat bazen domates ve patlıcanlarının yan yattığını, yapraklarının kırıldığını, köklerinin meydanda kaldığını görür, bunların kimler tarafından yapıldığını öğrenmek isterdi. Bir gün bekledi; bir de ne görsün! Üç tane kedi duvardan atlayarak sebzelerin köklerini ayaklarıyla kazmaya başladılar. İhtiyar Osman Ağa, elindeki değneğiyle öyle bir savurdu ki… Vurabilmiş olsaydı mutlaka üçünü de devirirdi. Fakat kurnaz kediler Osman Ağa'yı görür görmez duvardan aşağı atladılar ve kaçtılar!.. Osman Ağa çok hiddetlendi, düşündü, düşündü. Tuhaf bir şey aklına geldi: Bahçenin kenarındaki tulumbaya hortumu taktı; duvarın üzerine koydu. Ufak ufak delikler açtı. Kedileri bekledi. Kediler, zıplaya, zıplaya geldiler. Tamam duvarın üzerine çıktıkları sırada Osman Ağa çeşmeyi açtı. Su, birdenbire hücum ederek kedilerin üçünü de havaya kaldırdı, sırsıklam yaptı. Kediler duvardan öte tarafa "Küt!" diye düştüler. Osman Ağa sevindi, yaramaz kedilerden kurtuldu. Çünkü kediler zararcılığın cezasını anlayarak bir daha gelmediler.

Ahmet Nuri

Çocuklar Arasında Müsabakalar

-1-

Minimini çocuklar, Mektep Âlemi'nin yeni nüshasını gördünüz. Yazıları, resimleri hoşunuza gitti mi? En çok hangi masallardan hoşlandınız? Bunu bize kısaca yazıp gönderiniz. Size hediye vereceğiz.

-2-

Yavrularım, biliyorum ki resimleri çok seversiniz. Fakat hangi resimlerden çok istiyorsunuz, hayvanlar mı? Çiçekler mi? Yoksa masal resimleri mi? Bize yazınız.

-3-

Bakınız burada birtakım parçalar var. Bunların ne olduğunu anlamıyorsunuz değil mi? Fakat makası elinize alınız da bir kere kesiniz ve yan yana diziniz. Arayınız, bir hayvan çıkacak. Eğer bu hayvanı bulursanız yapıştırıp bize gönderin, size pek kıymetli bir hediye vereceğiz.

Kitapçı Arakel **Müdîr-i Mesûlü**

Matbaası **Mustafa Figanî**

Mektep Âlemi – Çocuklar Âlemi Kuponu

Numara 10

Dokuzuncu Nüshamızdaki Bilmecemizin Halli

Keklik – Geyik – Gül – Yek – Yelek – Kelek

Çekilen kurada birinciliği Tatbîkāt-ı Baytariyye Mektebi talebesinden Sait Efendi, ikinciden beşinciye kadar Harem İskelesi'nde Bahriyeli İrfan Bey'in kerimesi Meliha, Göztepe'de Ev Kadını Mektebi talebelerinden Nafiz Osman, İzmit İnas Rüşdiyesi muallime-i evvelâsı Havva Şadiye, Kabataş Sultanisinden Faik Bey ve Hanımlar, altıncıdan onuncuya kadar dahi Üsküdar'da Semerciyan Cemaran Mektebi dördüncü sınıf talebesinden Nobar Kuyumciyan, Galatasaray Sultanisinden 241 numaralı Celâlettin Emcet, Kasımpaşa'da Bahriyeli Tahir Bey'in kerimesi Mihrünnisa Hanım, Darülmualliminden 558 Yozgatlı Mehmet Şükrü, İstanbul vilâyeti defterdarlığında tahrir kısmında merkez muamelât ketebesinden Azmi Beyler kazanmışlardır. Hediyelerini idarehanemizden ahzeylemeleri rica olunur.

Kartpostal Kazananlar

Beşiktaş'ta Elif [ا] Perizad, Galata Sultanisinden (3) numaralı Hüseyin Nizamettin, Galata Sultanisinden 1034 Giridî Ahmet Cevat, Sultan Selim'de tüccarandan Hacı Salihzade Saim Bey kerimesi Şükriye, Üsküdar'dan Mediha Recep, Üsküdar'da Cemaran Mektebi talebelerinden Vahe Beşiryan, Karagümrük'te Dörtyol

Ağzı'nda (5) numaralı hanede Emin Necati, Galatasaray Sultanisinden 306 numaralı Hüseyin Avni, İstanbul Sultanisinden 381 Nuri, Galatasaray Sultanisinden 578 numaralı Mehmet Sadi, Süleymaniye'de Güzin Naim, Vefa Sultanisinden 220 numaralı Osman Nuri, Firuzağa'dan Nimet bint-i Neşet, Galatasaray Sultanisinden 470 Harun Reşit, Galatasaray Sultanisinden 487 Sedat, Kocamustafapaşa Rüşdiyye-i Askerîsinden 298 Mehmet Ziya, Galatasaray Sultanisinden 868 Mustafa Nurettin, Fransız Mektebinden 213 Nihal Halûk, Galatasaray Sultanisinden 26 Nijad, İzmit İnas Mektebi müntehi sınıf talebesinden 564 Meliha, İzmit Fransız Mektebi ikinci sınıf talebesinden Mehmet Eşref, İzmit'te Şahvar Raşit, Galatasaray Sultanisinden 1295 Ahmet Kemal, İzmit İnas Rüşdiyesi muallime-i sâlisesi Fatma, Kadıköy Altıyol Ağzı'nda Osman Ağa Sokağı'nda 48 numarada Safder Bedirhan, Galatasaray Sultanisinden 491 Orhan Selâhattin, İstanbul Kız Sanayi Mektebi talebelerinden Kaymakam Ömer Lütfi Bey kerimesi Bedia Güzin, Peyam gazetesi sermürettibi Haydar Efendi'nin mahdumu Mehmet Bürkânettin, Mülkiye Baytar Muavini Mektebinden 108 Sin Hı [س. خ.], Harem İskelesi'nde Posta Nezareti muhasebe kalemi memurlarından Cemal Bey'in mahdumu Zeki, Anadoluhisarı'nda maliye müfettişlerinden Tevfik Bey'in kerimesi Muhteşem, Anadoluhisarı'nda tabip binbaşılarından Kenan Bey'in kerimesi Müttehide, Sultan Selim'de Bahriye yüzbaşılarından Bahattin Bey'in kerimesi İhsan, Kasımpaşa'da Kulaksız'da Ahmet Cemil, Robert Kolej mektebi talebesinden İbrahim Muazzez Cemil, Galatasaray Sultanisinden 20 Hüseyin Nizamettin, Beşiktaşlı Mim [م] Necati Kaptan, Mahmudiye Rüşdisinden 99 Mehmet Muammer, 23 Ali Haydar, 57 Hasan, 114 Mehmet İhsan, Mahmudiye İptidaisinden İsmail Nedim, 161 Saim, Numûne-i İrfândan 163 Mehmet Muhittin, Molla Gürani İnas Rüşdisinden 229 Zehra ve İptidaisinden 521 Safinaz Hanımlar; Kadıköy Mekteb-i Rüşdîsi şakirdanından مفیف, Halıcılar'da Mehmet Hilmi Bey kerimesi Fevkiye Hanım, Hulûsi Bey kerimesi Hayrünnisa Hanım, Şehzadebaşı'nda Hafız Tevfik Bey mahdumu Şemsettin Efendiler kazanmışlardır.

Âsâr-ı Münteşire:

Kadınlar Dünyası

Kadınlığın hukuk ve menafiini müdafaa eden yegâne haftalık mecmûa-i nefîsedir. Her cumartesi günleri neşrolunur. Fiyatı 60 parayadır.

Şehbal

Her onbeş günde bir neşrolunur memleketimizin en nefis ve mükemmel mecmuasıdır. Resimlerinin nefaseti Avrupa matbuatında bile nadir tesadüf olunur. Fiyatı yalnız 5 kuruştur.

İhtar

Mecmuamızın merkez-i tevzîi Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kütüphanesidir. Resimli Mektep Âlemi'nden takım hıfzeden müşterî-i kirâmımız vaktiyle koleksiyonlarını ikmal etmelidirler. Çünkü mevcut nüshalar bitmek üzeredir. Taşradan toptan sipariş edecek bayiler doğrudan doğruya kütüphanemize müracaat etmelidirler. Kitâbhâne-i Kâinâtta bilumum matbûât-ı cedîde vü atîka mevcut olup taşradan dahi siparişat kabul olunur. Siparişat bedeli peşindir.

Darülfünun ve Mülkiye Müdavimlerine

Selanik [Mekteb-i] Hukūk Müdürü Muallim Âdil Bey'in "'Mukayeseli Hukūk-ı İdâre' ve 'İktisat Dersleri'" Kâinat Kütüphanesinde tevzi edilmektedir. Memleketimizde şimdiye [kadar] yazılan bu kısım âsar miyanında mukayesata verdiği ehemmiyet ve tarz-ı tasnîf itibarıyla en güzide bir mevki ihraz eden bu iki eser gençlerimize mühim bir sâha-i tetebbu arz ediyor. Mütalâasını ciddi bir fikr-i marifetle tavsiye ederiz. Beherinin fiyatı 15 kuruştur.

Maarif Kitabhanesi

İstediğiniz kitapları almak için Beyazıt'ta Hakkâklar Kapısı dışarısında "Maarif" Kitabhanesi her türlü teshilâtı irae ediyor. Bulunmayan kitapları buluyor, aldatmıyor ve oldukça ucuz veriyor. Taşra siparişlerini süratle gönderiyor. Tarih, edebiyat, felsefe vesair bu gibi yazma ve basma kitapları değeriyle alıyor. Yalnız erbâb-ı mürâcaat kitabhanenin levhalarına dikkat buyurmalıdır.

Gümüşsuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zükûr Hastahanesi

Harbiye, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî ve Darüşşafaka Mektepleri

Diş Tabibi

Muhammed Hüdaverdi

Dişler terakkiyât-ı hâzıra-i fenniyyeye tatbikan tedavi ve son sistem her nevi imal olunur.

Ağrı hissi olmaksızın diş çıkarılır.

Pazar günleri memuriyetlerinde bulunur ve diğer günler muayene: Cağaloğlu'nda Askerî Tekaüt Sandığı karşısında yeni dâire-i mahsûsasında.

Amelî Elektrik

Tersâne-i Âmire Elektrik Fabrikası mühendislerinden Mustafa Lütfi Efendi'nin eseri olup gayet sade bir lisan yazılmıştır. Bu eser, sırf amelî olarak elektrik ve elektrik vahitlerinden, mıknatıs ve mıknatıs-i elektrikîden, dinamolardan, elektrik motorlarından, dinamo ve arızalarından, projektörlerden, akümülatörlerden vesaireden bâhis ve müteaddid şekilleri havidir.

Mahall-i tevzî'i: Kâinat Kütüphanesidir.

Fiyatı yedi kuruştur.

Musavver Yeni Fennî Eğlenceler

Fransız Akademisi'nin mazhar-ı takdîr ü tahsîni olan bu kitap 57 eğlence ve 46 resmi muhtevidir. Vakitlerini hoş geçirmek arzu edenlere tavsiye olunur. Fiyatı 4; müzeyyen mücelledi 6 kuruştur.

Resimli Mektep Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Numara – 11 **Mündericat** **Nüshası (40) para.**

Felâketimizden Sanatkârlarımız Mesuldür	Muallim İsmail Hakkı
Amelî Hendeseyi Nasıl Okuttum?	Ahmet Nuri
İngilizler Nasıl Terbiye Veriyorlar?	Muallim İsmail Hakkı
Muallim Çalışırsa Müze Meydana Gelir	Mektep Âlemi
Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?	***
Rehberler, Müsabakalar	***
Gençler! Milletinizi, Bayrağınızı Seviniz	Muallim İsmail Hakkı
Kral Bayrağımızı Çiğniyor	Süleyman Nesip
Deniz Aygırı	Muallim Bahattin
Fatih Sultan Mehmet Han	
Lisanından Bir Nutuk	Şemsülmekâtib
Güzel Bir Mektupluk Yapmak İçin	Mektep Âlemi
Gençlik Âleminde Neler Oluyor?	***
Gençler Arasında Müsabakalar	***
Fil ile Zürafa	Niyazi
İki Hırsızın Başına Neler Gelmiş?	Muallim Bahattin
Hırsızla Polisin Hikâyesi	Niyazi
Nahit'in Öcü	Ahmet Nuri
Bilmeceler, Müsabakalar	***
Tarihî Temsil "Selîm-i Sâlis'in Şehadeti"	Şemsülmekâtib

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı

"Kâinat Kitabhanesi"dir.

[165] Mürebbiler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **15 Kânûn-ı Sânî Sene 1329** **Numara 11-2**

Bizim Felâketimizden Âlimlerimizden Ziyade Sanatkârlarımız Mesuldür…

Bosna Hersek, Trablusgarp, Rumeli kıyametleri koptuğu zaman, hep bir ağızdan bağırdık: Maarif!.. Maarifsizlik; bu memleketin kalbini kemirip duruyor. Fakat hangi maarif? Eğer bu memleketi felâketten felâkete sürükleyen maarifsizlikten yalnız imlâ, kıraat, hesap, hendese… yoksulluğu anlaşılıyorsa… Eyvah!.. Eyvah, çünkü yalnız bu malûmatçılıkla bu memleket dirilemez… Biz, Rumeli'yi malûmatsızlıktan değil; kansızlıktan, cansızlıktan, duygusuzluktan verdik. Bulgarlar, Yunanlılar… Balkan'ın bu sefil milletleri, talihsiz Rumeli'yi bizim kafamızdan değil, ellerimizden, kollarımızdan ayırdılar… Biz elsiz, kolsuz, bacaksız, kalpsiz, kansız, cansız millet, biz, biz, bayrak sevmeyen, vatan sevmeyen, maziye, dedelerinin mezarlarına hürmet etmeyen, camilerinin avlularına pisleyen, çeşmelerinin yalaklarını süprüntü ile dolduran biz, elifbadan, kıraatten, hesaptan evvel, kanda, canda, ruhta inkılâplara muhtaç bir milletiz… Biz, eğer yaşamak istiyorsak, çürüyen ciğerlerimizi, kamburlaşan vücudumuzu, körleşen zekâmızı, sönen kalbimizi… kuvvetle, imanla dolduralım… Ah! Bu can ve kan terbiyesi! Bu can ve kan maarifi!.. Neredesin?... Neredesin ey benim büyük atalarımı Viyanalara götüren can ve kan?.. Neredesin ey benim padişahlarımı cihangir yapan can ve kan?.. Neredesin ey benim büyük dedelerime muazzam camileri, sarayları, sebilleri yaptıran can ve kan?.. Neredesin, neredesin?,,. Neredesiniz ey bu milletin musikişinasları?... Bu millet, sizin değil mi? Yoksa besteleriniz kurudu mu? Yapınız, çıkarınız… Bu milletin kalbine akıtmak için intikam musikileri **[166]** yapınız; seslerinizle bu milleti diriltiniz; can ve kan veriniz. Neredesiniz ey bu milletin ressamları?.. Acaba siz vazifenizi, kurşun kalemle oynamak mı zannettiniz? İnanınız ki bu millet, sizin fırçalarınız ve renklerinizle kurtulacak. İnanınız ki siz bu milletin kalbine mazi, tarih duygusu sokmak için herkesten ziyade

kuvvetlisiniz… İnanınız ki yapacağınız her mazi levhası, her tarih levhası bir vatan kadar kıymetlidir… Neredesiniz ey bu milletin alçakgönüllü şairleri?.. Artık bu milletin köylüleri sizi işitmek, sizi duymak istiyor… Yoksa siz avamca, köylüce yazmak istedikçe alçalırız diye mi korkuyorsunuz?!. Emin olunuz ki bu millet sizi anlarsa yükseltecektir. Neredesiniz ey tiyatrocular?.. Siz hâlâ tiyatroyu zillet mi görüyorsunuz?!. Sizden kanlı şanlı oyunlar bekleyen bir millet olduğunu hâlâ düşünemiyor musunuz? Evet ey bu milletin musikişinasları, ressamları, şairleri ve oyuncuları!.. İşte sizler bu milleti kurtaracaksınız; sizler bu millete kan, can, hırs, emel vereceksiniz. Emin olunuz ki sizin bu millete verebileceğiniz ruhu, imanı, ihtirası, bu memleketin darülfünunları bile veremez. Siz isterseniz bu millet canlanır, siz istemezseniz bu millet kalpsizlik yüzünden batar. Eğer siz bu memleketin, bu vatanın istediği musikileri, resimleri, şiirleri, sahneleri esirgerseniz, Bulgarların, Yunanlıların… bu millete yapamadığı fenalığı siz yapmış olacaksınız ve o zaman elleriniz, sesleriniz büsbütün kesilecek, kısılacak; çünkü bu millet, kitapsızlık yüzünden değil; duygusuzluk yüzünden ölecek… Bunu biliniz ve inanınız ki bir millet kavgaya, ticarete, ziraata… topla, tüfekle, orakla, sapanla değil; hırsla, emelle, iman ile, hülya ile gider. Bu imanlar, ihtiraslar ise imlâlardan, kıraatlerden evvel, resimlerin, şiirlerin, musikilerin, sahnelerin… mahsulüdür. İşte siz milletten bunları esirgeyerek… okutmayan, yazdırmayan muallimlerden daha büyük bir cinayet işlemiş, çünkü milleti cansız, kansız, kalpsiz, iradesiz bırakmış oluyorsunuz…

Darülmuallimin: Muallim İsmail Hakkı

[167] Amelî Hendeseyi Nasıl Okuttum?..

Ben küçük iken hendese denildi mi, can sıkıcı, kafa şişirici, falaka yedirici bir ders hatırlardım! Derste hesap var değil mi, dayaksız kurtulmak kabil değil!.. Hendese, benim nazarımda, isminden anlayamadığım, büyük bir dersti. Acaba nerede kullanılır?.. Onu düşünemezdim. Düşündürecek muallim yoktu ki… Hendeseyi başka türlü öğrenebilir miyim, başka tarzda öğreten yok mu, diye daha küçüklüğümden beri düşünürdüm. En nihayet hendese dersini okutmak bir gün bana kaldı. Acaba nasıl öğretecektim?.. Düşündüm; hendese ismini hiç zikretmeden derse başlamayı münasip görerek sınıfa girdim.

Oturduğun sıra nasıldır, neresini görürsün? Sıranın kenarları görünüşte neye benzer? Acaba ip, sıranın kenarına benzer mi? gibi sualler sordukça: Sıra sandık

gibidir, üstünü, yan taraflarını, kenarlarını görüyorum; kenarları doğrudur, eğridir, âdeta ipe benziyor… cevaplarını almağa başladım.

İşte oğlum, sıranın kenarı eğer doğru olursa doğru çizgi, eğer eğri olursa eğri çizgi derler; doğru çizgiye hatt-ı müstakīm; eğriye hatt-ı münhanî, uç uca, başka başka istikametlerde birleşen hatt-ı müstakīmlere de kırık çizgi, hatt-ı münkesir derler.

İkinci derste metreyi öğrettim. Çünkü metreyi bilmezlerse ölçmeği bilmeyecekler, hareketten mahrum kalacaklardı. Artık birer küçük mühendis gibi dersleri bahçede geçirmeğe başladık. Ölçüldükçe metre hataları meydana çıkıyor, birbirlerine karşı rekabet uyanıyor, dikkat ihtiyacı meydana gelmeğe başlıyordu. Birer hendese değneği tedarik etmelerini hepsine ihtar ettim. Onlarla yer üzerinde hatlar çizdirdim, metreyi tatbik ettirdim. Bahçede, duvarların birbiriyle birleşmelerinden köşeleri, zaviyeyi öğrettim. Müsellesi anlatmakta da güçlük çekmedim: Üç çizgi uç uca birleşip de aralarında bir parça kalan yer görebilir misiniz? deyince bazıları, işte şu binanın damı öyledir dediler. Evet efendiler! Ona müselles derler, dedim.

Müsellesten sonra murabba, mustatil, şibh-i münharif buldurmak tabiî güç bir şey olamaz. Dersten evvel eşkâl-i hendesiyyeyi kırmızı, siyah, yeşil… renkli kâğıtlarla hazırladım. Türlü türlü renkler çocukların zevkine, hoşuna gidiyor; daha ziyade dikkat ediyorlardı. Evvelâ müsellesi gösterdim. Müsellesin kaç kenarı vardır? Bu şeklin kaç kenarı var? Kenarları dik mi, eğri mi, zaviyeleri nasıldır? Müsellesin zaviyelerinin hepsi birbirine benzer mi? Murabbaın nasıl? Murabbala müsellesin beynindeki farkları keşfettire ettire buldurduktan sonra buna murabba derler dedim. Diğer eşkâl-i hendesiyyeyi de aynı suretle öğrettim. Her derste **[168]** verilen eşkâlin fikirlerde yerleşmesi için kâğıttan vazifeler verdim. Bu kâğıtları kestiler, zaviyelerine, havassına dikkat ettiler.

Eşkâl-i hendesiyyenin hepsini öğrettikten sonra, bütün eşkâli bir şekille gösterecek vazifeler verdim; şu suretle fikirlerini ihtiraa sevk eyledim.

Bunlar, iplerle bahçede daha kolay, daha sevimli oluyordu. Bazıları ipin uçlarından, bazıları ortasından tutarak istenilen şekli meydana getirmeğe uğraştılar. Fakat bütün sınıf talebesini bir iple iştigal ettirmedim; ötekilerini de harekete sevk için dört, beş efendiye birer ip verdim. Ben, ortalarında gezerek nezaret ettim; güzel yapanları, keşfedenleri umumuna alkışlattım; şu suretle hem ders tatlı geçiyor hem de talebe keşfe alışıyordu.

Hele ağaçların yüksekliğini ölçmek ne kadar sevimli bir ders oldu: Her talebenin elinde birer müselles, ağaçların tepelerine bakarlar, ileri, geriye giderler, acaba doğru oldu mu mülâhazasıyla üzerlerine çıkarak tecrübe yaparlardı. Böylece derslerimde büyük bir faaliyet görünürdü.

Şunu da söylemeyi unutmayayım ki: çocuklarım en ziyade hareket eden eşya üzerinde tetkikat yapmayı seviyorlar; vapura, tramvaya, şimendifere dikkat ediyorlardı. Çünkü onlar hareket ettiği için, çocuklar bir zevk duyuyorlardı. Hülâsa, tecrübe bana gösterdi ki tarif söylemek; çocuğun eline metreyi verdikten sonra faydalı olabilir.

Biz hendese okuduk; rüşdiyeden yaldızlı şehadetname aldık; fakat flâmayı, mesaha şeridini öğrenmedik. Düşünemedik ki metreyi yer üzerine tatbik etmek, odanın döşemesini, fıçının içini mesaha etmek, hendese demektir. Biz bunları şimdiye kadar bilmedik ve yapamadıksa, bunda bizim ne kabahatimiz olabilir? Öğretecek hocalarımız yoktu ki… Hendese dersini talebenize iyi öğretmek ister misiniz?.. Onlara İtalyanların, Almanların, Fransızların, İngilizlerin Anadolu'daki şimendiferlere sahip olduklarını yana yakıla anlatınız; mühendisliği, flâmayı, önlüğü onlara tahkir ettirmeyiniz, sevdiriniz.

Sorarım ki biz muallimler kaçımız mesaha şeridini elimize alırız, çocuklarımıza bahçede ders okuturuz? Okutmayız! Çünkü çocuklar uslu durmayacaklar, söz söyleyecekler, hareket edecekler, intizamı bozacaklar… Bozacaklar ama, İtalyanlar Antalya'dan Burdur'a şimendifer yaparlarken seyirci kalmayacaklar, harekete alıştıkları, mühendisliği sevdikleri için kendileri yapacaklar. İtalyanların memleketimize girmesini istemezseniz, zavallı çocukları pis havalı sınıflardan çıkarıp hendese dersini bahçede veriniz; onlara toprağı, mesahayı sevdiriniz. İşte hendese okutmak hususunda benim itikadım böyle! Bilmem, başka itikat nasıl olur?...

Şemsülmekâtib: Ahmet Nuri

[169] İngilizler "Yeni Mektep"lerinde Nasıl Terbiye Veriyorlar?

Bundan üç sene evvel, İngiltere'de bulunduğum zaman, birçok mektepler ziyaret etmiş, en nihayet İngilizlerin "New School"[60] dedikleri yeni mektepleri ziyaret hevesine düşmüştüm. Bir gün şimendiferle Londra'dan ayrıldım. Altı saatlik bir

[60] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

seyahatten sonra, şimalde Rosti "Rocester"[61] ismindeki kasabaya vardım. İşte burada meşhur Doktor Redi'nin Abithom "Abbotsholme"[62] ismindeki meşhur mektebini ziyaret ettim. Burası hiçbir zaman bir mektebe benzemiyor, âdeta bir müstemleke, bir çiftlik, bir kır yatağıdır: Ufuklara kadar geniş çimenler, ağaçlarla örtülü bir arazi tahayyül ediniz… Bunun ortasından bir dere geçiriniz… Sonra bir tarafına güzel bir köşk yapınız… İşte, yeni mektep böyledir. Ben, o günümü orada geçirdim; hatta gecesi de orada yattım. Bu az zamanda birçok şeyler gördüm. Ne gibi usuller, dersler gördünüz? derseniz, size verecek cevabım pek uzun olmaz. Çünkü o meşhur mektebin dersleri, usûl-i tedrîsleri pek de methedilir soydan değildir!.. Fakat bu mektepte gençleri nasıl terbiye ediyorlar? derseniz, size söyleyecek pek çok sözler bulurum. Zaten bunu benim söylememe bırakmayınız; bir kere şu resimleri tetkik ediniz, kâfidir.

Şu gençlere bakınız. Hiç bizim memleketin gençlerinde böyle hayat eseri gördünüz mü? Bu mekteplerde en çok ehemmiyet verilen bir şey varsa o da vücudun sağlamlığı, kuvveti, çevikliğidir. Bu sağlamlık aşkıyla yeni mekteplerin mürebbileri, gençleri hareket ettiriyorlar, oynatıyorlar, gezdiriyorlar, koşturuyorlar, yüzdürüyorlar, testere, rende ile çalıştırıyorlar, bahçede kuleler yaptırıyorlar… İşte şu resimlerde gördüğünüz kanlı canlı gençler, hep bu canlı, hareketli terbiye sayesinde yetişmişlerdir. Onlar bizim gibi de yemek yemiyorlar. Günde beş altı kere, fakat az ve sık yiyorlar. Bu mektebi gezerseniz içinde bizim mektepliler gibi ölü benizli mahlûklara hiç **[170]** tesadüf etmezsiniz. Onlar böyle saf hava ve muhit içinde hasta olamıyorlar ki!.. Yeni mekteplerde terbiye-i bedeniyye çok yapılır ve çok mühim görülür. Fakat onların yaptırdığı terbiye-i bedeniyye yalnız jimnastik değildir: Spor, bu mekteplerde en ziyade yaptırılan riyazetlerdendir. İşte bu araziden geçen dere, yüzmek içindir. Bu çayırlar, ayak topu oynamak içindir. Hülâsa, bu mekteplerin havası bile sporla, hareketle, idmanla doludur. Şurada, marangozhanede çalışan çocukların, gençlerin vücudunu, simasını görseniz ve bu çocukların, gençlerin, memleketinizin adamları olduğunu da bilseniz, kalbiniz vatan ve istikbal için ümitle dolar; bu kuvvetli bünyelerden, neşeli ruhlardan hayat, ümit, emniyet alırsınız. Şimdi bu hayat ve hareket mektebinde gençlere nasıl muamele ediliyor, tahmin edersiniz… Pek insanca

[61] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

[62] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır. Abbotsholme Okulu, karma eğitim veren özel bir yatılı ve gündüz okuludur. Okul, İngiltere'nin Derbyshire kentindeki Dove Nehri kıyısında, ilçe sınırına ve Staffordshire'daki Rocester köyüne yakın 140 dönümlük bir kampüste yer almaktadır.

olduğuna inanınız. Sırası gelir ki bu büyük terbiye ocağının müdürü talebesiyle beraber oyun oynamakta beis görmez; sırası gelir ki hep birlikte bisiklet koşusuna giderler, derede yüzerler, balık avlarlar… Emin olunuz ki talebe hiçbir zaman şımarmaz. Çünkü onlar vazifelerini öğrenmişlerdir, yine derslerine çalışırlar, yine oyun arkadaşı olan muallimlerine itaati bilirler. Yeni mektebin fikrince adam, biraz okuma yazma öğrenmekle yetişemez. Evinin, yarınki hayatının işlerini de bilmelidir. İşte onun için yeni mekteplerde inek besliyorlar, talebeye bütün bu çiftlik ve ziraat işlerini öğretiyorlar. Burada arıcılık da vardır. Sözün kısası… Hayatla alâkası olan her şey vardır. Şimdi bu kanlı ve canlı yeni mekteplerin ne olduğunu anladınız mı? İşte böyle bir mektepte yetişen bir gençlik daima bir kuvvettir…

Muallim İsmail Hakkı

[171] Muallim Çalışırsa Müze Kendi Kendine Meydana Gelir

Bir muallim vazifesini hakkıyla yapabilmek için yalnız çalışmağa değil, fen ve usul dairesinde çalışmağa mecburdur. Mekteplerde tedris edilen derslerden talebenin bir şey anlaması, duyması için yapacak çok işler vardır. Bunlar bizde ekseriya vesâit-i tedrîsiyye serlevhasıyla hatırlanır. Fakat birçok muallimlerimiz, vesâit-i tedrîsiyye denilince birtakım Avrupa mamulâtı aletler, makineler… hatırlıyorlar. Gerçi bir mektebin Avrupa'dan getireceği eşya yok değildir. Fakat bilir misiniz; Avrupa'nın fabrikalarına gitmezden evvel bizim kendi elimiz, gözümüz, bacaklarımızla yapabileceğimiz gayet zengin mektep müzesi vardır. İşte geçen hafta size yine bu sayfada Şemsülmekâtibde yaptığımız mektep müzesinden bahsetmiş ve zannederiz ki dikkatinizi bu nevi mektep müzesi hakkında çok celbetmiştik. Siz de o sayfayı okuyarak düşünmüşünüzdür ki eğer muallim çalışırsa müze kendi kendine meydana gelir. Mektep müzesinin bir kısım eşyası da doğrudan doğruya muallim tarafından imal edilebilir. Böyle ufak tefek tahta, tel parçalarıyla mekteplerde yapılacak aletler pek çoktur. Size burada bu neviden iki aletin resmini dercediyoruz. İşte bu iki alet, ikisi de mektep hocaları tarafından tahta parçalarıyla yapılmıştır. Bunlardan birincisi iptidaî mekteplerinin ilk senelerinde çocuklara hesap öğretmek için kullanılan mihsab. Bu, bir çerçeve ile birkaç tahta toparlaklarından ibarettir. Eğer böyle تورناده çekilmiş toparlaklardan bulamazsanız; makara geçirirsiniz. Bu alet vasıtasıyla ufak çocuklara bir, iki, üç… diye ezberleteceğiniz yerde, mihsab üzerinde toparlaklar yahut makaralarla doğrudan doğruya gösterirsiniz. Sol taraftaki alet rakkastır. Bu da birincisi

gibi tahta parçaları ile toparlaklardan yapılmıştır. Bu toparlaklardan bulamazsanız, geçen hafta Mektep Âlemi'nde bahsettiğimiz lüleci çamurundan toparlaklar yaparsınız. Bu aletle hikmet kitaplarında bahsedilen rakkas kanunlarının bütün tecrübelerini tekrar edebilirsiniz.

Mektep Âlemi

[172] Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?

Bazı erbâb-ı akl ü izânın tedrîsât-ı ibtidâiyye vü sultâniyye programları hakkında vuku bulan muhik itirazlarına binaen Maarif Nezareti mektepler için "elifba, tecvit ve muhtasar hesap"tan ibaret yeni bir program tertibine karar vermiştir!..

***

Yine bazı ukalâ, "Şemsülmekâtib, gezintiden başka bir şey yapmıyor!" hükmünü vermişlerdir. Bundan böyle mektep idaresi, çocuklara ders okuttuğunu ispat için dershanelerini de beraber gezdirecektir!..

***

Mekteplere gelen bir tamimde artık muallimlerin talebe ile temas etmemeleri lâzım geleceği bildirilmiştir. Bundan böyle Türkiye muallimleri -sınıfa manto ile giren İngiliz muallimlerine imtisalen- ellerine eldiven, yüzlerine peçe takacaklardır!..

***

Darülmualliminde bir el işleri sergisi açıldı, burada her muallimin kendi teşebbüsüyle yapabileceği âlât ve edevat teşhir edildi. Fakat maatteessüf pek az muallimlerimiz ziyaret ettiler. Bizde böyle sergilere acaba ne zaman merak uyanacak?..

***

Kânûn-ı Sânî ayında Darülmuallimin Tatbikat Mektebinde perşembe günleri hanımlara, cuma günleri erkeklere mahsus olmak üzere malûmât-ı umûmiyye ve terbiye-i meslekiyye konferansları küşad edilecektir. Bu konferanslara herkes dahil olabilecektir.

***

Bu hafta bazı mektep talebesi geçen nüshamızda ilâveten verdiğimiz "Yavuz Sultan Selim" piyesini muvaffakiyetle oynamışlardır. Mekteplerimiz yavaş yavaş tarihî temsillerin terbiyedeki mevkiini takdire başladılar…

Amelî Hendese İçin Rehber Soranlara

Le travail Manuel et le dessin géométrique; par A. jully et E. Rocheron [Librairie Eugéne Belin, Pasis.]

Géométrie et Travaut Manuels [Librairie Delagrave, Paris.]

E léments de Géométrie Pratique; par F. Vaneu-Kem [Maison d'édition I. Vanderpoorten, rue de la cuiller 18, Gand-Belqique.][63]

Bu kitaplar amelî hendese için gösterilecek rehberlerin en iyilerindendir. Bu kitaplarda hendesenin kâğıt ve mukavva parçalarıyla, cetveller, gönyeler ve tersimat ile bilamel nasıl tedris edildiği gösterilmektedir.

Muallimler Arasında Müsabakalar

-1-

Bir dağ gezintisine gittiğiniz zaman talebenizi ne gibi şeylere dikkat ettirirsiniz?

-2-

İstanbul'da en ziyade çirkin gördüğünüz şeyler nedir? Kısaca yazar mısınız?

-3-

Mektepleriniz için en çok lüzum hissettiğiniz eşya neden ibarettir? En çok ne gibi vasıtalar ve aletler tedarik etmek ihtiyacındasınız?

-4-

Mektep Âlemi'nin yeni nüshaları sizi müstefid ediyor mu? En ziyade hangi makalelerden fayda görüyorsunuz yahut ne gibi resimleri görmek istersiniz?

İhtar

Bu suallere verilecek cevaplar arasında en mühimleri herkesin istifadesi için Mektep Âlemi'ne hülâsaten dercedilecektir.

[63] Bu bölüm, dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

Mektep Âlemi – Mürebbiler Âlemi Kuponu

Numara 11

Müsabaka cevabını bu kuponla gönderiniz.

[173] Gençler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **15 Kânûn-ı Sânî Sene 1329** **Numara 11-2**

Gençler! Milletinizi, Bayrağınızı Seviniz!..

Genç kardeşlerim!.. Burada sizinle biraz millet ve bayrak için görüşmek, size, yine sizin gibi çocukların, gençlerin hayatına ait vakalar hikâye etmek isterim. Size anlatacağım iki vaka, ikisi de bu ay zarfında Şemsülmekâtibde olmuştur. Dördüncü sene talebesinden bir efendi, evinde her sabah süt içermiş; bir gün sütünü içmemiş; bu hal, ailesinin dikkatini celbetmiş: "Olabilir! Bugün canı istemiyor!.." demişler. Fakat ertesi gün, daha ertesi gün yine içmemiş; çocuk artık süt içmez olmuş. Babası, anası merak ederek: "Niçin oğlum? Süt içmiyorsunuz?" demişler. Çocuk, durgun ve elemli bir sima ile: "Hiç!.." cevabını vermiş. Artık çocuğun sade süt içmekten bıktığına hükmederek "Peki! Sütlâç pişirelim de onu yiyiniz; olmaz mı?" demişler. Fakat çocuk yine menfî bir cevap vermiş: "Hayır!" demiş; validesi tekrar sormuş: "O halde süt içmemenin sebebi nedir?" Çocuğun benzi sararmış, titreyerek ve parmaklarıyla sokak kapısını göstererek: "Bulgar sütçüden almayınız da… içeyim!" demiş… Biz bu millî ve hissî vakayı aileden haber aldığımız zaman çok müteessir olduk. Bir iki gün sonra Şemsülmekâtibde diğer bir vaka daha zuhur etti ki bu, evvelkinden daha tesirlidir: Bir öğleüzeri talebe teneffüse çıkmak üzere iken muallimlerden biri, bahçe kapısının önünde birdenbire mânen pek yüksek bir vaka karşısında bulunmuş: Şemsülmekâtibin yukarı bahçesinde daimî surette asılı duran millî sancağı tamir etmek ihtiyacıyla müdür muavini aşağı indirmiş ve talebe sınıfa girip **[174]** çıkarken resmiselâmı ifadan mahrum kalmasın için bunun yerine daha az irtifada bir ağacın üzerine ufak bir bayrak asmış. İşte vaka, bu ufak bayrağın üzerinde olmuştur. Muallim naklediyor ki: "Bahçeye çıkar çıkmaz, baktım ki birinci ve ikinci sene talebesinden yedi sekiz yaşlarında birtakım minimini çocuklar, hep kollarını açmışlar, sancağa sarılmışlar, iştiyak ile öpüp duruyorlar… Bu müşahede, beni hem sevindirdi hem şaşırttı;

ağlamağa başladım!..” Şimdi efendiler, takdir ediyor musunuz? Sancağı, küçük çocukların kucağında, dudakları önünde görmek nedir? Bulgar eliyle sağılmış bir sütü içmek istemeyen çocuğun küçük kalbinde uyanan duygular nedir? İşte bunlar, bizim gençlikte, mektep hayatında ve aile ocağında duymadığımız muhabbetler, seyretmediğimiz levhalar, yaşamadığımız hayatlardır… Biz bunlardan hep mahrum kaldık; biz gençliğimizi karanlık dershanelerde, sıralar üzerinde, kalpsiz, imansız, hülyasız, yalnız, yalnız kitaplarla, imtihanlarla geçirdik!.. Ey babalarının, amcalarının… Rumeli’deki çıldırtıcı mağlûbiyetlerinden, firarlarından iğrenen genç ruhlu, genç duygulu kardeşlerim!.. Eğer siz de bizim gibi bayraksız, milletsiz yaşarsanız; bütün ömrünüzü bu aşkların, bu muhabbetlerin ihtiyacıyla inletecek, süründüreceksiniz… Siz bizim gibi bir iptidaî mektebinin mürebbisi olsanız bile, böyle birkaç bayrak, milliyet levhası görmek saadetini belki duyamayacaksınız!.. Onun için sizi, milletinizi ve bayrağınızı sevmeğe, kucaklamağa sevk eder ve süt yerine vatandaşlarınızın beyaza boyanmış kanlarını içirmeğe çalışan bir Bulgar milleti, Bulgar satıcıları olduğuna inanmanızı isterim… İsterim ki siz gençler, o milletin her şeysinden, sütünden, peynirinden, kumaşlarından, isminden, insanlığından, faziletlerinden bile iğrenesiniz… İsterim ki siz, bu büyük iman ve ihtiras ile pek yakın zamanda kuvvetli ve canlı bir millet teşkil ettiğiniz zaman, sancağınızı çizmeleriyle çiğnemek zevkini duyan kralın milletini, -intikamı için hilâlini de yıldızını da kanlara boyamağa yemin eden- bu sancakla perişan edesiniz…

Darülmuallimin: Muallim İsmail Hakkı

[175] Kral Bayrağımızı Çiğniyor…

Ey genç! Görüyor musun? Atalarının altıyüz bu kadar sene evvel سكود sahralarında Allah’ın ismini anarak, birlik ve doğruluk namına açtığı, altıbuçuk asırdan beri güneşin doğduğu ve battığı yerlerde, zeminindeki al renge boyanarak, üzerindeki ay ve yıldızın gezdiği yerlere kadar yükseltmeğe çalıştığı ve yükselttiği mukaddes ve muhterem bayrak, atalarının kan ve namus bayrağı, görüyor musun ne halde? Hunhar bir düşman kralı, ona; bu altıyüz senelik şanlı bayrağa; bir zamanlar Şark ve Garb’ı titreten bu al kanlı muhterem sancağa; hürmet ne olduğunu bilmiyor…

Ey genç, ey yarının canlı ve kanlı genci! Bu bayrak senindir. Altıyüz seneden beri onu pak ve temiz kanlarıyla boyayan belki altıyüzmilyon mert ve büyük atalarının sana bıraktığı kan mirası, namus mirasıdır. Ve işte şu zalim ve namert ayaklar, seni,

senin kanının, atalarının sana miras olan o mübarek ve muhterem namusunu çiğniyor…

Ey genç! Bizi affetme! Çünkü onu biz düşürdük… Çünkü bizim gibi bayrağını düşüren ve onu yerlerde görmeğe tahammül eden nâ-halefler affa lâyık değildir…

Fakat ey genç! Ey yarının kanlı ve namuslu genci! Sen de bil ki bugün bu bayrağı yine Balkanlarda bütün şan ve şehametiyle gezdirmez, zemini altıyüzmilyon atanın mübarek kanıyla boyanmış bu muhterem bayrağın mukaddes gölgeleri altında bütün o Balkan krallarına kendi bayraklarını yine kendi ayaklarıyla çiğnetmezsen, ataların ve Allah'ın da seni affetmeyecek…

Süleyman Nesip

[176] Deniz Aygırı

Boyu dört metre kadar uzun olan şu gördüğünüz garip biçimli hayvanın adı, deniz aygırıdır. Deniz aygırının karmakarışık bir halde bulunan yüzüne bakarsanız, evvelâ gözünüze çarpacak olan şeyler, kazma gibi sivri ve keskin iki tane dişidir.

Boyları hemen birer arşın olan bu iki köpek dişi; hayvan için müthiş ve korkunç iki silâhtır. Her biri üç okkadan fazla gelen bu dişler, yalnız silâh olmağla kalmazlar; buz kütlelerinin üzerine çıkmak, sahillere geçebilmek için hayvana dayangaçlık da ederler.

Bu dişlerin faydası bu kadar da değildir; hayvan, kendisinin başlıca yiyeceği olan midye, istiridye, salyangoz gibi hayvanları; deniz altındaki kumlar arasından, kayalar kenarından çıkarmak için bu dişleri tırmık gibi kullanmaktadır.

Bu biçimsiz suratlı, çirkin bakışlı hayvanın nerelerde yaşadığını öğrenmek istersiniz, değil mi?.. Evet, bu hayvan Şimal Kutbu civarındaki denizlerde yaşar, hususuyla Bahr-i Muhît-i Atlasî'nin şimalinde ve Sibirya'nın civarındaki buz denizleri bu hayvan için sığınacak başlıca melcelerdendir. Deniz aygırları; avcıların tecavüzünden uzak bulunurlarsa bu soğuk memleketlerin buzlu suları içinde dalıp çıkarak, keyifli keyifli oynayarak hoş vakit geçirirler; fakat bazen öyle zamanlar olur ki hayvanlar hiddetlerinden çıldırır ve etraflarına ateş püskürmeğe başlarlar. O zamanlar; ekseriya avcıların taarruzuna düçar oldukları zamanlardır. Böyle zamanlarda aygırlar, avcıların üzerlerine kudurmuşçasına saldırırlar ve aralarında kanlı mücadeleler başlar; bu çarpışmalarda hayvanlar, bütün çevikliklerini gösterirler,

birbirlerinden son derece yardım gören bu müttefik arkadaşlar, bazen korkulacak vaziyetler alırlar; meselâ: avcıların bindikleri büyük sandalların etrafını sararlar, onları dişleriyle delerek batırmağa yahut ağır vücutlarıyla abanarak devirmeğe çalışırlar, öldürücü mukabeleler karşısında bile sandallara girmeğe teşebbüs etmekten çekinmezler, aynı zamanda avcılar da onları **[177]** sandallara yaklaştırmamak, zıpkınlarla öldürmek için olanca gayret ve maharetlerini meydana korlar.

Deniz aygırları, her vakit su üzerinde bulunmazlar; bazen karaya çıkarlar. Halbuki bu hayvanlar, düşmanlarına karşı karada hiçbir şey yapamazlar; hatta o derecede ki; avcılar bunlara taarruz etseler, kendilerini müdafaa için kımıldamakta bile âciz gösterirler.

Avcılar; onların bu halini pek iyi bildikleri için, böyle fırsatları hiç kaçırmazlar; aygırların karaya çıktıklarını öğrenince, hemen gemileri sahile yanaştırırlar, arkalarından dolaşarak etraflarını sararlar ve üzerlerine doğru ilerlemeğe başlarlar. Nihayet!.. çok geçmeden müthiş bir katliam başlar; bir yandan avcılar; ellerinde zıpkınlarla, baltalarla bu hayvanları öldürmeğe, doğramağa savaşırlarken diğer taraftan da onlar; acı acı bağırarak, dişleriyle taşları, toprakları kazmağa; her şeyi söküp parçalamak suretiyle hiddet ve tehevvürlerini izhar ederler. Velhasıl bu söküp biçmeler birkaç saat kadar böyle kanlı ve acıklı bir surette devam ettikten sonra aygırlar tamamıyla satır altından geçmiş bulunurlar.

Fakat!... bütün gün avcıları hayvanların arkasından koşturtan; ölüm tehlikelerine maruz bıraktıran; buz sahralarını aygırların kanıyla kırmızılaştırtacak, cesetlerle doldurtacak kadar kuvvetli olan saik acaba nedir?.. Hiç şüphe edilemez ki bu hususta yegâne saik; bu hayvanların birer servet menbaı olmalarıdır. Çünkü deniz aygırlarının dişleri; fil dişinden daha beyaz ve serttir. Sonra bunlardan, balinanınkinden daha iyi bir nevi zeytinyağı çıkarılır. Postları ise; işlendikten sonra, gayet kalın ve dayanıklı bir deri halini alır.

Görülüyor ki bîçare hayvanlar; bütün bu para getiren eşyayı hasıl ettiklerinden dolayı her gün insanların insafsız satırları altında doğranıyor, bıçakları önünde parçalanmağa mahkûm kalıyorlar.

Muallim Bahattin

[178] Fatih Sultan Mehmet Han Hazretleri Lisanından Bir Nutuk

Fatih'im! Kılıcıma dayandım, bütün şu memleketleri zapt eyledim. Dağlar, kaleler, kuvvetim karşısında serfüru eyledi. Yalnız surları değil, coşkun denizleri bile emrime tâbi eyledim. Yalçın kayaların durduramadığı Karadeniz'in tuğyanlarını, hisarlarımla teskin eyledim. Al bayrağımı bir taraftan Kürdistan'ın dağlarına, bir taraftan da muazzam Balkanların tepelerine rekzeyledim. Makhur olan memleketleri mesut; [onlara] zulüm, vahşet, zillet yerine hürriyet, adalet, insaniyet ikame eyledim. Dünyanın en muazzam payitahtlarından biri olan Kostantiniyye'yi zapt eyledim. Kostantiniyye'yi zapt ve teshir için toplar, kaleler, harikalar icat eyledim. Ey şanlı ecdadım! Göçebe bir aşiretten çıkardığınız şu hayme-i saltanatın parlayan tâkına bakınız; ey benim saltanatımın muhsin ve münimi olan babam Murâd-ı Sânî! Kabrinizden başınızı kaldırınız da İstanbul'un âfakında parlayan şu hilâli görünüz ve gidip peygamber-i zîşâna ismimi beşaretle takdim eyleyin. Ben, Kostantiniyye'yi zapt eden Mehmed-i Sânî!.. Fatih! Şu hitabı kendine çok görme: Târîh-i âleme bir karn-ı cedîd açan işte sensin!..

Şemsülmekâtib

[179] Güzel Bir Mektupluk Yapmak İçin…

El işlerinde birçok şeyler yapmak mümkündür. Bunlar arasında her gün evlerimizde kullandığımız eşya da vardır. Biraz heves ve dikkat sayesinde insan evinin birtakım eşyasını kendi hazırlayabilir. Meselâ bugün size burada resmini ve planını verdiğimiz şey, bir mektupluk numunesidir. Her insan az çok arkadaşlarıyla mektuplaşmak ihtiyacındadır. Hususuyla tanıdığı olanlar için bu, âdeta bir iştir. Halbuki bir yandan mektup gelir de bunlar gelişigüzel masanın, odanın bir tarafına atılıverirse iyi olmaz, dağılır, karmakarışık olur. Bazen aransa da bulunmaz. Mektupların muntazam olarak muhafazası, hele cevabı yazılacak mektupların muntazam bir halde göz önünde bulundurulması, bir ihtiyaçtır. İşte burada resmini gördüğünüz şey, böyle mektupları arasında taşıyacak olan bir numunedir. Bunu mukavvadan yapacaksınız. Her ne büyüklükte istiyorsanız, ona göre bir mukavva alıp plânında görüldüğü gibi o kadar satranç hanelerine taksim ediniz, sonra plânın kalın çizgileri, yani asıl çizgileri satranç hanelerinin nerelerinden geçiyorsa oradan geçiriniz. Örnek çizmek bitince, çakı yahut makasla güzelce keser ve kaidesini ayaklarına -resminde görüldüğü gibi- geçirirsiniz. Çemberlere gelince, bunları yavaş yavaş

bükerek alıştırdıktan sonra çirişle yapıştırırsınız. İşte bu suretle yapacağınız mektupluk, yazı masanızın üzerinde sizi dağınıklıktan kurtaracaktır…

Mektep Âlemi

[180] Gençlik Âleminde Neler Oluyor?

Memleketin her tarafında ianeler toplanıyor. Mekteplerimiz bu gibi teşebbüslere elbet lâkayt kalamazlar. Nitekim bir kısmı vazifesini yaptı. Arkadaşlar arasında toplanılan parayı Donanma Cemiyeti'ne teslim ettiler.

***

Donanmaya iane veren bütün millettir. Her yerde bu millet işi için çalışanlara tesadüf ediliyor. Hamiyetli esnaflarımız en ziyade nazar-ı dikkate çarpıyor. Şehrin muhtelif noktalarında günlük kazançlarını donanma ianesine terk eden esnafın dükkânlarını bayraklarla donanmış gördükçe insanın yüreği kabarıyor.

***

Geçen hafta Sanayi Mektebi talebesi içtima ederek aralarında iane toplamışlardır. Şemsülmekâtib talebesi Sanayi arkadaşlarının daveti üzerine gidip nutuk söylemişler, manzume okumuşlardır. Hasılat, Donanma Cemiyeti'ne teslim edilmiştir.

***

Birtakım gençlerimiz bizim canımıza, kanımıza susamış olan Yunanlı satıcılardan, düşmanlarımızdan alışveriş etmekte devam ediyorlar. Hakikî vatanperverlik söz ile olmaz. Beş paranızı bile sarf ederken düşününüz…

***

Birtakım vatanperver gençler, bütün arkadaşlarını ikaz ve vazifeye davet için müdâfaa-i milliyye işinde her ferdin başlıca vazifelerini havi beyannameler yazıp mekteplerinin sınıflarına, avlularına asmışlardır. Resimli Mektep Âlemi bütün mekteplileri böyle birbirini irşada davet eder.

***

Mektepler arasında ziyaretler, en güzel âdetlerdendir. Gençler birbirini tanımalı, birbirini görerek vatanlarının menafiini müdafaa için birbirine karşı ahit ve peyman

etmelidir. Arkadaşlar arasında ilk ziyaret yapacak mektep, şerefli bir mevki kazanmağa lâyık olacaktır.

Gençler Arasında Müsabakalar

-1-

Bu adam baş ağrısından şikâyet ediyor. Acaba hakikat halde baş ağrısına mı uğramış?.. Cevap veriniz…

-2-

İstanbul'un en meşhur âsâr-ı mimâriyyesi, âbideleri hangileridir? En şâyân-ı dikkat bulduğunuz camileri, sarayları, çeşmeleri, sebilleri… sayınız.

-3-

Gençleri, Resimli Mektep Âlemi'nin yeni nüshalarında koyduğumuz yeni usulde tezyinat gibi başlıklar, serlevhalar çizmeğe davet ediyoruz. En sade ve güzel bir başlık çizenin eserini hakkettirip risalede kullanacağız.

-4-

Gençleri bir resim müsabakasına davet ediyoruz: Bu müsabakada istediğimiz mevzular hep hamal, satıcı gibi ekseriya sarıklı, kavuklu, garip serpuşlu kafalar olacaktır. Bunlar sade, karikatür halinde çizilecek, en çok muvaffak olanların resimleri teşhir edilecektir.

İhtar

Resimli Mektep Âlemi, birinci, ikinci müsabakalarda muvaffak olanlara kıymetli hediyeler takdim edecek, diğerlerinin ise isimlerini ve eserlerini teşhir edecektir.

Mektep Âlemi-Gençler Âlemi Kuponu

Numara 11

[181] Çocuklar Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **15 Kânûn-ı Sânî Sene 1329** **Numara 11-2**

Gençler! Milletinizi, Bayrağınızı Seviniz!..

Fil Dede ile Zürafa Hanım Konuşuyor

Bir gece fil dedenin ensesi çok kaşınmış, hortumu ile kaşımak istemiş ise de onu da yapamamış. Sabah daha güneş doğar doğmaz hemen tanıdığı uzun boyunlu zürafa hanıma gitmiş, ensesini kaşıtmağa başlamış.

Fil Dede – Kaşı!.. Zürafa hanım, kaşı!.. Eyvallah! Eyvallah! Oh! Oh! Memnun oluyorum…

Zürafa Hanım – Bir şey değil fil dede…

Fil Dede – Sizden utanıyorum, kulaklarım pek büyük, hem de pis!..

Zürafa Hanım – A!.. Hem pis değil hem de size göre bu kulaklar ufak bile…

Fil Dede – Teşekkür ederim, teşekkür ederim. Alınız, ben de zahmetinize karşı size bir çiçek hediye ediyorum.

Zürafa Hanım – Ben de teşekkürler ederim. Affedersiniz, kulaklarınızın ardını yalayım da öyle alırım…

Niyazi

[182] İki Hırsızın Başına Neler Gelmiş?..

Agop – Gel yoldaşım! Ben de seni bekliyordum… Parasızlıktan halim harap bu gece…

Marko – Dur!.. Aklıma bir şey geldi, hani şu bizim gazetelerin donanmaya para vermez diye yazdıkları zengin herif yok mu?.. Onun evine girebilsek... Şimdi tam vakti!

Agop – Yaşa yaşa!.. Girdik gitti!..

Nihayet bu iki serseri söyleştikleri konağın duvardan bahçeye, bahçeden de alt kattaki sandık odasına girerler… Hemen orada gördükleri demir dolabı, kasa zannederek açmağa başlarlar.

Agop elindeki anahtarlardan birini sokup da tam çevirdiği zaman; dolabın kapaklarının ikisi birden içeriye doğru gider ve o anda dolap da bunların üstüne yıkılır.

Marko – Ne oldu be Agop?..

Agop – Ne olacak yakalandık!..

Agop ile Marko kurnaz ev sahibinin; hırsızlardan kurtulmak için, çelik tellerden yapılmış yaylı bir körüğün bir tarafını, dolaba sağlamca bağlamış; diğer tarafını da duvara çivileyerek mükemmel bir kapan yapmış olduğunu anlamışlar, fakat ne çare ki iş işten geçmiş; sabahleyin ikisi de hapishaneye nakledilerek bir hayli zaman, orada ikamet buyurmağa mecbur kalmışlardır!..

Muallim Bahattin

[183] Hırsızla Polisin Hikâyesi

Bir hırsız varmış. Bir gün nasılsa sarrafın birinden bir torba para aşırmış; polisin biri de bunu görmüş, peşinden koşmağa, hırsızı kovalamağa başlamış. Hırsız kaçar polis koşar, hırsız kaçar polis koşar; derken hırsız bir dört yol ağzına gelmiş. Köşeyi dönerken bir yığın kok kömürü içine düşmüş. Elindeki torba da orada duran bir arabanın içine düşmüş. Meğerse kömürcünün biri orada arabasına kömür doldurmakla uğraşıyormuş. Hırsız kömürün içinde[n] simsiyah olarak çıkmış. Hemen akıllılık edip kömürcü imiş gibi kömür küfesini doldurmağa başlamış. Polis köşeyi dönüp çalınan parayı arabanın içinde görmüş. Fakat hırsız meydanda yok. Şimdi polis ne yapsın. Kömürcüden sorar: "Bu keseyi bırakan adam ne oldu?" Kömürcü hiç belli etmez; eliyle bir caddeyi gösterir: "İşte buradan gitti; çabuk koşarsanız yetişirsiniz!" der. Polis kanar, bu defa hırsıza yetişmek için ayaklarındaki çizmeleri çıkartarak alabildiğine koşmağa başlar. Hırsız da arkasından güler. Şaşkın polis!..

Niyazi

[184] Nahit Arıdan Öcünü Nasıl Aldı?..

Küçük Nahit ormanları, dağları, hele çiçekleri çok sevdiği için evde bir çiçek bahçesi yapmış, bahçesini güzel çiçeklerle donatmış idi. Hiçbir yerde duramaz, daima bahçesindeki çiçeklerle uğraşırdı…

Bir gün, büyücek bir arı, vız!.. diyerek çiçeğin birine konar. Nahit, eğilerek bakmak ve arıyı tutmak ister. Arı, kızarak Nahit'in burnunu bir güzelce ısırır; zavallı Nahit ağlamağa başlar… Burnu şiştikçe şişer. Kalbini yakan acılar gözlerinden inci tanesi gibi yaşlar döktürür. Fakat Nahit arıdan öcünü almayı unutmaz… Düşünür, düşünür… İnsan başına benzer bir balon yapmayı kurar. Balonun içini de patlayıcı bir ecza ile doldurur. Yavaş yavaş bahçesinin yanına gelir. Canını yakan arıdan intikamını

almak için balonu havaya uçurarak kendisini gizler. Şaşkın arı, vız!.. diye yavaşça gelerek Nahit'in burnu zannıyla, balonun burnu üzerine konar. Aman! Nahit'teki sevinç!.. "Pat!" diye patlayan balonun eczasıyla arının vücudu parça parça olunca Nahit, sevincinden, ellerini çırparak annesine koşar, boynuna sarılarak hepsini bir anlatır.

Ahmet Nuri

İhtar

Bu resimlerin ne başı olduğunu bulanlara kıymetli hediyeler verilecektir.

Kitapçı Arakel **Müdîr-i Mesûlü**

Matbaası **Mustafa Figanî**

Mektep Âlemi- Çocuklar Âlemi Kuponu

Numara 11

Geçen nüshamızdaki Mürebbiler Âlemi müsabakalarına, bilhassa "Tire makaralarından tedrisatta ne suretle istifadeler mümkündür?" müsabakasına (Mim Faik Sad [.ص Faik .م]) imzasıyla aldığımız cevapnameyi şâyân-ı istifâde bulduk. Bu cevapnamede makaralardan çocukların ve mekteplilerin talim ve terbiyesinde ne suretle istifade edileceği gösteriliyor. Bu cevapnamenin resimlerini yaptırıyoruz. Gelecek nüshada herkesin istifadesi için neşredeceğiz.

***

Geçen Nüshamızda Gençler Âlemi'ndeki Birinci Müsabakanın Halli

Süpürgeleri çeviren kuvvet telin içindeki faredir.

Galatasaray Sultanisinden 470 Harun Reşit ve Ali Nuri Rüştü Beyler münasip cevaplar vermişlerdir.

Geçen Nüshamızda Çocuklar Âlemi'ndeki İkinci Müsabakanın Cevabı

Devedir.

Doğru halledenlerin esamisi ber-vech-i zîrdir:

Kendilerine birer adet yeni tabolunan Behçet Kâmi Bey'in [Târîh-i İslâm] nam eser[in]den verilecektir.

Şemsülmekâtibden 134 Hüseyin, Galatasaray Sultanisi iptidaî kısmından 930 İbrahim Ethem, 470 Harun Reşit, Altunizade Rüşdisinden 237 Hüseyin Nafiz, Fransız Mektebinden 213 Nihal Halûk; Fatih'te Karadeniz kapısında Miralay شيد Bey'in kerimesi Vasfiye, Süleymaniye'de Maksut, Üsküdar Sultanisinden Ahmet Ziyaeddin, Ali Nuri Rüştü, Menbaülirfandan 144 Saim, Beşiktaş'ta Akaretler'de Leylâ Dilber, Kireçburnu'nda esbak dahiliye nazırı yalısında Ali Nuri Beyler ve Hanımlar kazanmışlardır. İdarehanemize müracaatla hediyelerini ahzetmeleri rica olunur.

***

Robert Kolej Muhazarat Cemiyeti'ne

"Resimli Mektep Âlemi" hakkında gösterdiğiniz teveccüh âsarı bizi pek müteşekkir bıraktı. Risale sizin gibi açık fikirli gençlerden rağbet gördükçe teceddüt ve tekemmül etmek uğrunda bütün kuvvetini sarf etmeyi vazife bilecektir.

***

Mekteb-i Sanâyiden Muhammed Emin Efendi'ye

Risalemiz hakkında gösterdiğiniz takdirata teşekküre mecburuz. Risalenin geçen nüshadan itibaren teceddüd ve tekemmülü esasen bir emel peşinde olmuştur. Bununla beraber henüz her şey yapılmış değildir. Risale; tedricen ihtiyaca daha muvafık bir şekle girecek ve kendini mürebbilere, gençlere, çocuklara tanıtacaktır.

***

İhtar

Mecmuamızın merkez-i tevzîi Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kütüphanesidir. Resimli Mektep Âlemi'nden takım hıfzeden müşterî-i kirâmımız vaktiyle koleksiyonlarını ikmal etmelidirler. Çünkü mevcut nüshalar bitmek üzeredir. Taşradan toptan sipariş edecek bayiler doğrudan doğruya kütüphanemize müracaat etmelidir. Kitâbhâne-i Kâinâtta bilumum matbûât-ı cedîde vü atîka mevcut olup taşradan dahi siparişat kabul olunur. Siparişat bedeli peşindir.

Âsâr-ı Münteşire:

Şehbal

Her onbeş günde bir neşrolur memleketimizin en nefis ve mükemmel mecmuasıdır. Resimlerinin nefaseti Avrupa matbuatında bile nadir tesadüf olunur. Fiyatı yalnız 5 kuruştur.

Kadınlar Dünyası

Kadınlığın hukuk ve menafiini müdafaa eden yegâne haftalık mecmûa-i nefîsedir. Her cumartesi günleri neşrolunur. Fiyatı 60 parayadır.

Lema

Üçüncü numarası pek çok makālât-ı müfîdeyi cami olarak intişar etmiştir. Tavsiye ederiz. Fî 20 para.

Darülfünun ve Mülkiye Müdavimlerine

Selanik [Mekteb-i] Hukūk Müdürü Muallim Âdil Bey'in "'Mukayeseli Hukūk-ı İdâre' ve 'İktisat Dersleri'" Kâinat Kütüphanesinde tevzi edilmektedir. Memleketimizde şimdiye [kadar] yazılan bu kısım âsar miyanında mukayesata verdiği ehemmiyet ve tarz-ı tasnîf itibarıyla en güzide bir mevki ihraz eden bu iki eser gençlerimize mühim bir sâha-i tetebbu arz ediyor. Mütalâasını ciddi bir fikr-i marifetle tavsiye ederiz. Beherinin fiyatı 15 kuruştur.

İlân:

Kâinat Kitabhanesinin bütün neşriyatı Beyoğlu, Nişantaşı ve Şişli müşterilerimize sühulet olmak üzere Pangaltı'da Merkez Eczahanesi ittisalinde Tütüncü ve Sarraf Kasım ve Abdullah biraderlerin dükkânında tamamen bulundurulmaktadır. Oradan fî-i mevzûlarıyla mübayaa edebilirsiniz.

Gümüşsuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zükûr Hastahanesi

Harbiye, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî ve Darüşşafaka Mektepleri

Diş Tabibi

Muhammed Hüdaverdi

Dişler terakkiyât-ı hâzıra-i fenniyyeye tatbikan tedavi ve son sistem her nevi imal olunur.

Ağrı hissi olmaksızın diş çıkarılır.

Pazar günleri memuriyetlerinde bulunur ve diğer günler muayene: Cağaloğlu'nda Askerî Tekaüt Sandığı karşısında yeni dâire-i mahsûsasında.

Maarif Kitabhanesi

İstediğiniz kitapları almak için Beyazıt'ta Hakkâklar Kapısı dışarısında "Maarif" Kitabhanesi her türlü teshilâtı irae ediyor. Bulunmayan kitapları buluyor, aldatmıyor ve oldukça ucuz veriyor. Taşra siparişlerini süratle gönderiyor. Tarih, edebiyat, felsefe vesair bu gibi yazma ve basma kitapları değeriyle alıyor. Yalnız erbâb-ı mürâcaat kitabhanenin levhalarına dikkat buyurmalıdır.

Doktor Şükrü Muhammed

Paris, Berlin, Frankfurt Hastahanelerinde ikmâl-i tahsîl eden Gurebâ-i Müslimîn Hastahanesi emrâz-ı cildiyye vü efrenciye mütehassısı Doktor Şükrü Muhammed Bey her gün öğleden sonra Cağaloğlu'nda Dîvân-ı Muhâsebât karşısında 15 numaralı hanesinde hastalarını kabul eder.

Doktor Feyzi Ahmet

Frengi, belsoğukluğu ve cilt hastalıkları mütehassısı Doktor Feyzi Ahmet Bey her gün öğleden sonra Beyazıt'ta Kemal Bey'in eczahanesi fevkindeki muayenehanesinde hastalarını kabul ve tedavi eder.

Evlâtlarına, cinaî, şehvanî romanlara bedel, ahlâkî, millî, tarihî, ibret alınacak eser okutturmak isteyen pederlere;

Hacı Murat

Meşhur Filozof Tolstoy'un Kafkas muharebatıyla o hevali Türklerinin bahadırlıklarına dair yazmış olduğu bu tarihî ve hakikî hikâyeyi karilerimize tavsiye ederiz. Mücâhid-i meşhûr Şeyh Şamil'in fotoğraflarıyla müzeyyen olan bu ibretamiz eserin fiyatı ancak (5) kuruştur. (50) para posta ücreti zammolunur. Kâinat Kütüphanesinde bulunur.

Resimli Mektep Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Numara – 12 **Nüshası (40) paradır.**

Bu Nüshada Yazısı Olan Zevat

Muallim İsmail Hakkı Bey	İhsan Bey
Köy Hocası	Ayın Te [ع. ت.]
Ahmet Nuri Bey	Niyazi Bey
Muallim Bahattin Bey	Hüseyin Hüsnü Bey

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı "Kâinat Kitabhanesi"dir.

[185] Mürebbiler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **1 Şubat Sene 1329** **Numara 12-3**

Mezarımızı Ellerimizle Kazıyoruz da Haberimiz Yok!...

Gerçi ellerimizle kazdığımız mezar; hakikî bir mezar değildir; fakat bir terbiye, bir milliyet mezarıdır. Bahsin nereye düşeceğini tahmin edemediniz mi?.. Bizim şaşkınlık yüzünden kazdığımız çok mezar vardır. Fakat ben size bu mezarların en çukurunu ve en zindanını söyleyeceğim: Biz din, iman, vatan mezarı kazıyoruz. Fakat bunu dine, imana, vatana sarahaten tecavüz ederek değil, dolayısıyla, duygusuzluğumuzdan, bilgisizliğimizden yapıyoruz: Ben diyorum ki: işte efendiler! Tehlike, tehlikenin büyüğü: minimini çocuklarınızı ecnebi mekteplerine vermenizdir. Siz masumları Fransız, İtalyan… papazlarının "dest-i terbiye"sine terk ederek dininize, imanınıza, vatanınıza iyilik etmiş olmayacaksınız, belki fenalık edeceksiniz. Çünkü Fransızca, İngilizce, daha bilmem ne öğretmek hevesiyle yaptığınız bu

fedakârlık; size bir dinsiz, bir vatansız, bir milliyetsiz yetiştirecektir. Şu millete bakınız: maarif, evkaf! diye bağırıyor. Mektep, medrese, terbiye, kuvvet, istiklâl için çırpınıyor, çırpınıyor. Yaşamak, hür ve mesut yaşamak için silâhlanmak, kuvvetlenmek istiyor. Muharrirleri, mütefekkirleri, konferansçıları: nesl-i âtî! Yeni, kuvvetli bir nesil yetiştirmek lâzım… diye bağırıyorlar, eğer bu nesil yetişmezse battık! diyorlar. Fakat meğerse bütün bu adamcağızlar nafile yere kalemlerini, boğazlarını örseliyorlarmış… Nafile yere boğazlarını yırtıyorlarmış! Çünkü milletin birtakım babaları, anaları memlekete, millete yük olmadan çocuk yetiştirmenin yolunu bulmuşlar. Nasıl? Çocuklarını ecnebi mekteplerine vererek!.. Oh… Ya Rabbi! Acaba millî mekteplerimizin yanlış, mühlik usûl-i terbiyesini görerek feryat eden ve "Katil mektepler, zindanlar!.." diye bağıran bizler; cinayet mi işledik?.. Acaba bu babaları pis, karanlık mahalle mekteplerinden iğrendirerek çocuklarını ecnebi mekteplerine: Fransız, İngiliz, İtalyan… mekteplerine sürükleyen bizim yazılarımız, konferanslarımız mı oldu?.. Eğer öyle ise, millet bizim dilimizi kessin, bizi idam etsin; çünkü mahalle **[186]** mekteplerini papaz mektepleri menfaatine boşaltan adamlar; bu memleketin hayatına suikast eden adamlardır. Fakat keşke hakikat böyle olsaydı, keşke ortada bu suikastla mahkûm birkaç muallim, mürebbi bulunsaydı… O zaman mesele pek basitleşirdi. Fakat ortada bu memleketin dinine ve millî terbiyesine, bu memleketin nesl-i âtîsine suikast eden babalar var. Bu babalar; bir yandan sana, bana din, iman, vatan öğüdü verirken, bir yandan çocuklarını papazların mektebine, papazların "âgūş-ı terbiyetine!" tevdi ediyorlar. Ve bunu böyle yapmakta o dine, o imana, o vatana zarar geleceğini düşünmek bile istemiyorlar. Çünkü oğlu lisana âşina çıkarsa, bankaya kâtip olacak! O babalar, eğer dinsiz, imansız, vatansız babalar olsaydı; onların bu hareketlerini mazur, mantıkî görmek pek tabiî olurdu. Fakat bu adamlar, çocukları bizim mekteplerde, bizim elimizde terbiye olurken, oyuna, terbiyeye, musikiye, resme, el işlerine, ziraata… her şeye sevk ettiğimiz için bize "züppe, Frenk mukallidi, yeni kafa!" diyen babalardır. Ne felâkete düştük, ya Rabbi!.. Ben evime gelip giderken çocuklarını papaz mekteplerinin önünde maarife dilendiren babaları görür ve kendi kendime bu arsızlıklarını dilenciliğe değil, -Allah hiçbir milletin başına vermesin!- bizde, maarif, mektep yoksulluğuna verir dururdum. İşte ben bugün bu körlüğümün cezasını kalbimle, teessürlerimle çekiyorum. Meğer onlar; hakikaten milliyetsiz, vatansız dilencilermiş, meğerse ben hüviyet tayininde aldanmışım. Meğerse onlar o dilenciliği maarife aç kaldıkları için yapmazlarmış,

soysuzluklarından, kalpsizliklerinden yaparlarmış; hatta bazıları için "Oğlum ecnebi mektebinde tahsil ediyor!" demek; bir şeref imiş de… Acaba bunlar arasında hakikaten maarife susamış olanları da var mı? Eğer varsa onlar bana "Çocuklarınızı ecnebi mektebine gönderme! demek kolay ama, mektep göster bakalım?!." diyecekler, ben onlara basit bir cevap vereceğim: "Eğer millî mekteplerimizi beğenmiyorsanız ve memleketin yeni ve yenilik için çalışan mekteplerine tenezzül etmiyorsanız, çocuklarınızı okutmayın, evde bırakın; vatan, millet namına daha hayırlı bir iş yapmış olursunuz…" diyeceğim. Ben iddia ediyorum ki: ufak yaşından itibaren bir Frenk terbiyesi, bir Frenk kalbi alacak bir çocuğun bir simitçi, bir börekçi safiyetiyle cahil bir millettaş ve vatandaş kalması yüzbin kere daha hayırlıdır. Çünkü onlar, o mektepler; malûmat yaparken milliyetperverlik, vatanperverlik gözü çıkarıyorlar da bizim ebeveynin haberi bile yok!. Ben esasen buradaki ecnebi mekteplerinde -lisan tedrisatından sarfınazar- bu kaşın yapılacağına da inananlardan değilim!..

Darülmuallimin: Muallim İsmail Hakkı

[187] Çocuklarımın Bedenini Nasıl Terbiye Ettim?

Ben Anadolulu bir Türk'üm. Köyümün mektebinde hocayım. Mektebim, köyün en yüksek ve en havadar bir yerindedir. Mektebimde otuz kırk kadar talebem vardır. Hocalığa dair çok kitap okudum, dersem yalan söylemiş olurum. Fakat vilâyetimdeki ecnebi mekteplerini; Fransız, Amerikan mekteplerini hep gezdim, gördüm. Bunlardan fikir aldım, akıl öğrendim ve geldim mektebimde yaptım. Benim yazdığım şeyler; hep yapıp denediğim ve hayırlı gördüğüm şeylerdir. Ben iman ettim ki sıhhat; her şeyden muazzezdir. Vücut sağlamlığı insan için en büyük nimettir. Onun için bu ecnebi mektepleri, çocuklarının sıhhatini nasıl koruyorlar, bedenini nasıl sağlamlaştırıyorlarsa ben de mektebimde öyle yaptım. İşte yaptıklarımı bir bir sayıyorum: Sınıfta bulunduğumuz müddetçe çocuklara temiz hava aldırdım. Dışarı çıktıkça pencereleri açtırarak havayı yeniledim. Öğleyin çocukların yediği yemeklere dikkat ettim. Köylüleri, çocuklarına besleyici yemekler vermeğe teşvik ettim. Sınıfı daima temizledim ve temizlettim. Çocukların vücudunu çevikleştirmek için teneffüs zamanları onlara oyunlar oynattım. Hele köşe kapmaca, top oyunlarına çok ehemmiyet verdim. Zaman zaman gezintiler tertip edip onları dağlara tırmandırdım. Büyüklere yürüyüşler yaptırdım. Çocukların hepsini köyün ilerisinden geçen derede yüzdürdüm. Bu suretle hem temizliğe hem de bacaklarını işletmeğe alıştırdım. Mektebin önündeki

araziyi işlettirdim, ektirdim, biçtirdim. Tarlalar yaptırdım, çukurlar kazdırdım, hendekler açtırdım. Mektebin bir kenarına kurduğum tezgâhta onlara tahta kesmeyi, rendelemeyi… öğreterek kollarını işlettim. Hatta kuvvet olsun diye, biraz demircilik bile yaptırdım. Teneffüslerde zaman zaman çocukları takımlayarak halat çekme yarışları yaptırdım. Köy çocuklarının elleri kaba ve nasırlı olduğu için bu elleri nazikleştirmeyi de düşündüm. Bunun için de yine o ecnebi mekteplerinde olduğu gibi, kâğıttan, mukavvadan birtakım kutular, raflar, oyuncaklar yaptırdım. Derenin kenarından çıkan sazlardan sepetler ördürdüm. Çamurdan kuşlar, ördekler, meyveler, yapraklar yaptırdım. Elleri kırılsın diye, resimler çizdirdim, boyattım. Çocuklarımın sesi açılsın, göğsü kuvvetleşsin diye, musiki söyletmeyi de unutmadım. Hele serbestçe söz söylemeyi mektebim için bir âdet olarak kabul ettim. Böylece bizim çocukların kollarını, bacaklarını, bütün vücudunu terbiye ettim. İşte benim çocuklarım her köyün çocuklarından daha sağlam ve daha çeviktir. Benim ziyaret ettiğim ve akıl öğrendiğim ecnebi mektepleri bile bundan fazlasını yapamazlar. Bana kimsin? diye sormayınız! Benim rüşdiye hocası olmağa emelim yok ki, size ismimi söyleyim. Ben mesut bir köylüyüm vesselâm!..

Köy Hocası

[188] Coğrafyayı Nasıl Okuttum?

İlk mektebe başladığım zaman, hocam elime bir coğrafya kitabı verdi. Kitabın başında "Arz, fırıldak gibi kendi mihveri etrafında döner." cümlesi yazılı idi. Daha aşağı doğru birçok cümleler… Bunları ezberlemek lâzımdı. Akşam olunca kitabı önüme alır, birçok defa okur, gözlerimi kapayarak o cümleyi tekrar etmeğe, sallanmağa başlardım!.. Uykumda bile o cümleyi tekrar edermişim! Acaba bir şey anlamış mıydım? Hayır! Yalnız o cümlenin kelimeleri hatırımda… Nehir, göl vesair avarızı da okumağa başladık; yine aynı usul… Tatil olunca hepsini unuttum. İşte şu hal ile coğrafyayı okumağa başladım. Büyüdükçe kendi muhakememle coğrafyanın ne demek olduğunu anladım. Bunu söylemekten maksadım; ezberciliğin ne kadar fena bir şey olduğunu anlatmaktır. Bu tecrübeyi kendi nefsimde yaptığım için ezberciliğin ne kadar fena bir usul olduğunu anladım. Coğrafyayı okutmağa başladığım zaman, ilk dersi bahçede verdim; denize baktırdım, deniz suyunun lezzetini sordum. Akar mı, akmaz mı? Üzerinde neler işler? Küçük müdür, büyük müdür? gibi sualler sordum. Coğrafya dersini âdeta bir eşya dersi haline ifrağ ettim. Denizin fevaidini, insanlar için

elzem olduğunu buldurdum. Sahili, tepeyi, dağı, adayı da keza keşfettirerek öğrettim. Toprakla hepsinin numunesini yaptırdım. Gerçi talebem; burnu "burun, karaların denize doğru girmiş olan uzun ve sivri mahalleri" diye tarif edemezlerdi, fakat yapmış oldukları toprak numunenin burun olduğunu hiç şüphe etmeden, itimâd-ı nefs ile söylerlerdi. Dağları, boğazı, nehri, gölü… fennî gezintilerde öğrettim. Rumeli Hisarı tepeleri üzerinde avârız-ı arziyye dersini pek ayanî surette verdim. Ormanları, ovaları, yaylaları ezbercilikle değil, keza ayaniyetle öğrettim. Kâğıthane'de dereyi, nehri, derenin sahilindeki yarımadayı, berzahı… da öğrettim. Dersler ilerledikçe yani yüksek sınıflarda, sınıftaki eşyanın **[189]** nereden geldiğini, tahtaların hangi ormanlardan geldiğini, çivinin, boyanın vesairenin hangi hükûmetten geldiğini sordum. Üzerlerindeki elbiselerin hangi milletin fabrikalarında yapıldığını, onları yapmak için ahalisinin âlim ve sanatkâr olduğunu, onların ne kadar çalıştıklarını buldurdum. Coğrafya öğretmek için bulunduğum mektep, Şemsülmekâtib; âdeta bir coğrafya müzesi idi. Çünkü her memleketin mahsulü vardı. Tahtaların Romanya'dan, üzerimizdeki elbiselerin umum Avrupa'dan, giydiğimiz lâstiklerin de Rusya'dan geldiğini anlatmak, hem de kanâat-i fikriyye vü vicdâniyye ile anlatmak kadar kolay bir şey olabilir miydi? Bir memleketin eşyası mevcut olmadığı zaman; resimle o memleketin menâbi-i servetini, sanat-ı mimârîsini, sûret-i telebbüslerini, sanatını, ticaretini resimle coğrafya tedris etmek kadar tatlı bir şey yoktur. Resimle tedriste her efendide bir sevinç müşahede edilir. Çünkü görüyor, çünkü -bir daha unutmamak şartıyla- kendi kendine öğreniyor. Resimlerin tamamıyla fikirlerde temerküz etmesi için, o resimleri kopya ettirdim, vazife verdim. Vazifeleri, resimleri, defterlerine yazdırdım. Coğrafyaya ait ne kadar resim görülürse hemen alıp defterlerine yapıştırmalarını tavsiye ettim. Bu sebeple çocukları gördükleri resme dikkat etmeye, malûmatlarını artırmağa, koleksiyonculuğa alıştırdım. Haritanın ne demek olduğunu anlatmak için evvelâ sınıfın haritasını, sonra mektebin, bahçenin haritalarını çizdirdim. Şehri öğrettim. Gezinti günleri nazar-ı dikkati calib her şeyi gösterdim. Coğrafya hakkında iyi ve amelî malûmat vermek için ecnebi ticarethanelerini, vapurlarını velhasıl her şeylerini göstermekten daha iyi bir şey yoktur… Bir ecnebi ticarethanesiyle bir İslâm ticarethanesi beynindeki farkları buldurmakla maariflerinin, sanatlarının, ticaretlerinin ne kadar ilerlediğini anlatmak tabiî pek kolaydır. Bir memleketin ahalisi üzerine muhitin tesirini öğretmekte de güçlük çekmedim: Arabistan'da yaşayan kimselerin elbisesiz nasıl yaşadıklarını, askerlerimizin

Yemen'de niçin yaşayamadıklarını tetkik ettirerek muhitin tesirini buldurdum. Dağlık ve gayrimezru bir memleket ahalisinin başka yerlere hicret ederek ticaret âlemine sülûk ettiklerini, çarşıda gördükleri İngilizler, Almanlar, Kürtlerle bilamel öğrettim.

(Bitmedi.) **Ahmet Nuri**

[190] Matbuat Ne Diyor? - Mektep Âlemi Ne Diyor?

İkdam 18 Kânûn-ı Sânî "'Âlem-i İslâm-Vakit"

Ehl-i İslâm'ın erkekleri için dinî ve ahlâkî vaazlar veriliyor. Erkeklerin vaizleri var. Kadınlara vaaz verilmediği gibi onlar arasında vaiz de yoktur.

Mektep Âlemi – Bizde de erkeklere vaaz veriliyor, kadınlara verilmiyor. Fakat zannederiz ki asıl ehemmiyet; vaaz yapmakta değil, vaiz yapmaktadır. Nitekim bizde erkekler için vaaz var, fakat ekseriya vaiz yok! Çünkü vaizlerimizin ekserisi ahalimize vaaz yerine zehir veriyorlar! Bizde bu vaazları kadınlara teşmil etmektense, onları vaazsız bırakmak daha hayırlı olacaktır.

***

Tasvîr-i Efkâr 18 Kânûn-ı Sânî "Mümtaz Sınıf"

Vaktiyle Şark'a ve Garb'a hâkim olan biz Osmanlı Türklerinin böyle elim bir hale düşmemize sebep nedir? Milletin ilim ve irfan sahibi mürebbilerden, iyi düşünen kafalardan, hülâsa kendisini sâhil-i selâmet ü kuvvet yolunda sevk ve idare edecek mümtaz bir sınıftan mahrum olmasıdır.

Mektep Âlemi – İlim ve irfan sahibi mürebbiler, iyi düşünen kafalar; milleti omuzuna yüklenip de sâhil-i selâmete çıkaramaz, elinden tutarak sevk ve idare edebilir. Onun için millete bacak takmalı ve bu bacakları işletecek kömür de vermelidir. Hiçbir milletin büyük kafaları, kötürümleri yürütememiştir! Biz zannediyoruz ki ortada mümtaz sınıftan mahrumiyet kadar acı bir avam mahrumiyeti de vardır.

***

Tasvîr-i Efkâr 18 Kânûn-ı Sânî "Mümtaz Sınıf"

Bu hale iptidaî mekteplerinin tensikinden işe başlamakla mı çare arayacaksınız? İrfan, yağmur gibi yukarıdan iner; yağmur görmeyen toprak feyiz verir mi? Susuz, çorak yerlerde deve dikeninden başka ne mahsul biter?

Mektep Âlemi – Mahsul toplamak için her ikisi de lâzımdır. Yalnız toprak eşmekle yetiştiremeyeceğimiz gibi kayaların üzerine bardaktan boşanırcasına yağmur da yağdırsak da boştur! Feyizli yağmurların feyzinden istifade edecek bir toprak terbiyesini de unutmayalım.

***

Tasvîr-i Efkâr 18 Kânûn-ı Sânî "Ziraat İşleri"

Bir bu hale bakmalı, bir de memleketimizin ziraatını düşünmeli! Denilecek ki nakliye vasıtalarımız yok, şunumuz noksan, bunumuz mefkud… Bu mazeretler, artık azıcık anlayan zihinlere kelâl ve hatta nefret ve istikrah vermeğe başlayan ebedî teranelerdir. Sözün en doğrusu ve en kestirmesi şudur: Bizde Ziraat Nezareti olmadı ve hâlâ da yoktur!

Mektep Âlemi – Artık bir iki nezaretle bir millet yapmak hülyasından vazgeçsek de doğrudan doğruya millete, avama hülûl etsek, onları bizzat menfaatlerini istihsal ve temin edecek suretle tenvir eylesek. Biz bu ziraat işlerinde vaizlerimiz, mürşitlerimiz, mürebbilerimiz, konferansçılarımız, muallimlerimiz, seyyahlarımızla da hareket etsek ne olur? Bu suretle acaba Ziraat Nezaretinin müfettişleri kadar hizmet edemez miyiz? Benim aklıma bir şey daha geliyor: Biz köylülere "(?)[64] ziraat öğütleri" yazıp dağıtsak, işin daha kısası meselâ siz gazetenizin bir sütununu böyle öğütlere hasretseniz de nasihatlerinizi, münakaşalarınızı doğrudan doğruya toprağa ekseniz olmaz mı?..

***

İkdam 18 Kânûn-ı Sânî "Tedrîsât-ı Mimâriyyemiz"

Memleketimizde mimar yetiştirmek, mimarimizin terakkiyat ve tecelliyatını hazırlamak için evvelâ tedrîsât-ı mimâriyyenin mükemmeliyetine ehemmiyet vermemiz, saniyen bir "dekadans" devri küşadını intac edebilecek olan bugünkü tarz-

[64] Harflerin silik olmasından ötürü kelime okunamamıştır.

ı tedrîsten talebeyi mümkün mertebe muhafaza ederek kendilerinde mimârî-i millîmiz hakkında bir fikr-i tâmm ü sarîh husule getirmeğe gayret eylememiz lâzımdır.

Mektep Âlemi – Talebeye bu fikr-i tâmmın telkin edilebilmesi için evvelâ böyle bir fikrin teşekkül etmiş bulunması lâzımdır. Halbuki millî mimarinin mazideki kavânîn ü şerâit-i rûhiyyesi nisyanlara karışmıştır. Bir memlekette ölmüş bir sanatı diriltebilmek için onun ruhunu, felsefesini tesis etmek lâzımdır. Bu yapılmadıkça mimarimizin iskeletinden sarfınazar, canını iade etmeğe imkân yoktur.

[191] Coğrafya Resimleri Koleksiyonları Nasıl Yapılır?

Coğrafya dersi bir nevi eşya dersi demektir. Eğer coğrafya eşya ile, numune ile verilmezse, hiç olmazsa bu eşyanın resimleri gösterilmezse coğrafya olmaz. Fakat coğrafya dersleri için bu resimleri nereden ve nasıl toplamalı? diyeceksiniz. İşte ben size coğrafya koleksiyonculuğunun en kolay ve ucuz yollarını göstereceğim. En evvel düşüneceğiniz şey; memleketimizin koleksiyonunu yapmak olacaktır. Bunun için "Servet-i Fünûn" koleksiyonunu, hiç olmazsa bu risalenin dağınık nüshalarını ele geçirmeğe gayret ediniz. Eski "Malûmat" gazetelerinden, "Şehbal" risalesinin nüshalarından da bulursanız, iyi olur. Bütün bu gazetelerin resimlerini kesiniz. Fakat gazete ziyan oluyor! diye acımayınız; çünkü kıymetli bir koleksiyon kazanacaksınız… Bu resimlerden yüzlerce biriktirince, vilâyet vilâyet yahut mıntıka mıntıka tasnif ediniz. Her vilâyetten yirmi otuz kadar resim toplanınca bir mukavva alır, dörde ayırdıktan sonra bir parçasının üzerine yapıştırırsınız. Fakat her levhaya yapıştıracağınız resimler bir neviden olsun. Yani o vilâyetin arazisine, sanayi ve ticaretine, âdatına, ensaline ait resimleri ayrı ayrı levhalara yapıştırıp takımlar yaparsınız. Resimleri mukavvaya yapıştırmanın yoluna gelince: Orta kıvamda kola pişiriniz. Kâğıdın altına bezle bulaştırıp kâğıdı doğruca bu mukavvanın üzerine koyduktan sonra yaş bezle üzerinden sıvayınız. Tâ ki buruşuk ve kabarık yer kalmasın. İşte, bu suretle gayet güzel bir memâlik-i Osmâniyye koleksiyonu elde etmiş olacaksınız. Diğer memleketlerin koleksiyonunu yapmak için de Avrupa'da çıkan resimli gazeteleri, ezcümle Petit Journal, Illustration gibi bizim memleketlerde satılan gazetelerin eski nüshalarını yaymacılardan ucuzca tedarik etmeli. Hele Tour du Monde ismindeki seyahat gazetesinin ciltlerini bulursanız, daha ziyade istifadelidir. Daha

başka resimli kitaplar da bulunabilir. Bunları alıp resimlerini kesmeli ve tazif etmelisiniz. Petit Journal[65] gazetesinin miladî (1900) senesi nüshalarını tavsiye ederim.

Mektep Âlemi

[192] Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?

İkdam gazetesi târîh-i millî tedrisatı için gayet kıymetli resimler neşrediyor, bu resimleri kesip biriktiriniz. Bunlarla dersleriniz için en güzel bir koleksiyon yaparsınız.

***

Tanin'in "Anadolu'da Tanin" mektuplarını okuyunuz. Bu yazılar sizin için en kıymetli ve en istifadeli vesikalardır.

***

Maarif Nezareti gelecek seneden itibaren iptidailere kabul edilecek kitapları müsabakaya koymuştur. Eserleri kabul edilenlere mükâfat verilecektir.

***

Maarif Nezareti tarafından İzmir'de müteşekkil Elifba Cemiyeti namına matbuata gönderilen elifba kitabı müsabakasının şeraiti dikkate şayandır. Şu itibar ile ki bu cemiyet elifba kitabının köylülüğe, rençberliğe ait olmasını istiyor.

***

İkdam gazetesinde Ahmet Cevdet Bey tarafından maarife dair sık sık yazılan başmakaleleri okuyunuz. Bizim için çok mühimdir. Ezcümle: "20 Kânûn-ı Sânî 329 Ecnebi Mektepleri."

***

Tasvîr-i Efkâr 19 Kânûn-ı Evvel nüshasında "Paris'te Bir Müslüman Kadını" serlevhasıyla mühim bir vaka neşreyledi. Bunda kadın terbiyesinin en müthiş iniltilerini duyacaksınız.

Coğrafya Atlası Soranlara

[65] Petit Journal, Illustration ve Tour du Monde, dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır. Le Petit Journal; Moïse Polydore Millaud tarafından Paris'te kurulan ve 1863-1944 yılları arasında yayımlanan günlük gazetedir. L'ıllustration; Édouard Charton tarafından Paris'te kurulan, 1843-1944 yılları arasında yayımlanan dünyanın ilk resimli haber gazetesidir. Le Tour du Monde ise; 1860'ta Édouard Charton tarafından Paris'te kurulan, Fransa'nın en ünlü haftalık coğrafya, keşif ve seyahat dergisidir.

Atlas Universel. A. L. Hichmanh, G. Freytag et Dernpte, Vienne.[66]

En güzel atlastır. İçindeki mukayese cetvelleri dünyada mevcut memleketlerin nüfusuna, arazilerine, mesahasına, ticaretlerine ait birtakım mukayeseleri havidir. Bu cetvellere bakan kimse her memlekete ait olan coğrafya ve iktisat malûmatını ayanen görür. Hem de diğerleriyle mukayese edebilir. Çünkü kitaplardaki mücerret kemiyetler bu tahrir ve mukayese usulü sayesinde ayanî bir hale gelmiştir.

Muallimler Arasında Müsabakalar

-1-

"Çocuk düşe kalka büyür." diye bir söz vardır. Bu sözün terbiyece bir kıymeti var mıdır? Bu sözden ne anlıyorsunuz? Yazınız.

-2-

Çocuklara aferin varakası vermek iyi midir, fena mıdır? Bu babdaki mütalâanızı kısaca yazınız.

İhtar

Bu müsabakalarda birinciliği kazananlara Muallim Naci merhumun mücelled "Mekteb-i Edeb" nam eseri hediye edilecektir.

Mektep Âlemi – Mürebbiler Âlemi Kuponu

Numara 12

[193] Gençler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **1 Şubat Sene 1329** **Numara 12-3**

Yarının İstikbalini Kimler Kurtaracak?..

Son zamanlarda başımıza gelen felâketler sırasında; Rumeli ve Trablus gibi ülkeleri, yakın bir mazinin karanlıklarına gömük acılarına katlandığımız gibi; bu kere de Anadolu'muzun kanlı yaraları, zorlu dertleri karşısında çırpınıyor ve inliyoruz. Fakat bütün bu acılar, yaralar altında kıvranan vatan; acaba nasıl ve kimlerin

[66] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

himmetiyle kurtulacaktır?.. Eğer bu halâskârlık biz gençlerden bekleniyorsa yazık!.. Hem pek faydasız bir intizar!.. Her türlü hastalıkların, hususuyla frenginin yarım asırlık müthiş tahribatıyla kavrulan, açlık ve sefaletin yakıcı ateşleri altında biten bir gençlik; yüzbinlerce vatandaşının Bulgar süngüsü altında ezilmesine rıza gösterecek kadar yüreksiz, bayrağını elinde tutamayacak kadar cansız, ecdadın, kavga meydanlarında döğüşerek, çarpışarak aldıkları toprakları; kazandıkları zaferleri; yazdıkları tarihin şanlı sayfalarını; düşman çizmesi altında görüp de lâkayt kalacak kadar duygusuz… o sevgili anaların mezarlarını çiğnetecek, camileri pisletecek kadar saygısız bir nesil; hiçbir zaman, hiçbir surette bu vatanı kurtaramaz. Yaşamağı, rahat etmek ve eğlenmekten ibaret zanneden ve bunun içindir ki; Bulgar güllesi Çatalca sırtlarında yuvalanırken Beyoğlu'nda sinema vesair yerlerde safa ile vakit geçiren efrad; katiyen halâskâr bir gençliğin efradı olamazlar… Vatanın; zümrüdin çayırları, münbit ovaları, büyük **[194]** ormanları karşısında; gözlerini kapayacak kadar ruhunda sevgi bulamayan yıkık bir gençlik; onun kıymetini bilemeyecek ve bilemediği için, tahlisi yolunda, bir adım bile atmaya muvaffak olamayacaktır!.. O halde bu yurdu kurtaracak, onu her türlü yokluk içinde diriltecek gençlik; acaba ne gibi şerait altında yetişmiş olmalıdır?.. Vatanı kurtarmak isteyen gençlere, öyle tarih ve coğrafya malûmatı verilmiş olmalı ki, onlara vatandan bahsedilince; gözleri bir yandan Balkanlar'a, bir yandan da Hint sularına uzansın… Fatih'in türbesi önünden geçerken titresin, onu âdi bir mezar gibi değil; Şark ve Garb'ı şaşırtmış bir dâhinin, son istirahatgâhı olduğunu anlayarak ziyaret etsin… Gençlere mektep hayatında birçok gezintiler yaptırılmış olmalıdır ki: vatanın muhterem ve mübarek yerlerini; toprak ve sularını gezerek, görerek, tetkik ederek; onların güzellik ve kıymetleri hakkında fikirler ve hisler taşısın. Ve bu hisler yarın onların muhafazası için ölümü istihkar ettirecek kadar derin izler bırakmış olsun.. Biz öyle vatan terbiyesi almış gençler istiyoruz ki: tarih denilince gözlerinin önüne, ciltlerle yazılar değil; kan ve şandan yapılmış bir âbide-i haşmet, mehâbet ve dehşet saçan bir millet gelsin.. O gençler; Bulgar süngüsü Çatalca'da parlarken, Üsküdar'a kaçmak değil, gidip o süngüyü kırmak için, göğsünü parçalatabilecek kadar cesur olsun. Mektep ve aile, o gençlere öyle hayat terbiyesi vermiş olsun ki onlar, o terbiye sayesinde yaşamanın; didinmek, uğraşmaktan başka bir şey olmadığını bilsinler ve bunu böyle bildikleri için haklarını.. yalnız.. yılmazlarının toplarından; ordularının şevket ve azametinden beklesinler. Yine o terbiye tesiriyle; Galata'dan geçerken gördükleri ecnebi binaları, ticarethaneleri

karşısında köpürsün, hissiyatlar isyan etsin. Ceplerdeki paralarını bir İslâm ve Osmanlı işçisinin avuçlarında gördükleri zaman, sevinecek kadar hamiyetleri yerinde olsun. Evet… O gençlik Anadolu'da boşuna akan petrol menbalarını görecek kadar gözü açık, toprakların altındaki altınları çıkaracak kadar cesaret ve teşebbüs sahibi olsun. Biz öyle bir gençliğin vücudunu temenni ediyoruz ki: bayrağını her şeyden evvel; olanca azametiyle bütün İslâm ve Osmanlı âleminin kalbine dikecek kadar kuvvetli olsun… Fakat; ey millet… Memleketin istikbalini, omuzlarına yükleteceğin kahramanları; bu şerait dahilinde yetiştirmez ve buna mâni olmak isteyenleri boğmazsan; emin ol ki Osmanlılık, asırlara sığamayan büyük ve şanlı hayatına, ebediyen veda etmeğe mecbur kalacaktır!..

Şemsülmekâtib: Muallim Bahattin

[195] Eski Türklerin Tomak Oyunu

İşte size gözlerinizi kamaştıracak, bir zamanlar silâh satvetine her çarpıştığı kavmi huzua mecbur eden ecdadımızı muhît-i faâliyetlerinde gösterecek canlı levhalar… O mesut günlerde millete şebab ve kuvvet veren bu sahneler, memâlik-i Osmâniyye'nin her tarafında hemen her gün tekerrür ederdi. Babası gibi yetişmek isteyen her Türk yavrusunun en büyük emeli güreş etmek, ata binmek, cirit, tomak oynamak, lobut ve ok atmak, hasılı bütün manâsıyla diri ve canlı bir adam olmaktı. Ata binemeyen, yüzemeyen, güreş edemeyen bir genç, mertliğinden, Türklüğünden bir şeyin eksikliğini duyar gibiydi. Bilhassa cuma günleri namazdan sonra herkesin en mühim meşgalesi bu canlı sahnelerde bulunmak, neşe ve heyecan fışkıran o muhitten kuvvet ve can alarak dönmek olurdu. Sarây-ı hümâyûn ise başlı başına terbiye-i bedeniyyenin büyük ve feyyaz bir ocağı idi. Padişahlarımız hayat faaliyetlerinde millete rehberlik etmeği kendilerine bir vazife, bir şeref bilir, fırsat düştükçe hayata zinde-bahş olacak idmanları teşvik eder, hatta birçoğu bizzat onları idare etmekten zevk alırlardı. Lobutlarını kırk elli metre irtifadan aşıranlar, ciritlerini uzak bir mesafeden iri ağaçların gövdelerine saplayanlar, tomak oyunlarında tomaklarını başkalarının arkalarına isabet ettirdikleri halde arkadaşlarının tomaklarından kendilerini koruyanlar, hasılı her ne suretle olursa olsun erlik meydanında hüner gösterenler, padişahlarımızın şahane inamlarına, milletin hayret ve takdirine mazhar olurlardı. Büyükler namına âbide dikmekte imsak eden eski Osmanlılar, bu şerefi yalnız millete kan ve can veren bir terbiyenin şanlı kahramanlarına tahsis etmişlerdir.

[196] "Brüj"[67] Nasıl Bir Şehirdir?

Paris'ten, Londra'dan, Berlin'den, büyük şehirlerden bahsedildiğini daima işitmişsinizdir. Fakat benim size burada tasvir etmek istediğim şehir; Paris, Londra gibi öyle debdebeli, tantanalı bir şehir değil, ufak, âciz, sade bir Belçika şehridir… Bir şehir ki onun sokakları, evleri, ne Paris'in, Londra'nın bulvarları gibi geniş ve muntazam ne de ahalisi öyle şık ve mükellef… Bilâkis ufak, âciz, sade bir şehir… Bir şehir değil, belki bir köy, az çok medenileşmiş bir köy; çünkü çarşısı, pazarı, ufak tiyatrosu, birkaç lokantası, mabetleri, müzeleri, tramvayı var. Hayır! Bir şehir değil, yine bir köy; çünkü burada şehirlerin velveleli hayatı yerine asudelik, sessizlik var. Burada şehirlerin bütün debdebesi, saltanatı yerine hep mahviyet, hep sadelik, hep tabiîlik var. Bundan üç sene evvel ben Brüj'ü ziyaret ettiğim gün; âdeta şaşırmıştım. O gün Ostand'dan[68] geliyordum. İstasyondan inip de etrafıma bakınca âdeta kendimi bir Anadolu köyünde bulunuyorum zannettim! Ortalık o kadar ıssız ve tenha idi. Hem ilerliyordum hem de etrafıma bakınıyordum. Evler, asıl benim tuhafıma giden bunlardı. Hep basık, alçak, tuğladan, üzerleri kiremit kaplı evler… Bu evler ne için? Çünkü hep sakinleri kapılarının önüne çıkmış! Fakat boş durmuyorlar, dantelâ örüyorlar. Hem örüyor hem de yüzünüze bakıyorlar. Bilmem işittiniz mi? "Belçika dantelâsı" derler, pek meşhurdur. İşte resimdeki iki kadın da dantelâ örüyorlar. Görüyor musunuz? Birisi ne kadar ihtiyar; hemen doksanlık! Öteki o kadar yaşlı değil ama çocuklu; yine çalışıyor. Meğerse bu memleket "dantelâ örenler memleketi" imiş!.. Biraz daha ilerliyorum: Ay! Dere gibi bir yere çıktım. Burası ne? Kanal; bir kanal demeye kalmadı, bir ikinci kanal daha gördüm. Biraz daha ileride yine bir kanal. Ay bu şehrin her tarafı mı kanal! Hemen de öyle… Brüj'ün haritasını alıp da şöyle bir baksanız, kanallarla parçalanmıştır. Bu kanallardan mavnalar, gemiler geçiyor. İşte Brüj'ün demir yolları bu kanallardır. Bu kanallar denize kadar gider. Ya o kanalların üzerindeki dubalar, gemiler, yüzücü evlerin içinde yaşayan aileler, minimini, sarı çocuklar; bunlar hepsi Brüj'ün güzelliğidir, şiiridir. Brüj'ün güzelliği, şiiri bundan ibaret kalsaydı **[197]** pek az olurdu. Biraz da mahalle aralarına giriniz, o kanalların daha dar, daha gizli kollarını, eski evlerin yeşil yosunlu suları üzerine düşen koyu

[67] Brugge. Belçika'nın Batı Flandre ilinin başkenti ve ülkenin en büyük altıncı şehridir.
[68] Oostende. Belçika'nın Batı Flandre ilinde bulunan bir yerleşim merkezi.

gölgelerini seyrediniz… O ne baygın renklerdir! Brüj'ün bu manzaralarını benim gibi alelâde seyyahlardan daha çok seven, onları çalmak, taşımak isteyenler de varmış: İşte ressamlar; kim bilir hangi memleketin sanatkârlarıdır; gelmişler, kanalın kenarına sehpa kurmuşlar, çalışıp duruyorlar. Brüj'ün güzelliği yalnız sokaklarında mı? Onun her şeysi güzel, insanlarının kıyafeti bile, erkekler, kadınlar, onlar birer köylü kadar sade giyinirler. Hele ayaklarındaki tahta kunduralar ne tuhaftır ne tuhaf! Yürürken takır! takır!... diye öter durur. Kadınlarının kıyafetinden bahsederken aklım yine evlerine gitti. Ama ne garip evler! Belki Brüj'de bir iki asırlık evler vardır: Tahta oymalı, oymaları canavarlı evler; tam kurûn-ı vusta evleri. Çünkü Brüj; Avrupa'da kurûn-ı vusta çehresini en iyi muhafaza etmiş bir şehirdir. Sonra, her evin köşesinde bir Hazret-i İsa heykeli ve kandil var. Zannedersiniz ki bu şehrin her yeri kilise, her sokak başı bir makām-ı mukaddestir! Onlar bu kadar dindardırlar. Hele o dev gibi koca kiliseleri, şehrin en büyük binaları bunlardır. Brüj'ün ahalisi dindar, muhafazakâr, hatta mutaassıp gibi. Fakat bu taassup yalnız dinde değil, ticarette de öyle. Onlar için çalışmak, çalışmak, mütemadiyen çalışmak da bir dindir. Hatta onlarda bu din bilmem ki kilisedekinden de daha kuvvetli midir nedir! Benim oturduğum pansiyon; dört neferden ibaret bir ailenindi. Erkek tüccar, kadın lokantacı, oğlan çocuğu perukâr, kız çocuğu modistracılığa namzet bir mektepli. Brüj'de dört beş gün kaldım. O müddet zarfında hep şehri gezdim. En çok istifade ettiğim müzeleri olmuştu. Brüj'ün müzeleri o kadar zengindir ki… Brüjlüler ecdatlarının bütün yağlı boya levhalarını muhafaza etmişlerdir. Bunları toplayıp toplayıp birer müze yapmışlar. Fakat müze deyince mükellef bir şey zannetmeyin; pek ufak, sade bir ev burada bir müzedir. Hele bazı müzeler de kiliselerin içindedir, fakat yine bir müzedir. Çünkü yine güzel ve muntazamdır. İşte Brüj deyince, bende yüzlerce hatıra uyanıyor. Fakat bir hatıram var ki hepsinden daha kuvvetli; o da Brüj kadınlarının çalışkanlığı…

Darülmuallimin: Muallim İsmail Hakkı

[198] Ey yarınki intikam ordusunun necip alemdarı: Elindeki nâmûs-ı milliyyeti yükseltmek için, küçük kalbinden feveran ettiği hissolunan seyyâle-i azm… Temaşasına doyulmayan bu ruhî tecelli… Şikeste-emel baba gözlerine, teselli ziyaları, ümit nurları serpiyor.

Yavrum, dest-i ihtirâmında tuttuğun bu bayrağın tarihi pek büyüktür. Onun erdiği burc-ı itilâya hiçbir bayrak ermemiştir. Feth-i Kostantiniyye günü, târîh-i âlem

onun huzurunda durdu, dehrin seyl-i hurûşânına yeni bir mecra açıldı. Evet kurûn-ı vustanın gömüldüğü, kurûn-ı cedîdenin doğduğu, tarihin o en büyük gününe şahit yalnız Osmanlı sancağı idi.

Nice şikeste-bâl ketibeleri Asya içerilerinde takip, nûr-ı hilâfeti, Nil vadilerinden istikbal eden, vakit vakit (Viyana) bârularında görülen hep o değil mi idi?

Evlâdım dikkat et, Osmanların, Süleymanların parmak izlerini haiz olan (hilâl)i taşımak kolay değildir. Ona lâyık olmak için, kalbinde millî iman kadar fikirde de nûr-ı irfân ister.

Sokullular, Köprülüler gibi ilim ile celâdeti nefislerinde cemedemeyenler o mîrâs-ı mübecceli burc-ı şevkete isal edemezler.

Müsaade et yavrum bir daha tekrar edeyim. Muktedir mürebbilerinizin kalbinizde tevlidine muvaffak olduklarını pekâlâ fark eylediğim millî imanınıza medid, muntazam bir sayin bahşedebileceği ilim ve marifeti de ilâve etmeği sakın unutmayınız, yoksa şanlı dedelerinize değil, mahcup babalarınıza halef olursunuz…

Ayın Te [ع. ت.]

[199] Yokluk İçinde Varlık - Kolay Tecrübeler

İnsanlar, etrafındaki eşyadan malûmat toplamak için; yalnız dimağlarıyla değil; bütün havâss-ı hamsesiyle de çalışırlar. Fakat bu son faaliyetler; ekseriya insanın haberi olmadan icra edildiği için, yapılmıyormuş gibi zannolunur. Hülâsa bir şey hakkında iyi malûmat alabilmek için; gözle beraber elin, kolun, burnun vesair âzanın dahi işlemesi lâzımdır.

Bunun içindir ki: tedrisatta yalnız takrir ve izah kifayet etmez; bunlara bir de müşahede ve tetkik ilâve edilir. Ağzımıza dolaşan bir söz vardır: “Evet tecrübe yaptıralım; ama ne ile? Hiçbir alet ve vasıtamız yok ki.” deriz. Hiç düşünmeyiz ki muhitimizdeki bütün eşya; mükemmel birer alettir. İşin doğrusu; yok olan alet değil; bunları bir araya getirip tecrübeler yapacak eller ve kafalardır. Şurada gördüğünüz resimlerden birincisi; eşya dersine ait basit bir tecrübedir; havanın mevcudiyetini, talebeye anlatmak için; hiç zahmetsiz tedarik edilmiş bir sürahi ve bardak ile bir de mukavva huni büyük muvaffakiyetler temin etmiştir. Şöyle ki; arzımızın etrafındaki hava tabiî bulunan eşyanın boşluklarını dolduruyor ve sathını kaplıyor. Bunun gibi bir sürahinin boşluğu da daima hava ile doludur. Eğer sürahinin içine sudan başka bir şey

konulmak istenilse havanın dışarı çıkması lâzım gelir. Bunun için hava ile dolu bir sürahinin üzerine bir huni konur ve bu huniden su dökülmeğe başlanırsa görülür ki bir parça su girdikten sonra huni dolar ve artık sürahinin içine su akmamağa başlar. Acaba suyun akmamasının sebebi nedir? Hiç şüphe edilemez ki içindeki havanın sıkışması ve suyun girmesine meydan vermemesidir. Eğer huniyi biraz kaldırıp da içindeki havanın çıkmasına müsaade edersek, göreceğiz ki sürahiye su akmağa başlıyor, bu da ispat eder ki sürahinin içinde suyun akmasına mâni olacak bir cisim, yani hava vardır.

Muallim Bahattin

[200] Gençlik Âleminde Neler Oluyor?

Tali mektepler talebesine silâh tevzi edilecek ve mürebbi zabitler tarafından terbiye-i askeriyye verilecektir.

***

Evvelce Darülfünunda küşad edileceğini haber verdiğimiz serbest derslere başlanılmıştır. Matbuat, bilhassa Ahmet Cevdet Bey İkdam'da, Mahmut Sadık Bey Sabah'ta bu teşebbüsü, fikrî bir inkılâbın başlangıcı olarak alkışlıyorlar.

***

Gençlere büyük bir samimiyet ile mütalâasını tavsiye edeceğimiz bir risale varsa o da Yeni Fikir'dir. Yeni Fikir, memleketimizde yeni ve hür terbiyenin ilk müdafii olmuştur.

***

Bu ay zarfında, Polis Müdîriyyet-i umûmiyyesinin "kadınların kıyafetine müdahele edenler hakkında polisin tarz-ı hareketi" hakkında Peyam'da neşredilen mukarreratı; bu memleketin içtimaî hayatında en büyük ehemmiyet ve takdir ile alkışlanacak bir hadisedir.

***

Şemsülmekâtib kışın bütün talebesine [onları] soğuktan ve yağmurdan muhafazaya mahsus yeni bir başlık yapmıştır. Fakat salı gezintilerinde başlığın kırmızı rengini gören bazı sokak köpekleri mangalara saldırmağa başlamışlardır! Hayvanlar bu ya!.. Mektebin, çocukların kafasına koyduğu şeyi ciğer zannediyorlar!..

***

Şu son zamanlarda icra edilen muhtelif merasimde bazı mektep talebesine tesadüf ediliyor ki millî bayrakları azametle önlerinden geçerken selâm vazifesini yapmıyorlar. Gençler biliniz ki, sancağa karşı gösterilen bu gibi kayıtsızlıklar tarihe, ecdada, millete dedir.

***

İçtihat'ta Abdullah Cevdet Bey'in Kıvâm-ı Akvâm serlevhalı ve kıymetli makalesini okuyunuz. İstifade edeceksiniz.

Gençler Arasında Müsabakalar

-1-

Bu bahçıvan kadını pabucunu kaybetmiş, şaşkın şaşkın aranıyor. Halbuki pabuç üzerinde de görmüyor! Siz bulabilir misiniz? Bulursanız karalayın ve bu resmi kesip gönderiniz.

-2-

İstanbul Köprüsü'nün ne gibi kusurlarını görüyorsunuz? Bilhassa hüsn-i nokta-i nazarından mütalâanızı yazınız…

-3-

Bizde bir darb-ı mesel vardır: "Üzüm [üzüme] baka baka kararır." derler, bu ne demektir? Bu darb-ı meselin dediği doğru mudur, değil midir? Kısaca yazınız.

İhtar

Birinci müsabakayı halledenlere kartpostal, ikinci ve üçüncü müsabakalara en iyi cevap verene Ahmet Rasim Bey'in mücelled "Talîm-i Lisân-ı Osmânî" nam eseri, ikinci derecede cevap verenlere kartpostal verilecektir.

Mektep Âlemi – Gençler Âlemi Kuponu

Numara 12

[201] Çocuklar Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Kalem ile Kâğıt Konuşuyorlar!

- Gel bakalım kalem, gel! Gel!

- Geldim. Ne var?

- Ne olacak; sen her zaman burnunu yüzüme, tersime sürtersin, başımı, ayağımı berbat edersin ama yine seni severim, yine severim.

- Sen ne kurnazsın ne kurnaz! Sanki ben bilmezmişim ne için seversin!..

- Niçin?

- Niçin mi? Anlayamadım mı zannettin? Eğer ben burnumu senin üzerine sürtmezsem senin ne itibarın kalır?

- Aferin… Keşfettin. Fakat benim hiç mi itibarım kalmaz?

- Ne kalır ya!.. Hiçbir zaman bir mekteplinin benim burnumu senin yüzüne sürterek validesine yazdığı mektup kadar itibarın kalmaz. Koyunda muhafaza edilmezsin ya!..

- Aşk olsun sana koca kalem, ne doğru söylersin!

- Kendim nasıl doğru, burnum nasıl doğru ise sözüm de öylece doğrudur…

Mektep Âlemi

[202] Bir Dilencinin Hikâyesi

Kurnaz dilenci bir sabah evinden çıkmadan hatırına bir hile gelir. Hemen arkasından paltosunu çıkarır, yere serer; eline büyük bir yama alır, yamanın üzerine bir parça da yağ sürer. İnce iplikle yamayı eteğine diker. Tekrar giyip eline de değneğini alır, sokağa çıkar. Gidiyorken öteden beri elinde köpeğinin zincirini tutmuş bir madam gelmeğe başlar. Tamam yan yana gelirler. Köpek etrafını koklamağa başlar. Fakirin eteğini yakalar. Köpek çeker, madam köpeği çeker, nihayet yama kopar, köpeğin ağzında kalır. Fakir telâş ile bağırır, çağırır; ben paltoya kırk tane kuruş vermiştim! der. Madam, köpeğinin yaptığı işten mahcup olur, fakire kırk kuruşu verir. Fakir paraları alır, döner evine gelir. Akşamdan, yine paltosuna birkaç tane yağlı yama diker. Sabahleyin erkenden sokağa çıkar. Tesadüf bu ya! Yine köpekli bir madama rast gelir. Köpek, yağ kokusunu alınca gözleri kararır. Fakirin baldırından yakalar. Bir

parça et koparır. Kan fışkırmağa başlar. Fakir yere düşer, bayılır. Yoldan gelenler ayıltıp evine getirirler. Kırk elli gün hasta yatar, büsbütün aç kalır. Yaptığı hilenin cezasını görür. Bir daha yapmamağa yemin eder…

Hüseyin Hüsnü

[203] Ali'nin Hikâyesi

Ali gayet terbiyesiz bir çocukmuş. Bütün mahalleli kendisinden şikâyet edermiş. Herkesi taciz edermiş. Gelene geçene sataşırmış. Komşuların bahçelerine girer, oradan elma, armut, şeftali, zerdali, erik gibi yemişler çalarmış. Hele armudu ayıdan daha ziyade severmiş! Bir gün kendi kendine geziyormuş; çocuğun birisini armut yerken görmüş. Elinden almak da mümkün olamamış. Hemen tanıdığı bir armut bahçesini hatırına getirmiş. Doğruca bahçeye gitmiş. Fakat duvarı atlayamamış. İçeriye girmek mümkün olamamış. Düşünmüş düşünmüş, kapıyı kırmaktan başka çare yokmuş, tekmelemeğe başlamış. Bahçe sahibi de içeride bahçesini sularmış, hemen içeriden bir nara basmış. Ali yine tekmelemesinde devam ediyormuş. Bahçıvan kapıyı tekmeleyenin kim olduğunu anlamakta gecikmemiş. Hemen tulumbanın hortumunu kapının üzerinden dışarıya sarkıtmış. Ali de tam o sırada kapının anahtar deliğinden narayı atanı görmek için eğilmiş bakıyormuş. Derken başı üzerinde bir hışırtıdır kopmuş. Tulumbanın hortumu Ali'nin tam başı üzerinde olduğu için Ali öyle bir ıslanmış, öyle bir ıslanmış ki… Korkudan bacakları yay gibi bükülmüş; gözleri fincan gibi açılmış! Sular ise ensesinden girmiş, paçalarından çıkmış. Ali bunları görünce çıldırıyormuş. Bir daha kimseye fenalık etmeyeceğine, kimsenin bir şeyini çalmayacağına yemin etmiş…

Niyazi

[204] Suat'la Fuat

İki kardeş varmış. Suat dört yaşında imiş. Fuat ise henüz bir yaşında imiş. Anneleri ikisini de çok severmiş ve her zaman Fuat'ı alır, kucağında sıçratırmış. Suat da yerden Fuat'ın nasıl oynadığını ve nasıl güldüğünü seyredermiş. Kardeşine bakarken tavanda sıra sıra dizilmiş sucuklara gözü ilişmiş. Küçük kurnaz iyice düşünmüş, aklına bir kurnazlık gelmiş. Hemen annesine yalvararak "Anne! Beni kardeşim gibi oynat, beni de sıçrat!" demiş. Annesi de ne bilsin; Fuat'ı iskemlesinin üzerine bırakarak küçük kurnazı oynatmağa başlamış. Annesi hop! hop! diye

sıçratırken hemen tavandaki sucuklardan birini ağzıyla yakalamış, tavanda sucuk gibi asılı kalmış. Asılı kalmış ama oburluktan midesi bozulup bir hafta hasta yatmış. İşte arsızlığın cezası…

Çocuklar Arasında Müsabakalar

-1-

Bu adam ne yapıyor, niçin böyle eğilmiş?

-2-

Bunun ne olduğunu yazınız.

-3-

Bu parçaları kesip öyle bir ekleyiniz ki bir hayvan çıksın.

- İhtar -

Doğru halledenlere gayet güzel kartpostallar verilecektir.

A. [Artin] Asaduryan ve Mahdumları Matbaası **Müdîr-i Mesûl: Mustafa Figanî**

Mektep Âlemi - Çocuklar Âlemi Kuponu

Numara 12

Evvelki nüshamızda birinci, ikinci, üçüncü müsabakalara Mim Faik Sad [.ص Faik .م] imzasıyla aldığımız cevabı dercediyoruz:

-1-

Toprakla; ziraat, coğrafya [harita], el işleri [kil işleri], tabakat, resim ve muharebe [kaleler, istihkâmlar] dersleri verilir. Bunlardan başka terbiye-i bedeniyye [kazmak, elemek, sürmek, bellemek…] hendese, terbiye-i vataniyye dersleri verilir.

-2-

Havanın mevcudiyetini küçüklere ihsas için; çocuğun yüzüne, yanan bir muma, tabak içindeki suya bir mukavva ile sallanılır… Bir Türk bayrağının havada sallanması, denizde dalgalar meydana gelmesi, pencere önündeki kitabın uçması, uçurtma gösterilir. Bardağın içerisine bir kuş veya kurbağa konarak ve etrafı bal mumulanarak basit bir muhayyeletü'l-havâ yapılır.

-3-

[Resmi, Mürebbiler Âlemi'nin son sayfasında.]

Ana Sınıflarında – Binalar, sütunlar, tekerlekler, bacalar, ortasından keserek oluklar, ıstampaya basarak küçüklerin pek sevdikleri mühimme-i taklîdleri.

Hesap Dersinde – Onar onar kesr-i aşârî dersi ve muhâkemât-ı zihniyyede çocuklar yerine istimal olunur.

Malûmât-ı Fenniyye Dersinde – Tekerlekler, çarklar mihver tahrikinde kayış yatağı, üzerine mücerrid tel sararak bobin ve mıknatıs-i elektirikî, ziya bahsinde diyaframlık yapar.

Hendese Dersinde – Üstüvane yapılır. Kum üzerinde muvazi hatlar tersim olunur ve deliğinden tebeşir geçirilerek ve ortasına iplik bağlayarak daire çizmeğe yarar. Şakul de yapılır.

Müsabaka Cevapları

"Bir dağ gezintisine gittiğiniz zaman talebenizi ne gibi şeylere dikkat ettirirsiniz?" sualine "Faik Sadık" imzasıyla verilen cevabın hülâsası:

Mürtefi noktaların havassı, bu noktalarda havanın terkibi, esbâb-ı bürûdeti, kar varsa vaziyeti. Barometre vasıtasıyla irtifaı, cihât-ı erbaanın tayini, mürtefi noktaların ehemmiyyet-i harbiyyesi, sath-ı mâil, etek, ova, yaylalar, sular, dereler ve sellerin tesiratı, suhuru, dere kenarlarındaki suhûr-ı rüsûbiyye, toprak tabakalarının vaziyeti, nebatatı, dağın eteğindeki köy, bir çuval unu öğütmek üzere sırtına alarak değirmen arayan köylü…

***

"Mektepleriniz için en çok lüzum hissettiğiniz eşya neden ibarettir?" sualine muallimlerimizden biri: "Maarif Nezaretinin gezintileri mecburî kılan yeni nizamnamesidir." cevabını veriyor.

***

"Mektep Âlemi"nin yeni nüshaları sizi müstefid ediyor mu?" sualine Robert Kolej'den Muazzez Cemil imzasıyla yazılan cevapta: Resimli Mektep Âlemi'ni bu

kadar güzel ve istifadeli makalelerinden dolayı çok sevdik ve herkes de sevecektir. Bunun için tebrik ederim, deniliyor.

***

Gençler Âlemi birinci bilmecenin halli: Bu adamın başı ağrımıyor. Tepesine mum damlıyor, başı ağrıyor zannediyor.

***

Gençler Âlemi'nde "İstanbul'un en meşhur âsâr-ı mimâriyyesi, "âbideleri hangileridir?" sualine birçok cevaplar aldık. Bunlar arasında şâyân-ı dikkat bazı isimleri zikrediyoruz:

Camiler: Ayasofya, Süleymaniye, Sultanahmet, Fatih, Şehzadebaşı, Beyazıt, Yeni Cami, Sultan Selim, Kılıç Ali Paşa, Edirnekapı…

Saraylar: Dolmabahçe, Çırağan, Topkapı, Beylerbeyi.

Çeşmeler: Sultanahmet, Tophane…

Gençlik Âlemi Müsabakalarından Mükâfat Kazananlar

Robert Kolej mektebinden İbrahim Muazzez Cemil, Şemsülmekâtib talebesinden 177 Ahmet Cemal, 150 Süreyya, 134 Hüseyin ve Üsküdar'da Sultaniye'de mukim Ahmet Ziyaeddin Efendilerdir.

Kendilerine birer adet "kayd-ı muzâaf-ı fenn defteri" verilecektir.

Çocuklar Âlemi Bilmecelerini Halledenler Miyanında

Mükâfat Kazananlar

Menbaülirfandan 144 Saim, Şemsülmekâtibden 177 Ahmet Cemal, 134 Hüseyin, Üsküdar Merkez Rüşdisinden 707, Beşiktaş Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 295 Vahit, Süleymaniye'de Maksut, Robert Kolej'den Muazzez Cemil Efendiler ve Molla Gürani İnas Rüşdiyesinden 764 Fatma Kerime Hanım.

Birer adet menâzır-ı latîfeyi havi kartpostal verilecektir. Hediyelerini idarehanemizden almaları rica olunur.

İhtar

Mecmuamızın merkez-i tevzîi Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kütüphanesidir. Resimli Mektep Âlemi'nden takım hıfzeden müşterî-i kirâmımız vaktiyle koleksiyonlarını ikmal etmelidirler. Çünkü mevcut nüshalar bitmek üzeredir. Taşradan toptan sipariş edecek bayiler doğrudan doğruya kütüphanemize müracaat etmelidirler. Kitâbhâne-i Kâinâtta bilumum matbûât-ı cedîde vü atîka mevcut olup taşradan dahi siparişat kabul olunur. Siparişat bedeli peşindir.

İlân

Kâinat Kitabhanesinin bütün neşriyatı Beyoğlu, Nişantaşı, Şişli ve Kadıköy müşterilerimize sühulet olmak üzere Pangaltı'da Merkez Eczahanesi ittisalinde tütüncü, sarraf Kasım ve Abdullah biraderlerin dükkânında ve Kadıköyü'nde Altıyol Ağzı Kütüphanesi sahibi Muhtar Efendi'de tamamen bulundurulmaktadır. Oradan fî-i mevzûlarıyla mübayaa edebilirsiniz.

Âsâr-ı Münteşire:

Şehbal

Her onbeş günde bir neşrolur memleketimizin en nefis ve mükemmel salon mecmuasıdır. Resimlerinin nefaseti Avrupa matbuatında bile nadir tesadüf olunur. Fiyatı 5 kuruştur.

Kadınlar Dünyası

Kadınlığın hukuk ve menafiini müdafaa eden yegâne haftalık mecmûa-i nefîsedir. Her cumartesi günleri neşrolunur. Fiyatı 60 paradır.

Çocuk Duygusu

Çocukların terakkisi için çalışan bu gazetenin 35'inci nüshası intişar etmiştir.

İnatçı Kahraman Ağa

Muharrir-i şehîr Jul Vern'in en meşhur eserlerinden olup Fransa Akademisi tarafından mazhar-ı takdîr olmuştur.

20 para fî ile forma forma muntazaman neşrolunuyor. Onuncu forması intişar etmiştir. Mutlaka okuyunuz.

İngilizcenin Sarf ve Nahvi

Zamanımızda Fransızca kadar İngilizcenin dahi mühim olduğunu söylemeğe lüzum yok. Bu ciheti nazar-ı dikkate alarak zâbitân-ı bahriyyeden Fuat Beyefendi işbu eseri kaleme almıştır. 160 sayfadan ibaret olan bu mühim kitabın fiyatı yalnız 6 kuruştur.

Fotoğraf Makineleri ve Teferruatı

Yeni tesis ettiğimiz bu daireden makine, objektif, cam, kâğıt, mukavva, ecza vesair levazımatınızı tedarik ediniz.

Mekteplere, ailelere, tiyatrolara mahsus sinematograf mevcut olduğu gibi sipariş de kabul edilir. Fotoğrafçılarla taşra fotoğraf âlâtı bayilerine hususî ve muvafık şerait.

Selanik Bonmarşesi

İpekçi Kardeşler

Gümüşsuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zükûr Hastahanesi

Harbiye, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî ve Darüşşafaka Mektepleri

Diş Tabibi

Muhammed Hüdaverdi

Dişler terakkiyât-ı hâzıra-i fenniyyeye tatbikan tedavi ve son sistem her nevi imal olunur.

Ağrı hissi olmaksızın diş çıkarılır.

Pazar günleri memuriyetlerinde bulunur ve diğer günler muayene: Cağaloğlu'nda Askerî Tekaüt Sandığı karşısında yeni dâire-i mahsûsasında.

Resimli Mektep Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Numara – 13 **Nüshası 40 parayadır.**

Mekteplerimizde Kurtarılacak Sıhhat Vardır.

(Muallim İsmail Hakkı)

Coğrafyayı Nasıl Tedris Ettim?

(Ahmet Nuri)

Resmi Nasıl Tedris Etmeli?

(Muallim İsmail Hakkı)

Mektebine Silâh Sokan Milletin Hakkı Masundur

(Muallim Bahattin)

Osmanlı Mimarlığı Nedir?

(Muallim İsmail Hakkı)

Çocuklar Âleminde Müteaddid Hikâyeler

(Muhtelif Muallimler)

Tarihî Temsil, Havadis, Müsabakalar…

ve 23 Kıta Resim

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı

"Kâinat Kütüphanesi"dir.

[205] Mürebbiler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **20 Şubat Sene 1329** **Numara 13-4**

Mekteplerimizde Ulûm ve Maariften Evvel Kurtarılacak Sıhhat Vardır!

Son felâketler bizi hayliden hayliye uyandırdı. Bu uyanıklığın bir eseri de elhamdülillâh maarif işlerinde görülüyor. Maarif Nezaretinde olsun, Evkaf Nezaretinde olsun, mekteplerin ıslahı için projeler hazırlanıyor, cetveller çiziliyor, programlar basılıyor, kitaplar müsabakaya konuluyor. Eğer bu teşebbüsler ölmez yahut öldürülmezse hayırlı neticelere varılacak gibi görünüyor. Fakat bütün bu ilmî, tedrisî teşebbüslerin gayesi ne olabilir? Mekteplerimizde tedrisatı kurtarmak değil mi? Gerçi bu gaye pek ehemmiyetli, pek büyüktür. Fakat zannetmeyiz ki salâhiyettar olan makamlar, yalnız bu tedrisat meselesini halledivermekle vazifelerini tamamıyla yapmış sayılsınlar. Çünkü ortada ilim, kitap, program… meselelerinden daha mühim bir mesele var. Bir mesele ki bugünkü ve yarınki neslin hayatına her şeyden ziyade müessirdir. Bir mesele ki eğer alelacele halli çareleri aranılmazsa maarifimiz, mekteplerimiz, usullerimiz hatta millet de müthiş bir iflâsa doğru yürüyecektir. Bu mesele; sıhhat meselesidir. Fakat şöyle böyle basit ve ucuz birtakım sıhhat kaidelerinin mekteplere sokulmasından ibaret bir iş değil, yarı yarıya çürüyen, teverrüm eden, sararan solan çocukluğu, gençliği kurtaracak yeni ve kuvvetli bir hayatın mekteplere sokulması yahut mekteplerin böyle bir hayat içerisine yerleştirilmesi ihtiyacı… Ben burada faraziyatımı söylemiyorum. İstanbul'da birçok mektep gördüm. Bu mekteplerde sıhhatin, hayatın sukutu kadar hiçbir şey beni ürkütmedi. Mekteplerimiz akın akın mezarlara çocuk gönderiyor. Sararıp solmuş, gözlerinin feri uçmuş, omuzu kamburlaşmış, halsiz, cansız, bitik çocuklar ve gençler… Bu fakrüddem, verem… kurbanlarından kim mesul?.. Yalnız mektepler mi? Zannetmem ki yalnız mektepler mesul olsun. Ailelerin mesuliyeti de ağırdır. O aileler ki her gün sefer tasının içerisine biraz kuru ekmek, biraz da zeytin yahut helva koyduktan sonra çocuğunu mektebe gönderiyor ve size: Benim çocuğumu okut, adam et! diyor. Zavallı cahil valideler, hemşireler! Herhalde siz dünyanın en bîçare kadınlarısınız! Çünkü yaşatmak istediğiniz bu mahlûkların hayatına evvelâ kendiniz suikast ediyorsunuz da haberiniz yok!.. Bilmiyor musunuz ki insan evvelâ okuma yazma ile değil, mide ile, gıda ile, kan ve canla yaşar ve yaşarsa ancak o zaman okuyup yazabilir… İşte **[206]** bir meslektaş, bir muallim ki talebesinden şikâyet ediyor: "Bu çocuk okumuyor, çalışmıyor, adam olmaz, olmayacak!" diyor. Fakat hükmünde niçin o kadar acele ediyorsun arkadaş? Çocuğun muvaffakiyetsizliği seni şaşırttı mı? Belki gabidir, belki ders anlamıyor. Fakat her şeyden evvel dikkat ettin mi; çocuk öğleyin mektepte ne yiyor?.. Muallim

bu sualinize cevap vermiyor. Ne bilsin çocuğun yediğini!.. Zavallı! Şimdiye kadar hep çocuğun kitabına, yazısına, imlâsına bakmış, sanki midesi, ciğeri, kanı; mekteple, mektebin talim ve terbiyesiyle alâkadar değilmiş!.. Gidiyor, çalışmayan çocuğun sefer tasını, mendilini açıyorsunuz, bir de ne görürsünüz? Bir dilim ekmek! Felâket bu kadar mı ya; dahası var. Çocuğun evi ev değildir, bir ahırdır, hem de bir ahırın bir bucağıdır! Hava yok, ziya yok, mesafe yok, pislik var, rutubet var, koku var, bir zindan!.. İşte çocuk orada yaşıyor. Kendini sokağa atabilirse ne âlâ! Mektebe gelince bu hayat unsurlarından yine mahrum kalıyor. Çünkü mektep; pencereleri açılmaz, tozları silinmez bir yerdir. İşte çocuklarımızın ciğerleri böyle muhitlerde çürüyor. Ben zannediyorum ki bugün mekteplerimize devam eden çocukların, gençlerin en aşağı yüzde otuzu, kırkı çürüktür, vereme hazırdır. Şimdiye kadar biz bu sıhhat, beden meselesini düşünmedik, çünkü düşünemezdik. Nasıl düşünebilirdik ki elimizde çocuklarımızın sıhhatine dair en kaba bir istatistik, bir cetvel bile yoktu. Bugün tekmil İstanbul mekteplerinin talebesi muayene edilsin, çıkacak netice karşısında donup kalacağız. Çocuklarımız arasında hastaların envaı vardır. Gözden, kulaktan, burundan hasta olanların ise haddi hesabı yoktur. Buna bir çare bulunmazsa ne olur? Çare bulunmazsa… âkıbetimiz pek feci olur. Fakat çocuklarımızı, gençlerimizi kurtarmak çaresi vardır. Hem de pek kolay, pek ucuz. Bunu Avrupalılar bulmuşlar, yapıyorlar. Biz de insansak, yaparız: Çamlıca'da, Alemdağı'nda… her nerede yapılması mümkün ve sıhhî ise "açık hava mektepleri" tesis etmek lâzımdır. Bu mektepler bir orman yahut bir koru içerisinde olacak. Bunlar hem "mektep" hem de "sanatoriyum"dur. Açık hava mektebini yapmak için çok paraya da lüzum yok, çünkü binaları alelâde barakalardır. Hatta çatısından ve üç cihetinden başka bir şeyi yoktur. Bir tarafı tamamen açıktır. Bunları yapmalı. Yaptıktan sonra mekteplerde göğsü, ciğerleri hasta olanları bu mekteplere sevk etmeli ve orada hususî bir talim ve terbiye vermeli. Açık hava mektepleri bence bu memleketin en büyük maarif ve terbiye ihtiyacıdır. Bu fikrimle eğlenecek olan aileleri ve mektepleri dilerim ki Cenabıhak çocuklarının, talebelerinin tabutu arkasından ağlamak kaderine mahkûm eylemesin…

Muallim İsmail Hakkı

İhtar

Gelecek nüshada açık hava mektepleri hakkında mufassal ve resimli bir makale dercedilecektir.

[207] Coğrafyayı Nasıl Tedris Ettim?

- Mabad -

Bir iskelenin ne suretle terakki veya tedenni ettiğini: vesâit-i nakliyyeyi, ziraat ve sanayinin ne halde bulunduğunu buldurmak, esbab ve avamilini keşfettirmek suretiyle öğrettim. Talebem, bazen teneffüs zamanlarında bahçede topraktan yapılan Anadolu haritasına bakarak Basra, İskenderun, Sinop şehirlerinin ticarette pek geri kaldıklarını kendi düşünceleri semeresi olarak söylüyorlardı; harita başında İskenderun ile Basra beynine bir şimendifer yapılsa ticaretin fevkalâde yükseleceğini, ahalinin tenevvür edeceğini, zengin olacağını izah ediyorlardı. Harita yaptırmak için evvelâ bahçede topraktan harita yaptırdım. Yapılan haritada mukayese ile dağların, nehirlerin, denizlerin uzunluğunu, dağların yüksekliğini, nehirlerin genişliğini… gösterdim. Kâğıt üzerine harita yaptırmayı -hocamın öğrettiği gibi- kopya usulü ile değil, haritayı karşılarına koyarak kaba kâğıt üzerine çizdirmek usulüyle öğrettim: Duvarda asılan haritayı mikyas ile küçülterek ve hangi burnun hangi körfeze karşı ve hangi şekilde olduklarını sorarak nazar-ı dikkatlerini celbettim. Tıpkı, tabiattan resim "daprenatür" gibi çizdirmeğe, hem de gayet sade bir surette çizdirmeğe başladım.

Meselâ: Anadolu'nun uzunluğu ile genişliğini, ne şekilde olduğunu, hangi kasabaların bir hizada bulunduklarını, mukabil körfezlerle yarımadaların hangisinin daha büyük olduğunu gözleri önünde duran haritaya baktırarak yaptırdım. Tarif edilen şeylerin hataları olduğu zaman, evvelce verilen hükümleri yahut sorulan sualleri tekrar ettim ve elime kalemi almadan, doğrudan doğruya kendilerine tashih ettirdim. Eğer bizzat ben tashih etmiş olsaydım; talebemi görmekten, düşünmekten mahrum bırakacaktım. Onların fikrinde benim kalemle tashihim bir iz bırakamazdı. Yalnız benim tashihim onların gözüne güzel görünürdü, o kadar… Fakat fikirlerine şehrin, körfezin, dağın, burnun… şekli çizilmezdi. En evvel harita yapamayacaklarını söyledikleri halde birkaç dersten sonra güzel yapmağa başlayınca sevinmeğe başladılar. Coğrafya dersinde öğretilen şeylerin hatırda kalması için o memleketin mahsulâtının resimlerini defterlere yaptırdım.

Bitmedi. **Şemsülmekâtib: Ahmet Nuri**

[208] Resmi Nasıl Tedris Etmeli?

Küçüktüm, rüşdiye mektebine gidiyordum; resim hocamız her ders bize birtakım doğru, kırık, muvazi çizgiler çizdirir, canımızı sıkar dururdu. Kendinin de canı sıkıldığı ondan belli idi ki biz bu çizgilerle uğraşırken, o, gider tahtada insan kafası yapardı. Biz ise elimizi defterden kaldırmaksızın bu karikatürü korku ile hayret arasında seyrederdik. Hocamız böyle bir insan resmini arkadaşlarımızdan birinin elinde görse derhal kızardı!.. İdadî mektebinde de resmi buna yakın bir usulle gördük. İdadî hocamızın kendine mahsus bir çığırı vardı: Eline tebeşir alır, tahtaya birkaç çizgi çizdikten sonra "Haydi! Bu hafta bunu yapın!" derdi. Zaman zaman diğer mekteplere devam edenlerin resim defterlerine bakar, bunlarda da ayrı bir usul görürdüm. Hele askerî mekteplerine giden arkadaşlarımın defterleri baştan nihayete kadar hokkabaz hokkası gibi üst üste birtakım mahrut, menşur yığınlarıyla doluydu!.. Fakat ne bu takozlar ne de öteki çizgiler; hiçbirimizi çocukluğumuzda avlayamadı. Resmin bu türlüsü hepimize resim lezzeti yerine resim nefreti verdi. Hakikî usul ne olabilirdi? Bunu ancak üç sene evvel Avrupa'ya seyahat ettiğim zaman öğrenebildim. İşte burada size tarif ve tavsiye edeceğim resim usûl-i tedrîsi; öyle köhnelerden değildir, medenî memleketlerin en yeni ve son usûl-i tedrîsidir. Her şeyden evvel anlayınız ve inanınız ki talebeye ve hususuyla çocuklara birtakım düz çizgiler ve hendese şekilleri çizdirmekle resim öğretemezsiniz. Çocuklar çizgilerden ne bir şey anlar ne de duyar. Her şeyden evvel onları istedikleri gibi resim yapmakta serbest bırakmalısınız. Düşünsünler, tahayyül etsinler, çizsinler. Fakat çocuklar kendi başlarına: insan, hayvan, ev, kayık, vapur, ağaçtan başka bir şey çizmiyorlar, diyeceksiniz; daha iyi ya! İnsan böyle canlı, hareketli ve belli başlı şeyleri çize çize görmeğe alışabilir. Hususuyla çocuk müsellesten, mahruttan ne anlar ki?.. Siz çocukların temayüllerini kırmayın, besleyin, onları daima bu gibi resimleri çizmeğe teşvik edin. Hatta bazen masallar da söyleyin de tasvir etsinler. Fakat resim dersi hep böyle ezber ve hayalî olacak zannetmeyin. Ufak çocuklara bile arada sırada tabiattan resim yaptırınız. Fakat örnek yok! Örnek mi yok? İşte size **[209]** birçok örnek sayayım: Sürahi, kova, fotin, lâstik, ağaç, ev, vapur, tulumba, havuç, araba, fener, balık… Bu eşyayı mektepte, evde, sokakta, bahçede bulacaksınız. Talebenin az çok dikkatini, merakını uyandıracak her şey örnek olur. Sonra bahçede tavuklar, ördekler, kafesteki kuşlar da örnek olur. Sonra çocukların birini insan örneği yapabilirsiniz. Örneği bütün çocukların görebileceği bir yere koyduktan sonra, onu öyle bir tarif etmeli ki âdeta çocukların gözüne girsin;

çocuklar örneğin resmini çizmeğe başlamazdan evvel her parçasını iyice görmüş ve her parçanın diğer parçalarla münasebetini anlamış olsun. Onlar ancak bu suretle iyi resim yapabilirler. Bir de dikkat ediniz ki resim yapacağım diye ince eleyip sık dokumasınlar: Numunenin esasını görsünler ve esasını çizsinler kâfidir. Siz de en ince ve en süslü olan resimleri değil, en esaslı ve en doğru olan resimleri beğeniniz. Yoksa muallim gölgelileri beğeniyor diye, olanca kuvveti gölgeye, teferruata verirler. Bir de zaman zaman tezyinat yaptırmalısınız. Tezyinat dediğim; herhangi bir yeri yapraklar, çiçekler, hayvanlarla süslemek için yapılan resimler, tertiplerdir. Olabilir ki çocuk mektepten çıktıktan sonra bir doğramacı, bir çömlekçi, bir dokumacı… yanına gidip çalışacak. Ya bir süs yapıp yakıştırmasını bilmiyorsa, ne yapacak? Onun için çocuklara yaptıkları bir kuştan yahut yapraktan bir tabak, bir kutu, bir duvar kâğıdı süsü yaptırmalı. Çocuklara birdenbire "Haydi! Bana bu balıktan bir su, bir kenar yapın!" derseniz onlar şaşırıverirler. Fakat evvelâ balığı sağa sola çevirerek aldığı türlü şekilleri gösterir ve aralarına türlü yapraklar, çiçekler koyarak aldığı simalara dikkat ettirirseniz onların fikri açılır da "Ben de başka türlüsünü yaparım!" diye kendilerinde bir cesaret bulurlar. Boya vurdurmakta da imsak etmeyin. Ne kadar çok boya kullanırlarsa o kadar iyidir. Tashihleri mümkün olduğu kadar kendilerine yaptırın. Yüksek sınıflarda hendesî resimler, tezyinat da çizdirin. Her efendinin cebinde bir resim defteri bulunsun; gezintiye gittiğiniz zaman dağların, manzaraların resimlerini çizdirirsiniz. Çalışkanların resimlerini tahtaya asın. Tarih, coğrafya, hesap, eşya, ahlâk, tahrir… derslerinde de ufak, sade krokiler yaptırmayı unutmayın. Bu krokilerin her iki ders için de faydası vardır. İşte yeni usul böyledir. Bu zeminde söylenecek daha çok söz olabilir. Fakat siz bu söylediklerimi mektebinize sokabilirseniz resmi soktunuz demektir…

Muallim İsmail Hakkı

[210] Matbuat Ne Diyor? – Mektep Âlemi Ne Diyor?

Tasvîr-i Efkâr 30 Kânûn-ı Sânî, Sultanî Müdüriyetinden – Pazar tatilinin cumaya tahviline gelince bu mesele-i mühimme daha lisân-ı matbûâta düşmezden çok evvel Maarif Nazırı beyefendi hazretlerinden bu babda bir emr-i mahsûs telâkki edilmiş idi. Fakat muallimînden ekserisinin mekâtib-i sâirede dahi tedrisatla meşgul bulunmaları ve sene-i dersiyyenin hemen nısfı mürur eylemiş olması münasebetiyle pazar tatilinin cumaya tahvili birçok müşkülâtı müeddi olacağı nazar-ı itibâra alınarak

tahvil keyfiyetinin gelecek binüçyüzotuz sene-i dersiyyesi iptidasında icrası sûret-i katiyyede takarrür etmiştir.

Mektep Âlemi – Doğrusu ya mülâhazanın bu türlüsü pek gariptir. Bir mektepte böyle sakim bir ananeyi yıkmak için mevsim mi gözlenir? Acaba gelecek sene muallimlerin saati uymayacağı tutarsa mektep nasıl hareket edecek? Yine mevsim mi bekleyecek yoksa millî bir mektep pazar günü tatil edilmez, cuma günü edilir, diye gününü bulacak mı?..

Tanin 31 Kânûn-ı Sânî, Hapishaneler – Zindan bir mezar olmadığından her mücrim yine cemiyete mensup bir fert, yaşayan, sarf-ı kuvvet eden bir şahıstır. Cinayeti idamı icap etmiyorsa yarın yine cemiyet arasına karışacak, insanlarla yan yana bulunacaktır… Bir insanı hapsetmek yalnız bugün için cemiyet arasından bir insan almak değil; yarın için ona bir adam kazandırabilmek gayesini de takip etmelidir.

Mektep Âlemi – Bu pek doğru ve hakîmane sözlere iştirak ederiz. Hapishaneler birer işkence yeri değil; birer terbiye yeridir. Hapishanelerdeki terbiye bir mektepteki terbiye gibi geniş ve şamil olmalıdır. Terbiye-i ahlâkiyye bu yerlerin en mühim terbiyesidir. Hapishanelerimizde hayır, fazilet, mahasin hislerini uyandırmak lâzımdır. Bunun için birçok avamile müracaat edilmek zarurî olduğu gibi sanâyi-i nefîsenin, bilhassa musikinin, edebiyatın, tiyatronun tesîrât-ı terbiyevîsinden de istifade etmek icap eder.

İkdam 1 Şubat, Esnafı Kurtaralım – Bu gibi işler ne ile ileri gider? Evvelâ başta, kumandada, piyasaları, dünyanın ihtiyacatını bilir bir iki kişi; saniyen imalâtı idare edecek iki üç sanatkâr; salisen resimden, üslûptan, eşkâl-i milliyyeden anlar bir resimci, rabian biraz sermaye…

Mektep Âlemi – Pek doğru söylüyorsunuz. Emin olunuz ki sınaî felaketlerimizin en büyük sebebi adamsızlık, kafasızlıktır. Fakat bu kafalar nerede yetişecek? Uzun Çarşı'da mı? Artık orası da bitti. Bu kafalar yani idareci, baş kafalar sanayi mekteplerinde yetişecek. Fakat sanayi mekteplerimiz böyle bir mahsul çıkarmak gayesinden fersahlarca uzaktadır. Sanayi mekteplerini faal ve müspet bir şekle sokmadıkça sanatın terakkisinden de ümitvâr olmağa hiçbir hakkımız yoktur.

İkdam 27 Kânûn-ı Sânî, Milliyet Mücahedesi – Bu âdetin seyyiesidir ki taşrada ehl-i İslâm içinde pek az adam kalıyor, avama kimse rehberlik edemiyor. Buna

mukabil Hristiyanların her neviden ashâb-ı tefekkürü kasabalardan, köylerden eksik olmuyor. Tabipler, mektep hocaları, papazlar, tacirler sürünün başından bir an ayrılmıyorlar, avamı güdüyorlar. Onun için Hristiyanlar daima münevver ve müteyakkız bir halde bulunuyorlar, Müslümanlar ise kimsesizlikle avare-ser geziyorlar.

Mektep Âlemi – İşte memleketin bir yarası daha: Avamı gütmek, avamı mânen beslemek. Biz zannediyoruz ki her sınıftan erbâb-ı tefekkürümüzün Hristiyanlarda olduğu gibi avama tesir edememesinde başlıca bir sebep vardır. O da avamı sevmemekliğimiz, ondan daima uzak yaşamamızdır. Avamı sevmek ise, ancak onun hayatını öğrenmek, onunla yaşamak, onu tanımakla olur. Biz bu iş için maatteessüf ne seyyahlara ne müdekkiklere, muharrirlere ne de ressamlara, sanatkârlara malik değiliz.

İkdam 4 Kânûn-ı Sânî, Kadınlarda İçtimaî Hayat – Tesettür-i nisvân meselesinin bazı risalelerde yol aldığını görüyoruz. Halbuki esas mesele tesettürde değil; içtima hayatındadır.

Mektep Âlemi – Örtü kalksın kalkmasın, yarın kadınlarımız içtima hayatına atıldıkları zaman ne yapacaklar? Eli boş mu gezecekler? Onları içtimaî hayatta meşgul edecek işler, meslekler neden ibaret olacak? Bugün memlekette erkekler bile zor ekmek kazanabiliyorlar. Acaba kadınlarımız ne gibi sanatlarda, kazançlarda ekmek aramalıdırlar? Fikrimizce kadın inkılâbının selâmeti, bu noktanın da tenvirine asılı kalıyor.

[211] Resim Örneklerini Nasıl Tedarik Etmeli?

Resim örneklerini tedarik etmek de bir iş midir? Ona hiç şüphe etmeyiniz. Gerçi "Her şey resim için örnek olabilir." demek kolaydır. Fakat hangi şeyler bakalım, sayınız! deyince insan derleyip toplayıp on örnek sayamaz! Onun için hangi nevi eşya iyi örnek olabilirse onları düşüne düşüne bulup bir mecmua yapmak lâzımdır. Evvelâ minimini çocuklar için oyuncaklar örnek olarak kullanılabilir. Meselâ şimendifer, araba, kuzu, inek gibi alelâde oyuncaklar. Gerçi bunlar resim noktasından tam ve mükemmel değildir. Fakat çocuklar için her halde bir örnek, hem de asıllarından daha muvafık birer örnektir. Çanak çömlekler arasında da iyi örnekler vardır. Alelâde toprak kaplar da şekline göre gayet güzel örnek olur. Ufak sepetler de böyledir. Bilhassa enli çubuklu sepetler. Elinize hayvan kabukları geçerse bunları da resim örneği olarak kullanabilirsiniz. Bazı yemek tabakları, fincanlar, çay ibriği, kavanozlar, su kupaları,

maşrapalar, bardaklar, ecza şişeleri, şamdan, keçe, kürek, huni, fener, ütü, kahve değirmeni, fotin, lâstik, balta, rende, keser, çekiç, mısır koçanı, çam fıstığı, balıklar, ıstakoz, yengeç… Bunların hepsi örnektir. Eşya arasından daha bazı şeyler bulmak mümkündür. Hususuyla âlât ve edevat teferruatı mühimdir. Meselâ bir dişli çarık parçası, bir torna parçası, bir tornavida sapı, keman, trampet, def, birçok yaprak ve çiçekler, saksı, kutular, ciltli kitap, bahçe kovası, meyvelerden: elma, armut, ayva, üzüm, şeftali, ceviz, sebzelerden: patlıcan, havuç, patates, soğan, turp, şalgam… Eğer dolma hayvan da tedarik edebilirseniz ne âlâ, tedarik edemediğiniz takdirde derisini ele geçirtiniz, hayvanı tel bir kafesin içine koyup sınıfa getirirsiniz. Gerçi hayvan kımıldar, fakat ziyanı yok, talebenin şöyle bir görmesi kâfidir. Bütün bu örneklerden başka sınıfın dışarısında, mektep binası dahilinde, bahçede, sokakta örnek olacak daha yüzlerce mevzu bulunabilir. Meselâ sofada oturan bir talebe için bir sınıfın kapısı, medhali, merdivenin bir parçası, kütüphanenin bir kısmı, bahçede bulunanlar için de ağaçların manzarası, kanepeler, ötede bir evin manzarası, sokakta yine böyle yüzlerce numuneler kâğıda geçirilebilir. Hülâsa anlaşılıyor ki resim örneklerini aramağa bile lüzum yokmuş, örnekler bizim ayağımızın ucunda dolaşıyormuş. Elverir ki muallimin gözü açık, muallimin kendisi uyanık olsun. Bir de "Bu âdi bir çömlektir, böyle şeyden örnek olur mu?!" diye eşyayı istihkar etmemelidir. En âdi, en hakir bir şey bile kıymetli bir resim mevzuu olabilir. Resim örneklerinin bu mebzuliyeti karşısında hâlâ Avrupa'ya alçı sipariş eden şaşkınlara ne demeli bilemeyiz.

Mektep Âlemi

[212] Mürebbiler Âleminde Neler Oluyor?

31 Kânûn-ı Sânî Cuma günü Darülmualliminde bir ihtifal yapılmış, Darülmuallimin ailesinin vefat eden evlâtlarının namı yâd edilerek resimleri salona asılmıştır.

***

Nezihe Muhittin Hanım İkdam'a yazdığı mühim iki makalede [28 ve 29 Kânûn-ı Sânî] annelik ve zevcelik asıl vazifelerini ihlâl etmemek şartıyla kadınlarımız için hasta bakıcılık, muallimelik, tabiplik, terzilik, el işçiliği tavsiye ediyor.

***

Bundan sonra askerî rüşdiyeleri kalkacak. Mevcut olan askerî rüşdiyeler mülkiye rüşdiyeleri haline gelecektir.

***

Zaman zaman Ahmet Refik Bey tarafından İkdam'da neşredilen tarihî makaleleri bir kırâat-i târîhiyye gibi tarih derslerinde talebeye okutabilirsiniz.

***

Maarif idaresinden mekteplere gelen bir tamimde çocukları sınıftan çıkarmak cezasının refi bildirilmiştir. Bazı muallimler bunun yerine mahud sopa usulünün avdet edeceğini zannediyorlar!..

***

Maarif mekteplerinde bundan böyle tercihen mütekaid ümera ve zabitan kullanılacakmış.

***

Maarif Nezareti yeni teşkilât mucibince biri Müşavirlik ve Müfettiş-i Umûmîlik Dairesi, diğeri Terbiye-i Umûmiyye Müdüriyeti namıyla iki daireye ayrılacak ve Terbiye-i Umûmiyye Müdüriyeti için iki ecnebi mütehassısı getirilecek imiş.

***

Mektepler için gönderilen levazım ve eslihanın kifayetsizliği sebebiyle Maarif Nezareti tarafından Harbiye Nezaretine tekrar müracaat vuku bulmuştur.

***

Erkân-ı Harbiyye-i Umûmiyye tarafından Balkan Harbi'nin mükemmel bir târîh-i harbi tertip edilmeğe çalışılmaktadır. Bunun için malûmat ve vesaik talep ediliyor. Mükâfat da verilecektir.

Resim Rehberi Soranlara

Size en güzel bir resim rehberi olmak üzere:

Manuel de dessin à l'usage de l'Enseignement Primaire: Gaston Quénioux, Paris-Hachette[69]

[69] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

namındaki kitabı tavsiye ederiz. Bu kitap, yeni resim usûl-i tedrîsinin en mükemmel rehberidir. İçerisinde her yaşta çocukların yeni usul üzere yaptıkları muhtelif nevi resim numuneleri vardır. Aynı zamanda resmin nasıl tedris edileceğine dair gayet vazıh ve amelî tavsiyeleri, izahları da havidir. Fiyatı üçbuçuk franktır.

Muallimler Arasında Müsabakalar

-1-

Alelâde ağaç dallarından tedrisatta ne suretle istifade mümkündür? Bu dalları hangi derslerin tatbikatında kullanabilirsiniz?

-2-

Talebeniz arasında bazı çocukların tembelliğini ne sebeplere atfedebilirsiniz? Böyle tembellere tesadüf ettiğiniz zaman bu hale sebebiyet veren birtakım müessiratın mevcut olduğunu düşünüyor musunuz?..

- İhtar -

Bu iki müsabakada birinci olanlara birer mücelled kitap hediye edilecektir. Bazı karilerimiz cevaplarını kuponsuz olarak gönderiyorlar. Kuponsuzlar müsabakaya girmek hakkını haiz değildir. Bir de gönderilecek cevapları kâğıdın bir yüzüne yazmak lâzımdır.

Mektep Âlemi – Mürebbiler Âlemi Kuponu

Numara 13

Müsabaka cevabını bu kuponla gönderiniz.

[213] Gençler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **20 Şubat Sene 1329** **Numara 13-4**

Mektebine Silâh Sokan Milletin Hakkı Her Zaman Masundur

Ahîren Maarif Nezaretinin, mekâtib-i sultâniyye ve darülmualliminlerde silâh talimleri icrası hususunu temin etmek suretiyle; bu memlekete serptiği saadet ve dirilik tohumları; istikbalde beklenilen itilânın, başlıca saiklerini yetiştirebilecek derecede hâiz-i kudrettir. Mübarek yurt! Senin evlâtların, artık dedelerinin silâh kuvvetiyle

döğüşerek aldıkları topraklar üzerinde, bugün yaşayabilmenin ancak onlar gibi silâha dayanmakla kabil olduğunu anlamışlardır. Ey yüce millet; azimden harikalar, duygudan âbideler yapan büyük Osmanlıların ahfadı; artık bundan sonra sen müsterih olabilirsin ki vatanın, düşmanların ellerine düşmeyecek, namus ve iffetin, mukaddesatın, onların elim tecavüzleri, gaddar bombaları altında yıkılmayacak, mahvedilmeyecektir... Türk genci; bugünden itibaren silâhını omuzuna almış, düşünen bir müfekkirenin yanında; bir de sağlam vücut bulundurmağa karar vermiştir. O gençlik, öğreneceği hayat malûmatını, omuzladığı silâhıyla beraber kullanacak; bir yandan bu malûmatını vatanın saadeti için istimal ederken; diğer taraftan da onun muhafazası için tüfeğini patlatabilecektir. Demek oluyor ki yarının Osmanlı gençleri tetkik olunurken; onların hem maddî hem manevî tam birer ferd-i muktedir olduklarına hükmedilebilecektir. Son Rumeli mağlûbiyetlerinin iç yüzü tetkik edilirse; görülecektir ki: esbâb-ı felâketin en mühimi; silâha karşı olan sevgisizlik, hürmetsizliktir. Eğer o hezimetin kahramanları olan efrâd-ı askeriyye; silâhlarını sevselerdi; onları, en müşkül dakikalarda, ateş ve kan tufanı içinde bulundukları zamanlarda dahi, ölünceye kadar bırakıp kaçmazlardı. Evet.. Onlar, hakikî bir silâh terbiyesi almış olsalardı; ellerine verilen mavzeri boşa atmaz, onunla düşmanın beynini parçalarlardı. Belki de, o terbiye saikasıyla, boşuna yaktığı binlerce fişeklerin her biriyle; devletin namusunu kurtaracak, şerefini ilâ edecek yeni ve büyük birtakım zaferler hazırlayabilirlerdi. Eğer onlar, küçük yaşlarında temrînât-ı askeriyye yaparak; silâhın kıymetini anlayabilselerdi; **[214]** bugün kanlarla örtülmüş, bıçaklarla delik deşik edilmiş Osmanlı tarihine; süngülerinin ucu ile şanlı bir mazi, parlak bir zafer yazarlar, ihtimal ki bu suretle büyük ve şaşaalı bir istikbalin temeli atılmış olurdu… Yüzbinlerce insanların, hanümanların; acıklı bir surette mahvolduğu o anda; eğer ciddi bir terbiye-i askeriyye almış kolordumuzun himmet-i gazanferânesi olmasa idi; belki bugün Yavuz'un kabri üzerinde bir Bulgar ayağının dolaştığını, Fatih'in merkadi üzerinde bir salibin gölge yaptığını, Kanuni Süleyman'ın medfeni üstünde bir bezm-i ayş ü işretin kurulduğunu görecek idik, Birinci Sultanahmet Camii'nin banisi, Mimar Mehmet Ağa'nın, İstanbul'un sîne-i haşmetinde kurduğu; o kâşâne-i ubûdiyyetin enkāz-ı perîşânı üzerinde; baykuş yuvaları, kiliseler, sefahathaneler görecektik. Bütün bu mebaniden huruş eden gulgule-i vahdâniyyet yerine; sefalet eninleri, sefahat âvazeleri yükseldiğini işitecek, belki orada sallanacak olan çanların gürültüleri; her an kulaklarımızda okşayıcı inikaslar yaparak kurb-ı samedâniyyeye suud eden; ezan

sesleri yerine kaim olacaktı. Kim diyebilir ki: Osmanlı ordusunun; beyaz aylı, ak yıldızlı o mübarek bayrağı; Avrupa'nın göbeğinde temevvüc ettirdiği zamanlarla; kılıçlarının şakırtılarını, kalemlerinin cızırtılarına karıştırdıkları zamanlar; aynı asrın silsile-i evkātı içinde birleşmemişlerdir… Kudret-i ilmiyyelerini, kuvvet-i bedeniyyeleriyle mezcetmeleri sayesindedir ki: bir vakitler, tekbir sadalarını, zafer teranelerini Viyana kalelerinden İstanbul âfakına aksettirebilmişlerdir. Bayrağımızı Hint denizlerinde gezdiren, Bahr-i Hazar'da dolaştıran ecdat; her halde silâhlarını, bizden çok severler, onu kullanmağı bizden çok bilirlerdi… Evet, bayrağımızı küpeşteye diken eller; her halde bizden ziyade silâh terbiyesi almış vücutların demir uzuvları idi. Düşündüğünü yapmağa muktedir olamayanların, zayıf bir heyet-i beşeriyyenin ne âkıbetlere maruz kalacağını; geçenlerde tarih sayfalarına dikilen şanlı âbideler, bize pek güzel anlatabilir!.. Hukūk-ı mukaddesesini toplarının ağzından, barut kokusundan beklemeyen bir millet için; dilenmek, nihayet çırpınmaktan başka yapılacak hiçbir iş olmadığını öğrenmek hususunda, uzun uzun düşünmek lâzım değildir. İşte gençler bugün mekteplerde verilecek tüfek terbiyesi sayesinde kazanacakları çelik kollarla, yarının zaferlerini, istikbalin karanlıkları içinden çıkaracaklar; evet… İstikbalin Fatih'i olacak olan gençler bu sayede vatanlarını süngülerinin gölgesi altında medeniyet ve saadetin en yüksek şahikalarına çıkaracaklardır.

Muallim Bahattin

[215] Akın akın ordularıyla çarpışan, dünyalara sığamayan, memleketler, kıtalar zapt eden, zapt ettiği ülkelerde saraylar, camiler yapan, tunçtan toplar döken, gemilerini karada yürüten ataların, eski Türklerin terbiyesi tetkik edilse bir şey en ziyade göze çarpar: Bedende kuvvet! Bedende kuvvet, meşakkate tahammül; bu hırs onlarda bir din, bir iman kadar kuvvetli yerleşmişti. Ecdadımız her şeyden evvel, her şeyden ziyade idmancı, güççü idiler. Riyâzât-ı bedeniyye eski Osmanlılığın temel taşıydı. Bahçede, medresede, cami avlusunda, meydanlarda, dağlarda… güçlerini artırmak, güçlerini denemek için oyunlar oynarlar, idmanlar yaparlardı. Cündîlik, binicilik, kılıç kullanma, ok atma, cirit, tomak oyunu, güreş, tüfek atma… hep o şanlı devirlerin riyazetlerindendi. Cihangir millet, bu oyunlar, idmanlar sayesinde çelik vücudunu passız bir halde yaşatır, hem de demir gibi sağlam olan iradesini çürütmez, öldürmezdi. Böylece eski Osmanlılık maddeten ve mânen sağlam kalıyordu. Beden

aşkı yalnız nâsa mahsus bir iptilâ mıydı?.. Padişahlar bile bu meşru iptilânın esiri idiler. Padişahlar milletlerinin kuvveti, mümaresesi için saray avlularının kapılarını açmakta, saray avlularını birer cündî meydanı haline getirmekte ve zaman zaman cirit oynayan süvarilerin arasına karışmakta saadet bulmuşlardır. Mazinin büyük şairleri ok ve cirit atanlara kasideler, methiyeler inşad ederler; büyük hattatlar ise bu kemankeşlerin, ciritçilerin namına nefis kitabeler yazarlardı. Müessesât-ı dîniyye vü ictimâiyye bile bu hareket ve kuvvete olan inhimakinden müteessir olur, milletin emellerine, hırslarına inkişaf verecek surette yapılırdı. Mimarlar, bahçesiz cami, medrese yapmağı âdeta günah sayarlardı. Şanlı mazi! Fakat kuvvete bu derece inhimak neden? Çünkü o zaman hâkim ve mesut yaşamayı isteyen bir millet vardı…

[216] Osmanlı Mimarlığı Nedir?

Mimarlık; kaba fikirli kimselere göre bir taş yığınından başka bir şey değildir. Hakikatte ise mimarlık; bir milletin edebiyatı, musikisi gibi ruhunun ifadesidir. Bir cami, bir saray öyle gelişigüzel mimarının hevesine, keyfine esir olarak vücuda gelemez. Onda muhitin tesirleri, izleri mutlaka vardır. Her sanat eseri zamanının fikirlerini, duygularını taşır. Mimar; işte bu maneviyatı maddileştiren, taş haline getiren sanatkârdır. Her millet gibi biz de millî bir mimarlık yapmışızdır. Bunda milletimizin düşüncelerini, duygularını, maddî manevî ihtiyaçlarını yaşatmışızdır. Her millet gibi biz de mimar yetiştirmiş, gerek bu sanatkârlar gerekse bunların kurduğu sanatlarla tarihimizi süslemişizdir. Evet her mimarlık; milletinin maddî ve manevî ihtiyaçlarını tercüme etmiştir. Osmanlı mimarlığı da böyledir. Osmanlı mimarlığı ne gibi tesirlerin altında doğdu ve büyüdü? 1: Osmanlı mimarlığı bir kere Türk ırkının evsafından müteessir oldu: Türkler cenkçi, savletçi, soğukkanlı, sağlam bedenli bir millettir. Türkler müspet kafalıdır. Az çok muhafazakârdırlar. Tabiatın, hayatın âşığıdırlar. Mahrem hayatlarında sadeliği, tabiîliği severler… 2: Osmanlı mimarlığı Türklerin muhitinden, vatanından müteessir oldu: Türkler, tabiatperest millet, Anadolu ovalarını, Bursa'nın, İstanbul'un şiirlerini duymak için çöllerden ayrılıp geldiler ve dünyanın en güzel yerlerini kendilerine vatan yaptılar. Bu yerlerde hep dağlar, tepeler, sular, ormanlar, yeşillikler, hayat, bahar görerek yaşadılar. Ev hayatlarında da bahçeleri sevdiler, bahçelerini ağaçlar ve çiçeklerle süslediler. 3: Osmanlı mimarlığı Türklerin dininden, İslâmlıktan müteessir oldu: İslâmlık vahdaniyeti, içtimaiyeti, cenk ve cidali âmirdir. Türkler, hep bu iman ile çalıştılar. 4: Osmanlı mimarlığı Türklerin temasta

bulunduğu diğer milletlerin sanatından müteessir oldu: Türkler; Selçuklular, Bizanslılar, Araplar, Acemlerle münasebette bulundular. Bunların hayatına iştirak ettiler. Lisanlarını öğrendiler. İlimlerinden, edebiyatlarından, musikilerinden bile istifade ettiler. İşte Osmanlı mimarlığı böyle ırkî, tabiî, dinî, bedîî birtakım tesirlerle doğdu, büyüdü, şahsiyet kazandı. Kendi başına tam ve mükemmel bir sanat olarak yerleşti, camiler, çeşmeler, saraylar, köprüler, harikalar doğurdu. Dünyada hiçbir kavim onun kemalini isteyen büyük sanatkârlar, hünerverler kadar fedakârca çalışamadı. Osmanlı mimarlığında kubbeler vardır. Bu kubbeler ekseriya nısf-ı küredir. Büyük kubbe daima ortada hâkim ve nazırdır. Direkleri köşeli yahut müdevverdir. Başlıklarında salkım salkım sarkan istilaktiler[70] yahut muayyen veçhi menşurlar görülür. Kemerleri kırıktır, kendisine göredir. Binaların içerisi dışarısı süslüdür. İçerisi daha süslüdür. Süsleri; yapraklar, çiçekler, meyveler, çizgiler, yazılardır. Yaprakları; ekseriya nohut, fasulye, bezelyeden, çiçekleri; gül, karanfil, düğün çiçeği, lâle, hatmi, yabanî safrandan, meyveleri; ayva, armut, nar, incir, elmadan alınmıştır.

Minareleri üstüvanî yahut menşurî, şerefeli ve tepesi mahrût-ı külâhîdir. Renkleri açık ve mebzul, **[217]** mavisi galiptir. Ecdadımızın kurduğu bu sanat; sade fakat inadına muhteşemdir. O derecede ki bu sadelikle bu muhteşemlik nasıl birleşir akıl ermez. Atalarımız mimarlıkta düz ve şakulî çizgileri pek sevmişlerdir. Mimarlığımız ciddidir. İtalyanların mimarlığı gibi insanların yüzüne sırıtmaz. Bilâkis onda vakar ile azametten mürekkep bir yükseklik vardır. Sanki bu ciddiyet teessüs etsin diye keskinlikle, keskin köşelere ehemmiyet vermişlerdir. İşte salkımlı direk başlıkları, mihraplar, minberler hep böyledir. Osmanlıların yaptığı binalar, hep metindir. Bu metinlik hem maddede hem de tesirindedir. Camiler, çeşmelere bakınız, ebedî zannedersiniz. Menşur veçhli direk başlıkları ise lisân-ı hâliyle size asırlarca yükünü taşıyacağını vadeyler. Millî mimarimizde hem büyük bir mantık hem de ruhî bir inzibat vardır. Atalarımız ne yapmışlarsa yerinde yapmışlar, bir sebep, bir lüzum, bir menfaat için yapmışlardır. Dünyada tertip ve intizamı bu kadar mükemmel bir mimarlık daha var mıdır acaba!. Şu musluklara bakınız, ne kadar yerindedir. Ulu camilerimize elbet girmişsinizdir. Dikkat eder misiniz; dış ve iç taksimatı ne kadar

[70] İngilizce stalactite: sarkıt.

güzeldir. Hiçbir zaman bir kilise gibi karışık ve dolaşık değildir. Osmanlı mimarisi Türklerin alnı ve kalbi gibi açıktır.

Onda gizli noktalardan, esrarengiz hücrelerden eser bile göremezsiniz. Osmanlı mimarlığında hep vahdet tesiri vardır. Onda Allah'ın birliğinden, padişahın büyüklüğünden ve içtima duygusundan, samimiyetten, ittihattan başka bir şey okunmaz. Büyük kubbenin etrafında toplanan yüzlerce ufak kubbelere bakınız; size padişahı etrafında toplanan milleti, babalarının etrafında sıralanan aile efradını hatırlatmıyor mu?.. Ya şu köşkün şehnişinini görüyor musunuz? Hep bir boyda, bir ende dizilmiş güzel mermer direkleriyle asker dizilerini, asker taburlarını hatırlatmıyor mu? Türkler cömert, ikramcı, geniş kalpli bir millettir. Hayatta, ahlâkta, arazide, her şeyde vüsati severler. Dar, sık, kötürüm şeylerden hoşlanmazlar. Onun için mimarlık eserlerinde hep geniş ve büyük çizgilere, geniş ve açık yüzlere tesadüf edilir. Öyle ki onların bir camilerine, bir sebillerine bakıldığı zaman insanın içi açılır, ferah duyar. Onlar asırlarının kanlı muharebelerinden azimleri, şecaatleri sayesinde nasıl ürkmedilerse, sanat işlerinde de böyle güçlükleri akıllarıyla, dehalarıyla yendiler. İki zıt birleşmez derler. Fakat Türkler dehalarıyla birleştirdiler: Yassı bir kubbenin üzerine göklere kadar yükselen sivri minareler koydular. Bu toparlaklıkla bu sivrilik birbirini kovmak, birbirini çirkinleştirmek şöyle dursun, birbirinin güzelliğini artırdı. İşte Osmanlıların mimarlığı böyle mümtaz bir mimarlıktır. Fakat o derece büyük ve asildir ki doğduğu günden beri Frenklerin kurduğu saraylar, kuleler hep onun ayakları altında dolaştı…

Muallim İsmail Hakkı

[218] Tekrim sana, büyük mektebin değerli şakirdi… Takdis, bu büyük levhanın sâha-i haşmetinde olanca azametiyle yükselen; senin karanlık ocağına. Sen vatanın mahrum kaldığı, mahrum kaldığı için sefalet ve yoksulluk içinde kıvrandığını hissettiğin fabrikaların, tersanelerin, rıhtımların hep bu ocağın örsü üzerinden geçtiğini öğrendiğin için; atalarının kıymetli yadigârı olan çekice, o pek ağır olan demir parçasına sarılmışsın. Durma!.. O kıymetli ve büyük çekici salla… Fakat ey muhterem çocuk! Yalnız şunu unutma ki; senin babaların, çekicinin altından çıkaracağın tatlı sesleri; dinlemeğe tenezzül etmedikleri zamandan beri devletin velvele-i sukūtu içinde kulaklarının parçalandığını duymağa mahkûm kalmışlardır. Bekleme ey çocuk!.. Bu millet, ruhunun tealisini her türlü musikiden evvel, senin çıkartacağın tantana-i

âhenînden dileniyor. Bilir misin ki; senin, bugün âgūş-ı âteşîninde bulunduğun ocak; o büyük ecdadını, Bahr-i Sefîd'e, Hint denizlerine hâkim olan dimağları, Viyana ordularını idare eden kafaları yetiştirmiştir. Bugün sanatkârları, kıblegâh-ı azametine çevirecek kadar ziynetli olan, binlerce ibadethanelerin, sarayların, köprülerin, mimarları; hep o kuytu dershanede feyzyâb olmuşlardır. Vur! Ey canlı çocuk!.. Senin, örsün üzerinden etrafa saçacağın kıvılcımlar; milletinin gözünü açacak kadar kuvvetlidir. Çalış ey muhterem demirci!.. Sen, bu ocağın sakf-ı muallâsı altında alacağın irade ile bu büyük mektebin sîne-i siyâhında kazanacağın azim kudretiyle, yurdunu şenletmeğe muktedir olacak, kuvvetli ve dayanıklı kollarının üstünde, sevgili vatanının yükseldiğini görmek saadetine nail olacaksın!..

Aferin ve takdirler olsun sana!.. Maddeten küçük fakat mânen büyük olan kahraman, evet. Ey diri vücutlu Türk yavrusu! Sen medeniyeti, ocağın ateşleri karşısında; ufak bir tezgâhın azametli örsü üzerinde görmek istiyorsun…

Muallim Bahattin

[219] Basit Tecrübeler – Büyük Fikirler

Atalet Kanununu İspat Eder Basit Bir Tecrübe

Atalet Kanunu – Resimde görüldüğü gibi kâğıttan bir şerit kesiniz. Bir ucunu masanın üzerine koyun, diğer ucunu da sol elinizle tutup kaldırınız. Masanın üzerine temas eden ucun üzerine bir çeyrek yahut bir mecidiye koyunuz. Sağ elinizdeki kurşun kalemle şeridin üzerine şiddetle vurunuz. Paranın, olduğu yerden yarım milimetre bile kımıldamadığını, yalnız şeridin sıyrılıp ayrıldığını görürsünüz. Para niçin şeritle biraz olsun hareket etmedi? Bu hal "atalet" hassasıyla izah edilebilir: Her cisim bulunduğu hali: sükûnette ise sükûneti, atalette ise ataleti muhafazaya say eder. Bu kanunu ispat edecek daha yüzlerce hadise vardır. Süratli giden bir tramvaydan atlayan adam yüzükoyun yere kapanır. Neden? Çünkü vücut hareketini muhafazaya say ediyor ve birdenbire atalet haline geçemiyor. Yere kapanmamak için çare; ya atlarken gövdeyi arkaya doğru yaslamak yahut atladıktan sonra bir müddet koşmaktır. İşte bir vagonun hareketinde ve tevakkufunda vücudun sarsılması ve gayet süratle atılan bir taşın pencere camına yalnız bir delik açarak girip camı tamamıyla parçalamaması hep bu kanunla kābil-i îzâhtır.

Mektep Âlemi

[220] Gençlik Âleminde Neler Oluyor?

27 Kânûn-ı Sânî tarihli İkdam'da Londra Darülfununu muallimlerinden Profesör Arnold'un[71] beyanatına dair olan makale mühimdir.

***

Hilâl-i Ahmer merkezinde hanımlara mahsus hasta bakıcılığı dersleri açılmıştır. İştiraki arzu edenler Besim Ömer Paşa'ya adreslerini bildireceklerdir.

***

Gençlik en büyük inkılâp ve intibah devirlerinden birini yaşıyor: Bir İslâm ve Türk hanımı Bahçekapısı'nda pastacı dükkânı açmıştır.

***

7 Şubat tarihli İkdam'da "Bir Reklâmın Tesiri" adlı makaleyi okuyunuz. Bu makalede yerli işlerine rağbetsizliğimizden nasıl fakirleştiğimiz anlaşılıyor.

***

İdadî ve sultanî mekteplerinde her onbeş günde bir talebeye dinî, vatanî, millî konferanslar verilecek ve kıraat derslerinde talebe hitabete alıştırılacaktır.

***

Bazı mektep talebesi, mektebin kapısı üzerine daimî bir millî bayrak asmak için aralarında iane toplamışlardır.

***

"Bilgi" memleketimizin en kıymetli ilim mecmuasıdır. İçerisinde her şubeye dair yazılmış müdekkikane bahisler vardır.

***

Terzi Arif Zeki Bey namında bir zat, yirmi bîkes çocuğun okutma masarifi olarak onbin kuruş vermiştir. Çocuklarının mektep aylığını muntazam vermeyen ailelere ibret!

***

[71] Arnold Joseph Toynbee (1889-1975). İngiliz tarihçi ve tarih felsefecisi.

Yaz yaklaşıyor. Gençler yeni elbiseler yaptırmak hevesine düşecekler. Güzel, fakat acaba dünkü felâketlerin acısını unutup da yeni elbiselerimizi yine Frenklere yahut tatlı su Frenklerine mi yaptıracağız?

Gençler Arasında Müsabakalar

-1-

Resimde gördüğünüz adam, bir kuş yuvası çalmak için ağaca tırmanmış, fakat ayağı kaymış, düşmüş. Siz bir kuş yuvası görüyor musunuz? Ararsanız bulacağınıza eminim. Yuvayı bulursanız yerini işaret edip bize gönderiniz.

-2-

Evinizde bahçeniz var mıdır? Bir ev bahçesinden ne suretle istifadeler etmek mümkündür? Bahçe insanlara ne gibi menfaatler temin edebilir?

-3-

Alelâde kuru ceviz kabuklarından neler yapabilirsiniz? Bunları ne gibi eşya yerine kullanmak mümkündür?

- İhtar -

Bu müsabakalardan birincisini halledenlere gayet güzide kartpostallar, ikinci ve üçüncü müsabakalara en iyi cevap verenlere de mükâfat olarak mücelled ve gayet kıymetli birer kitap hediye edilecektir. Kuponsuz gönderilen cevaplar müsabaka hakkından mahrumdur.

Mektep Âlemi – Gençler Âlemi Kuponu

Numara 13

Müsabaka cevabını bu kuponla gönderiniz.

[221] Çocuklar Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **20 Şubat Sene 1329** **Numara 13-4**

Maymunla Kavanoz Konuşuyorlar!..

Maymunun biri varmış, gayet kör boğaz imiş, evde ne bulursa yermiş. Boğazım için yiyecek bulayım diye, her yeri karıştırırmış. Odanın birinde bir kavanoz varmış, her gün gelir içini karıştırırmış. Bir şey bulursa alır gidermiş. Fakat kavanoz hiç sesini çıkarmazmış, sabredermiş. Bir gün, yine maymun gelmiş, elini sokup karıştırmağa başlamış. Bir şey bulamayınca canı sıkılmış, kavanozu devirmiş kaçmış. Kavanoz arkasından bağırmış:

- Maymun! Maymun!..

- Ey ne var? Senin sesin hiç çıkmazdı! Ne oldu böyle?

- Gel! Gel! Nankör maymun, sana söyleyeceğim var.

- Nankör mü dedin?..

- Evet! Nankörsün ya! Bunca zamandır sakladığım yemişleri yersin, bir kere teşekkür bile etmezsin!

- Yemiş sakladın diye sana neden teşekkür edecekmişim? Bu zaten senin vazifen değil mi?..

- O kadar mı ya! Yemiş aramak için keskin tırnaklarınla karnımı tırmalar durursun. Sonra bir şey bulamayınca beni kaldırır yere vurursun. Kavanozun ağzı, karnı, beli incinecek demezsin…

- Hakkın var kavanoz! Ben bunu düşünememiştim. Demek âdeta sızlanıyorsun öyle mi?..

- O da söz mü ya! Bağrım parçalanıyor.

- Sana nasıl bir iyilikte bulunabilirim?

- Oh! Bir sene var ki kuruyemiş taşıyorum, su yüzü görmedim. Eğer bana biraz su yüzü gösterebilirsen çok memnun olurum.

Onun üzerine maymun sürahideki suyu ağzına doldurdu, kavanozun üzerine serpti. Ve o günden sonra kavanozu yere yuvarlamaz oldu.

***

[222] Seyyah ile Yılanın Hikâyesi

Bir gün hava gayet güzeldi. Seyyahın biri gezmek için yola çıkmıştı. Şarkısını söyleye söyleye bir ovaya doğru gidiyordu. Yolu bir dereye rast gelir, karşıya geçmeğe uğraşırsa da geçemez, dar bir yer bulup atlamak için dolaşmağa başlar. Nihayet bir yer bulur, tam atlayacağı sırada bir de ne baksın? Karşısında kocaman bir yılan kıvrılmış, bükülmüş yatıyor. Düşünür yılanı ürkütüp kaçırmaktan başka çare bulamaz, elindeki kargısını yılana nişan alıp atar. Kargı yılanı kuyruğundan yere saplar. Canı yanan hayvan başını kaldırır, seyyaha doğru uzanır. Şimdi seyyah ne yapsın eğer biraz şaşırsa yılan sokacak öldürecek. Kurnaz seyyah el çabukluğu yapar, belindeki bıçağı çıkarır yılanı başından yere kakar. Hem de öyle bir kakar ki yılın ne kuyruğunu ne de başını kaldıramaz olur. Seyyah ziyadesiyle sevinmeğe başlar. Hem yılandan kurtuldu hem de kendisine mükemmel bir köprü yaptı. Yılanın üzerinden karşıya geçer. Yılanı toplar, arkasına yüklenir, evine getirir. Akşama güzelce pişirip yer. Ve kendi kendine: Eğer ben korkak olsaydım o beni yiyecekti. Halbuki şimdi ben onu yiyorum, der.

Hüseyin Hüsnü

[223] Aslan Yavrusunun Başına Gelenler…

Bir aslan varmış, bir de yavrusu varmış. Aslan, yavrusunu o kadar çok severmiş ki ne bulsa getirir verirmiş. Bir gün, çiftliğin birinde bir fıçı kaynamış süt bulmuş, hemen gitmiş yavrusunu çağırmış. “Sen bu sütü bekle! Ben hemen gideyim bir fincan bulayım.” demiş. Yaramaz aslan yavrusu bu! Hiç durur mu!.. Annem gelmeden ben şu sütü bir içeyim, diye fıçıyı oynatmağa başlamış, fıçı devrilmiş, annesi koşmuş yetişmiş ama yavrunun üzeri başı da yanmış. Annesi, sen niçin benim sözümü dinlemedin, diye bir temiz döğmüş. Yavru dayağı yedikten sona hastalanmış, tam iki ay hasta yatmış. Ama annesi yine ona bakmış, ilâç yapmış. Her gün süt pişirip içirirmiş. Yavru bir gün annesine hastalıktan şikâyet etmiş. “Of! Hastalık ne fena şey imiş!” demiş, annesi de ona cevap vermiş: Eğer sözümü dinleseydin ne üzerin başın yanar ne de böyle hasta olurdun!.. demiş.

İşte o günden beri aslan yavrusu yaptığı kabahati anlamış ve bir daha anasının sözünü dinlemeğe yemin etmiş. Anası da yavrum benim sözümü dinliyor diye onu daha ziyade sevmiş.

Muallim İsmail Hakkı

[224] Çobanın Oğlu Hasan

Ben bir çobanın oğluyum, ismim Hasan'dır. Ben köyümü severim. Benim köyümün dağları var, ırmakları var. Benim köyümün tarlaları var. Tarlalarda altın başlı buğdaylarımız var. Ben buğday tarlalarını çok severim. Buğday tarlaları bana ekmek verir. Oh! Köyümün ekmeği ne güzeldir, ne güzel! Mis gibi kokar. Ben ineklerimizi de severim, inekler bize süt veriyor. Ninem sütten yoğurt, kaymak yapıyor. Ben ninemi hepsinden ziyade severim. Eve gelince onun boynuna sarılırım. Bizim köyümüz Ulu Köy'dür. Büyük büyük gönüllüler hep bizim köyümüzden çıkar. Babam bana dedi ki: Büyü de seni asker yaparım. Oh! O günden beridir babamı daha pek çok seviyorum. Ben askerlerin kalpaklarını, çizmelerini o kadar çok severim ki gece rüyama bile giriyor! Ben asker olmak isterim, asker olacağım, muharebeye gideceğim.

Çocuklar Arasında Müsabakalar

-1-

Şu çocuğa bakınız. Çömelmiş duruyor. Acaba bu çocuğun duruşu hangi hayvanın duruşuna benziyor? Benzeteceğiniz hayvanın yalnız ismini yazınız.

-2-

Bu adam niçin böyle arkasına doğru eğilmiş? Acaba ne yapıyor? İnsan ne zaman bu vaziyeti alır?

- İhtar -

Bu müsabakaları halledenlere gayet güzel ve nadir kartpostallar verilecektir. Cevapların kupon numarasıyla gönderilmesi lâzımdır. Kupon göndermeyenler müsabakaya dahil olamazlar.

Mektep Âlemi – Çocuklar Âlemi Kuponu

Numara 13

Müsabaka cevabını bu kuponla gönderiniz.

Matbaa-i Hayriyye **Müdîr-i Mesûlü**

vü Şürekâsı **Mustafa Figanî**

Geçen Nüshamızdaki Müsabakaların Halli

-1-

Mürebbiler Âlemi'ndeki: "Çocuk, düşe kalka büyür diye bir söz vardır. Bu sözün terbiyece bir kıymeti var mıdır?" müsabakasında birinciliği kazanan Sanayi talebesinden 114 Mehmet Tahir Efendi'nin cevabı:

Evet; bu sözün terbiyece bir kıymeti vardır. Malûm ya her çocuk hareket etmek, oynamak, koşmak, daima kendisine meşguliyet bulmak, her gördüğü şeye elini uzatmak ister. Onu bu hallerinden menetmek âdeta hayatına tecavüzdür. Bir çocuk harekâtında serbest bırakılacak olursa memnun, bilâkis meyus olur. Bir çocuğu harekâtında serbest bırakmak demek hayatını kendi kendine idare ettirmeği öğretmek demektir.

Filvaki bir çocuk harekâtında serbest bırakılırsa birçok zahmet ve acılara sebebiyet verilmiş olursa da bu acıların husule getirdiği tecrübeleri sayesinde birçok malûmat elde etmekle beraber ileride serbest, müteşebbis, cesur, faal, azimkâr bir uzuv olarak yetişir. Meselâ çocuk mazarratını anlamayarak elini ateşe atmak ister, eğer validesi; yapma elin yanar der ve menederse de ancak o an için mâni olabilir, çünkü çocuk kendisi için müphem olan bu sözden bir şey anlayamadığı için başka bir gün yine elini ateşe atmak ister. Bu halde validesinin sözü bir fayda temin edememiş olduğu gibi çocuğunu korkak olarak alıştırmış olacağı şüphesizdir. Artık çocuk hayatında mütemadiyen korkak olur.

Halbuki mürebbi olacak kimse terbiye edeceği çocuğu harekâtında serbest bırakacak olursa bu yavrucağın birinci defa eli yanarsa da artık bir daha onu ateşe uzatamaz. Çünkü elini yakacağını bilir. Her ne kadar çocuğun eli yanar, lâkin cesur bir nesil olarak yetişir.

Validelerimizin: Aman oğlum bardağı eline alma kırarsın, merdivenden inme düşersin, kitabı eline alma yırtarsın… ilh. sözleri biz gençleri böyle utangaç ve korkak yetiştirdi.

Demek ki bu sözün terbiyece bir kıymeti oluyor.

-2-

Mürebbiler Âlemi'nde "Çocuklara aferin varakası vermek iyi midir, fena mıdır?" müsabakasında birinciliği kazanan İzmir'de Seydiköy Ziraat Mektebinde Mehmet Şükrü Efendi'nin cevabı:

Çocuklara aferin varakası vermenin çok faydası vardır. Çünkü çocuklar için aferin varakası kadar kıymetli bir şey tasavvur olunamayacağı gibi derse olan hevesi ve arzusu artacak ve pederine gösterdiğinde kendisini sevecek ve mükâfat alacak ve bunun için dahi çalışmak mecburiyetindedir. Binaenaleyh çocuklara aferin vermek büyük bir hüsn-i tesîr icra eder.

-3-

Gençler arasında müsabakalardan pabucunu kaybeden bahçıvan kadını bilmecesinin halli: Pabuç kadının yüzündedir. Kartpostal kazananların isimleri ayrıca ilân edilmiştir.

-4-

"İstanbul Köprüsü'nün ne gibi kusurları vardır?" müsabakasında birinciliği kazanan Fatih Numûne-i Şükrân Merkez Rüşdiyesinden 254 numaralı Vedat Nazif Efendi'nin cevabı:

1- Para toplanması. 2- Kulübeler. 3- Mürur ve uburda adem-i intizâm. 4- İskelelerin kargaşalığı.

-5-

Gençler Âlemi'nde "Üzüm üzüme baka baka kararır, derler bu ne demektir? Bu darb-ı meselin dediği doğru mudur, değil midir?" müsabakasında birinciliği kazanan Sanayi talebesinden 114 numaralı Mehmet Tahir Efendi'nin cevabı:

"Üzüm üzeme baka baka kararır." Bu sözde memleketin, muhitin, akrabanın, dostların tesiratı maksut olsa gerektir. Doğrudur; insanın yaşadığı memleketin insanları tembelse kendisi de tembel, çalışkan ise kendisi de çalışkan olur. Akrabası cahil, seviyye-i irfân ü terbiyeleri noksan ise kendisi de bundan müteessir ve hisse-mend olur. Konuştuğu, ünsiyette bulunduğu dostlarının seviye-i ahlâkiyyeleri dûn ise kendisi de bittabi fena ahlâklı olur.

-6-

Çocuklar Âlemi'ndeki birinci resmin halli: Bu adam yük çekiyor. İkinci resmin halli: Turp, üçüncü resmin halli: Ördektir. Kartpostal kazananların isimleri ilân edilmiştir.

Kartpostal Kazananlar

Fatih Numûne-i Şükran Merkez Rüşdisinden 254 Vedat, İzmir Seydiköy Ziraat Mektebinden Mehmet Şükrü, Kadıköyü'nde Altıyol Ağzı'nda terlikçi İsmail Rıza, Üsküdar Sultantepesi'nde mukim Ahmet Ziyaeddin, Beşiktaş'ta Mekteb-i Ümîdden Pakize سزاور, Süleymaniye'den Darülfünun talebelerinden Güzin Naim, Galatasaray Sultanisinden 470 Harun Reşit, Galata Çeşme Meydanı'nda Hadîka-i Nisvân Mektebi talebatından 63 Yaşar, Kıztaşı'nda Neriman Şekür, Küçük Ayasofya'da Mahmut Paşa Konağı'nda 01 Hamdiye, Darüttedris Mektebinden 47 Mehmet Rahmi, Üsküdar Merkez Rüşdisinden 807 Ahmet Ziyaeddin, Rumeli Kavağı Mektebi talebatından 2 numaralı Naime Cahide, Şemsülmekâtibden 199 Ahmet Lütfi, 196 Hikmet, 154 Mehmet Nurettin, 134 Hüseyin, 177 Ahmet Cemal Efendiler ve Hanımlar kazanmışlardır. İdarehanemizden kartlarını almaları rica olunur.

İhtar

Mecmuamızın merkez-i tevzîi Babıâli karşısında 73 numaralı Kâinat Kütüphanesidir. Resimli Mektep Âlemi'nden takım hıfzeden müşterî-i kirâmımız vaktiyle koleksiyonlarını ikmal etmelidirler. Çünkü mevcut nüshalar bitmek üzeredir. Taşradan toptan sipariş edecek bayiler doğrudan doğruya kütüphanemize müracaat etmelidirler. Kitâbhâne-i Kâinâtta bilumum matbûât-ı cedîde vü atîka mevcut olup taşradan dahi siparişat kabul olunur. Siparişat bedeli peşindir.

İlân

Kâinat Kitabhanesinin bütün neşriyatı Beyoğlu, Nişantaşı, Şişli ve Kadıköy müşterilerimize sühulet olmak üzere Pangaltı'da Merkez Eczahanesi ittisalinde tütüncü, sarraf Kasım ve Abdullah biraderlerin dükkânında ve Kadıköyü'nde Altıyol Ağzı Kütüphanesi sahibi Muhtar Efendi'de, Aksaray'da kitapçı ve tütüncü İranî Ağa'nın dükkânında tamamen bulundurulmaktadır. Oradan fî-i mevzûlarıyla mübayaa edebilirsiniz.

Muallim Zati Beyefendi'nin Eserleri Münasebetiyle

Musikinin talim ve terbiye ile münasebetini takdir eylemeyecek, bilhassa musikinin vatan ve bedayi hislerini tenmiyedeki ehemmiyetini teslim etmeyecek bir mürebbi, bir müdekkik yoktur. Son zamanlarda mekteplerimizde bu terbiyenin intişarı ise ayrıca ehemmiyet ve şükran ile nazar-ı dikkate alınacak hadisattandır. Musika-i Hümâyûn ve Darülmuallimin musiki muallimi Zati Beyefendi ahîren "Tedrîsât-ı Mûsîkī" ve "Talîm-i Kırâat-i Mûsîkī" namıyla iki eser neşretmişlerdir ki bu iki mühim eseri tavsiye etmek istiyoruz. Bu babda fazla söylemek mecburiyetinde değiliz. Müellifin ismi ve şöhreti eserlerin kıymetini ispata kâfidir. Arzu ederiz ki mürebbilerimiz bu kıymetli eserlerden nesl-i âtînin terbiyesi için istifade etsinler.

İngilizcenin Sarf ve Nahvi

Zamanımızda Fransızca kadar İngilizcenin dahi mühim olduğunu söylemeğe lüzum yok. Bu ciheti nazar-ı dikkate alarak zâbitân-ı bahriyyeden Fuat Beyefendi işbu eseri kaleme almıştır. 160 sayfadan ibaret olan bu mühim kitabın fiyatı yalnız 6 kuruştur.

Fotoğraf Makineleri ve Teferruatı

Yeni tesis ettiğimiz bu daireden makine, objektif, cam, kâğıt, mukavva, ecza vesair levazımatınızı tedarik ediniz.

Mekteplere, ailelere, tiyatrolara mahsus sinematograf mevcut olduğu gibi sipariş de kabul edilir, fotoğrafçılarla taşra fotoğraf âlâtı bayilerine hususî ve muvafık şerait.

Selanik Bonmarşesi

İpekçi Kardeşler

Gümüşsuyu, Taşkışla ve Beyoğlu Zükûr Hastahanesi

Harbiye, Rehber-i İttihâd-ı Osmânî ve Darüşşafaka Mektepleri

Diş Tabibi

Muhammed Hüdaverdi

Dişler terakkiyât-ı hâzıra-i fenniyyeye tatbikan tedavi ve son sistem her nevi imal olunur.

Ağrı hissi olmaksızın diş çıkarılır.

Pazar günleri memuriyetlerinde bulunur, diğer günler muayene: Cağaloğlu'nda Askerî Tekaüt Sandığı karşısında yeni dâire-i mahsûsasında.

Resimli Mektep Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Sâhib-i imtiyâzı: Kâinat Kitabhanesi sahibi Ohannes

Senelik abonesi 25, altı aylığı 15 kuruştur.

Numara – 14 **Nüshası 40 parayadır.**

Cülûs-ı hümâyûn-ı Hazret-i Pâdişâhî münâsebet-i mübeccelesiyle mecmuamız bilumum kari ve karielerini tebrik eder.

Zevk-i Millî Kurtarılmazsa…	Muallim İsmail Hakkı
Kendi Kendimi Islah Ettim!	Köy Hocası
Açık Hava Mektepleri	Muallim İsmail Hakkı
Coğrafya Dersinde Resimler	Ahmet Nuri
Yılmazlar…	Muallim Bahattin
Dekan'ın[72] Bir Levhası	İhsan Şerif
Japonya'da Bir Volkan	Harun Reşit
Demirci (Manzum)	Süleyman Nesip
Bahçıvan Memiş Ağa	Niyazi
Hiddetli Bir Zevç	Ahmet Nuri
Papağanla Köpek	Hüseyin Hüsnü

İlâve Kısmı

Muhtelif Yazılar, Ondokuz Resim,

Muhtelif Makaleler, Müsabakalar…

İdarehanesi: İstanbul, Babıâli karşısında 73 numaralı "Kâinat Kitabhanesi"dir.

[72] Alexandre-Gabriel Decamps (1803-1860), 19. yüzyıl Oryantalist Fransız ressamlarındandır.

[225] Mürebbiler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **10 Nisan Sene 1330** **Numara 14-5**

Zevk-i Millî Kurtarılmazsa Felâkettir!

Bugün bizde zevk-i millî var mıdır? Bunu bilmiyorum, fakat pek iyi biliyorum ki vaktiyle bizde gayet hassas bir zevk-i millî vardı. Çünkü mazide bir zevk-i millî yapan ve yaşatan âmillerden bugün olduğu gibi gayrimüteessir değildik. Eski sanatlarımız, sanâyi-i nefîsemiz hep bu zevk-i millîyi yapmak, terbiye etmek için çalışırdı. Camiler, çeşmeler, çiniler, yazılar, musikiler, kıyafetler, âdetler; hep bu zevk-i millînin kuvvetleşmesine, yerleşmesine birer sebep idi. O, dünkü hassas devrin bugün enkazı bile bitmek, tükenmek üzeredir. Bugün ecdadımızın alın teriyle yaptıkları ve her biri bir memlekete bedel olan nefis çeşmeler, sebiller… artık bizi uyandırmaz, düşündürmez olmuştur. Bizim nazarımızda ne bu uzun ve süslü kapıların ne de göklere yükselen beyaz, narin minarelerin bir kıymeti, bir bediiyeti yoktur! Artık bunlar, bize bir şey söylemiyor, bunların müşahedesi bizde bir taş yığınından başka bir fikir, bir his uyandırmıyor! Bunlar bize bir kale duvarı, bir sur kadar bile hayret ve merak vermiyor. Neden? Acaba bu âbideler; bütün güzellik sırlarını kaybetmiş, iflâsa mahkûm bir sanatın bakiyesi midir?.. Ne mümkün! İşte size Avrupa'nın müzelerinden, koleksiyonlarından uzanan mütecaviz eller ki kavukluların yoğurduğu çini parçalarını koparmak için servetlerini, insaniyetlerini bile feda ediyorlar. Keşke Mimar Sinanların, Mehmetlerin, Kasımların kurduğu bu haşmet ve azamet âbideleri sanatın, tarihin verdiği bütün kıymetlerden, imtiyazlardan mahrum kalsaydı da onların parçalanmasına, çalışmasına razı olan bizler tarih ve insaniyet nazarında ağır töhmetlere layık olmasaydık!.. En bedbaht millet; sanâyi-i nefîseden, medeniyetten mahrum olan bir **[226]** millet değildir, bizim gibi medeniyetini, sanâyi-i nefîsesini, ruhunu, mazisini bilmeyen, tanımayan gafil millettir. Gençler ki bir Süleymaniye'nin, bir Yeni Cami'nin kıymet-i mimâriyyesinden haberdar değildirler. Gençler ki Mustafa Rakım gibi bir iki asrın yetiştirmekten âciz kaldığı dâhi hattatların vücudundan gafildirler, bu gençler Osmanlılığı, milleti hangi sihir, hangi tesirle sevecekler?!. Bir milletin sanâyi-i nefîsesi demek; gururu, izzet-i nefsi, vatanı demektir. Vatan demek;

dağlar, ovalar, denizler… kadar camiler, çeşmeler, sebiller, saraylar, musikiler, şiirler… demektir. Eğer biz memlekette hakikî ve meşur bir vatanperverliğin tesisinde menfaattar isek, ecdadımızın bütün sanatlarını, eserlerini aramağa, tanımağa ve tanıtmağa mecburuz. Sanâyi-i nefîsesini, dolayısıyla ecdadını, tarihini tanımayan bir nesil; vatansız, duygusuz bir nesildir! Memlekette inkılâb-ı hissî, inkılâb-ı millî; ihyâ-yı sanat ve inkılâb-ı sanatla mümkün olabilir. Zaman zaman memleketin matbuatında, mahafilinde zuhur eden tuğyanlar, şekvalar ki ekseriya bir çini hırsızlığı yahut bir âsâr-ı atîka zıyaını takip eder, hiçbir zaman muhtaç olduğumuz intibâh-ı hissîyi, intibâh-ı millîyi tevlid edemez. Bunlar öyle teşebbüslerdir ki batan, boğulan bir beceriksizin feryatlarına benzer. Batmak, ilelebet zayi olmak üzere bulunan sanâyi-i nefîsemizi, âsâr-ı nefîsemizi kurtaracak fennî, ilmî, vâkıfane ameliyelere ihtiyaç vardır. Memleketteki âsâr-ı nefîsenin himayesi zannedildiği gibi yalnız hükûmet ve belediye meselesi değildir. Bunda milletin, ahalinin büyük bir hisse-i mesûliyyeti vardır. Milletler ki nefaset ve bediiyeti istihkar eyler, onların hükûmetleri âsarı muhafaza ve himayede büyük müşkülâta düçar olurlar. Âsâr-ı nefîse; âsâr-ı milliyye vü müşterekedendir ve muhafazaları bütün milletin vazifesidir. Fakat millet bu camileri, çinileri, kitabeleri nasıl muhafaza edebilsin ki henüz muhafaza etmek ihtiyacını duymuyor, çünkü bunları anlamıyor ve sevmiyor! O halde büyük ihtiyaç; bu taş yığınlarının şiirini, ruhunu efrada telkin etmektedir. Bu işte yapılacak mesai uzun ve devamlı olacak ve muhtelif menbalardan gelecektir. Terbiye-i avâm ile meşgul olan cemiyetler, bilhassa millî cemiyetler için âsâr-ı nefîsemizi telkin en büyük vazifedir. Teşekkür olunur ki bazı bu gibi cemiyetler vazifelerini takdir ederek âsâr-ı nefîsemizin tarihini ve bediiyetini anlatmak için çalışmağa başlamışlardır. Bu işte mektep muallimlerine düşen vazife de pek büyüktür. Muallimlerimiz gezintilerde, ziyaretlerde, tarih, coğrafya, resim, el işleri… gibi vatan ve sanatla alâkadar olan derslerde âsâr-ı nefîsemize hürmet ve muhabbet telkin edecek ve zevk-i millîyi uyandıracak surette çalışmağa vazifeten mecburdurlar.

Muallim İsmail Hakkı

[227] Evvelâ Kendi Kendimi Islah Ettim!

"Çocuklarımın bedenini nasıl terbiye ettim?" diye Mektep Âlemi'ne yazdığım yazı, bazı hemşehrilerin hoşuna gitmiş; benim için ne şeref! Bu sefer de kendi kendimi nasıl terbiye ettiğimi anlatacağım! Ben evvelce terbiyesiz mi idim? Evet, bir manâya

göre öyle idim. Çünkü köy hocası olduğum zaman daha yaşamanın yolunu bilmezdim. Bir sene, İstanbul'a varmıştım. Gazetenin birinde bir yerde konferans verileceğini okudum, o sözleri hiç unutamam, konferansçı sıhhatten, kuvvetten uzun uzadıya bahsettikten sonra "Efendiler! Ahlâkı bir ağaca benzetirseniz, onun kökleri midedir. Midesi beslenmeyen bir adamda sıhhat, akıl, fikir, fedakârlık, hırs… yaşayamaz!" demişti. O zaman bu sözler beni öyle bir uyandırdı ki derhal kendi kendimi düşünmeğe başladım. Gerçi ben emelsiz, arzusuz bir adam değildim. Daima köyüme, köylülerime birçok hizmetler yapmak istiyordum. Fakat bir türlü yerimden kımıldanamıyordum. Nasıl kımıldanabilirdim ki benim köyümde yediğim, içtiğim hep kuru ekmekten başka bir şey değildi!.. Köylülerin verdiği dört mecidiye beni bir türlü idare etmiyordu. Düşündüm taşındım, ne yapayım dedim. Namusluca para kazanmak için bir çare buldum: Hususî ders vermek! Fakat kime? Hangi talibe? O zamana kadar bana ders almak için kimse müracaat etmemişti. Rahmetli ağababam "İnsanın rızkı ayağına gelir." derdi. Ben alçakgönüllülük etmek istedim, rızkın ayağına gitmeğe karar verdim! Bir perşembe günü kasabaya indim. Bütün kahveleri dolaştım, selâm verdiğim yerde mektep hocası olduğumu ilân ettim ve hiç okuma yazma bilmeyenleri bile dört ayda söktüreceğimi iddia ettim. O gün yalnız iki talebe bulabildim. Cuma günü bunlarla camide derse başladım. Öbür hafta talebemin adedi beş oldu. Gittikçe arttı, iki ay zarfında otuz kişi oldu. Haftada iki defa da gece kasabaya iniyordum. Talebenin her birinden beş kuruş alıyordum, böylece maaşım ikiyüzelliye geliyordu. Para meselesini böylece temin ettikten sonra sıra mide meselesine gelmişti. Evvelâ yemek zamanlarımı kararlaştırdım ve her yemekte ne yiyeceksem bir cetvelini yaptım. Bir de kendime teneffüs için zaman ayırmağa karar verdim. Fakat gördüm ki köylüler beni hiç rahat bırakmıyorlar. Tam kıra çıkacağım sırada çat kapı biri geliyor, beni saatlerce meşgul ediyordu. Ne yapmalı? Evvelâ kapımın üzerine bir kâğıt yapıştırdım. Bu kâğıtta falan saatten falan saate kadar misafir kabul ederim dedim. Fakat okuyacak kim! Köylü okuma bilir mi? Nihayet çocuklarla evlerine haberler gönderdim: Hoca falan falan vakit kitap okuyacak başka vakit işi yok, o zaman kendisiyle görüşmeli dedirttim. Artık köylüler gelişigüzel odama gelemez oldular. İşte ben evvelâ midemi, sonra yaşayışımı böyle düzeltebildim. Kendi kendime verdiğim terbiye bu kadar değil, daha var. Fakat sayfam doldu!..

Köy Hocası

[228] Açık Hava Mektepleri – Mektep Sanatoryumları

Sıhhat her şeyin başıdır, derler. Mektep, maarif işlerinde de böyledir. Sıhhatsiz, kuvvetsiz bir maarif memleket kurtarmaz, öldürür. Mekteplerin, muallimlerin, mürebbilerin en büyük vazifesi; çocukların zekâsından, malûmatından evvel ciğerlerini, kanını, vücudunu düşünmektir. Zihinsiz, akılsız, fikirsiz bir beden nasıl ki mânen mevcut değilse; bedensiz bir zihin, akıl, fikir de maddeten öylece iflâsa mahkûmdur. Bizim zekâmız, hissiyatımız, azmimiz… ruhumuzun bütün kuvvetleri sağ, salim terakki ve tekâmül edebilmek için, vücudun sağ ve salim bulunmasını istiyor, dense ki terbiye-i bedeniyyemiz gibi terbiye-i zihniyyemizin de kökü midemizde, ciğerlerimizde, kanımızda gömülüdür, pek doğru bir söz sarf edilmiş olur. Öyle ise sıhhat, kuvvet her şeyin başı değil, her şeyin köküdür! Her şey, akıl, his, irade oradan can alıyor, o kökler sayesinde besleniyor öyle ise bu kökleri beslemeli, kurtarmalı. Bizler bu can ve sıhhat işleri için şimdiye kadar bir şey yapamadık ve yapmıyoruz. Belki elimizden geldiği kadar sıhhatin, kuvvetin aleyhinde çalışıyoruz! Çünkü bizde aile, mektep, cemiyet: hep dar, karanlık, hareketsiz, pis muhitleriyle çocukları, yetişecek gençliğin tohumlarını çürütmeğe el birliğiyle çalışmaktadır. Gerçi biz bu suikastı bilmeyerek, hatta bazen de istemeyerek yapıyoruz. Ne çare ki bu mazeretler yarınki neslin vücudunu, istiklâlini kurtaramaz. Bugün aile, mektep zindanlarında sararan, solan, çürüyen, teverrüm eden çocukları kurtarmak lâzımdır. Ben iddia ediyorum ki böyle bir iş; bir darülfünun, bir sultanî mektebi açmaktan daha mühim sayılmazsa bile daha meşru ve daha evveldir. Avrupalılar, Amerikalılar da kısmen bu tehlikeye maruz kalmışlardır. Gerçi bu memleketlerde çocuklar cehalet yüzünden öldürülmüyorlar. Fakat oralarda içtimaî, iktisadî birtakım sebepler var ki çocukların fena şeraitte yaşamasını muztar kılıyor. Böylece sıhhati tehlikeye giren çocukları hükûmet alıyor, dağ başında, yüksek yerlerde -en iyisi çam ormanları altında- yapılan açık hava mekteplerinde aylarca bırakıyor. Orada hem talim hem de terbiye ediyor. Hususuyla sıhhatleri, kuvvetleri için çalışıyor. Çocuklar bu saf, temiz hava altında, bu serbest ve mesut hayat ile, kuvvetli, lezzetli yemeklerin yardımıyla az zamanda sıhhatlerini kurtarıyorlar, kendilerini topluyorlar. Tahsilleri de sıhhatlerinin terakkisiyle mütenasiben ilerliyor. Şehirde geri kalan çocuklar açık havada ilerleyebiliyorlar. Açık hava mektepleri hakkında bir fikir almak için yüksek, ağaçlık,

ormanlık bir tepe düşününüz; etrafı açık olsun; bu tepenin orasına burasına bir yüzü tamamıyla açık ahşap kulübeler koyunuz. İçerisine de sade kanepeler, iskemleler yerleştiriniz. İşte açık hava mektebi budur. Bu mekteplerde tahsil hep açık havada oluyor. O barakalar hava yağmurlu olduğu zaman barınmak içindir. Dershaneler hep dışarıda ağaçlar altında, çimenler üzerindedir. Bakarsınız, şurada burada küme küme çocuklar oturmuşlar çalışıyorlar. Bunlar hep açık hava dershaneleridir. Açık hava mekteplerinde dersler yirmi dakikadan fazla sürmez, çünkü çocukların sıhhati, dikkati fazlasına müsait değildir. Dersler gayet ayanî ve tatbikîdir. Mümkün olduğu kadar çocukları az yorarak öğretmeyi düşünürler. Her dersten sonra teneffüs, oyun yahut tagaddi vardır. Öğleyin çocukları iki saat kadar açık havada uyuturlar. Tagaddi, açık hava mekteplerinin en büyük sırrıdır. Yemekler sık ve besleyicidir. Çocuklara süt, yumurta, kakao, tereyağ, et, sebze, tatlı… gibi gıdalar verirler. Kahvaltıyla beraber günde beş kere yemek yedirirler. Açık hava mekteplerindeki çocuklar muntazam surette muayene olunurlar. Terakkiyât-ı bedeniyyeleri hep kaydolunur. İşte açık hava mekteplerinin hayât-ı umûmiyyesi takriben böyledir. Bu neviden ilk müessese Berlin civarında bir ormanda yapılmış, oradan dünyanın birçok mütemeddin **[229]** memleketlerine geçmiştir. Açık hava mekteplerinin en güzelleri İngiltere'dedir. Bu müesseselerde çocukların bedenen ve zihnen mazhar oldukları terakkiyat pek mühimdir. Yapılan tetkikler, istatistikler gösteriyor ki açık hava mektebine gelen çocuklar ağırlıkça fark ediyorlar. Bundan başka kanın maddesince, keyfiyetince de fark görülüyor, kanın "[h]emoglobin"i çoğalıyor.. Açık hava hayatı tabiatıyla hastalıkları tamamıyla tedavi ediyor, hiç olmazsa hastalıkların gerilemesine, tevakkufuna da yardım ediyor. O nispette ki açık hava mekteplerine gelen yüz hasta çocuktan elli altmış tanesi kurtuluyor. Halbuki açık hava terbiyesinin tesiratı bununla da kalmıyor: Açık hava hayatı çocukların fikren inkişaflarına da yardım ediyor. Zekânın bu inkişafı, açık hava hayatının tabiî ve zarurî bir neticesi değil midir?.. Dağ başında yaşayan çocuk; kâinat ile temasta bulunuyor: Otlar, çiçekler, ağaçlar, kelebekler, kurtlar, taşlar, topraklar… Bu mevcudat; minimini hastalara yeni, taze fikirler, emeller veriyor, onların gözleri önünde yeni renkler, ufuklar açıyor. Onları dikkatli, meraklı yapıyor. Çocuklar bu yeni hayat, yeni mevcudat içinde yaşayarak arayıcı, görücü oluyorlar. Bu hayat ve hareket onlarda yeni yeni fikirler, ilimler, teşebbüsler doğuruyor, çocuk şehrin dar, kapalı, karanlık mekteplerinde körleşen zekâsını uyandıracak bütün fırsatları tabiatın kucağında buluyor. Açık hava

mekteplerinin en büyük tesirlerinden biri de çocukların ahlâkını tasfiye hususunda görülüyor. Açık hava mektebi ahlâkı temizler mi? Niçin temizlemeyecek?!. Bir kere açık havada sıhhat, kuvvet var. Cansız, çelimsiz, sinirli çocuklar orada sıhhat, itidal, saadet buluyorlar, eski titizliklerini, eski haşarılıklarını unutuyorlar. Sonra, dağlarda, ormanlarda insana saadet, güzellik, doğruluk ilham eden bir tesir, bir maneviyet vardır. Bakınız köylüye! Ne kadar temiz yürekli, sağlam imanlıdır. Açık hava mektepleri de köylünün işte bu temiz ve mübarek hayatını tanzir eder. Orada şehrin sinirlendirici, üzücü gürültüleri, yaygaraları yoktur. Orada sükûn var, hürriyet var, saadet var, neşe var, tabiat ve hayat var… Orada yaşamak, bir ve kardeş yaşamak ihtiyacı vardır. Ahlâkın, ahlâkî hislerin, azmin, teşebbüsün uyanması için bundan daha müsait bir muhit ne olabilir? Hülâsa açık hava mektepleri ki bir mektep sanatoryumu demektir; hem sıhhat mektebidir hem de akıl, fikir, his, ahlâk mektebidir. Böyle sıhhat ve ahlâk müesseselerine malik olan şehirler; edecekleri masrafı fazlasıyla telâfi ederler. Evet o memleketler para sarf ederler fakat can, beden, hırs, iman, nesil kazanırlar. Felâket o millet için ki bizim gibi dünyanın en güzel payitahtlarına ve payitahtında en açık ve müsait araziye maliktir de… koyunlar, inekler otlayan tepelerini, yılanlar, böcekler gezen ormanlarını, çocuklarının hayatı, sıhhati, saadeti için tahsis etmeği düşünmez ve duymaz. Felâket o millet için ki, bizim gibi, payitahtının tepelerini Amerikalıların kolejlerine terk ettikten sonra mekâtib-i ibtidâiyyesinde çürüyen, biten çocukluğun mukadderatına tamamıyla alâkasız, eli, kolu bağlı kalır. Maarif namına kafasında müphem fikirler, kalbinde ebedî yeisler, çaresiz, hareketsiz yaşar. Felâket o millete ki bizim gibi tabiatın, mekânın bütün müsaadelerine rağmen çocukluğun kanını, canını kurtaracak "açık hava mektepleri" yapamıyor, hiç olmazsa çocukluğun ve hürriyetin düşmanı olan zindan mekteplerini kapatamıyor… Yazık! Ya Rabbi sen bize yalnız akıl fikir değil; biraz da el, ayak, azim ve teşebbüs ihsan eyle!..

Muallim İsmail Hakkı

[230] Matbuat Ne Diyor? – Mektep Âlemi Ne Diyor?

İkdam, 10 Mart 330 – Maarif Nezareti vilâyat darülmuallimin programlarına ziraat, ticaret ve sanayi dersleri ilâve etmek istiyordu. Bu hususdaki tedrisata dair etraflıca bir program vücuda getirmek arzusunda bulunuyordu. Ticaret ve Ziraat Nezaretine müracaatla oradan bazı mütehassıs zevatın reylerinden istifade edilmek üzere Maarif Nezareti Program Encümenine gönderilmesini teklif etmişti.

Mektep Âlemi – Maarif Nezaretinin bu teşebbüsüne evvelâ memnun olmalı. Çünkü darülmualliminlerde ziraat, ticaret, sanayi tedrisatının mevkiini tanıyor. Fakat acaba Nezaret darülmualliminlerde tedrisi mevzubahis olan ziraat, ticaret, sanayi derslerinin yalnız bir talim dersi değil, daha ziyade bir terbiye dersi olduğunu takdir ediyor mu?

Tanin, 2 Mart 330 – Birkaç günden beri Beyazıt Meydanı'nda bir faaliyet görülüyor. Bundan bir ay kadar evvel haber verdiğimiz üzere burada Çatalca müdafaasının kıymetini yaşatmak ve İstanbul'un nasıl büyük bir gayretle istilâdan kurtarıldığını ahfad ve ensale hatırlatmak üzere bir âbide rekzedilecektir.

Mektep Âlemi – Eğer rekzi mutasavver olan âbide, Tanin'in 4 Mart tarihli nüshasında münderic taslak gibi heykelsiz, cansız bir âbide, bir tezyînât-ı mimâriyye yığınından ibaret kalacaksa, Çatalca müdafaasının kıymetini hakkıyla yaşatmaktan, ensal ve ahfada hatırlatmaktan da âciz kalacaktır. O şeraitte bir âbide, hele avama bir şey söylemez. Biz tarihimizi teşhis etmek istiyorsak heykeli kabul etmeliyiz.

İkdam, 26 Şubat 329 – Maarifin bunca fedakârlıklarla vücuda getirdiği, bu kadar ulvî bir maksatla tesis ettiği, böyle fazıl zevatın eyâdî-i himmetine tevdi eylediği bu müessese-i vataniyyeye, bu ana mektebine -iki aydan beri- devam için yazılan hanımların miktarı henüz altıyı tecavüz etmemiştir. Bu hale ağlamamak kabil değildir.

Mektep Âlemi – Bu işte ağlanacak bir hal varsa ekseriyeti on para verip gazete almak iktidarından mahrum olan zavallı kadınlarımızın hali değildir. İşin ulviyetini, ehemmiyetini anlayıp da milletin alâkadar hanımlarına duyurmak için yazı, sütun esirgeyen matbuatın halidir.

İkdam, 27 Şubat 329 Telâş Etmeliyiz – Kal'a-i Sultâniyye'den bir mektup aldık. Bunda ahalî-i İslâmiyye arasında henüz matlûb derecede uyanıklık hasıl olmadığından şikâyet ediliyor. Türklerden mühim bir kısmının gevşeklikle, ataletle vakit geçirdikleri hususuyla ayş ü işrete son derece inhimak gösterdikleri hikâye olunuyor. Ve bunu ispat için: "Çanakkale'de yüzonbeş meyhane mevcut olup müşteri ve müdavimlerinin en çoğu Türklerdir." deniliyor.

Mektep Âlemi – Fakat mesuliyetin büyük bir kısmı kimin?.. Onları kurtarmağı düşünmeyen alâkadarların değil mi? Acaba Çanakkale'de mektep, medrese görmüş tek bir adam yok mu? Çok vardır ama, ahaliyi toplayıp da vaaz ve ikaz edecek tek

adam yoktur! Mademki memleketimizde bu vaizler bu kadar azdır, bulunduğu kadarını toplayıp heyetler teşkil ederek akın akın Anadolu'ya sevk etmeli.

Peyam, 18 Şubat 329 Avrupa'daki Talebeler İçin – Avrupa'da tahsilde bulunan muhtelif mekâtib talebesinin ahvâl ü sûret-i tahsîliyyelerinin ve bunların ne dereceye kadar ibrâz-ı mesâî ettiklerinin Nezaretçe malûm bulunması için talebelere nezaret eden zevata te'kiden yeniden bazı evamir ita edilmiştir.

Mektep Âlemi – Yazık! Maarif Nezareti henüz "mubassır ve bekçi ile adam yetiştirmek" usulünden geçemiyor. Mevzubahis olan nezaret; Avrupa'da tahsilde bulunan gençler içindir. O gençler ki yarın öbür gün her biri bir mektebin mukadderatını ellerine alacaklardır. Eğer Avrupa'da tahsil suistimale uğramış ve uğruyorsa bunun meni için talebeyi takip ettirmek lâzım değildir. Gönderilecek efendilerin iyi seçilmesi kâfidir, itikadındayız.

[231] Coğrafya Dersinde Resimlerden Nasıl İstifade Edilir?

Muallim – Efendiler! Bugünkü dersimiz müttehide-i Amerika'dır. Siz söyleyin (12) bu resimde ne görüyorsunuz?

12 – Resmin sağ tarafında, köşede, köşesi mavi üzerinde yıldızlar, diğer tarafları da beyaz ile kırmızıdan mürekkep bir bandıra görüyorum efendim.

Muallim – Ondan ne anlarsınız?

15 – O hükûmetin bayrağı öyle imiş onu anlarım efendim.

Muallim – Daha ne görüyorsun?

154 – Yüksek bir bina görüyorum. Efendim o bina o memleketteki sanat-ı mimârînin nasıl olduğunu gösteriyor.

Muallim – Sanat-ı mimârîleri nasıl bakayım?

19 – Üstü kubbeli, kubbenin tam üstünde ve binanın köşelerinde birer kuş var, insan heykelleri de var.

Muallim – Solda köşede ne var?

23 – Efendim! Kuvvetli bir adam eline bir çekiç almış, örsün üzerine koymuş, karşıya bakıyor.. Bir kadın da oturmuş tütün içiyor.

Muallim – Aferin oğlum! O kadın ile o adamın yüzleri nasıldır?

50 – Kadının yüzü kırmızı demircinin beyaz!

Muallim – Acaba niçin öyle?

40 – Efendim! Dünyada birkaç renkte insan vardır. Amerika'nın da yerli ahalisinin rengi kırmızıdır.

108 – Efendim beyaz insanlar nereden gelmişler?

Muallim – Avrupa'dan oğlum!

Muallim – Yerli ahali mi yoksa Avrupa'dan giden ahali mi daha kuvvetlidir?

245 – Yerli ahaliyi bu resimde daha büyük görüyorum. Onlar daha kuvvetli!

Muallim – Başka ne görüyorsunuz?

15 – Onların önünde çark var, top var.

Muallim – Sağda ne görüyorsun?

24 – Bir balya var. O balyayı siyah adam çekiyor.

Muallim – Daha?..

27 – Birisi de elinde defter, kalem var; yazıyor efendim!

Muallim – Ondan ne anladın bakayım?

45 – Yazıcı adam tüccar, öteki amele.

Muallim – Amele yerli ahaliye benziyor mu?

30 – Hayır efendim Afrika ahalisine benziyor.

Muallim – Aferin oğlum! Amelelerin büyük bir kısmı Afrikalıdır.

Muallim – Balya, ne balyası acaba?

24 – Pamuk balyası efendim. Çünkü pamuk balyaları o kadar büyük olur.

Muallim – Evet o memlekette pamuk çok çıkar. Daha ne görüyorsun?

33 – Bir kadının önünde bir yığın pancar var! Efendim o memlekette şeker pancarı da çok varmış. O memleketten şeker de çıkıyor.

Şemsülmekâtib: Ahmet Nuri

[232] Mürebbilik Âleminde Neler Oluyor?

Peyam gazetesi "Vatan Mektupları" namıyla içtimaî makaleler neşretmektedir. Muallimler için şâyân-ı tavsiyedir.

***

Maarif Nezareti dârülmuallimîn-i âliye ve darülfünun mezunları için Avrupa'da olduğu gibi bir devre-i tatbîkiyye sınıfı açacakmış. Niçin? Avrupa'da olduğu için!..

***

Bir zamandan beri İkdam'ın sanayi mekteplerini intibaha davet için yazdığı makaleler alâkadaranın nazar-ı dikkatini celbederek son sistemde mükemmel bir lâyiha imal edilmekte olduğu işitilmiştir!..

***

Ahîren Islâh-ı Hurûf Encümeninin nâşir-i efkârı olmak üzere "Yeni Yazı" namıyla bir gazete intişar eylemiştir. Yeni Yazı bilâhire yeni munfasıl harflerle çıkacaktır.

***

Harbiye Nezareti muharrerât-ı askeriyyede hurûf-ı munfasıla esasını kabul etmiştir. Bir müddet sonra muharrerat o suretle tanzim edilecekmiş.

***

Ahîren İstanbul'da mevcut mektep binaları maarif mühendisleri tarafından ölçülmüştür. Rivayete nazaran bunların mukavvadan birer numuneleri yapılıp müzede teşhir edilecekmiş!..

***

Mekâtib-i husûsiyye için nizamname yapılıyormuş. Çocuklardan ücret olarak yüzer para, cüz parası olarak da otuzar para alınacakmış!.

***

Tadil edilecek olan mekâtib-i sultâniyye programında yeni mekâtib-i ibtidâiyye programlarında olduğu gibi gezinti ve terbiyevî ziyaretlere mahsus olan salı günü öğleden sonra tatillerinin kabul edileceği işitilmiştir.

***

Maarif Nezareti yeni tedrîsât-ı ibtidâiyye müfredatını izahen usûl-i tedrîs ü terbiye talimatnameleri bastırmaktadır. Bunları bütün mekteplere tevzi edecektir.

***

Darülmuallimin Tatbikat Mektebinde salı günü hanımlara, perşembe günü erkeklere malûmât-ı mütenevvia, usûl-i tedrîs ü terbiye konferansları verilmektedir. Konferanslar alafranga bir buçukta başlıyor.

Açık Hava Mektepleri İçin Eser Soranlara

Bu nüshada münderic açık hava mektepleri için daha mufassal ve sıhhî malûmat almak isterseniz Lectures pour Tous[73] mecmuasının 1913 Octobre tarihli nüshasını tedarik ediniz. Bu nüshada dünyanın muhtelif memleketlerinde tesis edilen açık hava mektepleri hakkında malûmât-ı esâsiyye vü mücmele bulursunuz. Resimleri vardır.

Mürebbiler Arasında Müsabakalar

-1-

Sınıfta saat bulundurmak iyi midir, fena mıdır? Mahzurları yahut menfaatleri varsa sayınız…

-2-

Hiddetli çocuklara ne suretle muamele etmeli ki sakin ve mutedil bir tabiat kazansınlar?..

-3-

Muallimin biri "Malûmatı talebenin yalnız kulağından değil, ellerinden de sokmalıdır!" demiştir. Bu sözün terbiyece bir kıymeti var mıdır? Varsa izah ediniz.

-4-

Bir mektepte zapturaptın tesisi için sopa mı daha müessirdir, hürriyetperverane bir usul mü?

[73] Dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır. 1898 yılında Victor Tissot tarafından kurulan ve Paris'te yayımlanan resimli dergi. İçeriğinde edebî metinlerin yanı sıra güncel olaylara ve genel kültür konularına da yer veren dergi, yayın hayatını 1971 yılına dek sürdürmüştür.

- İhtar -

Bu müsabakalarda birinci derecede muvaffak olanların cevapları bütün meslektaşların istifadesi için Mektep Âlemi'nin kabına dercedilecek, dördüncü suale en iyi cevap veren zata da mücelled bir kitap hediye edilecektir. Kuponsuz cevaplar müsabakaya giremez.

Mektep Âlemi – Mürebbiler Âlemi Kuponu

Numara 14

[233] Gençler Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **10 Nisan Sene 1330** **Numara 14-5**

Yılmazından Yıldırımlar Saçan Bir Milletin; Yaşamağa Hakkı Vardır

Asırlarca Akdeniz'in azametli aguşunda temevvüc eden; Hint sularında, Bahr-i Ahmer'de haşmet nuru saçan; Karadeniz'de şan ve şevketle dolaşan o büyük hilâlin; Pîrîlerin, Turgutların kanlarıyla al renge giren şanlı sancağımızın, bütün bu yerlere hazin hazin veda ederek en nihayet Marmara'nın dar sahasına kapanmaya mahkûm kalması; hep donanmasızlığın husule getirdiği feci âkıbetlerden değil midir?!... Giritlerin, Sakızların, Rodosların; bütün bu değerli ve sevimli yurtların; matemli ufuklarında; hilâlin acıklı gurubunu görmek kadar yakıcı ve azaplı bir vaziyete düşmekliğimizin sebeplerini; yalnız zırhlı teknelere karşı gösterdiğimiz lâkaydîde aramalıyız…

Birkaç yılmazımız olsaydı, elbette yüzlerce ecnebi zırhlılarının tâ payitahtımıza kadar sokulduğunu, camilerin, kışlaların sakin cepheleri karşısında arz-ı endâm ettiklerini; savurdukları güllelerle her an saraylarımızı, ailelerimizi, varlığımızı tehdit ettiklerini; Kostantiniyye sokaklarına döktükleri binlerce medeniyet maskeli insanların çirkin ve vahşice hareketlerini görmek zilletine katlanmazdık!..

Eğer Abdülhamit senelerden beri, kudurmuşçasına; devletin bahrî kuvvetlerini öldürmeseydi, düşünen dimağları ezmeseydi; şüphesiz en yakın bir denizde koca bir zırhlıyı kayaya çarptıracak kadar vukufsuz ve dirayetsiz kumandanlar, Osmanlılığın mukadderatını idare etmeğe kalkmazlardı.

Kanunî devrinde, Akdeniz'in köpüklü sinesinde kan ve ateş saçan, dehşetiyle beşikteki çocuklara varıncaya kadar bütün dünyayı titreten Barbaros'a; lâyık olduğu mevkii veren millet, hiç şüphe edilemez ki: **[234]** donanmayı bizden çok, hem pek çok seviyordu. O zamanın Osmanlıları denizi, suyu, gemiyi bizden çok sevdikleri içindir ki: birçok hükûmetlerin vücuda getirdikleri, büyük bir düşman filosunu; Preveze önünde, birkaç saat içinde, perişan edecek kadar icazkâr bir liyakat ve maharet gösterebilmişlerdir.

Dedelerimizin gemiciliğe verdikleri ehemmiyet, sarf ettikleri gayret sayesinde; Osmanlılar arasından deniz muharebelerinde harikalar gösterecek kadar istidadlı kumandanlar, amiraller zuhur etmiştir. Evet o sayededir ki: Piyale Paşa gibi bir amiral, milletin sîne-i irfânında yükselmiş; altındaki kuvvetli çektirmelerle, Venedik hükûmetine kanlı bir tokat, kahkarî bir hezimet ikram edebilmişti. Bütün ümitlerin kesildiği bir zamanda, düşmanın birçok gemilerini, gülle tufanı arasında batıran; göz önündeki bir adayı bombardıman ateşi altında kavuran; âciz bir tekne ile Bahr-i Sefîd'de aylarca sancağımızı dolaştıran bir Rauf Kaptan'ın zuhur edivermesi; bu millette o büyük istidadın, henüz sönmemiş olduğunu ispat etmez mi?.. Ey yarının mukadderatını ellerine almağa namzet olan gençler; devletin en felâketli zamanlarında, babalarınızın göstermedikleri hamiyeti, sevgiyi; bugün olanca kuvvetinizle ibraz etmeğe muvaffak olamazsanız, iyi bilmelisiniz ki: yakın zamanda, vatanınızın manzara-i üfûlünü seyretmeye mahkûm kalacaksınız!..

Altı ayda yüzlerce kadırgalar vücuda getirecek; o muhteşem canlı deniz kalelerini topla, barutla teçhiz edecek kadar kuvvetli bir muhabbet ve sevgiye malik; azametli tersanelere sahip bir milletin, Bahr-i Sefîd'i Haliç kadar küçük görmesine elbette itiraz etmezsiniz değil mi?.. O halde söyleyiniz: Bütün Yunanlılar; devletlerine Averoflar hediye etmek emeliyle birbiriyle müsabaka ederek çalışırsa… asırlarca gösterdiği himmet mucizeleriyle dünyayı hayretlere gark eden; fabrikalarından, tersanelerinden yükselttiği çekiç sesleriyle; kubbe-i semâyı çın çın öttüren bir milletin ahfadı; elbette şu âciz mevkide kalmayacak… Marmara'nın mavi suları üzerinde, Barbaros'un mahzun nazarları karşısında gezdireceği yılmazların, toplarından çıkartacağı korkunç sadalarla; o şanlı ecdada bihakkın halef olduklarını bütün manâsıyla ispat edeceklerdir…

Muallim Bahattin

[235] Bu resmin aslı yağlı boya ile yapılmıştır. Yapan, Fransa'nın en namlı ressamlarından "Dekan"dır. Bu büyük ressam, Türk ve Türklüğe ait resimler yapmakla iştihar etmiştir. Gördüğünüz bu levha, en meşhur eserlerinden biridir. Türk çocuklarını, köy hayatını bir Türk köyünün medhalini gösteriyor. Sayedar bir ağaç; bol bir su, feyyaz bir güneş, çocuklardan biri yere, su birikintileri içine yatmış, kaplumbağayı hem de başından tutmak istiyor. Çıplak arkadaşı dikkatle her ikisine bakıyor. Acaba tutabilecek mi diyor. En küçükleri elini çenesine dayamış, kayanın dibindeki çiçeklerin üzerinden sıyrılan nazarı, ufuklar içine dalmış. Su yalağına dayanmış olan dördüncüsü halis bir Türk yavrusu. Ressamların maharetleri, çıplak resimlerle vücudun, adalâtın teşekkülâtındaki tabiîliği göstermekteki iktidarlarıyla ölçülür. Fransızlar pek kadirşinas bir millettir. İlim ve marifeti takdir ve erbabını daima tevkir ederler. Namlarını teyit için heykellerini dikerler. İşte bu resmi yapan "Dekan"ın namına hem heykel dikmişler hem Paris'in sokaklarından birine "Dekan Sokağı" ismini vermişlerdir. Bugün bu resmin aslı Paris'e otuz kilometre mesafede kâfi "Şantiyi"[74] karyesinde "Konde"[75] müzesindedir. Bu müze, liyâkat-i askeriyye ve kudret-i ilmiyyesiyle maruf ve meşhur Fransa Hânedân-ı Kralîsine mensup "Dük dö Mal"in[76] malikânesinin dahilindedir. Dük dö Mal cesim ormanlarıyla, havuzlarıyla, ebniyesiyle ve müzesiyle beraber bu milyonlar kıymetindeki malikânesini Fransa Encümen-i Dânişi'ne terk ve teberru etmiştir. Bu derece kıymetli ve değerli bir mülkü mahza ilim ve marifet namına hediye etmek, memleketine, milletine muhabbetinin ve irfana olan rağbetinin en parlak delilidir.

İhsan Şerif

[236] Japonya'da Yeni Bir Volkan İndifaı

Büyük volkan indifalarının en sonuncusu 1 Kânûn-ı Sânî 1329 tarihinde Tokyo'dan 300 mil uzakta Kiyuşu *Kyû-Shû* Adası'nın cenubunda bulunan Kagoşima *Kagoshima* Körfezi'nde kâin Sakurajima *Sakurajima*[77] nam adada vuku bulanıdır.

Bu adanın ortası 400 metre irtifaında bir volkan-ı mahrûtî ile kubbelenmiş ve bu mahrutun tepesi de bir volkan fethasıyla delinmiş idi. Burada 130 seneden beri indifa vukua gelmediğinden bu volkana sönmüş nazarıyla bakılıyordu ve ada, gayet lâtif ve

[74] Chantilly.
[75] Musée Condé.
[76] Claude François de Malet (1754-1812), Fransız asker ve devlet adamı.
[77] İtalik yazılan kelimeler dergide Lâtin harfleriyle yazılmıştır.

toprağı fevkalâde münbit ve bilhassa şeker kamışı, meyve, sebze, pirinç zerine pek müsait olduğundan 12 kadar köye dağılmış, 30.000'den fazla nüfusu havi idi.

1782 tarihinde yine bu volkanın indifaıyla zavallı ada, sekenesinin nısfını kaybetmiş idi. Fakat adanın şimdiki sakinleri ecdatlarının düçar olduğu müthiş felâketi unutmuşlardı.

Bu meşum dağın altında yatan aslanı ölmüş zannediyorlardı, halbuki aslan ölmemiş, belki bir müddet için uyumuş idi; işte şimdi uyandı, ateşli yelesini civarında gezen gafillere doğru sallamağa başladı.

İndifa şu suretle vukua geldi:

28 Kânûn-ı Evvel akşamı ada ve civarında birkaç hafif zelzele hissedildi. Fakat Japonlar bu gibi sarsıntılara alışık olduklarından bunlara pek ehemmiyet vermediler. O gün öğleden sonra Kagoşima'ya hâkim bir tepe üzerinde gezen mektep talebeleri ve volkanın fethası üzerinde beyaz bir dumanın dalgalandığını gördüler. Talebe ile beraber bulunan muallim "Bu gayritabiî bulut bir şeamete delâlet edeceğe benziyor." diyerek talebeye izin verdi.

O gece tezelzülât-ı arziyye sıklaşmağa, şiddetlenmeğe ve yeraltından gürültüler işitilmeğe başladı. Ferdası gün yeraltından gelen gürültüler, müthiş gök gürültüsüne benziyordu.

Bu hâdisât-ı hârikulâdeden pek ziyade havf ve telâşa düşen ada sakini erkenden kayıklar ile kaçıyorlardı. Bu esnada sıcak bir kül bulutu cevv-i havâya doğru yükseldi. Bu cesim kül bulutu, adadan henüz kaçamamış olanlara tasviri gayrikabil bir havf ve dehşet ilka etti. Ne yapacaklarını şaşırmış olan zavallı insanların kimisi başlarını ekin saplarıyla sarıyor, kimisi de hububat ölçeklerine sokarak muhafaza olunmağa çalışıyorlar ve denize doğru kaçışıyorlardı. Bu esnada yavaş yavaş cehennemî bir duman bütün adayı örtmeğe başladı. 30 saat zarfında tamam 340 zelzele vukua gelmiş idi.

Zevalden sonra saat üçe kadar ahvalde bir tebeddül vukua gelmedi. Fakat her tarafta ahalinin şaşkınlığı, havf ve telâşı haddü'l-gāyeyi bulmuş idi. Saat beşe doğru vukua gelen şiddetli zelzeleler ile müterafık müthiş gürültüler, volkandan haylice uzak olan Kagoşima şehrinde bile fevkalâde bir yeis ve dehşet hasıl etti. Burada herkes volkanın bulunduğu adanın denize battığına hükmediyordu. Biraz sonra, bu müthiş

patlamanın Kirişima[78] namındaki diğer volkanın indifa bulduğu **[237]** öğrenildi. Şehir, kudurmuş ve volkanın karşısında zulmetler içinde görülüyordu. Evlerin birçoğu çatlamış ve bir kısmı da yıkılmış idi. Demiryolu gayr-i kābil-i istimâl bir hale gelmiş ve Japonya'nın diğer aksamıyla muhâberât-ı telgrafiye münkatı olmuş idi. Altı saat sonra yeniden teessüs eden telgraf muhaberatıyla alınan haberlerden civarda daha beş volkanın hâl-i faâliyete başladığı anlaşıldı. Kânûn-ı Evvelin sonuncu günü akşamı yine hafiften başlayan zelzele gittikçe şiddetlenerek ahalinin havf ve yeisini tezyide başladı. Nihayet Kânûn-ı Sânînin ilk sabahı, Tokyo'nun seması süratle karardı, âdeta bir küsûf-ı küllî halini aldı. Bu esnada güneşin yalnız kursu görülüyor, fakat kesif bir kül perdesiyle mestur bulunuyordu. Tokyo'da bu kül yağmuru başladığı sırada burada da büyük bir havf ve halecan husule getirmiş idi. Bu sırada hava rutubetli ve mayısın son günleri gibi sıcak idi. Rüzgâr müthiş bir fırtınaya inkılâp etmiş ve birçok arabalar ile diğer vesâit-i nakliyyeyi yolcularıyla beraber devirmiş idi. Bu müthiş indifa 10binden ziyade canın telefine sebep olduktan sonra yağmur yağmağa başladı, sema yıkandı. Nihayet ertesi gün âlem yine evvel âlem: devran yine evvel devran hükmü zahir oldu.

Harunürreşit

[238] Ey mukaddes çekiç ki her darben
Örse indikçe bir hayât açılır..
Darabâtındaki metanetten
Zîr ü bâlâya nûr ve fer saçılır…
Her şerâren yükselir pür-tâb
Yaratır bir cihân-ı rezm ü şebâb!..

Bir çekiçsin… Fakat büyük bir şey
Ki döğersin demirle pey-der-pey
'Azm ve ümîdi.. Dest-i rahmetsin.
Her şerârende renk renk bahâ,

[78] Kirishima.

Her şerârende bir sürûd-ı rehâ,

Her şerârende ‘adl ü cezm ü hayâ..

Sen hakīkatte, âh, o kuvvetsin

Ki şi’ârın bekāyadır doğmak,

Varsa bir sensin işte san’at; hakk!..

Sensin ancak bu mülkü kurtaracak.

Şimdi ey sen de, ey mübarek kul!

Tuttuğun yol bu, en ilâhî yol..

Sana ‘adn-i bekā mübeşşerdir,

Ki şerârenle Hakk beraberdir,

Ki şerâren Hudâ’ya reh-berdir…

Şu uyuşmuş urûka; vur, can ver,

Yaşamak aşkı, nûr-ı îmân ver…

İnlesin, vur ki vur ki “Ergenekon”:[79]

‘Arş-ı âmâle yüksel, üstüne kon!

Mart 330 **Süleyman Nesip**

[239] Şariyet Hassası

Resimde görüldüğü gibi bir bardak alınız, elinizi biraz zeytinyağına sürüp bunun ağzını ovalayınız. Tâ ki yağ ince bir bilezik gibi bardağın ağzına sürülmüş olsun. Sonra bardağı ağzına kadar su ile doldurunuz. Bu ağzına kadar dolu olan bardağın içine gayet yavaş bir çeyrek atınız. Suyun seviyesi yükselir. Böylece birkaç sikke daha atarsınız. Suyun seviyesi daima yükselir. Fakat bardaktan su dökülmez. Dikkat ederseniz suyun şiştiğini, kabardığını ve bardağın kenarlarından daha yüksekte durduğunu, âdeta ortası düz, kenarları müdevver ve çukur bir saat camı şeklini aldığını fakat yine

[79] Türklerin Asya’da dörtyüz yıl kadar konakladıkları bir dereye verdikleri isim. Rivayete göre atalarımız yıllar geçerek artık dar gelen bu vadiden çıkmak istemişlerse de yol bulamamışlar ve bu darlıktan ancak bir demircinin mübarek sanatıyla kurtularak günlüğe, açıklığa çıkabilmişlerdir. [Dipnot metne aittir.]

dökülmediğini görürsünüz. Buna sebep nedir? Suyun, bardağın kenarlarını ıslatmamasıdır. Eğer ıslatsaydı, çukurlaşmayacak, bilâkis kabaracak, yükselecekti. Buna "şariyet hassası" derler. Aynı tecrübeyi kumla yapmak da mümkündür. Yalnız âheste konulmasına dikkat etmelidir.

Şariyet hassası daha birtakım tecrübelerle de tahkik ve tetkik olunabilir: Bir bardak su alınız. Bir de ince cam boru alıp bu bardağın içine daldırınız. Göreceksiniz ki borunun içindeki su, kabın içindeki suyun seviyesinde kalmıyor, yukarı çıkıyor. Hem de boru ne kadar dar olursa su o kadar çok yükseliyor. İşte diğer bir tecrübe: Su dolu iki bardak alınız. Bunun birini diğerinden yüksekçe bir yere koyunuz, ikincisi biraz alçakta kalsın. Sonra bir fitil yahut bir kumaş parçası alıp bir ucunu bir bardağa diğer ucunu diğer bardağa batırınız. Göreceksiniz ki yüksek bardağın suyu yavaş yavaş alçak bardağa geçecektir. Diğer bir tecrübe daha: Parmağınızı yağlı bir cisme meselâ içyağına sürdükten sonra dikiş iğnelerini ovalayınız, iyice yağlansınlar. Bu yağlı iğneleri suyun yüzüne bırakırsanız ağırlıklarına rağmen batmadıklarını, suyun yüzünde yüzdüklerini göreceksiniz. Hatta bazı kuşlarla böceklerin su üzerinde yüzebilmeleri de tüylerinin ve ayaklarının yağlı olmasındandır. Diğer cihetten içerisinde su bulunan bir kabın kenarlarını tetkik ederseniz bu neviden birtakım hadiselere tesadüf edeceksiniz: Eğer kabın içerisindeki mayi kabı ıslatıyorsa, mayiin kenarlara doğru yükseldiğini bilâkis kabı ıslatmadığı takdirde kabın kenarında çukurlaştığını göreceksiniz. İşte bütün bu hadiselere hikmet-i tabîiyyede şariyet hassası derler. Siz bu tecrübeleri kendi kendinize yapabilirsiniz.

Mektep Âlemi

[240] Gençlik Âleminde Neler Oluyor?

Vatanları uğrunda canlarını feda eden genç tayyareci Fethi, Sadık ve Nuri Beylerin namlarına âbide dikilecektir.

***

Sultanî mekteplerinde faydalarından ziyade zararları olan mubassırların kaldırılması mevzubahis olduğu, ancak kalp kırmak fena şey olduğundan sarfınazar edildiği işitilmiştir!..

***

Konya'da fakir kadınlara mahsus bir sınaathane açılmış. Bu sınaathanede mensucat imal edilecekmiş.

***

Evkaf Nezareti tarafından Şehzade Camii ittisalinde inşa edilen talebe yurdunun birinci zemin katı ikmal edilmiş, ikinci kata başlanmıştır.

***

İzmir'de tüccardan Kasım Bey'le daha birkaç gencin iştirakiyle onbin liralık bir un fabrikası inşasına teşebbüs edilmiştir.

***

Yakında mektepliler arasında ittiha[dı] ve uhuvveti tezyid maksadıyla Hürriyyet-i Ebediyye Tepesi'nde bir mekteb-i ictimâî yapılacağı işitilmiştir.

***

İzmit ahalisinin terbiye-i medeniyye vü ictimâiyyesine hizmet etmek üzere her cuma gecesi Sultanî Mektebinde terbiyevî müsamereler tertip edilmekte, talebe ve muallimler tarafından nutuklar ve manzumeler irad edilmektedir.

***

Giritli bir vatandaşımız Sirkeci'de Şahin Paşa ünlü namıyla yeni ve müzeyyen otel ve lokanta açmıştır. Burada garsonluk edenler hep tahsil ve terbiye görmüş mektep mezunu İslâm gençleridir.

***

İslâm gençliğinde hasıl olan uyanıklığın tesiri ticaret âleminde görülmektedir. Tahsil görmüş gençlerden İstanbul'da garsonluk, bakkallık, berberlik edenler çoğalmağa başlamıştır.

Gençler Arasında Müsabakalar

-1-

Şu adama bakınız, gözlerini çıkarmış kapının üzerine koyuyor. Elbet böyle bir şeyin vukuuna inanmazsınız. Fakat acaba lisanımızda mecazî bir söz var mıdır ki tamamıyla bu adamın hareketini ifade etsin. Bu sözü bulursanız yazınız.

-2-

Lüzumsuz gazete kâğıtlarından istifade etmek mümkün müdür? Eğer istifade etmek mümkün ise ne işler için kullanılabileceğini yazınız.

-3-

Sultan Ahmed-i Sâlis Çeşmesi hangi tarz-ı mimârî üzere yapılmıştır? Bunun tarz-ı mimârîsini ne gibi sıfatları ve alâmetleri ile ispat edebilirsiniz?

-4-

Memleketimizin büyük şehirlerinde kolayca dolaşabilmek, yolları, sokakları bulmak için ne gibi kolaylıklar düşünebilirsiniz?

-5-

Bu yakında payitaht sokaklarında çoğalan köpekleri gördükçe ne düşünüyorsunuz? Bu hayvanlar size zıt iki şey hatırlatıyor mu?

- İhtar -

Birinci, ikinci, üçüncü müsabakaları kazananlara kartpostal, dördüncü ve beşinci müsabakalarda birinci derecede muvaffak olanlara kıymetli ve mücelled birer kitap, ikinci derecede muvaffak olanlara da kartpostallar hediye edilecektir. Kuponsuz cevaplar müsabakaya giremez.

Mektep Âlemi – Gençler Âlemi Kuponu

Numara 14

[241] Çocuklar Âlemi

Darülmuallimin ve Şemsülmekâtib muallimlerinden mürekkep daimî bir heyet tarafından neşredilir.

Birinci Sene **10 Nisan Sene 1330** **Numara 14-5**

Bahçıvan Memiş Ağa'nın Kabağı!

Memiş Ağa bahçesine kestane kabağı ekmiş. Kabakları öyle yetişmiş ki görenler şaşarmış! Memiş Ağa kabaklarını daha büyük ve daha güzel yetiştirmek için fanuslar almış. Her birinin üzerine örtmüş. Bunları her zaman sularmış. Kabaklar olunca para kazanacağını, zengin olacağını ve zengin adamların şişmanlıklarını gözü önüne

getirirmiş ve düşündükçe sevinirmiş. Günün birinde kabak tarlasına gidiyormuş. Kendisinin kabakları olunca nasıl zengin olacağını ve nasıl şişman olacağını aynada görür gibi gözü önüne getiriyormuş. Zaten gözleri de iyi görmüyormuş. Ayağı bir fanusa çarpmasın mı? "Çıngır!" deyince korku ile karışık ne görsün! Fanus içerisinde nasıl olacağını düşündüğü ve aynada görür gibi olduğu şişman bir adam kafası, ağzını açmış, gözlerini patlatmış ona doğru bakıyor! Memiş Ağa öyle bir korkmuş ki az daha çıldıracakmış. Fes bir tarafa, gözlükleri bir tarafa gitmiş. Sırtı üzerine düşerek bayılmış. Kadını tarlaya öğle yemeğini getirdiği zaman bir de ne görsün, Memiş Ağa bayılmış. Hemen biraz su falan getirmiş. Yüzünü gözünü yıkamış. Memiş Ağa gözünü açınca yine fanusu kırılan kabağa bakmış fakat kabak bu defa insan gibi görünmemiş. Lâkin kendisi çok korktuğundan bahçesinde bir daha kabak dikmemeğe karar vermiş. Sersem adam kabahati kendi hülyasında bulmamış da kabaklara atmış!..

Niyazi

[242] Hiddetli Bir Zevcin Hikâyesi

Mehmet Bey isminde biri bir gün kuşluk yemeğini yemek için yemek odasına girmiş, camı açarak bahçeye bakmağa başlamış. Zevcesi yemekleri sıra ile masa üzerine koymuş. Mehmet Bey çok acıkmış. Çatal ile yemeğe başlamış. Meğer yemek biraz tuzlu imiş. Bundan çok hiddetlenerek yemeği tabak ile beraber pencereden dışarı atmış. Zevcesi bu hali görünce hiç hiddet etmemiş. Masa üzerinde bulunan şişeleri, diğer yemekleri pencereden aşağı atmış. Mehmet Bey de onları niye atıyorsun? demiş. Zevcesi şöyle bir cevap vermiş: Odanın havası bozuktur; oda kapalıdır; bahçede ise yeşil çimenler; gönül açıcı çiçekler, sadasıyla kulakları rahatlandıran fıskiye, ağaçlar üzerinde öten kuşlar var, ne kadar olsa havası daha güzeldir; yemeğinizi belki dışarıda yiyeceksiniz diye dışarı atıyorum! demiş.

Mehmet Bey kendisinin beyhude yere hiddet ettiğini anlayarak utanmış ve zevcesine "Affediniz efendim; ben sizin bir defa vukua gelen kusurunuza karşı sükût etmedim! demiş.

Akıllı hanım "Bir şey değil. Ben seni, sen de beni affede, ede güzelce geçineceğiz; bu dünyada rahat yaşayacağız." demiş.

Ahmet Nuri

[243] Papağanla Köpeğin Hikâyesi

Evin birinde Letafet isminde bir papağanla Bicu isminde bir köpek varmış. Papağan daima bahçenin ortasında kendisi için yapılmış direğin üzerine çıkar, oradan çiçekleri, meyveleri, horozları, ördekleri, civcivleri, kuzuları, arıları, kelebekleri seyredermiş. Bicu da semiz papağanı yemek için bir çare düşünürmüş, bir defa yakalasam! dermiş.

Bir gün bahçeyi tenha bulmuş, papağanın yanına gelmiş. Demiş ki "Kuzum papağan! Senin sesini hiç işitmedim; bir kere öt de dinleyeyim, seni çok severim. Sana, senin tüylerine bayılırım!.." demiş. Papağan hiç aldırmayarak başını dimdik tutmuş; Bicu papağanın aşağıya sarkan kuyruğundan yakalamış. Kurnaz papağan da Bicu'nun kuyruğundan tutmuş.

Bicu – Aman kuyruğum acıyor!

Papağan – Ya! Benim acımaz mı, tüylerimin yarısı koptu, hem benim tüylerim çok süslü idi. Ah Ah!..

Bicu – Benim de süslü idi. Salkım salkım sarkardı!.. demiş.

Bir iki saat kadar birbirlerini çekmişler; ikisi de yorulmuşlar. Hiçbiri yenememiş. Nihayet aralarında şöyle bir konuşma olmuş: Bicu! Beyhude yere yorulma. Kuyruğundan iyice yakaladım. İkimizin de kuyruğumuz ağrıdı. Bunun daha kolayı barışmaktır. Gel seninle barışalım da bundan böyle ben öteyim sen dinle, sen bağır ben dinleyeyim demiş. Bicu da çok memnun olmuş, aferin papağan kardeş! Ben seni çok sevdim. Sana karşı yapacağım muamele ne idi bilir misin? Seni yiyecektim, seni yedikten sonra senin süslü tüylerinle oynayacaktım. Bu muamelem hakikaten çok fena imiş. Ben şimdi anladım, beni affet Letafetçiğim! diyerek birbirleriyle kucaklaşmışlar. Bundan sonra kardeş gibi geçinmişler…

Hüseyin Hüsnü

[244] Evvelâ Parçalar Sonra Yer

Size öyle bir kuştan bahsetmek istiyorum ki: bu kuşun adını işittiğiniz zaman tüyleriniz ürperecek, korkacaksınız!... Baykuş denilen kuşun gagası pek kuvvetli ve sağlam, tırnakları sivri ve keskin, pençesi koparıcı ve yırtıcıdır. Gagasının üst kısmı eğri olduğundan sapladığı şeyi güzelce koparabilir. Yakaladığı küçük hayvanları,

kuşları, haşeratı, fare ve köstebeği bazen diri olarak "Löp!" diye yutar. Bu hayvanın gözleri büyüktür, başının önünde iki korkunç pencere gibi parlar. Boynu kısa ve tüylüdür. Geceleri uyanık durur ve daima çıkardığı ürkütücü, korkutucu sadalarıyla insanı rahatsız eder. Hatırlarsınız ki size valideleriniz, büyük atalarınız bu kuşun sesini işittikleri zaman "Hay meşum hayvan yine geldi, mutlaka bir belâ getirdi!" diye söylenmeğe başlarlar. Ayağının parmağı dört tanedir. Her parmak eğri ve keskin birer tırnakla nihayet bulmuştur. Tüyleri ipek gibi olduğundan sessizce uçarlar, bunun için düşmanları, bunların geldiğinden haber alamazlar. Gündüzleri nerelerde saklanırlar biliyor musunuz? Tenha yerlerdeki ağaç koğuklarında, duvar deliklerinde!.. Bu hayvanlar bazen ziraata zararlı olan hayvanları yiyerek insanlara faydaları dokunur.

Çocuklar Arasında Müsabakalar

-1-

Bu adam ne yapıyor? Nereye basıyor? Evvelce basılan resimlerden bu resme benzeyeni var mıdır? Kısaca yazıp gönderiniz.

-2-

Bu resim hangi hayvanın resmidir? Bu hayvan nerede yaşar? Ne yapar? Bu suallere cevap yazınız.

- İhtar -

Bu müsabakalardan birincisini halledenlere güzel kartpostallar, ikincisini en iyi yazana mücelled bir kitap, ikinci derecede halledenlere de kartpostal verilecektir. Cevapların kuponla gönderilmesi lâzımdır. Kuponsuz cevaplar müsabakaya girmez. Bir de cevapların daima kâğıdın bir yüzüne yazılması lâzımdır.

Mektep Âlemi – Çocuklar Âlemi Kuponu

Numara 14

Müsabaka cevabını bu kuponla gönderiniz.

Geçen Nüshamızdaki Müsabakaların Halli

Gençler Âlemi'ndeki birinci müsabakanın halli: Yuva, adamın başıdır.

Çocuklar Âlemi'ndeki birinci müsabakanın halli: Çocuk kurbağa vaziyetini almış.

Yine Çocuklar Âlemi'ndeki ikinci müsabakanın halli: Bu adam yük taşıyor.

İhtar

Diğer müsabakalara verilen cevaplar ilâve kısmında mündericdir.

Geçen Nüshamızdaki Çocuklar Âlemi Birinci Müsabakasından Kartpostal Kazananlar

Fatih Merkez Rüşdisinden Vedat Nazif, Şemsülmekâtib talebesinden 192 Ahmet Lütfi, Galata Çeşme Meydanı'nda Hadîka-i Nisvân Mektebi talebatından 63 Yaşar, Şemsülmekâtibden 154 Mehmet Nurettin, Şemsülmekâtibden 177 Ahmet Cemal, Beşiktaş Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 85 Arif Sait, Beşiktaş Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 295 Vahit Efendiler.

İkinci Müsabakasını Doğru Halledip Kartpostal Kazananlar

Beşiktaş Rüşdiyye-i Askeriyyesinden 295 Vahit, Süleymaniye'den Maksut, Fatih Merkez Rüşdiyesinden Vedat Nazif Efendiler.

Geçen Nüshamızdaki Gençler Âlemi Müsabakalarından Birincisini Doğru Halledip Kartpostal Kazananlar

Rumeli Kavağı Mektebi talebatından 2 numaralı Naime Cahide, Darülfünun müdavimlerinden 61 numaralı Güzin Naim, Şemsülmekâtibden 177 Ahmet Cemal, Galata Çeşme Meydanı'nda Hadîka-i Nisvân Mektebi talebatından 63 Yaşar, Şemsülmekâtibden 196 Hikmet, Şemsülmekâtibden 192 Ahmet Lütfi Hanım ve Efendiler.

İlânat:

Kütübhâne-i Kâinât Neşriyatından Bazı Kitaplar

Muhtasar İlm-i Hendese

Mekâtib-i rüşdiyyenin üçüncü senelerinde okunmak üzere Maarif Nezaretinin en son müfredat programına tevfikan Kolağası Mehmet Ali Bey'e sûret-i mahsûsada yazdırılmıştır. Tarz-ı tertîb ü tahrîrinde ittihaz edilen usulün sadeliğinden dolayı bu eseri takip eden şakirdan öğrenmek hususunda katiyen müşkülâta tesadüf etmez. Darülmuallimin için de en münasip ders kitabıdır.

Mekâtib-i sultâniyye vü idâdiyye ile Mekteb-i Bahriyyeye duhul arzusunda bulunanlar için güzel bir müracaat kitabıdır. Emsaline faikiyeti küçük bir tetkik ile aşikâr olur. Fiyatı 5 kuruştur.

Usûl-i Müsellesât-ı Müsteviyye

İngiliz meşâhîr-i riyâziyyûnundan Todhanter'in eseri olup mekâtib-i sultâniyye vü idâdîyeye mahsus olmak üzere Mehmet Ali Bey tarafından tercüme edilmiştir. Eser gayet sade ibare ile yazılmış ve bahisler talebeyi sıkmayacak veçhile tertip olunmuştur. Müsellesattan maksat ne olduğunu ve bundan ne yolda istifade edileceğini öğrenmek için diğer müsellesat kitaplarına tercihen bu eseri takip etmek ehemmiyetle tavsiye olunur. Fiyatı 10 kuruştur.

Mektep Âlemi

Başlangıç – Elifba

Ali Kâmi Beyefendi tarafından kaleme alınmıştır.

Onsekiz haftalık ders üzerine ve usûl-i tedrîcîye muvafik olarak tertip edilmiş olan bu elifba, çocukları yormaksızın [onlara] Türkçe okuyup yazmayı ve Kur'ân-ı Kerîm tilâvetini temin eder. Fiyatı 1 kuruştur. Mekteplere yüzde 25 tenzilatı vardır.

Hulâsatü't Tevârîh

Bu eser otuz xbeş seneyi mütecaviz bir zamandan beri mekâtib-i askeriyyede tarih tedrisiyle iştigal ederek kudret-i üstâdânesi bilcümle şakirdanı tarafından musaddak olan miralaylıktan mütekaid Ali Razı Bey tarafından bir sûret-i sâlimede cem ve telif olunmuştur.

Mîr-i mûmâ-ileyh tarihteki rüsuhu ve müddet-i medîde muallimliği zamanındaki tecrübesi cihetiyle kurûn-ı sâlife vakayiini gayet istifadeli bir tarzda tanzim ve ihtisar etmiş olduğundan müntesibîn-i târîh için bir muhtıra ve mekâtib şakirdanı için de nafi bir eserdir. Nihayetine de selâtîn-i âl-i Osmân ile muasırları bulunan Avrupa hükümdarlarının târîh-i cülûslarıyla vilâdetlerini ve müddet-i saltanatlarını müşir bir cetvel ilâve olunmuştur. Eser-i mezkûr kitabhanemizde yedibuçuk kuruş fî ile satılmaktadır.

Talîm-i Kırâat

Birinci Kısım

Mündericatı mükemmel, kâğıdı güzel ve tabı gayet nefistir. 36'ncı tabı çıkmıştır. Şîve-i ifâdesi mükemmel olmak üzere Muallim Naci ve Mustafa Reşit Bey tarafından tashih olunmuştur. Kıraati kolaylaştırmak, doğru telâffuz edilebilmek için lâzım gelen bütün hareke konulmuştur. Bizde çıkan umum kıraatler miyanında nâdirü'l-emsâldir. Mekteplere tavsiye ederiz. Fiyatı 100 paradır.

Muallim-i Lisân-ı Fransevî

Fransız lisanı muallimlerinden Mıgırdıc Avni Efendi'nin eseridir. Bu kitabı takip edenler, az zamanda Fransızca okuyup yazarlar ve mükâlemeye başlarlar. 294 sayfalık büyük kıtada matbu bir kitap olduğu halde fiyatı yalnız 10 kuruş, mücelledi 12buçuk kuruştur.

Muhâkemât-ı Edebiyye

Şâir-i mâderzâd İsmail Safa Bey merhumun tenkîdât ü musâhabât-ı edebiyyesiyle şiir hakkında en dakik mülâhazât-ı üstâdânesini muhtevi olan bu mühim ve mükemmel eseri neşredilmiş olup beş kuruş fiyatla kitabhanemizde satılmaktadır. Erbâb-ı ilm ü edebe bilhassa tavsiye ederiz.

Şâir-i mâderzâdın diğer âsarı:

	Para	Kuruş
Sünuhat	20	1
"İntâk-ı Hakk"ın Tahmisi	20	1
Mağdûre-i Sevdâ		2
Hissiyat		5
Mensiyat		5
Eşâr-ı Vefâ	20	1

Amelî Elektrik

Tersâne-i Âmire Elektrik Fabrikası mürettebatından Çarkçı Mülâzımı Mustafa Lütfi Efendi'nin eseri olup gayet sade bir lisan ile sırf amelî olarak elektrik ve elektrik

vahitlerinden, mıknatıs ve mıknatıs-ı elektirikîden, dinamolardan, elektrik motorlarından, dinamo ve arızalarından, projektörlerden, akümülâtörlerden vesaireden bâhis olup her bahis müteaddid şekiller ile irae olunmuştur. Mahall-i Tevzîi: Kâinat Kütüphanesidir.

Fiyatı yedi kuruştur.

İnatçı Kahraman Ağa

Muharrir-i şehîr Jul Vern'in en meşhur eserlerinden olup Fransa Akademisi tarafından mazhar-ı takdîr olmuştur. 20 para fî ile forma forma muntazaman neşrolunuyor. Onuncu forması intişar etmiştir. Mutlaka okuyunuz.

Resimli Mektep Âlemi'nin İlâvesi

[Bu nüshamızın ilâvesi şâyân-ı istifâde müsabaka cevaplarının kesretine binaen bu cevapların neşrine tahsis edilmiştir.]

Geçen nüshada Mürebbiler Âlemi kısmında münderic "Alelâde ağaç dallarından tedrisatta ne suretle istifade mümkündür ve bu dalları hangi derslerin tatbikatında kullanabilirsiniz?" müsabakasına Mekteb-i Sanâyi talebesinden Tahir Efendi'nin cevabı:

Muallimler[in], talebesine vereceği dersi tamamen anlatabilmek, bahsedeceği eşya hakkında bir fikr-i tâmm verebilmek için o eşyanın şeklini göstermeleri icap eder. Eğer bir muallim böyle yapmayacak olursa şüphesiz verdiği dersten talebesi hiçbir şey anlayamamış, söylenilen eşyayı tanıyamamış olup ancak müphem ve hayalî birtakım kelimeler zihinlerinde dolaşır. Bundan istifade değil, bilâkis dimağları boşuna yorulmuş olur.

Evvelki usulün tatbikinde her ders için icap eden âlât ve edevatın ve ders arasında bahsolunacak eşyanın tedariki hem servete hem de birçok müşkülâta mütevakkıf olduğundan bunları tahta, mukavva, telden yaparak talebenin gözleri önünde tecessüm ettirip onlara göstermek ve bu cisimler hakkında îzâhât-ı lâzıme vermekle birçok istifadeler elde edildiği gibi ağaç dallarından dahi aynı suretle istifade mümkündür.

Bu dalları; hikmette bazı basit tecrübelerde kullanabilirsek de en ziyade el işleri, eşya, hendese derslerinin tatbikatında istimal edebiliriz.

Eşya ve el işlerinde; tabak, tavuk kümesi, iskemle, sepet, küfe, kafes, mektup kabı, sandalye, baston… ilh.

Hendese dersinde de; mahrut, üstüvane, menşur, ehram, müseddes, murabba, müselles velhasıl bütün eşkâl-i hendesiyyede kullanabiliriz.

***

Geçen nüshada Mürebbiler Âlemi'nde münderic "Talebeniz arasında bazı çocukların tembelliğini ne sebeplere atfedebilirsiniz? Böyle tembellere tesadüf ettiğiniz zaman bu hale sebebiyet veren birtakım müessiratın mevcut oluğunu düşünüyor musunuz?" müsabakasına Darüşşafaka kısm-ı ibtidâî muallimlerinden Mehmet Raşit Efendi'nin cevabı:

Muhtelif tabiatta bulunan çocukları düşündürmeye, saye saik kavanini bilmediğimiz ve bilsek bile tatbiki hususundaki müşkülâtı iktiham etmek istemediğimizden dolayı düşünmek, tefekkür etmek yollarını bulamayan ve şu sebeple tebâet-i fikre mahkûm olan masum çocuklara bizde "tembel" namı verilmiştir. "Tembel" kelimesi bizde hayvanlığa yakın bir manâda kullanıldığı için tembel insanlar hakkında pek başka bir kanaat vardır… Muallimler o gibi efendilere büsbütün başka bir nazarla bakarlar. Onları diğer çocuklardan pek aşağı tutarlar.. Yukarıdaki beyanattan da müsteban olacağı veçhile dünyada tembel insan yoktur..

İnsanları tembel yapan, insanların fikrini, vücudunu betaete sevk eden insanlardır. Çocukları meskenete, atalete alıştıran da muallimlerdir.

Tembel zannolunan çocuklar üç sınıfa ayrılabilirler:

1- Seviye-i irfânı arkadaşlarından daha yüksek olan efendiler ara sıra işgal edilmez de kendi hallerine bırakılacak olursa muattal kalır, zekâsı da kısmen zail olur.

2- Zeki olur, güzel muhakemeler yapar, iyi ders anlar. Fakat dikkate alışmamıştır. Bu kısmın birinci kısımdan farkı yoktur. Tedavisi hususunda da fark yoktur. Yalnız bunların seviyesi arkadaşlarından dûn yahut onlarla mütenasiptir. Tedavisi hususunda da diğer bir cihet vardır ki o da bunları daha ziyade işgal etmek çareleridir. Bir de onların ne nokta-i nazardan mütehassis olduklarını anlamak ve [onlara] ona göre sualler, hikâyeler tertip etmek lâzımdır.

3- Düşüncesiz, muhakemesiz, dikkatsiz, anlayışsız efendilerdir. Bu sınıfta bulunanlar derste pek lâkayt dururlar. Muallim bu efendileri iyice tefrik etmeli; derste hemen onbeş dakikasını bu efendilere hasretmelidir. Bunlara sorulacak sualler, verilecek vazifeler, bilhassa hesap meseleleri kısa fakat çok ve gayet kolay olmalıdır. Her halde vuzûh-ı tâmm şarttır.

Saniyen: Kitaplarını, defterlerini daima muayene etmeli, dolaplarında bulunan fazla eşyayı derhal atmalı, temizlemeli.. Kitap ve defterleri kirli ise, pis ise hemen değiştirmeli.. İcabında birkaç kuruş da feda edivermelidir. Onlara güzel güzel kalemler, temiz defterler almalıdır. Bu hal üzere devam olunacak olursa pek az zamanda diğer arkadaşlarıyla birleşeceğinde şüphe etmemelidir.

Hülâsa: Dünyada tembel insan yoktur. Meskenet, atalet tembellik değildir. Tedbirsiz muallimler çocukları miskinliğe sevk edebilirler.

Muallimler tembel zannettikleri çocukları tasnif edebilirlerse muvaffak olacaklarına şüphe etmemelidirler.

***

Aynı suale Mekteb-i Sanâyi talebesinden Mehmet Tahir Efendi'nin cevabı:

Talebe arasında bazı çocukların tembelliğine; evvelâ peder ve validesinin vermiş olduğu usûl-i terbiyenin sakameti sebep olabilir. Eğer o aile tembel ise yetiştireceği evlât da bundan müteessir olur. Sonra peder ve validesinin cehaleti de çocuğun tembel olmasına sebep olabilir. Bir âlim çocuğuyla cahil çocuğu arasında pek çok fark var zannederim. Çünkü âlim her an yavrucağını çalışmaya teşvik eder. Halbuki cahil aksini yapmış olur.

Böyle tembellere tesadüf ettikte onlarda bu hale sebebiyet veren birtakım müessiratın mevcut olduğunu düşünebiliriz:

(1) Okumakta arzusu olmayıp ancak ebeveyninin ısrarıyla mektebe devam etmesi.

(2) Oyun oynamak, tiyatroda bulunmak, roman okumak, aşk ve sevdaya müptelâ olmak, muallimlerin sakāmet-i usûlü hoşuna gitmemek gibi birtakım müessiratın altında bulunması.

(3) Yetim olup başkaların[ın] himayesi altında yaşayan çocuklarda dahi bulunur. Bu da her gün acı, tahkiramiz sözler, fena muameleler kendilerini meyus bırakır, hayatından bıktırır. Bu elim felâketler, sefaletlerden nasıl kurtulacağını düşünür. Ve bunun neticesi olarak çalışamaz.

(4) Okumak, yazmak hoşuna gitmez, ancak bedenen çalışmak, amelî bir sanatkâr olmak ister.

(5) Pederinin servet bırakacağı mirasa güvenerek yaşayabileceğini binaenaleyh çalışmanın kıymetini bilemeyerek zaid bir şey olduğunu zannederler ve bu suretle tembel olurlar. Daha bazı müessirat varsa da hepsini yazmak uzayacağından bu kadarla iktifa ediyorum.

***

Geçen nüshada Gençler Âlemi'nde münderic "Evinizde bahçeniz var mıdır? Bir ev bahçesinden ne suretle istifadeler etmek mümkündür? Bahçe insanlara ne gibi menfaatler temin edebilir?" sualine Vefa Sultanisinden Osman Nuri Efendi'nin cevabı:

Alelumum bahçelerden, velev ki alelâde bir bahçe olsun, birçok fevaid elde edilebilir. Bahçeler evvelemirde bostan vazifesini görebilir. Hatta insanlar merak edip de bir kere bahçelerine bir çiftçi nazarıyla baksalar pek büyük menafi görürler. Herkes kendi bahçesine en ziyade çabuk yetişen ve eğer su sevki gayrimümkün ise suya pek az muhtaç olan nebatat dikerek taze taze sebzevata malik olsalar daha iyi olur. Bu suretle insan hem bahçıvanlığa hem de vücuda et kadar lâzım olan taze sebzeler elde etmeğe muvaffak olur. Kezalik bahçelere meyve ağaçları dikerek her türlü meyveleri istihsal etmek mümkündür. Bununla beraber bahçe gayet muntazam ve türlü türlü yeşillikler ile mâl-â-mâl olarak nazarlara letafet dahi verir. Eğer gençler ağaçlara biraz daha ehemmiyet vererek onları hendesîyü'ş-şekl bir hale ifrağ ederlerse bahçenin alacağı manzara tabiî dilruba ve ruhnevaz olur. İşte bu suretle her fert kendine lâzım olan agdiye-i nebâtiyyenin hiç olmazsa bir kısmını ihzar ve bu suretle çiftçilik hevesleri her yerde yetişmiş olur.

Diğer taraftan bahçeler usûl-i mahsûsasına tevfikan gayet güzel çiçekler ile tezyin edilirse acaba bahçe ne şekil ahzeder. İnsan böyle bir yerde zevk tasavvur etmez de nerede tasavvur eder. Sonra bu gibi yerlerde oturup da ders çalışmak veyahut kitap mütalâa eylemek kadar gençleri zevkyâb edecek bir mahal tahayyül edilebilir mi?..

Binaenaleyh bahçe merakı insanlara sanat, inşirâh-ı kalb, say ve ikdam gibi menafi temin eder.

***

Aynı suale Galatasaray Sultanisinden 470 Harun Reşit Efendi'nin cevabı:

Bahçeden çok istifade edilebilir. Bahçede küçük çocuklar küçüklüğünden beri oynarlar. Toprağı kazarlar velhasıl ziraata iptidaî bir fikir beslemiş olurlar. Hem küçükler yerleri kazmaktan, sulamaktan çok hoşlanırlar. Hele birkaç çiçek yahut başka bir şey dikip de çıkmasını beklerler. Eğer çıkarsa o kadar sevinirler ki… İşte bu fikirle büyüdükleri vakit başka bir şey olsa yani çiftçi olmayıp bir işe geçerlerse yine bir bahçe ile oynarlar. Bu sefer daha iyi bakarlar ve kendi sebzevatını kendi bahçelerinden çıkarırlar, sebzevata verecekleri parayı saklarlar. Bu para büyük bir meblâğ olursa mutlaka yine bir bostan alırlar. Ve memlekete epey hizmet etmiş olurlar.

***

Aynı suale Mekteb-i Sanâyi talebesinden Mehmet Tahir Efendi'nin cevabı:

Bîkâr ve taşralı bir talebe olduğum hasebiyle eve malik olmadığım gibi bahçeye de malik değilim. Lâkin bulunduğum mektep evim farzıyla derim ki evimizde küçük bir bahçe vardır, maatteessüf istenilen istifadeyi yapamıyoruz. Bir ev bahçesinden birçok istifadeler edebiliriz: Güzel çiçekler, ağaçlar dikerek, sebzevat ekerek hem sabah ve akşamları güzel hava alır hem de pazardan sebzevat almak masrafından kurtulmuş oluruz. Bu suretle ağaç ve çiçeklerle ekili olan bahçeler insanlara birçok menfaatler temin eder. Evvelâ her gün saf hava alarak sıhhat ve hayatlarını hüsn-i muhâfaza etmiş olurlar. Sonra bu yeşil çiçek ve ağaçlar insana tabiatın güzelliklerini göstererek kederlerini unutturur. Kalplere inşirah verir. İnsanın canı sıkıldığı, yüreği bazı acıların taht-ı tesîrinde sızladığı vakit böyle bir bahçede bulunduğu ve tabiatın bu letafetini seyrettiği vakit bütün o acı ve sızıltıları unutur. Bu gibi insanlar hayatın kıymetini anlarlar. Nitekim Avrupalıların çiçek ve bahçeye karşı gösterdikleri muhabbet onlara yaşamanın lezzetini hissettirmiştir. Halbuki bizde bahçeye karşı sevgi olmadığından kalbimize sevinç yerine hüzün, matem doldu. Doğduğumuz günden ölünceye kadar hep acı matemler içinde yuvarlanırız. Bahçesiz, havasız yerlerde yaşadığımızdan eski dedelerimizin kavi vücutları bizde kalmadı! Sarı, cılız, sıska… her birimiz birer marazla malul olduk. Hayatımızdan bıktık, dünyaya

geldiğimize pişman olduk. Hep bu inhitât-ı bedenîmiz neticesi olarak her ne kadar yüksek tahsil ettik, darülfünunlarda okuduk ise de kafalarımıza doldurduğumuz bu malûmattan hiçbir şey istifade edemedik ve ettiremedik. Son felâketler buna delildir. Yeni yapılan parklar sıhhat-i umûmiyyeyi temin etmektedir. Çünkü bir memlekette böyle parklar olmayınca ahali havadan mahrum, pis kokulu kahvelerde vakit geçirir ve sıhhatleri fenalaşır. Binaenaleyh daima mariz olup ve matem içinde bulunurlar.

***

Aynı suale Fatih Merkez Rüşdiyesinden Vedat Nazif Efendi'nin cevabı:

Bir ev bahçesinden birçok istifade mümkün ve pek çok menfaatler temin edebiliriz:

1) Hıfz-ı sıhhat nokta-i nazarından her evde bir bahçe bulunması elzemdir.

2) Temiz hava almak için parklara gitmek ihtiyacını defeder.

3) Çocuklarımız için çok istifadeleri vardır: İstedikleri gibi koşup oynayarak terbiye-i bedeniyye yaparlar.

4) Çocuklarımıza bahçede amelî dersler verebiliriz: El işleri, coğrafya…

5) Amelî ziraat, çiçek bahçeleri.

6) Sebzevat ekerek tatbîkāt-ı zirâiyye yapmış olur ve hem onları istimal ederek iktisat ederiz.

7) Yetiştirdiğimiz fazla mahsulâtı satmak suretiyle para kazanabiliriz.

8) İstediğimiz hayvanatı besleyebiliriz.

9) Çamaşırlarımızı güzel kurutabiliriz ve sıhhatimizi bu suretle de temin edebiliriz.

***

Geçen nüshada Gençler Âlemi'nde münderic "Alelâde kuru ceviz kabuklarından neler yapabilirsiniz? Bunları ne gibi eşya yerine kullanmak mümkündür?" sualine Fatih Merkez Rüşdiyesinden Vedat Nazif Efendi'nin cevabı:

Ceviz kabuklarından birtakım şeyler yapabiliriz:

1) Çocuklar için icabında bir gemi, lüzum olduğu zaman bir terazi, fincan oyununda fincan.

2) Ufak şeyleri muhafaza için bir kapak, icabında bir kadeh makamında istimal edilebilir.

3) Muallimlerin ders vermesini teshil için bazı aletler husule getirilebilir.

Aynı suale Galatasaray Sultanisinden 470 Harun Reşit Efendi'nin cevabı:

Ceviz kabuklarından kayık olur. Daha birçok oyuncaklar, yüzük oyunu oynanır.

EK-2: GÖRSELLER

Görsel-1: Resimli Mektep Âlemi Dergisi 1. Sayı Kapak Sayfası

Görsel-2: Resimli Mektep Âlemi Dergisi 8. Sayı Kapak Sayfası

سنه‌لك آبونه‌سی ۲۵
آلتی آیلغی ۱۵
غروشدر.

مجموعه‌مزه کوندریلان
مقاله‌لر درج ایدلسون
ایدلسون اعاده اولنماز

مکتب عالمی

۱۳۳۱

صاحب امتیازی :
کائنات کتابخانه‌سی صاحبی
اورخانس

اداره خانه‌سی :
باب عالی قارشوسنده
۷۳ نومرولی کائنات
کتابخانه‌سیدر

اون بش کونده بر نشر اولنور ادبی و فنی مجموعه‌در .

بنجی سنه — ۱ تشرین ثانی سنه ۱۳۲۹ — نومرو (۸)

نسخه‌سی (۴۰) پاره‌یه

نسخه‌سی (۴۰) پاره‌یه

غلطه سرای یکنجی سلطانیسی مدیری ومعلمین کرامی ایله ابتدائی ایکنجی صنف ایکنجی شعبه طلبه‌لری .

مندرجات :

قادینلرمزده انتباه . . .	اورخان مدحت	غول بیابانلر ، جادیلر ...	* * *
آبی یوسق ، قومدی ۱ پرده .	محمد علی	ضروب امثال عثمانیه . . .	فائق رشاد
اخلاق وعادت .	ا . م	طلبه یازیلری - ترك کنجلرینه .	حسن الهامی
استقبالی دوشونن والده‌لره	. .	اوچ باستون ، اتحاددن قوت دوغار.	ب . آ
اسکی تربیه - یکی تربیه .	ا . پریزاد	روبنصون آلمه‌سنده . . .	محمد علی

غزته‌مزه علاوه صورتنده تقدیم ایتمکده اولدیغمز (عنادجی قهرمان آغا) روماننی ، مجموعه‌مزك کونی کونته انتشارینه مانع تشکیل ایتمکده اولمسندن ناشی بعدما علاوه اولهرق ویرمکدن صرف نظرله آیریجه فورمه فورمه اولق اوزره نشرینه دوام ایتمکله برابر غزته‌مزك فیثاثنی دخی اشبو سکزنجی نسخه‌دن اعتباراً اللی پاره‌دن قرق پاره‌یه تنزیل ایده‌رك بوصورتله سوکیلی قاره وقارئه‌لریمزه بر [illegible] ناچیزانه ایفاسنه قرار ویردیکمزی عرض ایلرز .

اداره خانه‌سی : استانبول ، باب عالی قارشوسنده ۷۳ نومرولی « کائنات کتابخانه‌سی » در .

ALPHAN 1946

Görsel-3: Resimli Mektep Âlemi Dergisi 10. Sayı Kapak Sayfası

رسملی

10

مکتب عالمی

۱۳۳۱

صاحب امتیازی:
کائنات کتابخانه‌سی صاحبی
ارمنانسی

سنه‌لك آبونه‌سی ۴۵
آلتی آیلغی ۱۵
غروشدر.

دار المعلمین وشمس المکاتب معلملرندن مرکب دائمی بر هیئت طرفندن نشر ایدیلیر.

رسملی مکتب عالمی « مربیلر عالمی ، معلملر عالمی ، چوجوقلر عالمی وتاریخی تمثیللر » قسملرینی حاوی‌در .

نسخه‌سی (٤٠) پاره

رسملی مکتب عالمی بو نسخه‌دن اعتباراً آبونه‌سی بکی بر پروغرام ایله دائمی بر هیئت تحریریه طرفندن نشر ایدیلیور .

نسخه‌سی (٤٠) پاره

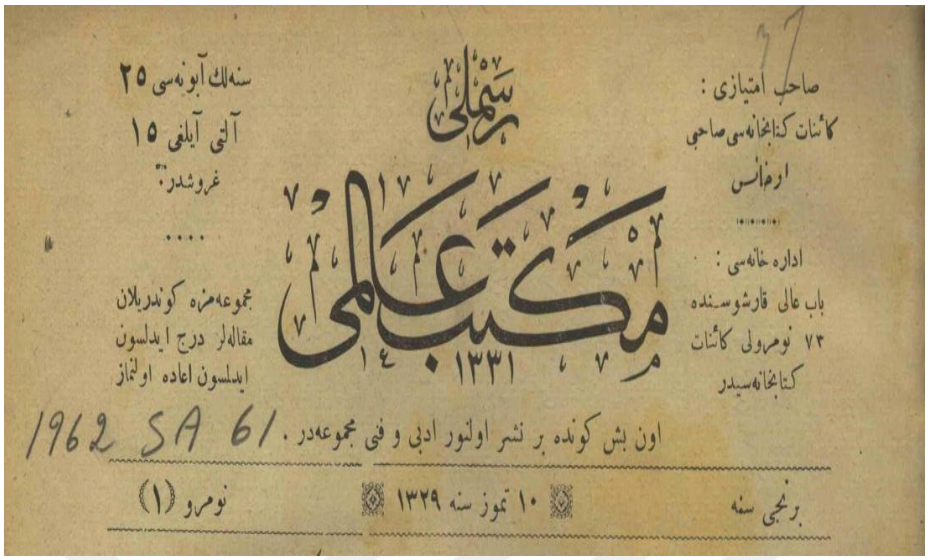
مندرجات

اکر معارفدن مقصد بو ایسه . . .	معلم بهرام لطفی	یاووز سلطان سلیمك نطقی — شمس المکاتب
شمس المکاتبده وطن تربیه‌سی	مکتب عالمی	ارله‌جی جامورلیه نه‌لر یاپدم! — مکتب عالمی
آنا مکتبنده تربیه	معلم اسماعیل حقی	کنجلك عالمنده نه‌لر اولییور — * * *
معلم چالیشیرسه موفق یاپار	احمد نوری	کنجلك آراسنده مسابقه‌لر — * * *
مربیلك عالمنده نه‌لر اولییور ؟	* * *	سعادتله تزیه مکتب عالمی اوقویورلر — * * *
ال ایشلری رهبرلری	* * *	سرپوزکه ایله شمسیه قونوشییورلر — احمد نیازی
معلملر آراسنده مسابقه‌لر	* * *	مکتبدن قاچانلرك باشنه نه‌لر کلییورمش — احمد نوری
کنجلر اکر صاغلام برملت اولمازسا کز . . .	معلم اسماعیل حقی	قورقماز باغچه‌وان عمر آغا — احمد نوری
مناسترك سقوطی	معلم بهرام لطفی	چرچرقلرا راسنده مسابقه‌لر — * * *
ایرپوتام	هارون رشید	نامه‌سی ، یاووز سلطان سلیمك تخته جلوسی — شمس المکاتب

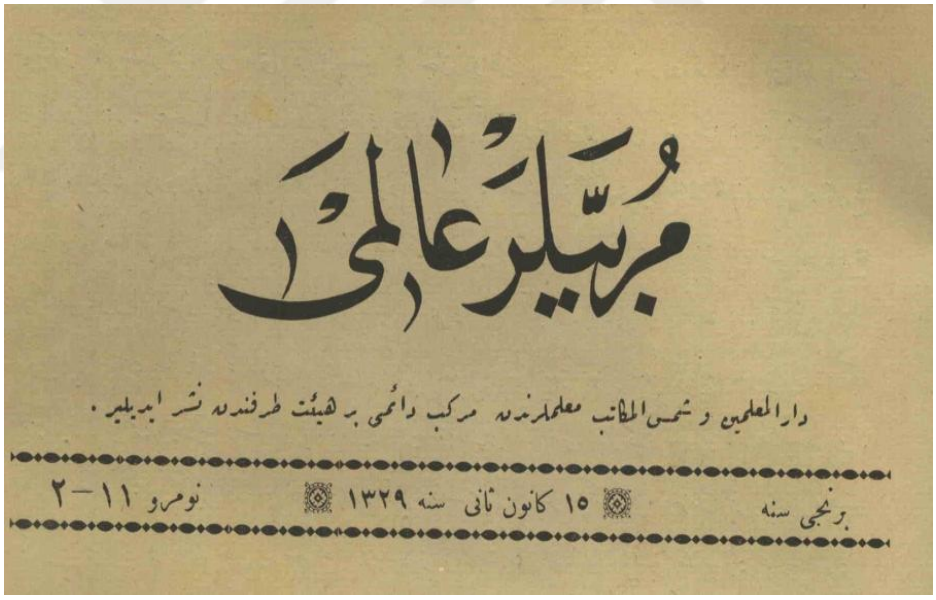
ادارەخانه‌سی : استانبول ، باب عالی قارشوسنده « کائنات کتابخانه‌سی » در .

MILLÎ KÜTÜPHANE ANKARA 1946

Görsel-4: Resimli Mektep Âlemi Klişesi

Görsel-5: Mürebbiler Âlemi Klişesi

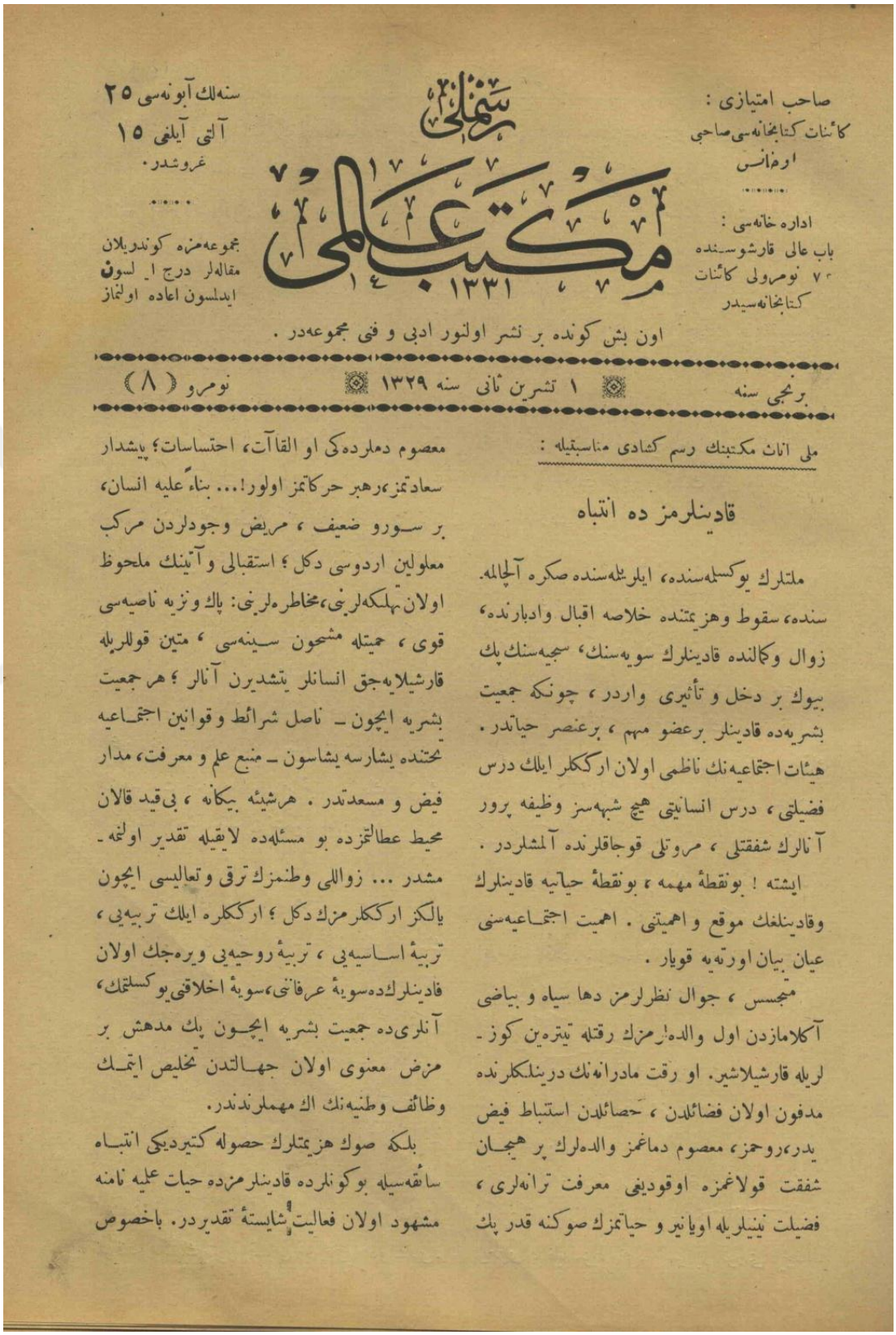

Görsel-6: Gençler Âlemi Klişesi

Görsel-7: Çocuklar Âlemi Klişesi

صاحب امتیازی :
کائنات کتابخانه‌سی صاحبی
ارهانس

اداره خانه‌سی :
باب عالی قارشوسنده
۷۰ نومرولی کائنات
کتابخانه‌سیدر

مکتب علمی

۱۳۳۱

سنه‌لك آبونه‌سی ۲۵
آلتی آیلغی ۱۵
غروشدر.

مجموعه‌مزه کوندریلان
مقاله‌لر درج ایلسون
ایدلسون اعاده اولنماز

اون بش کونده بر نشر اولنور ادبی و فنی مجموعه‌در .

برنجی سنه ۱ تشرین ثانی سنه ۱۳۲۹ نومرو (۸)

ملی اثنات مکتبنك رسم کشادی مناسبتیله :

قادینلرمز ده انتباه

ملتلرك یوکسلمه‌سنده، ایلریله‌سنده صکره آلچالمه‌سنده، سقوط وهزیمتنده خلاصه اقبال وادبارنده، زوال وکمالنده قادینلرك سویه‌سنك، سجیه‌سنك پك بیوك بر دخل و تأثیری واردر ، چونکه جمعیت بشریه‌ده قادینلر برعضو مهم ، برعنصر حیاتدر . هیئات اجتماعیه‌نك ناظمی اولان ارککلر ایلك درس فضیلتی ، درس انسانیتی هیچ شبهه‌سز وظیفه پرور آنالرك شفقتلی ، مروتلی قوجاقلرنده آلمشلردر .

ایشته ! بونقطهٔ مهمه ، بونقطهٔ حیاتیه قادینلرك وقادینلغك موقع و اهمیتی . اهمیت اجتماعیه‌سنی عیان بیان اورته‌یه قویار .

مجسس ، جوال نظرلرمز دها سیاه و بیاضی آکلامازدن اول والده‌لرمزك رقتله تیتره‌ین کوزلریله قارشیلاشیر. او رقت مادرانه‌نك درینلکلرنده مدفون اولان فضائلدن ، خصائلدن استنباط فیض یدر، روحمز، معصوم دماغمز والده‌لرك پر هیجان شفقت قولاغمزه اوقودیغی معرفت ترانه‌لری ، فضیلت تینیلریله اویانیر و حیاتمزك صوکنه قدر پك معصوم دملرده‌کی او القاآت، احتساسات؛ پیشدار سعادتمز، رهبر حرکاتمز اولور!... بناءً علیه انسان، بر سورو ضعیف ، مریض وجودلردن مرکب معلولین اردوسی دکل ؛ استقبالی و آتینك ملحوظ اولان تهلکه‌لرینی، مخاطره‌لرینی: پاك ونزیه ناصیه‌سی قوی ، حمیتله مشحون سینه‌سی ، متین قوللریله قارشیلایه‌جق انسانلر یتشدیرن آنالر ؛ هر جمعیت بشریه ایچون ـ ناصل شرائط و قوانین اجتماعیه تحتنده یشارسه یشاسون ـ منبع علم و معرفت، مدار فیض و مسعدتدر . هرشیئه بیکانه ، بی‌قید قالان محیط عطالتزده بو مسئله‌ده لایقیله تقدیر اولنمه‌مشدر ... زوالی وطنمزك ترقی و تعالیسی ایچون یالکز ارککلرمزك دکل ؛ ارککلره ایلك تربیه‌یی ، تربیهٔ اساسیه‌یی ، تربیهٔ روحیه‌یی ویره‌جك اولان قادینلرك‌ده‌سویهٔ عرفانی، سویهٔ اخلاقی‌یوکسلتمك، آنلری‌ده جمعیت بشریه ایچون پك مدهش بر مزض معنوی اولان جهالتدن تخلیص ایتمك وظائف وطنیه‌نك الك مهملرندندر.

بلکه صوك هزیمتلرك حصوله کتیردیکی انتباه سائقه‌سیله بوکونلرده قادینلرمزده حیات علیه نامنه مشهود اولان فعالیت شایستهٔ تقدیردر. باخصوص

کنجلر عالمی

دار المعلمین و شمس المکاتب معلملرندن مرکب دائمی بر هیئت طرفندن نشر ایدیلیر .

برنجی سنه ۱ شباط سنه ۱۳۲۹ نومرو ۱۲—۳

یارینك استقبالینی کیملر قورتاراجق ؟..

صوك زمانلرده باشمزه کلن فلاکتلر صیراسنده ؛ روم ایلی و طرابلس کبی اولکه‌لری ، یاقین بر ماضینك قارا گلقلرینه کوموك آجیلرینه قاتلاندیغمز کبی؛ بوکرده آناطولیمزك قانلی یاره‌لری، زورلی دردلری قارشیسنده چیرپینیور و ایکله‌یورز . فقط بوتون بو آجیلر ، یاره‌لر آلتنده قیورانان وطن ؛ عجبا ناصل و کیملرك همتیله قورتولاجقدر ؟ . . . اکر بو خلاصکارلق بز کنجلردن بکله‌نیورسه یازیق ! . . هم پك فائده‌سز بر انتظار ! . . هر دورلو خسته‌لقلرك ، خصوصیله فرنکینك یارم عصرلق مدهش تخریباتیله قاورولان، آچلق و سفالتك یاقیجی آنشلری آلتنده بیتمن بر کنجلك ؛ یوز بیکلرجه وطنداشنك بولغار سونکوسی آلتنده ئه‌زیلمسنه رضا کوسته‌ره‌جك قادار یوره‌کسز ، بایراغنی آلنده طوتامیاجق قادار جانسز،اجدادك، قاوغا میدانلرنده دوکوشه‌رك، چاربیشه‌رق آلدقلری طوپراقلری ؛ قازاندیقلری ظفرلری ؛ یازدقلری تاریخك شانلی صحیفه‌لرینی؛ دشمن چیزمه‌سی آلتنده کوروب‌ده لاقید قالاجق قادار دویغوسز ... او سه‌وکیلی آنالرك مزارلرینی چیکنه‌جك ، جامعلری پیسله‌جك قادار صایغیسز بر نسل ؛ هیچ بر زمان ، هیچ بر صورتده بو وطنی قورتاراماز . یاشامغی، راحت ایتمك و ئه‌یله‌نمکدن عبارت ظن ایدن و بونك ایچیندرکه؛ بولغار کوللەسی چاتالجه صیرتلرنده یووالانیرکن ؛ بك اوغلنده سینه‌ما و سائر یرلرده صفا ایله وقت کچیرن افراد ؛ قطعیاً خلاصکار بر کنجلکك افرادی اولامازلر . . . وطنك؛ دیمه‌دین چاپرلری، منبت اووالری ، بویوك

ANKARA MILLI KÜTÜPHANESİ 1946

(بالینا بالنی)

فاضله خانم — دیکر حیوانلرده عقل ، ذکا یوقدر قزم، فقط اونلرده دیکر بر حس واردرکه بزم عقلمزه، ذکامزه بکزراوحسه سوق طبیعی درلر ایشته بو سوق طبیعی دنیلان حس ایله حیوانلرك بعضیلری عادتا انسانلر قدر ذکاوت کوستریرلر .

ولدان خانم — خواجه خانم حیوانلرك الك ذکیسی هانکیلریدر ؟

فاضله خانم — الك ذکیسی میمونلردر . قزم. میمونلر عادتا انسان قدر اثر ذکاوت کوستریرلر ... حیوانلرده انسانلره آلیشقانلق، بعض اویونلر اوینامه‌لری، یمك یدکلری، صوایچدکلری یرلری بیلمکلك هپ حس طبیعیدن ایلرو کلیر .

نهال خانم — کدیلرده عقللی دکلمی ؟ .

فاضله خانم — عقللیدرلر کوچك یاوروم . . کندیلرینه یمك ویرن بیسکوویت اوزاتان کوچك کوچك خانملرینی هرزمان طانیرلر. طور، کوچك یاوروم سکا بر شی صورەجغم، باقەیم بیله‌جکمیسك الك کوچك حیوان هانکیسیدر ، قزم .

نهال — سیوری سینك ! . .

فاضله خانم — [کوله‌رك] غالبا سز کوشکده سیوری‌سینکدن‌چوق‌صیقنتی‌چکیورسکزده‌اوندن... دکل قزم . .

پریمان — پیره . .

فاضله خانم — خیر قزم اوده دکلدر .

کامران خانم — غالبا میقروب اوله‌جق دکلمی خواجه خانم .

فاضله خانم — ایی بیلدیکز قیزم. . فقط نه ایچون تردد ایله سویلییورسکز . . قطعی سویلیکز ترددلر ، غالبـالر ایله سوز سـویله‌مکه آلیشمایکز یاوروم . . ئه کوچکی بیلدیکز . یا الك بویوکی ؟

ولدان خانم — دوه! . .

کوثر خانم — فیل ! .

فاضله خانم —بیله‌مدیکز یاورولرم .. اونلردن‌دها بویوکی وار .

نریمان خانم — فیلدن‌ده‌بویوك حیوان.وارمی

کوثر خانم — دیمـك اولیورکه‌بالینا بالنی عمه ویریر اویله‌می ؟ .

فاضله خانم — اوت قیزم، دکزده یاشایان‌عمه‌لی برحیواندر . . بالقلردن فرقی دها واردر .اوته‌کی بالقلرك‌وجودی‌صئوقدر، حالبوکه‌بالینانك صیجاقدر.

ÖZGEÇMİŞ

2018 yılında Kocaeli Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde başladığı lisans eğitimini 2022 yılında tamamladı. 2023 yılında aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini halen sürdürmektedir.